

→ www.muhammediyye.org ~ Online Arapça Dersleri

Arapça IV

Editörler

Prof.Dr. Rahmi ER
Doç.Dr. Fatıma Betül ÜYÜMEZ

Yazarlar

BÖLÜM 1, 2 Dr.Öğr. Üyesi Yusuf KARATAŞ

BÖLÜM 3 Prof.Dr. Mehmet Hakkı SUÇİN

BÖLÜM 4, 6, 8 Prof.Dr. Mehmet Faruk TOPRAK

BÖLÜM 5, 7 Doç.Dr. Erdinç DOĞRU

BÖLÜM 9, 10 Prof.Dr. Kemal TUZCU

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

ÖTAG Birim Yöneticisi
Doç.Dr. Alper Tolga Kumtepe

Kitap Hazırlama Grubu Sorumlusu
Öğr.Gör. Erdem Erdoğan

Grafik Tasarım ve Kapak Düzeni
Doç.Dr. Halit Turgay Ünal

Dizgi ve Yayına Hazırlama

Gözde Soysever

Süreyya Çelik

Arzu Ercanlar

Nihal Sürücü

Yasin Narin

Gülşah Sokum

Gizem Dalmış

Burcu Semiz

**T.C.
ANADOLU
ÜNİVERSİTESİ**
YAYINI NO: ????

**AÇIKÖĞRETİM
FAKÜLTESİ**
YAYINI NO: ????

ARAPÇA IV

ISBN: ????????????????

Bu
kitabın
basım, yayım
ve satış hakları
Anadolu Üniversitesine
aittir.

“Uzaktan Öğretim” tekniğine uygun olarak
hazırlanan bu kitabın bütün hakları saklıdır.
İlgili kuruluştan izin almadan kitabın tümü ya da bölümleri
mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt veya başka
şekillerde çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz.

Copyright © 2019 by Anadolu University

All rights reserved

No part of this book may be reproduced or stored in a retrieval system,
or transmitted in any form or by any means mechanical, electronic,
photocopy, magnetic tape or otherwise, without permission
in writing from the University.

. Baskı

Bu kitap ANADOLU ÜNİVERSİTESİ Basımevinde basılmıştır.

ESKİŞEHİR, ... 2019

TOPLAM SAYFA SAYISI: 338

İçindekiler

BÖLÜM 1 Arapçada Sayılar I

Giriş	3
Günlük Hayatımızda Arapça 1	3
Geniş Aile Bayram Alışverişinde	3
Dil Bilgisi: Mufred Sayılar (1-10)	6
1 ve 2 Sayıları	6
3-10 Arasındaki Sayılar	7
Sıra Sayıları	10
Arapçada Saatler	12
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller	15
Arapçada Kalıp İfadeler	17

BÖLÜM 2 Arapçada Sayılar II

Giriş	41
Günlük Hayatımızda Arapça 2	41
Bankada	41
Dil Bilgisi: Murekkeb (Bileşik) Sayı [11-19], Ma'tûf (Atıflı) Sayı [21-99] ile 100 ve 1000 Sayıları ve Bu Sayıların Katları	43
Murekkeb Sayılar [11-19]	43
Ma'tûf (Atıflı) Sayılar [21-99]	46
100 ve 1000 Sayıları ve Katları	49
Temyîz	51
Sayı ve Sayılan/Ma'dûd Çerçevesinde Temyîz	52
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller.....	53
Arapçada Kalıp İfadeler	55

BÖLÜM 3 İsm-i Mekân, İsm-i Zaman, İsm-i Âlet, İsm-i Tasgîr, İsm-i Nisbe

Giriş	77
Günlük Hayatımızda Arapça 3	77
Milli Kütüphane Nerede?	77
İkinci Memleketinize Hoş Geldiniz!	78
Ebu Hureyre Lakabının Öyküsü	79
Özgeçmiş Formu	80
Dil Bilgisi: İsm-i Mekân, İsm-i Zaman, İsm-i Âlet, İsm-i Tasgîr, İsm-i Nisbe	81
Mekân ve Zaman Bildiren İsimler (اسم المكان والزمان)	81
Araç Gereç İsmi (اسم الآلة)	82
Küçültme İsmi (اسم التصغير)	83
Nispet İsmi (اسم النسبة)	84
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller	86
Arapçada Kalıp İfadeler	89

BÖLÜM 4 Beş İsim

Giriş.....	113
Günlük Hayatımızda Arapça 4	113
Hocanın el-Mutenebbî Hakkındaki Soruları	113
Dil Bilgisi: Arapçada Beş İsim	115
Beş İsim'in Cümle İçindeki İrâbına Örnekler	117
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller.....	119
Arapçada Kalıp İfadeler	120

BÖLÜM 5**Maksûr, Mankûs ve Memdûd İsimler**

Giriş.....	139
Günlük Hayatımızda Arapça 5	139
Teneffüste Üç Kız Öğrenci	139
Dil Bilgisi: Maksûr, Mankûs ve Memdûd İsimler	141
Maksûr İsimler	141
Mankûs İsimler	143
Memdûd İsimler	145
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller	148
Arapçada Kalıp İfadeler	150

BÖLÜM 6**Gayrilmunsarif**

Giriş.....	173
Günlük Hayatımızda Arapça 6	173
Hocanın Soruları	173
Dil Bilgisi: Gayrilmunsarif İsim ve Özellikleri	175
Gayrilmunsarif İsimlerin Munsarif Olması	175
Gayrilmunsarif Olan Tekil Kalıplar ...	176
Gayrilmunsarif Olan Çoğul Kalıplar	177
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller	179
Arapçada Kalıp İfadeler	181

BÖLÜM 7**Ef'âlu'l-Mukârabe, Ef'âlu'r-Recâ ve Ef'âlu's-Şurû**

Giriş.....	199
Günlük Hayatımızda Arapça 7	199
Radyo ile Televizyon Arasında Bir Diyalog	199
Dil Bilgisi: Ef'âlu'l-Mukârabe, Ef'âlu'r-Recâ ve Ef'âlu's-Şurû	202
Mukârabe (Yaklaşma) Fiilleri (كاد / يكاد - أوشك / يوشك)	202
Recâ (Umut) Fiilleri (عسى)	204
Şurû (Başlama) Fiilleri (...أنشأ - جعل - شرع - أخذ - بدأ)	206
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller	209
Arapçada Kalıp İfadeler	211

BÖLÜM 8**Hâl**

Giriş.....	233
Günlük Hayatımızda Arapça 8	233
Hocanın Soruları	233
Dil Bilgisi: Hâl ve Gramer Özellikleri	235
Sâhibu'l-Hâl	238
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller	241
Arapçada Kalıp İfadeler	242

BÖLÜM 9 İstisnâ

Giriş.....	265
Günlük Hayatımızda Arapça 9	265
Akşam Yemeği	266
Dil Bilgisi: İstisnâ	267
İstisnâ Edatları	268
1- اِلَّا ile İstisnâ	269
2- سِوَى ve غَيْرَ ile İstisnâ	272
3- حاشَا، عدا، خلا، ile İstisnâ	276
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller	278
Arapçada Kalıp İfadeler	280

BÖLÜM 10 Munâdâ

Giriş	299
Günlük Hayatımızda Arapça 10	299
Yeni Telefon	299
Dil Bilgisi : Munâdâ	301
A- Mu'reb Munâdâ	302
B- Mebnî Munâdâ	306
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller	309
Arapçada Kalıp İfadeler	311

Sevgili öğrenciler,

Elinizdeki bu kitap Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İlahiyat Önlisans Programı için hazırlanan ve dört ciltten oluşan Arapça ders kitaplarının sonucusudur.

Diğer kitaplarımız gibi bu kitabın da her bölümü ana başlıkların ve öğrenme çıktılarının gösterildiği bir sayfa ile başlıyor. Bölümde ele alınan konuların tanıtıldığı "Giriş" kısmını "Günlük Hayatımızda Arapça" adlı diyalog parçalarını içeren sayfalar izliyor. Bu kitapta da "Dilbilgisi" kısmındaki konu anlatımlarının sonunda, "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" ve "Arapçada Kalıp İfadeler" başlığı altında Arapçada sıklıkla kullanılan bazı harf-i cerli fiillerin ve ifade biçimlerinin tanıtıldığı sayfalar yer alıyor. Çözümlü alıştırmalardan önce bölüm içinde işlenen dilbilgisi konularını örnekleyen okuma parçaları ile Türkçe çevirilerini ve bu okuma parçaları hakkındaki okuma anlama sorularını bulabilirsiniz. "Yaşamla İlişkilendir" başlığı altında Türkçe çevirisi verilmeyen okuma parçalarının öğrenci tarafından çözümlenmesi bekleniyor. Bu kitabımızda yine "Arap Atasözlerinden Seçmeler" başlığı altında öğrencinin Arap kültürüne vukûfunu artırmayı amaçlayan kısa atasözleri yer alıyor.

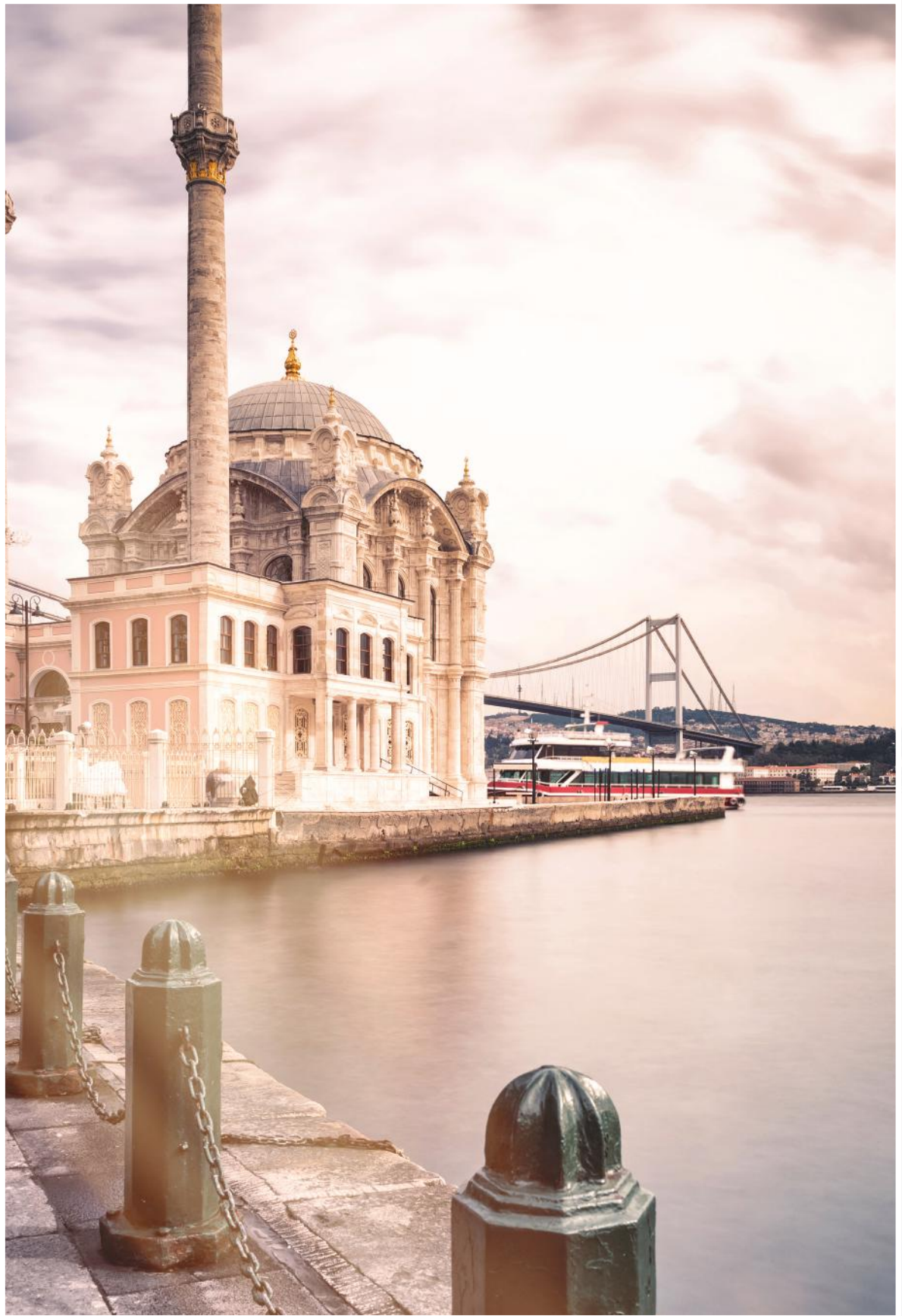
Her bölümün sonunda bölümde geçen yeni kelime ve deyimlerin listelendiği sözlükte, sulâsî mucerred fiiller mâzî ve muzâri formaları ile verilirken sulâsî mezîd fiiller sadece mâzî formları ile verilmiştir.

Bu kitapta, "Arapçada Sayılar I" ve "Arapçada Sayılar II" bölümleri Dr.Öğr. Üyesi Yusuf KARATAŞ tarafından; "İsm-i Mekân, İsm-i Zaman, İsm-i Âlet, İsm-i Tasgîr, İsm-i Nisbe" bölümü Prof.Dr. Mehmet Hakkı SUÇİN tarafından; "Beş İsim", "Gayrulumunsarif" ve "Hâl" bölümleri Prof.Dr. Mehmet Faruk TOPRAK tarafından; "Maksûr, Mankûs Memdûd İsimler" ve "Efâlu'l-Mukârebe, Efâlu'r-Recâ ve Efâlu's-Şurû" bölümleri Doç.Dr. Erdiñ DOĞRU tarafından, "İstisnâ" ve "Munâdâ" bölümleri Prof.Dr. Kemal TUZCU tarafından kaleme alınmıştır.

Editörler

Prof.Dr. Rahmi Er

Doç.Dr. Fatıma Betül ÜYÜMEZ

Bölüm 1

Arapçada Sayılar I

öğrenme çıktıları

Günlük Hayatımızda Arapça 1

1 Günlük hayatta sayıları kullanabilme, özellikle alışverişte sayıları kullanarak soru sorabilme ve sorulara cevap verebilme becerisi elde etme

Mufred Sıra Sayıları

3 1-10 arasındaki sayıları sıra sayısına dönüştürebilme, bunları cümle içinde kullanabilme ve günlük hayatta saati sorup söyleyebilme becerisi kazanabilme

Arapçada Kalıp İfadeler

5 Arapça bazı kalıp ifadeleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Mufred (Tekil) Sayılar (1-10)

2 1-10 arasındaki sayıları dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede kullanabilme becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

4 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • Sayı (العدد) • Sayılan (المعدود) • Temyiz (التمييز)

• Mufred Sayı (العدد المفرد) • Sıra Sayısı (العدد الترتيبي)

GİRİŞ

مُقَدِّمَة

Türkçe dilgisinde sayılar sıfat hükmündedir. Örneğin “beş kitap” ifadesindeki “beş” sayısı “kitap” kelimesinin niteleyeni durumundadır. Arapçada ise sayı (العَدَد), bir ismi niteleyen değil, tersine bir isimle kapalılığı giderilen müphem bir kelimedir. Sayılan (المعدود - *ma'dûd*) sözcük Arapçada sayıdan sonra gelir ve sayının açıklayıcısı durumunda olduğundan *temyiz* (التَّمْيِيز) olarak adlandırılır. Matematik işlemleri dışında bir cümlede sayı, sayılan olmaksızın kullanılmaz.

Sayılar, kullanımına bağlı olarak dört kısma ayrılmaktadır:

1. Mufred (tekil) sayılar (العدد المفرد): 1-10 arasındaki sayılardır.
2. Murekkeb (bileşik) sayılar (العدد المركب): 11-19 arasındaki sayılardır.
3. 'Ukûd (onlu) sayılar (العقود): 20'den başlayıp 90'a kadar onar onar sayılan sayılardır (20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90).
4. Ma'tûf (atıflı) sayılar (العدد المعطوف والمعطوف عليه): 21-99 arasındaki sayılardır.

Bu bölümde Arapçada 1-10 arasındaki asıl sayılar ve sıra sayıları ele alınacaktır. Bölüm içinde sayıların günlük hayatta kullanımına ilişkin bir diyalog ve okuma parçası bulunmaktadır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 1

العربية في حياتنا اليومية ١

Geniş Aile Bayram Alışverişinde

İyilik ayı olan mübarek Ramazan ayı bitmek üzere ve işte Ramazan bayramı kapıda. Aileler, küçükleri ve büyükleriyle, bayram ihtiyaçlarını satın almak için alışveriş merkezlerine akın ediyorlar.

Ahmet ve ailesi bayramdan birkaç gün önce yeni bayram elbiseleri, ayakkabılar ve bazı hediyeler almak için alışveriş yapmaya alışmışlardı. Fakat alışveriş yaparken Ahmet'in evinin bütçesini daima göz önünde bulundurması gerekiyor. Açıkçası bu günler Ahmet için zor zamanlar, zira ailesi gerçekten kalabalık. Ailesi üç kız, üç erkek olmak üzere altı çocuk, çoğu kadın gibi alışverişi seven bir kadın ve zavallı bir adamdan oluşmaktadır. Ayrıca her türlü saygıyı ve sevgiyi hak eden çok değerli iki kişi olan anne ve babasını da eklememiz gerekiyor. Böylece aile bireylerinin toplam sayısı on ediyor.

Çok geçmeden aralarında aşağıdaki alışveriş konuşması geçer:

الأُسْرَةُ الْكَبِيرَةُ فِي تَسْوُقِ الْعِيدِ

قَدْ شَارَفَ شَهْرُ الْخَيْرِ شَهْرَ رَمَضَانَ الْمُبَارَكُ عَلَى الْإِنْتِهَاءِ، وَهِيَ هُوَ عِيدُ الْفَطْرِ عَلَى الْأَبْوَابِ وَتَنْدَفِعُ الْأُسْرُ بِصِغَارِهَا وَكِبَارِهَا إِلَى مَرَاكِزِ التَّسْوُقِ لِشِرَاءِ مُسْتَلْزَمَاتِ الْعِيدِ.

وَقَدْ اعْتَادَ أَحْمَدُ وَعَائِلَتُهُ عَلَى التَّسْوُقِ قُبَيْلَ الْعِيدِ بِأَيَّامٍ قَلِيلَةٍ لِشِرَاءِ مَلَابِسِ الْعِيدِ الْجَدِيدَةِ وَالْأَحْدِيَةِ وَبَعْضِ الْهَدَايَا وَلَكِنْ عَلَيْهِ أَنْ يَأْخُذَ مِيزَانِيَّةً بَيْنَهُ بِعَيْنِ الْأَعْتِبَارِ دَائِمًا أَنْتَاءَ التَّسْوُقِ. وَبِصَرَاحَةٍ أَنَّ هَذِهِ الْأَيَّامَ أَوْقَاتٌ صَعْبَةٌ بِالنَّسْبَةِ لِأَحْمَدَ لِأَنَّ أُسْرَتَهُ كَبِيرَةٌ جَدًّا. وَتَتَكَوَّنُ مِنْ سِتَّةٍ أَطْفَالٍ مِنْهَا ثَلَاثَةٌ أَبْنَاءٍ وَثَلَاثُ بَنَاتٍ وَامْرَأَةٍ وَاحِدَةٍ تُحِبُّ التَّسْوُقَ كَمُعْظَمِ النِّسَاءِ وَرَجُلٍ مِسْكِينٍ. وَعَلَيْنَا أَنْ نُضَيِّفَ أَنَّ لَهُ أَبَّ وَأُمَّ وَهُمَا شَخْصَانِ اثْنَانِ عَزِيزَانِ يَسْتَحِقَّانِ كُلَّ الْإِحْتِرَامِ وَالْحُبَّةِ. فَإِنَّ جَمِيعَ عَدَدِ أَفْرَادِ أُسْرَتِهِ أَصْبَحَ عَشْرَةَ أَشْخَاصٍ.

بَعْدَ قَلِيلٍ يَدُورُ بَيْنَهُمْ حِوَارُ التَّسْوُقِ التَّالِي:

Baba: Çocuklar, bildiğiniz gibi bütçemiz oldukça kısıtlı. Bundan dolayı herkes için bir ya da iki ihtiyaç alacağız. Üç hafta sonra okullar açılıyor ve asıl alışveriş için o zaman çıkacağız. Aslında ben geçen yılın son okul alışverişini henüz unutmadım.

Fatma: Sorun değil baba, haklısın, sana katılıyorum.

Ailenin altı üyesi yeni alışveriş merkezine gitmek üzere arabaya bindi. Büyük anne, büyük baba ve iki küçük çocuk evde kaldı. Alışveriş merkezine vardıklarında binanın görkemi çocukların çok hoşuna gitti.

Musa: Ben on gün önce arkadaşlarımla buraya gelmiştim. Burası en büyük alışveriş merkezlerinden biri olup yenilik bakımından şehrimizde üçüncü sıradadır. Çok uluslu bir şirket tarafından yapılmış olup bu şirketin dokuz yabancı ülkeden ortağı bulunmaktadır.

Musa ailenin en büyük çocuğudur ve lise üçüncü sınıf öğrencisidir.

Zeynep: Anne! fosforlu bir ayakkabı istiyorum. Okulda herkesin fosforlu ayakkabısı var.

Zeynep anaokulu öğrencisidir ve beş yaşındadır.

Baba: Haydi öyleyse, önce ayakkabıları alalım.

Aile topluca ayakkabı dükkânına girer.

Musa: Zeynep! Orda istediğin ayakkabılar var. Haydi aralarından seçelim.

Zeynep: Harika!!! İşte istediğim bu.

Musa: Bu ayakkabının fiyatı nedir?

Tezgahtar: Onun fiyatı 61 lira.

Baba: Burada indirim yok mu?

Tezgahtar: Var, bu fiyat yüzde 20 indirimden sonradır.

الأب: يَا أَوْلَادِي، إِنَّ مِيزَانِيْنَا ضَيِّقَةٌ جِدًّا كَمَا تَعْلَمُونَ، لِدَا سَنَشْتَرِي عَرَضًا وَاحِدًا أَوْ عَرَضَيْنِ اثْنَيْنِ لِكُلِّ شَخْصٍ. وَبَعْدَ ثَلَاثَةِ أَسَابِيعٍ تُفْتَحُ الْمَدَارِسُ، وَفِي ذَلِكَ الْوَقْتِ سَنَخْرُجُ لِلتَّسَوُّقِ الْحَقِيقِيِّ، وَفِي الْحَقِيقَةِ لَمْ أَنْسَ تَسَوُّقَنَا الْأَخِيرَ لِلدَّرَاسَةِ فِي السَّنَةِ الْمَاضِيَةِ بَعْدُ.

فاطمة: لَا بَأْسَ بِهِ يَا أَبِي إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ وَإِنِّي مَعَكَ.

رَكِبَ السَّيَّارَةَ سِتَّةَ أَفْرَادٍ مِنَ الْأُسْرَةِ لِلذَّهَابِ إِلَى مَرْكَزِ التَّسَوُّقِ الْجَدِيدِ وَبَقِيَ فِي الْبَيْتِ الْجَدِّ وَالْجَدَّةِ وَطِفْلَانِ صَغِيرَانِ مِنَ الْأَوْلَادِ. لَمَّا وَصَلُوا إِلَى الْمَرْكَزِ أُعْجِبَ الْأَطْفَالُ بِضَخَامَةِ مَبْنَاهُ كَثِيرًا.

موسى: كُنْتُ قَدْ أَتَيْتُ مَعَ أَصْدِقَائِي هُنَا قَبْلَ عَشْرَةِ

أَيَّامٍ. فَإِنَّ هَذَا الْمَكَانَ مِنْ أَكْبَرِ الْأَمَاكِنِ

لِلتَّسَوُّقِ وَهُوَ فِي الْمَرْتَبَةِ الثَّلَاثَةِ مِنْ نَاحِيَةِ الْحَدَاثَةِ

فِي مَدِينَتِنَا. وَقَدْ بُنِيَ مِنْ قِبَلِ شَرِكَةٍ مُتَعَدِّدَةِ

الْجِنْسِيَّاتِ. وَيُوجَدُ الْمَشْتَرِكُونَ لِهَذِهِ الشَّرِكَةِ مِنْ

تِسْعِ دَوْلٍ أَعْجَبِيَّةٍ.

موسى أكبر ولد للأسرة وهو تلميذ في الصفِّ

الثالث للثانوية.

زينب: يَا أُمِّي أُرِيدُ حِذَاءً ضَوْئِيًّا فَلَكَ لِكُلِّ شَخْصٍ حِذَاءٌ

ضَوْئِيٌّ فِي الْمَدْرَسَةِ.

زينب تلميذة في روضة الأطفال وهي في

الخامسة من عمرها.

الأب: إِذْنًا هَيَّا بِنَا لِنَشْتَرِ أَوْلًا الْأَحْدِيَّةِ.

تَدْخُلُ الْأُسْرَةَ فِي مَحَلِّ الْأَحْدِيَّةِ جَمِيعًا.

موسى: يَا زَيْنَبُ، هُنَاكَ أَحْدِيَّةٌ تُرِيدِينَهَا، هَيَّا لِنَحْتَرِ

مِنْهَا.

زينب: رَائِعٌ جِدًّا، هَا هُوَ مَا أَرَدْتُهُ.

موسى: مَا تَمُنُّ هَذَا الْحِذَاءِ؟

البائعة: تَمُنُّهُ وَاحِدَةٌ وَسِتُّونَ لِيرَةً.

الأب: أَلَا يَوْجَدُ هُنَا تَخْفِيفُ؟

البائعة: نَعَمْ، هَذَا السَّعْرُ بَعْدَ التَّخْفِيفِ بِنِسْبَةِ

عِشْرِينَ بِالْمِئَةِ.

İbrahim: Babacığım, benim yeni bir spor ayakkabısına ihtiyacım var. Ayakkabılarım yırtıldı ve bildiğin gibi üç yıldır giyiyorum onları.

Baba: Biliyorum çocuğum, sen tertipli bir çocuksun ve senin ayakkabıları yenilemede biraz geç kaldık, şimdi bayram dolayısıyla yenileyelim.

İbrahim: Ben böyle ayakkabı istiyorum.

Musa: İbrahim kardeşim, akıllı alışverişin en önemli unsuru karşılaştırmadır. Bunları diğerleriyle karşılaştırdın mı daha önce?

İbrahim: Evet abi, bildiğin gibi çok spor ayakkabı çeşidi var. Ama fiyat, kalite ve ergonomik olması açısından bana en uygunu bu.

Baba: O halde fiyatını soralım. Bunun fiyatı nedir?

Tezgahtar: Bu ayakkabılar iki hafta önce geldi ve gençler bunları çok seviyor. İndirim sonrası fiyatı 92 lira.

Baba: Pahalı!

İbrahim: Sen bilirsin babacığım. Şimdi alamıyorsak, sen sonra alıverirsin.

Baba: Ayakkabılar pahalı ama siz onlardan daha değerlisiniz. Onun için bayramdan bayrama olsa bile, çocuklarınızın istediklerini alacağım.

Fatma: Hepimiz sana teşekkür ederiz babal! Bu arada geçen bayram dedeme hiç hediye almamıştık. Ne dersiniz! Bu kez ona pamuklu yumuşak bir gömlek alalım mı?!...

İbrahim: يا أبتِ إِنِّي فِي حَاجَةٍ إِلَى حِذَاءٍ رِیَاضِيٍّ جَدِيدٍ. لَقَدْ تَمَرَّقْتُ حِذَائِي، كَمَا تَعَلَّمُ أَلْبَسُهُ مُنْذُ ثَلَاثِ سِنَوَاتٍ.

الأب: أَعْرِفُ يَا بُنَيَّ إِنَّكَ وَلَدٌ مَرْتَبٌ، وَإِنَّا تَأَخَّرْنَا فِي تَجْدِيدِ أَحْذِيَّتِكَ بَعْضَ الْوَقْتِ وَالْآنَ مِمَّنَّاسِبَةَ الْعِيدِ لِنُجَدِّدَهَا.

İbrahim: إِنِّي أَفْضَلُ هَذَا النَّوْعَ مِنَ الْأَحْذِيَّةِ.

موسی: أَحْيِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّ أَهَمَّ عُنْصُرٍ فِي التَّسْوُقِ الدَّكِيِّ هُوَ الْمَقَارَنَةُ، هَلْ قَارَنْتَهُ بِالْأُخْرَى مِنْ قَبْلُ؟

İbrahim: نَعَمْ يَا أَحْيِ الْكَبِيرِ، كَمَا تَعَلَّمُ هُنَاكَ أَنْوَاعَ كَثِيرَةً لِلْأَحْذِيَّةِ الرَّیَاضِيَّةِ، لَكِنَّ هَذَا أَنْسَبُ لِي مِنْ نَاحِيَةِ السَّعْرِ وَالْجُودَةِ وَسُهُولَةِ الْأَسْتِعْمَالِ.

الأب: حَسَنًا، إِذَنْ نَسْأَلُ عَنْ سِعْرِهِ، مَا سِعْرُ هَذَا الْحِذَاءِ؟

البائعة: إِنَّ هَذِهِ الْأَحْذِيَّةَ قَدْ أَتَتْ قَبْلَ أُسْبُوعَيْنِ.

وَيُجِبُّهَا الشَّبَابُ كَثِيرًا، وَسِعْرُهَا أَثْنَتَانِ وَتِسْعُونَ لِيرَةً بَعْدَ التَّخْفِيفِ.

الأب: غَالٍ!

İbrahim: الْأَمْرُ بِيَدِكَ يَا أبتِ، إِنْ لَمْ نَسْتَطِعْ الْآنَ فَأَنْتَ تَشْتَرِي فِيمَا بَعْدُ.

الأب: إِنَّ الْأَحْذِيَّةَ غَالِيَةٌ لَكِنَّكُمْ أَعْلَى مِنَ الْأَحْذِيَّةِ، لِذَلِكَ سَأَشْتَرِي مَا يُرِيدُهُ أَوْلَادِي وَلَوْ كَانَ مِنَ الْعِيدِ إِلَى الْعِيدِ.

فاطمة: يَا أبتِ نَشْكُرُكَ جَمِيعًا، عَلَيَّ فِكْرَةَ لَمْ نَشْتَرِ أَيَّ هَدِيَّةٍ لَجَدَّنَا فِي الْعِيدِ الْمَاضِي، مَا رَأَيْكُمْ فِي شِرَاءِ قَمِيصٍ قُطْنِيٍّ نَاعِمٍ لَهُ فِي هَذِهِ الْمَرَّةِ!...

لِنَتْرُكَ أَسْرَتَنَا الْعَزِيْزَةَ فِي التَّسْوُقِ، وَنَتَمَتَّى أَنْ

يَأْتِي الْعِيدُ لِلْجَمِيعِ بِصِحَّةٍ وَعَافِيَةٍ.

”تَقَبَّلَ اللَّهُ صَالِحِ أَعْمَالِكُمْ وَكُلُّ عَامٍ وَأَنْتُمْ إِلَى

الرَّحْمَنِ أَقْرَبُ. عِيدَكُمْ مُبَارَكٌ“

Biz kıymetli ailemizi alışverişte bırakalım ve bayramın herkese sağlık ve afiyet getirmesini dileyelim.

“Allah salih amellerinizi kabul etsin. İyi bayramlar. Bayramınız mübarek olsun.”

Öğrenme Çıktısı

1 Günlük hayatta sayıları kullanabilme, özellikle alışverişte sayıları kullanarak soru sorabilme ve sorulara cevap verebilme becerisi elde etme

Araştır/
Tekrarla 1

Yukarıdaki metinde geçen sayıları sayılanlarıyla birlikte belirleyip gruplandırarak kullanım özelliklerini inceleyiniz.

İlişkilendir/
Karşılaştır

www.trt.net.tr/arabic/trky vb. Arapça bir haber sitesinde yer alan haber metinlerindeki sayıların kullanımına dikkat edip sayıların önemi ve haberdeki bilgi değeri üzerinde durunuz.

Anlat/
Paylaş

Verilen metnin kurgusundan esinlenerek arkadaşlarınızla sayıların çokça kullanıldığı benzer bir metin oluşturunuz.

DİL BİLGİSİ: MUFRED SAYILAR (1-10)

القواعد: العدد المفرد (١-١٠)

Arapçada 1-10 arasındaki sayılar mufred sayılardır.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
٠	١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩	١٠
صِفْر	وَاحِد	اِثْنَان	ثَلَاثَة	أَرْبَعَة	خَمْسَة	سِتَّة	سَبْعَة	ثَمَانِيَة	تِسْعَة	عَشْرَة

Mufred sayılardan 1 ve 2 sayılarının kullanılışıyla 3'ten 10'a kadarki (10 dahil) sayıların kullanım biçimleri arasında i'râb, erillik ve dişillik (muzekkerlik-muenneslik) gibi yönlerden farklılıklar bulunmaktadır. Bundan dolayı mufred sayılar iki kısımda ele alınır.

1 ve 2 Sayıları

1 ve 2 sayılarının özellikleri şunlardır:

1. Önce sayılan kullanılır, sonra sayı.
2. Sayı, sayılanın sıfatı konumundadır; bu yüzden cinsiyet, sayı, belirlilik-belirsizlik ve i'râb bakımından sayılarına uymak zorundadır.

Örnekler:

(Sizin ilâhınız **bir tek** ilâhtır. *Bakara Sûresi*, 163)

﴿وَالْهُكْمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ﴾

(İnsanlık **tek bir** ümmetten başka bir şey değildi. *Yunus Sûresi*, 19)

﴿وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً﴾

(Bu konuda **iki** kitap çıktı.)

صَدَرَ كِتَابَانِ اثْنَانِ فِي هَذَا الْمَوْضُوعِ.

(Bu alanda **iki** dergi bulunmaktadır.)

تُوجَدُ فِي هَذَا الْمَجَالِ مَجَلَّتَانِ اثْنَتَانِ.

(Bir el şaplamaz.)

يَدُ الْوَاحِدِ لَا تُصَفَّقُ.

(İki dergi kütüphanemizde bulunmaktadır.) الْمَجَلَّتَانِ الْاِثْنَتَانِ مَوْجُودَتَانِ فِي مَكْتَبَتِنَا.

كَانَ فِي الْمَتْحَفِ سَائِحٌ وَاحِدٌ وَسَائِحَةٌ وَاحِدَةٌ وَمَعَهُمَا وَلَدَانِ اثْنَانِ وَبَنَاتَانِ اثْنَتَانِ.

(Müzedede **bir** erkek ve **bir** kadın turist ve yanlarında **iki** erkek çocukla **iki** kız çocuk vardı.)

3-10 Arasındaki Sayılar

3-10 arasındaki sayıların özellikleri şöyle sıralanabilir:

1. Türkçede olduğu gibi önce sayı gelir, sonra sayılan.
2. Sayılar, kendilerinden sonra kullanılan sayılanın daima muzâfı konumundadırlar. Bu bakımdan son hareketleri cümlede hangi öge durumunda olduklarına bağlı olarak değişkenlik gösterir. Sayılanları (temyizleri) muzâfun ileyh (tamlayan) konumunda oldukları için daima mecrûrdurlar.
3. Sayılanlar çoğul ve belirsiz kullanılır.
4. Sayının cinsiyeti, sayılanın cinsiyetinin zıttıdır. Kendisinden sonra kullanılan kelimenin tekil durumdaki cinsiyeti göz önünde bulundurularak sayı eril veya dişil olarak kullanılır. Sayılanın tekil formu eril ise, sayı dişil olarak; sayılanın tekil formu dişil ise sayı eril olarak kullanılır.

Örnekleri inceleyelim:

اِشْتَرَيْتُ سَبْعَةَ كُتُبٍ.

(Yedi kitap satın aldım.)

قَرَأْتُ فِي الْعُطْلَةِ ثَلَاثَ رَوَايَاتٍ.

(Tatilde üç roman okudum.)

فِي مَدْرَسَتِنَا عَشْرَةُ مُعَلِّمِينَ وَأَرْبَعُ مُعَلِّمَاتٍ.

(Okulumuzda on erkek öğretmen, dört kadın öğretmen vardır.)

يَعْمَلُ فِي هَذِهِ الشَّرْكََةِ خَمْسَةُ عَمَّالٍ وَسِتُّ عَامِلَاتٍ.

(Bu şirkette beş erkek işçi ve altı kadın işçi çalışmaktadır.)

Şimdi aşağıdaki kelimelerin tekil ve çoğul durumlarına bakalım ve 3-10 grubundaki sayılarla kullanılış biçimlerini inceleyelim:

(Bu yaz üç şehre gittim.)	مدينة (ج) مُدُن	: سافرتُ في هذا الصَّيْفِ إلى ثلاثِ مُدُنٍ.
(Yedi turistik gemi kiraladık.)	سَفِينَة (ج) سُفُن	: اسْتَأْجَرْنَا سَبْعَ سُفُنٍ سِيَّاحِيَّةٍ.
(Arapçadan sekiz kitap çevirdim.)	كِتَاب (ج) كُتُب	: تَرَجَمْتُ ثَمَانِيَةَ كُتُبٍ مِنَ الْعَرَبِيَّةِ.
(Bu kitap on bölümden oluşmaktadır.)	قِسْم (ج) أَقْسَام	: يَتَكَوَّنُ هَذَا الْكِتَابُ مِنْ عَشْرَةِ أَقْسَامٍ.
(Üç saat boyunca seni bekledim.)	ساعة (ج) سَاعَات	: انتظرْتُكَ طَوَالَ ثَلَاثِ سَاعَاتٍ.
(Dokuz Liraya aldım.)	ليرة (ج) لِيرَات	: اشْتَرَيْتُ بِتِسْعِ لِيرَاتٍ.
(Ona beş Cüneyh verdim.)	جُنَيْه (ج) جُنَيْهَات	: أَعْطَيْتُهُ خَمْسَةَ جُنَيْهَاتٍ.
(Kilosu yedi Dolara.)	دُولَار (ج) دُولَارَات	: الْكِيلُو بِسَبْعَةِ دُولَارَاتٍ.

Bu örneklerde de görüleceği üzere 3-10 grubundaki sayıların sonuna dişil te'si (ة), sayılanın (kendisinden sonra kullanılan kelimenin) tekil formu eril olduğunda getirilmektedir.

Şimdi de aşağıdaki cümlelerde sayı ve sayılanı i'râb yönünden inceleyelim:

1. جاءَ إلى الصَّفِّ ثَلَاثَةُ طُلَّابٍ. (Sınıfa üç öğrenci geldi.)
2. رَأَيْتُ فِي الْحَدِيقَةِ ثَلَاثَةَ طُلَّابٍ. (Bahçede üç öğrenci gördüm.)
3. سَلَّمْتُ عَلَى ثَلَاثَةِ طُلَّابٍ. (Üç öğrenciye selam verdim.)

Bu örneklerde görüleceği üzere 3-10 grubundaki sayılar mu'ebdir, başka bir deyişle son harflerinin harekesi cümle içinde hangi öge konumunda olmasına bağlı olarak değişkenlik gösterir. (ثَلَاثَةُ) rakamı, 1. cümlede özne durumunda olduğu için merfû (ref alâmeti sondaki damme); 2. cümlede mef'ûl durumunda olduğu için mansûb (nasb alâmeti sondaki fetha); 3. cümlede harf-i cerden sonra geldiği için mecrûr (cer alâmeti kesra) olmuştur. Sayıdaki bu değişimlere rağmen sayılan konumundaki (طُلَّابٍ) kelimesinin harekesinin ve yapısının hiç değişmediğini, her durumda çoğul ve mecrûr olduğunu görüyorsunuz. Mecrûr olması, muzâfun ileyih olmasından dolayıdır. Her üç cümlede çoğul yapısında olması ise 3-10 grubundaki bir sayıdan sonra kullanılıyor olmasından dolayıdır.

Bu durumu bir de düzenli çoğul formları üzerinde görelim:

1. جاءَ إلى الصَّفِّ ثَلَاثَةُ مُعَلِّمِينَ. (Sınıfa üç öğretmen geldi.)
2. رَأَيْتُ فِي الْحَدِيقَةِ ثَلَاثَةَ مُعَلِّمِينَ. (Bahçede üç öğretmen gördüm.)
3. سَلَّمْتُ عَلَى ثَلَاثَةِ مُعَلِّمِينَ. (Üç öğretmene selam verdim.)

Bu örneklerde (مُعَلِّمِينَ) kelimesi, çoğul formunda ve mecrûr olarak kullanılmıştır, cer alâmeti ye (ي) dir, çünkü düzenli eril çoğuldur.

1. جَاءَتْ إِلَى الصَّفِّ ثَلَاثٌ مُعَلِّمَاتٍ. (Sınıfa üç kadın öğretmen geldi.)
 2. رَأَيْتُ فِي الْحَدِيقَةِ ثَلَاثَ مُعَلِّمَاتٍ. (Bahçede üç kadın öğretmen gördüm.)
 3. سَلَّمْتُ عَلَى ثَلَاثِ مُعَلِّمَاتٍ. (Üç kadın öğretmene selam verdim.)

Bu örneklerde (مُعَلِّمَاتٍ) kelimesi, çoğul formunda ve mecrûr olarak kullanılmıştır, cer alâmeti sondaki kesradır, çünkü düzenli dişil çoğuldur.

dikkat

10 “عشر” sayısı yazıyla yazıldığında (ش) harfinin hakeresi, eğer sayılan eril olursa fethalı, sayılan dişil olursa sükûn olur.

Örnek:

(On kız ve on erkek öğrenci sınıftan çıktı.) خَرَجَتْ مِنَ الصَّفِّ عَشْرٌ طَالِبَاتٍ وَعَشْرَةٌ طَالِبٍ.

Öğrenme Çıktısı

2 1-10 arasındaki sayıları dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede kullanabilme becerisi kazanabilme

Araştır/
Tekrarla 2

1 ve 2 sayılarıyla 3-10 arasındaki temel kullanım farklılıklarını ve i'râb özelliklerini yeni örneklerle açıklayınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Başta klasik “İ'râbu'l-Kur'ân” kitaplarından olmak üzere <https://furqan.co/63/2> ve <http://corpus.quran.com/wordbyword.jsp> vb. sitelerden yararlanarak aşağıdaki ayetlerde geçen sayı ve temyizlerinin i'râb özelliklerini inceleyip karşılaştırınız.

﴿جُمْلَةً وَاحِدَةً﴾

(Furkân Sûresi 32)

﴿زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾

(Hûd Sûresi 40)

﴿ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ﴾

(En'âm Sûresi 143)

Anlat/
Paylaş

1-10 arasındaki sayıların kullanımıyla ilgili tablo oluşturup arkadaşlarınızla paylaşarak değerlendirme-lerde bulununuz.

SIRA SAYILARI

(العدد الترتيبي)

Bu kısımda 1-10 arasındaki mufred sıra sayıları ele alınmaktadır. Hem eril ve dişil yapılarıyla hem de niteledikleri isimlerle (mevsûflarıyla) birlikte mufred sıra sayıları örneklerle aşağıda verilmiştir:

.۱	birinci erkek öğrenci birinci kız öğrenci	الطَّالِبُ الْأَوَّلُ الطَّالِبَةُ الْأُولَى
.۲	ikinci erkek öğrenci ikinci kız öğrenci	الطَّالِبُ الثَّانِي الطَّالِبَةُ الثَّانِيَّةُ
.۳	üçüncü erkek öğrenci üçüncü kız öğrenci	الطَّالِبُ الثَّلَاثُ الطَّالِبَةُ الثَّلَاثَةُ
.۴	dördüncü erkek öğrenci dördüncü kız öğrenci	الطَّالِبُ الرَّابِعُ الطَّالِبَةُ الرَّابِعَةُ
.۵	beşinci erkek öğrenci beşinci kız öğrenci	الطَّالِبُ الْخَامِسُ الطَّالِبَةُ الْخَامِسَةُ
.۶	altıncı erkek öğrenci altıncı kız öğrenci	الطَّالِبُ السَّادِسُ الطَّالِبَةُ السَّادِسَةُ
.۷	yedinci erkek öğrenci yedinci kız öğrenci	الطَّالِبُ السَّابِعُ الطَّالِبَةُ السَّابِعَةُ
.۸	sekizinci erkek öğrenci sekizinci kız öğrenci	الطَّالِبُ الثَّامِنُ الطَّالِبَةُ الثَّامِنَةُ
.۹	dokuzuncu erkek öğrenci dokuzuncu kız öğrenci	الطَّالِبُ التَّاسِعُ الطَّالِبَةُ التَّاسِعَةُ
.۱۰	onuncu erkek öğrenci onuncu kız öğrenci	الطَّالِبُ الْعَاشِرُ الطَّالِبَةُ الْعَاشِرَةُ

Şimdi sıra sayılarını cümle içindeki kullanımlarıyla görelim:

(Havaalanından birinci uçak havalandı.)	قد أَقْلَعَتِ الطَّائِرَةُ الأولى مِنَ المَطَارِ.
(Muhammed ortaokul ikinci sınıf öğrencisidir.)	مُحَمَّدٌ تَلْمِيذٌ فِي الصَّفِّ الثَّانِي لِلْمُتَوَسِّطَةِ.
(Bu arabaların üçüncüsü Mustafa hocanıdır.)	السَّيَّارَةُ الثَّالِثَةُ مِنْ هَذِهِ السَّيَّارَاتِ لِلْأَسْتَاذِ مِصْطَفَى.
(Bu hafta kitabın dördüncü bölümüne ulaştık.)	وَصَلْنَا إِلَى الفَصْلِ الرَّابِعِ مِنَ الكِتَابِ هَذَا الأَسْبُوعِ.
(Yazar beşinci romanını yazdı.)	قَدْ أَلْفَ الكَاتِبِ رِوَايَتَهُ الخَامِسَةَ .
(Bu kasidenin altıncı beyitini ezberledim.)	حَفِظْتُ البَيْتَ السادسَ مِنْ هَذِهِ القَصِيدَةِ.
(Toplantı, bu ayın yedisinde yapılacak.)	سَيُعْقَدُ الاجْتِمَاعُ فِي اليَوْمِ السَّابِعِ مِنْ هَذَا الشَّهْرِ.
(Çocuk sekizinci ayda doğdu.)	وُلِدَ الطِّفْلُ فِي الشَّهْرِ الثَّامِنِ .
(Ben dokuzuncu katta oturuyorum.)	أَنَا أَسْكُنُ فِي الطَّابِقِ التَّاسِعِ .
(Vedâ haccı Hicretin onuncu yılında oldu.)	كَانَتْ حِجَّةَ الوَدَاعِ فِي العَامِ العَاشِرِ لِلهَجْرَةِ.

Sıra sayıları, 1-10 arasındaki sayıların (فَاعِلٌ) yapısına aktarılmasıyla elde edilir. Ancak (واحد) sayısı “saat bir”, “saat bir buçuk” gibi sadece saati söylerken kullanılır, “birinci” demek için kullanılmaz. (واحد) ve onun dişili (واحدة) kelimelerinin yerine sıra sayısı olarak “birinci” anlamında eriller için (الأول), dişiller için (الأولى) sözcükleri kullanılır.

Sıra sayıları, varlıkların sırasını belirten sıfat konumundadırlar ve dolayısıyla niteledikleri kelimeye cinsiyet, sayı, belirlilik ve i'râb bakımından uyarlar.

Aşağıdaki cümlelerde geçen sıra sayılarını, sıfat-mevsûf ilişkisi yönünden inceleyelim:

1. سأشاهدُ البرنامجَ **الأولَ** فِي القَنَاةِ **الثَّانِيَةِ** مَسَاءً.
(Bu akşam **ikinci** kanaldaki **birinci** programı izleyeceğim.)
2. صَعِدْتُ إِلَى الطَّابِقِ **الخَامِسِ** بِالمِصْعَدِ.
(**Beşinci** kata asansörle çıktım.)
3. سأسافرُ إِلَى إِزمِيرَ فِي اليَوْمِ **العَاشِرِ** مِنَ الشَّهْرِ **الثَّالِثِ**.
(**Üçüncü** ayın **onunda** İzmir'e gideceğim.)

Arapçada Saatler

Arapçada saatler sıra sayılarından türetilmiştir. (الساعة) kelimesi dişil olduğu için sıra sayılarının dişil-leri saatler için kullanılmıştır. Ancak “saat bir” kavramı için (الأولى) yerine “bir” sayısının yine Arapça asıl sayısı (الواحدة) kullanılmaktadır. Aşağıda saatlerin temel kullanım biçimleri verilmiştir:

01:00	(Saat bir)	السَّاعَةُ الْوَاحِدَةُ
02:00	(Saat iki)	السَّاعَةُ الثَّانِيَةُ
03:00	(Saat üç)	السَّاعَةُ الثَّلَاثَةُ
04:00	(Saat dört)	السَّاعَةُ الرَّابِعَةُ
05:00	(Saat beş)	السَّاعَةُ الْخَامِسَةُ
06:00	(Saat altı)	السَّاعَةُ السَّادِسَةُ
07:00	(Saat yedi)	السَّاعَةُ السَّابِعَةُ
08:00	(Saat sekiz)	السَّاعَةُ الثَّمَانِيَةُ
09:00	(Saat dokuz)	السَّاعَةُ التَّاسِعَةُ
10:00	(Saat on)	السَّاعَةُ الْعَاشِرَةُ
11:00	(Saat on bir)	السَّاعَةُ الْحَادِيَةَ عَشْرَةَ
12:00	(Saat on iki)	السَّاعَةُ الثَّانِيَةَ عَشْرَةَ

01:30	(Saat bir buçuk)	السَّاعَةُ الْوَاحِدَةُ وَالنِّصْفُ
03:20	(Saat üç yirmi)	السَّاعَةُ الثَّلَاثَةُ وَالرُّبْعُ (عِشْرُونَ دَقِيقَةً)
04:15	(Saat dört çeyrek)	السَّاعَةُ الرَّابِعَةُ وَالرُّبْعُ
05:10	(Saat beşi on geçiyor)	السَّاعَةُ الْخَامِسَةُ وَعَشْرُ دَقَائِقَ
07:40	(Saat sekize yirmi var)	السَّاعَةُ الثَّمَانِيَةُ إِلَّا ثَلَاثًا (عِشْرِينَ دَقِيقَةً)
08:45	(Saat dokuz çeyrek var)	السَّاعَةُ التَّاسِعَةُ إِلَّا رُبْعًا
09:50	(Saat ona on var)	السَّاعَةُ الْعَاشِرَةُ إِلَّا عَشْرَ دَقَائِقَ

Saatlerin kullanımıyla ilgili bilinmesi gereken temel hususlar şunlardır:

1. Arapçada saatleri ifade ederken “geçiyor/geçe” anlamı tam saatle küsurat arasına konan (وَ) atfı harfiyle sağlanırken “var/kala” anlamı ise (إِلَّا) istisnâ edatıyla sağlanır.
2. Yirmi dördlük saat diliminin Arapçada kullanılmadığı görülür. Aşağıdaki örnekte verildiği üzere “yirmi bir” ifadesi on ikilik saat diliminde olduğu üzere “dokuz” sayısı ile ifade edilir. Vaktin akşam ya da sabah olduğunu belirginleştirmek için ise “sabah” (صَبَاحًا), “akşam” (مَسَاءً), “öğleyin” (ظُهْرًا), “öğleden sonra” (بَعْدَ الظُّهْرِ), “öğleden önce” (قَبْلَ الظُّهْرِ), “gece” (لَيْلًا) vb. zarflardan yararlanılmaktadır. Örnekler:

3. 21:15	(Saat akşam dokuzu çeyrek geçiyor.)	السَّاعَةُ التَّاسِعَةُ وَالرُّبْعُ مَسَاءً
20:30	(Saat akşam sekiz buçuk.)	السَّاعَةُ الثَّامِنَةُ وَالنِّصْفُ مَسَاءً
08:30	(Saat sabah sekiz buçuk.)	السَّاعَةُ الثَّامِنَةُ وَالنِّصْفُ صَبَاحًا

4. Arapçada saatlerle ilgili çoğu dilde bulunduğu gibi önemli iki soru tipi vardır:

1. كَمِ السَّاعَةُ؟ (Saat kaç?)

السَّاعَةُ الْخَامِسَةُ. (Saat beş.)

2. فِي أَيِّ سَاعَةٍ؟ (Saat kaçta?)

فِي السَّاعَةِ الْخَامِسَةِ. (Saat beşte.)

5. Saat ifadelerinde her zaman (السَّاعَةُ) kavramı bulunmayabilir.

6. Saatlerin sayılarını oluşturan kısım, dilbilgisi açısından mufred sıra sayılarında olduğu gibi (السَّاعَةُ) kelimesinin sıfatı hükmünde olup mu‘rebdir.

Örnekler:

يُعَادِرُ الْقَطَارُ السَّرِيعُ فِي السَّاعَةِ التَّاسِعَةِ إِلَّا زُرْعًا صَبَاحًا.

(Hızlı tren sabah dokuz çeyrek kala kalkıyor.)

كَانَ مَوْعِدُنَا مَعَكَ فِي الثَّلَاثَةِ وَالنِّصْفِ بَعْدَ الظُّهْرِ.

(Seninle randevumuz öğleden sonra 03:30'daydı.)

يَخْرُجُ زَوْجِي إِلَى الْعَمَلِ فِي السَّاعَةِ السَّابِعَةِ وَالرُّبْعِ كُلِّ صَبَاحٍ.

(Eşim her sabah saat 07:15'de işe gidiyor.)

هو في العَمَلِ من الثَّامِنَةِ صباحاً إلى الخَامِسَةِ مساءً كُلَّ يومٍ.
(O her gün sabah 08:00'den akşam 05:00'a kadar iştedir.)

تَسْتَيْقِظُ أُمِّي في السَّادِسَةِ إِلَّا خَمْسَ دقائق كُلَّ صباحٍ.
(Annem her sabah altıya beş kala uyanır.)

السَّاعَةُ الآنَ الواحدَةُ ودقيقةً تماماً.
(Saat tam biri bir geçiyor.)

Öğrenme Çıktısı

3 1-10 arasındaki sayıları sıra sayısına dönüştürebilme, bunları cümle içinde kullanabilme ve günlük hayatta saati sorup söyleyebilme becerisi kazanabilme

Araştır/
Tekrarla 3

Mufred sıra sayılarını (1-10), mufred asıl sayılardan ayıran en temel özellikleri belirleyip örneklerle açıklayınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Başta klasik "İ'râbu'l-Kur'an" kitaplarından olmak üzere <https://furqan.co/63/2> ve <http://corpus.quran.com/wordbyword.jsp> vb. sitelerden yararlanarak aşağıdaki ayetlerde geçen sıra sayılarını ve mevsûflarını i'râb özelliklerini inceleyip karşılaştırınız.

﴿فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ﴾

(Yâsin Sûresi 14)

﴿رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾

(Kehf Sûresi 22)

﴿وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَى﴾

(Necm Sûresi 20)

Anlat/
Paylaş

1-10 arasındaki sıra sayılarının ve saatlerin kullanımıyla ilgili öğrendiklerinizi kendi örneklerinizle arkadaşlarınıza anlatarak paylaşımınızda bulununuz.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بعض الأفعال المستعملة مع حروف الجر

Bir şeye, bir yere yaklaştı, -e üzere	شَارَفَ عَلَى...
--	------------------

الوقتُ شَارَفَ عَلَى الْإِنْتِهَاءِ الْآنَ. (Şimdi süre bitmek üzere.)

(Kırkıma yaklaştım.)

شَارَفْتُ عَلَى الْأَرْبَعِينَ مِنْ عُمْرِي.

(Doktor ölmek üzere olan hastanın hayatını kurtardı.) أَنْقَذَ الطَّبِيبُ حَيَاةَ مَرِيضٍ شَارَفَ عَلَى الْمَوْتِ.

(Bu kadarla yetinelim zamanımız bitmek üzere.) لِنَكْتَفِ بِهَذَا الْقَدْرِ فَقَدْ شَارَفَتْ دَقَائِقُنَا عَلَى النَّفَادِ.

Birine, bir şeye veya bir yere hâkim oldu, egemen oldu	سَيَطَرَ عَلَى...
---	-------------------

مَنْ يَحْكُمُ التِّجَارَةَ، وَيُسَيِّطِرُ عَلَى الْأَسْوَاقِ وَالْأَسْعَارِ؟ (Ticarete kim hâkim, kim kontrol ediyor pazarları, fiyatları?)

(Bir yıldan beri ülkeye istikrar hâkim.)

سَيَطَرَ الْأَسْتِقْرَارُ عَلَى الْبِلَادِ مِنْذُ سَنَةٍ.

(Artık gözyaşlarına hâkim olamadı.)

لَمْ يَعْذُ قَادِرًا عَلَى السَّيْطَرَةِ عَلَى دُمُوعِهِ.

(Polis gösterileri kontrol altına aldı.)

لَقَدْ سَيَطَرَتِ الشَّرْطَةُ عَلَى الْمُظَاهَرَاتِ.

(Türk romanına gerçekçilik egemendir.)

سَيَطَرَتِ الْوَاقِعِيَّةُ عَلَى الرَّوَايَةِ التُّرْكِيَّةِ.

Bir şeye, bir işe girişti, koyuldu; bir yere yöneldi; bir yere fırladı, atıldı

إِنْدَفَعَ إِلَى...

إِنْدَفَعَ الرَّئِيسُ إِلَى تَوْجِيهِ انْتِقَادَاتٍ لَادِّعَةٍ إِلَى نَظِيرِهِ الْأَجْنَبِيِّ.
(Başkan, yabancı mevkidaşına sert eleştiriler yöneltmeye girişti.)

يَنْدَفِعُ الشَّبَابُ إِلَى الْوُظَائِفِ الْحُكُومِيَّةِ حَالِيًّا.
(Gençler halen devlet işine yöneliyor.)

كَانَتِ الْمَرْأَةُ تَنْدَفِعُ إِلَى الْبَيْتِ بِحُطُوتٍ سَرِيعَةٍ.
(Kadın eve doğru hızlı adımlarla koşturuyordu.)

فِي الْعُطْلَةِ انْدَفَعْتُ إِلَى كِتَابَةِ مَقَالَةٍ جَدِيدَةٍ.
(Tatilde yeni bir makale yazmaya koyuldum.)

Öğrenme Çıktısı

4 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/
Tekrarla 4

Verilen harf-i cerli fiilleri defterinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Bu kısımda işlenen harf-i cerli fiillerin kullanım bilgisini pekiştirmek üzere www.trt.net.tr/arabic/trky vb. Arapça haber sitelerinde yer alan haber metinlerini inceleyip öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/
Paylaş

Bu bölümde ele alınan harf-i cerli fiillerle cümleler kurarak Arapça öğrenen arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعبيرات في اللغة العربية

مئة (عشر - خمس) بالمئة / مئة في المئة
yüzde yüz (on- beş)

Bu kalıp; bir şeyin, bir durumun yüzdelik oranını ortaya koymak için günlük hayatta da sıkça kullanılan ifadedir.

أَتَّفِقُ مَعَكَ مِائَةَ بِالمِئَةِ فِي هَذَا المَوْضُوعِ.
(Bu konuda sana yüzde yüz katılıyorum.)

الإِنْسَانُ يَسْتَطِيعُ التَّحَكُّمَ بِعِشْرٍ بِالمِئَةِ مِنْ قُدْرَةِ عَقْلِهِ عَلَى الأَكْثَرِ.
(İnsan beyin gücünün en fazla % 10'unu kontrol edebilmektedir.)

إِنَّهُ يَعْرِفُ وَاحِدَةً فِي المِئَةِ مِنْ حَقِيقَةِ الأَمْرِ.
(O gerçeğin sadece yüzde birini biliyor.)

الدُّوْلُفِيُّ يُسْتَخْدِمُ عِشْرِينَ بِالمِئَةِ مِنْ قُدْرَةِ عَقْلِهِ.
(Yunus balığı beyin gücünün % 20'sini kullanmaktadır.)

هناك تخفيضات بعشر بالمئة في المحلات.
(Mağazalarda %10 indirim var.)

أَخَذَهُ بِعَيْنِ الْاِعْتِبَارِ

bir şeyi, birini dikkate almak, hesaba katmak

Dilde sıkça kullanılan “önemseme” kavramına delalet eden bu kalıp ifadenin örnekler üzerinden incelenmesi faydalı olacaktır.

هذا عَامِلٌ ثَانٍ يَجِبُ أَخْذُهُ بِعَيْنِ الْاِعْتِبَارِ.

(Bu dikkate alınması gereken ikinci bir etkidir.)

مَا تَقُولُهُ هُوَ التَّحْلِيلُ الَّذِي يَأْخُذُ بِعَيْنِ الْاِعْتِبَارِ التَّأْيِيرَ الْعَرَبِيَّ.

(Söylediğin şey, Batı etkisini hesaba katan bir analizdir.)

إِنَّ السِّيَاسَةَ يَجِبُ أَنْ تَأْخُذَ بِعَيْنِ الْاِعْتِبَارِ الْمُكَوِّنَاتِ الْأَسَاسِيَّةِ فِي هَذَا الْمَوْضُوعِ.

(Siyasetin bu konunun temel bileşenleri hesaba katması gereklidir.)

يَجِبُ أَنْ نَأْخُذَ رَأْيَهُ بِعَيْنِ الْاِعْتِبَارِ.

(Onun görüşünü dikkate almamız gerekiyor.)

إِلَّا أَنْ... / إِلَّا أَنْ...

ancak, ne var ki, meğer, -den başka, yine de

Bu iki ifade biçimi öncesinde geçen ifadeyi ve/veya yargıyı düzeltip değiştirmek için yaygın kullanılan kalıplardandır. Bu ikisi arasındaki fark (...إِلَّا أَنْ...)'den sonra isim cümlesinin, (...إِلَّا أَنْ...)'den sonra bir fiilin gelmesidir.

كُنْتُ أَمْتَمْتُ أَنْ أَطْرَحَ أَسْئَلَةً إِلَّا أَنِّي لَمْ أَفْعَلْ.

(Sorular sormak istiyordum ama sormadım.)

كَانَ مُدِيرُ الْمَدْرَسَةِ رَجُلًا مُخِيفًا إِلَّا أَنِّي رَأَيْتُ مِنْهُ شَفَقَةً وَرَحْمَةً فِيمَا بَعْدُ.

(Okul müdürü korkutucu, ürkütücü biriydi ancak daha sonra onda şefkat ve merhamet olduğunu gördüm.)

لَمْ يَبْقَ إِلَّا أَنْ تُكْمِلَ قِرَاءَةَ ذَلِكَ الْكِتَابِ.

(Bu kitabı okumayı tamamlamandan başka bir şey kalmadı. –Geriye sadece bu kitabı okumayı bitirmen kaldı)

رَغْمَ أَنَّ الْحِزْبَ يَتَمَتَّعُ بِعَالِيَّةٍ وَاسِعَةٍ فِي الْبِرْلَمَانِ إِلَّا أَنَّهُ يَجْتَاجُ إِلَى دَعْمِ الْمُعَارِضَةِ.

(Parti mecliste geniş bir çoğunluğa sahip olmasına rağmen yine de muhalefetin desteğine ihtiyacı var.)

Öğrenme Çıktısı

5 Arapça bazı kalıp ifadeleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/
Tekrarla 5

Bu kısımda öğrendiğiniz kalıp ifadelerin dilbilgisi özelliklerini kullanımlarından yola çıkarak belirleyip defterinize yazın.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Bu kısımda işlenen kalıpların kullanım bilgisini pekiştirip benzer kalıp ifadeler bulmak için www.trt.net.tr/arabic/trky vb. Arapça haber sitelerinde yer alan haber metinlerini inceleyip öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/
Paylaş

Bu kısımda öğrendiğiniz kalıp ifadeleri kendi örneklerinizle arkadaşlarınızla açıklayıp anlatınız.

okuma

قراءة

قصة قصيرة للأرقام

عَرَفَ النَّاسُ الْعَدَّ وَالْأَعْدَادَ مُنْذُ الْقَدِيمِ إِلَّا أَنَّهُ لَمْ تَكُنْ لَدَيْهِمْ أَيَّةُ رُمُوزٍ تُعَبِّرُ عَنْهَا. وَقَدْ كَانُوا يُعَدُّونَ بِاسْتِخْدَامِ أَصَابِعِ الْيَدَيْنِ، وَالْحَصَى، وَحَتَّى الْعَصِيِّ، إِلَى أَنْ اخْتَرَعَ الْأَمْرِيَّةُ الْمَعْدَادَ الَّذِي سَاعَدَ بِدَوْرِهِ فِي عَمَلِيَّةِ الْعَدِّ، وَهُوَ عِبَارَةٌ عَنِ إِطَارٍ يَتَكَوَّنُ مِنْ بَعْضِ الْأَسْلَاكِ (الْقَضْبَانِ)، بَحَيْثُ تُحِيطُ بِهَذِهِ الْأَسْلَاكِ مَجْمُوعَةٌ مِنَ الْحَزَرِ تُمَثِّلُ الْأَعْدَادَ وَقَدْ سَاهَمَ اكْتِشَافُ الْمَعْدَادِ بَعْدَ مَجْمُوعَةٍ كَبِيرَةٍ مِنَ الْأَشْيَاءِ، وَمَعَ ذَلِكَ فَلَمْ تَكُنْ هُنَاكَ طَرِيقَةٌ لِلتَّعْبِيرِ عَنْ هَذِهِ الْأَشْيَاءِ، إِلَى أَنْ جَاءَ الْمِصْرِيُّونَ الْقَدَامَى فِي عَامِ 3000 ق.م. بِاخْتِرَاعِ جَدِيدٍ يُسَمَّى الْأَرْقَامَ. وَهِيَ عِبَارَةٌ عَنِ رُمُوزٍ تَدُلُّ عَلَى الْأَعْدَادِ، فَمَثَلًا يُسْتَحْدَمُ الرَّمْزُ (30) لِلتَّعْبِيرِ عَنِ الْعَدَدِ (ثَلَاثِينَ).

تَطَوُّرُ الْأَرْقَامِ

اسْتَحْدَمَ الْمِصْرِيُّونَ مَجْمُوعَةً مِنَ الرُّمُوزِ كَدَلَالَةٍ عَلَى الْأَعْدَادِ؛ حَيْثُ وَضَعُوا رُمُوزًا تُعَبِّرُ عَنِ الْأَعْدَادِ مِنْ 1-9. وَهِيَ تُشْبِهُ أَصَابِعَ الْيَدَيْنِ، كَمَا عَبَّرُوا عَنِ الْعَدَدِ (10) بِرَمْزٍ يُشْبِهُ الْقَوْسِ، وَوَضَعُوا خَيْطًا مَلْفُوفًا لِلدَّلَالَةِ عَلَى الْعَدَدِ 100، أَمَّا الرَّمْزُ عَلَى شَكْلِ زَهْرَةِ اللُّوتُسِ فَكَانَ دَلَالَةً عَلَى الْعَدَدِ (1000)، وَيُعْتَقَدُ أَنَّ سَبَبَ اخْتِيَارِ الْمِصْرِيِّينَ لَزَهْرَةِ اللُّوتُسِ يَعودُ لِكَمِّيَّاتِهَا الْكَبِيرَةِ فِي مِصْرَ كَمَا اسْتَحْدَمُوا رَسْمَةَ فَرْخِ الصُّفْدَعِ لِلتَّعْبِيرِ عَنِ الْعَدَدِ 100000، وَيُعْتَقَدُ أَيْضًا بِأَنَّهَا اخْتِيرَتْ لِأَنَّهَا كَانَتْ تَمَلُّ الْأَنْهَارَ فِي فَتْرَةٍ قَدِيمَةٍ بِيَضِ الصَّفَادِعِ. كَذَلِكَ وَضَعَ الْبَابِلِيُّونَ فِي

الفترة نَفْسِهَا رموزاً للأعداد تُشْبِهُ رُؤُوسَ السَّهَامِ رُسِمَتْ عَلَى ألواحٍ مَصْنُوعَةٍ مِنَ الطِّينِ، حيث كان كلُّ سَهْمٍ يُعَبِّرُ عن عدد مُعَيَّنٍ، وَبَعْدَ حَوَالِيِ الألفين وخمسين عاماً، قامَ الإغريقُ القُدَامَى بِوَضْعِ أَعْدَادٍ على أساسِ أَعْجَلِيَّتِهِمْ، كما قامَ الهِنْدُوسُ الموجودون في الهندِ بِاخْتِراعِ أَرْقَامٍ تُشْبِهُ إلى حدِّ كبير الأرقام التي تُسْتخدَمُ حَالِيًا، وفي حَوَالِيِ خَمْسِمِئَةٍ قَبْلَ المِيلادِ وَضَعَ الرُّومانُ أيضاً نظامَ أَرْقَامٍ يُسْتعمَلُ في الوقتِ الحَالِي، حيث كانت رُوما في أوجِ ازدهارِها في القَرْنَيْنِ الثاني والثالث للميلاد، ويضمُّ نظامُ الأرقامِ الرُّوماني مجموعةً من الرموز التي تُستعمل في الأبجدية الرومانية. فمثلاً الحرفُ (I) يُشْبِهُ الرِّقَمَ (1)، والحرفُ (V) يُشْبِهُ الرِّقَمَ (5)، أمَّا الحرفُ (X) فيُشْبِهُ الرِّقَمَ (10). وما زالَ نظامُ الأرقامِ الرُّوماني يُسْتخدَمُ في الوقتِ الحَالِي سواءً كان ذلك في التعبير عن أحداثٍ مُعَيَّنَةٍ كالحربِ العالمية الثانية التي يُرمز لها (الحرب العالمية II) أو كخَلْفِيَّةِ لِبعضِ الساعاتِ للتعبير عن الوقتِ.

الأرقام العربية

الأرقام العربية وهي عبارة عن الأرقام: (0، 1، 2، 3، 4، 5، 6، 7، 8، 9). أمَّا الأرقامُ الرُّومانيَّة فكان يُعَبِّرُ عنها بالرموز الآتية: (I، II، III، IV، V، VI، VII، VIII، IX) وتُعدُّ الأرقامُ العَرَبِيَّةُ الحَالِيَّةُ هي من أصلِ هِنْدِيٍّ وَسُمِّيَتْ بِالْعَرَبِيَّةِ لأنَّ العربَ أوَّلَ مَنْ قامَ بِإدخالِها إلى العالمِ الأوروپي والعَرَبِي وكان ذلك في بدايةِ القَرْنِ الثامنِ والتاسعِ الميلاادي، حيث استُخدِمَت هذه الأرقامُ في أواخرِ القَرْنِ الحَامِسِ عَشَرَ في تَرْقِيمِ وتَعْدَادِ الصَّفَحَاتِ أمَّا الأرقام التي تُسْتخدَمُ في الوقتِ الحَالِي عند العَرَبِ والمشرقِ العربي فهي الأرقامُ الهِنْدِيَّةُ، وهي: (0، 1، 2، 3، 4، 5، 6، 7، 8، 9).

RAKAMLARIN KISA HİKÂYESİ

İnsanlar çok eskiden beri sayıları ve saymayı bilmekteydi. Ancak sayıları ifade eden sembollerini yoktu. El parmaklarını, çakıl taşlarını hatta çomakları kullanarak sayı sayıyorlardı ta ki eski Asyalıların sayma işlemine bizatihi yardımcı olan abaküsü icat etmelerine kadar. Abaküs, üzerlerine sayıları temsil eden boncukların sarılıp dizildiği bir kaç parça tel/ ip (çomak)tan oluşan bir çerçeve ve kasnaktan ibarettir. Abaküsün keşfedilmesi büyük grublardan oluşan eşyaların sayılmasına katkı sağlamıştır. Bununla birlikte bu şeyleri ifade etmenin bir yöntemi yoktu ta ki eski Mısırlılar M.Ö. 3000'de rakamlar adı verilen yeni bir icat ortaya koyana kadar. Bu rakamlar ise sayılara delalet eden sembollerden ibarettir. Örneğin (30) sembolü (otuz) sayısını ifade etmek için kullanılır.

Rakamların Evrimi

Mısırlılar sayılara delalet etmesi için bir grup sembol kullanmışlardır. Öyle ki 1-9 arasındaki sayıları ifade eden semboller icat etmişlerdir. Bunlar el parmaklarına benzemektedir. Ayrıca 10 sayısını yaya (kavise) benzeyen bir sembolle ifade ederken 100 sayısına delalet etmesi için bükülmüş, sarmal hale getirilmiş ip kullanmışlardır. Lotus çiçeğine gelince o da 1000 sayısına delalet etmekteydi. Mısırlıların lotus çiçeğini seçmelerinin sebebinin Mısır'da çok miktarda bulunmasına dayandığı düşünülmektedir. Yine 100000 sayısını ifade etmek için kurbağa yavrusu resmini kullanmışlardır. Kurbağa yumurtalarının kırılıp yavruların çıkma döneminde nehirleri yavruların doldurmasından dolayı bu resmin seçildiği sanılıyor. Benzer şekilde aynı dönemde Babililer sayılar için çamurdan yapılmış levhalar üzerine çizilen ok uçlarına benzeyen semboller icat etmişlerdir. Zira her ok belirli sayıyı ifade etmekteydi. Yaklaşık 2500 yıl sonra eski Yunanlılar kendi alfabelerine dayalı sayılar ortaya koymuşlardır. Yine Hindistandaki Hindular da büyük oranda hâlihazırda kullanılan rakamlara benzeyen rakamlar icat etmiştir. M.Ö. yaklaşık 500 yılında Romalılar da halen kullanılan bir rakam sistemini icat etmişlerdir. Zira Roma M.Ö. ikinci ve üçüncü yüzyıllarda gelişiminin zirvesindeydi ve Roma rakam sistemi, Roma alfabesinde kullanılan bir grup sembolü kapsamaktadır. Örneğin I harfi 1 rakamına, V harfi 5 rakamına benzemektedir. X harfine gelince o da 10 rakamına benzemektedir. İster (II.

Dünya Savaşı) şeklinde sembolize edilen İkinci Dünya Savaşı gibi belli olayları ifade etmek için olsun isterse bazı saatlerin arka planında zamanı ifade etmek için olsun Roma rakam sistemi halen kullanılmaktadır.

Arapça Rakamlar

Arapça rakamlar, (0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) rakamlarından ibarettir. Roma rakamları ise (I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX) sembolleriyle ifade edilir. Hâlihazırda Arapça rakamlar Hind kökenli olup Arapça isimlendirildiği kabul edilmektedir. Çünkü miladî sekizinci ve dokuncu yüzyılın başlarında Avrupa ve Batı dünyasına bu rakamları ilk kez sokan Araplardır. Öyle ki on beşinci yüzyılın sonlarında bu rakamlar sayfaların numaralandırma ve sayılmasında kullanılmıştır. Hâlihazırda Arap dünyasında ve doğuda kullanılan rakamlar Hint rakamlarıdır, bunlar şöyledir (٩, ٨, ٧, ٦, ٥, ٤, ٣, ٢, ١, ٠)

Kaynak: https://mawdoo3.com/بحث_عن_الأرقام/ 'den uyarlanmıştır.

okuma anlama

فهم المقروء

1. Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. مَنِ اخْتَرَعَ الآلَةَ الَّتِي سَاعَدَتْ فِي عَمَلِيَّةِ العَدِّ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَمَا اسْمُهَا؟
2. مَنْ اسْتَحْدَمَ الأَرْقَامَ أَوَّلَ مَرَّةٍ فِي العَالَمِ؟
3. مَنْ أَدْخَلَ الأَرْقَامَ الهِنْدِيَّةَ أَوَّلَ مَرَّةٍ إِلَى العَالَمِ الأَوْرُوبِيِّ؟
4. أَيُّ رَمَزٍ اسْتَحْدَمَ البَابِلِيُّونَ للأَعْدَادِ؟
5. مَتَى اكْتَشَفَ المِعْدَادُ؟

2. Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıda verilen cümlelerin yanına doğru (√) ya da yanlış (x) işareti koyunuz.

1. مِنَ المُمْكِنِ أَنْ يُسْتَحْدَمَ شَكْلُ زَهْرَةِ اللُّوْتُسِ رَمْزًا لعدد 1000 بِسَبَبِ كَثْرَتِهَا فِي مِصْرَ.
2. كَانَتْ رَسْمُهُ فَرَحَ الضَّفَادِعِ تَدُلُّ عَلَى عددِ 100000 فِي المَاضِي البَعِيدِ.
3. الأَرْقَامُ الَّتِي اكْتَشَفَهَا الهِنْدُوسُ تُشْبِهُ الأَرْقَامَ الَّتِي نَسْتَعْمَلُهَا فِي وَقْتِنَا الحَاضِرِ.
4. كَانَتِ الإِنْسَانِيَّةُ لَا تَعْرِفُ الأَرْقَامَ قَبْلَ الرُّومَانِ.
5. كَانَ العَرَبُ قَدْ اخْتَرَعُوا الأَرْقَامَ أَوَّلَ مَرَّةٍ فِي العَالَمِ.

3. Aşağıda verilen cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. تُعَدُّ الأَرْقَامُ العَرَبِيَّةُ الحَالِيَّةُ هِيَ مِنْ أَصْلِ هِنْدِيَّةٍ. (تَعْتَبِرُ - تُعْتَبَرُ - تُسْتَعْمَلُ)
2. وَضَعَ البَابِلِيُّونَ رَمُوزًا للأَعْدَادِ تُشْبِهُ رُؤُوسَ السَّهَامِ (اِكْتَشَفَ - تَرَكَ - رَفَعَ)
3. قَدْ اسْتَحْدَمَ المِصْرِيُّونَ مَجْمُوعَةً مِنَ الرُّمُوزِ (عَبَّرَ - اسْتَعْمَلَ - عَبَّرَ)
4. كَانَ كُلُّ سَهْمٍ يُعَبَّرُ عَنْ عَدَدٍ مُعَيَّنٍ. (يَسْتَعْمِلُ - يَدُلُّ عَلَى - يَعْتَبِرُ)
5. كَانَتْ رُومًا فِي أَوَّلِ أَرْبَعِينَ سَنَةٍ فِي القَرْنَيْنِ الثَّانِي والثَّالِثِ للمِيلَادِ. (سُفُوطٌ - تَجَدِيدٌ - ذُرُوءَةٌ)

مُخْتَارَاتٍ مِنْ أَمْثَالِ الْعَرَبِ Arap Atasözlerinden Seçmeler

الفرصةُ نادرًا ما تَطْرُقُ البابَ مرتينِ

Fırsat kapıyı iki kez çalmaz.

صُعُودُ السُّلَّمِ دَرَجَةٌ دَرَجَةٌ

Merdiven adım adı çıkarılır.

Yaşama İlişkilendir

ارْبِطْ بِالْحَيَاةِ

أَهْمِيَّةُ الْوَقْتِ فِي حَيَاتِنَا

يُعْتَبَرُ الْوَقْتُ أَهَمَّ مَا فِي حَيَاةِ الْإِنْسَانِ حَتَّى إِنَّهُ أَثْمَنُ وَأَعْلَى مِنَ الْمَالِ فَقَدْ أَقْسَمَ اللَّهُ ﷻ فِي بَعْثِهِ الْكَرِيمِ فِي مَوَاضِعَ عِدَّةٍ مِنْهَا ﴿وَالْعَصْرُ﴾. وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِرَجُلٍ يَعْظُهُ: "إِعْتَنِمَ حَمْسًا قَبْلَ حَمْسٍ: شَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ وَصِحَّتَكَ قَبْلَ سَقَمِكَ، وَغِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ، وَفَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ وَحَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتِكَ". لِذَا يَجِبُ عَلَى الْإِنْسَانِ أَلَّا يُضَيِّعَ أَوْقَاتَهُ بِمَا لَا فَائِدَةَ تُرْجَى مِنْهُ. فَالْوَقْتُ هُوَ الْحَيَاةُ. وَيَقُولُ سَنِيكَا: "نَحْنُ جَمِيعًا نَشْكُو مِنْ قِصْرِ الْوَقْتِ وَمَعَ ذَلِكَ فَإِنَّ لَدَيْنَا مِنْهُ أَكْثَرَ مِمَّا نَعْرِفُ مَاذَا نَفْعَلُ بِهِ فَنَحْنُ دَوْمًا نَشْكُو مِنْ أَنَّ الْأَيَّامَ قَلِيلَةٌ وَنَتَصَرَّفُ كَمَا لَوْ أَنَّهُمَا بِلَا نَهَايَةٍ". لِذَلِكَ يَحْتَاجُ الْإِنْسَانُ إِلَى التَّفَكِيرِ بِشَكْلِ وَعِوَضِ فِي كَيْفِيَّةِ اسْتِخْدَامِ الْوَقْتِ.

تَنْظِيمُ الْوَقْتِ

مِنَ الْمُهْمِ أَنْ يُنظَّمَ الْإِنْسَانُ وَقْتَهُ فَالْخَطْوَةُ الْأُولَى فِي إِدَارَةِ الْوَقْتِ وَتَنْظِيمِهِ هِيَ التَّخْطِيطُ الْيَوْمِيُّ لِلْوَقْتِ، يُقَالُ إِنَّ حَجْمَ اسْتِغْلَالِ الْوَقْتِ وَمَدَى الاسْتِغْلَالِ مِنْهُ يُعْتَبَرُ مِنْ أَهَمِّ الْعَلَامَاتِ الْفَارِقَةِ بَيْنَ الْأَشْخَاصِ النَّاجِحِينَ وَالْعَادِيَّيْنَ.

فَوَائِدُ تَنْظِيمِ الْوَقْتِ

لِتَنْظِيمِ الْوَقْتِ فَوَائِدُ عِدِيدَةٌ مِنْهَا مَا يَظْهَرُ مُبَاشَرَةً وَمِنْهَا مَا يَظْهَرُ عَلَى الْمُدَى الْبَعِيدِ وَمِنْ هَذِهِ الثَّمَرَاتِ:

أولاً- الشعورُ بالتحسُّنِ بِشَكْلِ عَامٍّ فِي جَمِيعِ شُؤُونِ الْحَيَاةِ،

ثانياً- قضاءُ وقتٍ أَكْبَرَ فِي التَّرْفِيهِ وَالرَّاحَةِ،

ثالثاً- يَجِدُ الْإِنْسَانُ مُتَّسِعاً مِنَ الْوَقْتِ وَمُدَّةً كَافِيَةً لِتَطْوِيرِ الذَّاتِ،

رابعاً- التَّنْظِيمُ الْجَيِّدُ يُمَكِّنُ الْإِنْسَانَ مِنْ تَحْقِيقِ أَحْلَامِهِ،

خامساً- تَحْسِينُ إِنتَاجِيَّةِ الْفَرْدِ وَالْجَمَاعَةِ كَمَا وَنوعاً،

سادساً- التقليلُ من حَجْم الأخطاءِ التي قد يَقَعُ فيها الفردُ نتيجةَ العَشْوَائِيَّةِ في العَمَلِ والفَوْضَى،
 سابعاً- زيادةُ الدَّخْلِ المَادِّي والأزْبَاحِ،
 ثامناً- التخفيفُ مِنَ الضُّغُوطِ النَّفْسِيَّةِ والاجْتِمَاعِيَّةِ.
 تاسعاً- إنهاءُ العَمَلِ الذي يَقَعُ على عَاتِقِ الفردِ بشكلٍ أُسْرِعَ وبِمَجْهُودٍ أَقْلٍ،
 عاشراً- السَّيْطَرَةُ على أَيَّامِ حياةِ الإنسانِ بشكلٍ كاملٍ.

خَصَائِصُ الوَقْتِ

مِنَ الخَصَائِصِ التي تُمَيِّزُ الوَقْتَ أَوَّلًا، سُرْعَةُ انْقِضَائِهِ، وَثَانِيًا، الوَقْتُ الذي يَنْقُضِي مِنَ حياةِ الإنسانِ لا يَعودُ ولا يَسْتَطِيعُ الإنسانُ تَعْوِضَهُ.

الوقتُ أَغْلَى وأَثْمَنُ ما في هذه الدنيا وقد كان عمر بن الخطاب رضي الله عنه يَكْرَهُ إِضَاعَةَ الوَقْتِ، والبَطَالَةَ، والتَعَطُّلَ فيقول: "إِنِّي لَأَكْرَهُ أَنْ أَرَى أَحَدَكُمْ سَبْهَلًا (فارغاً) لَا في عَمَلِ دُنْيَا وَلَا عَمَلِ آخِرَةِ"

Kaynak: mawdoo3.com/الصدقية_الحقيقية/dan sadeleştirilmiştir.

alıştırmalar

التدريبات

1- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanlarıyla doldurunuz.

1. وصل إلى الشَّرْكَةِ مُهَنْدِسَانٍ ..... و ..... اثنتان. (مهندستان - اثنان - موظَّفين)
2. دخل في الصفِّ ..... طلاب و ..... طالبات. (عشر - واحدة - عشرة)
3. وصل إلى الشركة سِتَّةً ..... (مدرِّسُون - موظَّفين - موظَّفات)
4. جاء أبي بعدَ ..... دقائق. (خمسة - خامسة - خمس)
5. خرج الأستاذُ قَبْلَ دقيقةٍ ..... (واحدة - واحد - اثنتين)

2- Aşağıdaki alıştırmalarda karşılıklı konuşmaların boş bırakılan yerlerini parantez içinde verilen ifadelerden uygun olanıyla doldurunuz.

1. يعقوب: متى جاء هذا الطرد؟
أيوب: ..... (أربعة - قبل نصف ساعة - الخامسة)
2. يعقوب: كم طالباً في الصفِّ؟
أيوب: ..... (أربعة - خمس - في السادسة)
3. يعقوب: في أيِّ صفِّ يدرس صديقك؟
أيوب: ..... (الثالثة - في الرابع - ثلاثة)
4. يعقوب: كم السَّاعة الآن؟
أيوب: ..... (السابعة - في السابعة - سبعة)
5. يعقوب: متى تغادر الطائرة؟
أيوب: ..... (رابعاً - في الرابعة - أربعة)

3- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içlerinde verilen sayılardan uygun olanıyla doldurunuz.

1. بدأنا دراسة الكتابِ ..... (أربع - الرابعة - الرابع)
2. شاهدتُ الحلقةَ ..... لهذا المسلسل. (أربع - الرابعة - الأربعة)
3. يتألَّف هذا الفيلمُ الوثائقيُّ من ..... حلقاتٍ. (أربعة - الرابع - أربع)
4. أنهى المديرُ الجلسةَ بعدَ ..... دقائق. (أربع - أربعة - الرابعة)
5. يسكنُ الأستاذُ موسى في الطابقِ ..... لهذه العمارة. (الرابع - أربع - الرابعة)

4- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları, parantez içlerinde verilen rakamları uygun biçimde yazıya dönüştürerek doldurunuz.

1. يَعْمَلُ فِي الْمُخْتَبَرِ ..... (5) طَالِبَاتٍ.
2. قَدْ أَتَتْ إِلَى مَنْزِلِنَا ..... (3) نِسَاءً قَبْلَ ..... (3) أُسَابِيعَ.
3. وَصَلْنَا إِلَى الشَّرِكَةِ فِي ..... (1).
4. جَاءَ أَبِي فِي ..... (9) مَسَاءً.
5. كَتَبْتُ الْيَوْمَ ..... (7) صَفْحَاتٍ.

5- Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara parantez içlerinde verilen sayılardan (ma'düdlardan) uygun olanı bulunuz.

1. عِنْدِي ..... وَاحِدَةٌ فَقَطْ. (أبناء - دقيقتين - ليرة)
2. تَكَلَّمْتُ مَعَهُ ..... اِثْنَيْنِ فِي الطَّرِيقِ فَقَطْ. (دقائق - دقيقتين - ليرة)
3. لِي خَمْسٌ ..... وَخَمْسَةٌ ..... (أبناء - سياره - بنات)
4. يَعْمَلُ فِي هَذَا الْمَصْنَعِ ثَلَاثَ ..... (عامِلتان - طبيبات - رجال)
5. يَدْرُسُ يَحْيَى فِي ..... الثَّلَاثِ. (الدَّوْرَةَ - المصانع - المستوى)

6- Aşağıda verilen Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. يَعْمَلُ فِي الْمُسْتَشْفَى عَشْرُ مُرَضَّاتٍ وَطَبِيبَانِ.
2. وَصَلْتُ إِلَى الْجَامِعَةِ فِي الثَّامِنَةِ وَالنَّصْفِ.
3. سُورَةُ يُؤُسَسَ هِيَ السُّورَةُ الْعَاشِرَةُ مِنَ الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ.
4. لَهُ سَيَّارَتَانِ اِثْنَتَانِ وَمَا عِنْدَهُ أُبْيٌ بَيْتٍ وَاحِدٍ.
5. تَتَشَكَّلُ جُنَّةُ الْإِمْتِحَانِ مِنْ سَبْعَةِ أَسَاتِدَةٍ.

7- Aşağıda verilen Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Saat dört buçukta dördüncü salonda toplanacağız.
2. Beşinci yarışmaya beş ülke katılıyor.
3. Ona çeyrek var.
4. Şimdi yanımda beş lira var.
5. Dün üç yeni kalem satın aldım.

1

Günlük hayatta sayıları kullanabilme, özellikle alışverişte sayıları kullanarak soru sorabilme ve sorulara cevap verebilme becerisi elde etme

Günlük Hayatımızda Arapça 1

Diyalogda farklı şekillerdeki sayı ifadelerine yer verilerek sosyal ortamlarda sayıları kullanarak soru sorup cevap verebilme becerisinin pekiştirilmesi sağlanmış, işlenecek dilbilgisi konularına giriş yapılmıştır.

2

1-10 arasındaki sayıları dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede kullanabilme becerisi kazanabilme

Mufred (Tekil) Sayılar (1-10)

Arapçada sayılar, mufred, murekkeb (bileşik), onarlı ve atıflı sayılar olmak üzere dört grupta ele alınmaktadır. Bu bölümde mufred sayıların hem asıl sayı olarak hem de sıra sayısı olarak kullanımları üzerinde durulmuştur. Konu, sayıların erillik – dişilik durumu, sayıların ve sayılanın (temyiz) i'râb durumları olmak üzere üç açıdan şöyle özetlenebilir:

Erillik-Dişilik Açısından Mufred Sayılar

1 ve 2 sayısı diğer sayılardan farklı olarak mufred kullanımlarında sayılandan sonra gelir ve sayılanın sıfatı olur. 3-10 sayıları ister mufred olsun isterse murekkeb ve atıflı sayıların bir parçası olsun cinsiyet bakımından sayılanla (temyizle) arasında zıtlık ilişkisi olur.

Mufred Sayıların İ'râb Durumu

Mufred sayılar mu'rebtir ancak konu şöyle açıklanabilir.

1. Bu sayılardan 1 ve 2 sayısı sıfat hükmünde olduğundan mevsufunun i'râbına uyar,
2. 3-10 arasındaki sayıların i'râb durumları cümlede üstlendikleri göreve bağlı olarak değişir ve merfû, mansûb ve mecrûr olabilir.

Mufred Sayıların (Temyizlerinin) İ'râb Durumu

1. 1 ve 2 sayısının sayılanı sayıdan önce gelir. Sayıyla sayılan arasındaki ilişki sıfat- mevsûf ilişkisidir. Sayılan (mevsûf) mu'reb olur.
2. 3-10 arasındaki sayıların sayılanı (temyizi) çoğul- mecrûr olur.

Yukarıda yapılan açıklama kısmını desteklemesi için bölüm, aşağıdaki tabloda örneklerle şematik bir üslupta özetlenmiştir.

Sayı	Örnek	Sayının İ'râbı ve Sayılanla Eril-Dişil Uyumu		Sayılanın (Temyizin) İrab Durumu
1	رجلٌ واحدٌ امرأة واحدة	Mu'reb	Uyumlu	Tekil – Mu'reb
2	رجلان اثنان امرأتان اثنتان	Mu'reb	Uyumlu	İkil – Mu'reb
3-10	ثلاثة رجال ثلاث نساء	Mu'reb	Zıt	Çoğul - Megrûr

3

1-10 arasındaki sayıları sıra sayısına dönüştürebilme, bunları cümle içinde kullanabilme ve günlük hayatta saati sorup söyleyebilme becerisi kazanabilme

Mufred Sıra Sayıları

Mufred sıra sayılarının özellikleri şöyle özetlenebilir.

1. “Bir” (واحد) sayısı ve onun dişili (واحدة) sayılarının yerine sıra sayısı olarak “birinci” anlamında eriller için (الأول) dişilliler için (الأولى) sözcükleri kullanılır. 2-10 arasındaki sayılar mufred asıl sayılar (فَاعِل) yapısına aktarılarak sıra sayısı elde edilir.
2. Sıra sayıları çoğunlukla sayılandan (ma’dûdundan) sonra gelir. Sıra sayısı ile sayılan arasında sıfat-mevsûf ilişkisi bulunmaktadır. Dolayısıyla sıra sayısı, mevsufuna, sıfat-mevsûf ilişkisinin gereği dört açıdan uyar. Bu durum saatler içinde geçerlidir. Saat sayıları (الساعة) mevsûfuna dişillik, marifelik, tekillik ve i’râb açısından uyar. Ancak saatlerde geçen 11 ve 12 sayısı murekkeb sayı olmalarından dolayı fetha üzeri mebnîdir ve i’râb durumu dışında diğer saat sayıları ile aynı özelliğe sahiptir.

Sayı	Örnek	Sayının İ’râbı ve Sayılanla Uyumu	
1	الطالب الأول الطالبة الأولى	Mu’reb	Sıfat-Mevsûf Uyumu
2	الطالب الثاني الطالبة الثانية	Mu’reb	Sıfat-Mevsûf Uyumu
3-10	الطالب الثالث الطالبة الثالث	Mu’reb	Sıfat-Mevsûf Uyumu

4

Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

... شَارَفَ عَلَى: Bir şeye, bir yere yaklaştı, -e üzere oldu

(Şimdi süre bitmek üzere.)

الوقتُ شَارَفَ عَلَى الْإِنْتِهَاءِ الْآنَ.

... سَيَطَّرَ عَلَى: Birine, bir şeye veya bir yere hâkim oldu, egemen oldu

مَنْ يَخْكُمُ التِّجَارَةَ، وَيُسَيَطِّرُ عَلَى الْأَسْوَاقِ وَالْأَسْعَارِ؟

(Ticarete kim hâkim, kim kontrol ediyor pazarları, fiyatları?)

... أَنْدَفَعَ إِلَى: Bir şeye, bir işe girişti, koyuldu; bir yere yöneldi; bir yere fırladı, atıldı

يندفعُ الشَّبَابُ إِلَى الْوُظَائِفِ الْحُكُومِيَّةِ حَالِيًا. (Gençler halen devlet işine yöneliyor.)

5

Arapça bazı kalıp ifadeleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Arapçada Kalıp İfadeler

Yaygın kullanılan kalıp ifadeler arasında yer alan aşağıda verilen üç yapının kullanım özelliklerine dikkat çekilip örneklerle ele alınmıştır.

“مئة (عشر – خمس) بالمئة / مئة في المئة” (yüzde yüz)

“أخذه بعين الاعتبار” (bir şeyi, birini dikkate almak, hesaba katmak)

“إلا أن ... / إلا أن ...” (ancak, ne var ki, meğer, -den başka, yine de)

Bu çerçevede özellikle “إلا أن...”den sonra isim cümlesinin, “إلا أن...”den sonra fiil gelmesi gerektiği gözden kaçırılmamalıdır.

أَتَّفِقُ مَعَكَ مِائَةَ بِالمِئَةِ فِي هَذَا المَوْضُوعِ.
(Bu konuda sana yüzde yüz katılıyorum.)

هَذَا عَامِلٌ ثَانٍ يَجِبُ أَخْذُهُ بِعَيْنِ الِاعْتِبَارِ.
(Bu dikkate alınması gereken ikinci bir etkidir.)

كُنْتُ أَمْتَنِّي أَنْ أَطْرَحَ سُئَلَةً إِلَّا أَنِّي لَمْ أَفْعَلْ.
(Sorular sormak istiyordum ama sormadım.)

1 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yerlere uygun düşen sözcük ya da ifadeyi bulunuz.

”اشْتَرَكِ فِي الْاجْتِمَاعِ ..... مُهَنْدِسِينَ و.....
مُهَنْدِسَاتٍ.“

- A. الثلاث - أَرْبَعِ
B. خمسَةٌ - خَمْسِ
C. الثالثِ - خَمْسِ
D. واحدٌ - واحدَةٌ
E. واحدةٌ - واحدٌ

2 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yerlere uygun düşen sözcük ya da ifadeyi bulunuz.

”يَتَكَوَّنُ هَذَا الْكِتَابُ مِنْ أَرْبَعَةٍ.....“

- A. وُحْدَةٍ
B. وَحَدَاتٍ
C. فُصُولٍ
D. دُرُوسًا
E. قِسْمٍ

3 Aşağıda verilen cümleyi uygun şekilde tamamlayan ifadeyi bulunuz.

”كان مَوْعِدُنَا.....“

- A. في اليوم الرابع من مارس
B. في أربعة أيام
C. الثالثة بعد الظهر
D. الخامسة بعد الأربعة
E. ستة كُتُبٍ

4 Aşağıda verilen cümleyi uygun şekilde tamamlayan ifadeyi bulunuz.

”عَادَ أَحِي إِلَى الْبَيْتِ.....“

- A. ثلاثة بعد اثنتين
B. في السابعة
C. العاشرة للكتاب
D. ثانية بعد مريم
E. سيارة واحدة

5 Aşağıda verilen karşılıklı konuşmanın boş bırakılan kısmını tamamlayabilecek uygun ifadeyi bulunuz.

إبراهيم: .....
موسى: في الرابعة.

- A. كم الساعَةَ الآنَ
B. في أي صفِّ يبدأ الدرسُ
C. أيُّ فصلٍ يبدأ بعدَ الثالثِ
D. متى يبدأ الدرسُ؟
E. أين يُدرِّسُ الأستاذُ؟

6 Aşağıda verilen karşılıklı konuşmanın boş bırakılan kısmını tamamlayabilecek uygun ifadeyi bulunuz.

إبراهيم: إلى أيِّ صَفْحَةٍ وصلتَ في القراءة؟
موسى: .....

- A. إلى التاسعة فقط
B. عشرُ صفحاتٍ
C. في الرابعة والنصفِ تماماً
D. الثالثة بعد الظهر
E. صفحةً واحدةً

7 Aşağıda verilen cümleyi uygun şekilde tamamlayan ifadeyi bulunuz.

”..... المريضُ على الموتِ“

- A. قاربَ
B. قارنَ
C. دناَ
D. تَخَلَّصَ
E. شارَفَ

8 Aşağıdaki cümlelerin anlamca en yakın Türkçe karşılığı hangi seçenekte verilmiştir?

”وَضَعَ الرُّومَانُ أَيضاً نِظَامَ أَرْقَامٍ يُسْتَعْمَلُ فِي الْوَقْتِ الْحَالِي.“

- A. Romalılar da halen kullanılan bir rakam sistemini icat etmiştir.
- B. Romalılar o vakit kullanılan rakam sistemini bırakmıştı.
- C. Romalılar da o vakit kullanılan rakam sistemini terk etmişti.
- D. Halihazırda sadece Romalıların kullandığı rakam sistemi kullanıyor.
- E. O vakit Romalıların kullanıldığı rakam sistemi de bırakılmıştı.

9 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yerlere uygun düşen sözcük ya da ifadeyi bulunuz.

”هذا هو قرارى و..... أَطْلُبُ أَنْ يُنَجَزَ هَذَا الْأَمْرُ كَذَلِكَ“

- A. لَكِنَّ
- B. إِلَّا أَنْ
- C. مِئَةً بِالمِئَةِ
- D. عِشْرِينَ بِالمِئَةِ
- E. خَمْسِينَ بِالمِئَةِ

10 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yerlere uygun düşen sözcük ya da ifadeyi bulunuz.

”هذا قرارٌ رَسْمِيٌّ يَجِبُ ..... بِعَيْنِ الاعتبار“

- A. معرفتُهُ
- B. النظر
- C. رُؤْيَتُهُ
- D. أَخْذُهُ
- E. تَرْكُهُ

1. B	Yanıtınız yanlış ise “3-10 Arasındaki Sayılar” konusunu yeniden gözden geçiriniz.	6. A	Yanıtınız yanlış ise “Sıra Sayıları” ve “Arapçada Saatler” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. C	Yanıtınız yanlış ise “3-10 Arasındaki Sayılar” konusunu yeniden gözden geçiriniz.	7. E	Yanıtınız yanlış ise “Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiler” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. A	Yanıtınız yanlış ise “3-10 Arasındaki Sayılar” konusunu yeniden gözden geçiriniz.	8. A	Yanıtınız yanlış ise okuma parçasını konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. B	Yanıtınız yanlış ise “Arapçada Saatler” konusunu yeniden gözden geçiriniz.	9. C	Yanıtınız yanlış ise “Arapça Kalıp İfadeler” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. D	Yanıtınız yanlış ise “Arapçada Saatler” konusunu yeniden gözden geçiriniz.	10. D	Yanıtınız yanlış ise “Arapça Kalıp İfadeler” konusunu yeniden gözden geçiriniz.

1

Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 1

Yukarıdaki metinde geçen sayıları sayılanlarıyla birlikte belirleyip gruplandırarak kullanım özelliklerini inceleyiniz.

Parçada geçen 1 ve 2 sayılarının kullanımına bakıldığında, bu sayıların metinden eksiltildiği görülmektedir. Yine sayılanın sayıdan önce geldiği sayıyla sayılanın arasında bir uyum bulunduğu rahatlıkla söylenebilmektedir. Ayrıca “bir” sayısının 61 gibi iki basamaklı bir sayıda da sayılanla arasındaki uyum göze çarpmaktadır.

غرضاً واحداً؛ امرأة واحدة؛ رجل، أب، شخص، شركة، تلميذ، حذاء، شخص، حذاء، حذاء، غرضين اثنين، شخصان اثنان، وطفلان، واحدة وستون ليرة.

3-10 arasındaki sayılara bakıldığında 1 ve 2 sayısının aksine önce sayının sonra sayılanın geldiği, sayılanın hep çoğul- mecrûr olduğu ve sayıyla sayılan arasında cinsiyet bakımından zıtlık bulunmuş göze çarpmaktadır.

ثلاث بنات؛ عشرة أشخاص؛ ثلاثة أسابيع؛ ستة أفراد؛ عشرة أيام؛ تسع دول؛ ثلاث سنوات

Burada sıra sayılarının sayılandan önce geldiği ve aralarında sıfat-mevsûf ilişkisinde olduğu gibi bir uyum kendini göstermektedir.

أولاً؛ الصف الثالث؛ المرتبة الثالثة؛ الخامسة

Parçada “yüzde 20- %20” şeklinde bir sayı ifadesi de yer almaktadır.

عشرين بالمئة

1

Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

1 ve 2 sayılarıyla 3-10 arasındaki temel kullanım farklılıklarını ve i'râb özelliklerini yeni örneklerle açıklayınız.

Mufred Sayılardan 1 ve 2 Sayısı:

Sayı sayılandan **sonra** gelir

Sayı sayılanın **sıfatı** hükmündedir, sayılan ise sayının **mevsûfu** olur Mu'rebtir. Zaten sıfat hükmünde olduğu için sayılana (mevsûfa) uyar.

Erillik-dişilik açısından **uyumludur**.

كتاب واحد / طالبة واحدة / كتابان اثنان / طالبتين اثنتين

3-10 Arasında Mufred Sayılar:

Sayı **önce** gelir

Sayı muzâf (tamlanan) olarak gelir, **sayılan** (ma'dûd) sayının **tamlayanı** (muzâfun ileyhi) olur ve aynı zamanda sayının temyizi olup yapı bakımından **çoğul ve mecrûr** olur.

Mu'rebtir. Cümlede üstlendiği ögenin i'râbını alır ve merfû, mansûb, mecrûr olabilir.

Erillik-dişilik açısından sayı sayılanın **zıttı** olur.

ثلاثة كتب / أربع بنات / خمسة أقلام / تسعة طلاب / تسع طالبات

Araştır 2

Mufred sıra sayılarını (1-10), mufred asıl sayılardan ayıran en temel özellikleri belirleyip örneklerle açıklayınız.

Mufred Asıl Sayılar

1. Asıl sayıların kendi doğal yapıları bulunur.
2. Asıl sayıların işlevi, varlıkları saymaktır.
3. 1 ve 2 sayılandan sonra, 3 - 10 arasındaki sayılar sayılandan önce gelir. 1 ve sayısı sayılanın sıfatı hükmünde iken 3-10 arasındaki sayılar sayılanın (muzâfun ileyhin) tamlananı (muzâfi) olur. 3-10 arasındaki sayıların sayılandan önce gelmesi ve cinsiyet açısından sayıyla arasında zıtlık olur.

كتاب واحد / كتابان اثنان / ثلاثة كتب / تسعة طلاب / تسع طالبات

Mufred Sıra Sayıları

1. Sıra sayıları, mufred asıl sayılar (فاعل) yapısına aktararak elde edilir. Ancak "bir" (واحد) sayısı bu yapıya aktarılmaz ve bunun yerine "birinci" anlamında eril için (الأول), dişil için (الأولى) kelimeleri kullanılır.
2. Sıra sayılarının işlevi varlıkları sıralayıp nitelemektir.
3. Sıra sayısı sayılanın sıfatı hükmündedir, sayılan ise sayının mevsûfu olur. Dolayısıyla sayı sayılandan sonra gelir. Erillik-dişilik, belirlilik-belirsizlik, tekillik-ikillik-çoğulluk ve i'râb açısından mevsûfa uyar.

الكتاب الأول / الكتاب الثاني / الكتاب الثالث / الطالب التاسع / الطالبة التاسعة

Araştır 3

1

Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 1

Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. مَنْ اخْتَرَعَ الآلَةَ الَّتِي سَاعَدَتْ فِي عَمَلِيَّةِ العَدِّ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَمَا اسْمُهَا؟
إخترعها الآسيويون القدامى، اسمها معداد.
2. مَنْ اسْتخْدَمَ الأَرْقَامَ أَوَّلَ مَرَّةٍ فِي العَالَمِ؟
المصريون القدامى هم الذين استخدموا الأرقام أول مرة في العالم.
3. مَنْ أَدْخَلَ الأَرْقَامَ الهِنْدِيَّةَ أَوَّلَ مَرَّةٍ إِلَى العَالَمِ الأوروپي؟
كان العرب أول من قام بإدخالها إلى العالم الأوروبي.
4. أَيِّ رَمَزٍ اسْتخْدَمَ البابليون للأعداد؟
استخدموا رموزاً للأعداد تُشبه رؤوس السهام.
5. مَتَى اكْتُشِفَ المِعْدَادُ؟
اكتُشِفَ المِعْدَادُ قَبْلَ اخْتِرَاعِ الأَرْقَامِ.

Okuma Anlama 2

Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıda verilen cümlelerin yanına doğru (✓) ya da yanlış (x) işareti koyunuz.

1. من الممكن أن يستخدم شكل زهرة اللوتس رمزاً لعدد 1000 بسبب كثرتها في مصر. (✓)
2. كانت رسمه فُرْح الصُّفْدِ تَدُلُّ عَلَى عدد 100000 في الماضي البعيد. (✓)
3. الأرقام التي اكتشفها الهنود تشبه الأرقام التي نستعملها في وقتنا الحاضر. (✓)
4. كانت الإنسانية لا تعرف الأرقام قبل الرومان. (x)
5. كان العرب قد اخترعوا الأرقام أول مرة في العالم. (x)

Okuma Anlama 3

Aşağıda verilen cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. تُعَدُّ الأرقام العربية الحالية هي من أصل هندي. (تَعْتَبِرُ - تُعْتَبَرُ - تُسْتَعْمَلُ)
2. وَضَعَ البابليون رموزاً للأعداد تُشبه رؤوس السهام (اكتشف - ترك - رَفَع)
3. قَدْ اسْتخْدَمَ المصريون مجموعةً من الرموز (عَيَّرَ - اسْتَعْمَلَ - عَبَّرَ)
4. كَانَ كُلُّ سَهْمٍ يُعَبَّرُ عَنْ عدد معين. (يَسْتَعْمَلُ - يَدُلُّ عَلَى - يَعْتَبِرُ)
5. كَانَتْ رومَا فِي أَوَّلِ ازدهارها في القرنين الثاني والثالث للميلاد. (سقوط - تجديد - ذُرْوَةٌ)

1

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanlarıyla doldurunuz.

1. وصل إلى الشَّرِكَةِ مُهَنْدِسَانِ اثنان ومُهَنْدِسَاتَانِ اثنان. (مُهَنْدِسَاتَانِ - مَوْظَّفَيْنِ)
2. دَخَلَ فِي الصَّفِّ عَشْرَةَ طُلَّابٍ وَ عَشْرَ طَالِبَاتٍ. (عَشْرَ - وَاحِدَةٌ - عَشْرَةٌ)
3. وَصَلَ إِلَى الشَّرِكَةِ سِتَّةَ مَوْظَّفَيْنِ. (مُدْرَسُونَ - مَوْظَّفَيْنِ - مَوْظَّفَاتٍ)
4. جَاءَ أَبِي بَعْدَ خَمْسِ دَقَائِقٍ. (خَمْسَةٌ - خَامِسَةٌ - خَمْسِ)
5. خَرَجَ الْأُسْتَاذُ قَبْلَ دَقِيقَةٍ وَاحِدَةٍ. (وَاحِدَةٌ - وَاحِدٌ - ائْتَيْنِ)

Alıştırma 2

Aşağıdaki alıştırmalarda karşılıklı konuşmaların boş bırakılan yerlerini parantez içinde verilen ifadelerden uygun olanıyla doldurunuz.

1. يعقوب: متى جاء هذا الطرد؟
أيوب: قبل نصف ساعة. (أربعة - قبل نصف ساعة - الخامسة)
2. يعقوب: كم طالباً في الصف؟
أيوب: أربعة. (أربعة - خمس - في السادسة)
3. يعقوب: في أي صف يدرس صديقك؟
أيوب: في الرابع. (الثالثة - في الرابع - ثلاثة)
4. يعقوب: كم الساعة الآن؟
أيوب: السابعة. (السابعة - في السابعة - سبعة)
5. يعقوب: متى تغادر الطائرة؟
أيوب: في الرابعة. (رابعاً - في الرابعة - أربعة)

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içlerinde verilen sayılardan uygun olanıyla doldurunuz.

1. بدأنا دراسة الكتاب الرابع. (أربع - الرابعة - الرابع)
2. شاهدت الحلقة الرابعة لهذا المسلسل. (أربع - الرابعة - الأربعة)
3. يتألف هذا الفيلم الوثائقي من أربع حلقات. (أربعة - الرابع - أربع)
4. أنهى المدير الجلسة بعد أربع دقائق. (أربع - أربعة - الرابعة)
5. يسكن الأستاذ موسى في الطابق الرابع لهذه العمارة. (الرابع - أربع - الرابعة)

1

Ağıştırmalar Yanıt Anahtarı

Ağıştırma 4

Aşğıdaki cümlelerde yer alan boşlukları, parantez içlerinde verilen rakamları uygun biçimde yazıya dönüştürerek doldurunuz.

1. يعمل في المختبر خمس (5) طالبات.
2. قد أتت إلى منزلنا ثلاث (3) نساء قبل ثلاثة (3) أسابيع.
3. وصلنا إلى الشركة في الواحدة (1).
4. جاء أبي في التاسعة (9) مساءً.
5. كتبت اليوم سبع (7) صفحات.

Ağıştırma 5

Aşğıda verilen cümlelerdeki boşluklara parantez içlerinde verilen sayılardan (ma'dúdlardan) uygun olanı bulunuz.

6. عندي ليرة واحدة فقط. (أبناء - دقيقتين - ليرة)
7. تكلمت معه دقيقتين اثنتين في الطريق فقط. (دقائق - دقيقتين - ليرة)
8. لي خمس بنات وخمسة أبناء. (أبناء - سيارة - بنات)
9. يعمل في هذا المصنع ثلاث طبيبات. (عاملتان - طبيبات - رجال)
10. يدرس يحيى في المستوى الثالث. (الدورة - المصانع - المستوى)

Ağıştırma 6

Aşğıda verilen Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. يعمل في المستشفى عشر ممرضات وطيبان.
(Hastanede on hemşire iki doktor çalışıyor.)
2. وصلت إلى الجامعة في الثامنة والنصف.
(Üniversiteye sekiz buçukta vardım.)
3. سورة يونس هي السورة العاشرة من القرآن الكريم.
(Yunus sûresi Kur'ân-ı Kerim'in onuncu suresidir.)
4. له سيارتان اثنتان وما عنده أي بيت واحد.
(Herhangi bir evi olmadığı halde onun iki arabası var.)
5. تشكل لجنة الامتحان من سبعة أساتذة.
(Sınav komisyonu yedi hocadan oluşmaktadır.)

1

Alıştırmalar Yanıt
Anahtarı

Alıştırma 7

Aşağıda verilen Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Saat dört buçukta dördüncü salonda toplanacağız.

فِي الرَّابِعَةِ وَالنَّصْفِ سَنَجْتَمِعُ فِي الصَّالَةِ الرَّابِعَةِ.

2. Beşinci yarışmaya beş ülke katılıyor.

يَشْتَرِكُ فِي الْمُسَابَقَةِ الْخَامِسَةِ خَمْسُ دُولٍ.

3. Ona çeyrek var. السَّاعَةَ الْعَاشِرَةَ إِلَّا رُبْعًا.

4. Şimdi yanımda beş lira var. الْآنَ عِنْدِي خَمْسُ لِيْرَاتٍ.

5. Dün üç yeni kalem satın aldım. اشْتَرَيْتُ أَمْسَ ثَلَاثَةَ أَقْلَامٍ جَدِيدَةٍ.

bölümün kelimeleri

كَلِمَاتُ الْقِسْمِ

أَبَتِ (ebeti) babacığım

... أَحَاطَ بِ (ehâta bi) bir yeri bir şeyi kuşattı, sardı

إِخْتَارَ (ihtâra) seçti, tercih etti

اِخْتَرَعَ (ihtera'a) icat etti, keşfetti

اسْتَحْدَمَ (istahdeme) kullandı

اسْتَعْمَلَ (iste'male) kullandı

أَسْلَأَكَ (eslâk) teller, ipler (t.) سَيْلَكَ (silk)

... اِعْتَادَ عَلَيَّ (i'tâde) bir şeye, birine alıştı

... أَغْلَى مِن (eğlâ min) –den daha pahalı

... اِنْدَفَعَ إِلَى (indefa'a ilâ) bir şeye, bir işe girişti, koyuldu; bir yere yöneldi; bir yere fırladı, atıldı

أَوْجَ (evc) zirve

بَطَّالَةٌ (batâla) işsizlik

بَيْضَ (beyd) yumurta (ç.) بَيْوُضَ (buyûd)

تَأَخَّرَ (te'ahhara) gecikti, geç kaldı

تَخْفِيفَاتٍ (tahfidât) indirimler

... تَشَكَّلَ مِن (teşekkele min) bir şeylerden oluştu, teşekkül etti

تَعَطَّلَ (te'attul) haylazlık; işsizlik; arıza

تَعْوِيزَ (ta'vîd) bedel, karşılık

... تَكَوَّنَ مِن (tekevvene min) bir şeylerden oluştu, meydana geldi

تَمَزَّقَ (temezzeka) yırtıldı, parçalandı

... تَمَتَّعَ بِ (temette'a bi) bir şeyden faydalandı; tadını, zevkini çıkardı

ثُلُثٌ / ثُلُثٌ (sul/sulus) üçte bir

ثَمَنَ (semen) değer, fiyat

جَوْدَةٌ (cevde) kalite

حَدَاثَةٌ (hadâse) yenilik, modernlik

حَصَى (hasa) küçük taşlar, çakıl taşları

حَزْرَةَ (harez) boncuklar, tesbih taneleri (t.) حَزْرَةَ (harez)

خَلْفِيَّةَ (halfiyye) arka plan, zemin

دَلَّ - يَدُلُّ (delle - yedullu) delalet etti, gösterdi (على: bir şeye, bir şeyi)

رُبْعٌ/رُبْعٌ (rub' rubu) çeyrek, dörtte bir	غَالٍ (gâlin) pahalı
رَوْضَةُ الْأَطْفَالِ (ravdatu'l-etfâl) ana okulu	عَرَضٌ (garaz) hedef, amaç; ihtiyaç, gereksinim (ç.)
زَهْرَةُ اللُّؤْسِ (zebratu'l-lûtus) lotus çiçeği, nilüfer	أَعْرَاضٌ (ağrâz)
... سَاهَمَ فِي (sêheme fi) bir şeye katkı verdi, birine yardım etti	فَرْخٌ (ferh) yavru, civciv (ç.) أَفْرَاحٌ (efrâğ)
سَبَهْلَلٌ (sebehlal) boş, faydasız	فَقْسٌ (faks) yumurtanın kırılıp içinden yavru çıkması
سِعْرٌ (si'r) fiyat (ç.) أَسْعَارٌ (es'âr)	كَارَنٌ (kârane) karşılaştırdı
سَقَمٌ (sakam) hastalık	كُبَيْلٌ (kubeyle) az önce
سُهُولَةُ الاسْتِعْمَالِ (suhûltu'listi'mâl) ergonomik	كُضْبَانٌ (kudbân) değnek, çubuk (t.) كَضِيبٌ (kadib)
... سَيَطَّرَ عَلَى (saytara 'alâ) birine, bir şeye veya bir yere hâkim oldu, egemen oldu	كَوَسٌ (kavs) yay (ç.) أَقْوَاسٌ (ekvâs)
... شَارَفَ عَلَى (şârefe 'alâ) bir şeye, bir yere yaklaştı, -e üzere oldu	كِبَارٌ (kibâr) büyükler (t.) كَبِيرٌ (kebir)
شَرَكَةُ الْمُتَعَدِّدَةِ الْجِنْسِيَّاتِ (şeriketun mute'addidetu'l-cinsiyyat) çok uluslu şirket	مُتَطَلِّبَاتٌ (mutetallebât) gerekli şeyler, ihtiyaçlar
صِغَارٌ (siğâr) küçükler (t.) صَغِيرٌ (sağîr)	مُرْتَبٌ (muretteb) düzenli, tertipli
صَفَادِعٌ (dafâdi) kaplumbağalar (t.) ضِفْدَعٌ (dıfda')	مُسْتَلْزَمَاتٌ (mustelzemât) gerekli şeyler, ihtiyaçlar
صَوْتِيّ (dav'iyy) ışıltılı, fosforlu	مِعْدَادٌ (mi'dâd) abaküs, sayı boncuğu
عَاتِقٌ (âtik) omuz (ç.) عَوَاتِقٌ (avâtik)	مَلْفُوفٌ (melfûf) sarılmış, bükülmüş, sarılı halde
عَشَوَائِيَّةٌ (aşvâ'iyye) rastgele, gelişigüzel	نَاعِمٌ (nâ'im) yumuşak
عَصَا (asa) عصا (t.) عَصِيّ (isiyy) değnek, sopa, çomak	هَرَمٌ (herem) yaşlılık
غَادِرٌ (gâdera) bir yerden ayrıldı	وَاعٍ (vâ'in) bilinçli, duyarlı
	وَضَعٌ - يَضَعُ (vada'a - yada'u) bir yere koydu; icat etti, ilk kez ortaya koydu
	وَعَظٌ - يَعْظُ (va'aze - ye'izu) öğüt verdi, vaaz etti

bölümün deyimleri

تعبيرات الوحدة

عَلَى الْأَبْوَابِ... (‘alâ’l-ebvâb) yakında, eli kulağında

أَخَذَهُ بِعَيْنِ الْإِعْتِبَارِ (ehazahu bi‘ayni’l-itibâr) birini veya bir şeyi dikkate almak, hesaba katmak

... إِلَّا أَنْ (illâ en) -den başka, -nın dışında

... إِلَّا أَنْ (illâ enne) ancak, ne var ki, meğer, , yine de

الْأَمْرُ بِيَدِكَ (el-emru biyedik) iş sana bağlı, bu sana kalmış

إِلَى حَدِّ كَبِيرٍ (ilâ haddin kebîr) büyük oranda

... أَمَّا ... فَ... (emma ... fe ...) -e gelince, ile ilgili olarak

بِصَرَاحَةٍ (bi sarâha) açıkcası

... أَوْ ... سَوَاءٌ كَانَ ... (sevâun kâne ... ev ...) ister öyle olsun ister böyle; gerek ... gerekse ...

... عَلَيْنَا أَنْ نُضِيفَ أَنْ (‘aleynâ en nudîfe enne) --dığını eklememiz gerekli

لَا بَأْسَ بِهِ (lâ be’se bihi) problem değil, idare eder

... لَمْ يَعْذُ قَادِرًا عَلَى (lem ye‘ud kâdiran ‘alâ) ...ya gücü yetmez oldu

... مَا رَأَيْتُكُمْ فِي (mâ reyukum) .... hakkında görüşünüz nedir

... مَا لَا فَائِدَةَ تُرْجَى مِنْهُ (ma lâ fâ’ide turcâ minû) kendisinden hiçbir fayda beklenmeyen iş

مِئَةَ بِالْمِئَةِ (mi’e bi’l-mi’e) yüzde yüz

... وَلَوْ كَانَ (velev kâne) .... olsa bile

وَمَعَ هَذَا (ve ma’a hâzâ) bununla beraber

... يُعْتَبَرُ (yu’teberu) -dığı kabul edilir

... يُعْتَقَدُ أَنْ (yu’tekadu enne) -dığı sanılıyor, düşünülüyor

يَقَعُ عَلَى عَاتِقِهِ (yeka’u ‘ala ‘âtikihî) (iş) omuzlarına düşüyor

Bölüm 2

Arapçada Sayılar II

Öğrenme Çıktıları

Günlük Hayatımızda Arapça 2

1 Günlük hayatta sayıları kullanabilme, özellikle banka vb. kurumlarda sayıları kullanarak soru sorabilme ve sorulara cevap verebilme becerisi elde etme

Temyîz

3 Temyîz kavramını ana hatlarıyla açıklayabilme ve özellikle sayıların temyîzini dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede doğru kullanabilme becerisi elde etme

Arapçada Kalıp İfadeler

5 Arapça bazı kalıp ifadeleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Murekkeb (Bileşik) Sayı [11-19], Ma'tûf (Atıflı) Sayı [21-99] ile 100 ve 1000 Sayıları ve Bu Sayıların Katları

2 11-19 arasındaki sayıları, 11-19 arasındaki sayıları, 21-99 arasındaki sayıları, onarlı ('ukûd) [20, 30, 40-90] sayılar ile 100 ve 1000 sayılarını ve bu sayıların katlarını dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede kullanabilme becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

4 Arapçada harf-i cerle kullanılan bazı fiilleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Anahtar Sözcükler المفتاحية الكلمات : • Murekkeb Sayı (العدد المركَّب) • Ukûd (Onarlı) Sayılar (العقود)

• Ma'tûf (Atıflı) Sayı (العدد المعطوف)

GİRİŞ

مقدمة

Bu bölümde dilbilgisi çerçevesinde Arapçada murekkeb (bileşik) [11-19] sayılar, atıflı (ma'tûf) [21-99] sayılar, onarlı ('ukûd) [20,30, 40 - 90] sayılar, 100 ve 1000 sayıları ve bu sayıların katları ele alınmış, cümle içindeki kullanımları anlatılmıştır. Ayrıca sayılarla doğrudan ilişkili olan temyiz konusu da ele alınmış, konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlamak üzere bir diyaloga yer verilmiştir. Bu bölümde ayrıca yaygın kullanılan bazı kalıp ifadelere ve harf-i cerli fiillere de yer verilmiştir. Bölüm okuma parçası ve okuma anlama sorularıyla zenginleştirilmiştir.

Bu bölüm, "Arapçada Sayılar I" başlıklı birinci bölüm göz önünde tutularak bütüncül bir yaklaşımla kaleme alınmıştır. Dolayısıyla Birinci Bölümde anlatılmış olan konunun kavranmış olması, burada anlatılan konunun kavranması açısından da ayrı bir önem taşımaktadır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 2

العربية في حياتنا اليومية ٢

Bankada

Kimin paraya ihtiyacı varsa ister az ister çok olsun buraya koşar.

Mahallemizde, sahibi Mahmut adında 55 yaşlarında bir adam olan küçük bir bakkal dükkânı vardı. Mahmut Bey dükkânını genişleyebildiği kadar genişletmek istiyordu, ama bütçesi dardı. Bu yüzden bir hafta önce bankaya gitmiş ve orada aşağıdaki konuşma cereyan etmiştir.

Mahmut: Selâmun aleykum, merhaba.

Memure: Aleyküm selâm, hoş geldiniz, buyursunlar amcacığım.

Mahmut: Kızım, benim krediye ihtiyacım var. Açıkcası 30 yıldır küçük dükkânımda çalışıyorum. AVM'lerin artmasından sonra benim de ya işimi değiştirmem ya da mevcut iş yerimi genişletmem gerekiyor.

Memure: Olur, memnuniyetle, banka sizi destekleyebilir. Tabii ki bazı şartları sağlamanız kaydıyla. Aylık geliriniz nedir?

Mahmut: Yaklaşık beş bin lira.

في المصرف

مَنْ يَفْتَقِرُ إِلَى التَّقْوَدِ يَتَوَافَدُ إِلَى هَذَا الْمَكَانِ سِوَاءَ
أَكَانَتْ حَاجَتُهُ قَلِيلَةً أَمْ كَثِيرَةً.

كان في حارتنا محلّ بقالة صغير وصاحبُه رجلٌ وعمُرُه
تقريباً خمسةٌ وخمسون سنةً واسمُه محمود. السيّد محمود
كان يُريدُ أن يُوسّع محلّه على قدرِ الاتّساع، ولكنّ
ميزانيته ضيقةٌ لذا قبلَ أسبوعٍ قد ذهب إلى المصرفِ
وقد دارَ الحوارُ التّالي فيه:

محمود: السلام عليكم، مرحباً بكم.

الموظفة: وعليكم السلام، أهلاً، تفضّل يا عمّي.

محمود: يا بنتي، إنني بحاجة إلى القرض، في الحقيقة
منذ ثلاثين سنةً اشتغل في محلّي الصغير. وبعد

ازدياد مراكز التسوق من المفروض عليّ أن

أغيّر عملي أو أوسّع مكان عملي الراهن.

الموظفة: حسناً، بكلّ سرور، بإمكان المصرف أن

يدعمكم. بالطبع شريطة أن تُوفّر بعض

الشروط. ما دخلك الشهري؟

محمود: حوالي خمسة آلاف ليرة.

Memure: Genel olarak harcamalarınız ne kadar?

Mahmut: Benim üç çocuğum var. Büyük oğlum üniversitede okuyor ve ona aylık 1250 lira gönderiyorum. Ortanca burada lisede okuyor ve bizimle kalıyor. Onun aylık harcamaları ise 450 lirayı buluyor. Bir de küçük kızım var, onun için de 300 lira harcıyorum, ilkokulda okuyor. Dolayısıyla toplamda 1900 lira sadece çocuklar için. Mutfak, yakıt vb. masrafları bin lirayı buluyor. Harcamalarımın tümü 3000 lira ve geriye bana 2000 lira kalıyor.

Memure: Teşekkür ederim amcacığım verdiğin bu samimi bilgiler için. Bankadan kaç lira istiyorsun? Dükkanını genişletme projen var mı?

Mahmut: Çok istemiyorum, zira o parayı er ya da geç benden birkaç misliyle (geri) alacaksınız. Mimardan bir proje çizmesini istedim. Konuyu müzakere ettik. Hâlihazırda 30 bin lira yeterli benim için.

Memure: Güzel, bildiğiniz gibi her banka teminatla çalışır. Sanırım teminat için emlak vb. varlığınız vardır.

Mahmut: Evet, köyde 75.000 lira değerinde bir evim var. Ama onu satmak istemiyorum.

Memure: Banka size beş yıllığına 30 bin lira kredi verebilir. Ancak bu miktarı faiziyle birlikte toplam 70 bin lira olarak geri ödemen gerekir.

Mahmut: 40 bin lira ha!!! Bir fikrim var. Bu miktarı kudretli bankanıza kredi olarak ben versem, bankanız da krediyi kapatmak için istediğinden daha azını bana ödese, olmaz mı?! Teşekkür ederim evladım. Benim bankaların sunduğu çıkış yolundan daha iyi bir çıkış yolu bulmam lazım.

الموظفة: ما هي مصروفاتك بِشكْلِ عام؟

محمود: عندي ثلاثة أولاد، وابني الأكبر يدرُسُ في

الجامعةِ وأرسلُ إليه ألفاً ومِئتين وخمسين ليرة شهرياً. والمتوسِّطُ يدرُسُ في الثانوية وهو يدرُسُ هنا ويسكنُ معنا، وأمَّا مصروفاته شهرياً فتصلُ إلى أربعين وخمسين ليرةً، وكذلك لديّ بنتٌ صغيرة وننفقُ لأجلها ثلاثين ليرةً وهي تدرُسُ في الابتدائية. إذن المجموعُ ألفٌ وتسعمئةٌ للأولادِ فقط، ومصروفاتُ المطبخِ والمحروقاتِ إلخ. تبلغُ ألفَ ليرة. مصروفاتي كُلُّها ثلاثة آلاف ليرة. ويبقى لي ألفاً ليرة.

الموظفة: شكراً عمِّي على هذه المعلوماتِ التي أعطيتها بإخلاص. كم ليرة تُريدُ من البنكِ وهل لديك مشروعٌ توسيعِ محلِّك؟

محمود: لا أريدُ كثيراً، لأنكم ستأخذون منِّي ذلك المبلغَ أضعافاً عاجلاً أم آجلاً. طلبتُ من المعمار أن يُصمِّمَ مشروعاً وناقشنا الأمرَ وحالياً يكفي لي ثلاثون ألفَ ليرة.

الموظفة: طيب كما تعرفون أن كلَّ بنكٍ يتعاملُ

بالتأمينات. على ما أظنُّ أن لكم عقاراً للتأمين أو ما شابهَ ذلك؟

محمود: نعم لديّ بيتٌ سعرُه حوالي خمسٍ وسبعين ألفَ ليرةً في القرية. لكنني لا أريدُ أن أبيعَه.

الموظفة: بإمكان البنك أن يُقرضَكَ ثلاثين ألفَ ليرةً لمدة خمسِ سنوات، لكن عليك أن تُسدِّدَ هذا المبلغَ سبعين ألفَ ليرةً إجمالياً بالفائدة.

محمود: أربعون ألفَ ليرة!!! عندي فكرة، يا ثرى، ما رأيكم في أن أقرضَ ببنككم المُعظَّم هذا المبلغَ، فهو يَدْفَعُ لي مبلغاً أقلَّ من المقدار الذي يريدُه سداداً؟! شكراً لكم يا ابنتي، لا بدُّ أن أجدَ مخرجاً أفضلَ من مخرجِ تعرُّضه البنوك.

Öğrenme Çıktısı

1 Günlük hayatta sayıları kullanabilme, özellikle banka vb. kurumlarda sayıları kullanarak soru sorabilme ve sorulara cevap verebilme becerisi elde etme

Araştır/
Tekrarla 1

Yukarıdaki metinde geçen sayı ve sayılanları belirleyip gruplandırarak kullanım özelliklerini inceleyiniz.

İlişkilendir/
Karşılaştır

www.trt.net.tr/arabic/trky ve www.aa.com.tr vb. Arapça haber sitelerinde yer alan haber metinlerindeki sayı ve sayılanların kullanımına dikkat ederek sayı ve sayılanların bu metinlerdeki bilgi değeri üzerinde durunuz.

Anlat/
Paylaş

Verilen metnin kurgusundan esinlenerek arkadaşlarınızla sayıların çokça kullanıldığı benzer bir metin oluşturunuz.

DİL BİLGİSİ: MUREKKEB (BİLEŞİK) SAYI [11-19], MA'TÛF (ATIFLI) SAYI [21-99] İLE 100 VE 1000 SAYILARI VE BU SAYILARIN KATLARI

القواعد : العدد المركب [١١ - ١٩] والعدد المعطوف والمعطوف عليه [٢١ - ٩٩]
والمئة والألف ومضاعفاتهما

Bu bölümde sırasıyla Arapçada murekkeb (bileşik) [11-19] sayılar, atıflı (ma'tûf) [21-99] sayılar, onarlı ('ukûd) [20,30, 40 - 90] sayılar ile 100 ve 1000 sayıları ve bu sayıların katları ele alınacaktır.

Murekkeb Sayılar [11-19]

11-19 arasındaki sayılar murekkeb sayılar olarak adlandırılır. 12 sayısının 2'si hariç olmak üzere diğerlerinin tümünde birler ve onlar basamağındakiler "fetha" ile mebnîdir, cümle içinde hangi konumda olurlarsa olsunlar, hep fetha ile hareketlenirler. 12 sayısının ise sadece birler basamağı (12'nin 2'si) ikil olduğu için mu'rebdir, ref durumunda elif (ل) ile merfû; nasb veya cer durumunda ye (ي) ile mansûb veya mecrûr olur. 12 sayısında da onlar basamağı "fetha" ile mebnîdir.

Diğer önemli bir husus, murekkeb sayılarda sayılan sözcük (temyîz) daima tekil ve mansûb olarak kullanılır.

Sayı ile sayılan arasında cinsiyet uyumuna gelince, bu uyum sadece 11 ve 12 sayısında vardır, 13-19 grubu sayılarda onlar basamağı ile sayılan arasında uyum vardır ve birler basamağındaki sayılar cinsiyet bakımından sayılanın zıddıdır, dolayısıyla onlar basamağı da birler basamağı ile cinsiyet bakımından tezat oluşturur.

Aşağıda murekkeb sayıların hem eril ve dişil sözcüklerle kullanılış biçimleri verilmektedir.

11	۱۱	on bir erkek öğrenci on bir kız öğrenci	أَحَدَ عَشَرَ طَالِبًا إِحْدَى عَشْرَةَ طَالِبَةً
12	۱۲	on iki erkek öğrenci on iki kız öğrenci	إِثْنًا عَشَرَ طَالِبًا اِثْنَتَا عَشْرَةَ طَالِبَةً
13	۱۳	on üç erkek öğrenci on üç kız öğrenci	ثَلَاثَةَ عَشَرَ طَالِبًا ثَلَاثَ عَشْرَةَ طَالِبَةً
14	۱۴	on dört erkek öğrenci on dört kız öğrenci	أَرْبَعَةَ عَشَرَ طَالِبًا أَرْبَعَ عَشْرَةَ طَالِبَةً
15	۱۵	on beş erkek öğrenci on beş kız öğrenci	خَمْسَةَ عَشَرَ طَالِبًا خَمْسَ عَشْرَةَ طَالِبَةً
16	۱۶	on altı erkek öğrenci on altı kız öğrenci	سِتَّةَ عَشَرَ طَالِبًا سِتَّ عَشْرَةَ طَالِبَةً
17	۱۷	on yedi erkek öğrenci on yedi kız öğrenci	سَبْعَةَ عَشَرَ طَالِبًا سَبْعَ عَشْرَةَ طَالِبَةً
18	۱۸	on sekiz erkek öğrenci on sekiz kız öğrenci	ثَمَانِيَةَ عَشَرَ طَالِبًا ثَمَانِيَةَ عَشْرَةَ طَالِبَةً
19	۱۹	on dokuz erkek öğrenci on dokuz kız öğrenci	تِسْعَةَ عَشَرَ طَالِبًا تِسْعَ عَشْرَةَ طَالِبَةً

Örnekler:

(Ankara'dan 11 misafir geldi.)

جاءَ أَحَدَ عَشَرَ ضَيْفًا مِنْ أَنْقَرَةَ.

(Bir senede 12 ay vardır.)

فِي السَّنَةِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا.

(Düğün konvoyunda 13 araba vardı.)

كَانَتْ فِي مَوْكِبِ الْعُرْسِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ سَيَّارَةً.

(Çalıştay 14 akademisyenden oluşmaktadır.)

تَتَكَوَّنُ وَرَشَةُ الْعَمَلِ مِنْ أَرْبَعَةَ عَشَرَ جَامِعِيًّا.

(Romancı, bir günde 15 sayfa yazıyor.)

يَكْتُبُ الرَّوَّائِي خَمْسَ عَشْرَةَ صَفْحَةً فِي يَوْمٍ وَاحِدٍ.

(Trafik kazasından en az 16 otomobil etkilendi.)

تَأَثَّرَتْ سِتَّ عَشْرَةَ سَيَّارَةً عَلَى الْأَقْلِّ بِحَادِثَةِ الْمُرُورِ.

(Fuat Sezgin, "Günde 17 saat çalışıyordum" diyor.)

يَقُولُ فُوَادُ سَزْغِينُ إِنِّي كُنْتُ أَدْرُسُ سَبْعَ عَشْرَةَ سَاعَةً.

(Kardeşimin oğlu 18 yaşındadır.)

إِبْنُ أُخِي عُمُرُهُ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ عَامًا.

عَدَدُ أَعْضَاءِ الْفَرِيقِ الْبَحْثِيِّ مَحْدُودٌ بِتِسْعَةِ عَشَرَ شَخْصًا.

(Araştırma ekibinin üye sayısı 19 kişiyle sınırlıdır.)

Yukarıdaki örnek cümlelerden hareketle murekkeb sayıların ve sayılanlarının (temyûzlerinin) başlıca özelliklerini biraz daha ayrıntılı olarak ele alalım:

1. Bu sayıların hem birler hem onlar basamağı **fetha üzeri mebnî** olup cümlede hangi ögeyi üstlenmiş olursa olsun değişiklik olmaz. Ancak 12 sayısının birinci kısmını oluşturan **2 sayısı ise mu'rebdir** ve ikil (musenna) kelimelerin i'râbında olduğu gibi (ل) harfiyle merfû, (ي) harfiyle mansûb ve mecrûr olur. Sayıların **temyûzi ise mufred-mansûb** olur.
2. Erillik- dişilik açısından mufred sayılar kısmında bahsedildiği gibi birler basamağının **1 ve 2 sayısı sayılanla uyumlu ve 3-9 arasındaki sayılar zıt** olurken onlar basamağının **10 sayısı sayılanla uyumlu** olur.

Örnekler:

1. ﴿فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَا عَشَرَ عَيْنًا﴾

(Bunun üzerine oradan 12 kaynak (birden) fıskırmıştı. *Bakara Sûresi*, 60)

Yukarıdaki cümlede "اثْنَا" sayısı fâildir ve (ل) harfiyle merfû olmuştur. Sayılan mansûb ve cinsiyet bakımından sayıyla uyumlu olup dışıldır.

2. ﴿إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾

(Ben (rüyamda) 11 yıldız, güneş ve ayı gördüm. *Yusuf Sûresi*, 4)

Yukarıdaki cümlede "أَحَدَ عَشَرَ" sayısı mef'ûlun bihdır, mahallen mansûbdur çünkü fetha üzerine mebnîdir. Sayılan mansûb ve sayıyla uyumlu olup erildir.

3. يَعْمَلُ أَحَدَ عَشَرَ طَبِيبًا فِي الْمُسْتَشْفَى.

(Hastanede 11 doktor çalışıyor.)

Yukarıdaki cümlede "أَحَدَ عَشَرَ" sayısı fâildir, mahallen merfûdur çünkü fetha üzerine mebnîdir. Sayılan sayıyla uyumlu olup erildir.

4. تَعْمَلُ إِحْدَى عَشْرَةَ مُرَضَّةً فِي الْمُسْتَشْفَى.

(Hastanede 11 hemşire çalışıyor.)

Yukarıdaki cümlede sayısı "إِحْدَى عَشْرَةَ" fâildir, mahallen merfûdur çünkü fetha üzerine mebnîdir (Fetha harekesi (إِحْدَى) kelimesi üzerinde elif-i maksûreden dolayı görünemedi. Bu durumda "mazereti sebebiyle görünemeyen takdiri bir fetha ile mebnîdir" denir). Sayılan sayıyla uyumlu olup dışıldır.

5. جَاءَ خَمْسَةَ عَشَرَ طَبِيبًا إِلَى الْمُسْتَشْفَى.

(Hastaneye 15 doktor geldi.)

Yukarıdaki cümlede "خَمْسَةَ عَشَرَ" sayısı fâildir, mahallen merfûdur çünkü fetha üzerine mebnîdir.

6. رَأَيْتُ خَمْسَةَ عَشَرَ طَبِيبًا فِي الْمُسْتَشْفَى.

(Hastanede 15 doktor çalışıyor.)

Yukarıdaki cümlede "خَمْسَةَ عَشَرَ" sayısı mef'ûl olup mahallen mansûbdur, çünkü fetha üzerine mebnîdir.

Burada murekkeb sayısının fethalı olması mef'ûl olmasından değil, murekkeb sayı olmasından dolayıdır, bu nedenle sayı fethalı da olsa, biz "mef'ûlun bih, mahallen mansûb, zira fetha ile mebnîdir, çünkü murekkeb sayıdır" diyoruz.

7. تَكَلَّمْتُ مَعَ خَمْسَةَ عَشَرَ طَبِيبًا فِي الْمُسْتَشْفَى.

(Hastanede 15 doktor ile konuştum.)

Yukarıdaki cümlede "خَمْسَةَ عَشَرَ" sayısı (مع) 'dan sonra geldiği için mahallen mecrûdur, zira murekkeb sayı olduğu için fetha üzerine mebnîdir.

Böylece son üç örnekte, murekkeb sayının cümle içindeki öge durumu değişmiş olsa da harekesinin hiç değişmediğini ve i' râbının mahallen yapıldığını görmüş olduk.

Ma'tûf (Atıflı) Sayılar [21-99]

21-99 arasındaki sayılar atıflı (ma'tûf) sayılardır. "Atıflı sayı" kavramı, onlar basamağındaki bir sayının, birler basamağına vâv (و) harfiyle bağlanıp (atfedilip), atfedildiği sayıyla aynı i' râba tabi olmasını ifade eder. Atıflı sayılarda sayılan (temyîz), daima tekil ve mansûbdur.

Sayılan ile cinsiyet uyumu bağlamında birler basamağındaki 1 ve 2 sayısı, sayılan ile cinsiyet bakımından uyum içindedir. Ancak birler basamağındaki 3-9 grubu sayılar, sayılan ile cinsiyet bakımından tezat oluşturur.

Atıflı sayılar mu'rebdirler. Hem birler basamağındakiler, hem de onlar basamağındakiler mu'rebdir. Birler basamağındakiler hareke ile i' râb edilirken (yani damme ile merfû, fetha ile mansûb, kesra ile mecrûr olurken), onlar basamağındakiler harf ile i' râb edilir (yani vâv ile merfû, ya' ile mansûb ve mecrûr olur).

Şimdi aşağıdaki tabloda atıflı sayıların eril-dişil yapıları ve temyîzleriyle birlikte kullanımları şöyle sıralanabilir:

21	yirmi bir erkek öğrenci yirmi bir kız öğrenci	واحدٌ وَعِشْرُونَ طَالِباً واحدةٌ وَعِشْرُونَ طَالِبَةً
22	yirmi iki erkek öğrenci yirmi iki kız öğrenci	اِثْنَانِ وَعِشْرُونَ طَالِباً اِثْنَانِ وَعِشْرُونَ طَالِبَةً
23	yirmi üç erkek öğrenci yirmi üç kız öğrenci	ثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ طَالِباً ثَلَاثٌ وَعِشْرُونَ طَالِبَةً
34	otuz dört erkek öğrenci otuz dört kız öğrenci	أَرْبَعَةٌ وَثَلَاثُونَ طَالِباً أَرْبَعٌ وَثَلَاثُونَ طَالِبَةً
45	kırk beş erkek öğrenci kırk beş kız öğrenci	خَمْسَةٌ وَأَرْبَعُونَ طَالِباً خَمْسٌ وَأَرْبَعُونَ طَالِبَةً
56	elli altı erkek öğrenci elli altı kız öğrenci	سِتَّةٌ وَخَمْسُونَ طَالِباً سِتٌّ وَخَمْسُونَ طَالِبَةً
67	altmış yedi erkek öğrenci altmış yedi kız öğrenci	سَبْعَةٌ وَسِتُّونَ طَالِباً سَبْعٌ وَسِتُّونَ طَالِبَةً
78	yetmiş sekiz erkek öğrenci yetmiş sekiz kız öğrenci	ثَمَانِيَةٌ وَسَبْعُونَ طَالِباً ثَمَانٍ وَسَبْعُونَ طَالِبَةً
89	seksen dokuz erkek öğrenci seksen dokuz kız öğrenci	تِسْعَةٌ وَثَمَانُونَ طَالِباً تِسْعٌ وَثَمَانُونَ طَالِبَةً
99	doksan dokuz erkek öğrenci doksan dokuz kız öğrenci	تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ طَالِباً تِسْعٌ وَتِسْعُونَ طَالِبَةً

Örnekler:

- يَقَالُ إِنَّ الْإِنْسَانَ يَحْتَاجُ إِلَى وَاحِدٍ وَعِشْرِينَ يَوْمًا لِكِتْسَابِ عَادَةِ جَدِيدَةٍ.
(Bir insanın yeni bir alışkanlık kazanmak için 21 güne ihtiyacı olduğu söylenir.)
قَدْ اسْتَعْرَفْتُ رِحْلَتَنَا اثْنَيْنِ وَعِشْرِينَ يَوْمًا تَمَامًا.
(Yolculuğumuz tam 22 gün sürdü.)
قَدْ رَكَضَ لِاجْتِئِافْرِيقِي طَوَالَ ثَلَاثِثِ وَعِشْرِينَ سَاعَةً دُونَ تَوَقُّفٍ.
(Afrikalı sığınmacı 23 saat boyunca hiç durmadan koştu.)
قَدْ وَصَلَ عَدْدُ الْمُشَارِكِينَ إِلَى أَرْبَعَةٍ وَثَلَاثِينَ شَخْصًا.
(Katılımcıların sayısı 34'e ulaştı.)
قَدْ تَأَخَّرَ الْقَطَارُ لِمُدَّةِ خَمْسٍ وَأَرْبَعِينَ دَقِيقَةً.
(Tren 45 dakika gecikti.)
بَلَغَ عَدْدُ طُلَّابِ هَذَا الصَّفِّ سِتَّةً وَخَمْسِينَ طَالِبًا.
(Bu sınıfın öğrenci sayısı 56'ya ulaştı.)
تَقَاعَدَ الْأَسْتَاذُ خَلِيلٌ وَعُمُرُهُ سَبْعَةٌ وَسِتُّونَ عَامًا.
(Halil Hoca 67 yaşında emekli oldu.)
جَدَّدْتُ عَمْرُهَا ثَمَانٍ وَسَبْعُونَ سَنَةً.
(Büyükannem 78 yaşındadır.)
يَتَكَوَّنُ هَذَا التَّقْرِيرُ مِنْ تِسْعٍ وَثَمَانِينَ صَفْحَةً.
(Bu rapor 89 sayfadan oluşmaktadır.)
أَسْمَاءُ اللَّهِ غَيْرُ حُضُورَةٍ فِي تِسْعَةٍ وَتِسْعِينَ اسْمًا.
(Allah'nın (c.c.) isimleri 99 isimle sınırlı değildir.)

Atıflı sayıların ve sayılanlarının (temyîzlerinin) özelliklerini özetleyecek olursak:

1. **Atıflı sayıların** kendisi **mu'reb** olup **sayılanları** (temyîzleri), 11-19 arasındaki sayıların temyîzinde olduğu gibi **mufred- mansûb** olur.
2. Erillik- dişilik açısından bu sayıların birler basamağının **1 ve 2 sayısı sayılanla uyumlu ve 3-9 arasındaki sayılar zıt** olur ve onlar basamağında bulunan **onarlı sayıların yapısında farklılık bulunmaz.**

Örnekler:

1. **وَصَلْتُ إِلَى الصَّلَاةِ قَبْلَ مَوْعِدِ الْاجْتِمَاعِ خَمْسًا وَعِشْرِينَ دَقِيقَةً.**
(Salona toplantı saatinden **25** dakika önce ulaştım.)

Yukarıdaki cümlede “**خَمْسًا وَعِشْرِينَ**” sayısı ب cer harfiyle mecrûr olmuştur. Birler basamağındaki “beş” sayısının, sayılanın cinsiyetinden farklı olarak eril kullanılmış olduğunu ve tekil-mansûb halde bulunduğunu fark ediniz.

2. **يَعْمَلُ اثْنَانِ وَثَلَاثُونَ مُهَنْدِسًا فِي الْمَصْنَعِ.**
(Fabrikada **32** mühendis çalışmaktadır.)

“**اثْنَانِ وَثَلَاثُونَ**” sayısı özne (fâil)dir ve birler basamağında bulunan **اثْنَانِ** sayısı elif (ا) ile onlar basamağındaki **ثَلَاثُونَ** sayısı vâv (و) ile merfûdur. Sayılan mansûbdur ve cinsiyet bakımından sayıyla uyumlu olup erildir.

3. **صَحَّحْتُ خَمْسًا وَسَبْعِينَ صَفْحَةً مِنْ هَذَا الْكِتَابِ.**
(Bu kitabın **75** sayfasını düzeltiltim.)

“**خَمْسًا وَسَبْعِينَ**” sayısı mef'ûlun bih olduğu için mansûbtur. Sayılanın (temyîzin) ise mansûb ve cinsiyet bakımından sayının birler basamağıyla zıt olduğu görülmektedir.

dikkat

20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90 sayıları onarlı (‘ukûd)/العقود) sayılardır. Bu sayılar, ister tekil kullanılsın ister atıflı bir sayının parçası olsun yapı bakımından bunların **eril ve dişil kullanımlarında farklılık yoktur**. İ‘rab açısından bakıldığında bu sayılar **mu‘rebdir. Düzenli eril çoğul (cem‘i muzekker sâlim) isimler gibi (و) harfiyle merfu, (ي) harfiyle mansûb ve mecrûr olurlar.**

Örnekler:

1. في الصفِّ أربعون طالباً.

(Sınıfta 40 öğrenci vardır.)

“أربعون” sayısı isim cümlesinin muhteva konumunda olduğu için (و) ile merfûdur. Sayılanı (temyizi) ise mansûbdur. Onarlı sayıların yapılarında eril-dişil ayrımı bulunmadığından bu sayılarla bunların sayı-lanları (temyizleri) arasında cinsiyet bakımından uyum veya zıtlıktan bahsedilemez.

2. رأيتُ في المتحفِ خمسةً وثلاثينَ سائحاً.

(Müzedede 35 turist gördüm.)

“خمسةً وثلاثينَ” sayısı mef‘ûlun bih olduğu için mansûbdur. Bu sayının birler basamağındaki خمسةً sayısı fetha ile mansûb olurken bu sayıya atfedilen ثلاثينَ sayısı onarlı sayılardan olup (ي) ile mansûb olmuştur. Sayılan mansûbdur ve cinsiyeti eril olduğu için birler basamağı dişil olarak kullanılmıştır.

3. صحَّحْتُ خمساً وسبعينَ صفحةً من هذا الكتابِ.

(Bu kitabın 75 sayfasını düzelttim.)

“خمساً وسبعينَ” sayısı mef‘ûlun bih (nesne) olduğu için mansûbdur ve sayılanın cinsiyetiyle zıtlık oluşturarak eril kullanılmıştır. Sayılanın (temyizin) da mansûb olduğu görülmektedir.

dikkat

نَيْفٌ sözcüğünün 1-3 arasındaki sayıya delalet ettiği ve onarlı sayıların küsüratı için kullanıldığı bilinmelidir. Onarlı sayıların yanısıra 10, 100, 1000 sayılarıyla da kullanılmaktadır. Ayrıca sayılanın eril ya da dişil olmasından dolayı sözcüğün yapısında değişiklik olmadığı da unutulmamalıdır.

Örnekler:

(Otuz küsür kalemi var.)

(Bu yazarın yirmi küsür hikâyesini okudum.)

(Bu kitabın sayfa sayısı bin küsürdür.)

لَهُ نَيْفٌ وَثَلَاثُونَ قَلَمًا.

قَرَأْتُ نَيْفًا وَعِشْرِينَ قِصَّةً لِهَذَا الْكَاتِبِ.

عَدَدُ صَفَحَاتِ هَذَا الْكِتَابِ أَلْفٌ وَنَيْفٌ.

100 ve 1000 Sayıları ve Katları

Arapçada 100 ve 1000 sayılarının kullanım özellikleri birinci bölümde ele alınan mufred [1-10] sayıların 3-10 grubuna benzemektedir. 3-10 grubu sayılardan farklı olarak 100 ve 1000 sayılarının temyîzi çoğul-mecrûr yerine tekil-mecrûr olarak kullanılır. Aradaki benzerlik dolayısıyla 100 ve 1000 sayıları mufred sayıların mülhâkı (ek bölümü) olarak değerlendirilmektedir. Ancak sayılan (ma'dûd) ister eril ister dişil olsun bu sayıların yapısı değişmez.

100	yüz erkek öğrenci yüz kız öğrenci	مئةُ طالبٍ مئةُ طالبةٍ
200	iki yüz erkek öğrenci iki yüz kız öğrenci	مئتاُ طالبٍ مئتاُ طالبةٍ
300	üç yüz erkek öğrenci üç yüz kız öğrenci	ثلاثمئةُ طالبٍ ثلاثمئةُ طالبةٍ
1000	bin erkek öğrenci bin kız öğrenci	ألفُ طالبٍ ألفُ طالبةٍ
2000	iki bin erkek öğrenci iki bin kız öğrenci	ألفاًُ طالبٍ ألفاًُ طالبةٍ
3000	üç bin erkek öğrenci üç bin kız öğrenci	ثلاثةُ آلافٍ طالبٍ ثلاثةُ آلافٍ طالبةٍ

Örnekler:

- (Birinci seviyede 100 öğrenci vardır.)
 (Bu gömleği 200 liraya satın aldım.)
 (Benim üç yüz kitabım var.)
 (Bu bölümde 1000 öğrenci (kız ve erkek olarak) okuyor.)
 (Bu saatin değeri 2000 liradır.)
 (Konuşmacıyı 3000 kişi dinledi.)

في المُستوى الأول مئةُ طالبٍ.
 اشتريتُ هذا القميصَ بمئتي ليرةٍ
 عندي ثلاثمئةُ كتابٍ.
 يدرُسُ في هذا القسمِ ألفُ طالبٍ وطالبةٍ.
 سعرُ هذه الساعةِ ألفا ليرةٍ.
 استمعَ الخطيبُ ثلاثةُ آلافٍ شخصٍ.

100 ve 1000 sayıları ve bu sayıların katlarının temel özellikleri şunlardır:

1. **100 ve 1000** sayıları **mu‘reb** olup **sayılanları** (temyüzleri) hep **mufred- mecrûr** olur.
2. Bu sayıların yapılarında -sayılan ister eril ister dişil olsun- cinsiyet açısından değişiklik olmaz. Ancak “üç yüz” **ثَلَاثُمِئَةٍ** ya da “üç bin” **ثَلَاثَةُ آلَافٍ** ifadelerinde olduğu gibi bu sayılar **sayılan (temyüz) olarak** kullanıldığında 100 **مئة** sayısı **dişil**, 1000 **ألف** sayısı **eril olarak** kabul edildiğinden ve 3-10 arasındaki sayı sayılanın zıttı olması gerektiğinden 100 sayısıyla eril **ثَلَاثُ**, 1000 sayısıyla dişil **ثَلَاثَةٌ** sayısı kullanılır.
3. 100 sayısı hem **مئة** hem de **مائة** şeklinde yazılabilmektedir ve **çoğulu** **مئات**’dir, ancak **az kullanılır**. Çoğul kullanılması gereken yerde yine tekil kullanılır; 1000 sayısının **çoğulu** **آلاف**’dir.

Örnekler:

1. **وَصَلَ عَدَدُ الْكُتُبِ الَّتِي تَوْجَدُ فِي مَكْتَبَتِي إِلَى ثَلَاثَةِ آلَافٍ وَخَمْسِمِئَةٍ كِتَابٍ.**
(Kütüphanemde bulunan kitapların sayısı 3500’e ulaştı.)

Yukarıdaki cümlede “**ثَلَاثَةُ آلَافٍ وَخَمْسِمِئَةٍ**” sayısı **إلى** cer harfiyle **mecrûr** olmuştur. Sayılanın (temyüzün) ise **mufred-mecrûr** olduğu görülür.

2. **إِنَّ أَسْعَارَ الْهَوَاتِفِ الذَّكِّيَّةِ تَصِلُ إِلَى سَبْعَةِ آلَافٍ لِيْرَةٍ.**
(Akıllı telefonların fiyatı 7000 lirayı buluyor.)

Bu örnekteki “**سَبْعَةِ آلَافٍ لِيْرَةٍ**” ifadesinde **آلاف** sayısı **çoğul-mecrûr** olarak **سبعة** mufred sayısının **sayılanı**, **ليرة** kelimesi ise **mufred –mecrûr** olarak **آلاف** sayısının **sayılanı** durumundadır.

3. **يَدْرُسُ فِي جَامِعَتِنَا خَمْسَةٌ وَثَلَاثُونَ أَلْفًا وَأَرْبَعُمِئَةً وَخَمْسَةَ عَشَرَ طَالِبًا وَطَالِبَةً.**
(Üniversitemizde 35415 öğrenci okumaktadır.)

Örnekte geçen sayıyı ve sayılanı parçalara ayırarak incelemek yararlı olacaktır. 35000 “**خَمْسَةٌ وَثَلَاثُونَ أَلْفًا**” ifadesinde geçen **أَلْفًا** sayısı **mufred – mansûb** olarak 35 “**خَمْسَةٌ وَثَلَاثُونَ**” atıflı sayısının **sayılanı**, **أَرْبَعُمِئَةً** ifadesindeki **مِئَةٍ** sayısı ise çoğulu kullanılmadığı için **mufred- mecrûr** olarak **أربع** mufred sayısının **sayılanı**, “**خَمْسَةَ عَشَرَ طَالِبًا**” ifadesindeki **طَالِبًا** kelimesi **mufred - mansûb** olarak “**خَمْسَةَ عَشَرَ**” murekkeb sayısının **sayılanıdır**. Dolayısıyla bir sayı ne kadar büyük olursa olsun, mufred - murekkeb, ‘ukûd (onarlı) ve ma‘tûf (atıflı) sayı olmak üzere dört kısımda incelenir.

Öğrenme Çıktısı

2 11-19 arasındaki sayıları, 11-19 arasındaki sayıları, 21-99 arasındaki sayıları, onarlı (ukûd) [20, 30, 40-90] sayılar ile 100 ve 1000 sayılarını ve bu sayıların katlarını dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede kullanabilme becerisi kazanabilme

Araştır/
Tekrarla 2

11-99 arasındaki sayıların kullanım özelliklerini sınıflandırarak belirleyiniz. Ayrıca 100 ve 1000 sayılarının temel özelliklerini, benzerlik taşıdığı sayı grubuna işaret ederek açıklayınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Başta klasik "İ'râbu'l-Kur'ân" kitaplarından olmak üzere <https://furqan.co/63/2> ve <http://corpus.quran.com/wordbyword.jsp> vb. sitelerden yararlanarak aşağıdaki ayetlerde geçen sayı ve temyîzlerinin i'râb özelliklerini inceleyip karşılaştırınız.

(Tevbe Sûresi 36) ﴿أَنَا عَشْرَ شَهْرًا﴾

(Bakara Sûresi 51) ﴿أَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾

(Bakara Sûresi 96) ﴿أَلْفَ سَنَةٍ﴾

Anlat/
Paylaş

11-99 arasındaki sayıların kullanımıyla ilgili tablo oluşturup arkadaşlarınızla paylaşarak değerlendirmelerde bulununuz.

TEMYİZ

التمييز

Sayıların ma'dûdları (sayılanları) temyîz olarak kabul edildiği için bu kavrama birinci bölümde kısaca değinilmişti. Bu kısımda temyîz konusunun biraz ayrıntılı ele alınması yararlı olacaktır.

Temyîz bir isimdeki ya da cümledeki kapılılığı gidermek için kullanılan nekira (belirsiz) mansûb bir isimdir. Kapılılığı giderilip açıklığa kavuşturulan unsura **mumeyyez** (المميّز) adı verilir. Mumeyyez iki kısma ayrılır.

1. **Melfûz Mumeyyez** (المميّز الملفوظ): Müphem (kapalı) unsur bir isim ise bu ad verilir. Sayılar dilde açıklamaya ihtiyaç duyan müphem sözcükler arasındadır.

Örnek:

(Çarşıda beş turist gördüm.)

رَأَيْتُ خَمْسَةَ سَيَّاحٍ فِي السُّوقِ.

Örnekte geçen "beş" sayısı ile ne kastedildiğinin bilinmesi için sonrasında gelen "turist" kelimesine ihtiyaç vardır. Sayıların yanısıra **ağırlık** (وِزْنٌ), **hacim** (كَيْلٌ) ve **alan** (مَسَاحَةٌ) ölçmek için kullanılan **üç ölçü birimi** de **melfûz mumeyyez** olarak değerlendirilir.

Örnekler:

(Bir kilo portakal satın aldım.)

اشْتَرَيْتُ كَيْلُو جَرَامٍ بَرْتَقَالًا.

(Dilenciye bir kile buğday verdim.)

وَهَبْتُ الْمُتَسَوَّلَ كَيْلَةً قَمْحًا.

(Bu yıl çiftçi bir hektar mısır ekti.)

زَرَعَ الْمَزَارِعَ هِكْتَارًا مِنْ دُرَّةٍ فِي هَذِهِ السَّنَةِ.

Yukarıdaki örneklerde geçen “kilo”, “kile” ve “hektar” kelimelerindeki kapalılığı gideren sırasıyla “portakal”, “buğday” ve “mısır” kelimeleri temyîzdir.

2. **Melhûz mumeyyez** (المَمَيِّزُ المَلْحُوظُ): Cümledeki kapalılık açıklanıyorsa bu ismi alır.

Örnekler:

أَعْجَبَنِي الرَّئِيسُ كَلَاماً.

(Başkanın konuşması hoşuma gitti.)/(Başkan hoşuma gitti **konuşması bakımından**.)

طاب الطالبُ حُلُقاً.

(Öğrencinin ahlâkı güzel oldu.)/(**Ahlâkı bakımından** öğrenci güzel oldu.)

Yukarıdaki iki örnekteki “başkan hoşuma gitti” ve “öğrenci güzel oldu” ifadelerindeki kapalılığı sırasıyla “konuşması bakımından” ve “ahlâkı bakımından” ifadelerinin açıklığa kavuşturduğu görülür. Örneklerde bir cümlenin genelini kapsayan kapalılığın giderildiğine dikkat edilmelidir.

Örnek:

شَرَبْتُ كَوْباً شَايَاً / كَوْبَ شَايٍ / كَوْباً مِنَ الشَايِ. (Bir bardak çay içtim.)

dikkat

Temyizin i'râb özelliği mansûb olmasıdır. Melfûz temyîz, isim tamlaması yoluyla (izafetle) ve harf-i cerle mecrûr olabilmektedir.

Sayı ve Sayılan/Ma'dûd Çerçevesinde Temyîz

Sayı (العدد), kapalılığı başka bir kelimeyle giderilen müphem isimdir.

Sayılan/Ma'dûd (المعدود), sayının açıklayıcısı ve bundan dolayı **temyîzi** (التمييز)'dir. Dilbilgisinde 1 ve 2 sayısını dışındaki sayılar **melfûz mumeyyez** olarak değerlendirilmiştir. Sayıların temyîzlerinin temel özellikleri şunlardır:

1. Mufred [3-10] sayıların temyîzi **çoğul-mecrûr** olur,
2. Murekkeb [11-19] ve atıflı [21-99] sayıların temyîzi **mufred- mansûb** olur,
3. 100, 1000 ve bu sayıların katlarının temyîzi **mufred – mecrûr** olur.

Örnekler:

(Dört **kalemim** var.)

عندي أربعة أقلامٍ.

(15 **turist** gördüm.)

رأيت خمسة عشر سائحاً.

(Sınıfta 20 **öğrenci** var.)

في الصفِّ عشرون طالباً.

(Toplantıya 45 yeni **üye** katıldı.)

اشترك في الاجتماع خمسة وأربعون عضواً جديداً.

(Kardeşime 100 **lira** verdim.)

أعطيتُ أخي مائة ليرة.

(Bu sözlük 1000 **sayfadan** oluşmaktadır.)

يتألف هذا القاموس من ألفِ صَفْحَةٍ.

Öğrenme Çıktısı

3 Temyiz kavramını ana hatlarıyla açıklayabilme ve özellikle sayıların temyizini dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede doğru kullanabilme becerisi elde etme

Araştır/
Tekrarla 3

Temyiz kavramının sayılarla olan ilişkisini örneklerle açıklayınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

www.trt.net.tr/arabic/trky ve www.aa.com.tr vb. Arapça haber sitelerinde yer alan haber metinlerindeki başta sayıların temyizleri olmak üzere temyizli yapıları inceleyerek temyiz olgusunun metindeki işlevleri üzerinde durunuz.

Anlat/
Paylaş

Arapçadaki sayıların temyizlerinin temel özelliklerini ele alan bir liste oluşturup arkadaşlarınızla paylaşarak değerlendirmelerde bulununuz.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİLLER

بعض الأفعال المستعملة مع بحروف الجر

Bir şeye delalet etti, bir şeyi gösterdi

دَلَّ عَلَى...

هذا يَدُلُّ عَلَى مَدَى الْعَلَاقَاتِ الْإِيجَابِيَّةِ بَيْنَ الْبَلَدَيْنِ.

(Bu, iki ülke arasındaki olumlu ilişkilerin boyutunu göstermektedir.)

هذا الْأَمْرُ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ النِّظَامَ يَعْجَبُ بِمُوَاطِنِهِ.

(Bu durum, yönetimin vatandaşına değer verdiğini gösteriyor.)

كُلُّ اسْتِطْلَاعَاتِ الرَّأْيِ تَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ.

(Tüm kamuoyu yoklamaları onu göstermektedir.)

يَدُلُّ الضُّوْءُ الْأَحْمَرُ عَلَى وُجُوبِ التَّوَقُّفِ فِي الْمُرُورِ.

(Kırmızı ışık, trafikte durmanın zorunlu olduğunu gösterir.)

Bir şeye ihtiyaç duydu, gereksinim duydu

اِفْتَقَرَ إِلَى...

هذه المِنطقةُ تَفْتَقِرُ إلى الديمقراطيَّةِ الكاملة.

(Bu bölgenin tam demokrasiye ihtiyacı vardır.)

يَفْتَقِرُ التَّاجِرُ إلى المال.

(Tüccarın paraya ihtiyacı var.)

له الشَّهادةُ ولكنَّه يَفْتَقِرُ إلى الحَيِّرة.

(Diploması var ama deneyime ihtiyacı var –deneyimi yok-.)

بَدَأَ يَفْتَقِرُ الإنسانُ الحديثُ إلى كلِّ شيءٍ، تَعَلَّقتْ عُيُونُهُ بِمَا لَا يَمْلِكُ فَتَسِي مَا يَمْلِكُ، وَخَسِرَ رَاحَتَهُ وَطَمَأْنِينَتَهُ.

(Modern insan her şeye ihtiyaç duyar hale geldi, gözlerini sahip olmadıklarına dikip sahip olduklarını unuttu, rahatını ve dinginliğini kaybetti.)

Bir şeye değindi, bir şeyden bahsetti

تَطَرَّقَ إِلَى...

لَمْ يَتَطَرَّقَ الرَّئِيسُ بِشَكْلِ مُبَاشِرٍ فِي كَلِمَتِهِ إِلَى الْأُزْمَةِ الَّتِي تَهْتِزُّ الْبِلَادَ.

(Başkan konuşmasında ülkeyi sarsan krize doğrudan değinmedi.)

لَقَدْ تَطَرَّقْتُ فِي كَلِمَتِي إِلَى هَذِهِ الْمَوَاضِيعِ.

(Konuşmamda bu konulardan bahsetmiştim.)

لَمْ أَتَطَرَّقْ إِلَى هَذَا الْمَوْضُوعِ فِي الْاجْتِمَاعِ.

(Toplantıda bu konuya değinmedim.)

أَهْمِيَّةُ هَذِهِ الْاِتِّفَاقِيَّةِ أَنهَا تَطَرَّقَتْ إِلَى الْقَضَايَا الْأَسَاسِيَّةِ فِي الْعَلَاقَاتِ بَيْنَ الْبَلَدَيْنِ.

(Bu anlaşmanın önemi iki ülke arasındaki ilişkilerin temel sorunlarına değinmiş olmasıdır.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada harf-i cerle kullanılan bazı fiilleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/
Tekrarla 4

Bu kısımda öğrendiğiniz harf-i cerli fiillerin yapılarını, kullanımlarından yola çıkarak belirleyip defterinize yazın.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Bu kısımda işlenen harf-i cerli fiillerin kullanım bilgisini pekiştirip bu tür fiilleri bulmak için www.trt.net.tr/arabic/trky ve www.aa.com.tr/vb. Arapça haber sitelerinde yer alan haber metinlerini inceleyip öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/
Paylaş

Bu kısımda öğrendiğiniz harf-i cerli fiilleri kendi örneklerinizle arkadaşlarınıza açıklayıp anlatınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعبيرات في اللغة العربية

فُعال

أَحَادٌ - ثُنَاءٌ (مَثْنَى) - ثَلَاثٌ - رُبَاعٌ - خَمَاسٌ - سُدَاسٌ - سَبَاعٌ - ثَمَانٌ - تِسَاعٌ - عَشَارٌ

-ar, -er, -şar, -şer

(birer, ikişer, üçer, dörder, beşer, altışar, yedişer, sekizer, dokuzar, onar)

“Birer ikişer” ifadesinde olduğu gibi Türkçede asıl sayıların sonuna -ar, -er, şar, -şer ekleri getirilerek elde edilen üleştirme sayı sıfatlarına karşılık Arapçada “فُعال” yapısı kullanılarak üleştirme sayısı (العدد التوزيعي) elde edilir. Bu yapı, bölme, ayırma, paylaşırma anlamı vermek için kullanılan bir ifadedir.

إِنَّ الضُّيُوفَ جَاءُوا أَحَادًا / أَحَادًا أَحَادًا (واحدًا واحدًا).
(Misafirler birer birer geldi.)

وَرَّعَ المَدِيرُ الكَتَبَ رُبَاعَ عَلى الطَّلَابِ.
(Müdür, dörder dörder kitapları öğrencilere dağıttı.)

وَرَّعَ المَدِيرُ الكَتَبَ عَلى الطَّلَابِ رُبَاعًا.
(Müdür, dörder dörder öğrencilere kitapları dağıttı.)

انقَسَمَ الطَّلَابُ سَبَاعًا.
(Öğrenciler yedişer yedişer bölündü.)

يَندَفِعُ النَاسُ إِلَى مَرَكَزِ التَسْوُوقِ عَشَارَ عَشَارًا.
(İnsanlar onar onar alışveriş merkezine doluyor.)

فُعْل / فُعْل (ع) أَفْلَاع

ثُلْث (ع) أَثْلَاث - رُبْع (ع) أَرْبَاع - خُمْس (ع) أَخْمَاس - سُدْس (ع) أَسْدَاس - سَبْع (ع) أَسْبَاع - ثَمْن (ع)
أَثْمَان - تَسْع (ع) أَتْسَاع - عَشْر (ع) أَعْشَار

(üçte bir, dörtte bir, beşte bir, altıda bir, yedide bir, sekizde bir, dokuzda bir, onda bir)

Varlıkların sayısını kesirli sayıyla (العدد الكسري) ifade etmek için günlük hayatta sıkça kullanılan bir yapıdır.

﴿إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَعُومُ أَدْنَىٰ مِنْ ثُلُثِي اللَّيْلِ وَنَصْفَهُ وَثُلُثَهُ﴾

(Şüphesiz Rabbin, senin, gecenin üçte ikisine yakın kısmını, yarısını ve üçte birini ibadetle geçirdiğini biliyor. *Muzzemmil Sûresi*, 20)

يُصَادِقُ الثَّلَاثَانَ مِنَ الْأَعْضَاءِ عَلَى الْمَشْرُوعِ.

(Üyelerin üçte ikisi projeyi onaylıyor.)

أَكْمَلْتُ قِرَاءَةَ خُمْسِ هَذَا الْكِتَابِ.

(Bu kitabın beşte birinin okumasını tamamladım.)

يَنْجَحُ قِرَابَةُ ثَلَاثَةِ أَرْبَاعِ الطُّلَابِ فِي الْإِمْتِحَانِ.

(Öğrencilerin yaklaşık dörtte üçü sınavda başarılı olmaktadır.)

عَشْرُ الْمِائَةِ عَشْرَةٌ.

(Yüzün onda biri ondur.)

سَوَاءٌ ... أَمْ ...

gerek ... gerekse; ister ... ister ...; hem ... hem de; ...de ... de, ...da ... da

Bu yapı, iki olgu ve durum arasında denklik kurmak ve aralarında eşitlik olduğunu ifade etmek için başvurulan bir ifade biçimidir.

﴿وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾

(Onları uyarırsan da uyarırsan da birdir, inanmazlar. *Bakara Sûresi* 6)

سَأَذْهَبُ إِلَى الْحَدِيقَةِ سَوَاءً أكَانَ الْجَوُّ مُشْمِسًا أَمْ غَائِمًا.

(Hava ister güneşli ister bulutlu olsun parka gideceğim.)

تَرْكِيَا تَعْمَلُ سَوَاءً أكَانَ فِي الدَّخْلِ أَمْ فِي الْخَارِجِ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ.

(Türkiye hem içerde hem de dışarda bunun için çalışmaktadır.)

أُحِبُّ الْأَدَبَ التَّرْكِي سَوَاءً أكَانَ حَدِيثًا أَمْ قَدِيمًا.

(İster modern isterse klasik olsun Türk edebiyatını severim.)

يَعِيشُ كُلُّ إِنْسَانٍ لِأَمَالِهِ سَوَاءً أ تَحَقَّقَتْ أَمْ لَمْ تَتَحَقَّقْ.

(Her insan, ister gerçekleşsin ister gerçekleşmesin ümitleri için yaşar.)

إِنَّهُ يَحْتَرِّمُ كُلَّ إِنْسَانٍ سَوَاءً أكَانَ كَبِيرًا أَمْ صَغِيرًا.

(O, büyük de olsa küçük de olsa her insana saygı duyar.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada harf-i cerle kullanılan bazı fiilleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/
Tekrarla 5

Bu kısımda öğrendiğiniz kalıp ifadelerin dilbilgisi özelliklerini, kullanımlarından yola çıkarak belirleyip defterinize yazın

İlişkilendir/
Karşılaştır

Bu kısımda işlenen kalıpların kullanım bilgisini pekiştirip benzer kalıp ifadeler bulmak için www.trt.net.tr/arabic/trky ve www.aa.com.tr vb. Arapça haber sitelerinde yer alan haber metinlerini inceleyip öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/
Paylaş

Bu kısımda öğrendiğiniz kalıp ifadeleri kendi örneklerinizle arkadaşlarınıza açıklayıp anlatınız.

okuma

قراءة

عدد سنوات القرن

العام

هُنَاكَ تَقَاوِيمٌ مُخْتَلِفَةٌ فِي الْعَالَمِ وَمِنْ بَيْنِهَا الْمِيلَادِيُّ وَالْمَجْرِيّ، وَيَخْتَلِفُ الْعَامُ الْمَجْرِيّ عَنِ الْعَامِ الْمِيلَادِيّ، فَالْعَامُ الْمِيلَادِيّ هُوَ الْفَتْرَةُ الَّتِي تَسْتَعْرِفُهَا الْأَرْضُ لِإِكْمَالِ دَوْرَةٍ كَامِلَةٍ حَوْلَ الشَّمْسِ، وَيُسَمَّى بِالتَّقْوِيمِ الْمِيلَادِيّ، وَيَتَكَوَّنُ مِنْ اثْنَيْ عَشَرَ شَهْرًا، وَتَبْلُغُ مَدَّةُ الْعَامِ الْمِيلَادِيّ ثَلَاثِمِئَةً وَخَمْسَةَ وَسِتِّينَ يَوْمًا وَرُبْعَ الْيَوْمِ. أَمَّا الْعَامُ الْمَجْرِيّ فَيَعْتَمِدُ عَلَى حَرَكَةِ الْقَمَرِ بِالنَّسْبَةِ لِلْأَرْضِ، وَيُعْرَفُ الشَّهْرُ الْقَمَرِيّ بِالْمُدَّةِ الَّتِي يَسْتَعْرِفُهَا الْقَمَرُ لِإِتْمَامِ دَوْرَةٍ كَامِلَةٍ حَوْلَ الْأَرْضِ، وَيُسَمَّى بِالتَّقْوِيمِ الْمَجْرِيّ، وَتَبْلُغُ مَدَّتُهُ ثَلَاثِمِئَةً وَأَرْبَعَةً وَخَمْسِينَ يَوْمًا.

القرن

مُدَّةُ زَمَنِيَّةٌ تُعَادِلُ مِئَةَ سَنَةٍ، كَمَا أَنَّهَا تُسَاوِي عَشْرَةَ عُقُودٍ، لِكُلِّ عَقْدٍ عَشْرُ سِنِينَ، أَمَّا الْأَلْفِيَّةُ فَتُطَلَّقُ عَلَى الْعَشْرَةِ قُرُونٍ، وَسُمِّيَتْ بِذَلِكَ لِإِحْتَوَائِهَا عَلَى أَلْفِ عَامٍ. وَبَعْدَ التَّقْوِيمِ الْمِيلَادِيّ هُوَ التَّقْوِيمُ الْمُعْتَمَدُ عَالَمِيًّا، لِذَلِكَ مِنَ الصَّرُورِيِّ الْعِلْمِ بِالْقُرُونِ الْمِيلَادِيَّةِ أَتْنَاءَ دِرَاسَةِ التَّارِيخِ، فَاصْبَحَ هَذَا التَّقْوِيمُ مِنْ أُسَاسِيَّاتِ التَّارِيخِ. وَقَدْ اعْتَمَدَ الْقُرْنُ عَلَى بَدْءِ دَعْوَةِ الْمَسِيحِ عَلَيْهِ السَّلَامِ، حَيْثُ يُعْتَبَرُ الْقُرْنُ الْأَوَّلُ الْمِيلَادِيّ هُوَ الْقُرْنُ الَّذِي انْتَشَرَتْ فِيهِ الدِّيَانَةُ الْمَسِيحِيَّةُ، وَعَلَيْهِ فَإِنَّ الْقُرُونِ الَّتِي وَقَعَتْ قَبْلَ الدَّعْوَةِ سُمِّيَتْ مَا قَبْلَ الْمِيلَادِ، أَمَّا الْقُرُونُ الَّتِي تَلِيهَا فَسُمِّيَتْ بِالْقُرُونِ الْمِيلَادِيَّةِ.

أَمَّا الْقَرْنُ الْهَجْرِيُّ فَهُوَ الْقَرْنُ الَّذِي هَاجَرَ بِهِ مُحَمَّدٌ ﷺ مِنْ مَكَّةَ الْمُكَرَّمَةِ إِلَى الْمَدِينَةِ الْمُنَوَّرَةِ، فَالْأَحْدَاثُ الَّتِي نَشَأَتْ قَبْلَ الْهَجْرَةِ النَّبَوِيَّةِ يُطْلَقُ عَلَيْهَا مَا قَبْلَ الْهَجْرَةِ، وَتَعُدُّ الْهَجْرَةُ النَّبَوِيَّةُ مِنَ الْأَحْدَاثِ التَّارِيخِيَّةِ الْمُهْمَمَةِ الَّتِي فُصِّلَتْ بِالتَّارِيخِ، فَعَامَ أَلْفٍ وَأَرْبَعِمِئَةٍ وَسَبْعَةٍ وَثَلَاثِينَ هَجْرِيًّا يَبْعُدُ عَنِ الْقَرْنِ الْأَوَّلِ الْهَجْرِيِّ قَرَابَةَ الْأَرْبَعَةِ عَشَرَ قَرْنًا، وَسَبْعَةَ وَثَلَاثِينَ سَنَةً. لَكِنْ عِنْدَ حِسَابِ الْقَرْنِ يَجِبُ الْأَخْذُ بِعَيْنِ الْأَعْتَابِ أَنَّ الْقَرْنَ مِثْلُ سَنَةٍ، فَلَوْ قُلْنَا مَا هُوَ الْقَرْنُ التَّاسِعَ عَشَرَ، سَتَكُونُ الْإِجَابَةُ بِأَنَّهُ الْمُدَّةُ الزَّمَنِيَّةُ مَا بَيْنَ سَنَةِ أَلْفٍ وَثَمَانِمِئَةٍ إِلَى أَلْفٍ وَثَمَانِمِئَةٍ وَتِسْعِينَ سَنَةً وَهَكَذَا.

وَنَحْنُ الْآنَ فِي الْقَرْنِ الْحَادِي وَالْعِشْرِينَ، وَهُوَ الْقَرْنُ الْأَوَّلُ فِي الْأَلْفِيَّةِ الثَّلَاثَةِ، وَالَّذِي بَدَأَ فِي الْأَوَّلِ مِنْ يَنَايِرِ لِعَامِ 2001م، وَيَنْتَهِي فِي الْحَادِي وَالثَّلَاثِينَ مِنْ شَهْرِ دَيْسَمْبِرِ عَامِ 2100، وَقَدْ شَهِدَ هَذَا الْقَرْنُ الْعَدِيدَ مِنَ التَّغْيِيرَاتِ الثَّقَافِيَّةِ وَالتَّقْنِيَّةِ وَالاجْتِمَاعِيَّةِ، وَقَدْ حَدَثَ انْفِجَازٌ مَلْحُوظٌ فِي تَقْنِيَّاتِ الْكَمْبِيُوتِرِ وَالْإِنْتَرْنِتِ، حَيْثُ لَمْ تَشْهَدْ الْقُرُونُ الْمَاضِيَّةُ مِثْلَ هَذِهِ التَّحَوُّلَاتِ.

Bir Asırdaki Yılların Sayısı

Yıl

Dünyada farklı takvimler bulunmaktadır. Miladi ve Hicri takvim de bunlar arasındadır. Hicri yıl miladi yıldan farklıdır. Miladi yıl, dünyanın güneşin etrafında bir tam dönüşü tamamlamak için geçirdiği süredir ve dolayısıyla miladi takvim adı verilir ve on iki aydan oluşmaktadır. Miladi yılın süresi 365 gün 6 saattir. Hicri yıl ise dünyaya nisbetle ayın hakeretine dayanır. Kameri ay, ayın dünyanın etrafında bir tam dönüşü tamamlamak için geçirdiği süre olarak tanımlanır ve dolayısıyla hicri takvim olarak isimlendirilir ve süresi 354 gündür.

Asır

Bir asır (*karn*), yüz yıla denk gelen bir zaman dilimidir. Aynı zamanda her biri on yıldan oluşan 10 'akd'e (on yıl) karşılık gelir. Bir milenyum ise 10 asra verilen isimdir. Bin yılı kapsadığı için bu isim verilmiştir. Miladi takvim dünya ölçeğinde itimat edilen takvimdir. Bunun için tarih araştırmalarında miladi asırların bilinmesi gerekir. Bu takvim tarihin esaslarından olmuştur. Miladi asır İsa (a.s.)'ın risâletinin başlangıcına dayanmaktadır. Öyle ki Hristiyanlığın yayıldığı yüzyıl birinci miladi yüzyıl olarak kabul edilmiştir. Dolayısıyla Hristiyan risâletinden önceki yüzyıllar "milattan önceki" diye isimlendirilmiş, risâleti takib eden yüzyıllar ise miladi yüzyıllar olarak isimlendirilmiştir.

Hicri yüzyıl, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Mekke'den Medine'ye hicret ettiği yüzyıldır. Hz. Peygamber'in hicretinden önceki olaylar "hicretten önceki" diye adlandırılır. Hz. Peygamber'in hicreti, tarihte dönüm noktası teşkil eden önemli tarihî olaylardan biri sayılmaktadır. Hicri 1437 yılı, hicri birinci yüzyıldan yaklaşık 14 asır 37 yıl uzaktır. Fakat "*karn*"ı hesaplarken bir "*karn*"ın 100 yıl olduğuna dikkat etmelidir. "On dokuzuncu yüzyıl nedir?" dersek cevabı "1800 -1899 yılları arasındaki zaman dilimidir." şeklinde olur.

Biz şu anda 21. yüzyıldayız. Bu ise 1 Ocak 2001'de başlamış olup 31 Aralık 2100'de bitecek olan üçüncü milenyumun birinci asırdır. Bu yüzyıl çok sayıda kültürel, teknolojik ve sosyolojik değişime tanıklık etmiş, bilgisayar ve internet teknolojisinde ciddi bir patlama olmuştur. Geçen yüzyıllar bu tür değişimlere tanıklık etmemiştir.

Kaynak: https://mawdoo3.com/القرن_عدد_سنوات_القرن adlı web sitesinden uyarlanmıştır.

okuma anlama

فهم المقروء

1- Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. ما مَعْنَى كَلِمَةِ الْأَلْفِيَّةِ؟
2. ما المدة الزمنية للقرن؟
3. كم سنة في العقد الزمني؟
4. متى يبدأ التقويم الهجري؟
5. كم يوماً في العام الهجري؟

2- Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıda verilen cümlelerin yanına doğru (√) ya da (x) yanlış işareti koyunuz.

1. العام الميلادي يعتمد على حركة القمر بالنسبة للأرض.
2. إن دور الأرض حول الشمس هو الأساس في العام الهجري.
3. العالم الآن في القرن الأول للألفية الثالثة.
4. ستبدأ الألفية الرابعة في الأول من يناير لعام 3001م والله أعلم.
5. قد شهد هذا العصر التغيرات العديدة في المحالات المختلفة.

3- Aşağıda verilen cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. التقويم الميلادي يتكوّن من اثني عشر شهراً. (يتألف من - تعتبر - تتشكّل من)
2. الأحداث التي نشأت قبل الهجرة النبوية يُطلق عليها ما قبل الهجرة. (تسمى ب- تُخصّص - تُرسل)
3. القرن مدة زمنية تُعادل مئة سنة. (تباين - يختلف - تساوي)
4. لم تشهد القرون الماضية مثل هذه التحولات. (الخلاقات - التغيرات - النزاعات)
5. يجب الأخذ بعين الاعتبار أنّ القرن مئة سنة. (السنة - التقويم - العصر)

مُخْتَارَاتٍ مِنْ أَمْثَالِ الْعَرَبِ

Arap Atasözlerinden Seçmeler

مصيبةٌ أولى من ألفِ نصيحةٍ

Bir musibet bin nasihatten iyidir.

من عاشر قوماً أربعين يوماً صار منهم

Kim kırk gün bir toplulukla birlikte yaşarsa onlardan olur.

Yaşama İlişkilendir

ارتبط بالحياة

أهمية الرياضيات في حياتنا اليومية

يَظُنُّ بَعْضُ النَّاسِ أَنَّ الرِّيَاضِيَّاتِ هِيَ عِبَارَةٌ عَنِ مَجَرَّدِ أَرْقَامٍ وَمُعَادَلَاتٍ لَا قِيمَةَ لَهَا. وَلَكِنَّ الْوَاقِعَ يَقُولُ غَيْرَ ذَلِكَ حَيْثُ إِنَّ عِلْمَ الرِّيَاضِيَّاتِ وَالْحِسَابِ هُوَ عِلْمٌ أَصِيلٌ ذُو تَأْثِيرٍ وَتَرَاثُطٍ فِي كَافَّةِ الْعُلُومِ الطَّبِيعِيَّةِ وَالتَّطْبِيقِيَّةِ، وَلَهُ أَثَرٌ عَظِيمٌ فِي حَيَاتِنَا بِشَكْلِ عَامٍّ. وَسَنَتَطَرَّقُ فِي هَذَا الْمَقَالِ لِأَهْمِيَّةِ الرِّيَاضِيَّاتِ فِي حَيَاتِنَا.

نَحْنُ عَنِ طَرِيقِ الرِّيَاضِيَّاتِ وَمَعْرِفَةِ أَصُولِ الْحِسَابِ نَسْتَطِيعُ مَعْرِفَةَ طُرُقِ التَّدَاوُلِ وَالتَّبَايَعِ وَالتَّجَاوُلِ وَمَعْرِفَةَ حُجْمِ الْأَرْزَاحِ وَالْحَسَارَاتِ مِنْ خِلَالِ عُلُومٍ مُسْتَقَلَّةٍ كَعِلْمِ الْمُحَاسَبَةِ، وَالْإِدَارَةِ الْمَالِيَّةِ وَالْمَصْرَفِيَّةِ وَهَذِهِ الْعُلُومُ فِي نِهَايَةِ الْمَطَافِ رِيَاضِيَّاتٌ وَمُعَادَلَاتٌ اِقْتِصَادِيَّةٌ يَتِمُّ اِنْشَاؤها بِمَدْفِ تَسْهِيلِ الْإِجْرَاءَاتِ الْحِسَابِيَّةِ وَالْمَالِيَّةِ. وَكَذَلِكَ نَعْتَمِدُ عَلَى الرِّيَاضِيَّاتِ فِي تَحْدِيدِ الْأَوْقَاتِ الزَّمْنِيَّةِ، وَفِي الْحِسَابَاتِ الْفَلَكَيَّةِ، وَفِي حِسَابِ الْأَوْقَاتِ كَالْأَيَّامِ وَالشُّهُورِ وَتَحْدِيدِ الْمَوَاعِيدِ بِشَكْلِ مَنْظَمٍ. وَبِالرِّيَاضِيَّاتِ نَسْتَطِيعُ مَعْرِفَةَ الْمُنَاسَبَاتِ وَالْأَحْدَاثِ الْكُبْرَى، وَمَعْرِفَةَ أَحْوَالِ الطَّقْسِ. وَكَذَلِكَ تَدْخُلُ الرِّيَاضِيَّاتُ فِي عِلْمِ الْحَاسِبِ، وَفِي تَصْمِيمِ الْبَرْمَجِيَّاتِ ذَاتِ الْعِلَاقَةِ بِالْعَمَلِيَّاتِ الْحِسَابِيَّةِ بَلْ إِنَّ الْعَمَلِيَّاتِ الْحِسَابِيَّةَ هِيَ اللَّبَنَةُ الْأَسَاسِيَّةُ فِي عَمَلِ الْحَاسِبِ حَيْثُ إِنَّ هَذِهِ الْبَرَامِجَ تَقُومُ مِنْ خِلَالِ مُعَادَلَاتٍ رِيَاضِيَّةٍ؛ بَحِيثٌ تَكُونُ هُنَاكَ مُخْرَجَاتٌ يَفْهَمُهَا الشَّخْصُ الَّذِي يَتَعَامَلُ مَعَ الْجِهَازِ، وَتُوصَفُ اللَّغَةُ الَّتِي يَفْهَمُهَا الْحَاسِبُ بِأَنَّهَا لُغَةُ الْأَرْقَامِ سِوَاءَ لُغَةِ الْأَرْقَامِ الْعَشْرِيَّةِ أَوْ الْأَرْقَامِ الثَّنَائِيَّةِ. وَكَذَلِكَ تَدْخُلُ الرِّيَاضِيَّاتُ فِي عِلْمِ الْفِيزِيَاءِ الْحَرَكِيَّةِ وَالسَّاكِنَةِ وَعَنْ طَرِيقِ الرِّيَاضِيَّاتِ نَسْتَطِيعُ إِيجَادَ الْمُعَادَلَاتِ الَّتِي تَضْبِطُ التَّفَاعُلَاتِ الْكِيمِيَاءِيَّةَ. وَكَذَلِكَ تَدْخُلُ الرِّيَاضِيَّاتُ فِي الْحِسَابَاتِ وَالتَّصَامِيمِ الْهَنْدَسِيَّةِ فِي كَافَّةِ مَنَاحِي التَّصْمِيمِ الْعِمْرَانِيَّةِ أَوْ الْمَدَنِيَّةِ أَوْ الْكَهْرِبَائِيَّةِ، وَعِلْمِ الْاِتِّصَالَاتِ وَغَيْرِهَا.

Kaynak: https://mawdoo3.com/في_حياتنا_أهمية_الرياضيات_في_حياتنا adlı web sitesinden uyarlanmıştır.

التدريبات

alıştırmalar

1- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanı ile doldurunuz.

1. وصل إلى الشركة خمسة عشر ..... وإحدى عشرة ..... (مهندساً - مهندس - مهندسة)
2. دخل في الصف ..... طالبا و ..... طالبةً. (أحد عشر - واحدة - ثلاث عشرة)
3. وصل إلى الشركة ستة وعشرون ..... قبل قليل. (مدرسون - موظفاً - موظفة)
4. جاء أبي بعد ..... دقيقةً. (خمسة عشر - خمسة عشر - خمسة عشر)
5. خرج الأستاذ قبل ---- دقيقةً. (عشرون - واحدة وعشرين - ثلاثة وعشرين)

2- Aşağıdaki alıştırmalarda karşılıklı konuşmaların boş bırakılan kısımlarını tamamlayabilecek parantez içinde verilen ifadelerden uygun olanını bulunuz.

1. يعقوب: متى جاء هذا الطرد؟
أيوب: ..... (قبل خمس وعشرين دقيقةً - بعد نصف ساعة - الخامسة)
2. يعقوب: كم طالبا في الصف؟
أيوب: ..... (سبعة عشر - سبعة عشر - سبعة عشر)
3. يعقوب: كم صفًا في المدرسة التي يدرس فيها صديقك؟
أيوب: ..... (العاشرة - أربعة عشر - ثلاث)
4. يعقوب: بكم اشترت هذه الساعة؟
أيوب: ..... (السابعة - في السابعة - بأربعين)
5. يعقوب: كم طائرةً تغادر هذا المطار يوميًا؟
أيوب: ..... (عشرون - في الرابعة - أربعة)

3- Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara parantez içlerinde verilen sayılardan uygun olanını bulunuz.

1. بدأنا دراسة هذا الكتاب قبل ..... (أربعون دقيقةً - خمس وأربعين دقيقةً - الرابع)
2. سأشاهد الحلقة الثالثة لهذا المسلسل ..... (بعد إحدى عشرة سنةً - قبل عشرين دقيقةً - الرابعة)
3. يتألف هذا الفيلم الوثائقي من ..... حلقةً. (أربعة عشر - ثلاثون - أربع وأربعين)
4. أنهى المدير الجلسة قبل ..... دقيقةً. (أربعون - عشرين - خمسة عشر)
5. يسكن الأستاذ موسى في الطابق الرابع لهذه العمارة منذ ..... (الرابع - أربعة عشر عاماً - عشرون سنةً)

4- Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara parantez içlerinde verilen rakamları uygun biçimde yazıya dönüştürerek doldurunuz.

1. يَعْمَلُ فِي الْمَحْتَبَرِ ..... (25) طالبةً.
2. قد أتتُ إلى منزلنا ..... (33) امرأةً قَبْلَ ..... (13) يوماً.
3. وَصَلْنَا إِلَى الشَّرِكَةِ قَبْلَ ..... (22) دقيقةً.
4. جاء أبي في التاسعة مساءً مع ..... (19) صديقاً له.
5. كتبتُ اليومَ ..... (17) صفحةً.

5- Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara parantez içinde verilen sayılardan (ma'dûdlardan) uygun olanını bulunuz.

1. عندي واحدة وعشرون ..... فقط. (دقائق - ريال - ليرة)
2. تكلمتُ معه اثنتي عشرة ..... في الطريق. (دقائق - دقيقة - دقيقتين)
3. لي خمس عشرة ..... وخمسة عشر ..... (ولداً - سيارة - بنات)
4. يعمل في هذا المصنع ثلاث ..... (عاملتان - طبيبات - رجال)
5. يدرس يَحْيَى في ..... الثالث. (الدورة - المصانع - المستوى)

6- Aşağıda verilen Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. يَعْمَلُ فِي الْمَسْتَشْفَى خَمْسٌ وَعَشْرُونَ مُمْرَضَةً وَاثْنَا عَشَرَ طَبِيباً.
2. تَتَكَوَّنُ وَرَشَةُ الْعَمَلِ مِنْ سَبْعَةِ عَشَرَ طَبِيباً.
3. فِي سُورَةِ يُونُسَ اثْنَتَانِ وَخَمْسُونَ آيَةً مِنَ الْآيَاتِ الْكَرِيمَةِ.
4. لَهُ سَبْعُ عَشْرَةَ سَيَّارَةً وَهُوَ عَشْرُونَ بَيْتاً جَدِيداً لِلْبَيْعِ.
5. تَتَشَكَّلُ اللَّجْنَةُ الصَّحِيَّةُ مِنْ أَرْبَعَةِ عَشَرَ طَبِيباً وَطَبِيبَةً.

7- Aşağıda verilen Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Oturum 35 dakika sonra başlıyor.
2. Fabrikada doksan beş işçi çalışıyor.
3. Şimdi yanımda 1500 lira var.
4. Sınıfta yirmi üç öğrenci var.
5. Bu kalemi kırk bir liraya satın aldım.

1

Günlük hayatta sayıları kullanabilme, özellikle banka vb. kurumlarda sayıları kullanarak soru sorabilme ve sorulara cevap verebilme becerisi elde etme

Günlük Hayatımızda Arapça 2

Günlük hayatta sıkça kullanılan sözlü ve yazılı metin türlerinde sayı ve sayılanın (ma'dûdun) kullanım biçimlerine yönelik duyarlılık kazandırıp ve sosyal ortamlarda sayıları kullanarak soru sorup cevap verebilme becerisinin pekiştirilmesi sağlanmıştır.

2

11-19 arasındaki sayıları, 11-19 arasındaki sayıları, 21-99 arasındaki sayıları, onarlı (çukûd) [20, 30, 40-90] sayılar ile 100 ve 1000 sayılarını ve bu sayıların katlarını dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede kullanabilme becerisi kazanabilme

Murekkeb (Bileşik) Sayı [11-19], Ma'tûf (Atıflı) Sayı [21-99] ile 100 ve 1000 Sayıları ve Bu Sayıların Katları

Arapçada sayılar, mufred, murekkeb [bileşik], onarlı ve atıflı sayılar olmak üzere dört grupta ele alınmaktadır. Konu, sayıların erillik –dişilik durumu, sayıların ve sayılanın [temyizin] i'râb durumları olmak üzere üç açıdan temel özelliklerine dikkat çekilerek bütüncül bir şekilde özetlenebilir.

Erillik-Dişilik Açısından Mufred, Murekkeb, Atıflı Sayılar ve 100 ve 1000 Sayıları

- 1 ve 2 sayıları ister mufred olsun ister murekkeb ve isterse atıflı bir sayının bir parçası olsun cinsiyet bakımından sayılanla uyumlu olur. Ayrıca 1 ve 2 sayısı diğer sayılardan farklı olarak mufred kullanımlarında sayılandan önce gelir ve sayılanın sıfatı olur. "Arapça Sayılar-I" bölümünde mufred sayılar ayrıntılı olarak ele alınmıştır.
- 3-10 sayıları ister mufred olsun ister murekkeb ve isterse atıflı sayıların bir parçası olsun cinsiyet bakımından sayılanla (temyizle) tezat oluşturur. Ancak 10 sayısı mufred kullanımda sayılanla arasında zıtlık ilişkisi olurken murekkeb bir sayıda kullanılması durumunda sayılanla (temyizle) arasında uyum olur.
- Onarlı sayıların hem eril hem dişil kullanımı aynı olduğundan ister tekil kullanılsınlar isterse atıflı sayının bir parçası olsunlar sayılanla (temyizle) arasında uyum ve/veya uyumsuzluk değerlendirmesi yapılamaz.
- 100 ve 1000 ve bunların katları mufred sayılara mülhak (ek bölüm) olarak kabul edilmesinden dolayı mufred sayılarla benzer özelliklere sahiptirler. Ancak sayılan (ma'dûd) ister eril ister dişil olsun bu sayıların yapısı değişmez. "Üç yüz" "ثَلَاثُمِئَةَ" ya da "üç bin" "ثَلَاثَةُ آلَافٍ" ifadelerinde olduğu gibi bu sayılar, sayılan (temyîz) olarak kullanıldığında ise 100 "مِئَةَ" sayısı dişil, 1000 "أَلْفٌ" sayısı eril olarak kabul edilir.

Mufred, Murekkeb, Atıflı Sayıların ve 100 ve 1000 Sayılarının İ'râb Durumu

1. Murekkeb sayıları oluşturan 11-19 arasındaki sayıları fetha üzeri mebnîdir. Merfû, mansûb ve mecrûr olmasını gerektiren bir durum olsa da değişiklik olmaz. Ancak 12 sayısının birler basamağındaki 2 sayısı, ikil (musenna) isimler gibi i'râb olur.
2. Murekkeb sayılar [11-19] dışındaki diğer tüm sayılar ister mufred olsun, ister atıflı olsun isterse onarlı sayılar olsun mu'rebdir, başka bir ifadeyle cümlede üstlendiği göreve bağlı olarak i'râb durumu değişir ve merfû, mansûb ve mecrûr olabilir. Bu çerçevede 100 ve 1000 sayıları da mufred sayıların mülhakı (ek bölümü) sayıldığından mu'rebdir.

Mufred, Murekkeb, Atıflı Sayıların ve 100 ve 1000 Sayılarının Sayılanlarının (Temyizlerinin) İ'râb Durumu

1. 1 ve 2 sayılarının kullanımında, sayılan sayıdan önce gelir. Sayıyla sayılan arasındaki ilişki sıfat- mevsuf ilişkisidir. Sayılan (mевsuf) mu'reb olur.
2. 3-10 arasındaki sayıların sayılanı [temyizi] çoğul- mecrûr olur.
3. 11-99 arasındaki sayıların sayılanı [temyizi] tekil- mansûb olur.
4. 100 ve 1000 sayıları ve bu sayıların katlarının sayılanları [temyizleri] mufred- mecrûr olur.

3

Temyiz kavramını ana hatlarıyla açıklayabilme ve özellikle sayıların temyizini dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede doğru kullanabilme becerisi elde etme

Temyiz

Temyiz kavramını ana hatlarıyla açıklayabilme ve özellikle sayıların temyizini dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede doğru kullanabilme becerisi elde etme

Temyiz bir isimdeki ya da cümledeki kapılılığı gidermek için kullanılan nekira (belirsiz) mansûb bir isimdir. Kapılılığı giderilip açıklığa kavuşturulan unsura mumeyyez (المَمَيَّز) adı verilir. Mumeyyez iki kısma ayrılır. Müphem (kapalı) unsur bir isim ise melfûz mumeyyez, cümledeki kapılılık açıklanıyorsa melhûz mumeyyez olur.

Sayılar dilde açıklamaya ihtiyaç duyan müphem sözcükler arasındadır. Sayıların temyizlerinin temel özellikleri şunlardır:

Mufred [3-10] sayıların temyizi çoğul-mecrûr olur,

Murekkeb [11-19] ve atıflı [21-99] sayıların temyizi mufred- mansûb olur,

100, 1000 ve bu sayıların katlarının temyizi mufred – mecrûr olur.

Yukarıdaki açıklama kısmını desteklemesi için bölüm, aşağıda şematik bir üslupta özetlenmiştir.

Sayı	Örnek	Sayının İ'râbı ve Sayılanla Eril-Dişil Uyumu				Sayılanın [Temyizin] İ'râb Durumu
		I. Kısım		II. Kısım		
1	رجلٌ واحدٌ امرأة واحدة	Mu'reb	Uyumlu	-	-	Tekil - Mu'reb
2	رجلان اثنان امراتان اثنتان	Mu'reb	Uyumlu	-	-	İkil - Mu'reb
3-10	ثلاثة رجالٍ ثلاث نساءٍ	Mu'reb	Zıt	-	-	Çoğul – Mecrûr
11	أحد عشر رجلاً إحدى عشرة امرأة	Fetha Üzeri Mebnî	Uyumlu	Fetha Üzeri Mebnî	Uyumlu	Tekil – Mansûb
12	اثنا عشر رجلاً اثنتا عشرة امرأة	Mu'reb	Uyumlu	Fetha Üzeri Mebnî	Uyumlu	Tekil – Mansûb
13-19	ثلاثة عشر رجلاً ثلاث عشرة امرأة	Fetha Üzeri Mebnî	Zıt	Fetha Üzeri Mebnî	Uyumlu	Tekil – Mansûb
20-90	عشرون رجلاً عشرون امرأة	Mu'reb	-	-	-	Tekil – Mansûb
21	واحد وعشرون رجلاً واحدة وعشرون امرأة	Mu'reb	Uyumlu	Mu'reb	-	Tekil – Mansûb

3

Temyîz kavramını ana hatlarıyla açıklayabilme ve özellikle sayıların temyîzini dilbilgisi açısından değerlendirme ve cümlede doğru kullanabilme becerisi elde edebilme

Temyiz

22	اثنان وعشرون رجلاً اثنان وعشرون امرأة	Mu'reb	Uyumlu	Mu'reb	-	Tekil – Mansûb
23-99	ثلاثة وعشرون رجلاً ثلاث وعشرون امرأة	Mu'reb	Zıt	Mu'reb	-	Tekil – Mansûb
100	مئة رجل مئة امرأة	Mu'reb	-	-	-	Tekil – Mecerûr
200	مئتا رجل مئتا امرأة	Mu'reb	-	-	-	Tekil – Mecerûr
300	ثلاثمئة رجل ثلاثمئة امرأة	Mu'reb	-	-	-	Tekil – Mecerûr
1000	ألف رجل ألف امرأة	Mu'reb	-	-	-	Tekil – Mecerûr
2000	ألفا رجل ألفا امرأة	Mu'reb	-	-	-	Tekil – Mecerûr
3000	ثلاثة آلاف رجل ثلاثة آلاف امرأة	Mu'reb	-	-	-	Tekil – Mecerûr

4

Arapçada harf-i cerle kullanılan bazı fiilleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

Bu kısımda harf-i cerle kullanılan fiillerden “**دَلَّ عَلَى**”, “**افْتَقَرَ إِلَى**”, “**تَطَرَّقَ إِلَى**” fiillerinin kullanım biçimleri örneklerle ortaya konmuştur.

هذا الأمرُ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ النَّظَامَ يَعْجَبُ بِمُؤَاطِنِهِ.

(Bu durum, yönetimin vatandaşına değer verdiğini gösteriyor.)

يَقْتَنِرُ التَّاجِرُ إِلَى الْمَالِ.

(Tüccarın paraya ihtiyacı var.)

لَقَدْ تَطَرَّقْتُ فِي كَلِمَتِي إِلَى هَذِهِ الْمَوَاضِعِ.

(Konuşmamda bu konulardan bahsetmiştim.)

5

Arapça bazı kalıp ifadeleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Arapçada Kalıp İfadeler

Yaygın kullanılan kalıp ifade yapılarından aşağıda verilen üç yapının kullanım özelliklerine işaret edilip örneklerle ele alınmıştır. Bu çerçevede Arapçada “**فُعَالٌ**” yapısıyla elde edilen üleştirme sayılarının kullanımı, “**فُعَلٌ**” yapısıyla elde edilen kesirli sayıların kullanımı ve iki durum arasındaki eşitlik ve denklik anlamına delalet eden “**أَمْ ..... سِوَاءَ ..... أَمْ**” yapılarının kullanımı örneklerle ele alınmıştır.

وَزَعَ الْمَدِيرُ الْكُتُبَ زُبَاعَ عَلَى الطَّلَابِ.

(Müdür, dörder dörder kitapları öğrencilere dağıttı.)

أَكْمَلْتُ قِرَاءَةَ خُمْسِ هَذَا الْكِتَابِ.

(Bu kitabın beşte birinin okumasını tamamladım.)

أُحِبُّ الْأَدَبَ التَّرْكِي سِوَاءَ أَكَانَ حَدِيثًا أَمْ قَدِيمًا.

(İster modern isterse klasik olsun Türk edebiyatını severim.)

1 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yerlere uygun düşen sözcük ya da ifadeyi bulunuz.

”إشْتَرَك فِي الْاجْتِمَاعِ ..... مُهْنِدِسًا و..... مُهْنِدِسَةً.“

- A. خمسة وعشرون – عشرون
- B. خمسة – خمس
- C. أربعة وثلاثين – خمس
- D. واحداً وعشرين – واحدة
- E. واحد – واحدة وعشرين

2 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere uygun düşen ifadeyi bulunuz.

”يَتَكَوَّنُ هَذَا الْكِتَابُ مِنْ ..... فِصَالًا.“

- A. إحدى عشرة
- B. اثنتا عشرة
- C. اثني عشرة
- D. أحد عشر
- E. خمس عشرة

3 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere uygun düşen sözcük ya da ifadeyi bulunuz.

”كَانَ مَوْعِدُنَا بَعْدَ ..... دَقِيقَةً.“

- A. خمسة وعشرين
- B. ثلاثون
- C. الثالثةُ بعد الظهر
- D. خمسة وعشرون
- E. عشرين

4 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere uygun düşen sözcük ya da ifadeyi bulunuz.

”عَادَ أُخِي إِلَى الْبَيْتِ قَبْلَ ..... مِنَ الْخَارِجِ.“

- A. سَاعَتَانِ
- B. خمس وأربعون دقيقة
- C. خمس عشرة دقيقة
- D. عشرون ساعة
- E. ثلاثون يوماً

5 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere uygun düşen ifadeyi bulunuz

”إشْتَرَيْتُ هَذِهِ السَّاعَةَ ..... قَبْلَ شَهْرٍ.“

- A. بثلاثة آلاف ليرة
- B. بسبعين ألف ليرة
- C. خمس عشرة سيارة
- D. عشرون ساعة
- E. ثلاثون يوماً

6 Aşağıda verilen karşılıklı konuşmanın boş bırakılan kısmını tamamlayabilecek uygun ifadeyi bulunuz.

إبراهيم: كم صَفْحَةً قَرَأْتَ فِي هَذَا الْكِتَابِ؟

موسى: .....

- A. مئة صَفْحَةٍ
- B. عشر صفحات
- C. في الرابعة والنصف تماماً
- D. الثالثةُ بعد الظهر
- E. صفحة واحدة

7 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yeri uygun düşen harf-i cerle doldurunuz.

هذا يَدُلُّ ..... مَدَى الْعَلَاَقَاتِ الْإِيْجَابِيَّةِ بَيْنَ
"الْبَلَدَيْنِ."

- A. بِ
- B. مِنْ
- C. عَلَى
- D. فِي
- E. عَنْ

8 "Miladi takvim 12 aydan oluşur." cümlesinin Arapça karşılığı hangi seçenekte gramer ve anlam yönünden doğru olarak verilmiştir?

- A. يَتَكَوَّنُ كُلُّ تَقْوِيمٍ مِنْ اثْنَيْ عَشَرَ شَهْرًا.
- B. يَتَكَوَّنُ التَّقْوِيمُ الْمِيلَادِيُّ مِنْ أَحَدِ عَشَرَ شَهْرًا.
- C. يَتَكَوَّنُ التَّقْوِيمُ الْمِيلَادِيُّ مِنْ ثَلَاثَةِ عَشَرَ شَهْرًا.
- D. يَتَكَوَّنُ التَّقْوِيمُ الْمِيلَادِيُّ مِنْ اثْنَيْ عَشَرَ سَنَةً.
- E. يَتَكَوَّنُ التَّقْوِيمُ الْمِيلَادِيُّ مِنْ اثْنَيْ عَشَرَ شَهْرًا.

9 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere uygun düşen sözcüğü bulunuz.

"إِنَّ الضِّيُوفَ جَاءُوا ....."

- A. وَاحِدًا
- B. أَحَادًا
- C. وَحْدَهُ
- D. وَحْدَكُمْ
- E. أَسَدًا

10 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere uygun düşen sözcüğü bulunuz.

"إِنَّهُ يَحْتَرَمُ كُلَّ إِنْسَانٍ ..... كَانَ كَبِيرًا أَمْ صَغِيرًا."

- A. أَنَّهُ
- B. إِنَّهُ
- C. سِوَاءَ أ
- D. مُجِبُّ
- E. مُجِبُّ

1. A	Yanıtınız yanlış ise "Murekkeb Sayılar ve "Ma'tûf Sayılar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.	6. A	Yanıtınız yanlış ise "100 ve 1000 Sayıları ve Katları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. D	Yanıtınız yanlış ise "Murekkeb Sayılar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.	7. C	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. E	Yanıtınız yanlış ise "Ma'tûf Sayılar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.	8. E	Yanıtınız yanlış ise "Okuma Parçası"nı yeniden gözden geçiriniz.
4. C	Yanıtınız yanlış ise "Murekkeb Sayılar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.	9. B	Yanıtınız yanlış ise "Arapça Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. B	Yanıtınız yanlış ise "100 ve 1000 Sayıları ve Katları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.	10. C	Yanıtınız yanlış ise "Arapça Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

2

Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 1

Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. ما مَعْنَى كَلِمَةِ الْأَلْفِيَّةِ؟ الألفية تُطَلَّقُ عَلَى عَشْرَةِ قُرُونٍ.
2. ما المدة الزمنية للقرن؟ مدة القرن تساوي مئة سنة.
3. كم سنة في العقد الزمني؟ في العقد عشر سنين.
4. متى يبدأ التقويم الهجري؟ يبدأ التقويم الهجري بحجرة النبي ﷺ من مكة إلى المدينة.
5. كم يوماً في العام الهجري؟ في العام الهجري ثلاثمائة وأربعة وخمسين يوماً.

Okuma Anlama 2

Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıda verilen cümlelerin yanına doğru (√) ya da yanlış (x) işareti koyunuz.

1. العام الميلادي يعتمد على حركة القمر بالنسبة للأرض. (x)
2. إن دَوَّرَ الأَرْضِ حَوْلَ الشَّمْسِ هُوَ الأَسَاسُ فِي العَامِ الهَجْرِيِّ. (x)
3. العالم الآن في القرن الأول للألفية الثالثة. (√)
4. سبداً الألفية الرابعة في الأول من يناير لعام 3001م والله أعلم. (√)
5. قد شهد هذا العصر التغيرات العديدة في المجالات المختلفة. (√)

2

Okuma Anlama
Yanıt AnahtarıOkuma
Anlama 3

Aşağıda verilen cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. التَّقْوِيمُ المِيلَادِيُّ يَتَكَوَّنُ مِنْ اثْنَيْ عَشَرَ شَهْرًا. (يَتَأَلَّفُ مِنْ - تَعْتَبِرُ - تَتَشَكَّلُ مِنْ)
2. الْأَحْدَاثُ الَّتِي نَشَأَتْ قَبْلَ الْهِجْرَةِ النَّبَوِيَّةِ يُطْلَقُ عَلَيْهَا مَا قَبْلَ الْهِجْرَةِ. (تُسَمَّى ب- تُخَصَّصُ - تُرْسَلُ)
3. الْقَرْنُ مَدَّةٌ زَمَنِيَّةٌ تُعَادِلُ مِئَةَ سَنَةٍ. (تُبَايِنُ - يَخْتَلِفُ - تُسَاوِي)
4. لَمْ تَشْهَدْ الْقُرُونُ الْمَاضِيَةَ مِثْلَ هَذِهِ التَّحَوُّلَاتِ. (الْمَخَالَفَاتِ - التَّغْيِيرَاتِ - النَّزَاعَاتِ)
5. يَجِبُ الْأَخْذُ بِعَيْنِ الْأَعْتَابِ أَنَّ الْقَرْنَ مِئَةُ سَنَةٍ. (السَّنَةُ - التَّقْوِيمُ - الْعَصْرُ)

2

Alıştırmalar Yanıt
Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanı ile doldurunuz.

1. وصل إلى الشركة خمسة عشر مهندساً وإحدى عشرة مهندسةً (مهندساً - مهندس - مهندسةً)
2. دخل في الصفِّ أحد عشر طالبا وثلاث عشرة طالبةً. (أحد عشر - واحدة - ثلاث عشرة)
3. وصل إلى الشركة ستة وعشرون موظفاً قبل قليل. (مدرسون - موظفاً - موظفةً)
4. جاء أبي بعد خمس عشرة دقيقةً. (خمس عشرة - خمسة عشر - خمسة عشر)
5. خرج الأستاذ قبل واحدة وعشرين دقيقةً. (عشرون - واحدة وعشرين - ثلاثة وعشرين)

2

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 2

Aşağıdaki alıştırmalarda karşılıklı konuşmaların boş bırakılan kısımlarını tamamlayabilecek parantez içinde verilen ifadelerden uygun olanını bulunuz.

1. يعقوب: متى جاء هذا الطرد؟
أيوب: قبل خمس وعشرين دقيقةً
(قبل خمس وعشرين دقيقةً - بعد نصف ساعة - الخامسة)
2. يعقوب: كم طالباً في الصف؟
أيوب: سبعة عشر
(سبعة عشر - سبعة عشر - سبعة عشر)
3. يعقوب: كم صفّاً في المدرسة التي يدرس فيها صديقك؟
أيوب: أربعة عشر
(العاشرة - أربعة عشر - ثلاث)
4. يعقوب: بكم اشترت هذه الساعة؟
أيوب: بأربعين
(السابعة - في السابعة - بأربعين)
5. يعقوب: كم طائرةً تغادر هذا المطار يومياً؟
أيوب: عشرون
(عشرون - في الرابعة - أربعة)

Alıştırma 3

Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara parantez içlerinde verilen sayılardan uygun olanını bulunuz.

1. بدأنا دراسةً هذا الكتاب قبل خمس وأربعين دقيقةً.
(أربعون دقيقةً - خمس وأربعين دقيقةً - الرابع)
2. سأشاهد الحلقة الثالثة لهذا المسلسل بعد إحدى عشرة سنةً.
(بعد إحدى عشرة سنةً - قبل عشرين دقيقةً - الرابعة)
3. يتألف هذا الفيلم الوثائقي من أربع وأربعين حلقةً.
(أربعة عشر - ثلاثون - أربع وأربعين)
4. أنهى المدير الجلسة قبل عشرين دقيقةً.
(أربعون - عشرين - خمسة عشر)
5. يسكن الأستاذ موسى في هذه العمارة منذ أربعة عشر عاماً.
(الرابع - أربعة عشر عاماً - عشرون سنةً)

Alıştırma 4

Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara parantez içlerinde verilen rakamları uygun biçimde yazıya dönüştürerek doldurunuz.

1. يَعمَلُ في المَحْتَبَرِ خمس وعشرون (25) طالبةً.
2. قد أتت إلى منزلنا ثلاثاً وثلاثون (33) امرأةً قبل ثلاثة عشر (13) يوماً.
3. وصلنا إلى الشركة قبل اثنتين وعشرين (22) دقيقةً.
4. جاء أبي في التاسعة مساءً مع تسعة عشر (19) صديقاً له.
5. كتبت اليوم سبع عشرة (17) صفحةً.

2

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 5

Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara parantez içlerinde verilen sayılanlardan (ma'düdlardan) uygun olanını bulunuz.

1. عِنْدِي وَاحِدَةٌ وَعِشْرُونَ لِيْرَةً فَقَطْ. (دقائق - رِيَالٌ - لِيْرَةً)
2. تَكَلَّمْتُ مَعَهُ لِمُدَّةِ اثْنَيْ عَشْرَةَ دَقِيقَةً فِي الطَّرِيقِ. (دقائق - دَقِيقَةً - دَقِيقَتَيْنِ)
3. لِي خَمْسَ عَشْرَةَ سَيَّارَةً وَخَمْسَةَ عَشْرَ وِلْدَانًا. (وِلْدَانًا - سَيَّارَةً - بَنَاتٍ)
4. تَعْمَلُ فِي هَذَا الْمَصْنَعِ ثَلَاثَ وَأَرْبَعِينَ عَامِلَةً. (عَامِلَةً - طَبِيبَاتٍ - رِجَالًا)
5. يَدْرُسُ يَحْيَى فِي الْمَسْتَوَى الثَّلَاثِ إِحْدَى عَشْرَةَ مَادَّةً. (مَادَّةً - دَرُوسًا - الْمَسْتَوَى)

Alıştırma 6

Aşağıda verilen Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. يَعْمَلُ فِي الْمَسْتَشْفَى خَمْسُ وَعِشْرُونَ مُمْرِضَةً وَاثْنَا عَشَرَ طَبِيبًا.
(Hastanede 25 hemşire ve on iki doktor çalışmaktadır.)
2. تَتَكَوَّنُ وَرَشَةُ الْعَمَلِ مِنْ سَبْعَةِ عَشْرَ طَبِيبًا.
(Çalıştay 17 doktordan oluşmaktadır.)
3. فِي سُورَةِ يُونُسَ اثْنَتَانِ وَخَمْسُونَ آيَةً مِنَ الْآيَاتِ الْكَرِيمَةِ.
(Yunus suresinde 52 ayet-i kerime bulunmaktadır.)
4. لَهُ سَبْعَ عَشْرَةَ سَيَّارَةً وَهُوَ عِشْرُونَ بَيْتًا جَدِيدًا لِلْبَيْعِ.
(Onun 11 arabası ve satılık 20 yeni evi var.)
5. تَتَشَكَّلُ اللَّجْنَةُ الصَّحِيَّةُ مِنْ أَرْبَعَةِ عَشْرَ طَبِيبًا وَطَبِيبَةً.
(Sağlık kurulu 14 doktordan oluşmaktadır.)

Alıştırma 7

Aşağıda verilen Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Oturum 35 dakika sonra başlıyor.
تَبْدَأُ الْجُلُوسَةُ بَعْدَ خَمْسِ وَثَلَاثِينَ دَقِيقَةً.
2. Fabrikada doksan beş işçi çalışıyor.
يَعْمَلُ فِي الْمَصْنَعِ خَمْسَةٌ وَتِسْعُونَ عَامِلًا.
3. Şimdi yanımda 1500 lira var.
الآن عِنْدِي أَلْفٌ وَخَمْسُمِئَةٌ لِيْرَةً.
4. Sınıfta yirmi üç öğrenci var.
فِي الصَّفِّ ثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ طَالِبًا وَطَالِبَةً.
5. Bu kalemi kırk bir liraya satın aldım.
اشْتَرَيْتُ هَذَا الْقَلَمَ بِوَاحِدَةٍ وَأَرْبَعِينَ لِيْرَةً.

bölümün kelimeleri

كَلِمَاتُ الْوَحْدَةِ

إِجْمَالِيّ (icmâliyy) genel, toplam, toptan, brüt

ازدياد (izdiyâd) artış

أَسَاسِيَّات (esâsiyyât) temeller

اسْتَعْرَقَ (istagraka) (belirli bir süre, zaman) sürdürdü,
devam etti

أَضْعَاف (ed'âf) kat, iki katı, iki misli (t.) ضِعْف (di'f)

افتقر إلى... (iftakara ila) bir şeye ihtiyaç duydu

أَقْرَضَ (akrada) borç para verdi

بَرْمَجِيَّات (bermeciyât) programlar, yazılımlar

تَأْمِين (te'mîn) sigorta, teminat, ipotek; sağlama,
tedârik etme

تَصَامِيم (tesâmîm) tasarımlar, projeler (t.) تَصْمِيم (tasmîm)

تَطَّرَقَ إِلَى... (teterraka ilâ) bir şeye değindi, bir şeyden
bahsetti

تَعَلَّقَ بِ... (te'alleka bi) birine, bir şeye bağlı oldu,
tutundu

تَوَافَدَ إِلَى... (tefêde ilâ) bir yere akın etti, geldi

حَارَّة (hâra) mahalle

دَوْرَة (devra) dönüş, dönme, deverân

سَدَاد (sedâd) borç kapatma

سَدَّدَ (seddede) borcu kapattı, ödedi

سَاوَى (sâvâ) bir şeye denk oldu, eşit oldu

صَمَّم (sammeme) tasarladı, planladı

صَادَقَ (sâdeka) onayladı tasdik etti

صَمَّم (sammeme) tasarladı, planladı

يَعْبَأُ-عَبَأَ ('abe'e-ya'be'u) önemsendi, değer verdi

عَادَلَ ('âdele) bi şeye denk oldu, eşit oldu

عَاشَرَ ('âşera) beraber yaşamak, samimi olmak

عَقَارَات (ç.) عَقَارٌ ('akâr) gayrimenkul, emlak, arsa (ç.)
(akârât)

فَائِدَة (fâ'ide) faiz, kâr; yarar, avantaj (ç.) فَوَائِد (fevâ'id)

قَرَضَ (karz) kredi, borç (ç) قُرُوض (kurûz)

كَافَّة (kêffe) hepsi, tümü

مَخْرَج (mahreç) çıkış yolu, çözüm, çare (ç.) مَخْرَج
(mahârîç)

مَصَارِف (masârîf) masarf (ç.) مَصْرَف (masrîf) banka, vezne; akaç

مُعَادَلَاتٍ (mu'âdalât) denklemler, formüller

مُعْتَمَد (mu'temed) güvenilir, güvenilen, itimat edilen

مُعْظَم (mu'azzam) ulu, muazzam, yüce

مَلْحُوظ (melhûz) dikkat çeken, önemli

يَهْرُ-هَرَّ (hezze-yehuzzu) sarsmak, sallamak

وَسَّعَ (vessa'a) genişletti

وَفَّرَ (veffera) sağladı

وَلِي - وَلِيَ (velâ-yelî) izlemek, ardından gelmek

bölümün deyimleri

تعبيرات الوحدة

...أَفْضَلُ مِنْ... (efdalü min) –den daha iyi

...أَقَلُّ مِنْ... (ekallu min) –den daha az

...بِحَاجَةٍ إِلَى... (bi hâce ila) **bir şeye ya da birine ihtiyacı var**

...بِالنَّسْبَةِ ل... (bi'n-nisbe li) –e göre

...أَمْ ... أَمْ ... سَوَاءٌ أَكَانَ ... (sevâu kâne ... ev ...) **ister öyle olsun ister böyle; gerek ... gerekse ...**

...شَرِيْطَةً أَنْ... (şerîdate en) –**sı şartıyla, -sına bağlı**

عَلَى قَدْرِ الْإِتْسَاعِ (‘ala kaderi’l-ittisâ) **genişleyebildiği kadar**

فِي نِهَايَةِ الْمَطَافِ (fi nihâyatu’l-matâf) **işin sonunda**

اللُّبْنَةُ الْأَسَاسِيَّةُ (el-lubnetu’l-esâsiyye) **temel taşı, esas**

مَا شَبَهَ ذَلِكَ (mâ şebehe zâlike) **buna benzer, vb.**

...مِنَ الْمَفْرُوضِ عَلَيْهِ أَنْ... (mine’l-mefrûz ‘aleyhi en) –**sı zorunludur**

يَا تُرَى (yâ turâ) **acaba**

■ Bölüm 3

İsm-i Mekân, İsm-i Zaman, İsm-i Âlet, İsm-i Tasgîr, İsm-i Nisbe

öğrenme çıktıları

Günlük Hayatımızda Arapça 3

1 İletişim esnasında mekân, zaman, alet, küçültme ve aidiyet bildiren ad türlerini (*ism-i mekân, ism-i zaman, ism-i âlet, ism-i tasgîr ve ism-i nisbe*) türetme ve kullanma becerileri elde edebilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Arapçada İsim Türetme

2 Arapçada mekân ve zaman bildiren isimleri (إِسْمُ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ), araç gereç anlamına gelen sözcükleri (إِسْمُ الْأَلَةِ); küçültme adlarını (إِسْمُ التَّصْغِيرِ) ve aidiyet ifade eden isimleri (إِسْمُ النَّسْبَةِ) türetme yollarını öğrenme ve kullanma becerileri elde edebilme

Arapça Kalıp İfadeler

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • İsm-i Mekân إِسْمُ الْمَكَانِ • İsm-i Zaman إِسْمُ الزَّمَانِ
• İsm-i Âlet إِسْمُ الْأَلَةِ • İsm-i Tasgîr إِسْمُ التَّصْغِيرِ • İsm-i Nisbe إِسْمُ النَّسْبَةِ

GİRİŞ

مُقَدِّمَة

Bu bölümde Arapçada bazı isim türlerini türetme yolları genel hatlarıyla ele alınacaktır. Şu konular örneklerle açıklanacaktır:

1. Mekân ve Zaman İsmi (اسْمُ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ)
2. Araç Gereç İsmi (اسْمُ الْأَلَةِ)
3. Küçültme İsmi (اسْمُ التَّصْغِيرِ)
4. Nispet İsmi (اسْمُ النَّسْبَةِ)

Ünitenin sonunda öğrencinin gerek söz konusu yapıların işlevlerini kavrama gerekse her birini iletişim-sel bağlamlarda kullanabilme becerisi göstermesi beklenmektedir.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 3

العربية في حياتنا اليومية ٣

Milli Kütüphane Nerede?

Yusuf: Afedersin(iz), Milli Kütüphane'nin nerede olduğunu bana gösterebilir misin(iz)?

Menal: Tabii. Kütüphane bu tarafta. Doğru yaklaşık 100 metre yürü(yün). Sonra Cumhuriyet Caddesi'ne dönün. Yaklaşık 50 metre daha yürü(yün). Hemen sağınızda kütüphaneyi göreceksin(iz). Türk-Arap Bankası'nın tam karşısında.

Yusuf: Çok teşekkürler. Burada yabancıyım, bu yüzden kendimi şehirde kaybolmuş hissediyorum.

Menal: Aa, sizi iyi anlıyorum bayım. Ben de bu bölgeye yaklaşık bir sene önce taşındım ve hâlâ bazı yerleri bilmiyorum.

أين المكتبة الوطنية؟

يوسف: لَوْ سَمَحْتَ، هل يُمكنك أن تُدليَني على المكتبة الوطنية؟

منال: بالتأكيد. المكتبة في هذا الاتجاه. امشِ مُستقيماً ما يُقارب مائة متر، ثُمَّ انعطِفْ إلى شارع الجُمهوريَّة، امشِ خَمسين متراً تقريباً، ستجدُ المكتبة على اليمين مُباشرةً، مُقابلِ المَصْرِفِ العربي-التُّركيِّ تماماً.

يوسف: ألف شكر، أنا غريب هنا لذلك أشعر وكأنني ضائع في المدينة.

منال: أه، أفهَمُك جيِّداً يا سيِّدي. أنا أيضاً. انتقلْتُ إلى هذه المنطِقة قبل سنَّةٍ تقريباً، ولا أزال لا أعرفُ بعضَ الأماكن.

İkinci Memleketinize Hoş geldiniz!

أهلاً بكم في بلدكم الثاني!

Şirket Müdürü: Elektrik Cihazları Anonim Şirketi Müdürü olarak hepinize hoşgeldiniz diyorum. Dilerim burada, ikinci memleketinizde keyifli bir vakit geçirirsiniz. Müsaade ederseniz toplantımıza başlayalım.

Şirket Müşterisi: Öncelikle misafirperverliğiniz için çok teşekkür ederiz. Doğrusu kendimizi memleketimizde gibi hissediyoruz.

Şirket Müdürü: Ne zaman isterseniz buyurun gelin. Bildiğiniz gibi, şirketiniz aracılığıyla ülkenize elektrikli cihaz ve makine ihracatı için bir ilke anlaşması imzalamıştık. İthal etmek istediğiniz cihazların listesini hazırladınız mı?

Şirket Müşterisi: Evet, liste hazır. Sizden saç kurutma makinaları, ütüler, çamaşır makinaları, bulaşık makinaları, buzdolapları, derin dondurucular, bataryalar, hoparlörler, su ısıtıcıları, jeneratörler satın almak istiyoruz.

Şirket Müdürü: Sanırım önce talep edeceğiniz cihaz sayısını belirlemek ve fiyatta mutabakata varmak daha uygun olacak, sonra geriye kalanlara geçeriz.

Şirket Müşterisi: Tamam, Harika bir fikir.

مدير الشركة: أرحب بكم بصفتي مدير شركة الأجهزة الكهربائية المساهمة. أتمنى أن تقضوا وقتاً ممتعاً هنا، في بلدكم الثاني لو تسمحون ببدأ اجتماعنا.

عميل الشركة: أولاً نقدم لكم جزيل الشكر لحسن الضيافة. في الواقع نشعر كأننا في بلدنا.

مدير الشركة: أهلاً وسهلاً بكم دائماً. كما تعلمون لقد وقعنا اتفاقاً مبدئياً لتصدير أجهزة كهربائية ومكائن إلى بلدكم بواسطة شركتكم. هل جهزتم قائمة الأجهزة التي تريدون استيرادها.

عميل الشركة: نعم، القائمة جاهزة. نريد أن نشترى منكم محففات شعر، ومكاو، وغسالات ملابس، وغسالات صحن، وثلاجات، وبرادات، وبطاريات، ومكبرات صوت، وغلايات، ومولدات كهربائية.

مدير الشركة: اعتقد من الأفضل أن نحدد أولاً العدد الذي تطلبونه من هذه الأجهزة ونتفق على السعر، ثم ننتقل إلى البقية.

عميل الشركة: حاضر، فكرة رائعة.

Ebu Hureyre Lakabının Öyküsü

İbn İshak rivayet etti: Bazı dostlarımız Ebu Hureyre'den şu rivayeti aktardılar: Cahiliye döneminde adım Abdu Şems idi. Müslüman olduktan sonra Abdurrahman adını aldım.

Ancak Ebu Hureyre lakabını almamın sebebi de şudur: Bir kedi buldum ve ona elbisemin kolunun içinde baktım. Beni görenler “Bu ne?” diye sordular. Ben de “Kedi” dedim. “O halde lakabın Ebu Hureyre olsun” dediler. (Ebu Hureyre “minik kedi –kedicik- babası” anlamındadır.)

قصة كنية أبي هريرة

قال ابن إسحاق: حدّثني بعض أصحابنا عن أبي هريرة قال: كان اسمي في الجاهلية عبد شمس فسميت في الإسلام عبد الرحمن، وإنما كُنيْتُ بأبي هريرة، لأني وجدت هرةً فجعلتها في كمي، فقيل لي: ما هذه؟ قلت: هرة. قيل: فأنت أبو هريرة.

نموذج سيرة ذاتية

• المعلومات الشخصية:

..... الاسم واللقب:

..... تاريخ الميلاد:

..... الحالة الاجتماعية:

..... رقم الهاتف:

• المؤهلات العلمية:

..... اسم الشهادة:

• الدورات التدريبية:

..... مكانها:

..... اللغات الأجنبية:

..... الهوايات:

..... أسماء المعارف ومعلوماتهم:

مرفق صورة عن جواز السفر، مرفق صورة شخصية

..... مكان الولادة:

..... العنوان الإلكتروني:

..... العنوان البريدي:

..... التخصص:

..... مدتها:

Özgeçmiş Formu

• Kişisel Bilgiler:

Adı soyadı: .....

Doğum tarihi: .....

Medeni hâli: .....

Telefon no: .....

Doğum yeri: .....

E-mail: .....

Posta adresi:

• Öğrenim Durumu:

Diploma türü: .....

Alanı: .....

• Staj Eğitimleri:

Eğitim Yeri: .....

Süresi: .....

• Yabancı Diller:

• Hobiler:

• Referanslar:

Pasaport sureti ektedir. Vesikalık fotoğraf ektedir.

Öğrenme Çıktısı

1 İletişim esnasında mekân, zaman, alet, küçültme ve aidiyet bildiren ad türlerini (İsm-i mekân, İsm-i zaman, İsm-i âlet, İsm-i tasgîr ve İsm-i nisbe) türetme ve kullanma becerileri elde edebilme

Araştır/
Tekrarla 1

İlişkilendir/
Karşılaştır

Anlat/
Paylaş

Yukarıdaki diyaloglarda mekân ve zaman adları (İsm-i mekân ve İsm-i zaman), araç gereç adları (İsm-i âlet), küçültme adları (İsm-i tasgîr) ve aitlik (nisbet) bildiren adlarla ilgili vurgulanan kelimelerin köklerini tahmin ediniz. Kelimeleri kök esasına göre dizilmiş bir sözlükte bulunuz.

Aşağıdaki ayetlerde geçen ve zaman, mekân, araç, küçültme ve nispet bildiren isimlerin altını çiziniz:

﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى﴾ (İsrâ Sûresi 1)

﴿قَالَ يَا بَنِيَّ لَا تَقْضُصْ زُورِيَّكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ﴾ (Yusuf Sûresi 5)

﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ﴾ (En'âm Sûresi 59)

﴿قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا مِّمَّا تَقُولُ﴾ (Hûd Sûresi 91)

﴿بَلِ السَّاعَةِ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةِ أَهْوَىٰ وَأَمْرٌ﴾ (Kamer Sûresi 46)

﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ (Yusuf Sûresi 2)

﴿إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ﴾ (Fetih Sûresi 26)

Aklınıza gelen bazı araç gerek isimlerini Türkçe-Arapça sözlükte arayınız. Arapça sözcüklerin hangi köklerden türetildiğini tahmin etmeye çalışınız.

منشار، مسمار، مكنسة، جزام، قداحة، جزام kelimelerinin kök harflerini bulup sözlükte arayınız. Bulduğunuz kelimelerin çoğullarını da yanına not ediniz.

DİL BİLGİSİ: İSM-İ MEKÂN, İSM-İ ZAMAN, İSM-İ ÂLET, İSM-İ TASGİR, İSM-İ NİSBE

قواعد: إسم المكان واسم الزمان واسم الآلة واسم التصغير واسم النسبة

Bu bölümde Arapçada mekân ve zaman bildiren isimleri (إسم المكان والزمان), araç gereç anlamına gelen sözcükleri (إسم الآلة); küçültme adlarını (إسم التصغير) ve aidiyet ifade eden isimleri (إسم النسبة) türetme yolları sırasıyla ele alınacaktır.

Mekân ve Zaman Bildiren İsimler (إسم المكان والزمان)

Mekân ve zaman ismi, bir fiilden türetilip fiilin gerçekleştiği yeri ve zamanı bildiren isimdir.

- Sülâsi fiillerin ism-i mekân ve ism-i zaman yapılarının iki kalıbı vardır: مَفْعَلٌ - مَفْعَلٌ
  - Sülâsi fiilin muzârisinde aynu'l-fiil (orta harf) fethalı veya dammeli olursa ism-i mekân ve ism-i zaman için (مَفْعَلٌ) kalıbı kullanılır.
  - Sülâsi fiilin muzârisinde aynu'l-fiil (orta harf) kesralı olursa ism-i mekân ve ism-i zaman için (مَفْعَلٌ) kalıbı kullanılır.
- Mezîd fiillerden ism-i mekân ve ism-i zaman, ilgili fiilin ism-i mefûlü kalıbında türetilir. Aşağıdaki tabloda mekân ve zaman isimlerinin nasıl oluşturulmuş olduğunu inceleyelim:

Muzaride Orta Harfi Fetha veya Damme Olan Fiiller			
Sülâsi Fiiller	Mâzî	Muzâri	Mekân İsmi: مَفْعَلٌ Formunda
	كَتَبَ yazdı	يَكْتُبُ yazıyor, yazar	مَكْتَبٌ "ofis, büro; masa" (yazı yazma mekânı)
	لَعِبَ oynadı	يَلْعَبُ oynuyor, oynar	مَلْعَبٌ "stadyum, saha" (oynama yeri)
Muzâride Orta Harfi Kesra Olan Fiiller			
Sülâsi Fiiller	Mâzî	Muzâri	Mekân İsmi: مَفْعَلٌ Formunda
	جَلَسَ oturdu	يَجْلِسُ oturuyor, oturur	مَجْلِسٌ "meclis" (oturma mekânı)
Mezîd Fiiller	Mâzî	Muzâri	Mekân İsmi: İsm-i Mefûl Formunda
	اسْتَشْفَى	يَسْتَشْفِي	مُسْتَشْفَى "hastane" (şifa talep edilen yer)
	التقى	يَلْتَقِي	مُلْتَقَى "forum" (buluşma yeri)
جَمَعَ	يُجْمَعُ	مُجْمَعٌ "kompleks, site" (toplanılan yer)	

Pratikte bu şekilde oluşturulan mekân isimleri zaman isimlerine kıyasla daha fazla karşımıza çıkmaktadır. Örnekler:

مَدْخَلٌ giriş (girilen yer)

مَطْبَخٌ mutfak (yemek pişirilen yer)

مَأْكَل	yemek yeri (yemek yenen yer)
مَصْنَع	fabrika (imalat yapılan yer)
مَعْبَد	tapınak, ibadethane (ibadet edilen yer)
مُصَلِّي	musalla (namaz kılınan yer)
مُسْتَنْقَع	bataklık (bataklığın olduğu yer)
مَغْرِب	günbatımı (güneşin battığı yer)
مَوْعِد	buluşma yeri veya zamanı
مَطْعَم	yemek yeme yeri, yemekhane, restoran
مَسْبَح	yüzme yeri, havuz

İllet harfiyle biten fiillerin mekân ve zaman isimleri yapılırken son hareke “fetha” olur. Örnek:

يَأْوِي	barındırıyor	>	مَأْوَى	barınma yeri, barınak
يَلْهَو	eğleniyor	>	مَلْهَى	eğlence mekânı, disko

Araç Gereç İsmi (اسم الآلة)

Araç gereç isimleri türetmek için yaygın olan formlar şöyledir:

Formlar	Kök Harfler	Örnek
مِفْعَال	ف ت ح	مِفْتَاَح “anahtar” (açma aracı)
	ق ي س	مِثْيَاس “ölçek” (ölçme aracı)
مِفْعَل	ص ع د	مِصْعَد “asansör” (yukarı çıkma aracı)
	ث ق ب	مِثْقَب “delgeç” (delme aracı)
مِفْعَلَة	ك ن س	مِكْنَسَة “süpürge” (süpürme aracı)
	ف ر م	مِفْرَمَة “kıyım makinası” (kıyım aracı)
فَعَّالَة	غ س ل	غَسَّالَة “çamaşır makinası” (yıkama aracı)
	د ر ج	دَرَجَة “bisiklet” (ilerleme aracı)

Araç gereç isimlerine örnekler:

مَحْرَاث ج مَحْرَاث	saban, pulluk
مِنْشَار ج مَنَاشِير	testere, bıçkı
مِزْلَاج ج مِزَالِيَج	kapı sürgüsü
مِسمَار ج مَسَامِير	çivi, vida
مِخْرَطَة ج مَخْرَاط	torna tezgahı
مِكْحَل ج مَكَاحِل	sürme kalemi
مِصْنَفَاة ج مِصَافٍ	süzgeç; rafineri
سَيَّارَة ج سَيَّارَات	araba
بَرَادَة ج بَرَادَات	soğutucu
قَدَّافَة ج قَدَّافَات	mancınık, bombardıman uçağı
لِحَاف ج أَحْلِفَة	yorgan
حِزَام ج أَحْزِمَة	kemer
رِبَاط ج أَرْبِطَة	bağ, bağcık

(اسمُ التّصغِير) Küçültme İsmi

Arapçada bir şeyi küçük veya sevimli göstermek için kullanılan isim türüdür. Küçültme ismi فُعِيل veya ona benzer formlarla oluşturulur.

حَسَن	iyi; Hasan	>	حُسَيْن	Huseyn (Hasancık, küçük Hasan)
عَبْد	kul/köle	>	عَبِيد	küçük kul/köle
كَلْب	köpek	>	كَلْبِيب	köpekçik, küçücük köpek
بَحْر	deniz	>	بَحْرِيَّة	göl (denizcik)
قَبْل	önce	>	قُبَيْل	hemen önce
بَعْد	sonra	>	بُعَيْد	hemen sonra
شَجَرَة	bir ağaç	>	شُجَيْرَة	küçük bir ağaç
دَوْلَة	devlet	>	دُوَيْلَة	küçük devlet, devletçik
بَحْنَة	bahçe; cennet	>	بُحْنِيَّة	küçük bahçe
دِرْهَم	dirhem	>	دُرْهَمِيَّة	küçük dirhem
بَاب	kapı	>	بُؤَيْب	küçük kapı

Kelimenin ikinci harfinden sonra bir med harfi gelirse, bu med harfi kesra ile harekelenen şeddeli ye (فُعَيْل) harfine dönüşür (فُعَيْل).

كِتَاب	kitap	>	كُتَيْب	kitapçık
صَغِير	küçük	>	صُعَيْر	küçücük

Bilimsel terim üretiminde bu yapıdan yararlanılır:

البُطَيْنَ الأيمن والأيسر	sağ ve sol karıncık
الأذنين الأيمن من القلب	sağ kulakçık (kalpte)
البُويضة	yumurtacık
المُخَيخ	beyincik
شُعيرات دَمَوِيَّة	kılcal damarlar
كُرَيَات الدَّم الحمرء	alyuvarlar

Nispet İsmi (اسمُ النَّسْبَةِ)

Ülke veya şehir adlarının sonuna nisbet ya'sı (*yâ'u'n-nisbe*) eklenerek aidiyet anlamı elde edildiğini I. Kitapta görmüştük: عِرَاقِي (Iraklı), مِصْرِي (Mısırlı), إِيْرَانِي (İranlı) gibi.

İsimden isim türetmek için kullanılan nispet ya'sı, bir ülkeye, şehre veya köye; bir dine, mezhebe, tari-kata, inanca; bir sanat ya da düşünce akımına veya bir kuruma mensubiyeti ya da herhangi bir şeye aitliği ifade eder ve bu yolla elde edilen kelimeye nisbet ismi (اسمُ النَّسْبَةِ) adı verilir. Eril için "-iyy^{un}", dişil için "-iyye^{un}" eki eklenerek oluşturulur:

لُبْنَان	Lübnan	>	لُبْنَانِي	Lübnanlı (erkek) / لُبْنَانِيَّة	Lübnanlı (kadın)
عَرَب	Arap	>	عَرَبِي	Arap (erkek) / عَرَبِيَّة	Arap (kadın)
تَارِيخ	tarih	>	تَارِيحِي	tarihî (eril sıfat) / تَارِيحِيَّة	tarihî (dişil sıfat)

Düşünce ve sanat akımlarının adlarında da nispet ekinin dişil formundan yararlanılır:

التَّعَدُّدِيَّة	çoğulculuk
الشَّعْبِيَّة	halkçılık
الفاشيَّة	faşizm
القَوْمِيَّة	milliyetçilik
الإِشْتِرَاكِيَّة	sosyalizm
الوَاقِعِيَّة	realizm, gerçekçilik
الرَّمْزِيَّة	sembolizm

Özel isimlerde kelimenin sonunda “elif” veya “tâ” marbûta” varsa ya da ülke adlarının sonu “-yâ” ile bitiyorsa nisbet yâ’sı ekleneceğinde bunlar atılır, sonra “nispet yâ” sı eklenir:

تُرْكِيَا	Türkiye	>	تُرْكِيَّ	Türk (erkek) / تُرْكِيَّةُ Türk (kadın)
أَمْرِيكَا	Amerika	>	أَمْرِيكِيَّ	Amerikalı (erkek) / أَمْرِيكِيَّةُ Amerikalı (kadın)
مَكَّة	Mekke	>	مَكِّيَّ	Mekkeli, Mekke’ye ait olan
مَدِينَة	Medine	>	مَدِينِيَّ	Medineli, Medine’ye ait olan

Kelimenin sonunda elif-i maksûre varsa nisbet ismi yapılırken elif-i maksûre vâv (و) harfine çevrilir:

دُنْيَا	dünya	>	دُنْيَوِيَّ	dünyevî, dünyaya ait
مَعْنَى	mâna, anlam	>	مَعْنَوِيَّ	manevî, anlamsal
فَتَى	genç	>	فَتَوِيَّ	gençliğe ait

Öğrenme Çıktısı

2 Arapçada mekân ve zaman bildiren isimleri (اسْمُ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ), araç gereç anlamına gelen sözcükleri (اسْمُ الْأَلَةِ); küçültme adlarını (اسْمُ التَّصْغِيرِ) ve aidiyet ifade eden isimleri (اسْمُ النَّسْبَةِ) türetme yollarını öğrenme ve kullanma becerileri elde edebilme

Araştır/
Tekrarla 2

Yukarıda gördüğümüz isim türleriyle ilgili birer örneği Arapça olarak webde arayınız. Her bir kelimeyle ilgili seçeceğiniz anlamlı birer cümleyi defterinize yazınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Kur’ân-ı Kerîm’de aşağıdaki ayetlerde geçen küçültme isimlerinin küçültme öncesi hâllerini bulunuz.

﴿قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ﴾

﴿عَلَىٰ إِخْوَتِكَ﴾ (Yusuf Sûresi 5)

﴿قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفَعُهُ كَثِيرًا﴾

﴿مِمَّا تَقُولُ﴾ (Hûd Sûresi 91)

﴿لَا يَلَا فِ قُرَيْشٍ، إِلَّا فِيهِمْ﴾

﴿رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ﴾

(Kureyş Sûresi 1-2)

Anlat/
Paylaş

Evinizdeki araç gereçlerin Arapçalarının resimleriyle birlikte yer aldığı bir poster hazırlayınız.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعْضُ الْأَفْعَالِ الْمُسْتَعْمَلَةِ مَعَ حُرُوفِ الْجَرِّ

Bir işe, eyleme devam etti

واظَبَ عَلَى...

أَجْرَتْ بَحَلَّةٌ يَابَانِيَّةٌ جَوَارًا مَعَ مُوَاطِنٍ سَعُودِيٍّ يُوَاطِبُ عَلَى الْحَجِّ مِنْذُ 50 عَامًا.

(Bir Japon dergisi 50 yıldır hac yapan bir Suûdi vatandaşı ile röportaj yaptı.)

الشخص الذي لا يُواظِبُ عَلَى مُمَارَسَةِ الرِّيَاضَةِ يَفْقَدُ نَحْوَ 40% مِنْ كَتَلَتِهِ العَضَلِيَّةِ حَتَّى سِنِّ السَّبْعِينَ.

(Spora devam etmeyen kişi yetmiş yaşına kadar kas kütlelerinin yaklaşık %40'ını kaybeder.)

فَوَائِدُ الْمُوَاطَبَةِ عَلَى وَجْهِ الْإِفْطَارِ لَا تُعَدُّ وَلَا تُحْصَى.

(Düzenli kahvaltı yapmanın faydaları saymakla bitmez.)

تَزْدَادُ نِسْبَةُ الْمُوَاطَبَةِ عَلَى الْمَدَارِسِ فِي جَمِيعِ أَنْحَاءِ الْعَالَمِ بِشَكْلِ مَلْحُوظٍ.

(Okula devam etme oranı, dünyanın her tarafında gözle görülür bir şekilde artıyor.)

أَنَا أَوَاطِبُ عَلَى دُرُوسِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ بِانْتِظَامٍ.

(Ben Arapça derslerine düzenli devam ediyorum.)

لَا شَكَّ أَنَّ الْمُوَاطَبَةَ عَلَى الصَّلَاةِ هُوَ عُنْوَانُ الْفَلَاحِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

(Düzenli olarak namaz kılmak, kuşkusuz dünya ve ahirette kurtuluşun adresidir.)

Birini yakaladı, ele geçirdi

قَبْضَ عَلَى ...

قَبْضَ البوليس على بُحَّار المُخَدَّرَات.
(Polis uyuşturucu tacirlerini yakaladı.)

وَجَّهَتِ التُّهْمَةَ إِلَى شَخْصٍ آخَرَ لَمْ يَقْبِضْ عَلَيْهِ رِجَالُ الشُّرْطَةِ.

(Suçlama, polisin henüz yakalamadığı başka bir şahsa yöneltili.)

نَتِيجَةَ عَمَلِيَّةِ المُدَاهَمَةِ، قُبِضَ عَلَى أَرْبَعَةٍ مِنَ الأَجَانِبِ بِتُّهْمَةِ الاتِّجَارِ بِالأَسْلِحَةِ.

(Baskın sonucu dört yabancı, silah ticareti suçlamasıyla yakalandı.)

هل تَتَذَكَّرُ رَجُلَ وَكَالَةِ الأَمْنِ القومِي الَّذِي تَمَّ القَبْضُ عَلَيْهِ فِي فَضِيحَةِ مَصْرُفِيَّةٍ مُنذُ سَنَتَيْنِ؟

(İki yıl önce bir bankacılık skandalından dolayı tutuklanan Milli Güvenlik Ajansı çalışanını hatırlıyor musun?)

Bir şeye aşına oldu,
bir şey hakkında bilgi sahibi oldu

أَلِمَّ بِ...

كان لا يُلِمُّ بأننا كَشَفْنَا عَنْ أَمْرِهِ مِنْ زَمَانٍ.

(Durumunu çoktan ortaya çıkardığımızı bilmiyordu.)

هَنِيئًا لَكَ، لَقَدْ وَجَدْتِ رَجُلًا مُلِمًّا بِأُمُورِ الْمَطْبَخِ.

(Tebrik ederim, mutfak işlerini bilen bir adam bulmuşsun.)

يَنْبَغِي أَنْ يَكُونَ رَئِيسُ الْوَحْدَةِ أَيْضًا مُلِمًّا بِالْبَرَامِجِ الْحَاسُوبِيَّةِ.

(Birim amiri de bilgisayar programlarına aşına olmalıdır.)

إِنَّهُمْ مُلِمُّونَ بِالْقَانُونِ مِثْلَمَا أَنْتَ مُلِمٌّ بِالسُّوقِ.

(Senin pazara hâkim olduğun kadar onlar da kanuna hâkimler.)

أَجْوِبَةُ الْمُدِيرِ تُثَبِّتُ عَدَمَ إِيْمَانِهِ بِمَا يَدُورُ فِي الْمَدْرَسَةِ.

(Müdürün verdiği cevaplar okulda olup bitenden haberdar olmadığını göstermektedir.)

Öğrenme Çıktısı

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/
Tekrarla 3

Verilen kalıp ifadeleri defterinize yazınız ve birer cümle içine kullanınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Yukarıda verilen cümleleri çevirilerine bakmadan bir de siz çevirmeyi deneyin. Çevirinizi verilen çeviriyle karşılaştırın.

Anlat/
Paylaş

Verilen kalıp ifadelerle cümleler kurarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعبيرات في اللغة العربية

عَنْ إِذْنِكُمْ
Müsaade ederseniz, izninizle...

عَنْ إِذْنِكُمْ، عَلَيَّ أَنْ أَخْرُجَ فَوْرًا لِكَيْ أَلْحَقَ بِالْقِطَارِ.
(İzninizle trene yetişmek için hemen çıkmam gerekiyor.)

عَنْ إِذْنِكُمْ، عَلَيَّ أَنْ أَذْهَبَ إِلَى قَاعَةِ الْمُحَاضِرَةِ لِأَنَّ الطُّلَّابَ يَنْتَظِرُونِي.
(İzninizle dersliğe gitmem gerekiyor, çünkü öğrenciler beni bekliyor.)

عَنْ إِذْنِكُمْ، عَلَيَّ إِيقَافُ هَذِهِ الْمَهْزَلَةِ.
(Müsaade ederseniz, bu komediye son vermem gerekiyor.)

عَنْ إِذْنِكُمْ، وَسَّعُوا الطَّرِيقَ لِلضُّيُوفِ.
(Müsaadenizle, misafirlere yol açın.)

عَنْ إِذْنِكُمْ، أَرْجُو أَنْ تَلْتَمِزُوا الْهُدُوءَ، أَوْدُ أَنْ أَتَحَدَّثَ مَعَكُمْ فِي أَمْرٍ مُهِمٍّ.
(Müsaadenizle, sessiz olmanızı istirham ediyorum. Önemli bir konuda sizinle konuşmak istiyorum.)

مِنَ الْعَبَثِ ...

**... yapmak boşunadır, anlamsızdır, saçmadır,
komiktir, ... yapmanın yararı yok**

مِنَ الْعَبَثِ أَنْ تَخَافَ مِنِّي وَأَنَا أُحِبُّكَ.

(Ben seni severken senin benden korkman saçmalık.)

مِنَ الْعَبَثِ أَنْ يَلْهُوَ التَّلْمِيذُ كَثِيرًا فِي أَيَّامِ الْإِمْتِحَانِ.

(Öğrencinin, sınav günlerinde çokca eğlenmesi abestir.)

مِنَ الْعَبَثِ أَنْ تَشْتَرِيَ أَشْيَاءَ وَأَنْتِ لَا تَحْتَاجِينَ إِلَيْهَا.

(İhtiyacın olmayan şeyleri alman anlamsızdır.)

مِنَ الْعَبَثِ مُحَاوَلَةُ بِنَاءِ تَنْمِيَةٍ دَائِمَةٍ بَدُونِ السَّلْمِ وَالْأَمْنِ.

(Barış ve güvenlik olmadan sürekli kalkınmayı inşa etme çabası boşunadır.)

مِنَ الْعَبَثِ تَنَاوُلُ الْعَدِيدِ مِنَ الْقَضَايَا الْمَخْتَلِفَةِ فِي فِقْرَةٍ وَاحِدَةٍ.

(Çok sayıda farklı sorunları tek bir paragrafta ele almak abestir.)

مِنَ الْعَبَثِ الْإِدْعَاءُ بِأَنَّ التَّكْنُولُوجِيَا فِيهَا جَمِيعُ الْإِجَابَاتِ.

(Teknolojide tüm cevapların bulunduğunu iddia etmek komiktir.)

مِنَ الْعَبَثِ مُوَاصَلَةُ إِنْفَاقِ الْأَمْوَالِ عَلَى الْأَسْلِحَةِ بَيْنَمَا تُوَجَّهُ الْبَشَرِيَّةُ تَحْدِيثَاتٍ أَكْثَرَ أَهْمِيَّةً.

(İnsanlık daha önemli sorunlarla karşı karşıyayken silahlara para akıtmaya devam etmek abestir.)

مِنَ كُلِّ حَدَبٍ وَصَوْبٍ

dört bir yandan, her taraftan

يَفِدُ السُّيَاحُ إِلَى هَذِهِ الْمَدِينَةِ الْعَرِيقَةِ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ وَصَوْبٍ.

(Turistler dört bir yandan bu köklü şehre akın ediyorlar.)

الْمُسْلِمُونَ يَأْتُونَ إِلَى الْأَرْضِ الْمُقَدَّسَةِ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ وَصَوْبٍ لِإِدَاءِ فَرِيضَةِ الْحَجِّ.

(Müslümanlar, hac ibadetini yerine getirmek için kutsal topraklara dört bir yandan geliyorlar.)

﴿حَتَّىٰ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِّنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ﴾.

(Nihayet Ye'cuc ve Me'cuc'un önünde herhangi bir engel kalmadığında dört bir yandan akın ederler.

Enbiya Sûresi, 96

ألقى القبضَ على...
Birini ele geçirdi, yakaladı

ألقى البوليس القبضَ على بُحَّارِ المُخَدَّرَاتِ.
(Polis uyuşturucu tacirlerini ele geçirdi.)

ألقى الشُّرْطَةُ القبضَ على اللُّصُوصِ.
(Polis hırsızları yakaladı.)

تمَّ إلقاءُ القبضِ على أربعةِ إرهابيينَ في عَمَلِيَّةٍ أجراها البوليسُ ليلةَ أمسِ.
(Polisin dün gece düzenlediği operasyonda dört terörist ele geçirildi.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/
Tekrarla 4

Yukarıdaki kalıp ifadeleri kullanacağınız birer anlamlı cümle kurunuz.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Yukarıdaki kalıp ifadelerden en az birini kullanacağınız bir diyalog yazınız.

Anlat/
Paylaş

Yukarıda verilen kalıp ifadelerden en az birinin geçtiği bir paragraflık Arapça metin üretiniz. Ürettiğiniz metni bir akranınızla birlikte değerlendiriniz.

okuma

قراءة

أين سنسكن؟

اسمي هشام. أنا مهندس بترول. أعملُ حاليًا في شركة كبيرة في العراق. سوف أنتقلُ الشهرَ القادمَ للعمل في فرع الشركة في دبي. يجب أن أبحثَ عن مسكنٍ مناسبٍ، لأنَّ أسرتي سوف تنتقلُ معي إلى هناك. أولًا يجب أن يتكوّن البيتُ من ثلاثِ عُرفٍ للنومِ وحمّامين على الأقل. نحتاجُ كذلك إلى مطبخٍ واسعٍ ومكانٍ واسعٍ للمعيشة. أولادي يُريدون أن يكونَ البيتُ قريبًا من ملعبٍ لكرة القدم. زوجتي تُريدهُ أن يكونَ قريبًا من المُستشفى، لأنّها ستعملُ مُمرضةً هناك. وطبعًا يجب أن يكونَ البيتُ قريبًا من مركزٍ تجاريٍّ ليكونَ شراءُ الأشياءِ الضروريةً سهلاً. زوجتي تُريدُ أن يكونَ البيتُ كذلك قريبًا من مدرسةِ الأولادِ ليذهبوا وحدهم إليها كلَّ يوم. تُريدهُ أن يكونَ قريبًا أيضًا من مكتبةٍ عامّةٍ، لأننا نُحِبُّ القراءةَ كثيرًا. باختصارٍ، نحنُ نبحثُ عن مسكنٍ في موقعٍ مُتميّزٍ. تُرى، كم سيكونُ إيجارُ هذا المسكنِ؟

Nerede Oturacağız?

Adım Hişam. Petrol mühendisiyim. Şu anda Irak'ta büyük bir şirkette çalışıyorum. Gelecek yıl şirketin Dubai'deki şubesinde çalışmak için taşınacağım. Uygun bir konut aramalıyım. Çünkü ailem de benimle oraya taşınacak. Öncelikle ev, en az üç yatak odalı ve iki banyodan oluşmalı. Geniş bir mutfığa ve vakit geçirmek için büyük bir mekâna da ihtiyacımız olacak. Çocuklarım evin bir futbol sahasına yakın olmasını istiyorlar. Eşim hastaneye yakın olmasını istiyor. Çünkü orada hemşire olarak çalışacak. Tabii gerekli ihtiyaçların kolayca satın alınması için evin bir iş merkezine yakın olması da gerekir. Okumayı çok sevdiğimiz için evin bir halk kütüphanesine yakın olmasını istiyoruz. Kısacası, seçkin bir konumu olan bir konut arıyoruz. Acaba bu konutun kirası ne kadar olacak?

okuma anlama

فهم المقروء

1. Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. إلى أين سينتقل هشام وأسرته؟
2. لماذا يريد هشام أن يكون بيئهم قريباً من مركز تجاري؟
3. لماذا تريد زوجة هشام أن يكون بيئهم قريباً من المستشفى؟
4. هل هشام يعمل حالياً في العراق؟
5. هل هشام يعرف كم سيدفع للإيجار؟

2. Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (✓) , yanlış olanların yanına da (x) işareti koyunuz:

1. أولاد هشام يريدون أن يكون بيئهم الجديد بعيداً عن ملعب لكرة القدم.
2. زوجة هشام تريد أن يكون بيئهم الجديد قريباً من مدرسة الأولاد ليذهبوا وحدهم إليها.
3. يريد هشام أن يكون بيئهم الجديد قريباً من مكتبة عامة، لأنهم يحبون القراءة.
4. يعمل هشام حالياً في شركة كبيرة في السعودية.
5. يريد هشام أن يتكون بيئهم الجديد من أربع غرف للنوم وحمّام على الأقل.

3. Aşağıda verilen cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz:

1. نحن نبحث عن مسكن في موقع متميز. (مكان-مكتب- ملعب)
2. لأن أسرتي سوف تنتقل معي إلى هناك. (أصحابي-أهلي - زملائي)
3. زوجتي تريد أن يكون البيت قريباً من مدرسة الأولاد. (تُحِبُّ - تسأل- تقول)
4. أعمل حالياً في شركة كبيرة في العراق. (أشتغل- أبحث- أنظر)
5. كم سيكون إيجار هذا المسكن؟ (المكتب- المصنع- المنزل)

مُخْتَارَاتٌ مِنْ أَمْثَالِ الْعَرَبِ Arap Atasözlerinden Seçmeler

أَوَّلُ الْعَصَبِ جُنُونٌ وَآخِرُهُ نَدَمٌ

Öfkenin başı delilik sonu

pişmanlıktır.

(Öfkeyle kalkan zararlar oturur.)

الْقِرْدُ فِي عَيْنِ أُمِّهِ غَزَالٌ

Annesinin gözünde maymun ceylan

gibidir.

(Kuzguna yavrusu şahin görünür.)

Yaşamla İlişkilendir

İrbit بالحياة

النَّجَارَةُ

النَّجَارَةُ فِي تَرْكِيَا صِنَاعَةٌ مُتَقَدِّمَةٌ حَيْثُ تَنْتَشِرُ فِيهَا مَدَارِسُ صِنَاعِيَّةٌ حَدِيثَةُ الطَّرَازِ بِكَثْرَةٍ، وَالنَّجَارُ هُوَ الَّذِي يَصْنَعُ الْأَثَاثَ، وَالْأَبْوَابَ وَالنَّوَاذِ وَالْقَمَاطِرَ وَالْأَرَايِكَ وَالْأَدْرَاجَ وَغَيْرَهَا مِنَ الْمُسْتَلْزَمَاتِ، وَيَنْشُرُ الْحَشَبَ بِالْمِنْشَارِ وَيَقْطَعُهُ قِطْعًا ثُمَّ يَمَلِّسُهَا بِالْمِسْحَجِ وَيُنْقُبُهَا بِالْمِثْقَبِ، وَأَخِيرًا يُلْصِقُ قِطْعَ الْحَشَبِ بِغَرَائِهِ الْخَاصِّ وَيَضْمُمُهَا بِالْمِلْزَمَةِ، ثُمَّ يَتْرِكُهَا لِيَجِفَّ غِرَاؤُهَا وَتَسْتَمِسِكَ الْحَشَبَةُ.

هَكَذَا يَتِمُّ لَصْفُهَا ثُمَّ تَدُقُّ فِيهَا الْمَسَامِيرُ بِالْقُدُومِ وَيَنْزَعُهَا النَّجَارُ عَنْهَا بِالْمِنْزَعَةِ عِنْدَ اللَّزُومِ وَهُوَ لَا يَسْتَعْنِي عَنْ هَذِهِ الْأَلَاتِ لِيَكُونَ عَمَلُهُ مُتَقَنَّأً.

Kaynak: Yusuf Uralgiray, *İlk ve İleri Dilbilgisi* c.2 s.898'den alınmıştır.

إزمير مدينة سياحية

إزمير مدينة كبيرة واقعة على سواحل بحر إيجه عُمرها ثمانية آلاف سنة تقريباً ويبلغ عدد سكانها حسب إحصائية 2017 أكثر من أربعة ملايين نسمة. وإثما مشهورة بأطلالها العتيقة وبقلاعها القديمة وملاعبها الحديثة وبمسارحها العظيمة وبينابيعها الشافية. هي اليوم مهبط السائحين ومشى الأثرياء ومأوى الباحثين عن الراحة. وفيها مصانع ومتاجر عظيمة ومتاحف مختلفة ومدارس على اختلاف مستوياتها. وهي اليوم ملتقى المهندسين ومجتمع الخبراء المدنيين والعسكريين.

مناظر هذا النغر العظيم رائعة في موسمي الربيع والصيف بصفة خاصة. وهما موسم زيارتها ومنتهى الرحلات إليها.

Kaynak: Yusuf Uralgiray, *İlk ve İleri Dilbilgisi* c.2 s.860'dan uyarlanmıştır.

alıştırmalar

التدريبات

1- Aşağıda altı çizili isimlerin türlerini belirtiniz.

1. ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ﴾ (سورة القمر، 54-55).
2. ﴿وَسَيَعْلَمَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ﴾ (سورة الشعراء، 227)
3. يَزِدَادِ اهْتِمَامِ الْعَالَمِ بِمَضِيْقِ إِسْطَنْبُولِ.
4. لَيْسَ فِي الصَّحْرَاءِ مَرَعًى لِلْحَيَوَانَاتِ.
5. فَصَفَّتِ الطَّائِرَاتُ مُسْتَوْدَعَاتِ النَّفْطِ.

2- Örnekte olduğu gibi, aşağıdaki fiillerden mekân ismi türetilip cümle içinde kullanınız.

كَتَبَ - يَكْتُبُ ← مَكْتَبٌ   لم أجد المديرة في مكتبه صباحًا.

1. خَرَجَ - يَخْرُجُ ← _____
2. صَنَعَ - يَصْنَعُ ← _____
3. سَكَنَ - يَسْكُنُ ← _____
4. طَعِمَ - يَطْعَمُ ← _____
5. رَسَمَ - يَرَسُمُ ← _____

3- Aşağıdaki Arapça tanımlara göre mekân isimleri oluşturunuz.

1. المَكَانَ الَّذِي نَأْكُلُ فِيهِ الطَّعَامَ هُوَ _____
2. المَكَانَ الَّذِي فِيهِ التُّخَفُ هُوَ _____
3. المَكَانَ الَّذِي نَسْتَشْفِي فِيهِ هُوَ _____
4. المَكَانَ الَّذِي نَطْبُخُ فِيهِ هُوَ _____
5. المَكَانَ الَّذِي نَلْعَبُ فِيهِ هُوَ _____
6. المَكَانَ الَّذِي نَدْخُلُ مِنْهُ هُوَ _____
7. المَكَانَ الَّذِي نَقْعُدُ عَلَيْهِ هُوَ _____
8. المَكَانَ الَّذِي نَنْظُرُ إِلَيْهِ هُوَ _____
9. المَكَانَ الَّذِي نَرْمِي الْكُرَةَ فِيهِ هُوَ _____
10. المَكَانَ الَّذِي يَلْهَى فِيهِ الْعَابِتُونَ هُوَ _____

4- Aşağıdaki Arapça tanımlara göre alet isimleri oluşturunuz.

1. الآلة التي تثقب بها الأشياء هي _____
2. الآلة التي نفتح بها الأبواب هي _____
3. الآلة التي نكنس بها البساطات هي _____
4. الآلة التي نغسل فيها الصُّحون هي _____
5. الآلة التي نسير بها للانتقال من مكان إلى آخر _____
6. الآلة التي نَقود بها السيَّارة هي _____
7. القلم الذي تكحل بها النساء عيونهنَّ هو _____
8. المُنشآت التي يُصفي فيها النِّقط هي _____

5- Aşağıdaki cümlelerdeki küçültme isimlerini belirleyerek bu isimlerin küçültme yapılmadan önceki hâllerini yazınız.

1. يا بُعِيَّ لا تشرك بالله.
2. يَجري نُهَيْرُ أمام منزلنا في القرية.
3. لا أعتقد أنه شاعر حقيقي بل هو شُويعِر.
4. أَشْرَبُ كوبًا من الحليب الدافئ قُبَيْل النَّوم.
5. هذا كُتَيْبٌ تعريفِي للفندق الجديد.
6. لَمْ بَجِدْ صُعوبَةً في صُعود هذا الجُبَيْل.
7. ما أَجْمَلُ هذا الكُتَيْبِ الذي يُرافق الأغنام.

6- Aşağıdaki kelimelerden nispet isimleri oluşturunuz.

1. ثَقَافَة ←
2. فِنْلَنْدَا ←
3. اِنْسَان ←
4. اِشْتِرَاك ←
5. مِصْر ←
6. عَرَب ←
7. قَوْم ←
8. مِهْنَة ←
9. كُحُول ←
10. شَهْر ←

7- Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Müzenin ana giriş kapısı kapalıydı.
2. Aile, savaştan dolayı uzun süredir sığınakta yaşıyor.
3. Yeni bir elektrikli süpürge satın aldık.
4. Telefonumun kulaklığını kaybettim.
5. Bazı hayvanseverler deri kemer bile kullanmıyorlar.
6. Beyincik, bedenimizin denge organlarından biridir.
7. Tunuslu turistler bu yıl Karadeniz Bölgesi'ni tercih ediyor.
8. Şirket yetkilileri aylık toplantılarını yarın yapacaklar.
9. Akşam namazından hemen sonra size uğrayacağım.
10. İzninizle ders çalışmak için odama gidiyorum.

1

İletişim esnasında mekân, zaman, alet, küçültme ve aidiyet bildiren ad türlerini (ism-i mekân, ism-i zaman, ism-i âlet, ism-i tasgîr ve ism-i nisbe) türetme ve kullanma becerileri elde edebilme

Günlük Hayatımızda Arapça 3

Günlük Hayatımızda Arapça başlığı altında yer alan diyaloglarda ve parçalarda hem bu bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmış hem de önceki bölümlerde işlenen konular, anlatılan ifade kalıpları pekiştirilmeye çalışılmıştır.

2

Arapçada mekân ve zaman bildiren isimleri (اسم المَكَان والزَّمان), araç gereç anlamına gelen sözcükleri (اسم الآلة); küçültme adlarını (اسم التصغير) ve aidiyet ifade eden isimleri (اسم النسبة) türetme yollarını öğrenme ve kullanma becerileri elde edebilme

Arapçada İsim Türetme

- Mekân ve zaman ismi, bir fiilden türetilip fiilin gerçekleştiği yeri ve zamanı bildiren isimdir. Mekân ve zaman ismi aşağıdaki tablodaki biçimde oluşturulur:

Muzaride Orta Harfi Fetha veya Damme Olan Fiiller			
Sülasî Fiiller	Mâzî	Muzârî	Mekân İsmi: مَفْعَل Formunda
	كَتَبَ yazdı	يَكْتُبُ yazıyor, yazar	مَكْتَبٌ "ofis, büro; masa" (yazı yazma mekânı)
	لَعِبَ oynadı	يَلْعَبُ oynuyor, oynar	مَلْعَبٌ "stadyum" (oynama yeri)
Muzaride Orta Harfi Fetha veya Damme Olan Fiiller			
Mezîd Fiiller	Mâzî	Muzârî	Mekân İsmi: مَفْعِل Formunda
	جَلَسَ oturdu	يَجْلِسُ oturuyor, oturur	مَجْلِسٌ "meclis" (oturma mekânı)
	إِسْتَشْفَى	يَسْتَشْفِي	مُسْتَشْفَى "hastane" (şifa talep edilen yer)
	التَّقَى	يَلْتَقِي	مُلْتَقَى "forum" (buluşma yeri)
	جَمَعَ	يُجْمَعُ	مُجْمَعٌ "kompleks, site" (toplanılan yer)

2

Arapçada mekân ve zaman bildiren isimleri (اسم المكان والزمان), araç gereç anlamına gelen sözcükleri (اسم الآلة); küçültme adlarını (اسم التصغير) ve aidiyet ifade eden isimleri (اسم النسبة) türetme yollarını öğrenme ve kullanma becerileri elde edebilme

Arapçada İsim Türetme

- Araç gereç isimleri türetmek için yaygın olan kalıplar şöyledir:

Kalıplar	Kök Harfler	Örnek
مِفْعَال	ف ت ح	مِفْتاح "anahtar" (açma aracı)
	ق ي س	مِقياس "ölçek" (ölçme aracı)
مِفْعَل	ص ع د	مِصْعَد "asansör" (yukarı çıkma aracı)
	ث ق ب	مِثْقَب "delgeç" (delme aracı)
مِفْعَلَة	ك ن س	مِكنسة "süpürge" (süpürme aracı)
	ف ر م	مِفرمة "kıyım makinası" (kıyım aracı)
فَعَالَة	غ س ل	غَسَّالَة "çamaşır makinası" (yıkama aracı)
	د ر ج	دَرَّاجَة "bisiklet" (ilerleme aracı)

- **Küçültme ismi**, Arapçada bir şeyi küçük veya sevimli göstermek için kullanılan isim türüdür. Küçültme ismi فُعَيْل veya ona benzer formlarla oluşturulur. Örnek: حَسَن iyi; Hasan > حُسَيْن Huseyn (Hasancık, küçük Hasan), كَلْب köpek > كَلَيْب köpekçik
- **Nispet ismi**, eril için "-iyyun", dişil için "-iyyetun" eki eklenerek oluşturulan ve kelimeye aitlik anlamı veren bir isim türüdür. Örnek: عَرَب Arap > عَرَبِيّ Arap (erkek) / عَرَبِيَّة Arap (kadın), تاريخ tarih > تاريخِي tarihî (eril sıfat) / تاريخِيَّة Lübnanlı (dişil sıfat).

3

Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanma

Bu kısımda harf-i cerle kullanılan fiillerden “واظَبَ على”، “قَبَضَ على”، “أَمَّ بِ” fiillerinin kullanım biçimleri örneklerle ortaya konmuştur.

أنا أواظِبُ على دُروس اللغة العَرَبِيَّةِ بِانْتِظَامٍ.

(Ben Arapça derslerine düzenli devam ediyorum.)

قَبَضَ البوليس على بُحَّارِ المُخَدَّرَاتِ.

(Polis uyuşturucu tacirlerini yakaladı.)

هَنِيئًا لَكَ، لَقَدْ وَجَدْتِ رَجُلًا مُلِمًا بِأُمُورِ المَطْبَخِ.

(Tebrik ederim, mutfak işlerini bilen bir adam bulmuşsun.)

4

Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapça Kalıp İfadeler

Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada yaygın olarak kullanılan kalıp ifadelerden;

“ألقى القبض على...”, “من كَلَّ حَدَبَ وَصَوَّبَ”, “من العَبَثِ...”, “عن إذْنِكُمْ” yapılarının kullanım özellikleri örneklerle ele alınmıştır.

عَنْ إِذْنِكُمْ، عَلَيَّ أَنْ أَخْرُجُ فَوْرًا لِكَيْ أَلْحَقَ بِالْقِطَارِ.

(İzninizle trene yetişmek için hemen çıkmam gerekiyor.)

مِنَ العَبَثِ أَنْ تَشْتَرِيَ أَشْيَاءَ وَأَنْتِ لَا تَحْتَاجِينَ إِلَيْهَا.

(İhtiyacın olmayan şeyleri alman boşunadır.)

يَفِدُ السُّبْحِ إِلَى هَذِهِ المَدِينَةِ العَرَبِيَّةِ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ وَصَوَّبَ.

(Turistler dört bir yandan bu köklü şehre akın ediyorlar.)

أَلْقَى الشَّرْطَةُ القَبْضَ عَلَى اللُّصُوصِ.

(Polis hırsızları yakaladı.)

1 Aşağıdaki yapılardan hangisi bir ism-i mekân değildir?

- A. مَكْنَسَة
- B. مَشْرَب
- C. مَخْرَج
- D. مَنْظَر
- E. مَلْعَب

2 ... الذي نلتقي فيه. boşluğa aşağıdaki kelimelerden hangisi gelebilir?

- A. المِدْفَع
- B. المِطْرَقَة
- C. المَوْعِد
- D. المِحْرَاث
- E. البِرَاذَة

3 ... الحديث ... يُيِّن ما في القرآن. boşluğa hangi kelime gelmelidir?

- A. البُحَارِي
- B. المَكِّي
- C. المَدَنِي
- D. النَّوَوِي
- E. النَّبَوِي

4 Aşağıdaki kelime ikilisinden hangisi yanlıştır?

- A. عُلْيَا / عُلوِي
- B. تَرْبِيَة / تَرْبوِي
- C. دُنْيَا / دُنْيُوِي
- D. فَتَاوِي / فَتَاوِي
- E. نَوَاة / نَوُوِي

5 Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde isim ve küçültme ismi birlikte verilmemiştir?

- A. رَجُلٌ / رَجَال
- B. قَمَرٌ / قَمَرِي
- C. شَاعِرٌ / شَوَاعِر
- D. مَخ / مَخِيخ
- E. بَعْد / بَعِيدَة

6 Aşağıdaki seçeneklerden hangisi ism-i alet değildir?

- A. سَمَاعَة
- B. حِزَام
- C. مَقْعَد
- D. مَنشَار
- E. مِقْوَد

7 ... أن نسأل أين هي القيمة الحقيقيّة للشعر، أهي ... في المُحتَوَى أم في ...، لأن الاثنين مُتَلَاحِمَان. boşluklara aşağıdaki seçeneklerden hangisi gelmelidir

- A. من المُوَكَّد - المَضمون
- B. من العَبَث - المَضمون
- C. ليس من العَبَث - بالشَّكْل
- D. من الأفضَل - الفَحْوَى
- E. من العَبَث - الشَّكْل

8 هَزَّةٌ أَرْضِيَّةٌ بِقُوَّةِ 3.6 على ... رِيحَتْرُ تَضْرِبُ العاصِمَةَ
المتحدة، فَإِنَّ رُبْعَ التَّلَامِيذِ لَا يُوَاطِبُ ... المَدْرَسَةَ.
cümlesinde boş bırakılan yere aşağıdaki
kilerden hangisi getirilmelidir?

- A. مِقْيَاسٌ
- B. مَنجَلٌ
- C. مَنشَارٌ
- D. مَصْفَاةٌ
- E. قَدَاحَةٌ

9 يَأْتِي المَسْلَمُونَ كُلَّ عَامٍ ... لِلوُقُوفِ عَلَى جَبَلِ عَرَفَةَ.
cümlesinde boşluğa gelmesi gereken kalıp ifade se-
çeneklerden hangisinde verilmiştir?

- A. أَنْحَاءُ العَالَمِ
- B. مِنْ كُلِّ حَدَبٍ وَصَوْبٍ
- C. عَنِ الأَرْضِي المُقَدَّسَةِ
- D. طَوَافُ الكَعْبَةِ
- E. بَيْنَ الصَّفَا وَالمَرْوَةِ

10 حَسَبَ تَقْيِيمِ الأَحْتِيَاجَاتِ الذِي أُجْرَتْهُ الأُمَّمُ
المتحدة، فَإِنَّ رُبْعَ التَّلَامِيذِ لَا يُوَاطِبُ ... المَدْرَسَةَ.
cümlesinde boşluğa hangi harf-i cer getirilmelidir?

- A. فِي
- B. مِنْ
- C. عَنْ
- D. عَلَى
- E. بِ

1. A	Yanıtınız yanlış ise "Mekan ve Zaman Bildiren İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.	6. C	Yanıtınız yanlış ise "Araç Gereç İsmi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. C	Yanıtınız yanlış ise "Mekan ve Zaman Bildiren İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.	7. E	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. E	Yanıtınız yanlış ise "Nispet İsmi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.	8. A	Yanıtınız yanlış ise "Araç Gereç İsmi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. D	Yanıtınız yanlış ise "Nispet İsmi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.	9. B	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. A	Yanıtınız yanlış ise "Küçültme İsmi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.	10. D	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

3

Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. سَيَنْتَقِلُ هِشَامُ وَأَسْرَتَهُ إِلَى دُبَيٍّ.
2. يُرِيدُ هِشَامُ أَنْ يَكُونَ بَيْتَهُمْ قَرِيبًا مِنْ مَرْكَزِ تِجَارِيٍّ لِيَكُونَ شِرَاءَ الْأَشْيَاءِ الصَّرُورِيَّةِ سَهْلًا.
3. لِأَنَّهَا سَتَعْمَلُ مُمَرِّضَةً فِي الْمُسْتَشْفَى.
4. نَعَمْ، هُوَ يَعْمَلُ حَالِيًا فِي الْعِرَاقِ.
5. لَا، لَا يَعْرِفُ كَمْ سَيَدْفَعُ لِإِجَارِ بَيْتِهِمُ الْجَدِيدِ.

3

Okuma Anlama 1

3

Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 2

Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (√) , yanlış olanların yanına da (x) işareti koyunuz.

1. أولاد هشام يُريدون أن يكون بيئتهم الجديد بعيدا عن ملعب لكرة القدم. (x)
2. زوجة هشام تُريد أن يكون بيئتهم الجديد قريبًا من مدرسة الأولاد ليذهبوا وحدهم إليها. (√)
3. يُريد هشام أن يكون بيئتهم الجديد قريبًا من مكتبة عامة، لأنهم يحبون القراءة. (√)
4. يعمل هشام حاليًا في شركة كبيرة في السعودية. (x)
5. يُريد هشام أن يتكوّن بيئتهم الجديد من أربع غرف للنوم وحمام على الأقل. (x)

Okuma Anlama 3

Aşağıda verilen cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. نحن نبحث عن مسكنٍ في موقعٍ مُتميّزٍ. (مكان-مكتب- ملعب)
2. لأنّ أُسرتي سوف تنتقلُ معي إلى هناك. (أصحابي-أهلي - زملائي)
3. زوجتي تُريدُ أن يكون البيتُ قريبًا من مدرسة الأولاد. (مُحب - تسأل-تقول)
4. أعملُ حاليًا في شركة كبيرة في العراق. (أشتغل-أبحث-أنظر)
5. كم سيكون إيجارُ هذا المسكن؟ (المكتب- المصنع- المنزل)

3

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıda altı çizili isimlerin türlerini belirtiniz.

A. ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَتَهَرُّ فِي مَقَعَدٍ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ﴾
(سورة القمر، 54-55).

(مَقَعَدٌ mekân ismidir. Ayette “makam” anlamındadır. Modern Arapçada “oturacak yer, oturak” anlamında kullanılmaktadır.)

B. ﴿وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ﴾ (سورة الشعراء، 227)
(مُنْقَلَبٌ mekân ismidir. “Dönüş yeri” anlamındadır.)

C. يَرِدَادِ اهْتِمَامِ الْعَالَمِ بِمَضِيْقِ إِسْطَنْبُولِ.

(مَضِيْقٌ mekân ismidir. “Boğaz” (İstanbul Boğazı) anlamındadır.)

D. لَيْسَ فِي الصَّحْرَاءِ مَرْعَى لِلْحَيَوَانَاتِ.

(مَرْعَى mekân ismidir. “mera, hayvanların otladıkları yer” anlamındadır.)

E. قَصَفَتِ الطَّائِرَاتُ مُسْتَوْدَعَاتِ النَّفْطِ.

(مُسْتَوْدَعٌ mekân ismidir. “Depo, ambar, stok yeri” anlamındadır.)

Alıştırma 2

Örnekte olduğu gibi, aşağıdaki fiillerden mekân ismi türetip cümle içinde kullanınız.

كَتَبَ - يَكْتُبُ ← مَكْتَبٌ لم أجد المدير في مكتبه صباحًا.

1. خَرَجَ - يَخْرُجُ ← مَخْرَجٌ بَحَثْنَا عَنْ مَخْرَجٍ قَرِيبٍ فِي الْأَزْقَةِ الصَّيْفَةِ بِمَدِينَةِ فَاسٍ.

2. صَنَعَ - يَصْنَعُ ← مَصْنَعٌ أَضْرَبَ الْعُمَالِ عَنِ الْعَمَلِ فِي الْمَصْنَعِ.

3. سَكَنَ - يَسْكُنُ ← مَسْكَنٌ أَعْلَنْتِ الْبَلَدِيَّةُ أَنَّهَا سَتُجَهِّزُ 50 أَلْفَ مَسْكَنٍ

بِالْوَاكِ شَمْسِيَّةٍ.

4. طَعِمَ - يَطْعَمُ ← مَطْعَمٌ سَنَذْهَبُ إِلَى مَطْعَمٍ شَعْبِيٍّ.

5. رَسَمَ - يَرَسُمُ ← مَرَسَمٌ مَرَسَمَ ذَلِكَ الْفَنَانُ لَا يَتَجَاوَزُ ثَلَاثِينَ مِتْرًا.

3

Alıştırmalar Yanıt
Anahtarı

Alıştırma 3

Aşağıdaki Arapça tanımlara göre mekân isimleri oluşturunuz.

1. المَكان الذي نأكل فيه الطَّعام هو المَطْعَم.
2. المَكان الذي فيه التُّحف هو المَتَّحف.
3. المَكان الذي نَسْتشفي فيه هو المُسْتشفي.
4. المَكان الذي نَطْبُخُ فيه هو المَطْبَخ.
5. المَكان الذي نَلْعَبُ فيه هو المَلْعَب.
6. المَكان الذي نَدْخُلُ منه هو المَدْخَل.
7. المَكان الذي نَقْعُدُ عليه هو المَقْعَد.
8. المَكان الذي ننظُرُ إليه هو المَنْظَر.
9. المَكان الذي نَرمي الكُرَّةَ فيه هو المَرْمَى.
10. المَكان الذي يَلْهَى فيه العابِثونَ هو المَلْهَى.

Alıştırma 4

Aşağıdaki Arapça tanımlara göre alet isimleri oluşturunuz.

1. الآلة التي نثقبُ بها الأشياءَ هي المِثْقَب.
2. الآلة التي نفتحُ بها الأبوابَ هي المِفْتَاح.
3. الآلة التي نكنسُ بها البساطاتَ هي المِكنسة.
4. الآلة التي نغسلُ فيها الصُّحونَ هي عَسَّالَة الصُّحون.
5. الآلة التي نسيرُ بها للانتقالَ من مكانٍ إلى آخرِ السَّيَّارة.
6. الآلة التي نَقودُ بها السَّيَّارة هي المِقْوَد.
7. القَلَمُ الذي تكحلُّ بها النساءُ عُيُوهنَّ هو المِكْحال.
8. المُنشآتُ التي يُصَفَى فيها النَّفطُ هي المِصْفَاة.

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümlelerdeki küçültme isimlerini belirleyerek bu isimlerin küçültme yapılmadan önceki hâllerini yazınız.

1. يا بُنَيَّ لا تشرك بالله. (ابني)
2. يَجْرِي نَهْرٌ أمامَ منزلنا في القرية. (نهر)
3. لا أعتقد أنه شاعرٌ حقيقي بل هو شُويْعِر. (شاعر)
4. أَشْرَبْتُ كَوْبًا من الحليبِ الدَّافئِ قُبَيْلَ النَّومِ. (قَبَل)
5. هذا كُنَيْبٌ تعريفِي للفندقِ الجديد. (كِتاب)
6. لَمْ يَجِدْ صُعُوبَةً في صُعودِ هذا الجُبَيْلِ. (الجَبَل)
7. ما أجمَلُ هذا الكَلْبِ الذي يُرافقُ الأغنامَ. (الكَلْب)

3

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 6

Aşağıdaki kelimelerden nispet isimleri oluşturunuz.

1. ثَقَافَة ← ثَقَافِيّ / ثَقَافِيَّة
2. فِنْلَنْدَا ← فِنْلَنْدِيّ / فِنْلَنْدِيَّة
3. إِنْسَان ← إِنْسَانِيّ / إِنْسَانِيَّة
4. إِشْتِرَاك ← إِشْتِرَاكِيّ / إِشْتِرَاكِيَّة
5. مِصْر ← مِصْرِيّ / مِصْرِيَّة
6. عَرَب ← عَرَبِيّ / عَرَبِيَّة
7. قَوْم ← قَوْمِيّ / قَوْمِيَّة
8. مِهْنَة ← مِهْنِيّ أَوْ مِهْنِيَّة / مِهْنِيَّة أَوْ مِهْنِيَّة
9. كُحُول ← كُحُولِيّ / كُحُولِيَّة
10. شَهْر ← شَهْرِيّ / شَهْرِيَّة

Alıştırma 7

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Müzenin ana girişi kapalıydı.
كَانَ الْمَدْخَلُ الرَّئِيسِيّ لِلْمُتَحَفِ مُغْلَقًا.
2. Aile, savaştan dolayı uzun süredir sığınakta yaşıyor.
تَعِيشُ الْأُسْرَةَ مِنْذُ مُدَّةٍ طَوِيلَةٍ فِي الْمَلْجَأِ بِسَبَبِ الْحَرْبِ.
3. Yeni bir elektrikli süpürge satın aldık.
إِشْتَرَيْنَا مِكْنَسَةً كَهْرَبَائِيَّةً جَدِيدَةً.
4. Telefonumun kulaklığını kaybettim.
لَقَدْ أَضَعْتُ سَمَاعَةَ هَاتِفِي.
5. Bazı hayvanseverler deri kemer bile kullanmıyorlar.
بَعْضُ مُحِبِّي الْحَيَوَانَاتِ لَا يَسْتَعْمِدُونَ حَتَّى الْأَحْزِمَةَ الْجِلْدِيَّةَ.
6. Beyincik, bedenimizin hayati organlarından biridir.
الْمُخَيِّخُ مِنَ الْأَعْضَاءِ الْحَيَوِيَّةِ فِي جِسْمِنَا.
7. Tunuslu turistler bu yıl Karadeniz Bölgesi'ni tercih ediyor.
يُفَضِّلُ السُّيَاحُ التُّونِسِيِّينَ/التُّونِسِيَّةَ مِنْطَقَةَ الْبَحْرِ الْأَسْوَدِ هَذَا الْعَامِ.
8. Şirket yetkilileri aylık toplantılarını yarın yapacaklar.
سَيَعْقِدُ مَسْؤُولُو الشَّرِكَةِ إِجْتِمَاعَهُمُ الشَّهْرِيَّ غَدًا.
9. Akşam namazından hemen sonra size uğrayacağım.
سَأَمُرُّ عَلَيْكُمْ بُعِيدَ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ.
10. İzninizle ders çalışmak için odama gidiyorum.
عَنْ إِذْنِكُمْ أَذْهَبُ إِلَى غُرْفَتِي لِكَفِّي أَدْرُسَ.

bölümün kelimeleri

كَلِمَاتُ الْقِسْمِ

اِتِّجَاهٌ (itticâh) yön	تَعَلُّبٌ (tegallub) üstün gelme, yenme
... اِتِّجَارَ بِ (itticâr) bir şeyin ticaretini yapma	تَقْيِيمٌ (takyîm) değerlendirme
أَثْرِيَاءُ (esriyâ) zengin, varlıklı (t.) ثَرِيٌّ (seriyy)	تَنْمِيَةٌ (tenmiye) kalkınma
أَعْرَى (ecrâ) bir işi, eylemi yaptı, yerine getirdi, uyguladı	تُهْمَةٌ (tuhme) suçlama, töhmet
أَجْهَزَةٌ (echize) cihazlar, aletler (t.) جِهَازٌ (cihâz)	نَعْرٌ (sagr) geçit; koy
إِحْصَائِيَّةٌ (ihşâ'iyye) istatistik	يَنْقُبُ - نَقَبٌ (sekabe-yeskubu) delmek, delik açmak
أَدْرَاجٌ (edrac) çekmeceler (t.) دُرُجٌ (durc)	يَجِفُّ - جَفَّ (ceffe-yeciffu) kurumak
أَرَائِكٌ (erâik) koltuklar (t.) أَرِيكَةٌ (erike)	جَهَّزَ (cehbeze) hazırladı, düzenledi
إِرْهَابِيٌّ (irhâbiyy) terörist	حَدَّدَ (haddede) belirledi, sınırladı
إِسْتِيرَادٌ (istirâd) ithalat	حَدِيثٌ (hadîs) yeni, modern; hadis-i şerif; konuşma
الإِشْتِرَاكِيَّةُ (el-iştirâkiyye) sosyalizm	حِرَامٌ (hızâm) kemer (ç.) أَحْزِمَةٌ (ahzime)
أَطْلَالٌ (atlâl) kalıntılar, yıkıntılar	خُبْرَاءُ (huberâ) uzmanlar (t.) خَبِيرٌ (habîr)
الْإِتْمَازُ (iltezeme) tutundu, devam etti, sürdürdü	حَشَبٌ (haşeb) tahta, kereste
... أَلْصَقَ بِ (elseka bi) bir şeye yapıştırmak	دَوْرَاتٌ (devrât) eğitim kursları
... أَلَمَّ بِ (elemme bi) bir şeye aşina oldu, bir şey hakkında bilgi sahibi oldu	رِبَاطٌ (ribât) bağ, bağcık (ç.) أَرْبِطَةٌ (arbita)
إِنْفَاقٌ (infâk) (parayı vb.) harcama, sarf etme	... رَحَّبَ بِ (rahhabe bi) selamladı, merhaba dedi, hoş karşıladı
إِقْفَافٌ (ikâf) durdurma, son verme	الرَّمْزِيَّةُ (er-remziyye) sembolizm
بُحَيْرَةٌ (buhayra) göl, denizcik	سَمَاعَةٌ (semmâ'a) kulaklık
بَرَادَاتٌ (berrâdât) soğutucular, derin dondurucular	الشَّعْبِيَّةُ (eş-şabiyye) halkçılık
بِسَاطَاتٌ (bisâtât) halılar (t.) بِسَاطٌ (bisât)	شُعَيْرَاتٌ دَمَوِيَّةٌ (şu'ayrât demeviyye) kılcal damarlar
بَطَّارِيَّاتٌ (battâriyyât) piller, bataryalar, aküler	طِرَازٌ (tırâz) tarz, model, tip
بُعَيْدٌ (bu'ayd) hemen sonra	عَتِيقَةٌ (atika) antik, kadim
تَحَدِّيَّاتٌ (tehaddiyât) sorunlar, (t.) تَحَدٍّ (tehadîd)	عَمَلِيَّةٌ (ameliyye) operasyon, eylem
تَخْصُّصٌ (tahassus) uzmanlık alanı	غِرَاءٌ (girâ) tutkal, zamk
تَصْدِيرٌ (tasdir) ihracat	غَزَالٌ (gazâl) ceylan
التَّعَدُّدِيَّةُ (et-te'addudiyye) çoğulculuk	غَلَّايَاتٌ (gallâyât) su ısıtıcıları

فَاشِيَّة (fâşiyye) faşizm	مُجَفِّفَاتِ شَعْرٍ (muceffifât şa'r) saç kurutma makineleri
فَرْع (fer) şube, temsilcilik	مُجَمَّع (mucemma) kompleks, site
فَضِيحَة (fadîha) skandal, rezalet	مِجْرَاتٍ (mibrâs) saban, pulluk
فِقْرَة (fikra) makale; paragraf; bölüm	مُحَدِّرَاتٍ (muhaddirât) uyuşturucular
قَارِب (kârebe) yakın oldu, yaklaştı	مُخْرَج (mahrac) çıkış, çıkış yeri
قَبْضٌ - يَقْبِضُ (kabada-yakbidu) yakaladı, ele geçirdi (على: birini)	مِخْرَطَة (mibrata) torna tezgahı
قُبَيْل (kubeyl) hemen önce	مُخَيِّح (muhayh) beyincik
قَدَّاحَة (kaddâha) çakmak	مُدَاهِمَة (mudâheme) baskın, saldırı
قَدُوم (kadûm) keser	مَدْخَل (medhal) giriş, girilen yer
قَدَّافَة (kazzâfe) mancınık, bombardıman uçağı	مَرْسَم (mersem) stüdyo, resim atölyesi
قِلَاع (kilâ) kaleler (t.) قَلْعَة (kal'a)	مَرْعَى (mer'an) otlak, mera
قِمَاطِر (kamâtır) kitaplıklar, dolaplar (t.) قِمَاطِر (kımatr)	مُرْفَق (murfak) ekli
القَوْمِيَّة (el-kavmiyye) milliyetçilik	مَرْمَى (mermâ) kale (sporda)
كُرِّيَّاتِ الدَّمِ الحَمْرَاء (kûriyyâtud'demi'l-hamrâ) alyuvarlar	مِزْلَاج (mizlâc) kapı sürgüsü
كُمَّ (kumm) elbise yeni	مَسَارِح (mesârih) tiyatrolar (t.) مَسْرَاح (mesrah)
كُنْيَة - يَكْنِي (kenâ-yeknî) künye, lakap vermek	مُسَاهِمَة (musâheme) katılım, iştirak
لِحَاف (lihâf) yorgan (ç.) أَلْحِفَة (elhfê)	مُسْتَقِيم (mustekîm) düz, dosdoğru
لَهَّأ - يَلْهُو (lehâ-yelhû) eğlenmek, oyalanmak	مُسْتَلْزَمَات (mustelzemât) ihtiyaçlar
مُؤَهَّلَات (mu'ehhilât) yetenekler, kabiliyetler, hünerler	مُسْتَنْقَع (mustenka) bataklık (bataklığın olduğu yer)
مَأْوَى (me'vâ) barınma yeri, barınak	مُسْتَوْدَعَات (mustevde'ât) ambarlar, depolar (t.) مُسْتَوْدَع (mustevda)
مَتَاجِر (metâcir) dükkanlar, ticarethaneler (t.) مَتَجَر (metcer)	مِسْحَج (mishac) rende
مُتَقَدِّمَة (mutekaddime) ileri, önde	مِسْمَار (mismâr) çivi, vida
مُتَلَاحِم (mutelâhım) birleşik, birbirine geçmiş, yapışmış	مِشْتَى (meştâ) kışlık
مُتَمَيِّز (mutemeyyiz) seçkin, temayüz eden	مِصْعَد (mis'ad) asansör
مِثْقَاب (miskab) delgeç, matkap	مِصْفَاة (misfât) süzgeç, filtre; rafineri
	مَضِيق (madik) boğaz, dar geçit

مِطْرَقَة (mitraka) çekici	مُواصَلَة (muvâsale) devamlılık, devam etme, sürdürme
مِغْرَمَة (mifreme) kıyma makinası	مُواظَبَة (muvâzebe) devamlılık sürdürme
مِقْوَد (mikved) dümen, direksiyon	مُوَلِّدَات كَهْرِبَائِيَّة (muvellidât kehrîbâ'îyye) jeneratörler
مِقْيَاس (mikyâs) ölçek	مَوْعِد (mev'id) buluşma yeri veya zamanı
مِكَائِن (mekâ'in) makineler (t.) مَكِينَة، مَكِينَة (mâkine, mekine)	نِجَارَة (nicâra) marangozluk
مِكَبَّرَات صَوْت (mukebbirâtu savt) hoperlör	نِجَّار (neccâr) marangoz
مِكَحَل (mikhal) sürme kalemi	نَدَم (nedem) pişmanlık, nedamet
مِكَنْسَة (miknese) süpürge	نَزَع - يَنْزِعُ (neze'a- yenzi'u) sökmek, yerinden çıkarmak
مِلتَقَى (multekâ) forum (buluşma yeri)	نِفْط (nift) petrol
مِلْجَاء (melce) sığınak	نَوَات (nevât) öz; çekirdek; atom çekirdeği
مِلْس (mellese) düzledi, pürüzsüzleştirdi	نَوَوِي (nevevî) nükleer
مِلْهَى (melhâ) eğlence mekânı, disko	وَاجَه (vâcehe) karşı karşıya oldu, yüz yüze oldu
مِنتَهَى (muntehâ) son, uç	الوَاقِعِيَّة (el-vâki'îyye) realizm, gerçekçilik
مِنْزَعَة (minze'a) kerpeten	وَاطَبَ عَلَى ... (vâzebe 'alâ) bir işe, eyleme devam etti
مِنْشَار (minşâr) testere, bıçkı	وَسَّع (vesse'a) genişletti
مِهْط (mehbit) inilen yer, iniş yeri	وَقَّع (vakka'a) imzaladı
مِهْزَلَة (mehzele) komedi	يَنْبُوع (yenbû') kaynaklar, pınarlar (t.) يَنْبَائِع (yenâbi')

bölümün deyimleri

تعبيرات الوحدة

- ... ألقى القبض على (elkâ'l-kabd 'alâ) birini ele geçirdi, yakaladı
- بِالتَّأَكِيد (bi't-te'kid) elbette, şüphesiz
- عَنْ إِذْنِكُمْ ('an iznikum) müsaade ederseniz, izninizle
- لَا أَزَالُ (lâ ezâlu) hâlâ.... yapmaktayım
- مَبْدِئِيًّا (mebdî'îyyen) ilkesel olarak
- ... مِنَ الْعَبَثِ (mine'l-'abesi) ... yapmak boşunadır, yapmanın yararı yok
- مِنْ كُلِّ حَدَبٍ وَصَوْبٍ (min kulli hadebin ve savb) dört bir yandan, her taraftan
- هَنِيئًا (henîen) tebrikler

■ Bölüm 4

Beş İsim

öğrenme çıktıları

Günlük Hayatımızda Arapça 4

1 Arapçada Beş İsim olarak anılan yapıları kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Arapçada “Beş İsim”

2 Arapçada el-Esmâ' el-Hamse (الأسماء الخمسة) olarak adlandırılan “Beş İsim”i tanıma, nasıl kullanıldıklarını öğrenme ve cümle içinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: الأسماء الخمسة Beş İsim

GİRİŞ

مُقَدِّمَةٌ

Bu bölümde Beş İsim ve gramer özellikleri işlenecektir. Beş İsim, farklı anlamlar ifade eden ve ortak yönleri, harekeyle değil harfle irâb edilmeleri olan belirli isimlerdir. Bu isimler incelenirken verilen örnekler önce basit ve kısa cümleler halinde olacak; daha sonra Kur'ân'dan ayetler, bazı hadis-i şerifler ve Klasik Arap Edebiyatından şiirler, atasözleri ve bazı kalıplaşmış ifadelerle zenginleştirilecektir.

Ayrıca harf-i cerlerle kullanılan bazı fiillerin kullanımına yönelik örneklere ve kalıp ifadelere de yer verilecek, bir diyalog ve bir metin ile konu pekiştirilmeye çalışılacaktır. Bölümün sonunda öğrendiklerinizi yaşamla ilişkilendireceğiniz bir metin ve birkaç Arap atasözü de bulacaksınız.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 4

العربية في حياتنا اليومية ٤

Hocanın el-Mutenebbî Hakkındaki Soruları

Hoca: el-Mutenebbî hakkında bir şey biliyor musun çocuğum?

Kemal: Evet Hocam. Kendisi, ünlü Abbasi şairi Ebu't-Tayyib Ahmed b. Hüseyin b. Murre b. Abdilcebbâr el-Mutenebbî el-Kindî'dir.

Hoca: Aslen nerelidir?

Kemal: Irak'ta dünyaya gelmiş ve orada yetişmiştir. Babası Cu'fî (Cu'fe kabilesinden), annesi ise Hemdânîdir. Âlimlerle oturup kalkardı.

Hoca: Kendisinde hiç üstün yetenek belirtileri görüldü mü?

Kemal: Evet, çocukluğundan beri zeki olup güçlü bir hafızaya sahipti.

Hoca: Peki, onun şiirinden bir şeyler okudun mu?

Kemal: Evet, bana Arap Şiirini sevdiyen babam ve kardeşim sayesinde onun şiirinden okudum.

أَسْئَلَةُ الْمُدْرَسِ عَنِ الْمُتَنَبِّيِّ

الْمُدْرَسُ: هَلْ تَعْرِفُ عَنِ الْمُتَنَبِّيِّ شَيْئًا يَا وَلَدِي؟

كَمَالُ: نَعَمْ أَسْتَاذِي، هُوَ أَبُو الطَّيِّبِ أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ مَرَّةَ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ الْمُتَنَبِّيِّ الْكِنْدِيِّ، الشَّاعِرُ الْعَبَّاسِيُّ ذُو الشُّهُرَةِ.

الْمُدْرَسُ: مِنْ أَيْنَ هُوَ أَصْلًا؟

كَمَالُ: وُلِدَ فِي الْعِرَاقِ وَنَشَأَ بِهَا، كَانَ أَبُوهُ جُعْفِيًّا وَأُمُّهُ هَمْدَانِيَّةً، وَكَانَ يُلَازِمُ الْعُلَمَاءَ.

الْمُدْرَسُ: فَهَلْ ظَهَرَتْ عَلَيْهِ أَمَارَاتُ التُّبُوغِ؟

كَمَالُ: نَعَمْ، مُنْذُ صِبَاهُ كَانَ ذَا فِطْنَةٍ وَذَا كِرَةٍ قَوِيَّةٍ.

الْمُدْرَسُ: فَهَلْ قَرَأْتَ شَيْئًا مِنْ شِعْرِهِ؟

كَمَالُ: نَعَمْ، قَرَأْتُ مِنْ شِعْرِهِ بِفَضْلِ أَبِي وَأَخِي اللَّذَيْنِ حَبَّبَا إِلَيَّ الشُّعْرَ الْعَرَبِيَّ.

Hoca: Şairin genel olarak şiirinde ele aldığı konular nelerdir?

Kemal: Mükemmel methiyeleri; ayrıca kendisiyle övündüğü güzel şiirleri var.

Hoca: el-Mutenebbî, edep sınırlarını aşan şairlerden sayılabilir mi?

Kemal: Keskin bir hicvi var; ama ağızından çirkin bir kelime çıkmamıştır.

Hoca: Ebu't-Tayyib'in hayatı nerede ve nasıl geçti?

Kemal: Makam ve para uğruna, bir ülkeden bir başka ülkeye giderek.

Hoca: Peki bu uğurda kendisini kardeşi gibi gözetip koruyacak birilerini buldu mu?

Kemal: Evet, onu kendisine yakınlaştıracak birçok kişiyle karşılaştı; ama o hiçbir yerde uzun süre kalmadı

Hoca: Okurlar ve araştırmacılar onun şiirine ilgi göstermişler mi?

Kemal: Evet, yaşadığı çağı izleyen dönemlerde, Ebu'l-Alâ' el-Ma'arrî gibi edipler onun şiirini şerh etmeye başlamışlardır.

Hoca: Şüphe yok ki Ebu't-Tayyib, yetenekli ve ün sahibi bir şairdi.

Kaynak: https://mawdoo3.com/_أبو_الطيب_المتنبي_
أبو_الطيب_المتنبي' dan uyarlanmıştır.

المُدْرَس: مَا هِيَ الْمَوْضُوعَاتُ الَّتِي يَتَنَاوَلُهَا الشَّاعِرُ فِي شِعْرِهِ غَالِبًا؟

كَمَال: لَهُ مَدَائِحُ رَائِعَةٌ كَمَا لَهُ أَشْعَارٌ جَمِيلَةٌ يَفْتَحِرُ بِنَفْسِهِ.

المُدْرَس: هَلْ يُعْتَبَرُ الْمُتَنَبِّي مِنَ الشُّعْرَاءِ الَّذِينَ أَسَاءُوا الْأَدَبَ؟

كَمَال: لَهُ هَجْوٌ حَادٌّ إِلَّا أَنَّهُ لَمْ يَخْرُجْ مِنْ فِيهِ لَفْظٌ شَنِيعٌ.

المُدْرَس: أَيْنَ وَكَيْفَ مَضَتْ حَيَاةُ أَبِي الطَّيِّبِ؟

كَمَال: مُتَنَقِّلًا مِنْ بَلَدٍ إِلَى بَلَدٍ آخَرَ، بُغْيَةً الْجَاهِ وَالْمَالِ.

المُدْرَس: فَهَلْ وَجَدَ فِي سَبِيلِ هَذَا مَنْ يَرْعَاهُ وَيَحْمِيهِ كَأَخِيهِ؟

كَمَال: نَعَمْ، لَقَدْ لَقِيَ كَثِيرًا مِنَ الَّذِينَ قَرَّبُوهُ مِنْ أَنْفُسِهِمْ، إِلَّا أَنَّهُ لَمْ يَسْتَقَرَّ فِي مَكَانٍ؟

المُدْرَس: وَهَلْ يَهْتَمُّ الشُّرَاءُ وَالْبَاحِثُونَ بِشِعْرِهِ؟

كَمَال: نَعَمْ وَفِي عُضُورِ تَلْتِ عَصْرَةٍ، بَدَأَ الْأَدْبَاءُ، مِثْلَ أَبِي الْعَلَاءِ الْمَعْرِيِّ، يَشْرَحُونَ شِعْرَهُ.

المُدْرَس: أَكِيدُ أَنَّ أَبَا الطَّيِّبِ كَانَ شَاعِرًا ذَا مَوْهَبَةٍ وَصِيَّتٍ.

Öğrenme Çıktısı

1 Arapçada Beş İsim olarak anılan yapıları kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Araştır/
Tekrarla 1

Verilen diyalogu defterinize yazarak tekrar ediniz.

İlişkilendir/
Karşılaştır

ذو-فو Verilen diyalogda
أبو-أخو- kelimelerinin kullanıldığı cümlelerin altını çiziniz, bu kelimelerin farklı kullanımlarına dikkat ediniz.

Anlat/
Paylaş

el-Mutenebbî'yi kendi kurduğunuz Arapça cümlelerle anlatmaya çalışınız.

DİL BİLGİSİ: ARAPÇADA BEŞ İSİM

القواعد : الأسماء الخمسة

Beş İsim (الأسماء الخمسة), merfû durumda damme yerine *vâv*; mansûb durumda fetha yerine *elif* ve mecrûr durumda kesre yerine *ya* harfi alan beş kelimeye verilen addır. Bu kelimeler, أَبُّ (baba), أَخٌ (kardeş), حَمٌّ (kayınpeder), فُوٌّ (ağız) ve ذُوٌّ (genellikle meziyet, karakter ve özellik için bunlara sahip olma anlamında, Türkçeye “-li, -lı, -lu, -lü, sahip” biçiminde aktarılabilecek bir kelime) kelimeleridir. Bu beş ismin, kendilerine özgü özellikleri taşıması ve diğer isimlerden farklı irâb edilmesi için dört temel şart vardır:

1. Tekil durumda olacaklar.
2. Muzâf durumunda olacaklar.
3. Musâğğar (küçültülmüş, ism-i tasgîr yapısında) olmayacaklar.
4. Muttasıl zamirlerden biri olan mütekellim yâ'sına bitişmemiş olacaklar.

Aşağıdaki cümlelerde bu isimlerin, sırasıyla ref, nasb ve cer durumunda nasıl kullanıldıklarını görelim:

أَبُّ:

(Baban geldi.)	حَضَرَ أَبُوكَ.
(Babana saygı duyuyorum.)	أَحْتَرِمُ أَبَاكَ.
(Babana güveniyorum.)	أَتَّقِي بِأَبِيكَ.

أَخٌ:

(Kardeşin bahçede oynuyor.)	يَلْعَبُ أَخُوكَ فِي الْحَدِيقَةِ.
(Bazen kardeşinle tartışırım.)	أُتَاقِشُ أَحْيَانًا أَخَاكَ.
(Kardeşinle birlikte yolculuk ettim.)	سَافَرْتُ مَعَ أَحِيكَ.

حَمٌّ:

(Kayınpederin alçakgönüllü bir adamdır.)	حَمُّوكَ رَجُلٌ مُتَوَاضِعٌ.
(Yolda kayınpederinle karşılaştım.)	لَقِيتُ فِي الطَّرِيقِ حَمَّاكَ.
(Kayınpederinle bu konuda konuştum.)	تَكَلَّمْتُ مَعَ حَمِيكَ فِي هَذَا الْمَوْضِعِ.

فُوٌّ:

(Ağız açıktır.)	فُوهٌ مَفْتُوحٌ.
(Ağızını açtı.)	فَتَحَ فَاهُ.
(Ekmeği ağzında dakikalarca çiğnedi.)	مَضَعَ الْخُبْزَ فِي فِيهِ دَقَائِقَ.

دُو:

(Arkadaşım, edep ve güzel ahlak sahibidir.) صَدِيقِي دُو أَدَبٍ وَ خُلُقٍ حَسَنٍ.
 (Zemahşerî, ün sahibi bir âlimdi.) كَانَ الرَّحْمَنِيُّ عَالِمًا ذَا شُهْرَةٍ.
 (İlim sahibi bir adamın yanında yetiştim/öğrencisi oldum.) تَتَلَمَّذْتُ عَلَى يَدِ رَجُلٍ ذِي عِلْمٍ.

Bu isimlerden örnek olarak seçtiğimiz أَب kelimesinin mansûb, merfû ve mecrûr durumu hem marife hem de nekira olarak Tablo 4.1'de verilmektedir:

Tablo 4.1

أَبٌ	أَبًا	أَبٌ
الْأَبِ	الْأَبَ	الْأَبُ

Tablo 4.2'de ise aynı ismin, muttasıl zamirlere bitişik muzâf halı verilmektedir (1. Tekil şahıs zamiri bitiştiğinde kendilerine has irâb özelliğinin ortadan kalkacağını unutmayalım):

Tablo 4.2

أَبِيكَ	أَبَاكَ	أَبُوكَ
أَبِيهِ	أَبَاهُ	أَبُوهُ
أَبِينَا	أَبَانَا	أَبُونَا

Konuyla ilgili örnek ayet ve hadisler:

﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾

(Allah, büyük lütuf sahibidir. *Bakara Sûresi*, 105)

﴿رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ﴾

(Ey Rabbimiz! Ben neslimden bir kısmını, senin Beyt-i Harem'in yanında, ekin yetişmeyen bir vadiye yerleştirdim. *İbrahim Sûresi*, 37)

﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ﴾

(Muhammed sizin erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir. *Ahzâb Sûresi*, 40)

﴿لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطٍ كَفَّيْهِ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ﴾

(Dua edilip yakarılmaya lâyık olan ancak O'dur. O'nun dışında el açıp dua ettikleri, onların isteklerini hiçbir şeyle karşılamazlar. Onlar ancak ağzına gelsin diye suya doğru iki avucunu açan kimse gibidir. Hal-buki (suyu ağzına götürmedikçe) su onun ağzına girecek değildir. *Râd Sûresi*, 14)

وَلَأَنْ يَأْخُذَ تُرَاباً فَيَجْعَلُهُ فِي فِيهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَجْعَلَ فِي فِيهِ مَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ.

((Kişinin) biraz toprak alıp ağzına koyması, Allah'ın haram kıldığı şeyleri ağzına koymasından daha hayırlıdır. Ahmed b. Hanbel, *el-Musned*, 2/257)

Arap Şiirinden örnekler:

دُو الْعَقْلِ يَشْقَى فِي النَّعِيمِ بِعَقْلِهِ وَأَخُو الْجَهَالَةِ فِي الشَّقَاوَةِ يَنْعَمُ

Akıllı kişi, aklına rağmen nimet içinde mutsuz olurken, cahil kişi cehaletine rağmen mutsuzluğun ortasında nimete kavuşur. (Ebu't-Tayyib el-Mutenebbî)

*****

أَبُونَا أَبٌ لَوْ كَانَ لِلنَّاسِ كُلِّهِمْ أَباً وَاحِداً أَعْنَاهُمُ بِالْمَنَاقِبِ

Babamız öyle bir babadır ki, şayet tüm insanların tek bir babası o olsaydı, övünülecek meziyetlerde onlara yeterdi.

İhsân Abbâs, *en-Nahvu'l-Vâfi*, I, 100.

*****

وَمَنْ لَا يَكُنْ ذَا نَاصِرٍ يَوْمَ حَقِّهِ يُعَلِّبُ عَلَيْهِ ذُو النَّصْرِ، وَيُضْهِدُ

Haklı olduğu gün, yardımcısı olmayan (ve hakkını alamayan kişi, yardımcısı olan kişi tarafından mağlup edilip ondan cefa görür.

İhsân Abbâs, *en-Nahvu'l-Vâfi*, I, 101.

Beş İsim'in Cümle İçindeki İrâbına Örnekler

(Kardeşin yolculuktan döndü.) حَضَرَ أَخُوكَ مِنَ السَّفَرِ.

حَضَرَ : Mâzi fiili üçüncü tekil şahıs, eril.

أَخُوكَ : (أخو) Fâil, merfû, ref alâmeti *vâv* harfi, aynı zamanda muzâf. (كَ) muttasıl zamiri muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

مِنَ : Harf-i cer

السَّفَرِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

*****

(Babamız yaşlı bir adamdır.) أَبُونَا رَجُلٌ مُسِنَّ.

أَبُونَا : (أبو) Mubteda, merfû, ref alâmeti *vâv* harfi. Aynı zamanda muzâf, (نَا) muttasıl zamiri muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

رَجُلٌ : Haber, ref alâmeti sondaki damme; aynı zamanda mevsûf.

مُسِنَّ : Sıfat, mevsûfuna her bakımdan uymuştur, onun gibi tekil, belirsiz, merfû ve erildir.

*****

(Babanıza geri dönün. *Yûsuf Sûresi*, 81)

﴿إِرْجِعُوا إِلَىٰ آبَائِكُمْ﴾

إِرْجِعُوا : Emir fiili, muhatab-eril-çoğul.

إِلَىٰ : Harf-i cer

أَبَائِكُمْ : (أَبِي) Mecnûr, cer alâmeti *yâ* harfi; aynı zamanda muzâf; muttasıl (كُم) zamiri muzâfun ileyh, mahallen mecnûr, çünkü zamir.

*****

(Kardeşinin arkadaşlarına iyilik yap.)

أَحْسِنْ إِلَىٰ أَصْدِقَائِ أَخِيكَ.

أَحْسِنْ : Emir fiili, muhâtab-eril-tekil.

إِلَىٰ : Harf-i cer

أَصْدِقَائِ : Mecnûr, cer alâmeti sondaki kesra, aynı zamanda muzâf

أَخِيكَ : (أَخِي) Muzâfun ileyh, mecnûr, cer alâmeti *yâ* harfi; aynı zamanda muzâf, (كَ) muttasıl zamiri muzâfun ileyh, mahallen mecnûr.

Öğrenme Çıktısı

2 Arapçada el-Esmâ' el-Hamse (الأسماء الخمسة) olarak adlandırılan "Beş İsim"i tanıma, nasıl kullanıldıklarını öğrenme ve cümle içinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/
Tekrarla 2

Beş İsm'in mefû, mansûb ve mecnûr şekilde kullandığı yeni cümleler kurarak defterinize yazınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Kur'an-ı Kerim'de ذُو isminin geçtiği ayetleri bulunuz ve bu ayetlerde nasıl kullanılmış olduğuna ve verdiği anlama dikkat ediniz.

Anlat/
Paylaş

Beş ismi kullanarak kurduğunuz cümleleri Arapça öğrenen arkadaşlarınızla paylaşınız.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعْضُ الْأَفْعَالِ الْمُسْتَعْمَلَةِ مَعَ حُرُوفِ الْجَرِّ

Bir yeri, birini, bir şeyi
kuşattı, sardı, çevreledi

أَحَاطَ بِـ ...

تُحِيطُ بِالْمَدِينَةِ أَسْوَارٌ عَالِيَةٌ. (Şehrin etrafını yüksek surlar çevreliyor.)

تُحِيطُ الْبِحَارُ بِتُرْكِيَا مِنْ جِهَاتِهَا الثَّلَاثِ.

(Denizler Türkiye'yi üç tarafından çevreler.)

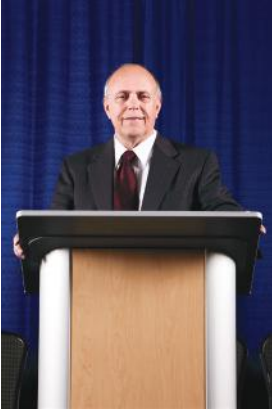
يُحِيطُ السَّيَّاحُ بِالْبُسْتَانِ. (Çit, bostanı çevreliyor.)

﴿وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ﴾

(Allah inkârcıları çepeçevre kuşatmıştır. *Bakara Sûresi-19*)

Bir şeyin önemini
vurguladı, altını çizdi

شَدَّدَ عَلَى ...

شَدَّدَ الْوَزِيرُ فِي كَلَامِهِ عَلَى أَهْمِيَّةِ التَّعْلِيمِ وَالتَّرْبِيَةِ.

(Bakan konuşmasında, eğitim ve öğretimin önemini vurguladı.)

يُشَدِّدُ الصَّحْفِيُّ فِي كِتَابَاتِهِ عَلَى وَجُوبِ تَطْوِيرِ الْعِلَاقَاتِ.

(Gazeteci yazılarında, ilişkilerin geliştirilmesinin gerektiğini vurguluyor.)

شَدَّدَ رَئِيسُ الْجَامِعَةِ عَلَى ضَرُورَةِ إِنْشَاءِ حَيِّ جَامِعِيٍّ جَدِيدٍ.

(Rektör, yeni bir kampüs yapılmasının gerekliliğini vurguladı.)

Bir şeye/işe yol açtı, bir
sonuç doğurdu

أَسْفَرَ عَنْ ...

أَسْفَرَ حَادِثُ السَّيْرِ عَنْ مَقْتَلِ أَرْبَعَةِ أَشْخَاصٍ.

(Trafik kazası, dört kişinin ölümüne yol açtı.)

تَسْرِيْبُ الْغَازِ فِي الْمَطْبَخِ أَسْفَرَ عَنِ الْاِحْتِرَاقِ فِي الْمَطْعَمِ.

(Mutfaktaki gaz sızıntısı restoranda yangına yol açtı.)

الانْفِجَارُ فِي الشَّارِعِ أَسْفَرَ عَنِ انْهِيَارِ بَعْضِ الْمَبَانِي.

(Caddedeki patlama bazı binaların yıkılmasına yol açtı.)

Öğrenme Çıktısı

3 Arapçada harf-i cerlele kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/
Tekrarla 3

Verilen harf-i cerli fiilleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Bakara Sûresi" 19, "Tevbe Sûresi" 49 ve "Kehf Sûresi" 29. âyet-i kerimelerinde geçen harf-i cerli fiilleri ve yapıları tespit ediniz.

Anlat/
Paylaş

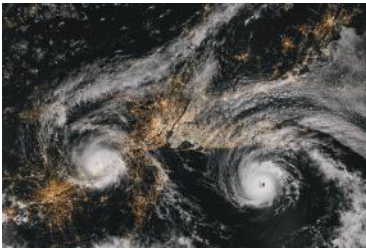
Verilen harf-i cerli fiillerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعبيرات في اللغة العربية

تَحْسَبًا لـ...

-i hesap ederek, hesaba katarak,
-in beklentisi içinde olmak,
... olasılığına karşı

سَمِعْتُ أَنَّ الْحُكُومَةَ تَتَّخِذُ بَعْضَ التَّدَابِيرِ.

(Hükümetin bazı tedbirler aldığını duydum.)

نَعَمْ، تَمَّ إِجْلَاءُ الْأَلْفِ مِنْ مَنَازِلِهِمْ تَحْسَبًا لِإِعْصَارٍ شَدِيدٍ.

(Evet, şiddetli bir kasırga olasılığına karşı, binlerce kişi evlerinden uzaklaştırıldı.)

أُعْلِنَتْ عَنْ حَالَةٍ تَأْتِي فِي الْمِنْطَقَةِ تَحْسَبًا لِفَيْضَانَاتٍ عَارِمَةٍ.

(Bölgede, aşırı sel olasılığına karşı olağanüstü hal ilan edildi.)

بِصُورَةٍ عَامَّةٍ

Genel olarak, ana hatlarıyla

لَخَصَّصْتُ لَهُمْ تَارِيخَ الدَّوْلَةِ العُثْمَانِيَّةِ بِصُورَةٍ عَامَّةٍ.

(Osmanlı Devleti Tarihini onlara genel olarak özetledim.)

كَيْفَ تُقَيِّمُ التَّطَوُّرَاتِ الأَخِيرَةَ بِصُورَةٍ عَامَّةٍ.

(Son gelişmeleri, genel olarak, nasıl değerlendiriyorsunuz?)

الجزءَ الشَّمَالِيَّ مِنْ أفْرِيقِيَا، بِصُورَةٍ عَامَّةٍ، تَتَكَوَّنُ مِنَ الصَّحَارَى.

(Afrika'nın kuzey kısmı, genel olarak, çöllerden oluşmaktadır.)

نَقْلًا عَنْ ...

-den aktararak, nakletmek suretiyle

-e dayanarak

صَدَقَّتِ المَصَادِرُ المَوْثُوقَةُ بِهَا، نَقْلًا عَنْ وَكَالَةِ الأَنَاضُولِ، إِرْجَاءَ الإِنتِخَابَاتِ العَامَّةِ.

(Güvenilir kaynaklar, Anadolu Ajansı'na dayanarak, seçimlerin erteleneceğini doğruladılar.)

ذَكَرَتْ وَكَالَةُ الأَبْنَاءِ الرِّسْمِيَّةِ هَذِهِ التَّطَوُّرَاتِ نَقْلًا عَنْ المُتَحَدِّثِ بِاسْمِ رِئَاسَةِ الوُزَرَاءِ.

(Resmi haber ajansı, başbakanlık sözcüsüne dayanarak bu gelişmeleri paylaştı.)

ذَكَرَتْ الصُّحُفُ، نَقْلًا عَنْ المَحَافِظِ تَعطِيلِ المَدَارِسِ يَوْمَيْنِ بِسَبَبِ تَسَاقُطِ التَّلُوجِ.

(Gazeteler, valiye dayanarak kar yağışı nedeniyle okulların iki gün tatil edildiğini yazdı.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/
Tekrarla 4

Verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Arapça gazetelerdeki başlıkları inceleyiniz. Bu başlıklarda geçen kalıp ifadeleri şimdiye kadar öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/
Paylaş

Verilen kalıp ifadelerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma

قراءة

الخليل بن أحمد

هُوَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْخَلِيلُ بْنُ أَحْمَدَ الْبَصْرِيُّ الْفَرَاهِيدِيُّ. زُبْمًا كَانَ أَبْرَزَ شَخْصِيَّةٍ فِي أَهْلِ زَمَانِهِ مِنْ حَيْثُ وَفُوهِ عَلَى عُلُومِ اللُّغَةِ، صَرْفِهَا وَنَحْوِهَا وَالْمُعْجَمِيَّةِ. وَعَنْهُ أَخَذَ الْكِسَائِيُّ وَسَيَبَوِيهِ وَعَبْرَهُمَا مِنْ مَشَاهِيرِ عُلَمَاءِ عَصْرِهِ، إِذْ كَانَتْ أَقْوَالُهُ حُجَّةً فِي اللُّغَةِ وَعُلُومِ الْعَرَبِ. فَلَهُ قَصَبُ السَّبْقِ إِلَى كَثِيرٍ مِنَ الْعُلُومِ كَالْعُرُوضِ وَعِلْمِ اللُّغَةِ. وَقَدْ حَصَرَ أَقْسَامَ الْعُرُوضِ فِي خَمْسِ دَوَائِرٍ، اسْتَخْرَجَ مِنْهَا خَمْسَةَ عَشَرَ بَحْرًا، ثُمَّ زَادَ عَلَيْهَا الْأَخْفَشَ، وَهُوَ نَحْوِيٌّ ذُو شَأْنٍ مِنْ نَحْوَةِ الْبَصْرَةِ، بَحْرًا آخَرَ سَمَّاهُ «الْمُتَدَارِكُ». وَاسْتَعْرَقَ فِي دَرَسِ ذَلِكَ مُعْظَمَ أَوْقَاتِهِ وَهُوَ فِي سَبِيلِ تَوْقِيعِ نَعْمَاتِ الْعُرُوضِ عَلَى الْحُرُوفِ وَالْحَرَكَاتِ حَتَّى اتَّهَمَهُ ابْنُهُ بِالْجُنُونِ، فَخَرَجَ إِلَى النَّاسِ وَقَالَ: «جُنَّ أَبِي، جُنَّ أَبِي». وَهَكَذَا، فَقَدْ أَهْدَى الْخَلِيلُ الْعَرَبِيَّةَ عِلْمَ الْعُرُوضِ تَامًا بِقَوَافِيهِ وَمَا يَجُوزُ فِيهِ مِنَ الرَّحَافِ وَالْعِلَلِ وَمَا شَاكَلَ. وَهَذَا عَمَلٌ شَاقٌّ وَضَعَهُ رَجُلٌ وَاحِدٌ ذُو دَهَاءٍ وَمَوْهَبَةٍ.

الخليل أول من ألف في اللغة ووضع المعاجم، فعانى لذلك الرحلة إلى البادية وخالط أهلها ووقف على كلامهم ودون ما جمع من ألفاظ اللغة في مصنف شهير يعرف بـ «كتاب العين»، سمّاه باسم الحرف الذي بدأه به. لم يستقِ الخليل الكلمات على ترتيب حروف الهجاء المتعارف، بل وضع للحروف ترتيباً من عنده واتخذ مخارج الحروف أساساً لنفسه، فقدّم الحروف الحلقية، ثم أتبع الأحرف اللسانية، ثم المعتلة. ولم يصل إلينا من كتاب «العين» إلا ما نقل عنه كما في كتاب سيبويه وفي كتاب «المزهر» للسُّيوطي. والثقات الباحثون محتلمون في حقيقة نسبته إليه، إذ يُقال إنَّ الخليل شرع في تأليف كتاب «العين» فوافته المنية ولم يفرغ منه، فأكمّله تلامذته فتسرّب إليه بعض الخلل.

El-Halîl B. Ahmed

Tam adı, Ebû Abdurrahman el-Halîl b. Ahmed el-Basrî el-Ferâhîdî olup, sarfı ve nahviyle dil bilimlerine ve sözlükçülüğe olan vukufu bakımından belki de çağının en önde gelen simâlarındandı. Sîbeveyh, el-Kisâ'î ve çağının diğer ünlü kişileri ondan ders almışlardır; çünkü sözleri, dil ve arabî ilimlerde birer hüccet (tanıt) idi. Kendisi, aruz ve dil bilimleri gibi çok sayıda ilim dalının öncüsü olmuştur. Aruz'u beş daireye ayırmış, bu dairelerden de on beş bahir çıkarmıştır. Daha sonra, Basra'nın ünlü gramercilerinden biri olan el-Ahfeş, bunlara "el-Mutedârik" adını verdiği bir bahir daha eklemiştir. Vaktinin çoğunu aruzun nağmelerini harflere ve harekelere uyarlamakla geçiren el-Halîl, sonunda kendi oğlu tarafından delilikle suçlanmıştır. Oğlu, dışarı çıkıp halka "Babam delirdi, babam aklını yitirdi !" diye seslenmiştir. el-Halîl böylece Arapçaya, her yönüyle kafiyeyi; nerede zihaf, illet ve benzeri şeylerin olabileceğini de gösteren bir Aruz ilmi kazandırmıştır. Bu, zor bir iş olup bunu da deha ve yetenek sahibi bir tek kişi başarmıştır.

el-Halîl, dil alanında eser yazıp ortaya bir sözlük koyan ilk kişidir. Bu amaçla, çöl yolculuğuna katlanmış, çölde yaşayanların içine karışıp dillerini öğrenmiştir. Derlediği dil malzemesini de "Kitâbu'l-Ayn" adını verdiği ünlü bir eserde toplamış; kitaba da başladığı ilk harfin adını vermiştir. el-Halîl, kelimeleri, alışılmış şekilde alfabetik sıraya göre değil de kendine göre sıraya dizmiş ve harflerin çıkış yerlerini esas almıştır. Önce boğaz harfleriyle başlamış, sonra dil harfleri ve illetli harfleri eklemiştir. "Kitâbu'l-Ayn"dan bize, sadece Sîbeveyh'in "el-Kitâb"ı ile es-Suyûtî'nin "el-Muzhir"inde aktarılanlar ulaşmıştır. Güvenilir araştırmacılar, bu kitabın ona aidiyeti konusunda görüş ayrılığı içindedirler. Çünkü denildiğine göre, el-Halîl "el-Ayn"ı yazmaya koyulmuş; ancak onu tamamlamadan vefat etmiştir. Eseri öğrencileri tamamlamış, böylece içine biraz hata sızmıştır.

Kaynak: Yûsuf Es'ad Dâğir. *Masâdiru'd-dirâsâti'l-edebîyye*, Mektebet Lubnân, Beyrut, tsz., s. 65-66'dan uyarlanmıştır.

okuma anlama

فهم المقروء

1. Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. هَلْ كَانَ الْخَلِيلُ بْنُ أَحْمَدَ عَالِمًا بِاللُّغَةِ؟
2. هَلْ كَانَ لِلْخَلِيلِ تَلَامِيذٌ مَشْهُورُونَ؟
3. هَلْ كَانَ الْخَلِيلُ يَشْتَغِلُ بِعِلْمِ الْعَرُوضِ فَقَطْ؟
4. هَلْ أَلَّفَ الْخَلِيلُ شَيْئًا مِنَ الْكُتُبِ؟
5. أَيْنَ سَافَرَ الْخَلِيلُ لِتَحْصِيلِ الْعِلْمِ؟

2. Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (√) , yanlış olanların yanına da (x) işareti koyunuz:

1. كَانَ الْخَلِيلُ بْنُ أَحْمَدَ يَشْتَغِلُ بِالتَّجَارَةِ.
2. لَمْ يَصِلْ إِلَيْنَا "كِتَابُ الْعَيْنِ".
3. كَانَ ابْنُ الْخَلِيلِ يُقَدِّرُ جُهْدَ أَبِيهِ وَيُسَاعِدُهُ.
4. نَقَلَ السَّيُوطِيُّ فِي كِتَابِهِ شَيْئًا مِنْ كِتَابِ الْخَلِيلِ.
5. رَتَّبَ الْخَلِيلُ مُعْجَمَهُ حَسَبَ مَخَارِجِ الْحُرُوفِ.
6. هُنَاكَ إختِلافٌ فِي نِسْبَةِ "كِتَابِ الْعَيْنِ" إِلَى الْخَلِيلِ.
7. حَدَّدَ الْخَلِيلُ مَجُورَ الْعَرُوضِ 15 بَحْرًا.

مُخْتَارَاتٍ مِنْ أَمْثَالِ الْعَرَبِ Arap Atasözlerinden Seçmeler

أَخُوكَ مَنْ صَدَقَكَ النَّصِيحَةَ

Kardeş dediğin sana doğru öğüt verendir.

إِنَّ أَخَاكَ مَنْ آسَاكَ

Senin kardeşin, senin yanında olup acını hafifletendir.

Kaynak: el-Meydânî, Ebu'l-Fadl Ahmed b. Muhammed, Mecma'u'l-Emsâl, I, 36,124 Dâru'l-Cil, Beyrut.

Yaşamla İlişkilendir

اِرْبِطْ بِالْحَيَاةِ

بِرُّ الْوَالِدَيْنِ

سَافَرَ أَحْمَدُ عِنْدَمَا بَحَّحَ فِي إِمْتِحَانِ الْبَاكَالُورِيَا إِلَى الْخَارِجِ قَصْدًا
إِتْمَامَ دِرَاسَتِهِ الْعَالِيَةِ، وَمِنْ هُنَاكَ كَتَبَ لِأَخِيهِ عَزِيزٍ رِسَالَةً يُوصِيهِ
فِيهَا بِأَبَوَيْهِ فَقَالَ:

يَا أَخِي عَزِيزُ، كُنْ رُؤُوفًا بِأَبِينَا، فَأَبُونَا هُوَ الَّذِي يَعْمَلُ مِنْ أَجْلِنا
لِنَبْلُغَ دَرَجَاتِ الْمَجْدِ فِي الْحَيَاةِ. وَارْحَمْ أُمَّنَا الَّتِي حَمَلْتَنَا أَجْنَةً فِي
بَطْنِهَا وَسَهَرَتْ عَلَي رَاحَتِنَا وَتَعَبَتْ وَشَقِيَتْ لِتُوفِّرَ لَنَا رَغَدَ الْعَيْشِ،
فَحَقُّ رِعَايَتِهَا عَلَيْنَا وَاجِبٌ دِينِيٌّ وَأَخْلَاقِيٌّ وَإِنْسَانِيٌّ .

فَدُو الْعَقْلِ وَالْوَفَاءِ هُوَ مَنْ يَحْتَرِمُ أَبَوَيْهِ وَيُحِبُّهُمَا وَيَمْتَثِلُ بِأَمْرِهِمَا، وَيُسَاعِدُهُمَا إِذَا إِحْتَاجَا إِلَيْهِ. وَلَا يَنَالُ رِضَا
اللَّهِ وَرِضَاهُمَا إِلَّا مَنْ كَانَ ذَا سَجَايَا حَمِيدَةٍ وَأَخْلَاقٍ فَاضِلَةٍ، وَلَمْ يَذْكُرْهُمَا بِفِيهِ إِلَّا بِالْكَلِمَةِ الطَّيِّبَةِ، فَقَدْ قَالَ اللَّهُ
تَعَالَى :

﴿فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرُهُمَا﴾ (سورة الإسراء : 23)

Kaynak: <https://analbahr.com/> -اللغة-العربية-في-الخمسة-عن-الأسماء-الحمسة-في-اللغة-العربية-

alıştırmalar

التدريبات

1- Aşağıdaki cümlelerde yanlış yazılmış olan kelimeleri bulup doğrusunu yazınız.

1. كَانَ أَبِي جَعْفَرٍ الْمَنْصُورُ مُهْتَمًّا بِعُلُومِ الْحِكْمَةِ
2. اسْتَمِعَ إِلَى نَصِيحَةِ أَبُوكَ.
3. عَلَيْكَ أَنْ تُسَاعِدَ أَخُوكَ.
4. كَانَ فِي فَاهُ لُقْمَةٌ يَمَضُّهَا.
5. ذَا الْعِلْمِ مُكْرَمٌ أَيْنَمَا ذَهَبَ.

2- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere parantez içindeki fiillerden uygun olanını yazınız.

1. .... أَخَاكَ الْمَظْلُومَ. (سَاعِدَ-سَلَّمَ عَلَى - جَاءَ)
2. .... رَسُولُ اللَّهِ أَبَا رَحِيمًا لِلْمُسْلِمِينَ. (مَرَّتْ - كَانَ - سَلَّمْتُ)
3. .... الشَّاعِرُ الْعَرَبِيُّ عَنَتْرَهُ بِنُ شَدَادٍ بِ "أَبِي الْفَوَارِسِ". (عَاشَ - مَضَى - لُقَّبَ)
4. .... فَكَ عَنِ الدَّمِّ وَالنَّمِيمَةِ. (أَرْمَى - أَحْفَظُ - قُلَّ)
5. .... أَخِي مِنْ إِسْطَنْبُولَ قَبْلَ سَاعَةٍ. (رَجَعَ - نَدِمَ - نَزَلَ)

3- Aşağıdaki cümleleri, parantez içinde verilmiş sözcüklerin doğru kullanımıyla tamamlayıp yeniden yazınız.

1. أَعْرِفُ أَنْ ... رَجُلٌ فَاضِلٌ. (حَمُوكَ)
2. لَا تَفْتَحْ ... أَمَامَ وَالِدِكَ إِلَّا بِالْقَوْلِ الْحَسَنِ. (فُوكَ)
3. كُنْ بَارًا بِ... (أَبُوكَ)
4. كَانَ رَجُلًا ... كَرِيمٌ وَمُرُوءَةً. (دُو)
5. ذَهَبَ أَحْمَدُ إِلَى السُّوقِ مَعَ ... (أَخُوهُ)

4- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları, parantez içinde bulunan beş isimden birisiyle doldurunuz.

- (أَبٌ، أَخٌ، حَمٌّ، فُو، دُو)
1. .... الْمَالِ يَجِبُ أَنْ يَكُونَ سَخِيًّا.
  2. .... هُوَ الَّذِي رَبَّكَ.
  3. لَا تُخْرِجْ مِنْ ... كَلِمَةً خَبِيثَةً.
  4. .... لَيْلَى مُهَنْدِسٌ يَعْمَلُ فِي مَصْنَعٍ.
  5. .... كَانَ مُحَمَّدٌ وَزِيرَ التَّرْبِيَةِ لَمَّا تَزَوَّجَ بِنْتِهِ.

5- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerle doldurunuz.

1. شَدَّدَ أَحْيَى ..... أَهْمِيَّةَ الدَّرَاسَةِ الْجَامِعِيَّةِ.
2. أَسْفَرَ الْانْفِجَارَ فِي الْمَبْنَى ..... حَرِيقَ فِي بَيْتِ حَمِيكَ.
3. تُحِيطُ الْأَشْجَارُ ..... أَطْرَافَ حَدِيقَتِنَا.
4. شَدَّدَ مُدِيرُ الْمَدْرَسَةِ ..... ضَرُورَةَ التَّرَامِ الطُّلَابِ بِالْمَلَابِسِ الْمَدْرَسِيَّةِ.
5. أَسْفَرَ إِرْتِفَاعَ الْأَسْعَارِ ..... مُظَاهِرَاتِ فِي بَعْضِ الْمَدَنِ.

6- Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kalıp ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

(بِصُورَةٍ عَامَّةٍ، تَحْسِبًا لِي، نَقْلًا عَنْ)

1. الأسماء في اللغات السامية ... ذات أصل ثلاثي.
2. حشدت الدولة الجيش في الجبهة ... هجمات إرهابية.
3. ذكرت الصحف، ... وزير التربية، افتتاح المدارس اعتباراً من شهر أيلول.

7. Aşağıda verilen cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. يَحْسِبُ الْبَخِيلُ أَنَّ الْمَالَ خَالِدٌ. (يَنْبَغِي - يَطُنُّ - يُنْكِرُ)
2. فَرِحَ التَّلْمِيزُ بِنَجَاحِهِ. (سَرَّ - أَسِفَ - رَفَضَ)
3. أَعْرَفُ أَنَّكَ رَجُلٌ أَمِينٌ. (أَفْضَلُ - أَحْشَى - أَعْلَمُ)
4. لَا تَأْكُلْ مَا لَا تَسْتَطِيعُ هَضْمَهُ. (تَبَحُّثٌ عَنْ - تَقْدِيرٌ عَلَى - تَعْتَرُ عَلَى)
5. الْعِنَبُ مِنْ أَلَذِّ أَنْوَاعِ الْفَاكِهَةِ طَعْمًا. (الْعَقَّارُ - الْحُضَارُ - الثَّمَرَةُ)

8- Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri anlamlı cümleler haline getiriniz.

1. إِلَى / اسْتَمَعَ / نَصِيحَةٍ / أَبِيكَ
2. أَخِيكَ / مَاذَا / نَحْوُ / يَجِبُ / عَلَيْكَ
3. عَلَيْنَا / ذُو / مَحْمُودٍ / فَضْلٌ
4. مِنْ / مَا / فِيكَ / إِحْذَرُ / تَلْفَظُ
5. عِنْدَمَا / بِحَمِيكَ / رَحَّبَ / يَزُورُكَ

9- Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. حَمُو الرَّجُلِ يُسَاعِدُهُ فِي الْأُمُورِ الصَّعْبَةِ.
2. إِنَّ أَخَاكَ مُدِيرٌ نَاجِحٌ.
3. شَاهَدْتُ أَبَاكَ فِي السُّوقِ.
4. أَحْسِنُ إِلَى أَوْلَادِكَ.
5. لَا يَخْرُجُ مِنْ فِيهِ إِلَّا الشَّرُّ.

10- Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Salih'in babası emekli bir memurdur.
2. Hocamız, meşhur bir bilim adamıdır.
3. Dün kayınpederinizle tanıştık.
4. Babamız bizim için çalışıyor.
5. Merve'nin kardeşiyle tartıştım.

1

Arapçada Beş İsim olarak anılan yapıları kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 4

Günlük Hayatımızda Arapça başlığı altında yer alan diyalogda hem bu bölümde işlenen “Beş İsim” konusuna giriş yapılmış hem de önceki bölümlerde işlenen konular, anlatılan ifade kalıpları pekiştirilmeye çalışılmıştır.

2

Arapçada el-Esmâ' el-Hamse (الأسماء الخمسة) olarak adlandırılan “Beş İsim”i tanıma, nasıl kullanıldıklarını öğrenme ve cümle içinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada “Beş İsim”

Arapçada el-Esmâ' el-Hamse (الأسماء الخمسة) olarak adlandırılan “Beş İsim”i tanıma, nasıl kullanıldıklarını öğrenme ve cümle içinde kullanma becerisi elde etme.

“Beş İsim”, muzâf durumundayken hareke yerine harflerle irâb edilen kelimelerdir. Bu isimler, ref’ durumunda vâv (و); nasb durumunda elif (ل); cer durumunda da yâ (ي) harfleri alırlar. Bu durumu aşağıdaki tabloda şöyle gösterebiliriz:

دُو	فُو	حَم	أَخ	أَب	Yalın halde
دُو... دُو	فُو... فُو	حَمُو... حَمُو	أَخُو... أَخُو	أَبُو... أَبُو	Merfû halde
دَا... دَا	فَا... فَا	حَمَا... حَمَا	أَخَا... أَخَا	أَبَا... أَبَا	Mansûb halde
ذِي... ذِي	فِي... فِي	حَمِي... حَمِي	أَخِي... أَخِي	أَبِي... أَبِي	Mecrûr halde

3

Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanma
Bu kısımda harf-i cerle kullanılan fiillerden “أَسْفَرَ عَنِ”، “شَدَّدَ عَلَى”، “أَحَاطَ بِ” fiillerinin kullanım biçimleri örneklerle ortaya konmuştur.

يُحِيطُ السِّيَاحُ بِالْبُسْتَانِ.

(Çit, bostanı çevreliyor.)

شَدَّدَ الْوَزِيرُ فِي كَلَامِهِ عَلَى أَهْمِيَّةِ التَّعْلِيمِ وَالتَّرْبِيَةِ.

(Bakan konuşmasında, eğitim ve öğretimin önemini vurguladı.)

أَسْفَرَ حَادِثُ السَّيْرِ عَنْ مَقْتَلِ أَرْبَعَةِ أَشْخَاصٍ.

(Trafik kazası, dört kişinin ölümüne yol açtı.)

4

Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde etme
Arapçada yaygın olarak kullanılan kalıp ifadelerden “نَقْلًا عَنْ...”، “بِصُورَةٍ عَامَّةٍ”، “تَحْسَبًا لـ...” yapılarının kullanım özellikleri örneklerle ele alınmıştır.

أُغْلِنْتُ عَنْ حَالَةِ تَأَهُبٍ فِي الْمِنْطَقَةِ تَحْسَبًا لِمَبْضَانَاتٍ عَارِمَةٍ.

(Bölgede, aşırı sel olasılığına karşı olağanüstü hal ilan edildi.)

لَحَّضْتُ لَهُمْ تَارِيحَ الدَّوْلَةِ العُثْمَانِيَّةِ بِصُورَةٍ عَامَّةٍ.

(Osmanlı Devleti Tarihini onlara genel olarak özetledim.)

صَدَّقَتِ الْمَصَادِرُ الْمُؤْتَوِّقَةُ بِهَا، نَقْلًا عَنْ وَكَالَةِ الْأَنْضُولِ، إِجْبَاءَ الْإِنْتِخَابَاتِ الْعَامَّةِ.

(Güvenilir kaynaklar, Anadolu Ajansı'na dayanarak, seçimlerin erteleneceğini doğruladılar.)

1 Aşağıdakilerden hangisi “مَنْ هَذَا الشَّابُّ؟” sorusunun anlamlı bir yanıtı olabilir?

- A. هو أَخُو مَرْوَانَ.
- B. كَانَ حَمُوهُ مَرِيضًا.
- C. لَمْ يَكُنْ حَاضِرًا.
- D. مِنَ الْمَمْكِنِ أَنْ يَتَأَخَّرَ.
- E. أَظُنُّ أَنَّهُ سَيَرْجِعُ.

2 Beş İsim hakkında aşağıdaki hükümlerden hangisi doğrudur?

- A. Sadece فُو kelimesi muzâf olarak gelemez.
- B. İkil yapılmaları, diğer isimlerden tamamen farklıdır.
- C. Bu isimler, günümüz Arapçasında artık kullanılmamaktadır.
- D. Tekil ya da çoğul olmaları, okunuş ve irâb edilmiş şeklini değiştirmez.
- E. Muzâf olduklarında cümle içindeki irâbları harekeyle değil harflerle.

3 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere **anlamca** aşağıdaki sözcüklerden hangisinin getirilmesi uygundur?

الْحَمُّ هُوَ ... الزَّوْجَةِ.

- A. أَخُو
- B. الرَّجُلِ
- C. صِهْرُ
- D. وَالِدُ
- E. وَالدُّ

4 Aşağıdaki cümlelerin “Eşinin kardeşinin Tarım Bakanlığında çalıştığını biliyorum.” anlamı taşıması için boşluk, aşağıdaki isimlerden hangisi ile doldurulmalıdır?

أَعْرِفُ أَنَّ ... يَعْمَلُ فِي وَرَازَةِ الزَّرَاعَةِ.

- A. أَخَا زَوْجَتِكَ
- B. أَخُو أُمَّكَ
- C. أَخِي زَوْجِكَ
- D. أَخِي نَسَبِيكَ
- E. أَخُو امْرَأَتِكَ

5 “أَبُوكَ عُضُوٌّ فِي نِقَابَةِ الْمُحَامِلِينَ” cümlesinde altı çizili sözcüğün i‘râbı aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Haber merfû, ref alâmeti vâv harfi.
- B. Şibih cümle mahallen merfû.
- C. Mubteda merfû, ref alâmeti vâv harfi.
- D. Fâil merfû, ref alâmeti vâv harfi.
- E. Mubteda merfû, ref alâmeti damme.

6 Beş İsim’den hangisi, “سَمِعَةَ ... هَذَا الرَّجُلُ” cümlesindeki boşluğu anlamlı bir şekilde tamamlayabilir?

- A. فُو
- B. أَخ
- C. ذُو
- D. أَب
- E. حَم

7 “أَخِي مُهَنْدِسٌ فِي شَرِكَةِ كَهْرَبَاءِ أَجْنِبِيَّةٍ.”

cümlesinin anlamca en yakın Türkçe karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Kardeşim, yerli bir firmada mühendis olarak çalışmaktadır.
- B. Kardeşimin çalıştığı elektrik şirketi yabancıdır.
- C. Yabancı bir elektrik şirketi, kardeşimi mühendis olarak istihdam etti.
- D. Kardeşim, uluslararası bir firmada elektrik mühendisidir.
- E. Kardeşim, yabancı bir elektrik şirketinde mühendistir.

8 “حُسَامٌ طَالِبٌ ذُو قَلْبٍ رَحِيمٍ يُحِبُّ الْفُقَرَاءَ.” cümlesinin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Yufka yürekli Hüsam, fakirleri sever.
- B. Hüsam, fakirleri seven yufka yürekli bir öğrencidir.
- C. Yufka yürekli olan Hüsam, fakir öğrencilere yardım eder.
- D. Hüsam, fakirlere karşı şefkatli olan bir öğrenci olarak tanınır.
- E. Hüsam, hem yufka yürekli hem de fakirleri seven bir öğrencidir.

9 هذه الجبال ... مُعْطَاةً بِالتَّلُوجِ طَوَالَ الشَّتَاءِ. " cümlesinde boş bırakılan yere hangi kalıp ifade getirilebilir?

- A. عِلْمًا بِ
- B. بِالإِضَافَةِ إِلَى
- C. نَقْلًا عَنِ
- D. تَحْسُبًا لِ
- E. بِصُورَةٍ عَامَّةٍ

10 شَدَّدَ رَئِيسُ الْجَامِعَةِ ..... ضَرُورَةَ إِنْشَاءِ حَيٍّ " cümlesinde boşluğa hangi harf-i cer getirilmelidir?

- A. ل
- B. عَلَى
- C. عَنْ
- D. إِلَى
- E. مِنْ

1. A	Yanıtınız yanlış ise “Beş İsim” konusunu yeniden gözden geçiriniz.	6. C	Yanıtınız yanlış ise “Beş İsim” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. E	Yanıtınız yanlış ise “Beş İsim” konusunu yeniden gözden geçiriniz.	7. E	Yanıtınız yanlış ise “Beş İsim” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. D	Yanıtınız yanlış ise “Beş İsim” konusunu yeniden gözden geçiriniz.	8. B	Yanıtınız yanlış ise “Beş İsim” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. A	Yanıtınız yanlış ise “Beş İsim” konusunu yeniden gözden geçiriniz.	9. E	Yanıtınız yanlış ise “Arapçada Kalıp İfadeler” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. C	Yanıtınız yanlış ise “Beş İsim’in Cümle İçindeki İrâbına Örnekler” konusunu yeniden gözden geçiriniz.	10. B	Yanıtınız yanlış ise “Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller” konusunu yeniden gözden geçiriniz.

4

Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 1

Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. نَعَمْ إِنَّهُ كَانَ عَالِمًا بِاللُّغَةِ وَعُلُومِهَا.
2. نَعَمْ، لَقَدْ دَرَسَ عِنْدَهُ عَدَدٌ مِنَ النَّحَاةِ.
3. لَأَ، بَلْ كَانَ يَهْتَمُّ بِعُلُومِ اللُّغَةِ وَإِعْدَادِ مُعْجَمٍ.
4. نَعَمْ لَقَدْ أَلْفَ «كِتَابِ الْعَيْنِ».
5. سَافَرَ إِلَى الْبَادِيَةِ لِيَتَعَلَّمَ مِنَ الْبَدْوِ اللُّغَةَ الْفَصِيحَةَ.

Okuma Anlama 2

Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (√), yanlış olanların yanına da (x) işareti koyunuz.

1. كَانَ الْخَلِيلُ بْنُ أَحْمَدَ يَشْتِغِلُ بِالتَّجَارَةِ. (x)
2. لَمْ يَصِلْ إِلَيْنَا «كِتَابُ الْعَيْنِ». (x)
3. كَانَ ابْنُ الْخَلِيلِ يُقَدِّرُ جُهْدَ أَبِيهِ وَيُسَاعِدُهُ. (x)
4. نَقَلَ السَّيُوطِيُّ فِي كِتَابِهِ شَيْئًا مِنْ كِتَابِ الْخَلِيلِ. (√)
5. رَتَّبَ الْخَلِيلُ مُعْجَمَهُ حَسَبَ مَخَارِجِ الْحُرُوفِ. (√)
6. هُنَاكَ اخْتِلَافٌ فِي نِسْبَةِ «كِتَابِ الْعَيْنِ» إِلَى الْخَلِيلِ. (√)
7. حَدَّدَ الْخَلِيلُ بُحُورَ الْعُرُوضِ 15 بَحْرًا. (√)

4

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki cümlelerde yanlış yazılmış olan kelimeleri bulup doğrusunu yazınız.

1. كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ الْمَنْصُورُ مُهْتَمًّا بِعُلُومِ الْحِكْمَةِ.
2. اسْتَمِعَ إِلَى نَصِيحَةِ أَبِيكَ.
3. عَلَيْكَ أَنْ تُسَاعِدَ أَخَاكَ.
4. كَانَ فِي فِيهِ لُقْمَةٌ يَمْضَعُهَا.
5. ذُو الْعِلْمِ مُكْرَمٌ أَيْنَمَا ذَهَبَ.

Alıştırma 2

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere parantez içindeki fiillerden uygun olanını yazınız.

1. سَاعِدَ أَخَاكَ الْمَظْلُومَ.
2. كَانَ رَسُولُ اللَّهِ أَبَا رَحِيمًا لِلْمُسْلِمِينَ.
3. لُقِبَ الشَّاعِرُ الْعَرَبِيُّ عَنَتْرَهُ بِنُ شَدَادٍ بِـ "أَبِي الْفَوَارِسِ".
4. إِحْفَظْ فَأَكْ عَنِ الدَّمِّ وَالنَّمِيمَةِ.
5. رَجَعَ أَخِي مِنْ إِسْطَنْبُولِ قَبْلَ سَاعَةٍ.

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümleleri, parantez içinde verilmiş sözcüklerin doğru kullanımıyla tamamlayıp yeniden yazınız.

1. أَعْرِفُ أَنَّ حَمَّاكَ رَجُلٌ فَاضِلٌ.
2. لَا تَفْتَحْ فَأَكَ أَمَامَ وَالِدِكَ إِلَّا بِالْقَوْلِ الْحَسَنِ.
3. كُنْ بَارًا بِأَبِيكَ.
4. كَانَ رَجُلًا ذَا كَرَمٍ وَمُرُوءَةٍ.
5. ذَهَبَ أَحْمَدُ إِلَى السُّوقِ مَعَ أَخِيهِ.

4

Alištırmalar Yanıt Anahtarı

Alištırma 4

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları, parantez içinde bulunan beş isimden birisiyle doldurunuz.

1. دُو المَالِ يَجِبُ أَنْ يَكُونَ سَخِيًّا.
2. أَبُوكَ هُوَ الَّذِي رَبَّكَ.
3. لَا تُخْرِجْ مِنْ فَيْكَ كَلِمَةً خَبِيثَةً.
4. أَخُو لَيْلَى مُهَنْدِسٌ يَعْمَلُ فِي مَصْنَعٍ.
5. كَانَ حَمُو مُحَمَّدٍ وَزِيرَ التَّرْبِيَةِ لَمَّا تَزَوَّجَ بِنْتَهُ.

Alištırma 5

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerle doldurunuz.

1. شَدَّدَ أَحْيَى عَلَى أَهْمِيَّةِ الدَّرَاسَةِ الجامِعِيَّةِ.
2. أسفر الانفجار في المبنى عن حريق في بيت حميك.
3. تُحِيطُ الأشجارُ عَلَى أطرافِ حديقَتنا.
4. شَدَّدَ مُدِيرُ المدرِسةِ عَلَى ضرورةِ التزامِ الطُّلابِ بالملابسِ المدرسيةِ.
5. أسَفَرَ إرتفاعُ الأسعارِ عن مظاهراتٍ في بعضِ المدنِ.

Alištırma 6

Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kalıp ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

1. الأسماءُ في اللغاتِ السَّامِيَّةِ، بِصُورَةٍ عَامَّةٍ، ذاتُ أَصْلٍ ثَلَاثِيٍّ.
2. حَشَدَتِ الدَّوْلَةُ الجَيْشَ في الجَبْهَةِ نَحْسَباً لِجَحَمَاتِ إِرهايِيَّةِ.
3. ذَكَرَتِ الصُّحُفُ، نَقْلاً عَنِ وَزِيرِ التَّرْبِيَةِ، إِفْتِتَاحَ المدارسِ إِعْتِبَاراً مِنْ شَهْرِ أَيْلُولِ.

Alištırma 7

Aşağıda verilen cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. يَحْسِبُ البَحِيلُ أَنَّ المَالَ خَالِدٌ. (يَنْبَغِي - يَظُنُّ - يُنْكِرُ)
2. فَرِحَ التلميذُ بِنجاحِهِ. (سُرَّ - أَسِفَ - رَفَضَ)
3. أَعْرِفُ أَنَّكَ رَجُلٌ أَمِينٌ. (أَفْضَلُ - أَخَشَى - أَعْلَمُ)
4. لَا تَأْكُلْ مَا لَا تَسْتَطِيعُ هَضْمَهُ. (تَبَحَّثُ عَنِ - تَقْدِرُ عَلَى - تَعْتُرُ عَلَى)
5. العِنَبُ مِنْ أَلْدِّ أَنْواعِ الفاكهةِ طَعْمًا. (العقار - الخضار - الثمرة)

4

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 8

Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri anlamlı cümleler haline getiriniz.

1. اسْتَمِعْ إِلَى نَصِيحَةِ أَبِيكَ.
2. ماذا يَجِبُ عَلَيْكَ نَحْوَ أَحِيكَ؟
3. محمودٌ ذُو فَضْلٍ عَلَيْنَا.
4. إِحْدَرُ مَا تَلْفَظُ مِنْ فِيكَ.
5. رَحِبْ بِحَمِيكَ عِنْدَمَا يَبْرُوكُ.

Alıştırma 9

Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. هُوَ الرَّجُلُ يُسَاعِدُهُ فِي الْأُمُورِ الصَّعْبَةِ.
Adamın kayınbabası, zor işlerinde kendisine yardım ediyor.
2. إِنَّ أَخَاكَ مُدِيرٌ نَاجِحٌ.
Kardeşin, başarılı bir müdürdür.
3. شَاهَدْتُ أَبَاكَ فِي السُّوقِ.
Babanı çarşıda gördüm.
4. أَحْسِنُ إِلَى أَصْدِقَاءِ أَحِيكَ.
Kardeşinin arkadaşlarına iyilikte bulun.
5. لَا يَخْرُجُ مِنْ فِيهِ إِلَّا الشَّرُّ.
Onun ağzından, kötü sözden başka bir şey çıkmaz.

Alıştırma 10

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Salih'in babası emekli bir memurdur.
أَبُو صَالِحٍ مُوظَّفٌ مُتَقَاعِدٌ.
2. Hocamız, meşhur bir bilim adamıdır.
أُسْتَاذُنَا عَالِمٌ ذُو شُهْرَةٍ.
3. Dün kayınpederinizle tanıştık.
تَعَرَّفْنَا أَمْسٍ عَلَى حَمِيكُم.
4. Babamız bizim için çalışıyor.
يَعْمَلُ أَبُونَا مِنْ أَجْلِنَا.
5. Merve'nin kardeşiyle tartıştım.
نَاقَشْتُ أَخَا مَرْوَةَ.

bölümün kelimeleri

كَلِمَاتُ الْقِسْمِ

آسَى (âsâ) destek olup acısını paylaştı, teselli etti	تَسَرَّبَ (teserrebe) sızdı
أَبْرَزُ (ebrezu) en bariz, en dikkat çekici, en tanınmış	تَسْرِبَ (tesrîb) sızdırma
إِجْلَاءُ (iclâ) uzaklaştırma, tahliye etme	تَوَقَّعَ (tevkî) uygulama, yerine getirme icra etme
أَجِنَّةُ (ecinne) ceninler (t.) حَيْنِ (cenîn)	... تَتَلَمَّذَ عَلَى (tetelmeze alâ) birinin öğrencisi oldu, yanında yetişti
إِحْتِرَاقُ (ihtirâk) yangın, yanma	جُنَّ (cunne) delirdi, çıldırdı
أَخَذَ يَأْخُذُ - (ehaze - ye'huzu) öğrenmek, ders almak (عَنْ): birinden)	حَادِثُ السَّيْرِ (hâdisu's-seyr) trafik kazası
أَدْبَاءُ (udebâ) edebiyatla ilgilenen yazarlar, şairler, edipler (t.) أَدِيبُ (edîb)	حَالَةٌ تَأْتِبُ (hâletu't-te'ehhub) hazırlık (teyakkuz) durumu, alarma geçmek
إِرْجَاءُ (ircâ) erteleme, tecil etme	... حَبَّبَ إِلَى (habbebe ilâ) birine sevdirdi
أَسَاءَ (esâ'e) kötülük etti, bir şeyi kötü yaptı	حَذِرَ يَحْذَرُ - (hazira-yehzaru) sakınmak, korunmak, uzak durmak
إِسْتَقَالَ (istekâle) istifa etti	حَشَدَ يَحْشُدُ - (haşede-yahşudu) yığmak, toplayıp bir araya getirmek
إِسْتَقَرَّ (istekarra) ikamet etti, oturdu (فِي: bir yerde)	حَمَى يَحْمِي - (hamâ- yahmî) korumak, muhafaza etmek, savunmak
أَسْوَارُ (esvâr) şehri çeviren surlar (t.) سُورُ (sûr)	حَيَّ جَامِعِيَّ (hayy câmi'î) üniversite kampüsü
أَصْهَارُ (ashâr) damatlar, güveyleyler, eniştelere (t.) صِهْرُ (sihr)	... خَالَطَ بِ... (hâleta bi) bir gruba, topluluğa karışmak, aralarına girmek
إِعْصَارُ (i'sâr) kasırğa, bora	خَلَلَ (halel) bozukluk, arıza, yanlışlık
الْإِنْتِخَابَاتُ الْعَامَّةُ (el-intihâbatu'l-âmmeh) genel seçimler	دَوَائِرُ (devâir) daireler (t.) دَائِرَةٌ (dâire)
الِدِّرَاسَةُ الْعُلْيَا (ed-dirâsetu'l-ulyâ) lisansüstü öğrenim	دَوَّنَ (devvene) kaydetti, yazıya geçirdi
أَمَارَاتُ (emârât) emareler, işaretler, alametler, izler (t.) أَمَارَةٌ (emâre)	ذَمَّ (zemm) kötüleme, zemmetme (övgü'nün zıddı)
... اِمْتَسَلَتْ بِ... (imtesele bi) emrine uydu, dediğini yaptı	ذُو الْحَاجَةِ (zu'l-hâce) ihtiyaç sahibi, muhtaç
أَوْصَى (evsâ) tavsiye etti, tembih etti; vasiyette bulundu	رِعَايَةٌ (ri'âye) koruma, gözetme, bakım, himaye etme
بَاكَالُورِيَا (bâkâlûryâ) lise diploması	رَعَى - رَعَى (ra'â- yer'â) korumak, himaye etmek
بِرٌّ (bîr) iyilik, hayır, faydalı şey	رَغَدٌ (ragad) bolluk, refah
بَوَادِي (bevâdi) çöller (t.) بَادِيَةٌ (bâdiye)	زَحَفَ (zihaf) zihaf (bir aruz terimi)

سَبَب (sebeb) **sebeb (bir aruz terimi)**

سَجَايَا (secâyâ) **karakterler, huylar (t.)** سَجِيَّة (seciyye)

سَخِيٍّ (sehiyy) **cömert, eli açık**

سَهْرُ - يَسْهَرُ (sehera-yesheru) **geceyi uykusuz geçirmek;**
dinlenmeden çalışmak (على : bir şey için)

سِيَّاح (siyâc) **çit**

شَاكٌّ (şâkk) **zor, çetin, meşakkatli**

شَاكِلٌ (şâkele) **bir şeye benzedi, andırdı**

شَقِيٌّ - يَشْقَى (şakıye-yeşkâ) **mutsuz olmak**

شَنِيعٌ (şeni') **kötü, çirkin, kaba**

صِبَا (sibâ) **çocukluk**

صَحْرَاءُ (sahrâ) **çöller, sahralar (t.)** صَحَارَى (sahârâ)

صَحْفِيٌّ (sahafıyy) **gazeteci**

صِيْتٌ (sî) **ün, şöhret**

عَطْفٌ - يَعْطِفُ ('atafe-ya'tifu) **acımak, merhamet**
etmek (على : birine)

عِلَّةٌ (ille) **illet (bir aruz terimi)** (عِلَلٌ (ilel)

عُلُومُ الْحِكْمَةِ (ulûmu'l-hikme) **hikmet ilimleri, akla ve**
sezgiye dayanan ilimler, felsefe ve kelam vs.

فَرَعٌ - يَفْرَعُ (ferega-yefragu) **bitirmek (من: bir işi)**

فِطْنَةٌ (fitne) **zekâ; zekilik**

فَيْضَانٌ (feyedân) **sel, su taşkını**

قَرَّبَ مِنْ... (karrabe min) **bir şeyi veya birini**
yaklaştırmak, kendine çekmek

قَيِّمٌ (kayyeme) **değerlendirdi, kıymet biçti**

لَا زَمَ (lâzeme) **yanından ayrılmadı, eşlik etti**

لَحَّصَ (lahhasa) **özetledi**

مُتَنَكِّلٌ (mutenakkıl) **portatif, taşınabilir**

مَجْدٌ (mecc) **şan, şeref, şanlı tarih vs.**

مَصَادِرٌ (mesâdir) **kaynaklar (t.)** مَصْدَرٌ (masdar)

مَضَعٌ - يَمْضَعُ (madaga-yemdagu) **çiğnemek**

مَضَى - يَمْضِي (madâ-yemdî) **(vakit) geçmek**

مُغَطَّتْ بِ... (muğattâ bi) **bir şeyle örtülü, kaplı**

مَوْهَبَةٌ (mevhibe) **yetenek**

نَاقَشَ (nâkaşe) **tartıştı, görüştü, müzakere etti**

نُبُوغٌ (nubûğ) **deha, üstün başarı**

نَسَّقَ (nesseka) **düzenledi, sıraya koydu**

نَمِيمَةٌ (nemîme) **söz taşıma, koğuculuk**

نَهَرَ - يَنْهَرُ (nehera-yenheru) **azarlamak**

هَجَمَاتُ إِرْهَابِيَّةٍ (hecemât irhâbiyye) **terörist saldırılar**

هَجْوٌ (hecv) **yerghi, alay, hiciv**

وُقُوفٌ عَلَى... (vukuf 'alâ) **bir şeye vâkıf olma, bir şey**
hakkında bilgi sahibi olma

bölümün deyimleri

تعبيرات الوحدة

أكيد (*ekîd*) şüphesiz, kesinlikle

بصُورَة عَامَّة (bi sûra 'âmmе) genel olarak, ana hatlarıyla

...بُعْيَة... (*bugye...*) ...için, ...amacıyla

...تَحْسُباً لـ... (*tehasuben li*) -i hesap ederek, hesaba katarak,-in beklentisi içinde olmak, ...olasılığına karşı

قَصَبُ السَّبِق (kasabû's-sebk) “Birincilik Ödülü” diye çevirebileceğimiz eski bir Arapça ifade

...نَقْلًا عَنْ... (*naklen 'an*) -den aktararak, nakletmek suretiyle, -e dayanarak

وَافَتْهُ الْمَيِّتَةُ (*vâfethu'l-myeniyе*) eceli geldi

■ Bölüm 5

Maksûr, Mankûs ve Memdûd İsimler

öğrenme çıktıları

Günlük Hayatımızda Arapça 5

- 1 Maksûr, mankûs ve memdûd isimleri cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

- 3 Harf-i cerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Maksûr, Mankûs, Memdûd İsimler

- 2 Maksûr, mankûs ve memdûd isimleri metin içinde tanıyabilme ve özelliklerini kavrayabilme; maksûr, mankûs ve memdûd isimlerin merfû, mansûb ve mecrûr hallerini irâb edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

- 4 Arapça bazı kalıp ifadeleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية : • Maksûr, Mankûs ve Memdûd isimler

الأسماء المقصورة والمنقوصة والممدودة

الْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى

GİRİŞ

مُقَدِّمَةٌ

Bilindiği gibi isimler cinsiyete delaletleri açısından *muzekker* ve *muennes* olarak; sayı bakımından *mufred*, *tensiye* ve *cemi* olarak; belirlilik ve belirsizlik açısından ise *marife* ve *nekira* olarak ayrıma tabi tutulmaktadır. İsimler, son harflerinin yapısı bakımından da sahih isimler ve sahih olmayan isimler biçiminde ikiye ayrılmaktadır. Bunlardan sahih olmayan isimler, *maksûr*, *mankûs* ve *memdûd* olmak üzere üç kategoride ele alınmaktadır. *Elif-i maksûre* ile biten isimlere *maksûr* isimler denir. *Elif-i maksûre*; ismin sonunda yer alan, *kısa elif* (ى) şeklinde yazılan ve kendinden önceki harfin harekesi daima fetha olan bir harftir. Örneğin *مُصْطَفَى* *maksûr* bir isimdir. Sonu bir uzatma (med) harfi olan *yâ* (ي) ile biten ve bir önceki harfin harekesi daima kesra olan isimler ise *mankûs* isim olarak adlandırılır. Örneğin *الرَّامِي* *mankûs* bir isimdir. *Mankûs* isimler, belirsiz olarak kullanıldığında *merfû* ve *mechrûr* durumlarında sonundaki (ي) harfi de düşer ve bir önceki harfin kesra olan harekesi, düşen *yâ* harfinin yerine bir kesra harekesi daha alır. *Memdûd* isimler ise elif ve hemze (ء) ile sona eren isimlerdir. Örneğin *سِنَاء* ismi *memdûd* bir isimdir.

Bu bölümde sahih olmayan isimler içinde yer alan bu üç isim türü ele alınmaktadır. Bölüm içinde *maksûr*, *mankûs* ve *memdûd* isimlerin kullanıldığı bir diyalog ve bir de metin yer almaktadır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 5

العربية في حياتنا اليومية ٥

Teneffüste Üç Kız Öğrenci

Üçüncü dersin bittiğini ilan eden zil çaldı. Kız öğrenciler sınıftan çıkıp kantine doğru koşturdular. Fakat Sena, Selva ve İnci sınıftan çıkmadı. Selva ve İnci, Sena'nın yüzünde bir düşünce ve dalgınlık emaresi fark ederek ona: Ne düşünüyorsun Sena? diye sordular.

Sena: Oturun biraz. Sizinle hayale ve temsile dayalı bir oyun oynamak istiyorum.

Selva: Ne oyunu bu?

ثلاث طالبات في الاستراحة

دَقَّ الجرسُ مُعَلِّناً انتهاءَ الحِصَّةِ الثالثةِ، فخرَّجت الطالباتُ مِنَ الصَّفِّ مُسرَّعاتٍ بِأَجْاهِ المَقْصِفِ ولكن سناءَ وسلوى وإنجي لَمْ يَخْرُجْنَ مِنَ الصَّفِّ، فَقَدَ لاحتَ سلوى وإنجي على وَجْهِ سناءَ آثارَ التَّفكيرِ والاستِغراقِ، فَسَأَلتاها: بِماذا تُفكرين يا سناء؟

سناء: إجلسا قليلاً، أريدُ أَنْ أَلعبَ مَعَكُما لُعبةَ التَّخيلِ والتَّمثيلِ.

سلوى: وما هذه اللُّعبة؟

Sena: Beni iyi dinleyin ve diyeceklerime odaklanın. Eğer size yumurta, havuç ve kahve nesnelere hangisini olmak istersiniz diye sorsam cevabınız ne olur?

Selva: Ben ne yumurtayı ne de kahveyi severim. Dolayısıyla havuç olmayı tercih ederim. Hem rengi de güzeldir.

Sena: Bu üç nesnenin ne ifade ettiğini, toplumdaki değerini derin bir şekilde düşünmenizi istiyorum.

İnci: Yumurta değerlidir ve de güzeldir. Bu yüzden ben kahvenin esmer renginden yumurtanın beyazını tercih ederim.

Selva: Sena, peki sen neyi tercih edersin?

Sena: Ben kesinlikle kahve olmayı tercih ederim.

İnci: Niçin esmer olmayı istiyorsun?

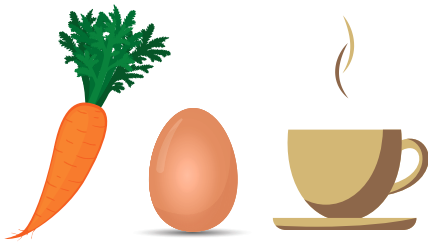
Selva: Acele etme İnci. Yumurta, havuç ve kahvenin toplumdaki değeri ile ne kastediyorsun Sena?

Sena: Bravo Selva, doğru bir şekilde düşünmeye başladın. Şimdi söyleyeceklerimi iyi dinleyin: Eğer bu üç nesneyi sıcak su içine koysak acaba ne olur? Sıcak su içinde neler değişir? Evet Selva, havucun görüntüsü güzel, dokunuşu da sert ama onu on dakikalığına sıcak su adında bir toplum içine koysak ne olur? Evet İnci, aynı şekilde yumurta da güzeldir ama onu on dakika suda haşlasak durum ne olur? Sıcak su ile buluşan kahvenin durumu ise tamamen farklıdır.

Selva: Tamam, şimdi anladım. Sen kahve olmak istiyorsun çünkü kahve, hem toplumu etkiliyor hem de ondan etkileniyor. Ayrıca o, diğerlerinin içine karışınca ortaya faydalı, olumlu ve güzel bir şey çıkıyor.

İnci: Bu, hayatta kendimize olumlu bir hedef koymamıza yardımcı olacak, içinde yaşadığımız toplumu unutmadan kendimizi geliştirmemize ve geliştirmemize yarayacak güzel bir oyunmuş.

Sena: Benim arzum da işte buydu.

Kaynak: <http://mawdoo3.com/> حواری بین ثلاث طالبات

سنا: اِسْمَعَانِي جَيِّدًا، وَرَكَزًا فِيمَا سَأَقُولُ، لَوْ سَأَلْتُ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِنْكُمَا مَاذَا تُحِبُّينَ أَنْ تَكُونِي مِنْ تِلْكَ الْأَشْيَاءِ الثَّلَاثَةِ: بَيْضَةً أَمْ جَزْرَةً أَمْ قَهْوَةً، فَمَاذَا سَتَكُونِ إِجَابَتُكُمَا؟

سلوى: أَنَا لَا أَحِبُّ الْبَيْضَ وَلَا حَتَّى الْقَهْوَةَ، لِذَلِكَ أَفْضَلُ أَنْ أَكُونَ جَزْرَةً، فَلَوْ أَنَّهَا جَمِيلٌ.

سنا: أَتَمَنِّي أَنْ تُفَكِّرًا بِعُمُقٍ مَاذَا تَعْنِي هَذِهِ الْأَشْيَاءُ الثَّلَاثَةُ، وَمَا تَمَنُّهَا فِي الْمُجْتَمَعِ.

إنجي: تَمَنُّ الْبَيْضِ غَالٍ، كَمَا أَنَّهُ جَمِيلٌ، لِذَلِكَ سَأُخْتَارُ أَنْ أَكُونَ بَيْضَاءَ بَعِيدًا عَنِ اللَّوْنِ الْأَسْمَرِ لِلْقَهْوَةِ.

سلوى: وَمَاذَا عَنكَ يَا سَنَا مَاذَا سَتُخْتَارِينَ؟

سنا: أَنَا حَتْمًا سَأُخْتَارُ أَنْ أَكُونَ قَهْوَةً.

إنجي: لِمَاذَا تَوَدِّينَ أَنْ تَكُونِي سَمْرَاءَ؟

سلوى: اِنْتِظَرِي يَا اِنْجِي. مَاذَا تَقْصِدِينَ يَا سَنَا بِشَمْنِ كُلِّ مِنَ الْبَيْضَةِ، وَالْجَزْرَةِ، وَالْقَهْوَةِ فِي الْمُجْتَمَعِ؟

سنا: أَحْسَنْتِ يَا سَلْوَى، بَدَأْتَ تَفَكِّرِينَ بِشَكْلٍ

صَحِيحٍ، رَكَزًا مَعِي جَيِّدًا: لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَضَعَ كَلًّا مِنْ تِلْكَ الْأَشْيَاءِ الثَّلَاثَةِ فِي الْمَاءِ السَّاحِنِ، تَرَى كَيْفَ سَيُصْبِحُ، وَمَاذَا سَيَتَغَيَّرُ بِالْمَاءِ السَّاحِنِ؟ الْجَزْرَةُ جَمِيلَةٌ الْمَطْهَرُ يَا سَلْوَى وَمَلَمَسُهَا صَلْبٌ، لَكِنْ لَوْ وَضَعْنَاهَا بِمُجْتَمَعِ هُوَ الْمَاءِ السَّاحِنِ فَتَرَهُ عَشْرَ دَقَائِقٍ فَكَيْفَ سَتُصْبِحُ؟ وَكَذَلِكَ الْبَيْضَةُ يَا اِنْجِي جَمِيلَةٌ، وَلَكِنْ لَوْ سَلَقْنَاهَا بِالْمَاءِ عَشْرَ دَقَائِقٍ كَيْفَ سَيَكُونُ الْحَالُ؟ أَمَّا الْقَهْوَةُ فَحَالُهَا مُخْتَلِفٌ تَمَامًا مَعَ الْمَاءِ السَّاحِنِ.

سلوى: حَسَنًا الْآنَ فَهَمْتُ، أَنْتِ تُرِيدِينَ أَنْ تَكُونِي قَهْوَةً لِأَنَّهَا تُغَيِّرُ الْمُجْتَمَعِ وَتَتَأَثَّرُ بِهِ، كَمَا أَنَّهَا تُحَدِّثُ شَيْئًا جَيِّدًا اِجْبَائِيًّا وَنَافِعًا حِينَمَا تَخْتَلِطُ بِالْآخَرِينَ.

إنجي: إِنَّهَا لِعَبَّةٌ جَمِيلَةٌ، تُسَاعِدُ كُلَّ وَاحِدٍ مِنَّا كَيْ يَضَعَ هَدَفًا لِنَفْسِهِ فِي الْحَيَاةِ وَيَكُونُ اِجْبَائِيًّا، فَيُعَيِّرُ مِنْ ذَاتِهِ، وَيُطَوِّرُ مِنْ نَفْسِهِ دُونَ أَنْ يَنْسَى اِلْتِمَاعِ الَّذِي يَعِيشُ فِيهِ.

سنا: هَذَا مَا أَرَدْتُهُ.

Öğrenme Çıktısı

1 Maksûr, mankûs ve memdûd isimleri cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/
Tekrarla 1

Verilen diyalogda *maksûr*, *mankûs* ve *memdûd* isimleri bulunuz. Altını çiziniz. Bir sözlükten anlamlarını araştırınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Maksûr, *mankûs* ve *memdûd* isimleri cümle içindeki kullanımları ve irâb durumları bakımından normal isimlerle karşılaştırınız.

Anlat/
Paylaş

Diyaloğu okuyunuz, diyalogdakine benzer bir oyunu ya da kendi tasarlayacağınız başka bir dil oyununu Arapça olarak anlatınız ve Arapça bilen bir veya birkaç arkadaşınızla oynayınız.

DİL BİLGİSİ: MAKSÛR, MANKÛS VE MEMDÛD İSİMLER

القواعد: الاسم المقصور والمنقوص والممدود

Arapçada isimler son harfleri bakımından ikiye ayrılır. Son harfi illetli veya hemze olmayan isimlere sahîh isimler; son harfi illetli veya hemze olan isimlere de sahîh olmayan isimler denir. Sahîh olmayan isimler, kendi içlerinde Maksûr, Mankûs ve Memdûd isimler olmak üzere üçe ayrılır. Şimdi bu üç isim türünü örneklerle tanıyalım:

Maksûr İsimler

Sondan bir önceki harfi fethalı olup son harfi (ى) olan isimlere maksûr isimler denir. Maksûr isimler, genellikle (ى) ile biter fakat az miktarda da olsa (ل) ile biten maksûr isimler vardır. Maksûr isimlerin sonunda yer alan bu harflere “elif-i maksûre” denir.

Kelimenin sonunda yer alan elif-i maksûre, (ى) şeklinde ise böyle bir isme herhangi bir zamir bitiştiğinde bu harf elife dönüşür. Örneğin مرضى (hastalar) kelimesi, kendisine birinci çoğul şahıs zamiri bitiştiğinde مرضانا (hastalarımız) biçimini alır.

İster (ى) biçimindeki elif, isterse de (ل) biçimindeki elif ile bitsin bir maksûr ismin sonuna bitişen zamir mütekellim ya'sı ise bu zamir daima fethalı olarak okunur. Örneğin مرضاي (hastalarım).

Maksûr isimler bütün irâb durumlarında, yani merfû, mansûb ve mecrûr hallerinde hep takdîrî olarak (takdîren) irâb edilir. Çünkü bu isimlerin sonlarındaki elif-i maksûreler, irâb alâmetlerinin açıkça ortaya çıkmasına engel olur. Bu durumda kelimenin sonunda yer alması gereken fetha, damme ve kesra alâmetleri görülmez, fakat takdîren var olduğu kabul edilir. Şimdi maksûr isimlerin ref, nasb ve cer hallerine örnekler verelim:

زارَ الْفَتَىٰ أَقَارِبَهُ. (Delikanlı akrabalarını ziyaret etti.)

زار : Mâzi fiil, üçüncü tekil şahıs, eril.

الْفَتَىٰ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki takdîrî damme.

أَقَارِبَهُ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, aynı zamanda muzâf, sondaki bitişik zamir (هـ) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

رَأَيْتُ الْفَتَىٰ عِنْدَ أَقَارِبِهِ. (Delikanlı akrabalarını ziyaret etti.)

رَأَيْتُ : Mâzi fiil, fâil bitişik zamir olan tâu'l-muteharrike (تُ) .

الْفَتَىٰ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki takdîrî fetha.

عِنْدَ : Zarf, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, aynı zamanda muzâf.

أَقَارِبَهُ : (أَقَارِبِ) muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, aynı zamanda muzâf, sondaki bitişik zamir (هـ) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

مررنا بِالْفَتَىٰ صَبَاحًا. (Delikanlı akrabalarını ziyaret etti.)

مررنا : Mâzi fiil, fâil bitişik zamir olan (نا).

بِالْفَتَىٰ : (ب) harf-i cer, (الْفَتَىٰ) mecrûr, cer alâmeti sondaki takdîrî kesra.

صَبَاحًا : Zarf, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

dikkat

Maksûr bir ismin sonundaki elif-i maksûre kelimenin kök harflerinden biriye, yani kelimenin üçlü kökünün üçüncü harfini oluşturuyorsa, böyle bir ismin nekira olarak gelmesi durumunda irâbında herhangi bir değişiklik olmaz fakat bütün irâb durumlarında (ref, nasb, cer hallerinde) hep tenvinli fetha ile okunur ve yazılır. Örnek:

جاءَ فَتَىٰ. (Bir delikanlı geldi.)

رَأَيْتُ فَتَىٰ. (Bir delikanlı gördüm.)

سَلَّمْتُ عَلَىٰ فَتَىٰ. (Bir delikanlıya selam verdim.)

dikkat

Maksûr bir ismin sonundaki elif-i maksûre kelimenin kök harflerinden değilse böyle bir ismin nekira olarak gelmesi durumunda irâbında herhangi bir değişiklik olmaz fakat bütün irâb durumlarında (ref, nasb, cer) tek fetha ile okunur ve yazılır. Örnek:

جاءَ جَرَحَىٰ. (Yaralılar geldi.)

رَأَيْتُ جَرَحَىٰ. (Yaralıları gördüm.)

سَلَّمْتُ عَلَىٰ جَرَحَىٰ. (Yaralılara selam verdim.)

Aşağıdaki tabloyu elif-i maksûrenin üçlü kökün üçüncü harfi olup olmaması yönünden inceleyelim:

elif-i maksûre kelimenin kök harfi değilse:	elif-i maksûre kelimenin kök harfi ise:
جَرْحَى - الْجَرْحَى	فَتَى - الْفَتَى
كُبْرَى - الْكُبْرَى	مَعْنَى - الْمَعْنَى
صُعْرَى - الصُّعْرَى	مَبْنَى - الْمَبْنَى
حُسْنَى - الْحُسْنَى	عَصَا - الْعَصَا
دِكْرَى - الدِّكْرَى	مُسْتَشْفَى - الْمُسْتَشْفَى

Mankûs İsimler

Sondan bir önceki harfi kesralı olup son harfi de “yâ” (ي) olan isimlere mankûs isimler denir. Mankûs isimlerle maksûr isimler arasındaki şekilsel farklılığa karşılaştırmalı olarak bakacak olursak, maksûr isimlerde sondan bir önceki harfin harekesinin daima fetha; mankûs isimlerde ise aynı harfin harekesinin daima kesra olduğunu görürüz. Bir diğer fark da mankûs isimlerin sonunda yer alan harfin, alfabenin son harfi olan “yâ” (ي) harfi olmasıdır. Dolayısıyla bu harfin altına iki nokta koymayı ihmal etmemek gerekir. Hâlbuki maksûr isimlerin sonundaki harfin adı “yâ” değil “elif-i maksûre”dir ama “yâ” formatında yazılır ve “yâ” olmadığı için de kesinlikle altına iki nokta konulmamalıdır.

Mankûs isimlerin irâbına bakacak olursak mankûs isimler ref ve cer durumlarda, tıpkı maksûr isimler gibi takdîrî olarak irâb edilirler. Yani bu isimler merfû veya mecrûr konumda bulduklarında bu konumların gerektirdiği damme veya kesra hareketleri son harflerinin üzerinde açıkça görülmez, fakat var olduğu kabul edilir. Mankûs isimlerin nasb durumu ise lafzî olarak irâb edilir, yani irâb alâmeti olan fetha son harfin üzerinde açık bir şekilde görünür.

Şimdi mankûs isimlerin irâblarına örnek cümleler içinde bakalım:

جاء القاضي إلى المحكمة. (Hâkim mahkemeye geldi.)

جاء : Mâzî fiil, üçüncü tekil şahıs, eril.

القاضي : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki takdîrî damme.

إلى : Harf-i cer

المحكمة : Mecerûr, cer alâmeti sondaki kesra.

شاهدتُ القاضي في المحكمة. (Hâkimi mahkemede gördüm.)

شاهدتُ : Mazi fiil, fâil sondaki tau'l-muteharrike (ت).

القاضي : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

في : Harf-i cer

المحكمة : Mecerûr, cer alâmeti sondaki kesra.

تَكَلَّمْتُ مَعَ الْقَاضِي فِي الْحَكْمَةِ. (Hâkimle mahkemede konuştum.)

تَكَلَّمْتُ : Mazi fiil, fail sondaki tau'l- muteharrike (تُ).

مَعَ : Harf-i cer

الْقَاضِي : Mecerûr, cer alâmeti sondaki takdîrî kesra.

فِي : Harf-i cer

الْحَكْمَةِ : Mecerûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Mankûs isimler belirsiz olarak, yani başlarında elif lam olmaksızın kullanıldıklarında merfû ve mecrûr durumlarında sonlarındaki “yâ” harfi düşürülür. Ancak meydana gelen bu değişikliğe işaret olmak üzere kelimenin sonundaki kesra harekesine bir kesra daha eklenir, böylece çift kesralı olur. İrâbı yine tıpkı belirli bir mankûs ismin ref ve cer halindeki irâbı gibi yapılır. Belirsiz mankûs ismin mansûb hâlde kullanılması durumunda irâbı yine normal bir ismin mansûb haldeki irâbı gibi yapılır. Şimdi nekira durumundaki mankûs isimlere cümle içinde örnekler verelim:

(Bir çoban koyunları meraya götürdü.)

ذَهَبَ رَاعٍ بِالْأَغْنَامِ إِلَى الْمَرْعَى.

ذَهَبَ : Mâzî fiil, üçüncü tekil şahıs, eril.

رَاعٍ : Fâil, merfû, ref alâmeti düşürülen (ي) üzerindeki takdîrî damme, çünkü mankûs isim.

بِ : Harf-i cer

الْأَغْنَامِ : Mecerûr, cer alâmeti sondaki kesra.

إِلَى : Harf-i cer

الْمَرْعَى : Mecerûr, cer alâmeti sondaki takdîrî kesra, çünkü maksûr isim.

(Merada bir çobanla karşılaştım.)

قَابَلْتُ : Mâzî fiil. Fâili sondaki tau'l-muteharrike (تُ).

رَاعِيًا : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha (mankûs isim).

فِي : Harf-i cer

الْمَرْعَى : Mecerûr, cer alâmeti sondaki takdîrî kesra, çünkü maksûr isim.

(Merada bir çobana selam verdim.)

سَلَّمْتُ : Mâzî fiil. Fâili sondaki tau'l-muteharrike (تُ).

عَلَى : Harf-i cer

رَاعٍ : Mecerûr, cer alâmeti düşürülen (ي) üzerindeki takdîrî kesra, çünkü mankûs isim.

فِي : Harf-i cer

الْمَرْعَى : Mecerûr, cer alâmeti sondaki takdîrî kesra, çünkü maksûr isim.

dikkat

Yukarıda başında elif lam bulunmayan yani nekira halde bulunan bir mankûs ismin ref ve cer durumlarda sonlarındaki “yâ” harfinin düşürülüp buna işaret olarak da kelimenin sonuna tenvinli kesra getirileceği söylenmişti. Ancak ref ve cer durumundaki mankûs bir isim aynı zamanda muzâf konumunda gelirse o zaman sonundaki “yâ” harfi düşmez. Örnek:

(Mahkemenin kadısı) قَاضِي الْمَحْكَمَةِ
(Koyunların çobanı) رَاعِي الْأَغْنَامِ

Şimdi mankûs isimlerin merfû, mansûb ve mecrûr hallerini bir tabloda inceleyelim:

Mecrûr (Taktîren)	Mansûb (Lafzen)	Merfû (Taktîren)
قَاضٍ / الْقَاضِي	قَاضِيًّا / الْقَاضِي	قَاضٍ / الْقَاضِي
بَاقٍ / الْبَاقِي	بَاقِيًّا / الْبَاقِي	بَاقٍ / الْبَاقِي
رَاضٍ / الرَّاضِي	رَاضِيًّا / الرَّاضِي	رَاضٍ / الرَّاضِي

Memdûd İsimler

Son harfleri hemze olup hemzeden önceki harfleri de elif olan isimlere memdûd isimler denir. Memdûd isimler tıpkı sahîh isimler gibi lafzî olarak irâb edilirler. Yani ref halinde damme, nasb halinde fetha ve cer halinde de kesra hareketleri memdûd ismin sonunda açık bir şekilde yer alır. Memdûd isimlerin sonlarında yer alan hemzeler ya kelimenin kökünden ya başka bir harften dönüşmüş ya da zaid (fazladan) olabilir. Bu üç tür memdûd ismi örneklerle açıklayalım:

1. Hemzesi kelime kökünden olan memdûd isimler:

Örnek: قَرَأَ - ضِيَاءَ - إِنْشَاءَ - وَضَاءَ

Örnekteki kelimeler, memdûd isimlerden hemzeleri asli unsur yani kelimenin kökünden olan isimlerdir. Hemzenin kelimenin kökünden olup olmadığını anlamamanın yolu o kelimenin üçlü kökünü bulmaktır. Üçlü kökünde, yani sulâsi mâzî 3. tekil eril kipinde hemze yer alıyorsa bu, hemzenin kelime kökünden olduğu anlamına gelir. Şimdi yukarıdaki isimlerin üçlü köklerini sırasıyla görelim:

قَرَأَ - ضِيَاءَ - إِنْشَاءَ - وَضَاءَ

Görüldüğü gibi her bir fiilin sonunda hemze yer almaktadır. Böylece bu isimlerin hemzelerinin asli unsur olduğu ortaya çıkmaktadır.

2. Hemzesi başka bir harften dönüşmüş olan memdûd isimler:

Örnek: دعاء - سماء - بناء

Örnekteki memdûd isimlerde sondaki hemzeler başka bir harften dönüşmüş bulunmaktadır. Bu başka harf ise ya vâv (و)'dür, ya da yâ (ي)'dir. Şimdi yukarıdaki isimlerin mâzî fiil çekimlerini sırasıyla görelim: دعا - سما - بني Buradaki gibi fiillerin mâzî çekiminden hemzenin aslı ortaya çıkmadığı takdirde o zaman bu fiillerin muzâri çekimine bakmamız gerekir. Muzâri çekiminden hemzenin aslı ortaya çıkacaktır. Aynı fiillerin sırasıyla muzâri çekimlerine bakalım.

يدعو - يسمو - يبني

Böylece دعاء ve سماء isimlerindeki hemzelerin

(و)'dan, بناء ismindeki hemzenin ise (ي)'den dönüşmüş olduğu ortaya çıkmaktadır.

3. Hemzesi zâid olan memdûd isimler:

Örnek: صحراء - بيضاء - شعراء - علماء

Örnekteki kelimeler, memdûd isimlerden hemzeleri zâid yani kelimenin kökünden olmayan isimlerdir. Şimdi yukarıdaki isimlerin üçlü köklerini, yani sulâsi mâzî 3. tekil eril hallerini sırasıyla görelim:

صحر - باض - شعر - علم

Görüldüğü üzere bu isimlerdeki elif ve hemzeler kelimelerin kökünden değildir.

dikkat

Elif ve hemzesi kelimenin kökünden olmayan memdûd isimler gayri munsarif kelimelerdendir. Başka bir ifadeyle bu tür isimler tenvin ve kesra almazlar. Kesra almaları gereken bir konumda geldikleri zaman bütün gayri munsariflerde olduğu gibi kesra yerine fetha alırlar.

Şimdi memdûd isimlerin irâb durumlarına örnekler verelim:

دُعَاءُ الْوَالِدَيْنِ مَقْبُولٌ. (Anne babanın duası kabul edilir.)

دُعَاءُ : Mubteda, merfû, ref alâmeti sondaki damme, aynı zamanda muzâf.

الْوَالِدَيْنِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti yâ, çünkü tesniye.

مَقْبُولٌ : Haber, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

دَعَوْتُ سِنَاءً إِلَى الْعِشَاءِ. (Sena'yı akşam yemeğine davet ettim.)

دَعَوْتُ : Mâzî fiil, fâil bitişik zamir olan tâu'l-muteharrike (تُ).

سِنَاءً : Mefûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

إِلَى : Harf-i cer

الْعِشَاءِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ. (Her derdin bir devası vardır.)

لِكُلِّ : Câr-mecrûr, öne geçmiş haber, mahallen merfû, çünkü şibih cümle.

دَاءٍ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

دَوَاءٌ : Sona kalmış mubteda, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

Şimdi de gayri munsarif olan memdûd bir ismin cümle içindeki irâbına bir örnek verelim.

رُزِقَ الرَّجُلُ بِطِفْلَةٍ شَقْرَاءَ.

رُزِقَ : Edilgen çatılı mâzî fiil.

الرَّجُلُ : Nâibu'l-fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

بِطِفْلَةٍ : (ب) cer harfi, (طِفْلَةٍ) mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

شَقْرَاءَ : (طِفْلَةٍ) kelimesinin sıfatı, dolayısıyla onun gibi tekil, dişil, belirsiz ve mecrûrdur; cer alâmeti kesra yerine geçen fethadır, çünkü gayri munsariftir.

Örnekteki son kelime olan شَقْرَاءَ sözcüğü, aslında kesra ile mecrûr olması gerekirken gayri munsarif olduğu için kesra kabul edememiş, kesra yerine fetha ile mecrûr olmuştur. Ayrıca nekira bir kelime olmasına rağmen tenvin de almamış olmasına dikkat edelim.

Aşağıdaki tabloda hemzenin kök harfi olup olmadığı yönünden elif-i memdûdeleri inceleyelim:

elif-i memdûde kelimenin kök harfi değilse:	elif-i memdûde kelimenin kök harfi ise:
صَحْرَاءُ	دُعَاءُ
يَبْيَضَاءُ	ضِيَاءُ
عُلَمَاءُ	إِنشَاءُ
شُعْرَاءُ	شِفَاءُ
حَمْرَاءُ	سَمَاءُ
بَيِّضَاءُ	دَوَاءُ
شَقْرَاءُ	قُرْءَاءُ

Not: 6. Ünite de gayri munsarif konusu detaylı bir şekilde anlatılacaktır.

Öğrenme Çıktısı

2 Maksûr, mankûs ve memdûd isimleri metin içinde tanıyabilme ve özelliklerini kavrayabilme, maksûr, mankûs ve memdûd isimlerin merfû, mansûb ve mecrûr hallerini irâb edebilme

Araştır/
Tekrarla 2

“Veren el alan elden hayırlıdır.” anlamına gelen Hadis-i Şerif’i araştırınız. Bu Hadis’te yer alan maksûr isimlerin mecazî anlamda kullanıldığına dikkat ediniz.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Maksûr, mankûs ve memdûd isimlerin cümle içindeki irâb durumlarını kendi içlerinde birbirleriyle karşılaştırınız.

Anlat/
Paylaş

Meyve ve sebze isimlerinden maksûr, mankûs ve memdûd olanları bir arkadaşınızla paylaşınız.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بعض الأفعال المستعملة مع حروف الجر

Selâma, söze, soruya vb. karşılık verdi, cevap verdi	رَدَّ عَلَى...
---	----------------

سَأَلْتُ السَّكْرَتِيرَةَ عَنْ مَدِيرِ الشَّرْكَةِ رَدَّتْ عَلَيَّ بِأَنَّهُ سَيَعُودُ بَعْدَ سَاعَةٍ.
(Sekretere, şirketin müdürünü sordum, bana bir saat sonra geleceğini söyledi.)

عِنْدَمَا يُسَلِّمُ عَلَيْنَا أَحَدٌ يَجِبُ أَنْ نَرُدَّ عَلَى سَلَامِهِ.
(Bize biri selâm verdiğinde onun selâmına karşılık vermeliyiz.)

رَدَدْتُ عَلَى أَسْئَلَةِ الطُّلَابِ فِي نَهَايَةِ الدَّرْسِ.
(Dersin sonunda öğrencilerin sorularına cevap verdim.)

اتَّصَلْتُ بَبَيْتِهِ مَرَّاتٍ عَدِيدَةً وَلَا أَحَدَ رَدَّ عَلَيَّ.
(Evin defalarca aradım hiç kimse cevap vermedi.)

Bağlı kaldı; üstlendi, görev olarak aldı, sorumlu oldu	التَّزَمَ بِ...
---	-----------------

يَجِبُ أَنْ يَلْتَزِمَ كُلُّ الْمُواظِنِينَ بِالْقَوَانِينِ.
(Bütün vatandaşların kanunlara uyması gerekir.)

يَجِبُ أَنْ تَلْتَزِمَ بِالْبَرْنَامَجِ كَى لَا تَضَيِّعَ وَقْتَكَ.
(Zamanını kaybetmemek için programa riayet etmen gerekir.)

أَحِي مُسْلِمٌ مُلتَزِمٌ بِدِينِهِ، يُصَلِّي خَمْسَةَ أَوْقَاتٍ فِي الْيَوْمِ وَيَصُومُ شَهْرَ
رمضان.

(Kardeşim dinine bağlı bir Müslümandır, günde beş vakit namaz kılar, Ramazanda oruç tutar.)

مَنْ لَا يَلْتَزِمُ بِقَرَارَاتِ اللِّجْنَةِ يُطْرَدُ مِنْهَا.
(Komisyonun kararlarına uymayan oradan atılır.)

يَلْتَزِمُ مَدِيرُ الشَّرْكَةِ بِالْمَشَارِيعِ كُلِّهَا.
(Şirketin müdürü bütün projelerden sorumludur.)

Bir şeyi yapabildi, edebildi

تَمَكَّنَ مِنْ...

قال الطَّيِّبُ إِنِّي سَوْفَ أَتَمَكَّنُ مِنَ الْمَشْيِ خِلالِ شَهْرٍ أَوْ شَهْرَيْنِ.
(Doktor, bir ya da iki ay içinde yürüyebileceğimi söyledi.)

يَجِبُ أَنْ أُسْتَرِيحَ قَلِيلاً لِكَيْ أَتَمَكَّنَ مِنَ التَّفَكِيرِ.
(Düşünebilmek için biraz dinlenmem gerekiyor.)

رَئِيسُ الشَّرِكَةِ لَنْ يَتَمَكَّنَ مِنَ الحُضُورِ إِلَى الاجْتِمَاعِ غَدًا بِسَبَبِ حالَتِهِ الصَّحِيَّةِ.
(Sağlık durumu nedeniyle şirketin müdürü yarın toplantıya katılamayacak.)

لو أَخَذُوا إِذْنًا مِنَ المُدِيرِ فَسَوْفَ يَتَمَكَّنُونَ مِنَ الذَّهَابِ إِلَى الرَّحَلَةِ.
(Müdürden izin alırlarsa geziye gidebilecekler.)

تَتَمَكَّنُونَ مِنَ تَعَلُّمِ لُغَتَيْنِ فِي نَفْسِ الوَقْتِ.
(Aynı zamanda iki dil öğrenebilirsiniz.)

لَمْ نَتَمَكَّنْ مِنَ الوُصُولِ فِي وَفْتِهَا بِسَبَبِ ظُرُوفِ الجَوِّ السَّيِّئَةِ.
(Olumsuz hava koşulları nedeniyle zamanında varamadık.)

Öğrenme Çıktısı

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/
Tekrarla 3

Verilen fiilleri sözlükte araştırınız eğer bu fiiller başka harf-i cerlerle kullanılıyorsa hangi anlamları kazandıklarını inceleyiniz.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Bu kısımda işlenen harf-i cerli fiillerin kullanım bilgisini pekiştirmek üzere Arapça haber sitelerinde yer alan haber metinlerini inceleyip öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/
Paylaş

Verilen harf-i cerli fiiller ile cümleler kurarak Arapça öğrenen arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعابير في اللغة العربية

Engel oldu, mani oldu, önledi

حال دُون... ..

الرِّيح القوية في المنطَقة حالتْ دون سَفَرِنَا هناك.
(Bölgedeki güçlü rüzgârlar oraya yolculuğumuza engel oldu.)

التَّدابِيرُ الحكوميَّةُ حالتْ دونَ ارتفاعِ أسعارِ الخضارِ والفواكه.
(Hükümetin tedbirleri sebze ve meyve fiyatlarının yükselmesini engelledi.)

ضيُّقُ الوقتِ في الرِّحْلةِ حالِ دونِ زيارَتِنَا بعضَ المتاحِفِ.
(Gezide zaman darlığı bazı müzeleri gezmemize mani oldu.)

مُفاوِضاتُ السَّلَامِ بينَ البلدَيْنِ حالتْ دونِ وقوعِ حربٍ.
(İki ülke arasındaki barış görüşmeleri bir savaş çıkmasını engelledi.)

سَلَطَ الضُّوءَ على... ..

Bir şeye ışık tuttu, bir şeyi vurguladı, altını çizdi, bir şeye dikkat çekti

المُدْرِسُ سَلَطَ الضُّوءَ على أهمِّيَّةِ قِراءةِ هذا الكِتَابِ.
(Öğretmen bu kitabı okumanın önemine vurgu yaptı.)

سَلَطَ أَكْثَرُ الباحِثِينَ الضُّوءَ في المُؤَمَّرِ على أخطارِ تناوُلِ السُّكَّرِ بِكَثْرَةٍ.
(Kongrede araştırmacıların çoğu fazla şeker kullanmanın tehlikelerini vurguladı.)

هذا الصَّحْفِي سَلَطَ الضُّوءَ في مقالتهِ الأخيرةِ على أزمَةِ اِقتِصادِيَّةٍ مُتَوَقَّعةِ.
(Bu gazeteci son makalesinde muhtemel ekonomik krize ışık tuttu.)

مَنْ هو أوَّلُ عالِمِ سَلَطَ الضُّوءَ على تاريخِ مَدِينَتِنَا؟
(Şehrimizin tarihine ışık tutan ilk bilim adamı kimdir?)

سَلَطَتْ وسائلُ الإِعلامِ الدَّولِيَّةُ الضُّوءَ على خِطابِ الأمينِ العامِ لِلأمَمِ المُتَّحِدةِ.
(Uluslararası basın organları Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin konuşmasına dikkat çekti.)

إلى أجلٍ غيرٍ مُسمًى

Bilinmeyen bir vakte kadar, süresiz olarak

أُجِّلَتْ زيارَةُ رَئِيسِ الجَامِعَةِ إلى أمريكا إلى أجلٍ غيرٍ مُسمًى.
(Rektörün Amerika'ya ziyareti belirsiz bir tarihe ertelendi.)

أَعْلَنْتِ الوِزارَةُ الخَارِجِيَّةُ تَأْجِيلَ زيارَةِ الوَزيزِ إلى فرنسا إلى أجلٍ غيرٍ مُسمًى.
(Dışişleri Bakanlığı, bakanın Fransa ziyaretinin süresiz olarak ertelendiğini ilan etti.)

عِنْدَهُ بَعْضُ المَشاكِلِ الصَّحِيَّةِ ولهذا السَّببِ أُجِّلَ اجْتِمَاعُنَا إلى أجلٍ غيرٍ مُسمًى.
(Onun bazı sağlık sorunları var, bu yüzden toplantımız süresiz olarak ertelendi)

أَصْدَرَتْ إِدارَةُ الشَّرِكَةِ قرارًا بِوَقْفِ المَشروعِ الجَدِيدِ إلى أجلٍ غيرٍ مُسمًى.
(Şirket yönetimi yeni projenin süresiz olarak durdurulmasına ilişkin bir karar çıkardı.)

مَدَّدَ مَجْلِسُ الأَمْنِ حَالَةَ الطَّوَارِئِ في البلادِ إلى أجلٍ غيرٍ مُسمًى.
(Güvenlik konseyi, ülkedeki olağanüstü durumu süresiz olarak uzattı.)

في الوَهْلَةِ الأُولَى/ من الوَهْلَةِ الأُولَى

İlk andan itibaren/ ilk anda

في الوَهْلَةِ الأُولَى إِعْتَقَدْتُ أَنِّي سَأَفوزُ بالسَّباقِ ولكن مَعَ الأَسَفِ لَمْ أَستَطِعْ أنْ أَفوزَ.
(İlk anda yarışı kazanacağıma inandım ancak maalesef kazanamadım.)

لَمْ تُعْجِبْنِي هذه السَّيَّارَةُ في الوَهْلَةِ الأُولَى ولكن عِنْدما رَكبْتُها وَجَدْتُها مُرِجَةً جَدًّا.
(Bu araba ilk başta hoşuma gitmedi ancak bindiğim zaman çok rahat buldum.)

في الوَهْلَةِ الأُولَى ما فَهَمْنَا فَصَدَهُ ولكن عِنْدما شَرَحَ لنا الموضوعَ أَيَّدناهُ.
(İlk anda onun amacını anlamadık ama bize konuyu açıkladığında onu destekledik.)

كَيْفَ نُعْطِي انطِبَاعًا جَيِّدًا عَن أنْفُسِنَا في مِقابِلَةِ العملِ مِنَ الوَهْلَةِ الأُولَى.
(İş görüşmesinde ilk andan itibaren kendimizle ilgili iyi bir izlenim nasıl bırakabiliriz?)

قَدْ تَبَدُّو هذه المسألة مُعَقَّدَةً في الوَهْلَةِ الأُولَى.
(Bu sorun ilk anda karmaşık görünebilir.)

هذا المُسَلْسَلُ جَدَّيْنِي مِنَ الوَهْلَةِ الأُولَى.
(Bu dizi, ilk andan itibaren beni çekti.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapça bazı kalıp ifadeleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/
Tekrarla 4

Verilen kalıp ifadeleri ezberleyiniz, bu ifadeleri Türkçeleri ile karşılaştırınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Verilen kalıp ifadelerin kullanımını pekiştirmek üzere Arapça haber sitelerinde yer alan haber metinlerini inceleyip öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/
Paylaş

Verilen kalıp ifadeleri kullanarak kurduğunuz cümleleri Arapça öğrenen arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma

قراءة

الذرة

الذرة حبوبٌ موطئها الأصليُّ أمريكيّ الجنوبيّة، نقلها كولومبس عام 1492 م إلى إسبانيا وبعده ذلك انتشرت زراعتها في معظم بلدان العالم، وقد استُخدمت الذرة في البداية علفًا للحيوانات، ثم لم يلبث أن أخذت غذاءً إنسانيًّا في البلدان التي يقل فيها القمح. وتؤكل الذرة في أغلب البلدان نيئةً عندما تكون طريّةً أو تُضاف إلى الحساء أو تُشوى وتؤكل مع الزبدة.

تحتوي ثمار الذرة الجافة على 70% من النشا وما تبقى فهي مواد بروتينية وزيت، وكذلك تحتوي على عددٍ من الفيتامينات مثل فيتامين أ، ج، ك، وعددٍ من الأحماض الأمينية والأملاح المعدنية والعناصر النادرة.

زيت الذرة يحتوي على مجموعة من العناصر ذات التأثير الطبي الذي يُفيد في معالجة كثير من الأمراض، ويوصى باستعمال زيت الذرة يوميًّا في الأغذية بمقدار لا يزيد عن 75 غرامًا. أمّا شراب شيب الذرة الصفراء فإن لها فوائد هي الأخرى، فهي تحتوي على مواد مختصرة للدم، وتُستعمل أيضًا بعد غليها بالماء لطرد الرمل والحصى من الكلية وتُفيد أيضًا في التهابات الكبد والمرارة.

Mısır

Mısır, asıl vatanı Güney Amerika olan bir hububattır. Columbus, mısırı 1492 yılında İspanya'ya getirmiştir. Bundan sonra dünyanın pek çok ülkesinde mısır ekimi yaygınlaşmıştır. Mısır, başlangıçta hayvan yemi olarak kullanılmış, sonra çok geçmeden buğday kıtlığı çeken ülkelerde insanî bir besin maddesi haline gelmiştir. Mısır birçok ülkede tazeyken çiğ olarak yenir veya çorbalara eklenir ya da közlenerek tereyağıyla birlikte tüketilir.

Kurutulmuş mısır, % 70 oranında nişasta içerir. Geri kalan ise protein ve yağdır. Ayrıca A, C ve K gibi pek çok vitamini, aminoasidi, madeni tuzları ve diğer nadir elementleri ihtiva eder.

Mısır yağı, pek çok hastalığı tedavi edici özelliğe sahip bir grup element barındırır. Mısır yağının, gıdaların içinde günlük olarak 75 gramı geçmeyecek miktarda kullanılması tavsiye edilir.

Sarı mısır püsküllerine gelince kuşkusuz onun da faydaları vardır. Bu püsküller, kan pıhtılaştırıcı maddeler içerir ve aynı zamanda suda kaynatıldıktan sonra böbreklerden kum ve taşı atmak için kullanılır. Ayrıca karaciğer ve safrakesesi iltihaplarına da iyi gelir.

Kaynak: <http://vb1.alwazer.com/t61832.html>

okuma anlama

فهم المقروء

1. Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. ما هو الموطئ الأصلي لنبات الذرة؟
2. لأي الأغراض استُخدمت الذرة في البداية؟
3. ما هي المواد التي تحتوي عليها ثمار الذرة الجافة؟
4. وردت ثلاث فوائد لإشراشيب الذرة في الفقرة الأخيرة، اذكرها:

2. Doğru cevabı daire içine alınız.

1. نقل كولومبس الذرة إلى إسبانيا سنة:
1. 1492 هـ 2. 1429 م 3. 1492 م 4. 1492 ق.م
2. تحتوي ثمار الذرة الجافة على:
1. 70% من البروتين 2. 70% من النشا 3. 70% من الزيت 4. 70% من الفيتامينات

3. Metinden aşağıdaki sözcüklerin zıt anlamlılarını bulunuz.

يَكْثُرُ X _____ يَضُرُّ X _____ النَّهْيَةُ X _____
طَرِيَّةٌ X _____ أَضْرَارٌ X _____

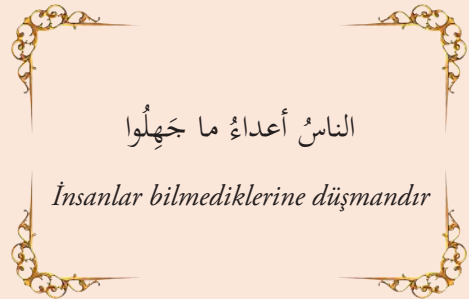
4. Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (√) , yanlış olanların yanına da (x) işareti koyunuz.

1. زيتُ الذُّرَّةِ يحتوي على مجموعةٍ مِنَ العناصرِ ذاتِ التأثيرِ الطَّيِّبِ المفيدِ.
2. ليسَ لشراشيبِ الذُّرَّةِ الصَّفراءِ أيُّ فائدةٍ.
3. انتشرت زراعَةُ الذُّرَّةِ الصَّفراءِ في جميعِ أنحاءِ العالمِ.
4. نقلَ كولومبسُ الذُّرَّةَ إلى إسبانيا عام 1492 هـ.
5. الموطنُ الأصلي للذُّرَّةِ هو أمريكا الشماليَّةِ.

5. Metinde altı çizili olan zamirlerin ait olduğu ismi boşluğa yazınız.

1. زراعَتُها _____ 2. فيها _____ 3. غَلِيها _____

مُخْتَارَاتٌ مِنْ أَمْثَالِ الْعَرَبِ Arap Atasözlerinden Seçmeler

Yaşamla İlişkilendir

ارْبِطْ بِالْحَيَاةِ

يَحْيَى الْمَهَائِنِي وَأُسْرَتُهُ

على الرَّغْمِ من أن أسرة الْمَهَائِنِي مشهورة بِكثرة الشعراء والأدباء والأطباء والعلماء فإنَّ يَحْيَى الْمَهَائِنِي فَضَّلَ أن يَبْقَى في القرية ليشغَلَ بتربية البقر والأغنام، فهو راع نشيط، يستيقظُ كلَّ يومٍ باكراً، يؤدي صلاةَ الصبح، ثم يأخذُ الماشيةَ إلى المرعى بلا إبطاءٍ، سائراً خلفها وبيدَ الحُطَا، يحميها منَ الأسواءِ. هذه نعمة تفتشُ عن الأعشابِ الطريّة الخضراء فيقفُ إلى جانبها، وهذه أخرى تحاولُ الصعودَ إلى ذرى الجبالِ فيردّها بالعصا. وهكذا يقضي يومه من الصُّبْحِ حتّى العَصْرِ ينتقلُ من وادٍ إلى آخر. وبعد العصر يرجع بالماشية إلى البيت، يُعَيِّرُ مَلَابِسَهُ ويتوضأُ. وبعد صلاة المغرب يجلس إلى المائدة فيتناول العشاءَ التي تُعدّها له زوجته سَمْرَاءُ. وبعد أدائه لصلاة العشاء يذهبُ إلى الفراش ليستيقظَ على يوم جديد لا يختلف كثيراً عن أيّامِهِ السابقة. وهكذا تمرُّ أَيّامُهُ في كُلِّ سَنَةٍ في فُصولِ الرَّبِيعِ والصَّيْفِ والحَرِيفِ.

له ولدانِ اثنانِ وبنْتٌ واحدةٌ. ولَدُهُ مُصطفى دَرَسَ في كلية الحقوق وأصبحَ مُحامياً ناجحاً، أمّا ولَدُهُ مُوسَى الذي يَكْبُرُ مصطفى بِخَمْسِ سنواتٍ فهو أيضاً نَحْرَجٌ مِنْ كُليّةِ الحقوق وصار قاضياً في إحدى المَحَاكِمِ الإداريّة في العاصِمة. أمّا بنتُهُ فاسمُها شيماءُ، هي تدرُسُ في كلية التَّربية لتُصبحَ مُعَلِّمة الفيزياءِ بإذنِ الله. موسى مُتَزَوِّجٌ من بنتِ لُبْنانيةٍ، مُصطفى أعزَّبُ وشيماءُ عَزَبَاءُ أيضاً. كُلُّهُم يَذْهَبُونَ في العُطْلَةِ الصَّيْفِيَّةِ لزيارةِ سَمْرَاءُ ويحیی أَبْوَيْهِم الحَبِيبِينَ.

alıştırmalar

التدريبات

1- Aşağıdaki metinde maksûr, mankûs ve memdûd isimleri belirleyiniz.

حضارُهُ الإسلامَ حضارةً عَظْمَى، خَرَجَتْ مِنْ شِبْهِ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ، مِنْ وادٍ عَظِيمٍ ذِي زَرْعٍ، مِنْ بَيْدَاءِ جَرْدَاءٍ، فَأَضَاءَتْ الْمَشْرِقَ وَالْمَغْرِبَ، إِنَّهَا دَعْوَةٌ يَعْمُرُهَا صَفَاءٌ وَيَجْلُلُهَا بَهَاءٌ، أَخْرَجَتْ النَّاسَ مِنْ عَيْيٍ وَعَمَى، إِلَى ضِيَاءٍ وَهُدَى. آمَنَ بِهَا الْقَاصِي وَالِدَّائِي، ذَلَّ لَهَا الْمُسْتَعْصِي وَالْمُسْتَعْلِي، فَأَخَذَ النَّاسُ يَنْهَلُونَ مِنْ مُسْتَصْفَى عُلُومِهَا، وَيَزْتَوُونَ مِنْ نَمِيرِ مَائِهَا؛ فَتَرَبَّعُوا عَلَى عَلِيَاءِ الْمَجْدِ، وَسَادُوا الْعَالَمَ قُرُونًا طَوِيلَةً، وَكَلِمَةُ اللَّهِ فِيهَا هِيَ الْعُلْيَا، حَتَّى رَكَنُوا إِلَى الدُّنْيَا، وَحَادُوا عَنِ الطَّرِيقَةِ الْمُثَلَّى، فَضَاعَتِ الْبَصِيرَةُ.

2- Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları, parantez içinde verilen mankûs isimlerden uygun olanıyla tamamlayınız.

1. أُعْطِيَ ..... حُكْمَهُ الْأَخِيرَ فِي الْمَحْكَمَةِ. (القاضي - الراعي - الرامي)
2. تَحَوَّلَ الرَّجُلُ فِي ..... وَاسِعٍ. (الوادي - وادٍ - واديا)
3. تُعْتَبَرُ الرِّيَاضَةُ الْبَدَنِيَّةُ عِلَاجًا ..... لِكَثِيرٍ مِنَ الْأَمْرَاضِ. (شافي - شافياً - شافٍ)
4. ذَهَبْتُ إِلَى ..... الْمَسْرُحِيَّةِ لِلِالْتِقَاءِ بِالْأَصْدِقَاءِ. (نادي - نادٍ - النادي)
5. سَيَرْجِعُ الْحَجَّاجُ مِنْ ..... الْمُقَدَّسَةِ بَعْدَ أُسْبُوعَيْنِ. (أراضي - أراضٍ - الأراضى)

3- Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları, parantez içinde verilen maksûr isimlerden uygun olanıyla tamamlayınız.

1. عَلَى شَاهِدِ الْعِيَانِ أَنْ يَقُولَ الْحَقَّ لَا أَنْ يُمَسِكَ ..... مِنَ الْوَسْطِ. (الْفَتَى - الْعَصَا - الدُّنْيَا)
2. كَانَتْ عَائِشَةُ ..... الْمُسَابِقَاتِ فِي سِبَاقِ الْجَزْيِ. (الأولى - أولي - أولى)
3. قَالَ الْحُكَمَاءُ ..... إِنَّ الْحَبَّ أَعْمَى. (الْقُدَامَى - قُدَامَى - قُدَامَى)
4. الْبِنْتُ ..... هِيَ أَطْوَلُ قَامَةً مِنْ بَيْنِ أَخْوَالِهَا. (البشرى - الجرحى - الصُّغْرَى)
5. يُعَالَجُ الْأَطِبَّاءُ الْمُهَنْدِسِينَ ..... فِي الْمَسْتَشْفَى. (الْمَرْضَى - الْقَتْلَى - الْفَتَى)

4- Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları, parantez içinde verilen memdûd isimlerden uygun olanıyla tamamlayınız.

1. السَّيَّارَةُ الَّتِي اشْتَرَاهَا أَبِي ..... اللَّوْنِ. (حَسَنَاءُ - حَمْرَاءُ - عَمِيَاءُ)
2. .... هِيَ الْمَكَانَ الَّذِي لَا مَاءَ فِيهِ وَلَا نَبَاتٍ. (الصَّخْرَاءُ - الصَّفْرَاءُ - الشَّرْفَاءُ)
3. أَعَدَّتْ الْأُمُّ ..... لِذِيْدًا لِأَوْلَادِهَا فِي الْفَطُورِ. (حَسَاءُ - رِدَاءُ - غِطَاءُ)
4. أَتَمَنَى لَكَ ..... عَاجِلًا مِنَ اللَّهِ تَعَالَى. (تُرَاءُ - حَيَاءُ - شِفَاءُ)
5. إِنَّ مَوْضُوعَ ..... مِنْ أَهَمِّ الْمَوْضُوعَاتِ فِي النَّحْوِ الْعَرَبِيِّ. (الْعَدَاءُ - النَّدَاءُ - السَّمَاءُ)

5- Aşağıdaki cümlelerde belirsiz olan mankûs isimleri belirli hale getirerek cümlede gerekli değişiklikleri yapınız.

1. أَحْضَرَ رَاعِ الْأَغْنَامِ وَالْبَقَرَ إِلَى الْمَرْعَى.
2. رَأَيْتُ طِفْلاً بَاكِئاً فِي حَدِيقَةِ الْأَطْفَالِ.
3. دَافَعَ مُحَامٍ مَاهِرٍ عَنِ الْمُتَّهَمِ.
4. بُيِّنْتَ مَبَانٍ كَثِيرَةً فِي وَسْطِ الْمَدِينَةِ.
5. مِنْ فَضْلِكَ، لَا تَمُرَّ بِسَيَّارَتِكَ مِنْ أَرْضِ مَرْزُوعَةٍ.

6- Aşağıdaki cümlelerde altı çizili maksûr, mankûs ve memdûd isimleri belirsiz çevirerek harekeleyiniz.

1. دَخَلَ الْمُحَامِي الْمَسْجِدَ لِأَدَاءِ صَلَاةِ الظُّهْرِ.
2. قَامَ الْبِنَاءُ بِإِنْشَاءِ عِمَارَةٍ ضَخْمَةٍ.
3. اسْتَقْبَلَ الْفَتَى عَمَّهُ فِي الْمَطَارِ.
4. رَفَعَ الْمُنَادِي صَوْتَهُ لِيَسْمَعَهُ الْمُجْتَمِعُونَ.
5. أَخْبَرَ الْمُتَّهَمُ الْقَاضِيَّ بِأَنَّهُ يَخْتَاجُ إِلَى الْوَقْتِ لِلدَّفْعِ.

7- Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları, parantez içinde verilen memdûd isimlerden uygun hareketli olanıyla tamamlayınız.

1. لَمْ يُعَادِرْ ..... الْفُنْدُقَ بَعْدُ. (الْحُبْرَاءُ - الْخُبْرَاءُ - الْخُبْرَاءُ)
2. اشْتَرَى أَحْيٍ ..... مِنْ أَحَدِ مَحَلَّاتِ الْمَلَابِسِ. (كِسَاءٌ - كِسَاءٌ - كِسَاءٌ)
3. إِزْدَادَ الْأَعْنِيَاءِ ..... فِي السَّنَوَاتِ الْأَخِيرَةِ. (نَرَاءٌ - نَرَاءٌ - نَرَاءٌ)
4. قَابَلَ مُدِيرُ الشَّرِكَةِ الْمُهَنْدِسَةَ ..... فِي مَكْتَبِهِ. (الشُّقْرَاءُ - الشُّقْرَاءُ - الشُّقْرَاءُ)
5. لَمْ يَنْبِسِ الرَّجُلُ بِكَلِمَةٍ عِنْدَ ..... (الشُّعْرَاءُ - الشُّعْرَاءُ - الشُّعْرَاءُ)

8- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerle doldurunuz.

1. يَجِبُ أَنْ تَلْتَزِمُوا ..... قَوَاعِدَ الْمَدْرَسَةِ.
2. مَاذَا يَجِبُ لِكِي نَتَمَكَّنَ ..... طَبَخَ هَذَا الطَّعَامَ؟
3. حَاوَلْتُ الْإِتِّصَالَ بِهِمْ هَاتِفِيًّا عِدَّةَ مَرَّاتٍ وَلَكِنْ لَمْ يَرُدُّ ..... الْهَاتِفَ أَحَدًا.
4. هَلْ تَعْرِفُ كَيْفَ تَمَكَّنَ اللَّصُوصُ ..... الدَّخُولَ إِلَى الْبَيْتِ؟
5. مِنْ سَيَرْدُ ..... نَحْنُ عِنْدَمَا نَدُقُّ أَبْوَابَهُمْ؟

9- Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. أُجْرِيَتْ هَذِهِ الدَّرَاسَةُ مِنْ قِبَلِ عُلَمَاءِ الكِيمِيَاءِ.
2. دَافَعَ المُحَامِي عَنْ حُقُوقِ المُتَّهَمِينَ فِي المَحْكَمَةِ العُلْيَا.
3. يُدْخِلُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ الشُّهَدَاءَ إِلَى فَسِيحِ جَنَّاتِهِ.
4. الرَّاعِي يَرْعَى العَنَمَ وَالبَقَرَ فِي مَرْعَى القَرْيَةِ.
5. إِنَّ الإنسانَ فَاِنَّ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا وَلَكِنَّ اللهَ هُوَ البَاقِي.

10- Aşağıda verilen Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Hastanenin karşısında gördüğün bina bakanlık binasıdır.
2. Arap diyarında Sina çölü gibi pek çok çöl vardır.
3. Mahkemenin hâkimi sanık avukatına birkaç soru sordu.
4. Gerçek zenginlik gönül zenginliğidir.
5. Leyla kız kardeşleri arasında en büyüğüdür.

1

Maksûr, mankûs ve memdûd isimleri cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 5

Verilen diyalogla maksûr, mankûs ve memdûd isimler konusuna giriş yapılmış, bu yapıdaki kelimelerin günlük hayatta kullanımı örneklendirilmiştir.

2

Maksûr, mankûs ve memdûd isimleri metin içinde tanıyabilme ve özelliklerini kavrayabilme; maksûr, mankûs ve memdûd isimlerin merfû, mansûb ve mecrûr hallerini irâb edebilme

Maksûr, Mankûs, Memdûd İsimler

İsimler, içerdikleri son harfler açısından maksûr, mankûs ve memdûd olmak üzere üç kategoride ele alınmaktadır. Elif-i maksûre ile sona eren isimler, maksûr isimler şeklinde isimlendirilir. Elif-i maksûre; ismin sonunda yer alan ve (ى) şeklinde yazılan bir harftir ve kendinden önceki harfin harekesi fetha olmak zorundadır. İşte bu tür isimlere maksûr isimler denir. Örneğin ليلي maksûr bir isimdir. Mankûs isimler ise bir uzatma (med) harfi olan (ي) ile sona erer ve kendisinden önceki harfin harekesi daima kesra olur. Örneğin الحمام / المحامي mankûs bir isimdir. Mankûs isimlerin başından (ال) takısı düşürülürse sonunda yer alan (ي) harfi de düşer ve onun yerine bir kesra daha eklenerek iki kesra (tenvin) kullanılır. Memdûd isimler ise elif ve ardından bir hemze (اء) ile sona eren isimlere denir. Örneğin رميساء ismi memdûd bir isimdir.

3

Harf-i cerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

... رَدَّ عَلَى: Selâma, söze, soruya vb. karşılık verdi, cevap verdi

سَأَلْتُ السَّكْرَتِيرَةَ عَنْ مَدِيرِ الشَّرْكَةِ رَدَّتْ عَلَيَّ بِأَنَّهُ سَيَعُودُ بَعْدَ سَاعَةٍ.

(Sekretere, şirketin müdürünü sordum, bana bir saat sonra geleceğini söyledi.)

الرِّيَّاحُ الْقَوِيَّةُ فِي الْمِنْطَقَةِ حَالَتْ دُونَ سَفَرِنَا هُنَاكَ.

(Bölgedeki güçlü rüzgârlar oraya yolculuğumuza engel oldu.)

... التَّزَمَ بِ: Bağlı kaldı; üstlendi, görev olarak aldı, sorumlu oldu

يَجِبُ أَنْ تَلْتَزِمَ بِالْبَزْنَامِجِ كَيْ لَا تَضَيِّعَ وَقْتَكَ.

(Zamanını kaybetmemek için programa riayet etmen gerekir.)

... تَمَكَّنَ مِنْ: Bir şeyi yapabildi, edebildi

قَالَ الطَّيِّبُ إِنِّي سَوْفَ أَتَمَكَّنُ مِنَ الْمَشْيِ حِثَّ شَهْرٍ أَوْ شَهْرَيْنِ.

(Doktor, bir ya da iki ay içinde yürüyebileceğimi söyledi.)

4

Arapça bazı kalıp ifadeleri yazılı ve sözlü anlatımda kullanma becerisi kazanabilme

Arapçada Kalıp İfadeler

“سَلَطَ الضَّوْءُ عَلَى...” (Bir şeye ışık tuttu, bir şeyi vurguladı, altını çizdi, bir şeye dikkat çekti), “إِلَى أَجَلٍ غَيْرِ مُسَمَّى” (Bilinmeyen bir vakte kadar, süresiz olarak), “فِي” (İlk anda) / “مِنَ الْوَهْلَةِ الْأُولَى” (İlk andan itibaren) yapılarının kullanımı örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

الرِّيَّاحُ الْقَوِيَّةُ فِي الْمِنْطَقَةِ حَالَتْ دُونَ سَفَرِنَا هُنَاكَ.

(Bölgedeki güçlü rüzgârlar oraya yolculuğumuza engel oldu.)

سَلَطَ أَكْثَرُ الْبَاحِثِينَ الضَّوْءَ فِي الْمَوْثَمِ عَلَى أخطارِ تَنَاوُلِ السُّكَّرِ بِكَثْرَةٍ.

(Kongrede araştırmacıların çoğu fazla şeker kullanmanın tehlikelerini vurguladı.)

أُجِّلَتْ زِيَارَةُ رَئِيسِ الْجَامِعَةِ إِلَى أَمْرِيكََا إِلَى أَجَلٍ غَيْرِ مُسَمَّى.

(Rektörün Amerika'ya ziyareti süresiz olarak ertelendi.)

هَذَا الْمُسْتَسَلُّ جَذَبَنِي مِنَ الْوَهْلَةِ الْأُولَى.

(Bu dizi, ilk andan itibaren beni çekti.)

1 Aşağıdakilerden hangisi maksûr bir isimdir?

- A. محمود B. سلمى
C. رامى D. سامية
E. حسناء

2 Aşağıdakilerden hangisi mankûs bir isimdir?

- A. سلمان B. عذراء
C. مجتبی D. سامی
E. لیلی

3 Aşağıdakilerden hangisi memdûd bir isimdir?

- A. راشد B. شادي
C. سواد D. سلوى
E. ماجدة

4 Aşağıdaki cümlede yer alan boşluğu doğru olarak tamamlayan maksûr ismi bulunuz.

إنَّ جامِعَتنا ..... الجامعات التي تُدرِّس فيها اللُّغة
العربية.

- A. أحد B. إحدا
C. الإحدى D. إحدى
E. الأحد

5 Aşağıdaki cümlede yer alan boşluğu doğru olarak tamamlayan mankûs ismi bulunuz.

هذا الدَّواءُ سيَكُونُ بإذن الله عِلاجاً ..... للمريض.

- A. شافي
B. شافيا
C. شافٍ
D. الشافي
E. شافية

6 Cümledeki boşluğu doğru olarak tamamlayan memdûd ismi bulunuz.

نحن المسلمین نؤمن بأنَّ ..... الحقيقي من الله تعالى.

- A. الشفاء
B. الشفاءُ
C. الشفاءِ
D. شفاءً
E. شفاءٍ

7 “Gerçek zenginlik gönül zenginliğidir.” cümlesinin Arapça karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A. غنى الحقيقي الغنى النفس
B. الغنى حقيقي غنى نفس
C. حقيقة الغنى نفس غنية
D. غنى النفس غنى حقيقي
E. الغنى الحقيقي غنى النفس

8 “Spor kulübünde aktif bir delikanlı ile tanıştım.” cümlesinin Arapça karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A. تعرفت على فتى نشيط في نادي الرياضة
B. تعرفت على الفتى النشيط في نادي الرياضة
C. تعرفت على الفتى نشيطاً في النادي الرياضة
D. تعرفت على فتى النشيط في ناد الرياضة
E. تعرفت على فتى نشيطاً في أندية الرياضة

9

”رأءء فءء المءءمة قاضءا مسنآ ٱءءلم مع مءام شآء.“

Yukarıdaki cümleinin Türkçe karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir.

- A. Mahkemede yaşlı bir avukatla konuşan genç bir hâkim gördüm.
- B. Mahkemede genç bir avukatla konuşan yaşlı bir hâkim gördüm.
- C. Mahkemede yaşlı hâkimi genç bir avukatla konuşurken gördüm.
- D. Mahkemede yaşlı avukatı genç bir hâkimle konuşurken gördüm.
- E. Mahkemede yaşlı bir hâkimle genç bir avukatı konuşurlarken gördüm.

10

”الشفاء من الله والأطباء وسيلة له.“ cümlesinin Türkçe karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir.

- A. Şifayı Allah'tan umarız doktorlardan değil.
- B. Doktorlar şifa vermede sadece bir araçlardır.
- C. Doktorların şifası Allah'tandır.
- D. Şifa Allah'tandır, doktorlar onun için bir vesiledir.
- E. Şifayı Allah'tan bekleyiniz doktorlardan değil.

1. B	Yanıtınız yanlış ise "Maksûr İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.	6. A	Yanıtınız yanlış ise "Memdûd İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. D	Yanıtınız yanlış ise "Mankûs İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.	7. E	Yanıtınız yanlış ise "Maksûr İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. C	Yanıtınız yanlış ise "Memdûd İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.	8. A	Yanıtınız yanlış ise "Maksûr ve Memdûd İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. D	Yanıtınız yanlış ise "Maksûr İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.	9. B	Yanıtınız yanlış ise "Maksûr ve Memdûd İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. B	Yanıtınız yanlış ise "Mankûs İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.	10. D	Yanıtınız yanlış ise "Memdûd İsimler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

5

Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 1

Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. مَوْطِنُ الدُّرَّةِ الْأَصْلِيُّ هُوَ أَمْرِيكََا الْجَنُوبِيَّةِ.
2. اسْتُخْدِمَتِ الدُّرَّةُ عَلاَقًا لِلْحَيَوَانَاتِ فِي الْبِدَايَةِ.
3. تَحْتَوِي ثَمَارُ الدُّرَّةِ الْجَافَةِ عَلَى 70% مِنَ النَّشَا وَمَا تَبَقِيَ فَهِيَ مَوَادٌ بروتينيةٌ وَرَبْتٌ.
4. شراشيب الدُّرَّةِ تَحْتَوِي عَلَى مَوَادٍ مُخْتَرَةٍ لِلدَّمِّ، وَتُسْتَعْمَلُ أَيْضًا بَعْدَ عَلاَقِهَا بِالْمَاءِ لِطَرْدِ الرَّمْلِ وَالْحَصَى مِنَ الْكَلْبِيَّةِ وَتُفِيدُ أَيْضًا فِي التَّهَابَاتِ الْكَبِيدِ وَالْمَرَارَةِ.

Okuma Anlama 2

Doğru cevabı daire içine alınız.

1. نَقَلَ كُولُومْبِسُ الدُّرَّةَ إِلَى إِسبَانِيَا سَنَةَ: 1492 م
2. تحتوي ثمار الدُّرَّةِ الجافة على: 70% من النَّشَا

Okuma Anlama 3

Metinden aşağıdaki sözcüklerin zıt anlamlılarını bulunuz.

- يَكْثُرُ X يَقِلُّ يَضُرُّ X يُفِيدُ النَّهْيَةُ X الْبِدَايَةُ
طَرِيَّةٌ X جَافَةٌ أَضْرَارٌ X فَوَائِدُ

5

Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 4

Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (✓) , yanlış olanların yanına da (X) işareti koyunuz.

1. زيتُ الذُّرَّةِ يحتوي على مجموعةٍ من العناصرِ ذاتِ التأثيرِ الطِّبِّيِّ المفيدِ. (✓)
2. ليسَ لشراشيبِ الذُّرَّةِ الصِّفراءِ أيُّ فائدةٍ. (X)
3. انتشرت زراعةُ الذُّرَّةِ الصِّفراءِ في جميعِ أنحاءِ العالمِ. (X)
4. نقلَ كولومبسُ الذُّرَّةَ إلى إسبانيا عام 1492 م. (✓)
5. الموطنُ الأصلي للذُّرَّةِ هو أمريكا الشماليَّةِ. (X)

Okuma Anlama 5

Metinde altı çizili olan zamirlerin ait olduğu ismi boşluğa yazınız.

1. زراعَتُها الذُّرَّةَ
2. فيها البُلدانِ
3. غَلِيها شراشيبُ الذُّرَّةِ

5

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki metinde maksûr, mankûs ve memdûd isimleri belirleyiniz.

حضارةُ الإسلامِ حضارةٌ عظيمةٌ، خرجت من شبه جزيرة العرب، من وادٍ غير ذي زرع، من بیداءِ جرداءٍ، فأضاءت المشرق والمغرب، إنها دعوةٌ يغمرها صفاءٌ ويجلُّها بهاءٌ، أخرجت الناسَ من غيٍّ وعمىٍّ، إلى ضياءٍ وهُدًى. آمنَ بها القاصي والداني، ذلَّ لها المستعصي و المستعلي، فأخذ الناسُ ينهلون من مُستَصفى علومها، ويترتَّبون من تَميرِ مائها؛ فتربَّعوا على علياءِ الجحد، وسادوا العالمَ قرونا طويلة، وكلمةُ الله فيها هي العليا، حتى رَكَنوا إلى الدنيا، وحادوا عن الطريقة المثلى، فضاعت البصيرة.

Maksûr İsimler: المثلى - الدنيا - العليا - مُستَصفى - وهُدًى - عمى - عظيمة

Mankûs İsimler: المستعصي - المستعلي - القاصي - الداني - وادٍ

Memdûd İsimler: - علياء - ماء - ضياء - بهاء - صفاء - جرداء - بیداء

5

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 2

Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları, parantez içinde verilen mankûs isimlerden uygun olanıyla tamamlayınız.

1. أعطى القاضي حكمه الأخير في المحكمة.
2. تجوّل الرجل في وادٍ واسع.
3. تُعتبر الرياضة البدنية علاجاً شافياً لكثير من الأمراض.
4. ذهبت إلى نادي المسرحية للالتقاء بالأصدقاء.
5. سيرجع الحجاج من الأراضي المقدسة بعد أسبوعين.

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları, parantez içinde verilen maksûr isimlerden uygun olanıyla tamamlayınız.

1. على شاهد العيان أن يقول الحق لا أن يمسك العصا من الوسط.
2. كانت عائشة أولى المتسابقات في سباق الجري.
3. قال الحكماء القدامى إنّ الحبّ أعمى.
4. البنت الصغرى هي أطول قامة من بين أخواتها.
5. يعالج الأطباء المهندسين المرضى في المستشفى.

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları, parantez içinde verilen memdûd isimlerden uygun olanıyla tamamlayınız.

1. السيارة التي اشتراها أبي حمراء اللون.
2. الصحراء هي المكان الذي لا ماء فيه ولا نبات.
3. أعدت الأم حساءً لذيذاً لأولادها في الفطور.
4. أتمنى لك شفاءً عاجلاً من الله تعالى.
5. إنّ موضوع النداء من أهم الموضوعات في النحو العربي.

5

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümlelerde belirsiz olan mankûs isimleri belirli hale getirerek cümlede gerekli değişiklikleri yapınız.

1. أحضر راعٍ الأغنام والبقر إلى المرعى. أحضر الراعي الأغنام والبقر إلى المرعى.
2. رأيت طفلاً باكياً في حديقة الأطفال. رأيت الطفل الباكي في حديقة الأطفال.
3. دافع محامٍ ماهرٌ عن المتهم. دافع المحامي الماهر عن المتهم.
4. بُنيت مبانٍ كثيرةً في وسط المدينة. بُنيت المباني الكثيرة في وسط المدينة.
5. من فضلك، لا تمر بسيارتك من أراضي المزروعة. من فضلك، لا تمر بسيارتك من الأراضي المزروعة.

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili maksûr, mankûs ve memdûd isimleri belirsiz çevirerek harekeleyiniz

1. دخل المحامي المسجد لأداء صلاة الظهر.
دخَلَ مُحَامٍ المَسْجِدَ لِأداءِ صَلَاةِ الظُّهْرِ.
2. قام البناء بإنشاء عمارة ضخمة.
قامَ بِنَاءٌ بِإنشاءِ عِمَارَةٍ ضَخْمَةٍ.
3. استقبل الفتى عمه في المطار.
اسْتَقْبَلَ فَتًى عَمَّهُ فِي المَطَارِ.
4. رفع المنادي صوته لیسمعه المجتمعون.
رَفَعَ مُنَادٍ صَوْتَهُ لِیَسْمَعَهُ المُجْتَمِعُونَ.
5. أخبر المُتَّهَمُ القاضی بأنه یحتاج إلى الوقت للدِّفاع.
أخبرَ المُتَّهَمُ قاضِیاً بأنه یحتاج إلى الوقت للدِّفاع.

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları, parantez içinde verilen memdûd isimlerden uygun hareketli olanıyla tamamlayınız.

1. لم یغادر الخبراء الفندق بعد.
2. اشترى أخي كساءً من أحد محلات الملابس.
3. ازداد الأغنياء ثراءً في السنوات الأخيرة.
4. قابل مدير الشركة المهندس الشقراء في مكتبه.
5. لم ینبس الرجل بكلمة عند الشعراء.

5

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 8

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerle doldurunuz.

1. يَجِبُ أَنْ تَلْتَزِمُوا بِقَوَاعِدِ الْمَدْرَسَةِ.
2. ماذا يَجِبُ لِكِي نَتَمَكَّنَ مِنْ طَبْخِ هَذَا الطَّعَامِ؟
3. حَاوَلْتُ الْاِتِّصَالَ بِهَم هَاتِفِيًّا عِدَّةَ مَرَّاتٍ وَلَكِنْ لَمْ يَزِدَّ عَلَيَّ الْهَاتِفِ أَحَدًا.
4. هل تَعْرِفُ كَيْفَ تَمَكَّنَ لِلصُّوَصِ مِنْ الدَّخُولِ إِلَى الْبَيْتِ؟
5. مِنْ سَيْرِي عَلَيْنَا عِنْدَمَا نَدُّقُ أَبْوَابَهُمْ؟

Alıştırma 9

Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. أُجْرِيَتْ هَذِهِ الدِّرَاسَةُ مِنْ قِبَلِ عُلَمَاءِ الْكِيمِيَاءِ.
Bu araştırma kimyacılar tarafından yapıldı.
2. دَافَعَ الْمُحَامِي عَنْ حُقُوقِ الْمُتَهَمِينَ فِي الْمَحْكَمَةِ الْعُلْيَا.
Avukat, yüksek mahkemede sanıkların haklarını savundu.
3. يُدْخِلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الشُّهَدَاءَ إِلَى فَسِيحِ جَنَّاتِهِ.
Allah, şehitleri cennetine koyar.
4. الرَّاعِي يَرْعَى الْغَنَمَ وَالْبَقَرَ فِي مَرْعَى الْقَرْيَةِ.
Çoban, köyün merasında koyunları ve sığırları güdüyor.
5. إِنَّ الْإِنْسَانَ فَاِنٍ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا وَلَكِنَّ اللَّهَ هُوَ الْبَاقِي.
İnsan bu dünyada fanidir, bakî olan Allah'tır.

Alıştırma 10

Aşağıdaki verilen Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Hastanenin karşısında gördüğün bina bakanlık binasıdır.
الْمَبْنَى الَّذِي تُشَاهِدُهُ مُقَابِلَ الْمُسْتَشْفَى هُوَ مَبْنَى الْوِزَارَةِ.
2. Arap diyarında Sina çölü gibi pek çok çöl vardır.
فِي الْوَطَنِ الْعَرَبِيِّ كَثِيرٌ مِنَ الصَّحَارَى مِثْلَ صَحْرَاءِ سِينَا.
3. Mahkemenin hâkimi sanık avukatına birkaç soru sordu.
سَأَلَ قَاضِي الْمَحْكَمَةِ مُحَامِي الْمُتَهَمِ بِضَعَّةِ أَسْئَلَةٍ.
4. Gerçek zenginlik gönül zenginliğidir.
الْغِنَى الْحَقِيقِيُّ غِنَى النَّفْسِ.
5. Leyla kız kardeşleri arasında en büyüğüdür.
لَيْلَى هِيَ الْكُبْرَى بَيْنَ أُخْوَاتِهَا.

bölümün kelimeleri

كَلِمَاتُ الْقِسْمِ

إِطْءَا (ibtâ) yavaşladı, ağır davrandı

أَحْمَاضٌ (ahmâd) asitler

أَرْضٌ (arâdın) topraklar (t.) اَرْضٌ (ard)

إِرْتَوَى (irtevâ) kana kana içti, susuzluğunu giderdi

اِسْتِعْرَاقٌ (istigrâk) dalgınlık

أَسْوَاءٌ (esvâ) kötülükler (t.) سُوءٌ (sû)

أَصْلِيٌّ (aslî) asıl, aslı

أَضَاءٌ (edâ'e) aydınlattı

أَعَزَّبَ (a'zeb) bekar (eril)

أَغْنَامٌ (agnâm) koyunlar (t.) غَنَمَةٌ (ganeme)

... اِلْتَزَمَ بِ... (iltezeme bi) bağlı kaldı; üstlendi, görev olarak aldı; sürdürdü

تَجَوَّلَ (tecevele) gezdi, dolaştı

تَهَيَّيْلٌ (tehayyul) tahayyül, hayal

تَرَبَّعَ (terabbe'â) bağdaş kurdu, kuruldu

تَمَثَّلَ (temsîl) temsil etme, örnekleme

... تَمَكَّنَ مِنْ... (temekkene min) bir şeyi yapabildi, edebildi

تَرَاءٌ (serâ) zenginlik

جَافٌ (câf) kuru

حَادٌ (hâde-yahûdu) sapmak, dönmek (عن: bir yerden, bir şeyden)

حَالَ (hâle-yahûlu) engel olmak, mani olmak, önlemek (دون: bir şeye)

حُبُوبٌ (hubûb) hububat

حِصَّةٌ (hissa) ders

حَصَى (hasan) çakıl taşları, ufak taşlar (t.) حَصَاةٌ (hasâ)

حَضَارَةٌ (hadâra) medeniyet

حَيَاءٌ (hayâ) utanma duygusu, hayâ

حُطَى (hutan) adımlar (t.) حُطْوَةٌ (hutva)

ذُرَّةٌ (zura) mısır

ذُرَى (zuran) zireveler (t.) ذُرْوَةٌ (zurve)

ذَلٌّ - يَذُلُّ (zelle-yezillu) boyun eğmek

رَاعٍ (râ'in) çoban

رَدٌّ - يَرُدُّ (redde-yeruddu) karşılık vermek, cevap vermek (على: selâma, söze, soruya vb.); geri çevirmek

رَكَزٌ (rekkeze) yoğunlaştı

رَكَنٌ - يَرَكُنُ (rekene-yerkunu) eğilim göstermek, dayanmak

رَمْلٌ (reml) kum

سَائِرٌ (sâir) yürüyen

سُفْلَى (sufîâ) daha alt, en alt (dişil)

شَرَّاشِيبٌ (şerâşîb) püsküller

شُرَفَاءٌ (şurefâ) eşraf, şerefli kişiler (t.) شَرِيفٌ (şerîf)

صُعُودٌ (su'ûd) tırmanma, çıkma

صَفَاءٌ (safâ) berraklık, saflık

صَلْبٌ (salb) sert

طَرْدٌ (tard) kovma, atma

طَرِيَّةٌ (tariyye) taze

عَدَاءٌ ('adâ) düşmanlık

عَزْبَاءٌ ('azbâ) bekar (dişil)

عُظْمَى (uzmâ) büyük; en büyük, önemli (dişil)

عَلْفٌ ('alef) yem

عَلِيَاءٌ ('alyâ) yücelik (şeref vb.)

عُلْيَا (ulyâ) yüce, yüksek; en yüce, en yüksek (dişil)

عُمُقٌ ('umk) derinlik

عَمَى ('amen) körlük

عَمُرَ - يَعْمُرُ (gamera-yagmuru) kaplamak, örtmek	مُرِيحٌ (murih) rahat
عَيٌّ (gayy) dalalet	مُسْتَصَفًى (mustasfan) seçkin
كَبِيدٌ (kebid) karaciğer	مُسْتَعَصٍ (musta'sin) güçlü; güç, zor
كِسَاءٌ (kisâ) elbise	مُسْتَعَلٍ (musta'lin) kibirli
كِلْيَةٌ (kilye) böbrek	مَشْرِقٌ (meşrik) doğu
مَاءِ نَمِيرٍ (mâ' nemîr) tatlı su	مَظْهَرٌ (mazhar) görüntü, görünüm
مَاشِيَةٌ (mâşiye) çiftlik hayvanı (ç.) مَوَاشٍ (mevâşin)	مُعَالَجَةٌ (mu'âlece) tedavi, iyileştirme
مَبَانٍ (mebânin) binalar (t.) مَبْنَعٍ (mebnen)	مُعْلِنٌ (mu'lin) ilan eden, duyuran
مُتَزَوِّجٌ (mutezevvic) evli	مَلَمَسٌ (melmes) dokunuş
مُتَسَابِقٌ (mutesâbık) yarışmacı	نَشَأٌ (neşâ) nişasta
مُثَلًى (muslâ) ideal (dişil)	نَعَجَةٌ (na'ce) dişi koyun
مَحَاكِمٌ (mahâkim) mahkemeler (t.) مَحَاكِمَةٌ (mahkeme)	نَهْلٌ - يَنْهَلُ (nehile-yenhelu) doya doya içmek
مُحَامٍ (muhâmin) avukat	نَيْيٌ (neyyi) çiğ, pişmemiş
مُخْتَرٌ (muhassir) pıhtılaştırıcı	هُدًى (huden) hidayet, doğru yol
مَرْعًى (mer'an) mera, otlak	وَادٍ (vâdin) vadi
مَرَارَةٌ (merâra) safrakesesi	وَيْدٌ (ve'id) yavaş, sakin, acele etmeden

bölümün deyimleri

تعبيرات الوحدة

أَدْخَلَهُ اللهُ فَسِيحَ جَنَّاتِهِ (*edhalehu'llâhu fesiha cennâtihî*) Allah mekanını cennet eylesin

الْأَمْلاَحُ الْمَعْدِنِيَّةُ (*el-emlâhu'l-ma'diniyye*) madeni tuzlar

الْقَاصِي وَالِدَانِي (*el-kâsî ve'd-dâni*) uzak yakın (herkes)

إِلَى أَجَلٍ غَيْرِ مُسَمَّى (*ilâ ecelin gayri musemmen*) bilinmeyen bir vakte kadar, süresiz olarak

أَمْسَكَ الْعَصَا مِنَ الْوَسْطِ (*emseke'l-'asâ mine'l-vasat*) iki taraflı oynamak

بَيْدَاءَ بَيْدَاءَ (*beydâ' cerdâ*) kurak topraklar

حَامِي الْوَطَنِ (*hâmi'l-vatan*) vatani koruyan

حَتْمًا (*hatmen*) kesinlikle

شِبْهَ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ (*şibhu cezîreti'l-Arab*) Arap Yarımadası

سَلَّطَ الضَّوْءَ عَلَى... (*sallata'd-dav' 'alâ*) bir şeye ışık tuttu, bir şeyi vurguladı, altını çizdi, bir şeye dikkat çekti

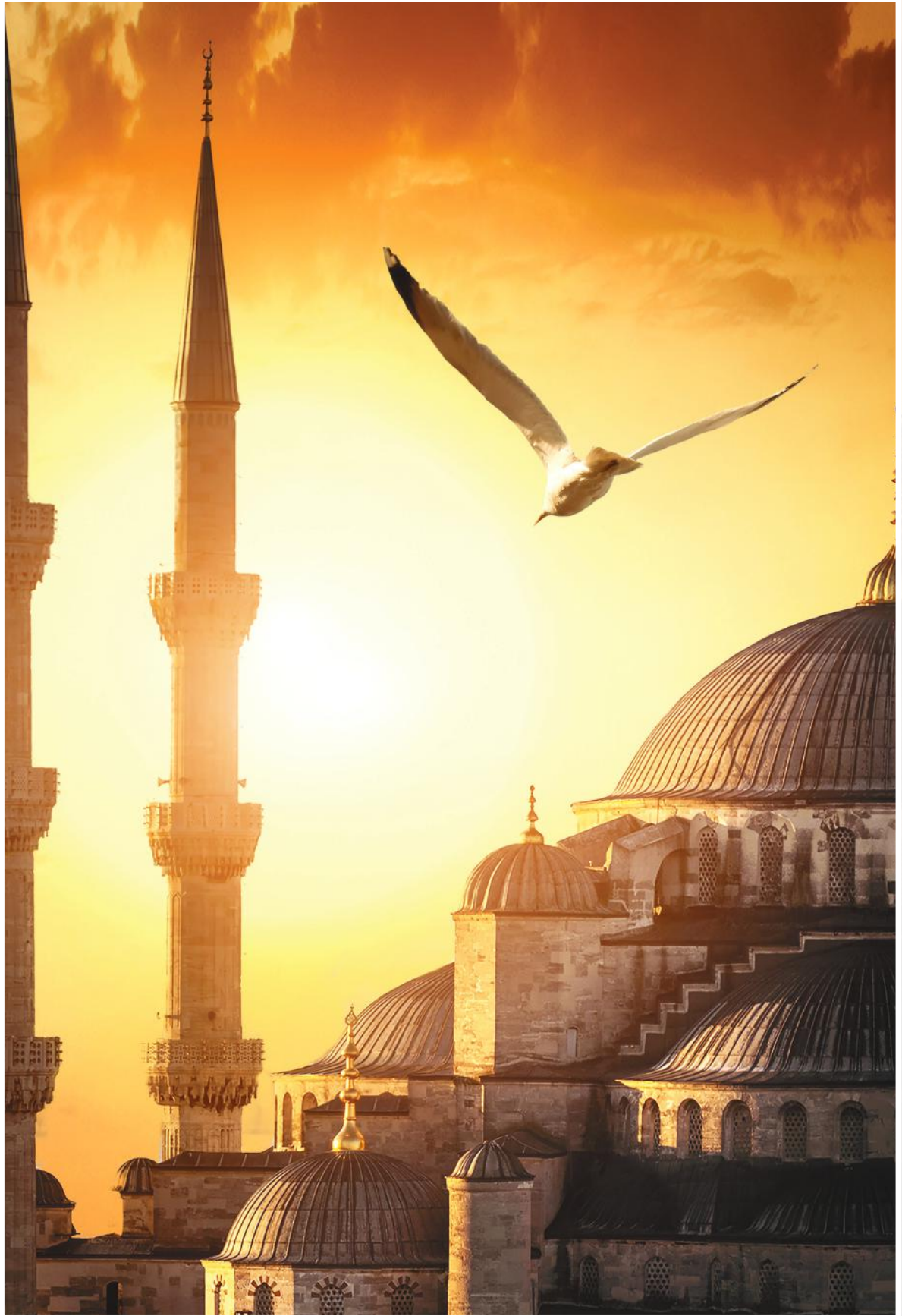
عَلِيَاءُ الْمَجْدِ (*'alyâu'l-mecd*) şanı yüce

لَمْ يَنْبَسْ / مَا نَبَسَ بِكَلِمَةٍ (*lem yenbis/ mâ nebesa bikelime*) ağzını açmadı, hiç konuşmadı

فِي الْوَهْلَةِ الْأُولَى / مِنَ الْوَهْلَةِ الْأُولَى (*mine'l-vehleti'l-ûlâ/ fi'l-vehleti'l-ûlâ*) ilk andan itibaren/ ilk anda

وَإِذْ غَيْرَ ذِي زَرْعٍ (*vâdin gayri zî zer'*) ekin bitmeyen bir vadi

Bölüm 6

Gayrulumnsarif

öğrenme çıktıları

Günlük Hayatımızda Arapça

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Gayrulumnsarif

2 Gayrulumnsarif isimlerin gramer özelliklerini tanıma, yapısını inceleyip diğer isimlerden ayırt edebilme, örnek cümlelerle pekiştirebilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Arapçada Kalıp İfadeler

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler • الكلمات المفتاحية • Memnû' mine's-Sarf من الصرف

• Gayrulumnsarif غير المنصرف • الإعراب المحلي Mahalli Irâb

GİRİŞ

مُقَدِّمَةٌ

Bu bölümde, Arapçada belirsiz kullanımında tenvin almama, mecrûr olduğunda kesra yerine fetha ile harekelenme gibi kendine has bazı özellikleri olan *gayrulumunsarif* isimleri öğreneceğiz. Bu konu, Arapça yazılmış gramer kitaplarında genellikle *el-memnû' mine's-sarf* (الممنوع من الصرف) şeklinde; ülkemizde ve Türkçe açıklamalı Arapça gramer kitaplarında ise daha çok *gayrulumunsarif* başlığıyla bilinir. Cümle içindeki konumuna göre her üç harekeyi de alabilen, belirsiz durumda tenvinli okunan *mu'reb* kelimeler ile harekesi hiç değişmeyen ve her konumda aynı biçimde yazılıp okunan *mebni* kelimelerden farklı olarak, bu kez harekesi sınırlı olarak değişen ve tenvin alamayan *gayrulumunsarif* isimler incelenecektir. Sayıca *mu'reb* kelimeler kadar olmamakla birlikte Arapçada oldukça fazla miktarda bulunan bu tür isimleri, cümle içinde kullanarak nasıl hareke aldıklarını göreceğiz.

Ayrıca harf-i cerlerle kullanılan bazı fiillerin kullanımına yönelik örneklerle ve kalıp ifadelerle de yer verilecek, bir diyalog ve bir metin ile konu pekiştirilmeye çalışılacaktır. Bölümün sonunda öğrendiklerinizi yaşamla ilişkilendireceğiniz bir metin ve birkaç Arap atasözü de bulacaksınız.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 6

العربية في حياتنا اليومية ٦

Hocanın Soruları

Hoca: Nereden geldin/nerelisin?

Tarık: Tunus'tan, Hocam.

Hoca: Tunus nerede yer alıyor?

Tarık: Kuzey Afrika'da Cezayir ile Libya arasında yer alır.

Hoca: Antik bir tarihi var mı?

Tarık: Evet, orada birçok uygarlık kurulmuş olup en önemlisi Kartaca'dır.

Hoca: Kartaca ne zaman kurulmuş?

أَسْئَلَةُ الْمُدْرَسِ

المُدْرَس: مِنْ أَيْنَ حَضَرْتَ؟

طَارِق: مِنْ تُونِسْ أَسْتَاذِي.

المُدْرَس: أَيْنَ تَقَعُ تُونِسُ؟

طَارِق: تَقَعُ فِي شِمَالِ قَارَةِ أَفْرِيقِيَا، بَيْنَ الْجَزَائِرِ وَلِيبِيَا.

المُدْرَس: هَلْ لَهَا تَارِيحٌ قَدِيمٌ؟

طَارِق: نَعَمْ، تَأَسَّسَتْ فِيهَا حَضَارَاتٌ قَدِيمَةٌ أَهْمُهَا

قَرطاج.

المُدْرَس: مَتَى أُنشِئَتْ قَرطاجُ؟

Tarık: IX. Yüzyılda Lübnan'ın Sûr şehrinde gelen Fenikeliler kurmuş.

Hoca: Kartaca hakkında bize ne anlatacaksın?

Tarık: Akdeniz kıyılarına hükmeden bir imparatorluğun merkeziydi. Sonra, asırlar süren savaşların ardından yıldızı sönmüş.

Hoca: Peki, orada başka tarihî yerler var mı?

Tarık: Evet Tunus'ta Kayrevân, el-Mehdiyye, Sûse ve Sfaks gibi birçok tarihî yer var.

Hoca: Tunus'un coğrafi özellikleri hakkında ne anlatabilirsin?

Tarık: Kuzey kısmı daha verimli ve daha yeşildir.

Hoca: Peki ülkenin geri kalan kısmı?

Tarık: Büyük bir kısmı, neredeyse kimsenin yaşamadığı çöllerden oluşur.

Hoca: Demek ki insanların çoğu kuzey kısmında yaşar.

Tarık: Evet, kuzey kısmı daha kalabalık ve daha gelişmiştir. Oradaki şehirlerin çoğunda fabrikalar, limanlar ve uluslararası havaalanları bulunur.

Hoca: Tunus'ta arkeolojik alanların olduğunu da duydum.

Tarık: Doğrudur, orada çeşitli ülkelerden gelen turistlerin gezdiği tarihî-turistik yerler vardır.

Kaynak: <https://www.marefa.org/> "Tونس" dan uyarlanıp sadeleştirilmiştir.

طَارِق : أَسَّسَهَا الْفِينِيقِيُّونَ الْقَادِمُونَ مِنْ مَدِينَةِ صُور بِلُبْنَانَ فِي الْقَرْنِ التَّاسِعِ.

المُدْرَس : فَمَاذَا مُخَدُّنَا عَنْ قَرْطَاحٍ؟

طَارِق : إِنَّهَا كَانَتْ مَرْكَزَ إِمْبِرَاطُورِيَّةٍ حَكَمَتْ شَوَاطِئَ الْبَحْرِ الْأَبْيَضِ، ثُمَّ أَفَلَّ بَحْمَهَا بَعْدَ حُرُوبٍ دَامَتْ قُرُونًا.

المُدْرَس : فَهَلْ هُنَاكَ أَمَاكِنُ تَارِيخِيَّةٌ أُخْرَى؟

طَارِق : نَعَمْ فِي تُونِسِ أَمَاكِنُ تَارِيخِيَّةٌ كَثِيرَةٌ مِثْلَ الْقَيْرَوَانِ وَالْمَهْدِيَّةِ وَسُوسَةَ وَصِفَاقِسَ.

المُدْرَس : فَمَاذَا يُمَكِّنُ أَنْ تَقُولَ عَنْ خِصَائِصِ تُونِسِ الْجُغْرَافِيَّةِ؟

طَارِق : الْجَزْءُ الشَّمَالِيُّ مِنْ تُونِسِ أَكْثَرُ خُصُوبَةً وَخُضْرَةً.

المُدْرَس : فَبَقِيَّةُ الْبِلَادِ؟

طَارِق : مُعْظَمُهَا تَتَأَلَّفُ مِنْ صَحَارَى تَكَادُ تَحْلُو مِنَ السُّكَّانِ.

المُدْرَس : إِذَا مُعْظَمُ النَّاسِ يَعْيشُونَ فِي الشَّمَالِ.

طَارِق : نَعَمْ إِنَّ الْجَزْءَ الشَّمَالِيَّ أَكْثَرُ إِزْدِحَامًا وَتَطُورًا، مُعْظَمُ الْمُدُنِ هُنَا تَضُمُّ مَصَانِعَ وَمَوَانِيَّ وَمَطَارَاتٍ دَوْلِيَّةً.

المُدْرَس : سَمِعْتُ أَنَّ فِي تُونِسِ مَوَاقِعَ آثَارِيَّةً أُيْضًا.

طَارِق : صَحِيحٌ أَنَّ فِيهَا مَعَالِمَ تَارِيخِيَّةً وَآثَارِيَّةً يَزُورُهَا سَيَّاحٌ قَادِمُونَ مِنْ بُلْدَانٍ شَتَّى.

Öğrenme Çıktısı

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Araştır/
Tekrarla 1

Diyalogtaki gayrulumnsarif isimleri tespit edip inceleyiniz.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Ku'ân-ı Kerim'de geçen peygamber isimlerini araştırınız. Hangilerinin gayrulumnsarif olduğunu tespit ediniz.

Anlat/
Paylaş

Verilen diyalogu okuyunuz ve arkadaşlarınızla birlikte Arapça olarak canlandırmaya çalışınız.

DİL BİLGİSİ: GAYRULMUNSARİF İSİM VE ÖZELLİKLERİ

القواعد : الممنوع من الصِّرف

Gayrulumnsarif terimi Arapçada, fiil ve harfler/edatlar için kullanılan bir terim olmayıp, sadece isimler için geçerlidir. Bu tür isimler, diğer isimler gibi merfû durumda damme, mansûb durumda fetha alırken, mecrûr durumlarda ise diğer isimlerden farklı olarak kesra yerine fetha ile harekelenirler. Ayrıca belirsiz olarak kullanıldıklarında, yani başlarında (ال) takısı bulunmadığında, belirsizlik alameti olan tenvini de kabul etmezler, sadece tek hareke ile harekelenirler. Örnekler:

(Kardeşin senden daha uzundur.)	أَخُوكَ أَطْوَلُ مِنْكَ.
(Benim yazdığımdan daha uzun bir mektup yazdı.)	كَتَبَ رِسَالَةً أَطْوَلَ مِمَّا كَتَبْتُهَا أَنَا.
(Ben yaşça ondan daha küçüğüm.)	أَنَا أَصْغَرُ مِنْهُ عُمَرًا.
(Ömer genç bir mühendistir.)	عُمَرُ مُهَنْدِسٌ شَابٌّ.
(Zeynep öğretmendir.)	زَيْنَبُ مُعَلِّمَةٌ.
*****	
(Onun her ülkeden arkadaşı var.)	لَهُ أَصْدِقَاءٌ مِنْ كُلِّ بَلَدٍ.
(Sadece sınırlı sayıda arkadaşım var.)	لَا أَمْلِكُ إِلَّا أَصْدِقَاءَ مَعْدُودِينَ.
(Her insanın vefalı dostlara ihtiyacı vardır.)	كُلُّ إِنْسَانٍ يَحْتَاجُ إِلَى أَصْدِقَاءٍ مُخْلِصِينَ.

Kur'ân-ı Kerîm'den örnek âyetler:

﴿وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ.﴾
(Doğrusu, biz sizi yeryüzüne yerleştirdik ve orada size geçim kaynakları verdik. Ne kadar da az şükre diyorsunuz! *Arâf Sûresi*, 10)

﴿وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهَدَمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذَكَّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا.﴾
(Eğer Allah, bir kısım insanları diğer bir kısmı ile defedip önlemeseydi, içlerinde Allah'ın adının bol bol anıldığı manastırlar, kiliseler, havralar ve mescidler mutlak surette yıkılıp giderdi. *Hacc Sûresi*, 40)

﴿وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ.﴾
(Yahudi ya da Hıristiyan olun ki doğru yolu bulasınız dediler. De ki: Hayır! Biz, Hanif olan İbrahim'in dinine uyarız. O, müşriklerden değildi. *Bakara Sûresi*, 135)

Gayrulumnsarif İsimlerin Munsarif Olması

Gayrulumnsarif bir isim muzâf olarak kullanıldığında veya harf-i tarif ile belirli kullanıldığında gayrulumnsarif halden çıkıp munsarif olur. Bu durumda kesre harekesi ile de harekelenir.

Örnekler:

İstanbul مِنْ أَكْبَرِ مُدُنِ أُرْبَا.
(İstanbul Avrupa'nın en büyük şehirlerindedir.)
تُطَبِّعُ هَذِهِ الْكُتُبُ فِي أَخْذِ مَطَابِعِ الْبَلَدِ.
(Bu kitaplar, ülkenin en modern matbaalarında basılmaktadır.)

قَامَتْ وَزَارَتْهُ التَّقَافَةَ بِتَرْميمِ الْمَسَاجِدِ التَّارِيخِيَّةِ.
(Kültür Bakanlığı, tarihi camileri restore etti.)

فُضَاعَةٌ مِنْ أَقْدَمِ الْقَبَائِلِ الْعَرَبِيَّةِ.
(Kud'a, en eski Arap kabilelerindendir.)

Bir ismin gayrilmunsarif olabilmesi için bazı kurallar / ölçütler vardır. Bir başka ifadeyle “Hangi isimler gayrilmunsariftir?” sorusuna yanıt olabilecek birtakım hususlar vardır. “Hangi isimler gayrilmunsariftir?” sorusunun yanıtını maddeler halinde aşağıda sıralayalım:

1. Arapçada kullanılmakla birlikte Arapça kökenli olmayan özel isimler (yer adı, ülke adı, kişi adı vs.):

إِبْرَاهِيمُ، إِسْحَاقُ، إِسْمَاعِيلُ، يَعْقُوبُ، بَيْرُوتُ، بَغْدَادُ، دِمَشْقُ، مَكَّةُ

2. Sonunda dişil te'si (*tâut'- te'nîs*) bulunan Arapça erkek adları:

حَمَزَةُ، طَلْحَةُ، مُعَاوِيَةُ

3. Kadın adları:

سُعَادُ، مَرْيَمُ، أَسْمَاءُ، زَيْنَبُ، عَائِشَةُ، فَاطِمَةُ

4. Bileşik (*el-murekkebu'l-mezci*) özel kişi ya da yer adları:

حَضْرَمَوْتُ، بَعْلَبُكُ، مَعْدِيكَرِبُ

5. Sonunda *elif* ve *nûn* (ن) bulunan özel adlar:

عُثْمَانُ، عَدْنَانُ، عَفَّانُ، مَرْوَانُ، عِمْرَانُ

6. Fiil kalıbında/formunda olan özel adlar:

تَعْلِبُ، يَحْيَى، يَزِيدُ، يَعِيشُ، يَنْبُعُ، يَشْكُرُ، أَحْمَدُ

7. *فَعْلُ* Kalıbında olan özel adlar:

عُمَرُ، زُحَلُ، هُبَلُ، زُفَرُ، لُبْدُ

Diğer isimleri de kalıplarıyla birlikte aşağıda sunuyoruz:

Gayrilmunsarif Olan Tekil Kalıplar

أَفْعَلُ : Bu kalıpta genellikle *ism-i tafdil* ile renk ve vücut özelliklerini tanımlayan eril isimler yer alır:

أَكْرَمُ، أَسْعَدُ، أَسْوَدُ، أَصْفَرُ، أَطْرَشُ، أَبْكَمُ، أَحْدَبُ، أَعْرَجُ

فَعْلَاءُ : Bu kalıp, yukarıdaki isimlerin dişil karşılıkları ile diğer bazı dişil isimleri içerir:

سَوْدَاءُ، حَمْرَاءُ، صَفْرَاءُ، حَدْبَاءُ، عَرَجَاءُ، صَحْرَاءُ، بَعْضَاءُ

فَعْلَى : Bazı terim, mastar, özel isim ve yer adları bu kalıptadır:

فَتْوَى، فَحْوَى، جَدْوَى، سَلْمَى، رَضْوَى، شَكْوَى

فَعْلَى : İsm-i Tafdil'in eril-en üstünlük derecesinin dişil karşılığı ile bazı isim ve mastarları da kapsar:

نَعْمَى، بُشْرَى، كُبْرَى، قُصْوَى، مُثَلَى، حُسْنَى، رُجْعَى، سُكْنَى، لُبْنَى

فَعْلَالُ : Sayılarda üleştirme amacıyla kullanılan bu kalıp, bu özelliğiyle sesteşi olan ve tenvin alabilen kalıptan farklılık gösterir:

أَحَادُ أَحَادَ، حُمَاسَ حُمَاسَ، تُنَاءَ تُنَاءَ

فَعْلَانُ / فَعْلَى : Sırasıyla, eril ve dişil olan sıfat ya da sıfat-ı müşebbehe gibi isimler:

عَطْشَانُ، عَطْشَى / ظَمَّانُ، ظَمَّأَى / غَضْبَانُ، غَضْبَى

Gayrilmunsarif Olan Çoğul Kalıplar

ÇOĞUL KALIBI	TEKİL HALİNDEKİ KALIBI	ÖRNEK İSİMLER
أَفَاعِلُ	أَفْعَلٌ / أَفْعُلٌ وَأَفْعَلَةٌ / إِفْعَالٌ	أَكْبَرُ ← أَكْبَرُ أَفْضَلُ ← أَفْضَلُ أَمَلَةٌ ← أَمَلَةٌ إِصْبَعٌ ← إِصْبَعٌ أَسَاوِرُ ← أَسَاوِرُ
أَفَاعِلُ	إِفْعَالٌ / أَفْعُولٌ وَأَفْعُولَةٌ / إِفْعِيلٌ	إِعْصَارٌ ← إِعْصَارٌ أَسْطُولٌ ← أَسْطُولٌ أَعْجُوبَةٌ ← أَعْجُوبَةٌ أَقَالِيمٌ ← أَقَالِيمٌ
مَفَاعِلُ	مَفْعَلٌ / مَفْعِلٌ / مَفْعَلَةٌ / مَفْعَلٌ / مَفْعَلَةٌ / مَفْعَلٌ	مَسَاكِينُ ← مَسَاكِينُ مَدَارِسُ ← مَدَارِسُ مِسْطَرَّةٌ ← مِسْطَرَّةٌ مِنَاجِلُ ← مِنَاجِلُ مُدَاهِنٌ ← مُدَاهِنٌ
مَفَاعِلُ	مَفْعُولٌ / مَفْعَالٌ / مِفْعِيلٌ	مَشْرُوعٌ ← مَشْرُوعٌ مِقْيَاسٌ ← مِقْيَاسٌ مَسَاكِينُ ← مَسَاكِينُ
فَعَاعِلُ	فَعْلَانٌ / فَعْلَانَةٌ / فَعْلَانٌ / فَعْلَانَةٌ / فَعْلَانٌ	عَسَاكِرُ ← عَسَاكِرُ زَلْزَلَةٌ ← زَلْزَلَةٌ قَنَافِدُ ← قَنَافِدُ قُنْبُلَةٌ ← قُنْبُلَةٌ ضَفَادِعُ ← ضَفَادِعُ
فَعَاعِلُ	فُعْلُولٌ / فِعْلَالٌ / فُعْلَانٌ	عَنْقُودٌ ← عَنْقُودٌ قِنَاطِيرُ ← قِنَاطِيرُ بُرَاكِينُ ← بُرَاكِينُ
فَوَاعِلُ	فَاعِلٌ / فَاعِلَةٌ	عَوَامِلُ ← عَوَامِلُ قَوَافِلُ ← قَوَافِلُ
فَوَاعِلُ	فَاعُولٌ / فَاعُولَةٌ	حَوَانِيتٌ ← حَوَانِيتٌ قَوَارِيرُ ← قَوَارِيرُ نَوَامِيسٌ ← نَوَامِيسٌ

فُعْلَاءُ	Tekili genellikle فَعِيلٌ / فَعِيلَةٌ kalıbında gelen bazı canlı-eril (âkil-müzekker) isimler	أَدِيبٌ ← أَدْبَاءُ أَمِيرٌ ← أُمَرَاءُ رَعِيمٌ ← رُوعَمَاءُ رَيْسٌ ← رُؤَسَاءُ Önemli bir istisna: شَاعِرٌ ← شُعْرَاءُ
أَفْعَالٌ	Tekili genellikle فَعِيلٌ kalıbında gelen nâkis kökenli bazı canlı-eril (âkil-müzekker) isimler	نَبِيٌّ ← أَنْبِيَاءُ وَلِيٌّ ← أَوْلِيَاءُ صَفِيٌّ ← أَصْفِيَاءُ Nâkis kökenli olmayan önemli bir istisna: صَدِيقٌ ← أَصْدِقَاءُ
فَعَائِلٌ	Tekili فَعِيلٌ veya فَعِيلَةٌ; ayrıca daha az sayıda olmak üzere فَعَالَةٌ / فَعَالَةٌ kalıbında olan bazı cansız (gayr-ı âkil) isimler	قَبِيلَةٌ ← قَبَائِلُ جَرِيدَةٌ ← جَرَائِدُ قَصِيدَةٌ ← قَصَائِدُ جَنَازَةٌ ← جَنَائِزُ رِسَالَةٌ ← رِسَائِلُ Önemli bir istisna: سَفِينَةٌ ← سُفُنٌ
فَعَالِي	فَعَالِي / فَعَالَاءُ / فَعَالِي	فَتَاوَى ← فِتَاوَى صَحْرَاءُ ← صَحْرَايَ

dikkat

ÖNEMLİ İSTİSNALAR !

1. Üç harten oluşup ortanca harfi sükun ile harekeli kadın adları veya ülke, şehir, köy adları (hatırlanacağı üzere bütün yer ve ülke adları yapıları eril bile görünse dışıl kabul edilir), gayrilmunsariflikten çıkabilir, yani tenvin ve kesra harekesi kabul edebilir. Örnek:

(Hint Kahire'den döndü)

(Nur ile camiye gittim)

(Mısır, önemli Afrika ülkelerinden biri kabul edilir.)

عَادَتْ هِنْدٌ مِنَ الْقَاهِرَةِ.

ذَهَبْتُ مَعَ نُورٍ إِلَى الْمَسْجِدِ.

تُعْتَبَرُ مِصْرٌ مِنَ الْبِلَادِ الْإِفْرِيقِيَّةِ الْمُهْمَةِ.

2. Bazı çoğul-menkûs isimlerin, nekira/belirsiz iken ref ya da cer durumunda munsarif oldukları dikkati çekmektedir. Örnekler:

﴿وَالْفَجْرِ وَبَيَاتٍ عَشْرٍ﴾

(Tan vaktine, (Hacc'ın) on gecesine and olsun ki. *Fecr Sûresi*, 1-2)

أَعْجَبْتَنِي مَبَانِ دَاتُ طَابِعِ مِعْمَارِيٍّ فِي الصِّينِ.

(Çin mimarisi özelliği taşıyan bazı binaları beğendim.)

(Bu kelimenin dört anlamı vardır.)

لِهَذِهِ الْكَلِمَةِ أَرْبَعَةٌ مَعَانٍ.

Öğrenme Çıktısı

2 Gayrulumсарif isimlerin gramer özelliklerini tanıma, yapısını inceleyip diğer isimlerden ayırt edebilme, örnek cümlelerle pekiştirebilme

Araştır/
Tekrarla 2

Arapça gayrulumсарif kelimelerin yapılarını inceleyiniz ve tekrarlayınız.
“إِشْتَهَرَ عُمَرُ بِعَدْلِهِ.” cümlesinin irâbını yapınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Kur'an-ı Kerim'in "Kehf Sûresi" 94, "Nâziât Sûresi" 17, "Saff Sûresi" 12 ve "Cinn Sûresi" 11. ayet-i kerimelerinde geçen gayrulumсарif isimleri tespit ediniz.

Anlat/
Paylaş

Bildiğiniz gayrulumсарif kelimeleri arkadaşlarınızla birlikte cümle içinde kullanmaya çalışınız.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİLLER

بَعْضُ الْأَفْعَالِ الْمُسْتَعْمَلَةِ مَعَ حُرُوفِ الْجَرِّ

Bir şeye dayandı, yaslandı

اسْتَنَّدَ إِلَى ...

اسْتَنَّدَ الْمُدْرِسُ إِلَى الطَّائِلَةِ وَأَلْقَى دَرْسَهُ.
(Öğretmen masaya yaslandı ve dersini anlattı.)

سَيَشْرَحُ الْمَوْظَفُ تَقْرِيرَهُ وَهُوَ يَسْتَنَّدُ إِلَى الْأَرْقَامِ الْأَخِيرَةِ.
(Memur son rakamlara dayanarak raporunu açıklayacak.)

آرَاءُهُ تَسْتَنَّدُ إِلَى بَحْثٍ مَوْثُوقٍ فِي هَذَا الْمَجَالِ.
(Görüşleri bu alandaki güvenilir bir araştırmaya dayanıyor.)

هَلْ يَسْتَنَّدُ ادِّعَاءُ الْمُتَّهَمِ إِلَى الْوِثَائِقِ؟
(Sanığın iddiaları belgelere dayanıyor mu?)

Bir şeye yöneldi, ilgi duydu, kendini
verdi, bir şey ile meşgul oldu

أَقْبَلَ عَلَيَّ ...

تَرَكَ وَالِدِي مَكَاسِبَ الدُّنْيَا وَأَقْبَلَ عَلَيَّ مُطَالَعَةَ الْكُتُبِ.
(Babam dünya kazançlarını bırakıp kendini kitap okumaya verdi.)

أَقْبَلَ عَلَيَّ الْحَيَاةَ وَالْحُبَّ وَاتْرَكَ الْمَاضِي وَرَاءَكَ.
(Yaşama ve sevgiye yönel ve geçmişi artık arkanda bırak!)

Bir şeyi açıkça ifade etti,
açığa vurdu

جَاهَرَ بِ...

أُجَاهَرُ بِأَفْكَارِي وَلَا أُخْفِيهَا.
(Düşüncelerimi açıkça söylerim ve onları gizlemem.)

كَانَ الْجَاهِظُ يُجَاهَرُ بِآرَائِهِ الْإِعْتِزَالِيَّةِ وَيَكْتُبُ فِي هَذَا الْخُصُوصِ رَسَائِلَ.
(el-Câhiz, Mu'tezilî görüşlerini açıkça belirtir ve bu konuda risaleler yazardı.)

جَاهَرَ بَعْضُ الشُّعْرَاءِ الْعَبَّاسِيِّينَ بِأَنَّهْمُ مِنْ أَصْلِ عَرَبٍ وَعَبَّرُوا عَنْ هَذَا فِي أَشْعَارِهِمْ.
(Bazı Abbasi şairleri, Arap kökenli olmayışlarını açıkça dile getirip şiirlerinde de bunu ifade etmişlerdir.)

Öğrenme Çıktısı

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/
Tekrarla 3

Yukarıda verilen harf-i cerli fiilleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Kur'an-ı Kerim'in "Ra'd Sûresi" 13. ile "Lokman Sûresi" 13. âyet-i kerimelerinde geçen harf-i cerli fiilleri tespit ediniz.

Anlat/
Paylaş

Yukarıda kullanılan harf-i cerli fiillerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعبيرات في اللغة العربية

بِعَضِّ النَّظْرِ عَنْ...

Görmezlikten gelerek, göz ardı ederek, önemsemeyerek

كَيْفَ نَظَلُّ صَامِتِينَ بِعَضِّ النَّظْرِ عَمَّا يَحْدُثُ حَوْلَنَا؟

(Etrafımızda olup biteni görmezden gelip nasıl sessiz kalabiliriz?)

لَا تُتَعَبْ نَفْسَكَ كَثِيرًا بِعَضِّ النَّظْرِ عَنْ صِحَّتِكَ.

(Sağlığını hiçe sayıp kendini fazla yorma!)

مَقَالَتُكَ هَذِهِ نَاجِحَةٌ جِدًّا بِعَضِّ النَّظْرِ عَنْ أخطاءٍ طَفِيفَةٍ وَرَدَّتْ فِيهَا.

(İçindeki bir kaç basit hatayı görmezlikten gelirse, bu makalen çok başarılı.)

عَلَى التَّوَالِي

Sırasıyla, sıraya göre;
ard arda; üst üste

زَارَ الرَّئِيسُ خِلَالَ جَوْلَتِهِ بَغْدَادَ وَعَمَّانَ وَمَدِينَةَ الْكُوَيْتِ عَلَى التَّوَالِي.
(Başkan gezisi süresince, sırasıyla Bağdat, Amman ve Kuveyt Şehri'ni ziyaret etti.)

فَازَ هَذَا الْفَرِيقُ بِالْبُطُولَةِ ثَلَاثَ سَنَوَاتٍ عَلَى التَّوَالِي.
(Bu takım üst üste üç yıl şampiyonluğu kazandı.)

جَدِيرٌ بِالذِّكْرِ

Övgüye lâyık, övgüye değer; zikretmeye değer; kayda değer

أَعْمَالُكُمْ الْحَيْرِيَّةُ الَّتِي قُمْتُمْ بِهَا جَدِيرَةٌ بِالذِّكْرِ.
(Yaptığınız hayır işleri, övgüye değer.)

جَدِيرٌ بِالذِّكْرِ أَنَّ الْأَخَّ الْأَكْبَرَ تَنَازَلَ عَنِ سَرِيرِ الْمُلْكِ.
(En büyük erkek kardeşin tahttan feragat etmesi, takdire şayandır.)

وَجَدِيرٌ بِالذِّكْرِ أَنَّ عَدَدَ السُّيَّاحِ هَذَا الْعَامِ أُنَافَ عَلَى مَا كَانَ يُتَوَقَّعُ.
(Turist sayısının bu yıl beklenin üstünde olması da kayda değer [bir gelişmedir].)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/
Tekrarla 4

Yukarıda verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Arapça gazetelerde geçen başlıkları inceleyiniz. Bu başlıklarda geçen kalıp ifadeleri şimdiye kadar öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/
Paylaş

Yukarıda kullanılan kalıp ifadelerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma

قراءة

الوقائع أول صحيفة مصرية

صدرت أول صحيفة مصرية في 25 جمادى الأولى 1344 هـ الموافق 3 ديسمبر 1828م وقد قام بتأسيسها والي مصر محمد علي باشا، وسميت بصحيفة (الوقائع المصرية)، وكانت تُوزع على فئات محدّدة من الناس، وهم ضباط الجيش، وطلاب البعثات، وموظفو الدولة. وقد اقتضت نهضة مصر في عهد محمد علي إصدار هذه الصحيفة، وإنشاء مطبعة بولاق كأول مطبعة للحكومة المصرية، وكانت هذه الصحيفة منبراً لمفكرى مصر، ومعرضاً لإفلامهم ومخبرتهم. تطوّرت الصحيفة وتميّزت بأنها كانت تبحث في مسائل مائية وعلمية، ولم تقتصر على نشر

الحوادث الرسمية فقط. وفي بداياتها صدرت بأربع صفحات، وكانت مواضعها الأصلية باللغة التركية ويتم ترجمتها إلى اللغة العربية، وصدرت افتتاحية العدد الأول للجريدة باللغتين، وكان أول مدير تحرير للجريدة تركياً وهو سامي أفندي؛ أحد مؤسسي الجريدة، أما القسم العربي فكان المسؤول عنه السيد شهاب الدين محمد إسماعيل. ثم تولى رفاعه الطهطاوي رئاسة التحرير عام 1842م، وكان أهم إنجازاته جعل اللغة العربية أساساً للجريدة، واللغة التركية هي الترجمة لمواضعها. وفي عهد الخديوي إسماعيل بدأت الوقائع تُصدر بتصميم جديد، وأصبح قلمها مستقلاً. ثم بدأت تُصدر يومياً عدا الجمعة، وكان مسؤولوها يعملون على أن تكون ذات أساليب سلسلة وفصيحة.

في عام 1911م أصبحت الوقائع الجريدة الرسمية للحكومة المصرية. لم تميّز الوقائع بأنها من أهم وأقدم الصحف الصادرة في مصر خاصة، والشرق الأوسط عامة، بل كانت الأولى الناطقة بالعربية، واحتضنت عدداً كبيراً من رواد النهضة والحركة الفكرية.

Kaynak: https://mawdoo3.com/مصرية_اول_صحيفة dan uyarlanmıştır.

el-Vekâ'i' İlk Mısır Gazetesidir

İlk Mısır gazetesi, 25 Cemâziyelevvel 1344/3 Aralık 1828 tarihinde çıkmıştır. Gazeteyi kuran, Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa olup gazeteye "el-Vekâ'i'u'l-Mısıriyye" adı verilmiştir. Gazete, sınırlı sayıda insana dağıtılabildi ki bunlar da ordudaki subaylar, bursiyer öğrenciler ve devlet memurlarıydı. Mısır'ın Mehmet Ali Döneminde kalkınması, bu gazetenin çıkarılmasını ve Mısır Hükümeti'nin ilk matbaası olarak Bulak Matbaası'nın kurulmasını zaruri hale getirmişti. Bu gazete, Mısır düşünürlerinin minberi/konuşma kürsüsü; araştırmalarının ve yazılarının da sergilendiği/kamuoyuna sunulduğu yerdi. Gazete gelişme göstererek malî ve bilimsel konuları ele alması bakımından ayrıcalık gösterdi; sadece resmî olayları yayımlamakla yetinmedi. Başlangıçta dört sayfa halinde yayımlanan gazetenin aslı konuları Türkçe yazılıp Arapçaya çevrilirdi. Gazetenin ilk açılış sayısı, her iki dildeydi. İlk yazı işleri müdürü, gazetenin de kurucularından biri olan Türk asıllı Sami Efendi'ydi. Arapça kısmından ise Şihâbüddin Muhammed İsmail Bey sorumluydu. Daha sonra 1842 yılında Rifâ'a et-Tahtâvî, yazı işleri müdürlüğünü üstlenmiş olup en önemli icraatları arasında, Arapça'yı gazetenin resmi dili yapmak, Türkçeyi de konuların çevirilerinin yapıldığı dil haline getirmek olmuştur. Hidiv İsmail döneminde el-Vekâ'i', yeni bir tasarımla yayımlanmış ve Yazı İşleri bağımsız hale gelmiştir. Daha sonra, Cuma günleri hariç, günlük yayımlanmaya başlamış; sorumluları da gazetenin akıcı ve fasih üsluba sahip olması için çabalamışlardır.

1911 Yılında el-Vekâ'i', Mısır Hükümeti'nin resmî gazetesi olmuştur. el-Vekâ'i', özel olarak Mısır'da ve genel olarak da Ortadoğu'da yayımlanan gazetelerin en eskisi ve en önemlisi olmakla kalmayıp Arapçayı kullanan (konuşan) ilk gazete olmuş; kalkınmanın ve düşünce hareketinin öncülerinden büyük bir grubu da bünyesine katmıştır.

okuma anlama

فهم المقروء

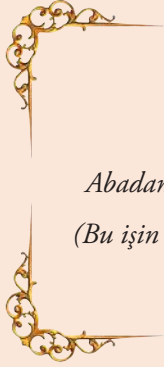
1. Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. مَتَى وَآيْنَ صَدَرَتِ الْوَقَائِعُ الْمَصْرِيَّةُ؟
2. هَلْ صَدَرَتِ الْجَرِيدَةُ بِاللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ؟
3. هَلْ كَانَتْ الْجَرِيدَةُ تُوزَعُ عَلَى الشَّعْبِ الْمَصْرِيِّ؟
4. هَلْ كَانَتْ الْجَرِيدَةُ تَتَنَاوَلُ مَسَائِلَ لُغَوِيَّةً؟
5. هَلْ أُعْلِقَتِ الْجَرِيدَةُ عَلَى عَهْدِ الْخَدِيوِ إِسْمَاعِيلِ؟

2. Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (√) , yanlış olanların yanına da (X) işareti koyunuz.

1. كَانَ مُحَمَّدٌ عَلِيٌّ بَاشَا مَلِكًا عَلَى عَرْشِ مِصْرَ.
2. كَانَ الطَّهَطَاوِيُّ أَوَّلَ رَئِيسٍ لِتَحْرِيرِ الْجَرِيدَةِ.
3. سَجَلَتْ مِصْرُ فِي زَمَنِ مُحَمَّدٍ عَلَى نَهْضَةٍ.
4. كَانَتْ الْجَرِيدَةُ تُوزَعُ عَلَى فِئَاتٍ مُعَيَّنَةٍ.
5. كَانَتْ "الْوَقَائِعُ" عِبَارَةً عَنِ الْجَرِيدَةِ أَدَبِيَّةٍ.

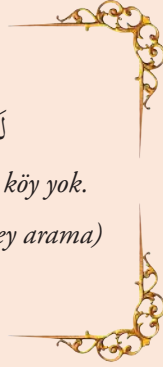
مُخْتَارَاتٌ مِنْ أَمْثَالِ الْعَرَبِ Arap Atasözlerinden Seçmeler

لَيْسَ وَرَاءَ عَبَّادَانَ قَرْيَةٌ.

Abadan'ın ötesinde başka bir köy yok.

(Bu işin arkasında başka bir şey arama)

لِسَانُ التَّجْرِبَةِ أَصْدَقُ

Tecrübenin dili, en doğruyu söyler

(tecrübe konuşuyor).

Kaynak: el-Meydânî, *Mecma'u'l-Emsâl*, Dâr sâdir, Beyrut, 1407/1987, I, 231, 233.

Yaşamla İlişkilendir

اِرْبِطْ بِالْحَيَاةِ

الْفَيْتَامِينَاتُ وَفَوَائِدُهَا لِلْجِسْمِ

تُعْتَبَرُ الْفَيْتَامِينَاتُ مِنْ أَهَمِّ الْعُنَاصِرِ الَّتِي يَحْتَاجُهَا الْجِسْمُ. نَتَحَدَّثُ هُنَا عَنْ مَا هِيَ الْفَيْتَامِينَاتُ وَفَوَائِدُهَا.

تَتَأَلَّفُ كَلِمَةُ "فيتامين" مِنَ الْكَلِمَةِ اللَّاتِينِيَّةِ (vita) وَتَعْنِي "الحياة" وَكَلِمَةَ (amine) وَتَعْنِي "مُرَكَّبٌ عُضْوِيٌّ". وَهَذِهِ الصُّورَةُ، فَإِنَّ الْفَيْتَامِينَاتِ هِيَ مُرَكَّبَاتٌ عُضْوِيَّةٌ يَجِبُ تَنَاوُلُهَا بِمِقْدَارٍ مُنَاسِبٍ وَبِاسْتِمْرَارٍ لِدَوَامِ نُمُوِ الْخَلِيَّةِ وَلِدَوَامِ عَمَلِ نُمُوِ الْأَعْضَاءِ بِانْتِظَامٍ، وَإِنَّ نَقْصَهَا فِي جِسْمِ الْإِنْسَانِ يُؤَدِّي إِلَى أَمْرَاضٍ تُسَمَّى بِ"أَمْرَاضِ نَقْصِ الْفَيْتَامِينَاتِ"، وَبَشَكْلٍ عَامٍّ، تُؤَدِّي الْفَيْتَامِينَاتُ وَظَائِفَ هَامَّةً فِي جِسْمِ الْإِنْسَانِ.

إِنَّ الْفَيْتَامِينَ ضَرُورِيٌّ جَدًّا فِي جِسْمِ الْإِنْسَانِ لِإِتْمَامِ عَمَلِيَّةِ التَّأَكْسُدِ وَالِإِحْتِرَاقِ دَاخِلِ الْخَلَايَا. يَلْعَبُ الْفَيْتَامِينُ دَوْرًا هَامًّا فِي عَمَلِيَّاتِ التَّمَثِيلِ الْغِدَائِيِّ لِلْكَرْبُوهِيدْرَاتِ وَالْدُّهُونِ وَالْبُرُوتِينَاتِ، كَمَا أَنَّ الْفَيْتَامِينَ ضَرُورِيٌّ فِي عَمَلِيَّةِ تَنْظِيمِ وُجُودِ كِمِّيَّاتِ الْأَمْلَاحِ وَالْمَاءِ فِي الْجِسْمِ. يُسَاعِدُ الْفَيْتَامِينُ عَلَى إِمْتِصَاصِ الْحَدِيدِ مِنَ الْأَمْعَاءِ وَبِنَاءِ هِيْمُوغْلُوْبِينَ الدَّمِ وَيُرِيدُ مِنْ مَقَاوِمَةِ الْجِسْمِ لِلْعُدُوى وَالْأَمْرَاضِ الْعَادِيَّةِ. الْفَيْتَامِينَاتُ تُسَاعِدُ أَيْضًا فِي إِبْطَاءِ عَمَلِيَّةِ الشَّيْخُوخَةِ، وَبَعْضُهَا مُفِيدَةٌ لِلْعَايَةِ مِنْ حَيْثُ تَبَاطُؤُ مَرَضِ الزَّهَائِمِرِ.

Kaynak: www.angelfire.com/biz/kha98/helth/vitamine.htm'den uyarlanıp özetlenmiştir.

alıştırmalar

التدريبات

1- Aşağıdaki cümlelerde yer alan gayrulumnsarif özel isimlerin son harekesini tamamlayınız (Not: Suâd ismi, Araplarda sadece kız çocuklarına verilen bir isimdir, tıpkı Ayşe, Fatma gibi).

1. مَشَيْتُ بِعُثْمَانَ .
2. أَقَامَ الرَّجُلُ مَدَّةً فِي بَعْدَادِ .
3. كَافَأَ الْمُدِيرُ عُمَرَ بِجَائِزَةٍ .
4. قَابَلْتُ سَعَادَ فِي الطَّرِيقِ .
5. لِمَاذَا غَضِبْتَ عَلَيَّ مَرْيَمُ؟

2- Aşağıdaki cümlelerde gayrulumnsarif isimleri tesbit ediniz.

1. أَنْهَيْتُ الدَّرَاسَةَ الثَّانَوِيَّةَ فِي مَدَارِسَ مُخْتَلِفَةٍ .
2. تُوجَدُ فِي هَذِهِ الْمَدِينَةِ مَطَاعِمٌ فَاحِرَةٌ .
3. اشْتَرَى مَرْوَانُ أَرْبَعَةَ دَفَاتِرٍ .
4. تَصُدُرُ فِي الْبَلَدِ تِسْعُ جَرَائِدَ يَوْمِيَّةٍ .
5. يَقَعُ مُمْتَحَنُ الْوُفْرِ فِي مَدِينَةِ بَارِيسَ .

3- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde bulunan ve cümleye anlamca uygun olan kelimelerle doldurunuz.

(دَمَشْقُ، مَرْضَى، أَحْمَرُ، دَفَاتِرُ، مَعَالِمُ)

1. أَحْتَاجُ إِلَى كُتُبٍ وَأَقْلَامٍ وَ.....
2. رَسَمْتُ صُورَةً بِقَلَمٍ .....
3. زَارَ السَّائِحُ ..... الْمَدِينَةَ .
4. ..... مَدِينَةٌ تَارِيحِيَّةٌ .
5. فَحَصَ الطَّيِّبُ حَمْسَةَ .....

4- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. لَا تَتَكَلَّمُوا بَيْنَكُمْ لَوْ سَمَّحْتُمْ فَأَقْبِلُوا ..... أَمُورِكُمْ .
2. لَا تُجَاهِرْ ..... الْحَقِيقَةَ، أَنَا لَا أَثِقُ بِكَ .
3. اسْتَنْدَ الْوَلَدُ ..... الشَّجَرَةَ وَشَاهَدَ أَصْدِقَاءَهُ .
4. مِنْذُ فَشَلْتُ فِي الْامْتِحَانِ أَقْبَلْتُ ..... الدَّرَاسَةَ .
5. اسْتَنْدُوا ..... الْقُرْآنَ وَ الْحَدِيثَ .

5- Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kalıp ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

(جَدِيرٌ بِ، بَعْضُ النَّظَرِ عَنْ، عَلَى التَّوَالِي)

1. .... الذكر أَنَّ الْوَلَدَ يَحْتَرِمُ الْكِبَارَ وَالْمُسِنَّينَ.
2. عَفَوْتُ عَنْهُ وَصَالِحَتُهُ ..... أَفْعَالِهِ السَّابِقَةِ.
3. أُنتَحِبَ رَئِيساً لِلنَّقَابَةِ أَرْبَعَ مَرَاتٍ .....

6- Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. سَقَيْتُ وَلدًا عَطْشَانَ. (جَوْعَانَ - شَبَعَانَ - ظَمَانَ)
2. وَقَفَ الْجُنُودُ مَثَى. (نُناءً - مُثَى - اِنْنينَ)
3. أَتَيْتُ عَلَى التَّلْمِيذِ الْأَسْبِقِ. (لُمْتُ - مَدَحْتُ - وَبَّحْتُ)
4. يَشْتَدُّ الْحَرُّ فِي الصَّحْرَاءِ. (الْأَجْمَةُ - الْبَحِيرَةُ - الْبَادِيَةُ)
5. بِالْتَّعْلِيمِ تَرْفَى الْأُمَمُ. (تَنْحَطُّ - تَتَقَدَّمُ - تَتَخَلَّفُ)

7- Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri anlamlı cümleler haline getiriniz.

1. ثُوُسُ / مَدِينَةٌ / الْقَيْرَوَانُ / فِي
2. اللُّعَةُ / طَرَائِقُ / لِ / عِدَّةُ / تَعْلَمُ
3. فِي / الْأَخِيرَةِ / مَصَانِعُ / السَّنَوَاتِ / أَنْشِئَتْ / كَثِيرَةٌ
4. مِنْ / الْأَخْلَاقِ / التَّوَاضُّعُ / مَكَارِمِ
5. الْمُؤْتَمَرُ / عَرَبِ / فِي / شَارَكَ / رُؤَسَاءِ

8- Aşağıdaki cümleleri inceleyip gayrulmunsarif kelimelerin neden kesralı okunduklarını açıklayınız.

1. صَلَّيْتُ فِي مَسَاجِدِ إِسْطَنْبُولِ.
2. «الْأَعَانِي» مِنْ أَهَمِّ مَصَادِرِ الْأَدَبِ الْعَرَبِيِّ.
3. الْحُطَيْبَةُ مِنْ شُعْرَاءِ الْعَصْرِ الْأَمَوِيِّ.
4. تَعَلَّمْتُ بَعْضَ هَجَاتِ قَبَائِلِ الْيَمَنِ.
5. أُعْجِبْتُ بِقَصَائِدِ أَحْمَدِ شَوْقِي.

9- Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Bazı tarihî binalar restore edildi.
2. Mervân tatilden döndü.
3. Her gün üç Arap gazetesi okuyorum.
4. Kırtasiyeden altı tane defter satın aldım.
5. Belediye büyük bahçeler inşa etti.

1

Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça

Verilen diyalogla garulumсарif isimler konusuna giriş yapılmış, bu yapıdaki kelimelerin günlük hayatta kullanımı örneklendirilmiştir.

2

Gayrulumсарif isimlerin gramer özelliklerini tanıma, yapısını inceleyip diğer isimlerden ayırt edebilme, örnek cümlelerle pekiştirebilme

Gayrulumсарif

Gayrulumсарif - ya da diğer adıyla *el-memnu' mine's-sarf* - diğer isimlerden farklı bir şekilde irâb edilir. Bu isimler, ref' durumunda damme; nasb ve cer durumlarında ise fetha ile hareketlenirler. Kesra ve tenvin kabul etmezler. Bu özellikleri taşıması için yabancı bir kelime olma şartı olmayıp çok sayıda, tekil ya da çoğul, Arapça isim de gayrulumсарif kabul edilir. Örnekler:

(Yeni öğrencilerle tanıştım.)

تَعَرَّفْتُ عَلَى تَلَامِيذٍ جُدِدٍ.

(Tatili Beyrut'ta geçirdim.)

قَضَيْتُ الْإِجَازَةَ فِي بَيْرُوتَ.

(Tilki, çok sayıda tavşanı boğazladı.)

إِفْتَرَسَ الثَّعْلَبُ عِدَّةَ أَرَانِبَ.

Bu tür isimler, bir isme tamlanıp muzâf olduklarında ya da başına harf-ı tarif getirilip belirli/marife yapıldığında, kesra almaları gereken durumda kesra alırlar. Örnekler:

السَّوَاهِلُ الْحَلَابَةُ مِنْ مَحَاسِنِ تَرْكِيَا.

(Büyüleyici sahiller, Türkiye'nin güzelliklerindedir.)

كَانَ تَعْلِيمُ اللُّغَةِ الْأَجْنِبِيَّةِ، سَابِقًا، تَبَدُّأً فِي الْمَدَارِسِ الثَّانَوِيَّةِ.

(Önceden, yabancı dil eğitimi orta dereceli okullarda başladı.)

اسْتَفَدْتُ كَثِيرًا مِنْ تَجَارِبِ وَالِدِي.

(Babamın deneyimlerinden çok yararlandım.)

3

Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

...إِلَى: اسْتَنَّدَ إِلَى: Bir şeye dayandı, yaslandı

اسْتَنَّدَ الْمُدْرَسُ إِلَى الطَّائِلَةِ وَأَلْقَى دَرْسَهُ.
(Öğretmen masaya yaslandı ve dersini anlattı.)

...عَلَى: أَقْبَلَ عَلَى: Bir şeye yöneldi, ilgi duydu

تَرَكَ وَالِدِي مَكَاسِبَ الدُّنْيَا وَأَقْبَلَ عَلَيَّ مُطَالَعَةَ الكُتُبِ.
(Babam dünya kazançlarını bırakıp kendini kitap okumaya verdi.)

...بِ: جَاهَرَ بِ: Bir şeyi açıkça ifade etti, açığa vurdu

أُجَاهِرُ بِأَفْكَارِي وَلَا أُخْفِيهَا.
(Düşüncelerimi açıkça söylerim ve onları gizlemem.)

4

Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

“عَلَى التَّوَالِي” (Sırasıyla, sıraya göre); ard arda; üst üste), “بِعَضِّ النَّظَرِ عَنْ...” (Görmezlikten gelerek, göz ardı ederek, önemsemeyerek), “جَدِيرٌ بِ...” (Övgüye lâyık, övgüye değer; zikretmeye değer; kayda değer) yapılarının kullanımı örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

كَيْفَ نَظَلُّ صَامِتِينَ بِعَضِّ النَّظَرِ عَمَّا يَجْدُثُ حَوْلَنَا؟
(Etrafımızda olup biten görmezden gelip nasıl sessiz kalabiliriz?)

زَارَ الرَّئِيسُ حِوَالًا جَوْلَتِهِ بَعْدَ عَمَّانَ وَمَدِينَةَ الكُوَيْتِ عَلَيَّ التَّوَالِي.
(Başkan gezisi süresince, sırasıyla Bağdat, Amman ve Kuveyt Şehri'ni ziyaret etti.)

أَعْمَالُكُمْ الْحَيْرِيَّةُ الَّتِي قُتِمْتُمْ بِهَا جَدِيرَةٌ بِالذِّكْرِ.
(Yaptığınız hayır işleri, övgüye değer.)

1 Seçeneklerden hangisi aşağıdaki sorusunun anlamlı bir yanıtı olabilir?

«أَيْنَ يُمَكِّنُ أَنْ نَأْكُلَ الْكَبْسَةَ؟»

- A. فِي مَكْتَبَاتِ بَغْدَادَ
- B. عَنْ طَرِيقِ الْحَوَارِ
- C. فِي مَطَاعِمِ سُورِيَّةٍ
- D. مِنْ حُسْنِ ظَنِّهِ
- E. فِي أَمَاكِنَ وَعَرِيَّةٍ

2 Aşağıdaki ifadelerden hangisi gayrulumnsarif bir isim için geçerlidir?

- A. Kesra alması gereken durumlarda fetha alır.
- B. Sadece harf-i tarif ile belirli olduğunda kesra hareketi kabul eder..
- C. Marife durumunda bile olsa kesra alması caiz değildir.
- D. Sadece çoğul kelimeler gayrulumnsarif olabilir.
- E. Üç harfli tüm eril isimler gayrulumnsariftir.

3 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere anlamca aşağıdaki sözcüklerden hangisinin getirilmesi uygundur?

لَقِيمْتُ خِلَالَ حَيَاتِي ..... كِرَامًا كَثِيرِينَ.

- A. أُسْتَاذًا
- B. الْأَسَاتِيدَ
- C. أَسَاتِدُهُ
- D. الْأَسَاتِدَةَ
- E. أَسَاتِيدَ

4 Aşağıdaki cümlenin "Ülkemizde çeşitli doğal kaynaklar vardır." anlamı taşıması için boşluk aşağıdaki fiillerden hangisi ile doldurulmalıdır?

فِي بِلَادِنَا ..... طَبِيعِيَّةً مُخْتَلِفَةً.

- A. الْمَصَادِرُ
- B. مَوَارِدُ
- C. الْمَوَارِدُ
- D. الْيَنَابِيعُ
- E. مَنَبَعٌ

5 «وُلِدَ النَّبِيُّ فِي مَكَّةَ» cümlesinde altı çizili sözcüğün irâbı aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Mecrûr, cer alâmeti fetha, çünkü gayrulumnsarif.
- B. Mebnî isim, mahallen mansûb
- C. Gayrulumnsarif, maksûr isim, mansûb
- D. Maksûr isim, kesra alamaz, vucûben mansûb
- E. Gayrulumnsarif, mankûs isim, cevâzen mansûb

6 «أَدَّتِ ..... الشَّدِيدَةُ إِلَى ..... كَبِيرَةٍ.» cümlesinde boş bırakılan yerlere hangi kelimelerin gelmesi uygun olur?

- A. الْعَاصِفَةُ / الْحَسَائِرِ
- B. عَاصِفَةٌ / كَبِيرَةٍ
- C. الرِّيحُ / الْحَسَارَةِ
- D. الْعَوَاصِفُ / خَسَائِرَ
- E. الرِّيحُ / حُسْرَانٍ

7 هل من المناسب أن يُجَاهَرَ --- أَفْكَارَكَ عِنْدَ . cümlesindeki boşluğu anlamlı şekilde tamamlayacak harf-i cer aşağıdakilerden hangisidir?

- A. فِي
- B. إِلَى
- C. عَنْ
- D. مِنْ
- E. بِ

8 «لَا شَكَّ أَنَّ لِلْمَسَارِحِ مَكَانَةً خَاصَّةً فِي حَيَاتِنَا الثَّقَافِيَّةِ.» cümlesinin anlamca en yakın Türkçe karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Hiç şüphe yok ki tiyatro, kültürümüze yenilikler katmıştır.
- B. Şüphesiz, tiyatroların kültürel yaşantımızda özel bir yeri vardır.
- C. Tiyatronun günlük hayatımızda önemli bir yeri olduğunda şüphe yoktur.
- D. Şüphesiz, kültür hayatımızda tiyatronun da yadsınmaz bir yeri vardır.
- E. Kültürel yaşantımızın öğelerinden tiyatronun özel bir konumu vardır.

9 Aşağıdaki cümlenin anlamca en yakın Türkçe karşılığı hangi seçenekte verilmiştir?

يَضُمُّ هَذَا الْكِتَابُ مَعْلُومَاتٍ عَنِ مَنَاسِكِ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ.

- A. Bu kitapta, Hac ve Umre farizaları hakkında tüm bilgileri bulursun.
- B. Hac ve Umre hakkında hemen her şey, bu kitapta vardır.
- C. Bu kitap, Hac ve Umre farizaları hakkında bilgiler içerir.
- D. Bu kitap bizi, Hac ve Umre farizaları hakkında bilgilendirir.
- E. Bu kitabın içerdiği bilgiler, Hac ve Umre farizalarına dairdir.

10 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere hangi kalıp ifade getirilebilir?

.....” أَنَّ جَائِزَةَ نُوبَلٍ لِلْكَيمِيَاءِ مُنِحَتْ لِرَجُلٍ عِلْمٍ تَرْكِيٍّ.”

- A. جَدِيدٌ بِالذِّكْرِ
- B. بِالْإِضَافَةِ إِلَى
- C. مِمَّا يَخْصُصُ
- D. عِلْمًا بِأَنَّ
- E. بِالْإِشَارَةِ إِلَى

1. C

Yanıtınız yanlış ise "Gayrulumсарif İsim ve Özellikleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

2. A

Yanıtınız yanlış ise "Gayrulumсарif İsim ve Özellikleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

3. E

Yanıtınız yanlış ise "Garulumсарif Olan Çoğul Kalıplar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

4. B

Yanıtınız yanlış ise "Garulumсарif Olan Çoğul Kalıplar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

5. A

Yanıtınız yanlış ise "Gayrulumсарif İsim ve Özellikleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

6. D

Yanıtınız yanlış ise "Garulumсарif Olan Çoğul Kalıplar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

7. E

Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

8. B

Yanıtınız yanlış ise "Garulumсарif Olan Çoğul Kalıplar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9. C

Yanıtınız yanlış ise "Garulumсарif Olan Çoğul Kalıplar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

10. A

Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

6

Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 3

"إِشْتَهَرَ عُمَرُ بَعْدِلِهِ." cümlesinin irâbını yapınız.

إِشْتَهَرَ : Mâzî fiil, üçüncü tekil şahıs, eril.

عُمَرُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme; gayrulumсарif isim, tenvinli okunamaz.

بِ : Harf-i cer

عَدْلِهِ : (عدل) Mecerûr, cer alâmeti sondaki kesra, ayrıca muzâf; (له) muttasıl zamiri muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

6

Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 1

- Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.
1. صَدَرَتْ فِي مِصْرَ سَنَةَ 1828.
  2. لَأَ، إِنَّهَا صَدَرَتْ بِاللُّغَتَيْنِ، التُّرْكِيَّةِ وَالْعَرَبِيَّةِ.
  3. لَأَ، بَلْ كَانَتْ تُوزَعُ عَلَى فِئَةٍ مِنَ النُّخْبَةِ.
  4. لَأَ، إِنَّمَا كَانَتْ تَتَنَاوَلُ مَسَائِلَ مَالِيَّةً وَعِلْمِيَّةً.
  5. لَأَ بَلْ أُضِيفَ إِلَيْهَا تَصْمِيمٌ جَدِيدٌ.

Okuma Anlama 2

Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (✓) , yanlış olanların yanına da (x) işareti koyunuz:

1. كَانَ مُحَمَّدٌ عَلِيٌّ بَاشَا مَلِكًا عَلَى عَرْشِ مِصْرَ. (x)
2. كَانَ الطَّهَطَاوِيُّ أَوَّلَ رَئِيسِ لِتَحْرِيرِ الْجَرِيدَةِ. (x)
3. سَجَلَتْ مِصْرَ فِي زَمَنِ مُحَمَّدٍ عَلَى نَهْضَةٍ. (✓)
4. كَانَتْ الْجَرِيدَةُ تُوزَعُ عَلَى فِئَاتٍ مُعَيَّنَةٍ. (✓)
5. كَانَتْ "الْوَقَائِعُ" عِبَارَةً عَنِ جَرِيدَةِ أَدَبِيَّةٍ. (x)

6

Alıştırma Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki cümlelerde yer alan gayrulumnsarif özel isimlerin son harekesini tamamlayınız (Not: Suâd ismi, Araplarda sadece kız çocuklarına verilen bir isimdir, tıpkı Ayşe, Fatma gibi).

1. مَسْتَيْتُ بِعُمَانَ.
2. أَقَامَ الرَّجُلُ مُدَّةً فِي بَعْدَادَ.
3. كَافَأَ الْمُدِيرُ عُمَرَ بِجَائِزَةٍ.
4. قَابَلْتُ سَعَادَ فِي الطَّرِيقِ.
5. لِمَادَا عَضِبْتَ عَلَى مَرْيَمَ.

6

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 2

Aşağıdaki cümlelerde gayrulumсарif isimleri tesbit ediniz.

1. أَنهَيْتُ الدَّرَاسَةَ الثَّانِيَّةَ فِي مَدَارِسِ مُخْتَلِفَةٍ.
2. تُوجَدُ فِي هَذِهِ الْمَدِينَةِ مَطَاعِمٌ فَاحِرَةٌ.
3. اشْتَرَى مَرْوَانُ أَرْبَعَةَ دَفَاطِرٍ.
4. تَصُدَّرُ فِي الْبَلَدِ تِسْعُ جَزَائِدٍ يَوْمِيَّةٍ.
5. يَفْعُ مْتَحَفُ اللُّوفِرِ فِي مَدِينَةِ بَارِيسٍ.

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde bulunan ve cümleye anlamca uygun olan kelimelerle doldurunuz.

1. أحتَاجُ إِلَى كُتُبٍ وَأَقْلَامٍ وَ دَفَاطِرٍ.
2. رَسَمْتُ صُورَةً بِقَلَمٍ أَحْمَرَ.
3. زَارَ السَّائِحُ مَعَالِمَ الْمَدِينَةِ.
4. دِمَشْقُ مَدِينَةٌ تَارِيخِيَّةٌ.
5. فَحَصَ الطَّبِيبُ حَمْسَةَ مَرُضَى.

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. لَا تَتَكَلَّمُوا بَيْنَكُمْ لَوْ سَمِعْتُمْ فَأَقْبِلُوا عَلَيَّ أُمُورِكُمْ.
2. لَا تُجَاهِرْ بِالْحَقِيقَةِ، أَنَا لَا أَثِقُ بِكَ.
3. اسْتَنْدَ الْوَلَدُ إِلَى الشَّجَرَةِ وَشَاهَدَ أَصْدِقَاءَهُ.
4. مِنْذُ فَشَلْتُ فِي الْامْتِحَانِ أَقْبَلْتُ عَلَيَّ الدَّرَاسَةَ.
5. اسْتَنْدُوا إِلَى الْقُرْآنِ وَ الْحَدِيثِ.

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kalıp ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

1. جَدِيزٌ بِالذِّكْرِ أَنَّ الْوَلَدَ يَحْتَرِمُ الْكِبَارَ وَالْمُسِنَّينَ.
2. عَفَوْتُ عَنْهُ وَصَالِحَتُهُ بَعْضُ النَّظَرِ عَنْ أَفْعَالِهِ السَّابِقَةِ.
3. أُنتَخِبَ رَئِيسًا لِلنَّقَابَةِ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ عَلَيَّ التَّوَالِي.

6

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. سَقَيْتُ وَلَدًا عَطْشَانَ. (جَوْعَانَ - شَبَعَانَ - طَمَّانَ)
2. وَقَفَ الْجُنُودُ مَتْنِي. (نُتَاءَ - مَتْنِي - اِثْنِينَ)
3. أَنْنَيْتُ عَلَى التَّلْمِيذِ الْأَسْبَقِ. (لُمْتُ - مَدَحْتُ - وَجَّحْتُ)
4. يَشْتَدُّ الْحَرُّ فِي الصَّحْرَاءِ. (الْأَجْمَهُ - الْبَحِيرَةَ - الْبَادِيَةَ)
5. بِالتَّعْلِيمِ تَرَقَّى الْأُمَّمُ. (تَنْحَطُّ - تَتَقَدَّمُ - تَتَخَلَّفُ)

Alıştırma 7

Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri anlamlı cümleler haline getiriniz.

1. الْقَيْرَوَانُ مَدِينَةٌ فِي تُونِسَ.
2. لَتَعْلَمَ اللُّغَةَ عِدَّةَ طَرَائِقَ.
3. أَنْشَيْتُ مَصَانِعَ كَثِيرَةً فِي السَّنَوَاتِ الْأَخِيرَةِ.
4. التَّوَاضُّعُ مِنْ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ.
5. شَارَكَ فِي الْمَوْثَمَرِ رُؤَسَاءُ عَرَبَ.

Alıştırma 8

Aşağıdaki cümleleri inceleyip gayrulumnsarif kelimelerin neden kesralı okunduklarını açıklayınız.

1. مَسَاجِدِ kelimesi, yapı/kalıp gereği gayrulumnsarif bir kelime olmakla birlikte muzâf konumunda olduğu için kesralı yazılıp okunur.
2. مَصَادِرِ أَهَمِّ kelimesi, yapı/kalıp gereği gayrulumnsarif olmakla birlikte muzâf konumunda oldukları için kesralı yazılıp okunurlar.
3. شُعْرَاءِ kelimesi, yapı/kalıp gereği gayrulumnsarif bir kelime olmakla birlikte muzâf konumunda olduğu için kesralı yazılıp okunur.
4. قَبَائِلِ kelimesi, yapı/kalıp gereği gayrulumnsarif bir kelime olmakla birlikte muzâf konumunda olduğu için kesralı yazılıp okunur.
5. بِمَصَائِدِ kelimesi, yapı/kalıp gereği gayrulumnsarif bir kelime olmakla birlikte muzâf konumunda olduğu için kesralı yazılıp okunur.

6

Alıştırımlar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 9

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Bazı tarihî binalar restore edildi.

تَمَّ تَرْمِيمُ بَعْضِ الْمَبَانِي التَّارِيخِيَّةِ.

2. Mervân tatilden döndü.

عَادَ مَرْوَانُ مِنَ الْإِحَارَةِ.

3. Her gün üç Arap gazetesi okuyorum.

أَقْرَأُ كُلَّ يَوْمٍ ثَلَاثَ صُحُفٍ عَرَبِيَّةٍ.

4. Kırtasyeden altı tane defter satın aldım.

إِشْتَرَيْتُ مِنَ الْقِرْطَاسِيَّةِ سِتَّ دَفَاتِرٍ.

5. Belediye büyük bahçeler inşa etti.

أَنْشَأَتِ الْبَلَدِيَّةُ حَدَائِقَ كَبِيرَةً.

bölümün kelimeleri

كَلِمَاتُ الْقِسْمِ

أَبْطَأَ (*ebta'a*) geciktirdi, ağırlaştırdı

آثَارِيّ (*âsârî*) arkeolojik, antik

... أَثْنَى عَلَيَّ (*esnâ alâ*) birini övdü, methetti

أَجْمَعَة (*eceme*) koruluk

إِحْتَضَنَ (*ihtedane*) kucakladı

أَخْفَى (*ahfâ*) gizledi, sakladı

أَسَاتِدَة / أَسَاتِيدُ (*esâtiz/esâtize*) öğretmenler, hocalar
(t.) أُسْتَاذ (ustâz)

... إِسْتَنَّدَ إِلَى (*istenede alâ*) bir şeye dayandı, yaslandı

أَغْلَقَ (*aglaka*) kapattı, örttü

إِكْتَضَى (*iktadâ*) gerektirdi, zorunlu kıldı

أَمَاكِنَ (*emâkin*) yerler, mekanlar, mevkiler, konumlar
(t.) مَكَان (mekân)

إِمْتِصَّاصَ (*imtisâs*) emme, özümseme

أَمْلَاحَ (*emlâh*) tuzlar; mineraller (t.) مِلْح (milh)

... أَنْفَ عَلَيَّ (*enâfe 'alâ*) sayıca aştı, fazla geldi

إِنْحَطَّ (*inhatta*) alçaldı, düşüşe geçti

أَوْجَدَ (*evcede*) bir şeyi meydana getirdi, oluşturdu

بَادِيَّةَ (*bâdiye*) çöl, sahra

تَبَاتَأَ (*tebâtâ'e*) geç kaldı, ağır kaldı

تَخَلَّفَ (*tehallefe*) geri kaldı; arkada kaldı

تَرْمِيمَ (*termim*) restorasyon

تَصْمِيمَ (*tasmim*) tasarım, dizayn

... تَطَرَّقَ إِلَى (*tetarraka ilâ*) bir şeye değindi, temas etti

... تَنَازَلَ عَنْ (*tenâzele 'an*) bir şeyden feragat etti, vaz
geçti; taviz verdi

تَنْظِيمَ (*tanzim*) düzenleme

تُنَاءَ (*sunâ*) ikişer ikişer

... جَاهَرَ بِ... (*câhere bi*) bir şeyi açığa vurdu, açıkça ifade etti

جَرَائِدَ (*cerâ'id*) gazeteler (t.) جَرِيدَة (cerîde)

جَوْعَانَ (*cev'ân*) aç (eril)

خَسَائِرَ (*hasâ'ir*) hasarlar, kayıplar (t.) خَسِيرَة (hasîra)

خَصَائِصَ (*hasâ'is*) özellikler, hususiyetler (t.) خَصِيصَة (hasîsa)

حُصُوبَةٌ (<i>husûbe</i>) verimlilik	كِرَامٌ (<i>kerîm</i>) değerli, seçkin, asil; cömert (ç.) كِرَامٌ (<i>kirâm</i>)
خِلَالٌ (<i>hilâl</i>) esnasında, boyunca	يَلُومُ - لَامٌ (<i>lâme- yelûmu</i>) azarlamak
خِلَالِيَّةٌ (<i>halâyâ</i>) hücreler (t.) خَلِيَّةٌ (<i>haliyye</i>)	مُؤْتَمَرٌ (<i>mu'temer</i>) konferans
رَقِيٌّ - رَقِيٌّ (<i>rakiye- yerka</i>) yükselmek, yücelmek, ilerlemek	مَثْنَى (<i>mesnâ</i>) ikişer ikişer
رُؤَادٌ (<i>ruvvâd</i>) öncüler, öncülük edenler (t.) رَائِدٌ (<i>râ'id</i>)	مَسَائِلٌ (<i>mesâ'il</i>) sorunlar, problemler; konular (t.)
سَرِيرَةُ الْمُلْكِ (<i>serîru'l-mulki</i>) saltanat tahtı	مَسْأَلَةٌ (<i>mes'ele</i>)
سَلِسٌ (<i>selis</i>) üslup ve ifade bakımından akıcı	مَسَاكِينٌ (<i>mesâkin</i>) evler, meskenler (t.) مَسْكَنٌ (<i>mesken</i>)
شَتَّىٌّ (<i>settâ</i>) farklı, çeşitli	مَصَانِعٌ (<i>masâni</i>) fabrikalar (t.) مَصْنَعٌ (<i>masna</i>)
شَوَاطِئُ (<i>şevâti</i>) kıyılar, sahiller (t.) شَاطِئُ (<i>şâti</i>)	مَطَاعِمٌ (<i>matâ'im</i>) lokantalar (t.) مَطْعَمٌ (<i>mat'am</i>)
صَامِتٌ (<i>sâmit</i>) sessiz, suskun; sessiz harf	مَعَالِمٌ (<i>ma'âlim</i>) işaretler, izler; özellikler; yerler, meskenler (t.) مَعْلَمٌ (<i>ma'lem</i>)
صَحَارَى (<i>sahârâ</i>) çöller (t.) صَحْرَاءُ (<i>sahrâ</i>)	مَعْدُودٌ (<i>ma'dûd</i>) sayılı, az sayıda
صَدْرٌ - يَصْدُرُ - صَدَرَ (<i>sadara - yasduru</i>) çıkmak, yayımlanmak (gazete, dergi, kitap, kanun vb.)	مُقَاوَمَةٌ (<i>mukâveme</i>) direnme
صَبَاطٌ (<i>dubbât</i>) subaylar (t.) ضَابِطٌ (<i>dâbit</i>)	مَنَاسِكٌ (<i>menâsik</i>) hacda yapılması gereken görevler, ibadetler
ضَمٌّ - يَضُمُّ - ضَمَّ (<i>damme - yedummu</i>) bir araya getirmek, içermek	مَنْجَمٌ (<i>mencem</i>) maden ocağı
طَفِيفٌ (<i>taffif</i>) basit, önemsiz	مَوَارِدٌ (<i>mevârid</i>) kaynaklar, pınarlar (t.) مَوْرِدٌ (<i>mevrid</i>)
ظَمَّانٌ (<i>zam'ân</i>) susamış (eril)	مَوَاقِعٌ (<i>mavâki</i>) mevziler, yerler; durumlar (t.) مَوْقِعٌ (<i>mevki</i>)
عَدْوَى (<i>advâ</i>) bulaşıcı tehlikeli hastalık	مَوَازِيءُ (<i>mevâni</i>) limanlar (t.) مِينَاءٌ (<i>minâ</i>)
عَفَا - يَغْفُو - عَفَا (عَنْ: birini) (<i>afâ - ya'fû</i>) affetmek, bağışlamak	نِعَابَةٌ (<i>nikâbe</i>) işçiler için "sendika"; avukatlar için "baro"
عَمَلِيَّةٌ (<i>ameliyye</i>) iş, işlem, operasyon; süreç	نَهْضَةٌ (<i>nehda</i>) kalkınma, ilerleme
عَوَاصِفُ (<i>avâsifu</i>) şiddetli rüzgarlar, fırtınalar (t.) عَاصِفَةٌ (<i>âsife</i>)	وَعْرٌ (<i>va'ir</i>) sarp yer
عَضْبَانٌ (<i>gadbân</i>) öfkeli, kızgın (eril)	وَبَّحَ (<i>vebbeha</i>) azarladı
فَيْئَةٌ (<i>fi'e</i>) grup, zümre, öbek	وَزَّعَ (<i>vezzé'a</i>) dağıttı (gazete, kitap vb.)
قَارَّةٌ (<i>kârra</i>) kıta, anakara	وِظَائِفُ (<i>vezâ'if</i>) görevler, işlevler, fonksiyonlar (t.)
كَبْسَةٌ (<i>kebsé</i>) Arap mutfağında ünlü bir pilav	وِظِيفَةٌ (<i>vazîfe</i>)

bölümün deyimleri

تعبيرات القسم

- أَقْلٌ بَحْمُهُ (*efele necmuhu*) yıldız söndü, gözden düştü
- ... بِغَضِّ النَّظَرِ عَنْ... (*bi gaddi'n-nazar 'an*) görmezlikten gelerek
- عَلَى التَّوَالِي (*ala't-tevâlî*) ardarda, ardısıra; üstüste
- ... جَدِيرٌ بِ... (*cedîrun bi*) lâıyk, değer

Bölüm 7

Ef'âlu'l-Mukârabe, Ef'âlu'r-Recâ ve Ef'âlu's-Şurû

öğrenme çıktıları

Günlük Hayatımızda Arapça

- 1 Günlük hayatta sıklıkla söyleme ihtiyacı duyduğumuz كاد، أوشك، عسى، بدأ، شرع، أخذ gibi kelimeleri cümle içinde kullanabilme

Mukârabe, Recâ ve Şurû fiilleri

- 2 Mukârabe, recâ ve şurû fiillerinin anlamlarını kavrayabilme, cümle içerisindeki gramatik fonksiyonlarını anlayabilme, isim ve haberlerinin irâblarını yapabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

- 3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Arapçada Kalıp İfadeler

- 4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler أفعال المقاربة والرجاء والشروع • الكلمات المفتاحية: Mukârabe, Recâ ve Şurû Fiilleri

GİRİŞ

مُقَدِّمَةٌ

Arapçada *mukârabe*, *recâ* ve *şurû* fiilleri diye adlandırılan ve gramatik fonksiyonları açısından كان ve grubuna benzeyen fiiller grubu bulunmaktadır. Bunlardan, bir eylemin gerçekleşmek üzere olduğunu ya da meydana gelmesinin yaklaştığını ifade etmek üzere kullanılan (كاد) ve (أوشك) fiillerine *mukârabe* (yaklaşma) fiilleri denir. Bir eylemin gerçekleşmesinin umut edildiğini bildirmede kullanılan (عسى) fiili ise *recâ* (umut) fiili diye adlandırılır. Bir eylemin başladığını dile getirmede kullanılan (بدأ - أخذ - شرع) gibi fiillere de *şurû* (başlama) fiilleri denir. Bu üç grupta yer alan fiiller daima isim cümlesinin başında kullanılırlar ve muhtedayı kendilerine isim, haberi de kendilerine haber olarak alırlar. كان ve grubunda olduğu gibi isimleri daima merfû, haberleri de daima mansûb olur. Bu gruptaki fiillerin en önemli özelliği, haberlerinin daima muzâri fiil ile başlayan bir fiil cümlesi olmasıdır. Dolayısıyla haberleri daima mahallen mansûb olarak irâb edilir.

Bölüm içinde *mukârabe*, *recâ* ve *şurû* fiillerinin kullanıldığı bir diyalog ve bir de metin yer almaktadır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 7

العربية في حياتنا اليومية ٧

Radyo ile Televizyon Arasında Bir Diyalog

Radyo ile televizyon kendi aralarında tartışmaya başlamışlar. Acaba ne konuşacaklar? Aralarındaki diyaloga biraz kulak verelim. Radyo konuşmaya başlamış ve televizyona demiş ki: Televizyon efendi ben senden çok daha üstünüm.

Televizyon az kalsın gülmekten ölüyormuş, şöyle cevap vermiş ona: Sen ne diyorsun be adam, pek çok konuda ben senden üstünüm.

Radyo: Ne!? Hangi konuda benden üstünmüşsün göster bakalım.

Aralarındaki tartışma sertleşmeye başlamış, nihayet televizyon şöyle karşılık vermiş: Dur bir dakika. Her birimizin kendi olumlu yanlarını ortaya dökmesine ne dersin? Böylece insanların hangimizin daha üstün olduğunu kolayca seçebileceğini umuyorum.

حوار بين المذيع و التلّفاز

بَدَأَ المِذْيَاعُ وَالتَّلْفَازُ يَتَشَاجِرَانِ فِيمَا بَيْنَهُمَا، يَا تُرَى مَاذَا سَيَتَحَدَّثُ كُلُّ مِنْهُمَا؟ لِنَسْتَمِعْ قَلِيلاً إِلَى الحِوَارِ بَيْنَهُمَا.

أَخَذَ المِذْيَاعُ يَتَحَدَّثُ وَيَقُولُ لِلتَّلْفَازِ: السَّيِّدُ التَّلْفَازِ! أَنَا أَفْضَلُ مِنْكَ كَثِيراً.

كَأَذِ التَّلْفَازُ يَمُوتُ مِنَ الصَّحِكِ وَرَدَّ عَلَيْهِ: مَا الَّذِي تَقُولُهُ يَا هَذَا، أَنَا أَفْضَلُ مِنْكَ بِكَثِيرٍ مِنَ الأُمُورِ.

المذيع: ماذا؟ أَرِنِي بِمَاذَا أَنْتَ أَفْضَلُ مِنِّي.

بَدَأَ الشَّجَارُ يَشْتَدُّ بَيْنَهُمَا إِلَى أَنْ يَرُدَّ التَّلْفَازُ: تَوَقَّفْ، مَا رَأَيْتُكَ أَنْ يُظْهِرَ كُلُّ مِنَّا إِجْجَابِيَّاتِهِ، عَسَى النَّاسُ أَنْ يَخْتَارُوا بِسَهُولَةٍ مَنْ هُوَ أَفْضَلُ مِنَّا.

Aralarında şöyle bir diyalog başlamış.

Televizyon: İzin verirsen neden senden daha üstün olduğumu anlatayım. İnsanlar beni hem dinleyebilir hem de seyredebilir. Ama seni sadece dinlerler.

Radyo: Onların beni seyredeceklerine dair söylediklerin doğru olabilir ama senin onlara sunduğun görüntüler akılları dumura uğrattıp düşünceleri yerle bir etmektedir.

Televizyon: Fakat bu, benim onlara pek çok faydalı şeyler sunmadığım anlamına gelmez. Benim görüntülerim sayesinde spor egzersizleri, mutfak programları seyredebilirsin ve bütün bunlar benim sunduğum görüntülere ihtiyaç duyar.

Radyo: İnsanlar beni her an dinleyebilir, sen ise hemen hemen her zaman elektrige bağlısın.

Televizyon: Elektrige bağlı da olsam senden üstünüm. Zira herkes bendeki haberleri, dizileri, din, eğlence ve kültür programlarını seyretmek için bir araya gelir.

Radyo: Senden üstün olduğumu ispat eden başka bir şey daha var bende. Sen benim tam tersime iri cüsseli ve ağırsın. İnsanlar seni bir yerden başka bir yere taşıyamaz. Oysa beni istedikleri yere götürmeleri mümkündür.

Televizyon: Şu insanlara bir bak, beni evlerine götürebilmek için nasıl birbirlerini eziyorlar?!

Radyo: Peki benim için birbirlerini ezmediklerini kim söyledi sana?!

Televizyon: Fakat bir iki kişi dışında artık seni kimse dinlemiyor.

Radyo: Beni dinlemediklerini de kim söylüyor? Bilakis bütün aile fertlerinin kendilerine ait radyoları vardır ve beni dinlerler. Üstelik senin gibi yerinde sabit duran, ağır ve evde bir tane de değilim.

بَدَأَ الْمَذِياعُ وَالتَّلْفَازُ يَتَشَاجِرَانِ فِيمَا بَيْنَهُمَا، يَا تُرَى
وَبَدَأَ الْحِوَارُ بَيْنَهُمَا كَالآتِي.

التلفاز: دَعْنِي أَقُولُ لَكَ لِمَ أَنَا أَفْضَلُ مِنْكَ؟ يَسْتَطِيعُ

النَّاسُ سَمَاعِي وَرُؤْيِي أَمَا أَنْتَ فَيَسْمَعُونَكَ فَقَط.

المدياع: قَدْ يَكُونُ كَلَامُكَ صَاحِحًا مِنْ نَاحِيَةِ أَهَمِّ لَا

يَسْتَطِيعُونَ رُؤْيِي، وَلَكِنَّ الصُّورَ الَّتِي تُعْطِيهَا

أَنْتَ قَدْ أَتَلَفْتَ الْعُقُولَ وَهَدَمْتَ الْأَفْكَارَ.

التلفاز: لَكِنْ هَذَا لَا يَعْنِي بَأَنِّي لَمْ أَجْلِبْ لَهُمْ

الكَثِيرَ مِنَ الْقَوَائِدِ، فَمِنْ خِلَالِ صُورِي تَسْتَطِيعُ

رُؤْيَةَ التَّمَارِينِ الرِّيَاضِيَّةِ وَبَرَامِجِ الطَّبْخِ وَكُلِّ هَذَا

يَحْتَاجُ لِصُورِي.

المدياع: النَّاسُ يُمَكِّنُهُمْ سَمَاعِي بِكُلِّ وَقْتٍ أَمَا أَنْتَ

فَتَكَادُ تَكُونُ مُقَيَّدًا بِالْكَهْرَبَاءِ دَائِمًا.

التلفاز: حَتَّى وَلَوْ كُنْتُ مُقَيَّدًا بِالْكَهْرَبَاءِ فَمَا زِلْتُ

أَفْضَلُ مِنْكَ، حَيْثُ يَجْتَمِعُ الْجَمِيعُ لِرُؤْيِي مَا

لَدَيَّْ مِنْ أَحْبَابٍ وَمُسْلسَلَاتٍ وَبَرَامِجٍ دِينِيَّةٍ

وَتَرْفِيهِيَّةٍ وَتَقَافِيَّةٍ.

المدياع: لَدَيَّْ شَيْءٌ آخَرَ يُثَبِّتُ أَنَّي أَفْضَلُ مِنْكَ،

أَنْتَ كَبِيرُ الْحَجْمِ وَثَقِيلٌ لَا يَسْتَطِيعُ النَّاسُ

حَمْلَكَ مِنْ مَكَانٍ لِآخَرَ عَلَى عَكْسِي تَمَامًا فَمَنْ

الْمُمْكِنِ أَخْذِي إِلَى أَيِّ مَكَانٍ يُرِيدُونَهُ.

التلفاز: أَنْظُرْ لِلنَّاسِ كَيْفَ يَتَهَافَتُونَ لِكَيْ يَجْلِبُونِي

لِلبَيْتِ.

المدياع: وَمَنْ قَالَ لَكَ بِأَنَّ النَّاسَ لَا يَتَهَافَتُونَ لِحَاجَتِي أَيْضًا؟

التلفاز: وَلَكِنْ لَا أَحَدٌ يَسْمَعُكَ سِوَى شَخْصٍ أَوْ اثْنَيْنِ.

المدياع: مَنْ قَالَ لَكَ أَنَّهُ لَا أَحَدٌ يَسْمَعُنِي؟ بَلْ كُلُّ

فَرْدٍ مِنَ الْعَائِلَةِ لَدَيْهِ مَذِياعٌ خَاصٌّ بِهِ لِيَسْمَعَنِي

وَلَسْتُ مِثْلَكَ ثَقِيلًا ثَابِتًا بِمَكَانِهِ وَاحِدًا

بِالْبَيْتِ.

- Televizyon:** Sen çok sıkıcısın. Seni bir saat ya da daha az bir süre dinleyip hemen kapatırlar.
- Radyo:** Senin yerine interneti koyduklarını unuttun mu? Artık onlar için önemli değilsin. Beni ise bir iki saat de olsa hâlâ dinliyorlar.
- Televizyon:** Beni güldürdün dostum. Sana daha önce de söylediğim gibi seni sadece elektrik kesilince dinliyorlar.
- Radyo:** Biliyor musun dostum? Ben inanıyorum ki aslında her ikimiz de faydalıyız ve biz böyle tartışmaya devam edersek hiçbir çözüme ulaşamayacağız. Biz eskiden önemliydik ve öyle de kalacağız.
- Televizyon:** Doğru söylüyorsun. Tartışmayı bırakmalıyız. Çünkü her birimizin bazı faydaları olduğu gibi bazı zararları da vardır.

- التلفاز:** أَنْتَ كَثِيرُ الْمَلَلِ يَسْمَعُونَكَ لِسَاعَةٍ أَوْ أَقَلَّ ثُمَّ يُغْلِقُونَكَ سَرِيعًا.
- المدىاع:** أَنْسَيْتَ بِأَنَّهُمْ اسْتَبَدَّلُوا بِالْإِنْتَرْنِتِ فَلَسْتِ مُهِمًّا لَهُمِ الْآنَ أَمَّا أَنَا فَمَا زَالُوا يَسْمَعُونَني حَتَّى وَلَوْ سَاعَةً أَوْ اثْنَتَيْنِ.
- التلفاز:** لَقَدْ أَضْحَكْتَنِي يَا عَزِيزِي، كَمَا قُلْتَ لَكَ مِنْ قَبْلِ أَنَّهُمْ لَا يَسْمَعُونَكَ إِلَّا عِنْدَ انْقِطَاعِ الْكَهْرَبَاءِ.
- المدىاع:** أَتَعْلَمُ يَا عَزِيزِي أَنَا أَرَى أَنَّ كُلًّا مِنَّا مُفِيدٌ وَأَنَّ إِنَّا اسْتَمَرَّرْنَا بِالْجِدَالِ فَلَنْ نَصِلَ لِأَيِّ حَلٍّ، فَنَحْنُ كُنَّا مُهِمِّينِ وَسَنَبْقَى كَذَلِكَ.
- التلفاز:** كَلَامُكَ صَحِيحٌ، عَلَيْنَا التَّوَقُّفُ عَنِ الشَّجَارِ، لِأَنَّ لِكُلِّ مِنَّا فَوَائِدَهُ وَأَضْرَارَهُ.

Kaynak: http://mawdoo3.com/حوار_بين_التلفاز_والمدىاع

Öğrenme Çıktısı

1 Günlük hayatta sıklıkla söyleme ihtiyacı duyduğumuz أخذ، شرع، بدأ، عسى، أو شك، كاد، gibi kelimeleri cümle içinde kullanabilme

Araştır/
Tekrarla 1

Verilen diyalogda mukârabeye, recâ ve şurû fiillerini bulunuz. Altını çiziniz. Bir sözlükten anlamlarını araştırınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Mukârabeye, recâ ve şurû fiillerinin cümle içindeki kullanımlarını ve irâb durumlarını **كان** grubu ile karşılaştırınız.

Anlat/
Paylaş

Bir arkadaşınızla önce normal isim cümleleri kurup ardından da bu cümlelerin başına sırasıyla mukârabeye, recâ ve şurû fiillerini getirerek oluşturacağınız ve yarışma havasında geçecek bir etkinlik düzenleyiniz.

DİL BİLGİSİ: EF'ÂLU'L-MUKÂRABE, EF'ÂLU'R-RECÂ VE EF'ÂLU'S-ŞURÛ

القواعد: أفعال المقاربة والرجاء و الشروع

Görüldüğü üzere konumuz üç ana başlıktan oluşmaktadır. Bunlar; bir eylemin gerçekleşmek üzere olduğunu ya da meydana gelmesinin yaklaştığını ifade eden mukârebe (كاد) ve (أوشك); bir eylemin gerçekleşmesinin umut edildiğini bildiren recâ (عسى) ve bir eylemin başladığını ifade eden şurû (بدأ - أخذ - شرع) fiilleridir. Bu üç grupta yer alan fiiller daima isim cümlesinin başında kullanılırlar ve muhtedayı kendilerine isim, haberi de kendilerine haber olarak alırlar. كان ve grubunda olduğu gibi isimleri daima merfû, haberleri de daima mansûb olur. Bu gruptaki fiillerin en önemli özelliği, haberlerinin daima muzâri fiil ile başlayan bir fiil cümlesi olmasıdır. Dolayısıyla haberleri daima mahallen mansûb olarak irâb edilir.

Mukârabe, Recâ ve Şurû fiillerinin bu ortak özellikleri yanı sıra kendi aralarında birtakım farklılıklar da bulunmaktadır. Örneğin bu gruptaki fiillerin tümünün haberi daima muzâri bir fiille başlayan bir cümle iken, haber cümlesindeki muzâri fiilin başında bazı fiillerde (أن) edatı bulunur, bazılarında bulunmaz. Yani bu üç grup fiil, haber cümlesindeki muzâri fiilin başında (أن) edatı bulunup bulunmaması yönünden kendi aralarında ayrılırlar. Anlam açısından ise her birinin cümleye kattığı kendine özgü bir anlamı vardır. Şimdi bu fiillerin cümlenin anlamı ve irâbı üzerindeki etkileri ile fonksiyonlarını tek tek ele alalım.

Mukârabe (Yaklaşma) Fiilleri (كاد / يكاد - أوشك / يوشك)

Mukârebe fiilleri; (كاد), (أوشك) ve (كرب) fiillerinden oluşmakla birlikte, bu bölümde günümüzde kullanımına rastlanmayan, geçmişte de nadiren kullanılan (كرب) fiili üzerinde durulmayacaktır. Mukârebe fiilleri, bir isim cümlesinin başına gelerek o isim cümlesinin muhtedasını ref, haberini nasb ederler. Daha önce de değinildiği gibi bunların haberleri daima muzâriyle başlayan bir fiil cümlesi olmak zorundadır. Bundan dolayı da daima mahallen mansûb olurlar. Çünkü Arapçada cümleler mahalli irâba tabidirler. (كاد) ve (أوشك) fiilleri mâzî ve muzâri her türlü şahıs çekimine girebilen fiillerdir. Oysa daha sonra görüleceği gibi şurû fiillerinin yalnızca mâzî formları bütün şahıs çekimlerine girebilmekte, recâ fiilinin ise mâzî formunun sadece üçüncü tekil muzekker ve muennes çekimleri yapılabilmektedir. Mukârabe fiillerinin haberlerinin başında yer alan muzâri fiilden önce, bir nasb edatı olan (أن) getirilebileceği gibi getirilmese de olur. Fakat getirilme durumu daha sık rastlanan bir uygulama olarak yaygınlık kazanmıştır. Nasb edatı olan (أن)'in getirilmesi ya da getirilmemesi, cümlenin anlamı üzerinde herhangi bir değişiklik oluşturmaz. Mukârabe fiilleri, başında buldukları isim cümlesine yaklaşma anlamı katarlar. Daha net bir ifadeyle cümledeki haberin meydana gelişinin yaklaştığını ya da meydana gelmek üzere olduğunu dile getirmek üzere kullanılırlar. Aşağıdaki örnekleri inceleyelim:

كاد الخادم أن يسقط من النافذة.

(Hizmetçi az kalsın pencereden düşüyordu./Hizmetçi pencereden düşeyazdı.)

يكاد الطفل الرضيع أن يسقط من السلم.

(Bebek neredeyse merdivenden düşecek./Bebek merdivenlerden düşmek üzere.)

كدت أطيّر من الفرح.

(Sevinçten neredeyse uçacaktım./Sevinçten uçayazdım.)

يَكَادُ الْمُوظَّفُونَ أَنْ يُخْرَجُوا مِنْ مَكَاتِبِهِمْ.
(Memurlar ofislerinden çıkmak üzereler.)

أَوْشَكَ بَيْتُنَا الْقَدِيمَ يَنْهَارًا.
(Eski evimiz yıkılmak üzereydi./Eski evimiz neredeyse yıkılıyordu.)

تُوشِكُ حَافِلَةُ السُّيَّاحِ أَنْ تَصْطِدِمَ بِحَائِطِ الْقَصْرِ.
(Turist otobüsü sarayın duvarına vurmak üzere. /Turist otobüsü neredeyse sarayın duvarına vuracak.)

dikkat

Yaklaşma fiillerinin (كاد-أوشك) haberi olan muzâri fiilin başına (أن) gelebilir veya gelmeyebilir.

dikkat

(كاد) ile (أوشك) fiilleri arasında anlam açısından bir fark bulunmamaktadır.

Şimdi mukârebe fiillerinin cümleye kattıkları anlamı ve irâbını ele alalım:

كَادَ الْوَلَدُ أَنْ يَسْقُطَ عَلَى الْأَرْضِ.

(Çocuk neredeyse yere düşüyordu./ Çocuk yere düşmek üzereydi.)

كاد	: Mukarebe fiillerinden, mâzî, 3. tekil eril şahıs kipi.
الولد	: (كاد)'nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
أن	: Nasb edatı, sükûn üzere mebnî.
يسقط	: Mansûb muzâri fiil, fâili müstetir zamir (هو), nasb alâmeti sondaki fetha.
أن يسقط	: (كاد)'nin haberi, mahallen mansûb.
على	: Harf-i cer
الأرض	: Mecerûr, cer alâmeti sondaki kesra.

كَادَ الْوَالِدَانِ يَبْكِيَانِ مِنَ الْفَرَحِ.

(Anne-baba neredeyse mutluluktan ağlayacaktı./Anne-baba mutluluktan ağlamak üzereydi.)

كاد	: Mukarebe fiillerinden, mâzî, 3. tekil eril şahıs kipi.
الوالدان	: (كاد)'nin ismi, merfû, ref alâmeti elif, çünkü ikil.
يبكيان	: Muzâri fiil, 3. ikil eril şahıs kipi, fâili bitişik özne zamiri elif (ا).
من	: Harf-i cer
الفرح	: Mecerûr, cer alâmeti sondaki kesra.
يبكيان من الفرح	: Cümle olarak (كاد)'nin haberi, mahallen mansûb.

(Umreciler vatana dönmek üzereler).

أَوْشَكَ الْمُعْتَمِرُونَ أَنْ يَعُودُوا إِلَى الْوَطَنِ.

أَوْشَكَ : Mukarebe fiillerinden, mâzî, 3. tekil eril şahıs kipi.

المُعْتَمِرُونَ : (أَوْشَكَ)'nin ismi, merfû, ref alâmeti vav, çünkü düzenli eril çoğul.

أَنْ : Nasb edatı, sükûn üzere mebnî.

يَعُودُوا : Muzâri fiil, (أَنْ)'den dolayı mansûb, nasb alâmeti sondaki nûn'un hazfi. Fâili, bitişik özne zamiri (و).

إِلَى : Harf-i cer

الوطن : Mecerûr, cer alâmeti sondaki kesra.

أَنْ يَعُودُوا إِلَى الْوَطَنِ : Cümle olarak (أَوْشَكَ)'nin haberi, mahallen mansûb.

(Kız öğrenciler okula ulaşmak üzereler).

أَوْشَكَتِ التَّلْمِيذَاتُ أَنْ يَصِلْنَ إِلَى الْمَدْرَسَةِ.

أَوْشَكَتِ : Mukarebe fiillerinden, mâzî, 3. tekil dişil şahıs kipi.

التَّلْمِيذَاتُ : (أَوْشَكَ)'nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

أَنْ : Nasb edatı, sükûn üzere mebnî.

يَصِلْنَ : Muzâri fiil, (أَنْ)'den dolayı mahallen mansûb, çünkü nun-u nisve dolayısıyla sükûn üzere mebnîdir. Fâili, bitişik özne zamiri nûn-u nisvedir.

إِلَى : Harf-i cer

المدرسة : Mecerûr, cer alâmeti sondaki kesra.

أَنْ يَصِلْنَ إِلَى الْمَدْرَسَةِ : Cümle olarak (أَوْشَكَ)'nin haberi, mahallen mansûb.

Recâ (Umut) Fiilleri (عَسَى)

Recâ fiilleri her ne kadar (إِخْلُوقٌ - حَرَى - عَسَى) olmak üzere üç tane ise de bunlardan (حَرَى) ve (إِخْلُوقٌ) modern Arapçada pek kullanılmadığından burada da yer almayacaktır. Tıpkı mukârabe fiillerinde olduğu gibi recâ fiilleri de, bir isim cümlesinin başına gelerek isim ve haber alırlar. İsimleri merfû, haberleri mansûbdur. İsim cümlesinin muhtedasını kendilerine isim olarak, haberini de kendilerine haber olarak alırlar. Haberleri, mukârabe fiillerinde olduğu gibi daima muzâri fiil olarak gelir. Fakat recâ fiillerinin mukârabe fiillerinden farkı, haber olan muzâri fiilin başında (أَنْ)'in çoğunlukla kullanılıyor oluşudur. Başka bir ifadeyle (أَنْ) edatının muzârinin başında yer alıp almaması konusunda mukârabe fiilleri, recâ fiillerine göre daha esnek bir yapıdadır. Bu iki fiil türü arasındaki diğer bir fark ise, mukârabe fiilleri muzâri olarak da kullanılabilirken, recâ fiillerinin muzâri kullanımının olmamasıdır. Recâ fiilinin mâzî çekimi yapılabilmekle birlikte (هو) ve (هي) dışındaki çekimleri yaygın değildir. Recâ fiili, içinde bulunduğu cümleye umut/beklenti anlamı katar. Aşağıdaki örnekleri inceleyelim:

(Umulur ki yeni aşçı lezzetli yemekler pişirir.)

عَسَى الطَّبَّاحُ الْجَدِيدُ أَنْ يَطْبُخَ أَطْعَمَةً لَدِيدَةً.

(Umarım sınav soruları kolay olur.)

عَسَتْ أَسْئَلُهُ الْإِمْتِحَانَ أَنْ تَكُونَ سَهْلَةً.

(Umarım hasta en yakın zamanda iyileşir.)

عَسَى الْمَرِيضُ أَنْ يُشْفَى بِأَقْرَبِ وَقْتٍ.

عَسَى الطَّبِيبُ أَنْ لَا يُجْرَجَ مِنَ الْمُسْتَشْفَى قَبْلَ أَنْ نَصِلَ إِلَيْهِ.

(Umulur ki doktor biz oraya varmadan önce hastaneden çıkmaz.)

dikkat

Recâ fiillerinin haberi olan muzâri fiilin başına çoğunlukla (أَنْ) gelir. (عَسَى) fiili, sadece mâzî formda 3. tekil eril veya dişil yapıda kullanılsa da, anlamı “umulur ki, umarız ki, umarım, umarız” karşılıklarından biri ile Türkçeye aktarılabilir.

Şimdi recâ fiilinin cümleye kattığı anlamı ve irâbını ele alalım:

(Umulur ki Allah günahlarınızı bağışlar).

عَسَى اللَّهُ أَنْ يَغْفِرَ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ.

- عَسَى : Recâ fiillerinden, mâzî, 3. tekil eril şahıs kipi.
 اللَّهُ : (عَسَى)'nın ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
 أَنْ : Nasb edatı, sükûn üzere mebnî.
 يَغْفِرَ : Muzâri fiil, (أَنْ)'den dolayı mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha. Fâili, gizli zamir (هو).
 لَكُمْ : Câr-mecrûr; (كُمْ) mahallen mecrûr, çünkü zamirdir, mebnîdir.
 ذُنُوبَكُمْ : (كُمْ) mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha; ayrıca muzâf. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr, çünkü zamirdir, mebnîdir.
 أَنْ يَغْفِرَ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ : Cümle olarak (عَسَى)'nın haberidir, mahallen mansûbdur.

(Umarım bu iki işi işlerini iyi yapmıştır).

عَسَى الْعَامِلَانِ أَنْ يُتِّقِنَا عَمَلَهُمَا.

- عَسَى : Recâ fiillerinden, mâzî, 3. tekil eril şahıs kipi.
 الْعَامِلَانِ : (عَسَى)'nın ismi, merfû, ref alâmeti sondaki elif, çünkü ikil.
 أَنْ : Nasb edatı, sükûn üzere mebnî.
 يُتِّقِنَا : Muzâri fiil, (أَنْ)'den dolayı mansûb, nasb alâmeti sondaki nûn'un hazfi. Fâili, bitişik özne zamiri (إِ).
 عَمَلَهُمَا : (عَمَلِ) mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, ayrıca muzâf. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr, çünkü zamirdir, mebnîdir.
 أَنْ يُتِّقِنَا عَمَلَهُمَا : Cümle olarak (عَسَى)'nın haberidir, mahallen mansûbdur.

(Umarız ki şoförler trafik kurallarına uyarlar).

عَسَى السَّائِقُونَ أَنْ يَتَّبِعُوا قَوَاعِدَ الْمُرُورِ.

- عَسَى : Recâ fiillerinden, mâzî, 3. tekil eril şahıs kipi.
 السَّائِقُونَ : (عَسَى)'nın ismi, merfû, ref alâmeti vav, çünkü düzenli eril çoğul.
 أَنْ : Nasb edatı, sükûn üzere mebnî.
 يَتَّبِعُوا : Muzâri fiil, (أَنْ)'den dolayı mansûb, nasb alâmeti sondaki nûn'un hazfi. Fâili, bitişik özne zamiri (و).
 قَوَاعِدَ : (يَتَّبِعُوا) fiilinin mef'ûlun bihi, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, ayrıca muzâf.
 الْمُرُورِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.
 أَنْ يَتَّبِعُوا قَوَاعِدَ الْمُرُورِ : Cümle olarak (عَسَى)'nın haberidir, mahallen mansûbdur.

عَسَتْ الْمُوظَّفَاتُ أَنْ يَنْجَحْنَ فِي وَظِيفَتِهِنَّ. (Umarım bayan memurlar vazifelerinde başarılı olurlar.)

عَسَتْ : Recâ fiillerinden, mâzî, 3. tekil dişil şahıs kipi.

الموظَّفاتُ : (عَسَى)'nın ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

أَنْ : Nasb edatı, sükûn üzere mebnî.

يَنْجَحْنَ : Muzâri fiil, (أَنْ)'den dolayı mahallen mansûb, çünkü nun-u nisve dolayısıyla sükûn üzere mebnîdir. Fâili, bitişik özne zamiri nûn-u nisvedir.

فِي : Harf-i cer

وظِيفَتِهِنَّ : (وظيفة) Mecerûr, cer alâmeti sondaki kesra, aynı zamanda muzâf. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

أَنْ يَنْجَحْنَ فِي وَظِيفَتِهِنَّ : Cümle olarak (عَسَى)'nın haberidir, mahallen mansûbdur.

dikkat

Recâ fiili olan (عَسَى)'nın ardından zahir bir isim gelmeden doğrudan (أَنْ) ile başlayan bir muzâri fiil gelirse bu durumda (عَسَى) bir recâ fiili olarak değil, artık tam bir fiil olarak kullanılıyor demektir. Bu yüzden kendisinden sonra gelen ve (أَنْ) ile başlayan muzâri fiil (masdar-ı müevvel) de artık (عَسَى)'nın ismi değil, fâili konumundadır ve mahallen merfûdur.

Örnek:

Bakara Sûresi 216

﴿عَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ﴾

Şurû (Başlama) Fiilleri (أنشأ - جعل - شرع - أخذ - بدأ)

İsim cümlesinin başında kullanılarak kendilerine fâil ve mef'ûl almak yerine isim ve haber alan fiil gruplarından bir diğeri ise şurû fiilleridir. İsmi ref, haberini nasb eden şurû fiillerinin mukârabe ve recâ fiillerinden en önemli farkı, cümlede haber olarak gelen muzâri fiillerin başına hiçbir zaman أَنْ nasb edatının gelmemesidir. Şurû fiilleri cümlenin esas fiiline, başlama anlamı katar. Aşağıdaki cümleleri inceleyelim:

بَدَأَ الْمَرِيضُ يَأْكُلُ قَلِيلًا هَذَا الصَّبَاحَ. (Bu sabah hasta biraz yemeğe başladı).

أَخَذَ مَعَلُّمُنَا يَشْرَحُ لَنَا الْمَوْضُوعَ مِنَ الْبِدَايَةِ. (Öğretmenimiz bize konuyu baştan anlatmaya başladı).

شَرَعَ الْحُجَّاجُ الَّذِينَ أَدُّوا فَرِيضَةَ الْحَجِّ يُعَادِرُونَ مَكَّةَ.

(Hac farizasını yerine getiren hacılar Mekke'den ayrılmaya başladılar.)

dikkat

Şurû fiillerinin (أنشأ - جعل - شرع - أخذ - بدأ) haberi olan muzâri fiilin başına hiçbir zaman (أَنْ) gelmez.

Şimdi şurû fiillerinin cümleye kattığı anlamı ve irâbını ele alalım:

(Hoca konferansını vermeye başladı).

بَدَأَ الْأَسْتَاذُ يُلْقِي مُحَاضِرَتَهُ.

بدأ : Şurû fiillerinden, mâzî, 3. tekil eril şahıs kipi.

الأستاذ : (بدأ)'nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

يلقي : Muzârî fiil, 3. tekil eril şahıs kipi. Fâili gizli zamir (هو).

محاضرته : (محاضرة) mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, ayrıca muzâf. (هـ) zamiri muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

يلقي مُحَاضِرَتَهُ : Cümle olarak (بدأ)'nin haberi, mahallen mansûb.

(İki avukat sanıkları savunmaya başladı).

أَخَذَ الْمُحَامِيَانِ يُدَافِعَانِ عَنِ الْمُتَّهَمِينَ.

أخذ : Şurû fiillerinden, mâzî, 3. tekil eril şahıs kipi.

المحاميان : (أخذ)'nin ismi, merfû, ref alâmeti elif, çünkü ikil.

يدافعان : Muzârî fiil, 3. ikil eril şahıs kipi. Fâili bitişik özne zamiri (ا)elif.

عن : Harf-i cer

المتهمين : Mecrûr, cer alâmeti yâ (ي), çünkü düzenli eril çoğul.

يدافعان عَنِ الْمُتَّهَمِينَ : Cümle olarak (بدأ)'nin haberi, mahallen mansûb.

(Çiftçiler ürünü hasat etmeye başladılar).

جَعَلَ الْمُزَارِعُونَ يَحْصِدُونَ الثَّمَارَ.

جعل : Şurû fiillerinden, mâzî, 3. tekil eril şahıs kipi.

المزارعون : (جعل)'nin ismi, merfû, ref alâmeti vâv (و) çünkü düzenli eril çoğul.

يحصدون : Muzârî fiil, 3. çoğul eril şahıs kipi. Fâili bitişik özne zamiri vâv (و).

الثمار : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

يحصدون الثمار : Cümle olarak (جعل)'nin haberi, mahallen mansûb.

(Kadın doktorlar cerrahi operasyona başladılar).

شَرَعَتِ الطَّبِيبَاتُ يُجْرِينَ الْعَمَلِيَّةَ الْجُرَاحِيَّةَ.

شرعت : Şurû fiillerinden, mâzî, 3. tekil dişil şahıs kipi.

الطبيبات : (شرع)'nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

يجرين : Muzârî fiil, 3. çoğul dişil şahıs kipi, Fâili bitişik özne zamiri nun-u nisve..

العملية : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, aynı zamanda mevsûf.

الجراحية : (العملية)'nin sıfatıdır, dolayısıyla onun gibi tekil, dişil, belirli ve mansûbdur. Nasb alâmeti sondaki fethadır.

يجرينُ الْعَمَلِيَّةَ الْجُرَاحِيَّةَ : Cümle olarak (شرع)'nin haberidir, mahallen mansûbdur.

dikkat

Şurû (başlama) fiillerinden sonra muzâri fiil gelmiyorsa bunlar şurû fiili olarak değil, normal fiil olarak etki yapılarak fâil ve mef'ûl alırlar.

(Şurû Fiili)	(Öğrenci yazmaya başladı.)	أَخَذَ الطَّالِبُ يَكْتُبُ.
(Tam Fiil)	(Öğrenci kalemi aldı.)	أَخَذَ الطَّالِبُ الْقَلَمَ.
(Tam Fiil)	(Kadın çalışanlar işe sabah 08:00'de başladılar.)	بَدَأَتْ الْعَامِلَاتُ الْعَمَلَ فِي الثَّامِنَةِ صَبَاحًا.
(Şurû Fiili)	(Hatip toplantıda konuşmaya başladı.)	أَنْشَأَ الْحَطِيبُ يَتَكَلَّمُ فِي الْاجْتِمَاعِ.
(Tam Fiil)	(Sağlık Bakanlığı yeni hastaneler inşa etti.)	أَنْشَأَتْ وَزَارَةُ الصِّحَّةِ مَسْتَشْفَيَاتٍ جَدِيدَةً.

Öğrenme Çıktısı

2 Mukârabe, recâ ve şurû fiillerinin anlamlarını kavrayabilme, cümle içerisindeki gramatik fonksiyonlarını anlayabilme, isim ve haberlerinin irâblarını yapabilme

Araştır/
Tekrarla 2

Kur'ân-ı Kerim'de mukârebe, recâ ve şurû fiilleri geçiyor mu araştırınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Mukârabe, recâ ve şurû fiillerinin haberlerini başlarına أَنْ gelmesi bakımından birbirleriyle karşılaştırınız.

Anlat/
Paylaş

Mukârabe, recâ ve şurû fiillerini anlam ve kullanım bakımlarından özetleyerek ve örnek cümleler içinde kullanarak bir arkadaşınızla paylaşınız.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بعض الأفعال المستعملة مع حروف الجر

Bir şeye uydu, riayet etti,
bağlı kaldı

تَقَيَّدَ بِ...

يُحَاوِلُ الْمُعَلِّمُ أَنْ يَتَقَيَّدَ بِالنِّظَامِ الْجَدِيدِ.

(Öğretmen yeni sisteme riayet etmeye çalışıyor.)

الْمُنْتَظَرُ مِنَ الْحُكُومَةِ أَنْ تَتَقَيَّدَ بِبِرْنَائِجِهَا الْأَقْتِصَادِي.

(Hükümetten beklenen, ekonomik programına bağlı kalmasıdır.)

تَقَيَّدَ سَائِقُ الْباصِ بِقَوَاعِدِ الْمُرُورِ.

(Otobüs şoförü trafik kurallarına uydu.)

تَقَيَّدَ الطَّرْفَانِ بِقَرَارِ الْمَحْكَمَةِ.

(İki taraf (taraf lar) mahkeme kararına uydular.)

Bir şeyden faydalandı; tadını,
zevkini çıkardı

تَمَتَّعَ بِ...

أَتَمَتَّعُ بِقِرَاءَةِ الْكِتَابِ عَلَى الْأَرِيكَةِ فِي أَيَّامِ الْعُطْلَةِ.

(Tatil günlerinde koltukta kitap okumanın tadını çıkarırım.)

يَتَمَتَّعُ السُّيَاحُ بِمُشَاهَدَةِ الْمَنَاطِرِ الْجَمِيلَةِ فِي بِلَادِنَا.

(Turistler ülkemizdeki güzel manzaraları izlemenin keyfini çıkarıyorlar.)

تَتَمَتَّعُ وَالِدَتِي الْيَوْمَ بِصِحَّةٍ جَيِّدَةٍ بَعْدَ عَمَلِيَّةِ جِرَاحِيَّةٍ أُجْرِيَتْ قَبْلَ سَنَتَيْنِ.

(İki yıl önce yapılan ameliyattan sonra annem bugün sağlıklı olmanın keyfini sürüyor.)

تَتَمَتَّعُ الْمَرَأَةُ فِي تُرْكِيَا بِكَامِلِ حَقُوقِهَا.

(Türkiye'de kadınlar bütün haklarından yararlanırlar.)

أَخَذَ الْأَوْلَادُ يَتَمَتَّعُونَ بِالتَّلَجِ.

(Çocuklar karın keyfini çıkarmaya başladılar.)

Bir şeyden vazgeçti; birini ya da bir şeyi terk etti

أَحْجَمَ عَنْ ...

أَحْجَمَ أَعْضَاءَ الْمَجْلِسِ عَنِ التَّصْوِيتِ.
(Meclis üyeleri oylamadan vazgeçtiler.)

أَنَا أَحْجَمْتُ عَنْ قِيَادَةِ سَيَّارَتِي لِأَسْبَابٍ مُخْتَلِفَةٍ.
(Çeşitli nedenlerden dolayı otomobilimi kullanmayı bıraktım.)

أَحْجَمْتُ عَنْ طَلْبِي فِي تَغْيِيرِ الْجَامِعَةِ.
(Üniversite değiştirme talebimden vazgeçtim.)

تَرْكِيَا سَتُؤَاوِلُ دِفَاعَهَا عَنِ الْقَضِيَّةِ الْفِلَسْطِينِيَّةِ حَتَّىٰ لَوْ أَحْجَمَ الْجَمِيعُ عَنِ نُصْرَةِ فِلَسْطِينَ.
(Herkes Filistin'i desteklemeyi bıraksa dahi Türkiye Filistin davasını savunmayı sürdürecektir.)

أَحْجَمْتُ أُخْتِي عَنْ قَرَارِهَا فِي عَدَمِ الزَّوْاجِ قَبْلَ التَّخْرُجِ مِنَ الْجَامِعَةِ.
(Kız kardeşim üniversiteden mezun olmadan önce evlenmeme konusundaki kararından vazgeçti.)

Öğrenme Çıktısı

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/
Tekrarla 3

Verilen harf-i cerli fiilleri defterinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Bu kısımda işlenen harf-i cerli fiillerin kullanım bilgisini pekiştirmek üzere Arapça haber sitelerinde yer alan haber metinlerini inceleyip öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/
Paylaş

Bu bölümde ele alınan harf-i cerli fiillerle cümleler kurarak Arapça bilen arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعبيرات في اللغة العربية

في الحقيقة
Gerçekte, aslında, doğrusu

في الحقيقة يخاف كثير من الناس الذهاب إلى طبيب الأسنان.
(Aslında insanların çoğu diş doktoruna gitmekten korkar.)

ظنَّ الكلُّ أنه سافر إلى أوروبا، ولكنه في الحقيقة كان في قريته مشغولاً بكتابة روايته الأخيرة.
(Herkes onun Avrupa'ya gittiğini sandı, ancak o aslında köyünde son romanını yazmakla meşguldü.)

في الحقيقة كنتُ في طفولتي أريدُ أن أكونَ شرطياً ولكن أصبحتُ طبيباً.
(Aslında çocukken polis olmak istiyordum ama doktor oldum.)

كُلِّي آذان مُصْغِيَة
Dikkatle dinliyorum, can kulağıyla dinliyorum, kulak kesildim

هذه المُحاضرة مُهمَّة جداً. أنا كُلي آذان مُصْغِيَة.
Bu ders çok önemli. Tüm dikkatimle dinliyorum.

أخبرني عن التطورات الأخيرة، أنا كُلي آذان مُصْغِيَة.
(Bana son gelişmelerden bahset, pür dikkat seni dinliyorum.)

تابع كلامك كُلي آذان مُصْغِيَة.
(Sen sözüne devam et, ben pür dikkat dinliyorum.)

كِدْتُ أَمُوتُ مِنْ ...
Az kalsın ...dan ölmek üzereydim.
Neredeyse ...den ölüyordum.

مُنْذُ أَمْسٍ لَمْ أَكُلْ شَيْئًا فَكِدْتُ أَمُوتُ مِنَ الْجُوعِ.
Dünden beri bir şey yemedim, neredeyse açlıktan ölüyordum.

نَسِيتُ حَقِيْبَتِي فِي الْحَافِلَةِ كِدْتُ أَمُوتُ مِنَ التَّوْتُرِ.
(Çantamı otobüste unuttum, az daha stresten ölüyordum.)

سَمِعْتُ أَصْوَاتًا غَرِيبَةً مِنَ الطَّابِقِ الْأَوَّلِ كِدْتُ أَمُوتُ مِنَ الْخَوْفِ.
(Alt kattan garip sesler duydum, neredeyse korkudan ölecektim.)

لَمْ أَجِدْكَ فِي أَيِّ مَكَانٍ يَا ابْنِي كِدْتُ أَمُوتُ مِنَ الْعَلَقِ.
(Seni hiçbir yerde bulamadım oğlum, neredeyse kaygıdan ölecektim.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/
Tekrarla 4

Verilen kalıp ifadeleri defterinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Bu bölümde geçen kalıp ifadeleri internette araştırınız, hangi bağlamlarda kullandıklarına dikkat ediniz.

Anlat/
Paylaş

Verilen kalıp ifadelerle kurduğunuz cümleleri Arapça bilen arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma

قراءة

الحضارة الإسلامية

كادت الفتنَةُ تَنْتَشِرُ بَعْدَ وَفَاةِ الرَّسُولِ (ص) وَأَوْشَكَ الْمُرْتَدُّونَ أَنْ يَتَكَاثَرُوا، فَبَدَأَ أَبُو بَكْرٍ (ض) يَدْعُوهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ ثَانِيَةً وَأَخَذَ يُرْسِلُ إِلَيْهِمُ الرُّسُلَ، عَسَى الْمُرْتَدُّونَ أَنْ يَرْجِعُوا إِلَى اللَّهِ وَيَتُوبُوا، ثُمَّ شَرَعَ يُؤَدِّبُهُمْ بِحُنُودِ الْإِسْلَامِ. وَجَعَلَ أَبُو بَكْرٍ (ض) يَدْعُو اللَّهَ وَيَتَضَرَّعُ إِلَيْهِ أَنْ يُهْدِيَهُمْ حَتَّى نَصَرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَقَضَى عَلَى تِلْكَ الْفِتْنَةِ تَمَامًا، وَكَتَبَ اللَّهُ لِلدَّعْوَةِ الْإِسْلَامِيَّةِ الْبَقَاءَ وَالِانْتِشَارَ.

بَعْدَ وَفَاةِ الرَّسُولِ (ص) بَعْدَةَ قُرُونٍ كَادَتْ الْحَضَارَةُ الْإِسْلَامِيَّةُ تَغْزُو الْعَالَمَ كُلَّهُ، وَأَوْشَكَتْ أَنْ تُسَيِّطَرَ عَلَيْهِ لَوْلَا كَيْدُ الْاسْتِعْمَارِ. فَقَدْ أَخَذَ الْاسْتِعْمَارُ يَبْدُلُ الْجُهْدَ لِنَشْرِ حَضَارَتِهِ وَبَدَأَ يُعَدُّ لَذَلِكَ الْمَالَ وَالْمُفَكِّرِينَ، وَأَخَذَ يَتَّخِذُ لَهُ مَوَاقِعَ فِي أَمَاكِنَ كَثِيرَةٍ مِنَ الْعَالَمِ، وَشَرَعَ يَنْشُرُ أَفْكَارَهُ فِي إِصْرَارٍ عَسَى أَنْ يِنَالَ مِنْ تِلْكَ الْحَضَارَةِ الْإِسْلَامِيَّةِ الْأَصِيلَةَ وَلَكِنَّهُ لَمْ يَنْجَحْ، فَقَدْ تَنَبَّهَ قَادَةُ الْفِكْرِ فِي الْعَالَمِ الْإِسْلَامِيِّ لِأَهْدَافِهِ وَمَا زَالُوا يَبْدُلُونَ الْجُهْدَ وَالْمَالَ لِمُقَاوَمَةِ أَفْكَارِ الْاسْتِعْمَارِ الْحَبِيثَةِ.

بتصرف من كتاب القواعد العربية الميسرة 3

İslam Medeniyeti

Hız. Peygamber (s.a.v.) in vefatından sonra fitne neredeyse her tarafı sarmış, dinden dönenlerin sayısı çoğalmaya yüz tutmuştu. Hız. Ebu Bekir (r.a.), Allah'a dönmeleri ve tövbe etmeleri umuduyla onları yeniden İslam'a davet etmeye ve kendilerine elçiler göndermeye başladı. Ardından da İslam ordusu vasıtasıyla onlara hadlerini bildirmeye koyuldu. Hız. Ebu Bekir (r.a.) Allah'a onları hidayete erdirmesi için dua etmeye ve yakarmaya başladı. Sonunda Allah, onlara karşı Ebu Bekir (r.a.)'e yardım etti ve fitne tamamen ortadan kalktı. Böylece Allah, İslam Daveti'nin devamını ve yayılmasını nasip etti.

Hız. Peygamber (s.a.v.) in vefatından birkaç asır sonra İslam Medeniyeti neredeyse bütün dünyayı kuşatmak ve eğer emperyalizmin entrikaları olmasa bütün dünyaya hâkim olmak üzereydi. Emperyalizm, kendi medeniyetini yaymak için derhal yola koyuldu ve bunun için para bulmaya ve düşünürler yetiştirmeye başladı. Bu asil İslam Medeniyeti'ne zarar vermek umuduyla dünyanın pek çok yerinde kendine mevziler edinmeye, ısrarlı bir şekilde düşüncelerini yaymaya başladı, ama başarılı olamadı. Zira İslam Dünyası'nın fikir öncüleri, emperyalizmin hedeflerinin farkına vardılar. Onlar hâlâ Emperyalizmin habis fikirleriyle mücadele etmek için hem para hem de çaba sarf etmeye devam etmektedirler.

okuma anlama

فهم المقروء

1. Yukarıdaki metinde mukârabe fiillerinin altına bir, şurû fiillerinin altına iki ve recâ fiillerinin altına üç çizgi koyunuz.
2. Yukarıdaki metinde mukârabe, şurû ve recâ fiillerinin isim ve haberlerini bulunuz.
3. Aşağıdaki soruları metne göre cevaplandırınız.

1. هل انتشرت الفتنة بعد وفاة الرسول (ص)؟
2. لماذا أرسل أبو بكر (ض) الرُّسُلَ إلى المرتدِّين؟
3. هل سيطرت الحضارة الإسلامية على العالم كله؟
4. هل استطاع الاستعمار تحقيق أهدافه؟

مُخْتَارَاتٌ مِنْ أَمْثَالِ الْعَرَبِ

Arap Atasözlerinden Seçmeler

alıştırmalar

التدريبات

1- Aşağıdaki cümlelerde mukârabe, recâ ve şurû fiillerini tespit ederek isim ve haberlerini belirleyiniz.

1. أَخَذَ الْجَيْشُ يُقَاتِلُ الْأَعْدَاءَ.
2. عَسَى اللَّهُ أَنْ يَرْحَمَكُمْ.
3. أَخَذَ مُحَمَّدٌ بِنِي بَيْتَهُ.
4. عَسَى الامْتِحَانُ أَنْ يَكُونَ سَهْلًا.
5. أَوْشَكَ المَجَاهِدُونَ أَنْ يَنْتَصِرُوا.

2- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere şurû fiillerinden birini getiriniz.

1. .....الزراع ينمو.
2. .....الوزراء يحضرون إلى قاعة المؤتمر.
3. .....المهندس يصلح السيارة.
4. .....الطلاب يفهمون الدرس.
5. .....الطبيبات يعالجن المرضى.

3- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere mukârabe fiillerinden birini getiriniz.

1. .....الطلاب بكلية الطب أن يصبحوا أطباء.
2. .....الطفل أن يسقط من الشرفة.
3. .....المنزل يتم بناؤه.
4. .....الأزمة أن تنتهي.
5. .....أموت من الجوع والعطش.

4- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere haberin başında (أن) kullanılıp kullanılmaması durumuna göre recâ veya şurû fiili getiriniz.

1. .....أحي أن ينجح.
2. .....الأستاذ يشرح الدرس.
3. .....المطر أن ينزل.
4. .....رؤكم أن يرحمكم.
5. .....المطر يتساقط.

5- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yere gelmesi gereken kelimeyi parantez içinde verilenler arasından seçiniz.

1. عَسَى ..... أن يُوحِّدوا كلمتهم. (المسلمون - المسلمین - المسلم)
2. عَسَى ..... أن يَنْتَهِي من المشروع. (الأُم - الموظَّفَةُ - خالدٌ)
3. عَسَى ..... أن يوفِّقنا في الامتحان. (المُديرة - الله - نَحْنُ)

6- Aşağıdaki cümleleri parantez içinde verilen kelimeyi kullanarak cevaplayınız.

1. هل فَازَ أصدقاؤك في المُسابَقة؟ (كاد)
لا، .....
2. هل انْتَهَى العَمَالُ مِن بناءِ المسجد؟ (أوشك)
لا، .....
3. هل اتَّفَقْتُم على حلِّ لهذه المشكلة؟ (كاد)
لا، .....
4. هل بَحَثَ الرُّؤساءُ الأزمَةَ اللبنيَّة؟ (أخذ)
نعم، .....
5. هل كَتَبَ عبدُ الله التقريرَ الأسبوعي؟ (بدأ)
نعم، .....

7- Aşağıdaki cümleleri parantez içinde verilen kelimeyi kullanarak yeniden yazınız.

1. أَرْجُو أن يَشْتَرِكَ محمد وجابر في رِحْلة الجامعة. (عسى)
2. سَيَنْتَهِي الأديبُ من محاضرتِهِ. (كاد)
3. سيبدأُ الاجتماعُ بعدَ قليل. (يوشك)
4. أَرْجُو أن يَعْطِفَ الأَغْنِيَاءُ على المُفْرَاء. (عسى)
5. تَسْتَمِعُ سعاد إلى نُشْرَةِ الأخبار. (أخذ)

8- Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimelerin irâbını yapınız.

1. أخذ محمد يذاكر دروسه .
2. كادت عائشة أن تسكب الماء.
3. جعل الرسام يرسم لوحته.
4. بدأ المهندس يبني عمارتين.
5. عسى الطلاب أن يستعدّوا للامتحان.

9- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere parantez içinde verilenlerden uygun bir haber getiriniz.

1. عسى العدل ..... في كل أنحاء الأرض. (أَنْ يَنْتَشِرَ - لَنْ يَنْتَشِرَ - اِنْتَشَرَ)
2. أخذ اللاعبون ..... إلى أرض الملعب. (أَنْ يَنْزِلُوا - يَنْزِلُونَ - نَزَلُوا)
3. أوشكت الشمس ..... (أَنْ تَطْلُعَ - طَلَعَ - يَطْلُعُ)
4. كاد اليأس ..... إلى قنوط. (أَنْ يَقْوَدَ - أَنْ تَقْوَدَ - قَادَ)
5. عسى الثلج ..... (تَسَاقَطَ - لَمْ يَتَسَاقَطَ - أَنْ يَتَسَاقَطَ)

10- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun harf-i cerleri getiriniz.

1. أَحْجِمُ ..... الشَّجَارَ مَعَ الْجِيرَانِ.
2. نَحْنُ مُتَّقِيِدُونَ..... الأوامر والنَّوَاهِي.
3. لَا تَتَمَتَّعُ بَعْضُ الْموظفَاتِ ..... حَقوقِهِنَّ.
4. أَحْجَمْنَا..... الاِشْتِرَاكِ فِي ذَلِكَ الْاجْتِمَاعِ.
5. هَذِهِ السَّنَةُ سَتَمَتَّعُ ..... عَطلةً طَوِيلَةً فِي الصَّيْفِ.

11- Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. كادت السفينة أن تغرق.
2. عسى الصياد أن يصيب.
3. أوشكت النقود أن تنتهي.
4. بدأت الحافلة تتحرك.
5. جعل المدرس يشرح الدرس.

12- Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Hasta iyileşmek üzere.
2. İşçiler çalışmaya başladılar.
3. Umarım yemek hazırdır.
4. Yaz tatili başlamak üzere.
5. Gençler namaz kılmaya başladı.

1

Günlük hayatta sıklıkla söyleme ihtiyacı duyduğumuz أخذ، شرع، بدأ، عسى، أوشك، كاد، gibi kelimeleri cümle içinde kullanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 7

Verilen diyalogla bu bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta, ibarelerin günlük dildeki kullanımlarına ilişkin beceriler kazandırılmaktadır.

2

Mukâraabe, recâ ve şurû fiillerinin anlamlarını kavrayabilme, cümle içerisindeki gramatik fonksiyonlarını anlayabilme, isim ve haberlerinin irâblarını yapabilme

Mukâraabe, Recâ ve Şurû fiilleri

Arapçada *mukâraabe*, *recâ* ve *şurû* fiilleri diye adlandırılan ve gramatik fonksiyonları açısından (كان) ve grubuna benzeyen fiiller grubu bulunmaktadır. Bunlardan, bir eylemin gerçekleşmek üzere olduğunu ya da meydana gelmesinin yaklaştığını ifade etmek üzere kullanılan (كاد) ve (أوشك) fiillerine mukâraabe (yaklaşma) fiilleri denir. Bir eylemin gerçekleşmesinin umut edildiğini bildirmede kullanılan (عسى) fiili ise recâ (umut) fiili diye adlandırılır. Bir eylemin başladığını dile getirmede kullanılan (بدأ - أخذ - شرع) gibi fiillere de şurû (başlama) fiilleri denir. Bu üç grupta yer alan fiiller daima isim cümlesinin başında kullanılırlar ve mubtedayı kendilerine isim, haberi de kendilerine haber olarak alırlar. (كان) ve grubunda olduğu gibi isimleri daima merfû, haberleri de daima mansûb olur. Bu gruptaki fiillerin en önemli özelliği, haberlerinin daima muzâri fiil ile başlayan bir fiil cümlesi olmasıdır. Dolayısıyla haberleri daima mahallen mansûb olarak irâb edilir. Ancak bu fiiller, haberlerinin başında yer alan muzâri fiilden önce (أن) gelip gelmemesi hususunda birbirinden farklı özelliklere sahiptirler. Mukâraabe fiillerinin haberlerinin başında yer alan muzâri fiilden önce (أن) getirilebileceği gibi getirilmese de olur. Fakat getirilme durumu daha sık rastlanan bir uygulama olarak yaygınlık kazanmıştır. Recâ fiillerinin haberi olan muzâri fiilin başına çoğunlukla (أن) gelir. Şurû fiillerinin mukâraabe ve recâ fiillerinden en önemli farkı, cümlede haber olarak gelen muzâri fiillerin başına hiçbir zaman (أن) nasb edatının gelmemesidir.

كاد الولدُ أن يسقطَ على الأرض.

(Çocuk neredeyse yere düşüyordu. / Çocuk yere düşmek üzereydi.)

عسى العاملان أن يُتقنا عمَلهما.

(Umarım bu iki işçi işlerini iyi yapmıştır.)

بدأ الأستاذُ يُلقي محاضرتَه.

(Hoca konferansını vermeye başladı.)

3

Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Arapçada Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

... تَقَيَّدَ بِـ: Uydu, riayet etti, bağlı kaldı

(Öğretmen yeni sisteme riayet etmeye çalışıyor.)

يُجَاوِلُ الْمُعَلِّمُ أَنْ يَتَقَيَّدَ بِالنِّظَامِ الْجَدِيدِ.

... تَمَتَّعَ بِـ: Bir şeyden faydalandı; tadını, zevkini çıkardı

(Çocuklar karın keyfini çıkarmaya başladılar.)

أَخَذَ الْأَوْلَادُ يَتَمَتَّعُونَ بِالنَّجَجِ.

... أَحْجَمَ عَنْـ: Bir şeyden vazgeçti; birini ya da bir şeyi terk etti

(Meclis üyeleri oylamadan vazgeçtiler.)

أَحْجَمَ أَعْضَاءُ الْمَجْلِسِ عَنِ التَّصْوِيتِ.

4

Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

“فِي الْحَقِيقَةِ” (Gerçekte, aslında, doğrusu), “كُلِّي آذَانَ مُصْغِيَةً” (Dikkatle dinliyorum.),

“كِدْتُ أَمُوتُ مِنْ...” (Az kalsın ...dan ölmek üzereydim. Neredeyse ...den ölüyordum.) yapılarının kullanımı örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

فِي الْحَقِيقَةِ كُنْتُ فِي طِفُولِي أُرِيدُ أَنْ أَكُونَ شَرْطِيَا وَلَكِنْ أَصْبَحْتُ طَبِيبًا.
(Aslında çocukken polis olmak istiyordum ama doktor oldum.)

تَابِعْ كَلَامَكَ كُلِّي آذَانَ مُصْغِيَةً.
(Sen sözüne devam et, ben pür dikkat dinliyorum.)

مُنْذُ أَمْسٍ لَمْ أَكُلْ شَيْئًا فَكِدْتُ أَمُوتُ مِنَ الْجُوعِ.
(Dünden beri bir şey yemedim, neredeyse açlıktan ölüyordum.)

1 Aşağıdaki cümlelerden hangisinde mukâabe fiili vardır?

- A. أَنْشَأَتِ السَّمَاءُ مُمْطِرًا.
- B. شَرَعَ الْجَيْشُ يَتَحَرَّكُ.
- C. أَخَذَ الْبِنَاءُ يَنْهَارًا.
- D. عَسَى الْهَوَاءُ أَنْ يَغْتَدِلَ.
- E. أَوْشَكَ الصَّيْفُ أَنْ يَنْقُضِي.

2 Aşağıdaki cümlelerden hangisinde recâ fiili vardır?

- A. كَادَتِ الشَّمْسُ تَغِيْبُ.
- B. أَوْشَكَ الْمَالُ أَنْ يَنْقَدَ.
- C. عَسَى الصَّيْقُ أَنْ يَنْفَرِحَ.
- D. شَرَعَ الطِّفْلُ يَبْكِي.
- E. عَسَى أَنْ يَرْحَمَنَا اللَّهُ.

3 Aşağıdaki cümlelerden hangisinde şurû fiili vardır?

- A. بدأت الأشجار تُورق.
- B. تكاد الحربُ تَضَعُ أوزارها.
- C. عسى الرِّحَاءُ أَنْ يَدُومَ.
- D. أوشك الزهرُ أَنْ يذبل.
- E. أخذ الطالبُ الكتابَ.

4 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde (أن) hatalı kullanılmıştır?

- A. أوشك الناسُ أَنْ يَمُوتُوا مِنَ الْبَرْدِ.
- B. جَعَلَتِ الْكِلَابُ أَنْ تَنْبَحَ.
- C. كَادَ الْفَلَاخُ أَنْ يَخْصَدَ الْقَمَحَ.
- D. عَسَى الْجُوُّ أَنْ يَكُونَ مُشْمِسًا.
- E. عَسَى أَنْ تَكُونَ نَاجِحًا.

5 Cümledeki boşluğu doğru olarak tamamlayan haberi bulunuz.

عسى السَّلَامُ ..... فِي الْعَالَمِ.

- A. أَنْ يَشْرَحَ
- B. أَنْ يَذْهَبَ
- C. أَنْ يَنْتَشِرَ
- D. أَنْ يَقْبَلَ
- E. أَنْ يَلْعَبَ

6 Aşağıdaki cümlede yer alan boşluğu doğru olarak tamamlayan ismi bulunuz.

بدأ ..... يُؤاسُونَ الْفُقَرَاءَ.

- A. الأشجار
- B. المتشاجرين
- C. الأمراض
- D. الأغنياء
- E. الرجل

7 “Mühendislik fakültesi öğrencileri mühendis olmak üzereler.” cümlesinin Arapça karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir.

- A. كادوا طَلَبُهُ كُليَّةِ الْهَنْدَسَةِ أَنْ يَكُونُوا مُهَنْدِسُونَ.
- B. كاد طَلَبُهُ كُليَّةِ الْهَنْدَسَةِ أَنْ يَكُونُوا مُهَنْدِسِينَ.
- C. كادت طَلَبُهُ كُليَّةِ الْهَنْدَسَةِ أَنْ تَكُونَ مُهَنْدِسَاتٍ.
- D. عسى طَلَبُهُ كُليَّةِ الْهَنْدَسَةِ أَنْ يَكُونُوا مُهَنْدِسِينَ.
- E. أخذ طَلَبُهُ كُليَّةِ الْهَنْدَسَةِ أَنْ يَكُونُوا مُهَنْدِسِينَ.

8 “Umarım hacılar ülkelerine sağ salim dönerler.” cümlesinin Arapça karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir.

- A. عسى أن يرجع الحاج إلى بلده سالمًا.
- B. عسى الحاج يرجعوا إلى بلادهم سالمين.
- C. عسى الحاج أن يرجع إلى بلده سالمًا.
- D. عسى أن يرجعوا الحاج إلى بلادهم سالمين.
- E. عسى الحاج أن يرجعوا إلى بلادهم سالمين.

9 “بدأ المزارعون يزرعون الحقول.” cümlesinin Türkçe karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir.

- A. Çiftçiler tarlaları ekmeye başladılar.
- B. Çiftçiler tarlaları ekmek üzere.
- C. Umarım çiftçiler tarlaları ekerler.
- D. Tarlalar çiftçiler tarafından ekilmeye başlandı.
- E. Çiftçilerin tarlaları ekilmek üzere.

10 “أوشكت الطائرة أن تهبط على أرض المطار.” cümlesinin Türkçe karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir.

- A. Uçaklar havaalanına inmeye başladı.
- B. Havaalanına yağmur yağmak üzere.
- C. Uçak havaalanında yere düşmek üzere.
- D. Uçak havaalanına inmek üzere.
- E. Uçak havaalanına oldukça yaklaştı.

1. E	Yanıtınız yanlış ise “Mukârabe Fiilleri” konusunu yeniden gözden geçiriniz.	6. D	Yanıtınız yanlış ise “Şurû Fiilleri” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. C	Yanıtınız yanlış ise “Recâ Fiilleri” konusunu yeniden gözden geçiriniz.	7. B	Yanıtınız yanlış ise “Mukârabe Fiilleri” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. A	Yanıtınız yanlış ise “Şurû Fiilleri” konusunu yeniden gözden geçiriniz.	8. E	Yanıtınız yanlış ise “Recâ Fiilleri” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. B	Yanıtınız yanlış ise “Şurû Fiilleri” konusunu yeniden gözden geçiriniz.	9. A	Yanıtınız yanlış ise “Şurû Fiilleri” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. C	Yanıtınız yanlış ise “Recâ Fiilleri” konusunu yeniden gözden geçiriniz.	10. D	Yanıtınız yanlış ise “Mukârabe Fiilleri” konusunu yeniden gözden geçiriniz.

Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Yukarıdaki metinde mukârobe fiillerinin altına bir, şurû fiillerinin altına iki ve recâ fiillerinin altına üç çizgi koyunuz.

Mukârobe Fiilleri:

كَادَتْ الْفِتْنَةُ تَنْتَشِرُ بَعْدَ وَفَاةِ الرَّسُولِ (ص).
 أَوْشَكَ الْمُرْتَدُونَ أَنْ يَتَكَاثَرُوا.
 كَادَتْ الْحَضَارَةُ الْإِسْلَامِيَّةَ تَغْزُو الْعَالَمَ كُلَّهُ.
 أَوْشَكَتْ أَنْ تُسَيِّطَرَ عَلَيْهِ.

Recâ Fiilleri:

عَسَى الْمُرْتَدُونَ أَنْ يَرْجِعُوا إِلَى اللَّهِ وَيُتُوبُوا.

Şurû Fiilleri:

فَبَدَأَ أَبُو بَكْرٍ (ض) يَدْعُوهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ ثَانِيَةً.
 أَخَذَ يُرْسِلُ إِلَيْهِمُ الرُّسُلَ.
 ثُمَّ شَرَعَ يُؤَدِّبُهُمْ بِحُنُودِ الْإِسْلَامِ.
 جَعَلَ أَبُو بَكْرٍ (ض) يَدْعُو اللَّهَ وَيَتَضَرَّعُ إِلَيْهِ.
 فَقَدْ أَخَذَ الْأَسْتِعْمَارُ يَبْدُلُ الْجُهْدَ لِنَشْرِ حَضَارَتِهِ.
 بَدَأَ يُعِدُّ لَذَلِكَ الْمَالَ وَالْمُفَكِّرِينَ.
 أَخَذَ يَتَّجِدُ لَهُ مَوَاقِعَ فِي أَمَاكِنَ كَثِيرَةٍ مِنَ الْعَالَمِ.
 شَرَعَ يَنْشُرُ أَفْكَارَهُ فِي إِصْرَارٍ.

Okuma
Anlama 1

Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Yukarıdaki metinde mukârebe, şurû ve recâ fiillerinin isim ve haberlerini bulunuz.

Mukârebe Fiilleri:

كَادَتْ الْفِتْنَةُ تَنْتَشِرُ بَعْدَ وِفَاةِ الرَّسُولِ (ص).

İsmi: الْفِتْنَةُ
Haber: تَنْتَشِرُ بَعْدَ وِفَاةِ الرَّسُولِ (ص)

أَوْشَكَ الْمُرْتَدُونَ أَنْ يَتَكَاثَرُوا

İsmi: الْمُرْتَدُونَ
Haber: أَنْ يَتَكَاثَرُوا

كَادَتْ الْحَضَارَةُ الْإِسْلَامِيَّةَ تَغْزُو الْعَالَمَ كُلَّهُ.

İsmi: الْحَضَارَةُ
Haber: تَغْزُو الْعَالَمَ كُلَّهُ

أَوْشَكَتْ أَنْ تُسَيِّطِرَ عَلَيْهِ.

İsmi: Gizli zamir
Haber: أَنْ تُسَيِّطِرَ عَلَيْهِ

Recâ Fiilleri:

عَسَى الْمُرْتَدُونَ أَنْ يَرْجِعُوا إِلَى اللَّهِ وَيَتُوبُوا.

İsmi: الْمُرْتَدُونَ
Haber: أَنْ يَرْجِعُوا إِلَى اللَّهِ - وَيَتُوبُوا

Şurû Fiilleri:

فَبَدَأَ أَبُو بَكْرٍ (ض) يَدْعُوهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ ثَانِيَةً.

İsmi: أَبُو بَكْرٍ
Haber: يَدْعُوهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ ثَانِيَةً

أَخَذَ يُرْسِلُ إِلَيْهِمُ الرُّسُلَ.

İsmi: Gizli zamir
Haber: يُرْسِلُ إِلَيْهِمُ الرُّسُلَ

ثُمَّ شَرَعَ يُؤَدِّبُهُمْ بِحُنُودِ الْإِسْلَامِ.

İsmi: Gizli zamir
Haber: يُؤَدِّبُهُمْ بِحُنُودِ الْإِسْلَامِ

جَعَلَ أَبُو بَكْرٍ (ض) يَدْعُو اللَّهَ وَيَتَضَرَّعُ إِلَيْهِ

İsmi: أَبُو بَكْرٍ
Haber: يَدْعُو اللَّهَ وَيَتَضَرَّعُ إِلَيْهِ

فَقَدْ أَخَذَ الاسْتِعْمَارُ يَبْدُلُ الْجُهْدَ لِنَشْرِ حَضَارَتِهِ.

İsmi: الاسْتِعْمَارُ
Haber: يَبْدُلُ الْجُهْدَ لِنَشْرِ حَضَارَتِهِ.

بَدَأَ يُعِدُّ لَذَلِكَ الْمَالَ وَالْمُفَكِّرِينَ.

İsmi: Gizli zamir
Haber: يُعِدُّ لَذَلِكَ الْمَالَ وَالْمُفَكِّرِينَ

أَخَذَ يَتَّخِذُ لَهُ مَوَاقِعَ فِي أَمَاكِنَ كَثِيرَةٍ مِنَ الْعَالَمِ.

İsmi: Gizli zamir
Haber: يَتَّخِذُ لَهُ مَوَاقِعَ فِي أَمَاكِنَ كَثِيرَةٍ مِنَ الْعَالَمِ

شَرَعَ يَنْشُرُ أَفْكَارَهُ فِي إِصْرَارٍ.

İsmi: Gizli zamir
Haber: يَنْشُرُ أَفْكَارَهُ فِي إِصْرَارٍ

7

Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 3

Aşağıdaki soruları metne göre cevaplandırınız.

1. لا، لَمْ تَنْتَشِرْ الفتنَةَ بَعْدَ وفاةِ الرَّسولِ (ص)، ولكن كَادَتْ تَنْتَشِرُ.
2. لِكَيْ يَدْعُوَهُمْ إِلَى الإسلامِ ثَانِيَةً عَسَى أَنْ يَرْجِعُوا إِلَى اللهِ وَيَتُوبُوا.
3. لا لَمْ تُسَيِّطِرِ الحضارَةَ الإسلامِيَّةَ عَلَى العالمِ، ولكن أَوْشَكَتْ أَنْ تُسَيِّطِرَ عَلَيْهِ.
4. لا لَمْ يَسْتَطِعِ الإسْتِعْمارُ تَحْقِيقَ أهدافِهِ.

7

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki cümlelerde mukârabe, recâ ve şurû fiillerini tespit ederek isim ve haberlerini belirleyiniz.

1. أخذ الجيش يقاتل الأعداء.
- أخذ: فعل الشروع، الجيش: اسمه، يقاتل الأعداء: خبره
2. عسى الله أن يرحمكم.
- عسى: فعل الرجاء، الله: اسمه، أن يرحمكم: خبره
3. أخذ محمد يبني بيته.
- أخذ: فعل الشروع، محمد: اسمه، يبني بيته: خبره
4. عسى الامتحان أن يكون سهلا.
- عسى: فعل الرجاء، الامتحان: اسمه، أن يكون سهلا: خبره
5. أوشك المجاهدون أن ينتصروا.
- أوشك: فعل المقاربة، المجاهدون: اسمه، أن ينتصروا: خبره

Alıştırma 2

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere şurû fiillerinden birini getiriniz.

1. بدأ الزرع ينمو.
2. أخذ الوزراء يحضرون إلى قاعة المؤتمر.
3. جعل المهندس يصلح السيارة.
4. شرع الطلاب يفهمون الدرس.
5. أخذت الطبيبات يعالجن المرضى.

7

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere mukârebe fiillerinden birini getiriniz.

1. كاد الطلاب بكلية الطب أن يُصبحوا أطباء.
2. أوشك الطفل أن يَسْقُطَ مِنَ الشَّرْفَةِ.
3. يكاد المنزل يتمُّ بِناءه.
4. توشك الأزمَةُ أن تَنْتَهِيَ.
5. كِدْتُ أموتُ من الجوع والعَطش.

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere haberin başında (أن) kullanılıp kullanılmaması durumuna göre recâ veya şurû fiili getiriniz.

1. عسى أخي أن يَنجح.
2. أخذ الأستاذ يشرح الدرس.
3. عسى المطر أن ينزل.
4. عسى زبُكُم أن يَرِحَكم.
5. أخذ المطر يتساقط.

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yere gelmesi gereken kelimeyi parantez içinde verilenler arasından seçiniz.

1. عسى المسلمون أن يوحدوا كلمتهم.
2. عسى خالدٌ أن ينتهي من المشروع.
3. عسى الله أن يوفقنا في الامتحان.

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümleleri parantez içinde verilen kelimeyi kullanarak cevaplayınız.

1. هل فاز أصدقاؤك في المسابقة؟ (كاد)
لا، كاد أصدقاؤني يفوزون فيها.
2. هل انتهى العمال من بناء المسجد؟ (أوشك)
لا، أوشك العمال أن ينتهوا من بنائه.
3. هل اتفقتم على حلّ هذه المشكلة؟ (كاد)
لا، كدنا نتفق على حلّها.
4. هل بحث الرؤساء الأزمَةَ البنائِيَّة؟ (أخذ)
نعم، أخذ الرؤساء يبحثونها.
5. هل كتب عبد الله التقرير الأسبوعي؟ (بدأ)
نعم، بدأ عبد الله يكتبه.

7

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümleleri parantez içinde verilen kelimeyi kullanarak yeniden yazınız.

1. أرجو أن يشترك محمد وجابر في رحلة الجامعة. (عسى)
عسى محمد وجابر أن يشتركا في رحلة الجامعة.
2. سينتهي الأديب من محاضرتة. (كاد)
كاد الأديب أن ينتهي من محاضرتة.
3. سيبدأ الاجتماع بعد قليل. (يوشك)
يوشك الاجتماع أن يبدأ بعد قليل.
4. أرجو أن يعطف الأغنياء على الفقراء. (عسى)
عسى الأغنياء أن يعطفوا على الفقراء.
5. تستمع سعاد إلى نشرة الأخبار. (أخذ)
أخذت سعاد تستمع إلى نشرة الأخبار.

Alıştırma 8

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimelerin irâbını yapınız.

1. أخذ محمد يذاكر دروسه.
أخذ nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme
2. كادت عائشة أن تسكب الماء.
كادت nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme
3. جعل الرسام يرسم لوحته.
جعل nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme
4. بدأ المهندس يبني عمارتين.
بدأ nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme
5. عسى الطلاب أن يستعدوا لامتحان.
عسى nin ismi, merfû, ref alâmeti sondaki damme

7

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 9

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere parantez içinde verilenlerden uygun bir haber getiriniz.

1. عسى العدل أن ينتشر في كل أنحاء الأرض.
2. أخذ اللاعبون ينزلون إلى أرض الملعب.
3. أوشكت الشمس أن تطلع.
4. كاد اليأس أن يقود إلى القنوط.
5. عسى الثلج أن يتساقط.

Alıştırma 10

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun harf-i cerleri getiriniz.

1. أَحْجَمَ عَنِ الشَّجَارِ مَعَ الْجِيرَانِ.
2. نَحْنُ مُتَقَيِّدُونَ بِالْأَمْرِ وَالتَّوَاهِي.
3. لَا تَتَمَتَّعْ بِعَضِّ الْمَوْظَفَاتِ بِحَقْوَقِهِنَّ.
4. أَحْجَمْنَا عَنِ الْإِشْتِرَاكِ فِي ذَلِكَ الْاجْتِمَاعِ.
5. هَذِهِ السَّنَةُ سَتَمَتَّعُ بِعِطْلَةٍ طَوِيلَةٍ فِي الصَّيْفِ.

Alıştırma 11

Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. كادت السفينة أن تغرق. Gemi batmak üzere.
2. عسى الصياد أن يصيب. Umarım avcı isabet ettirir.
3. أوشكت النقود أن تنتهي. Para bitmek üzere.
4. بدأت الحافلة تتحرك. Otobüs hareket etmeye başladı.
5. جعل المدرس يشرح الدرس. Öğretmen dersi açıklamaya başladı.

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 12

Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Hasta iyileşmek üzere. *أَوْشَكَ الْمَرِيضُ أَنْ يَبْرَأَ.*
2. İşçiler çalışmaya başladılar. *بَدَأَ الْعَمَالُ يَعْمَلُونَ.*
3. Umarım yemek hazırdır. *عَسَى الطَّعَامُ أَنْ يَكُونَ جَاهِزًا.*
4. Yaz tatili başlamak üzere. *كَادَتِ الْعِطْلَةُ الصَّيْفِيَّةُ أَنْ تَبْدَأَ.*
5. Gençler namaz kılmaya başladı. *أَخَذَ الشَّبَابُ يُصَلُّونَ.*

bölümün kelimeleri

كَلِمَاتُ الْقِسْمِ

يُؤَاسِي / *يُؤَاسِي* / *يُؤَاسِي* (*âsâ-yuâsî/yuvâsî*) yardımcı olmak, destek olmak; teselli etmek; malını mülkünü paylaşmak

أَتْلَفَ (*etlefe*) yok etti, mahvetti

أَحْجَمَ عَنْ... (*ahceme 'an*) bir şeyden vazgeçti; birini ya da bir şeyi terk etti

أَدَّبَ (*eddebe*) terbiye etti, edep verdi, haddini bildirdi
أَزَمَةَ (*ezme*) kriz

إِسْتَبَدَلَ (*istebdele*) değiştirdi

الِإِسْتِعْمَارِ (*el-isti'mâr*) emperyalizm, sömürgecilik

أَضْحَكَ (*edhake*) güldürdü

إِعْتَدَلَ (*i'tedele*) ılıman oldu, orta karar oldu (hava vb. için)

إِعْتَمَرَ (*i'temera*) umre yaptı

انْفَرَجَ (*inferece*) açıldı, ferahladı

إِنْهَارَ (*inhâra*) yıkıldı, çöktü

أَوْرَقَ (*evraka*) yapraklandı (ağaç vb. için)

بَرَامِجَ (*berâmic*) programlar (t.) *بَرْنَامِجَ* (*bernâmec*)

تَرْفِيهِيَّةَ (*berâmic terfihîyye*) eğlence programları

تَشَاجَرَ (*teşâcera*) tartıştı

تَضَرَّعَ إِلَى... (*tedarra'a ilâ*) birine yalvardı, yakardı

تَعَيَّدَ بِ... (*tekayyede bi*) bir şeye ya da birine uydu, riayet etti, bağlı kaldı

تَكَاثَّرَ (*tekâsera*) çoğaldı, arttı

تَمَتَّعَ بِ... (*tekayyede bi*) bir şeyden faydalandı; tadını, zevkini çıkardı

تَنَبَّهَ إِلَى/... (*tenebbehe ilâ/li*) bir şeyin farkına vardı, dikkat etti

تَهَافَتَ (*tehafete*) üzerine çullandı, üşüştü

تُقَافِي (*sekâfi*) kültürel

ثَمَارَ (*simâr*) ürün; semereler, neticeler; meyveler (t.)
ثَمْرَ (*semer*)

جَلَبَ - *يَجْلِبُ* (*celebe-yeclibu/yeclubu*) getirmek, çekmek

حَصَدَ - *يَحْصُدُ* (*hasade-yahsudu*) ürün olarak almak, hasat etmek

دَامَ - *يَدُومُ* (*dâme-yedûmu*) devam etmek, sürmek

ذَبَلَّ - *يَذْبُلُ* (*zebele-yezbulu*) kurumak, sararıp solmak

رَحَاءَ (*rahâ*) rahatlık, refah

سَكَبَ - *يَسْكُبُ* (*sekebe-yeskubu*) dökmek

شِجَارَ (*şicâr*) tartışma, kavga

ضيق (<i>dik</i>) sıkıntı, darlık	مَذْيَاع (<i>mizyâ</i>) radyo
عَطَفَ - يَعْطِفُ - عَظْفَ (‘atafe-ya‘tifu) şekat göstermek, şefkatli davranmak (على: birine)	مُرْتَدَّ (<i>murtedd</i>) dinden dönen, mürted
عَزَا - يَعْزُو - عَزَا (<i>gazâ-yağzû</i>) işgal etmek, kaplamak, hakim olmak	مُسَلِّسَات (<i>muselselât</i>) diziler (ت.) مُسَلِّس (<i>muselsel</i>)
فَضَى - يَفْضِي - فَضَى (<i>kadâ-yakdî</i>) yok etmek, ortadan kaldırmak (على: birini, bir şeyi)	مُعْتَمِر (<i>mu‘temir</i>) umre yapan, umreci
فَمَح (<i>kamh</i>) buğday	مُقَيَّد (<i>mukayyed</i>) bağımlı, bağlı
فُتُوط (<i>kunût</i>) ümitsizlik, umudunu yitirme	مَلَل (<i>memel</i>) bıkkınlık, bıkmak
كَيْد (<i>keyd</i>) entrika, tezgâh, hile	نَبَحَ - يَنْبَحُ - نَبَحَ (<i>nebeha-yenbahû</i>) köpek havlamak
مُتَّهَم (<i>muttehem</i>) sanık	نَشَرَةُ الْأَخْبَار (<i>neşretu’l-ahbâr</i>) haber yayını
	نَفَدَ - يَنْفَدُ - نَفَدَ (<i>nefide-yenfedu</i>) tükenmek, bitmek
	هَبَطَ - يَهْبِطُ - هَبَطَ (<i>hebeta- yehbitu</i>) inmek, iniş yapmak

bölümün deyimleri

تعبيرات الوحدة

أَتَقَنَّ عَمَلَهُ (<i>etkane ‘amelehu</i>) işini en güzel bir şekilde yaptı
أَجْرَى عَمَلِيَّةَ جِرَاحِيَّةٍ (<i>ecrâ ‘ameliyye cirâhiyye</i>) ameliyat yaptı
أَلْقَى مُحَاضَرَةً (<i>elkâ muhâdara</i>) konferans verdi, ders verdi
بَدَّلَ الْجُهْدَ (<i>bezele’l-cuhd</i>) çaba harcadı, gayret sarfetti
... حَتَّى وَلَوْ كَانَ... (<i>hatta va lev kâne</i>) ...olsa bile
عَلَى عَكْسِ ذَلِكَ (<i>‘alâ ‘aksi zâlike</i>) bunun tam tersine
فِي الْحَقِيقَةِ (<i>fi’l-hakika</i>) gerçekte, aslında, doğrusu
كَأَلَاتِي (<i>ke’l-âti</i>) aşağıdaki gibi
... كَتَبَ اللَّهُ لِي... (<i>keteb’Allâhu li</i>) Allah birine ... nasip etmek, Allah birine ... yazmak
... كِدْتُ أَمُوتُ مِنْ... (<i>kidtu emûtu min</i>) Az kalsın ...dan ölmek üzereydim. Neredeyse ...den ölüyordum.
كُلِّي آذَانَ مُصْغِيَةٍ (<i>kullî âzân musgiye</i>) Dikkatle dinliyorum.
... لَوْ لَا... (<i>lev lâ</i>) ...olmasaydı
وَضَعَتْ الْحَرْبُ أَوْرَارَهَا (<i>vadaati’l-harbu evzârehâ</i>) savaş sona erdi
يَا تُرَى (<i>yâ turâ</i>) acaba!
يَا هَذَا (<i>yâ hâzâ</i>) be adam, yahu!

Bölüm 8

Hâl

öğrenme çıktıları

Günlük Hayatımızda Arapça 8

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Hâl ve Gramer Özellikleri

2 Arapçada "hâl" in kaç türlü yapıldığını öğrenme, sâhibu'l-hâl kavramını tanıma ve hâl cümleleri kurabilme

Arapçada Kalıp İfadeler

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • Hâl (الحال) • Hal Cümlesi (الجملة الحالية) • Vâvu'l-hâliyye (واو الحالية)

GİRİŞ

مُقَدِّمَةٌ

Hâl, yükleme sorulan “nasıl” sorusuna alınan cevap olup eylemin/fiilin meydana geliş şeklini açıklayan ögedir. Türkçede genellikle –erek, -arak, -iken, ... halde, ... olarak gibi ifade biçimleriyle karşılanan hâl, Arapçada da birkaç farklı yapı ile ifade edilir. Bu bölümde, hâlin kaç türlü yapıldığı, birtakım kullanım kuralları örneklerle anlatılacak ve Arap gramerindeki yeri ele alınacaktır.

Ayrıca harf-i cerlerle kullanılan bazı fiillerin kullanımına yönelik örneklere ve kalıp ifadelere de yer verilecek, bir diyalog ve bir metin ile konu pekiştirilmeye çalışılacaktır. Bölümün sonunda öğrendiklerinizi yaşamla ilişkilendireceğiniz bir metin, Kur’ân-ı Kerim’den ayetler, Hz. Peygamber’in hadislerinden örnekler ve birkaç Arap atasözü de bulacaksınız.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 8

العربية في حياتنا اليومية ٨

أَسْئَلَةُ الْمُدْرَسِ

الْمُدْرَسُ: مَا هُوَ سِرُّ النَّجَاحِ أَهْيَا الطُّلَابِ؟
حُسام: أَوَّلًا، يَجِبُ أَنْ نُحَدِّدَ أَهْدَافَنَا بِدِقَّةٍ.
الْمُدْرَسُ: نَعَمْ، إِنَّ تَحْدِيدَ الْمَسْئَلِيَّةِ يَزِيدُ ثِقَةَ
الْإِنْسَانِ بِنَفْسِهِ.

حمّد: ثُمَّ يَجِبُ عَمَلٌ وَجُهْدٌ مُنْتَظِمًا مُتَابِرًا، بِحُسْنِ
الْإِنْتِبَاهِ.

الْمُدْرَسُ: عَلَى الطَّالِبِ، أَوْ الْبَاحِثِ، أَنْ يُوسِّعَ
مَعَارِفَهُ مُتَمَاشِيًا مَعَ الْعَصْرِ.

حسين: نَعَمْ أُسْتَاذِي، وَهَذَا سَوَاءٌ كَانَ عَنْ طَرِيقِ

الْمُطَالَعَةِ أَوْ مُسْتَفِيدًا مِنْ وَسَائِلِ الْإِعْلَامِ.

الْمُدْرَسُ: فَهَلْ هُنَاكَ سُئُلٌ أَوْ افْتِرَاحَاتٌ أُخْرَى؟

طارق: مِنَ الْمُنَاسِبِ أَنْ نَضَعَ جَدْوَلَ أَعْمَالٍ
يَتَضَمَّنُ مَا نَقُومُ بِهِ يَوْمِيًا.

الْمُدْرَسُ: نَعَمْ، وَهَكَذَا نُؤَفِّرُ أَوْقَاتًا لِلدِّرَاسَةِ

وَالِاسْتِرَاحَةِ وَالزِّيَارَاتِ؟

فريد: يُمَكِّنُ أَنْ أُضَيِّفَ إِلَى ذَلِكَ كُلِّهِ أَنَّ الْإِنْسَانَ

يَنْجَحُ وَيُبْدِعُ وَهُوَ هَادِيٌّ الْبَالِ.

Hocanın Soruları

Hoca: Öğrenciler! Başarının sırrı nedir?

Hüsam: Her şeyden önce, hedeflerimizi titizlikle belirlemeliyiz.

Hoca: Evet, hedefleri belirlemek, insanın kendine olan güvenini artırır.

Hamed: Daha sonra, düzenli, sebatkâr ve dikkatli bir şekilde çalışıp gayret etmek gelir.

Hoca: Öğrencinin ya da araştırmacının, çağa ayak uydurarak bilgi dağarcığını genişletmesi gerekir.

Hüseyin: Evet Hocam, ister okuyarak ister basın-yayın organlarından yararlanarak.

Hoca: Peki, başka yollar ve öneriler var mı?

Tarık: Günlük olarak ne yapacağımızı içeren bir ajanda hazırlamamız da yerinde olur.

Hoca: Evet, böylece hem derse, hem dinlenmeye hem de ziyarete vakit ayırabiliriz.

Ferit: Bütün bunlara, insanın kafası sâkin iken başarılı ve yaratıcı olduğunu ekleyebilirim.

Hüsâm: Elbette, insanı işine yoğunlaşmaktan alıkoyacak bazı arızî meseleleri ve sinir gerilimlerini terk etmek gerekir.

Hoca: Peki kişinin bazı özelliklerle donanımlı olması gerekir mi?

Câbir: Evet, güçlü bir irade ve azim gibi bazı nitelikleri taşımak lâzım.

Hoca: Bu doğru. Peki insanı karamsarlık kaplarsa?

Ahmet: İnsan hayatında başarısızlık ve karamsarlık dönemlerinden geçebilir; ama ciddiyetle, kararlılıkla ve yılgınlığa düşmeyerek bu dönemleri aşması gerekir.

Hoca: Ayrıca, arkasından başarının geleceği uzun bir sabır dönemi ...

Hüseyin: Evet, bunun ardından başarı kendiliğinden gelecektir.

Hoca: Başarı, hedef belirlemek; sonra da çaba, gayret ve yorulmakla gerçekleşir desek doğru demiş olur muyuz?

Öğrenciler: Evet, iki elin cebindeyken başarı gelmez.

Durûsu'l-Lugati'l-Arabiyye, c.3, s. 40'dan uyarlanmıştır.

حُسام: طَبَعاً يَجِبُ تَرْكُ مَا يَشْغَلُ الْمَرْءَ عَنِ التَّرَكِيزِ عَلَى عَمَلِهِ، كَبَعْضِ الْمَشَاكِلِ الْجَانِبِيَّةِ وَالتَّوَثُّرَاتِ الْعَصَبِيَّةِ.

المُدْرَس: فَهَلْ يَجِبُ لِلإِنْسَانِ أَنْ يَتَزَوَّدَ بِمَزَايَا؟
جابر: نَعَمْ، لَا بُدَّ أَنْ يَتَمَتَّعَ بِصِفَاتٍ مِثْلَ قُوَّةِ الإِرَادَةِ وَالْعَزِيمَةِ.

المُدْرَس: هَذَا صَحِيحٌ، فَإِذَا عَشِيَ الإِنْسَانُ يَأْسُ؟
أحمد: يَمُرُّ الإِنْسَانُ فِي حَيَاتِهِ بِمَمَرَاتِ الْفُشْلِ وَالْيَأْسِ، وَلَكِنْ يَجِبُ أَنْ يَتَجَاوَزَهُمَا بِجِدِّيَّةٍ وَصِرَامَةٍ، وَغَيْرِ مُتَقَاعِسٍ.

المُدْرَس: إِضَافَةً إِلَى فِتْرَةِ صَبْرٍ طَوِيلٍ يَأْتِي بَعْدَهَا النَّجَاحُ ...

الحسين: نَعَمْ وَبَعْدَهُ يَأْتِي النَّجَاحُ تَلْقَائِيًّا.

المُدْرَس: هَلْ نُصِيبُ إِذَا قُلْنَا إِنَّ النَّجَاحَ يَحَقُّقُ بِتَعْيِينِ أَهْدَافٍ، ثُمَّ سَعْيٍ وَكَدٍّ وَتَعَبٍ؟
الطلاب: نَعَمْ إِنَّ النَّجَاحَ لَا يَأْتِي وَيَدَاكَ فِي جَبِيكَ.

Öğrenme Çıktısı

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Araştır/
Tekrarla 1

Verilen diyalogda eylemlerin meydana geliş şeklini bildiren kelime ve cümlelerin altını çiziniz, i'rab durumlarına dikkat ediniz.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Verilen diyalogda eylemlerin meydana geliş şeklini bildiren ifadeleri Türkçeleri ile karşılaştırınız.

Anlat/
Paylaş

Verilen diyalogu okuyunuz ve arkadaşlarınızla birlikte Arapça olarak canlandırma-ya çalışınız.

DİL BİLGİSİ: HÂL VE GRAMER ÖZELLİKLERİ

القواعد: الحال

Hâl, yüklemle sorulan “nasıl” sorusuna alınan cevap olup eylemin meydana geliş şeklini açıklayan ve cümlelerin genellikle sonunda yer alan ögedir. Türkçede genellikle –erek, -arak, -iken, ... halde, ... olarak gibi ifade biçimleriyle karşılanan hâl, Arapçada da birkaç farklı yapı ile ifade edilir. Şimdi bu yapıları görelim:

1. **Belirsiz – mansûb bir isim halinde gelebilir.** Bu, hâlin en yaygın, en bilinen şeklidir. Buradaki mansûb isim, çoğunlukla ism-i fâil veya ism-i mefûl yapısında bir kelimedir. Örnekler:

(Okuldan eve yürüyerek döndüm.)

عُدْتُ مِنَ الْمَدْرَسَةِ إِلَى الْبَيْتِ مَاشِيًا.

(Meryem kız arkadaşıyla telefonda fısıldayarak konuştu.)

حَادَثْتُ مَرْيَمَ صَدِيقَتَهَا بِالْهَاتِفِ هَامِسَةً.

(Sana özür dileyerek geleni affet.)

إِصْفَحْ عَمَّنْ أَتَاكَ مُعْتَذِرًا.

(Çay sıcak içilir.)

يُشْرَبُ الشَّايَ سَاحِنًا.

(Bu üniversitede misafir öğretim üyesi olarak çalıştım.)

عَمِلْتُ فِي تِلْكَ الْجَامِعَةِ أَسْتَاذًا زَائِرًا.

(İnsan zayıf olarak yaratılmıştır. *Nisâ Sûresi*, 28)

﴿وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا﴾

وَأَحْيَانًا يَتَمَتَّلُ لِي الْمَلِكِ رَجُلًا فَيَكَلِّمُنِي فَأَعْبِي مَا يَقُولُ.

(Melek bazen bana insan suretinde görünür, benimle konuşur; ben de onun ne dediğini anlarım. *Sahîb-i Buhari, Vahyin Başlangıcı Bölümü : Bâb 2*)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلَامِ كَافَّةً﴾

(Ey iman edenler, hep birlikte barışa (İslâm'a) girin. *Bakara Sûresi*, 208)

2. **Vâvu'l-hâliyye olarak bilinen vâv harfinden sonra bir isim cümlesi biçiminde gelebilir.** Bu durumda irâbî isim cümlesi hâlinde mahallen mansûb olur:

لَا يَأْتِينَا إِلَّا وَبِيَدِهِ هَدِيَّةٌ.

(Elinde hediye olmadan bize gelmez./Hep elinde bir hediye ile bize gelir.)

مَنْ جَلَسَ وَهُوَ صَغِيرٌ حَيْثُ يُجِبُّ، جَلَسَ وَهُوَ كَبِيرٌ حَيْثُ يَكْرَهُ.

(Küçük iken dilediği yere oturan, büyükken istemediği yere oturur. *en-Nahvu'l-vâdih*, III/99)

فَارْتَقْتُ إِخْوَانِي وَأَنَا مُنْقَبِضُ الصَّدْرِ.

(İçim daralmış bir halde arkadaşlarımdan ayrıldım.)

بَدَأَ يَتَحَدَّثُ عَنِ أَيَّامِ طُفُولَتِهِ وَعَيْنَاهُ تَدْمَعَانِ.

(Gözleri yaşlı bir şekilde çocukluk günlerinden söz etmeye başladı.)

﴿اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ﴾

(İnsanların hesaba çekilecekleri gün yaklaştığı halde, onlar gaffet içinde yüz çevirmiş haldeler. *Enbiya Sûresi*,1)

لَا تَحْكُمُ بَيْنَ اثْنَيْنِ وَأَنْتَ غَضْبَانٌ.

(Kızgın bir haldeyken iki kişi arasında hüküm verme! *Sahîb-i Müslim, Akdiye (Hükümler) Bölümü : 16*)

3. **Fiil cümlesi biçiminde gelebilir.** İrâbı bu durumda da fiil cümlesi olarak mahallen mansûbdur.

Fiil cümlesiyle durumu açıklanan isimler cümlede fâil konumunda olabilir. Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz:

خَرَجَ الطَّالِبُ يَتَسِمًا.

(Öğrenci gülümseyerek çıktı.)

رَجَعُوا مِنَ الرِّحْلَةِ يَنَامُونَ.

(Geziden uyuyarak döndüler.)

دَخَلَ الْعُمَّالُ يَشْتَكُونَ مِنْ قَلَّةِ زِيَادَةِ رَوَاتِبِهِمْ.

(İşçiler maaşlarındaki artışın azlığından şikâyet ederek girdiler.)

يَقْضِي الطِّفْلُ يَوْمَهُ فِي الْحِضَانَةِ يَلْعَبُ وَيَلْهُو.

(Çocuk kreşte gününü oynayarak ve eğlenerek geçiriyor.)

dikkat

Belirli (marife) isimlerden sonra gelen cümleler hâl, belirsiz (nekira) isimlerden sonra gelen cümleler sıfat cümlesi olur.

1. خَرَجَ الطَّالِبُ يَتَسِمًا. (Öğrenci gülümseyerek çıktı.)

2. خَرَجَ طَالِبٌ يَتَسِمًا. (Gülümseyen bir öğrenci çıktı.)

1. cümlede (يَتَسِمًا) fiil cümlesi hâl, 2. cümlede (يَتَسِمًا) fiil cümlesi sıfat olduğuna dikkat ediniz.

Fiil cümlesiyle durumu açıklanan isimler cümlede mef'ûl konumunda da olabilir. Bir başka ifadeyle hâl, gördü, buldu, duydu vb. gibi fiillerin belirli kullanılan mef'ûllerinden sonra, mef'ûlü ne halde gördüğünü, bulduğunu, duyduğunu vs açıklayan bir fiil cümlesi biçiminde gelebilir. Aşağıdaki örnekleri inceleyiniz:

رَأَيْتُ الطَّالِبَ يَقْضِي وَفْتَهُ عَبْنًا. (Öğrenciyi vaktini boşa geçirirken gördüm.)

سَمِعْتُ صَدِيقِي يَعْتابُ بَعْضَ جِيرَانِهِ. (Arkadaşımı, bazı komşularını çekiştirirken duydum.)

وَحَدَّثُ أَهْلِي هَذَا الْبَلَدِ يَعْمَلُونَ كَثِيرًا. (Bu beldenin halkını, çok çalışır halde buldum.)

اسْتَمَعْتُ إِلَى حَسَنِ يُرْتَلُ الْقُرْآنَ. (Hasan'ı Kur'ân okurken dinledim.)

فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ أَشْرَقَ وَجْهَهُ.

(Peygamberi, yüzü parlamış halde gördüm. *Sahîb-i Buhari, Megâzî Bölümü : 4*)

قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: وَلَقَدْ رَأَيْتُهُ يُنزلُ عَلَيْهِ الْوَحْيُ فِي الْيَوْمِ الشَّدِيدِ الْبَرْدِ ...

(Âişe (radiyallahu anhâ) dedi ki: Çok soğuk bir günde O'nu [Peygamberi] kendisine vahiy inerken gördüm. *Sahîb-i Buhari, Vahyin Başlangıcı Bölümü: Bâb 2*)

Aşağıdaki örneklerde fiil cümlesi şeklinde gelen hâl ögesinin isim cümlesine çevrildiğinde isim cümlesinin başına bir vâv ile durumu açıklanan isme (fâil ya da mef'ûl) dönen bir zamir eklendiğine dikkat ediniz.

Hâl isim cümlesi olduğunda	Hâl fiil cümlesi olduğunda
خَرَجَ الطَّالِبُ وَهُوَ يَبْتَسِمُ.	خَرَجَ الطَّالِبُ يَبْتَسِمُ.
دَخَلَ الْعُمَّالُ وَهُمْ يَشْتَكُونَ مِنْ قَلَّةِ زِيَادَةِ رَوَاتِبِهِمْ.	دَخَلَ الْعُمَّالُ يَشْتَكُونَ مِنْ قَلَّةِ زِيَادَةِ رَوَاتِبِهِمْ.
يَقْضِي الطِّفْلُ يَوْمَهُ فِي الْحِضَانَةِ وَهُوَ يَلْعَبُ وَيَلْهُو.	يَقْضِي الطِّفْلُ يَوْمَهُ فِي الْحِضَانَةِ يَلْعَبُ وَيَلْهُو.
رَأَيْتُ الطَّالِبَ وَهُوَ يَقْضِي وَقْتَهُ عَبَثًا.	رَأَيْتُ الطَّالِبَ يَقْضِي وَقْتَهُ عَبَثًا.
وَجَدْتُ أَهْلِي هَذَا الْبَلَدِ وَهُمْ يَعْمَلُونَ كَثِيرًا.	وَجَدْتُ أَهْلِي هَذَا الْبَلَدِ يَعْمَلُونَ كَثِيرًا.
اسْتَمَعْتُ إِلَى حَسَنِ وَهُوَ يُرْتِّلُ الْقُرْآنَ.	اسْتَمَعْتُ إِلَى حَسَنِ يُرْتِّلُ الْقُرْآنَ.

Aşağıdaki tabloda hâl çeşitleri arasındaki farklara dikkat ediniz:

	Hâl	Mef'ûl	Fiil-Fâil
Belirsiz ve mansûb bir isim şeklinde hâl	نائِمِينَ.	الطُّالِبَ	رَأَيْتُ
Fiil cümlesi şeklinde hâl	يَنَامُونَ.	الطُّالِبَ	رَأَيْتُ
İsim cümlesi şeklinde hâl (haberi fiil cümlesi)	وَهُمْ يَنَامُونَ.	الطُّالِبَ	رَأَيْتُ
İsim cümlesi şeklinde hâl (haberi mufred)	وَهُمْ نَائِمُونَ.	الطُّالِبَ	رَأَيْتُ

dikkat

Cümledeki hâl ögesi fiil cümlesi şeklinde gelmiş ve fiili de olumlu mâzî fiil ise çoğunlukla başında bir وقد bulunur.

عَادَ أَخِي الْكَبِيرُ مِنْ أَلْمَانِيَا وَقَدْ حَصَلَ عَلَيَّ شَهَادَةٌ جَامِعِيَّةً.

(Ağabeyim Almanya'dan üniversite diploması almış olarak döndü.)

غَادَرَ الْوَزِيرُ قَاعَةَ الْإِجْتِمَاعِ وَقَدْ مَلَ مِنْ كَثْرَةِ السَّؤَالَاتِ.

(Bakan soruların çokluğundan bunalmış halde toplantı salonundan ayrıldı.)

أَجَابَتِ الْمَرْأَةُ وَقَدْ احْمَرَّتْ وَجْهَهَا:

(Kadın, yüzü kızarmış bir halde şöyle cevap verdi:)

قَالَ الرَّجُلُ وَقَدْ نَسِيَ مَا حَدَثَ:

(Adam, olanları unutmuş bir halde dedi ki:)

4. Eylemin nasıl olduğunu başında bir **ب** ya da **في** harf-i ceri bulunmak suretiyle açıklayan bir **mastar biçiminde gelebilir**. Bu durumda da irâbî câr-mecrûr olarak mahallen mansûbdur. Örnekler:

(Onu güçlkle ikna ettik.)	حَاوَلْنَا أَنْ نُفْنِعَهُ بِصُعُوبَةٍ.
(Kısa bir sürede işlerini kolaylıkla bitirdi.)	أَجَزَ أَعْمَالَهُ فِي مُدَّةٍ قَصِيرَةٍ بِسُهُولَةٍ.
(Görüş ve duygularımızı açıkça ifade etmeliyiz.)	يَجِبُ أَنْ نُعَبِّرَ عَنْ آرَائِنَا وَعَوَاطِفِنَا بِصَرَاحَةٍ.
(Ona, gönlünü okşayarak muamele etmelisin.)	عَلَيْكَ أَنْ تُعَامِلَهُ بِمُحَامَلَةٍ.

5. **Mastar olarak gelebilir**. Bu durumda yine belirsiz ve mansûb durumda olmalıdır. Örnekler:

﴿الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ.﴾
 (Mallarını gece ve gündüz, gizlice ve açıkça infak edenler yok mu, işte onların Rableri katında ecir ve mükâfatları vardır; onlara herhangi bir korku yoktur, onlar hiçbir zaman mahzun da olmazlar. *Bakara Sûresi*, 274)

﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ.﴾
 (Sonra, duman halinde bulunan göğe yöneldi, ona ve yeryüzüne: ‘İsteyerek veya istemeyerek buyruğuma gelin’ dedi. İkisi de: ‘İsteyerek geldik’ dediler. *Fussilet Sûresi*, 11)

وَقَعْتُ عَلَى الْأُورَاقِ نِيَابَةً عَنِ الْمُدِيرِ.
 (Müdürün yerine evrakları imzaladım.)

Sâhibu'l-Hâl

Sâhibu'l-hâl, cümle içinde hâli, durumu nitelenen isimdir. Marife olup cümle içinde fâil, nâibu'l-fâil ya da mef'ûl durumunda gelebilir. Mahzûf (zikredilmeyip düşürülmüş) da olabilir. Hâl ile sâhibu'l-hâl arasında sayı ve cinsiyet bakımından uyum olmalıdır. Örnekler:

(Adam ve eşi, misafirleri güler yüzle karşıladılar.)	اسْتَقْبَلَ الرَّجُلُ وَزَوْجَتُهُ ضُيُوفَهُمَا بِاسْمَيْنِ.
(Askerler savaştan üstün gelmiş bir şekilde döndüler.)	رَجَعَ الْجُنُودُ مِنَ الْعَزْوِ مُنْتَصِرِينَ.
(Kız çocuğunu ağlarken gördüm.)	شَاهَدْتُ الطِّفْلَةَ بَاكِئَةً.
(Hind ve Leylâ'yı aç bir halde buldum.)	الْقَيْتُ هِنْدًا وَلَيْلَى جَائِعَتَيْنِ.

Hal Cümlesinin İ'râbı:

- (Adam acele ederek geldi.) **1. جَاءَ الرَّجُلُ مُسْرِعًا.**
- جَاءَ : Mâzi fiil, 3. tekil şahıs, eril.
- الرَّجُلُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme, sâhibu'l-hâl.
- مُسْرِعًا : Hâl, nekira, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.
- (Çay sıcak içilir.) **2. يُشْرَبُ الشَّايُ سَاخِنًا.**

- يُشْرَبُ : Mechûl muzârî fiil, 3.tekil şahıs, eril.
 الشَّاي : Nâibu'l-fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme, sâhibu'l-hâl.
 سَاخِنًا : Hâl, nekira, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

3. هَرَبَ السَّجِينُ وَالْحَرَّاسُ نَائِمُونَ. (Mahkum, gardiyanlar uyurken kaçtı.)

- هَرَبَ : Mâzi fiil, 3. tekil şahıs, eril.
 السَّجِينُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
 وَ : Vâvu'l-hâliyye
 الْحَرَّاسُ : Mubteda, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
 نَائِمُونَ : Haber, merfû, ref alâmeti vâv (و) çünkü cem' muzekker sâlim (düzenli eril çoğul).
 الْحَرَّاسُ نَائِمُونَ : Hâl cümlesi, mahallen mansûb.

4. عَادَ الطَّالِبَانِ إِلَى الْمَدْرَسَةِ وَهُمَا مَسْرُورَانِ. (İki öğrenci okula mutlu olarak döndüler.)

- عَادَ : Mâzi fiil, 3. tekil şahıs, eril.
 الطَّالِبَانِ : Fâil, merfû, ref alâmeti elif (ل), çünkü ikil, sâhibu'l-hâl.
 إِلَى : Harf-i cer
 الْمَدْرَسَةَ : Mecerûr, cer alâmeti sondaki kesra.
 وَ : Vâvu'l-hâliyye
 هُمَا : Mubteda, mahallen merfû çünkü zamir.
 مَسْرُورَانِ : Haber, merfû, ref alâmeti elif (ل) çünkü ikil.
 هُمَا مَسْرُورَانِ : Hâl cümlesi, mahallen mansûb.

5. قَطَفْتُ الثَّمَرَةَ وَهِيَ لَمْ تَنْضَجْ. (Meyveyi henüz olgunlaşmadan kopardım.)

- قَطَفْتُ : Mâzi fiil, fâili merfû muttasıl zamir (bitişik özne zamiri) olan tâu'l-muteharrike.
 الثَّمَرَةَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, sâhibu'l-hâl.
 وَ : Vâvu'l-hâliyye
 هِيَ : Mubteda, mahallen merfû (çünkü zamirdir, mebnîdir)
 لَمْ : Cezm edatı
 تَنْضَجْ : Muzârî fiil, (لَمْ)'den dolayı meczûm, cezm alâmeti sondaki sükûn.
 هِيَ لَمْ تَنْضَجْ : Hâl cümlesi, mahallen mansûb.

6. جَاءَ الرَّجُلُ يَحْمِلُ الْحَقَائِبَ. (Adam çantaları taşıyarak geldi.)

- جَاءَ : Mâzi fiil, 3. tekil şahıs, eril.
 الرَّجُلُ : Fâil merfû, ref alâmeti sondaki damme, sâhibu'l-hâl.
 يَحْمِلُ : Muzâri fiil, fâili gizli zamir olan (هو).
 الْحَقَائِبُ : Mef'ûlun bih mansûb.
 يَحْمِلُ الْحَقَائِبُ : Hâl cümlesi, mahallen mansûb.

(Takım rakibini güçlüğüle yendi.)

7. فَازَ الْفَرِيقُ عَلَى خَصْمِهِ بِصُعُوبَةٍ.

- فَازَ : Mâzi fiil, 3. tekil şahıs, eril.
 الْفَرِيقُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme, sâhibu'l-hâl.
 عَلَى : Harf-i cer
 خَصْمِهِ : (خصم) mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra aynı zamanda muzâf, هـ muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.
 بِصُعُوبَةٍ : (بِ) harf-icer, (صُعُوبَةٍ) mecrûr, câr-mecrûr olarak hâl, mahallen mansûb.

(Çocuklar sevinç içinde oynuyorlar.)

8. يَلْعَبُ الْأَطْفَالُ بِسُرُورٍ.

- يَلْعَبُ : Muzâri fiil, 3. tekil şahıs, eril.
 الْأَطْفَالُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme, sâhibu'l-hâl.
 بِ : Harf-i cer
 سُورٍ : (سُرور) mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.
 بِسُرُورٍ : (بِ) harf-icer, (سُرور) mecrûr, câr-mecrûr olarak hâl, mahallen mansûb.

Öğrenme Çıktısı

2 Arapçada "hâl" in kaç türlü yapıldığını öğrenme, sâhibu'l-hâl kavramını tanıma ve hâl cümleleri kurabilme

Araştır/
Tekrarla 2

Arapçada hâl kaç şekilde yapılır? Örnekleri inceleyiniz ve tekrarlayınız.
 وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ.
 cümlesinin i' râbını yapınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerim'in "Yâsîn Sûresi" 78, "Bakara Sûresi" 238, "İsrâ Sûresi" 61, "Bakara Sûresi" 216. âyet-i kerimelerinde geçen hâl örneklerini/cümlelerini tespit ediniz.

Anlat/
Paylaş

Bildiğiniz kelimeleri kullanarak arkadaşlarınızla birlikte hâl cümleleri oluşturmaya çalışınız.

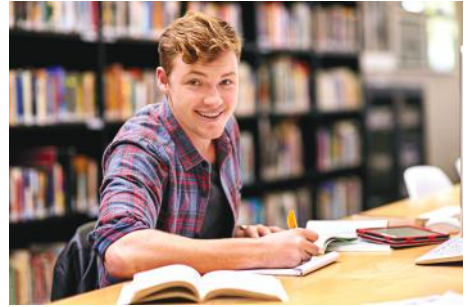
HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعْضُ الْأَفْعَالِ الْمُسْتَعْمَلَةِ مَعَ حُرُوفِ الْجَرِّ

Bir şeye veya birine alıştı

تَعَوَّدَ عَلَى...

تَعَوَّدَ الطَّالِبُ الْأَجْنَبِيُّ عَلَى عَادَاتِ وَتَقَالِيدِ تَرْكِيَا.
(Yabancı öğrenci, Türkiye'nin adet ve geleneklerine alıştı.)

لَمْ أَتَعَوَّدْ عَلَى مَأْكُولَاتِ هَذَا الْبَلَدِ بَعْدُ.

Bu ülkenin yemeklerine henüz alışamadım.

أَوَّلًا اسْتَعْرَبْنَا تَصَرُّفَاتِهِمْ هَذِهِ، ثُمَّ تَعَوَّدْنَا عَلَيْهَا.
(Onların bu davranışlarını önce yadırgadık, sonra alıştık.)

Bir şey ile oynadı; alay etti; kötüye
kullandı, değersizleştirdi

عَبَثَ بِ...

لَا تَعْبَثْ بِقِيَمِ الْمُجْتَمَعِ.
(Toplumun değerleriyle oynama!)
لَا يَحِقُّ لَكَ أَنْ تَعْبَثَ بِقَلْبِ أَحَدٍ.
(Kimsenin kalbiyle oynamaya hakkın yok!)
يَبْدُو أَنَّ اللَّصَّ قَدْ عَبَثَ بِمُفْتَنَاتِ الْبَيْتِ.
(Öyle görülüyor ki, hırsız evdeki eşyalarla oynamış.)

Bir şeyden saptı, uzaklaştı, vazgeçti

عَدَلَ عَنْ...

كَانَ أَبِي لَا يَعْدِلُ عَنِ الْحَقِّ وَالصِّدْقِ.

(Babam, doğruluktan ve dürüstlükten saptmazdı.)

عَدَلَ الْكَاتِبُ، فِي أَوَاخِرِ عُمُرِهِ، عَنْ بَعْضِ آرَائِهِ.

(Yazar, ömrünün sonlarına doğru bazı görüşlerinden vazgeçti.)

لَا تَعْدِلْ عَنْ مَبَادِيئِكَ!

(İlkelerinden vazgeçme!)

Öğrenme Çıktısı

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/
Tekrarla 3

Yukarıda verilen harf-i cerli fiilleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Verilen harfi cerli fiilleri internette yer alan Arapça haber sitelerinde araştırınız ve bulduğunuz cümlelerdeki kullanımlarını öğrendiklerinizle ilişkilendiriniz.

Anlat/
Paylaş

Yukarıda kullanılan harf-i cerli fiillerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعبيرات في اللغة العربية

كَرْهًا أَوْ طَوْعًا

İster istemez

İstesek de istemesek de

سَنُنَجِّزُهُ كَرْهًا أَوْ طَوْعًا

İstesek de istemesek de bitireceğiz.

كَيْفَ سَنَقُومُ بِهَذَا الْعِبَاءِ الثَّقِيلِ؟

Bu ağır görevi nasıl yerine getireceğiz?

نَاهِيكَ بِ... / نَاهِيكَ مِنْ...
Şey/kişi sana bu konuda yeter

(Yardımcı olarak Ahmet sana yeter.)

(Adam olarak bu kişi sana yeter /başkasına ihtiyacın yok.)

نَاهِيكَ بِأَحْمَدَ عَوْنًا.

هَذَا رَجُلٌ نَاهِيكَ مِنْ رَجُلٍ.

بِالضَّبْطِ
Tam olarak, aynen, harfiyen

(Sana tam olarak ne dedi?)

(Tam olarak ne yapmam gerektiğini biliyorum.)

(Öğretim yılı tam olarak kaç hafta, biliyor musunuz?)

مَاذَا قَالَ لَكَ بِالضَّبْطِ؟

أَعْرِفُ، بِالضَّبْطِ، مَا يَجِبُ عَلَيَّ فِعْلُهُ.

هَلْ تَعْرِفُونَ، كَمْ عَدَدُ أَسَابِيعِ الْعَامِ الدَّرَاسِيِّ بِالضَّبْطِ؟

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/
Tekrarla 4

Yukarıda verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Arapça gazetelerde geçen başlıkları inceleyiniz. Bu başlıklarda geçen kalıp ifadeleri şimdiye kadar öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/
Paylaş

Yukarıda kullanılan kalıp ifadelerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ابن خلدون

ولي الدين أبو زيد عبد الرحمن بن محمد، المعروف بابن خلدون، فيلسوف، مؤرخ، وواضع علم الاجتماع، وصاحب النظريات الجديدة في التربية والتعليم. وُلِدَ بتونس سنة 732 هـ / 1332 م من بيت شرفٍ ورئاسة. أصله من إشبيلية وكان أهلُه قد نَزَحُوا عَنْهَا عِنْدَ غَلَبَةِ الأَسْبَانِ عليها.

تأدب ابن خلدون على مشاهير علماء عصره في القرآن والفقه والعربية، وقضى شبابه دارساً مطالِعاً باحثاً في الوقائع، حريصاً على تحليلها،

فتضلع من فنون الأدب والتاريخ. أمضى رُحاً من عمره عاملاً في بلاط الدولة الحفصية في تونس، والمرينية في فاس، وبنى الأحمر في غرناطة، متقلداً بعض الوظائف السياسية. هكذا عمل متقلداً بين المغرب والأندلس حتى تخلى عن السياسة منقطعاً إلى العلم.

لإبن خلدون أثرٌ مؤلفٌ في التاريخ يُعرف بـ "تاريخ ابن خلدون" واسمُه الكاملُ "كتاب العبر وديوان المبتدأ والخبر"، قدّم له مُقدِّمةً في فلسفة التاريخ وتدبير الأمم على قواعد وأصول من التحليل، جعله واضع علم الاجتماع والعمران والإقتصاد وفلسفة التاريخ. أمّا مُقدِّمته فهي خزائن علوم: اجتماعية وسياسية واقتصادية وأدبية وتربوية، له أسلوبٌ لغويٌّ خاصٌ بها، وعبارتها متناسقة مترابطة. وقد طبعت بالعربية مراراً في مصر والشام وأوروبا، كما أنّها نُقلت إلى الفرنسية بعناية المُستشرق الفرنسي كاترمير وطُبعت في باريس سنة 1858.

تُوفِّي بمصر سنة 808 هـ / 1406 م.

İbn Haldûn

İbn Haldûn olarak bilinen Veliyyuddin Ebû Zeyd Abdurrahman b. Muhammed, filozof, tarihçi ve Sosyoloji'nin kurucusu olup, eğitim ve öğretim konusunda da yeni teorilerin sahibidir. H. 732/M. 1332 Yılında Tunus'ta, soylu ve yönetimde söz sahibi olan bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Aslen İşbiliyyeli olup ailesi, İspanyolların burayı ele geçirmesi üzerine buradan ayrılmışlardır.

İbn Haldun, döneminin Kur'an, Fıkıh ve Arap Dili alanlarında ünlü âlimlerin yanında yetişmiştir. Gençliğini, okuyup araştırarak, olayları irdeleyip tahlilini yapmaya ağırlık vererek geçirmiş; böylece edebiyat ve tarih konularında yetkin bir haline gelmiştir. Ömrünün bir kısmını da Tunus'taki Hafsîlerin sarayında, Fas'taki Meriniler ile Gırnata'daki Benî Ahmer'in yanında bazı siyasî görevler üstlenerek geçirmiştir. Böylece Endülüslü ile Mağrib arasında mekik dokuyarak çalışmış; sonunda siyaseti bir kenara bırakıp kendini bilime vermiştir.

İbn Haldûn'un tarih konusunda "İbn Haldûn'un Mukaddimesi" olarak bilinen; tam adı ise "Kitâbu'l-İber Divânu'l-Mubteda ve'l-Haber" olan bir eseri vardır. Eserine, analiz kural ve esaslarına dayanarak tarih felsefesi ve ulusların yönetimi üzerine bir giriş yazmış olup bu da onu Sosyoloji, Uygurluk, İktisat ve Tarih Felsefesi bilimlerinin kurucusu yapmıştır. Mukaddimesi, bir sosyal, siyasî, iktisadî, edebî ve eğitim bilimleri hazinesi olup kendine özgü bir üslubu vardır; ibareleri de kendi arasında uyumlu ve tutarlıdır. Mısır, Bilâdu's-Şâm ve Avrupa'da defalarca basılmış; Fransız doğubilimci Quatrmere'in çabasıyla Fransızcaya çevrilerek 1858 yılında Paris'te basılmıştır.

İbn Haldûn, H. 808 / M. 1406 yılında Mısır'da vefat etmiştir.

Kaynak: Yûsuf Es'ad Dâğir, *Masâdiru'd-Dirâsâti'l-Arabiyye, Lübnan, tsz., s. 156-7'den* uyarlanmıştır.

okuma anlama

فهم المقروء

1. Aşağıdaki soruları, yukarıdaki metne göre cevaplayınız.

1. في أيِّ مجالٍ برَعَ ابنُ خلدون؟
  - a. كانَ أَكْبَرُ هَمِّهِ التاريخَ.
  - b. اشْتَعَلَ بِعِلْمِ الإِجْتِمَاعِ فَقَطْ.
  - c. كانَ مُنْقَطِعاً إِلَى اللُّغَةِ العَرَبِيَّةِ.
  - d. برَعَ فِي عِدَّةِ مَجَالَاتٍ.
  - e. فَضَّلَ السِّيَاسَةَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ.
2. هَلْ وُلِدَ وَنَشَأَ ابنُ خلدونِ فِي الأَنْدَلُسِ؟
  - a. وُلِدَ فِي بَلَدِ آبَائِهِ ، الأَنْدَلُسِ.
  - b. وُلِدَ بِالمَغْرِبِ وَنَشَأَ بِهَا.
  - c. لا ، وُلِدَ وَتَأَدَّبَ فِي تونِسِ.
  - d. نَشَأَ فِي ظِلِّ الدَّوْلَةِ الحُفْصِيَّةِ.
  - e. لا نَعْرِفُ مَكَانَ وِلادَتِهِ بالضَّبْطِ.
3. هَلْ قَضَى ابنُ خلدونِ أَيَّامَهُ فِي مَكَانٍ وَاحِدٍ؟
  - a. لا بَلْ انْتَقَلَ مِنْ بَلَدٍ إِلَى آخَرَ.
  - b. نَعَمْ إِنَّهُ لَمْ يَبْرَحْ مَسْقَطَ رَأْسِهِ.
  - c. اسْتَقَرَّ فِي أواخرِ عُمُرِهِ بِقَرْطَبَةَ.
  - d. كانَ أَكْثَرَ مَقَامِهِ فِي المَغْرِبِ.
  - e. مَكَتَ مُدَّةً فِي مِصرِ.
4. هَلْ قامَ ابنُ خلدونِ بِتَرْجِمَةِ كُتُبٍ؟
  - a. نَقَلَ مِنَ الفَّارِسيَّةِ كُتُباً.
  - b. لا ، لم يَقم بِتَرْجِمَةِ كُتُبِ.
  - c. لَمْ يَكُنْ يُتَّفِقُ لُغَةً أُجْنَبِيَّةً.
  - d. نَعَمْ وَلَدِينَا ما يُثْبِتُ ذلكَ.
  - e. تَرَجَمَ كُتُبَ أرسطو وَشَرَحَهَا.

5. هَلْ مَارَسَ ابْنُ خَلْدُونِ السِّيَاسَةَ طَوْلَ عُمُرِهِ؟
 a. كَانَ يَجْتَنِبُهَا طَوَالَ حَيَاتِهِ.
 b. نَعَمْ وَيُعْتَبَرُ مِنَ السِّيَاسِيِّينَ الْبَارِزِينَ.
 c. تَوَلَّى وِزْرَةَ الْمَالِيَّةِ فِي بَعْضِ الْمَمَالِكِ.
 d. لَا بَلْ تَقَرَّغَ لِلْكِتَابَةِ وَالتَّأْلِيفِ.
 e. تَوَلَّى أَعْمَالًا سِيَاسِيَّةً بَيْنَ حِينٍ وَحِينٍ.

2. Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıda verilen cümlelerin yanına doğru (√) ya da yanlış (x) işareti koyunuz.

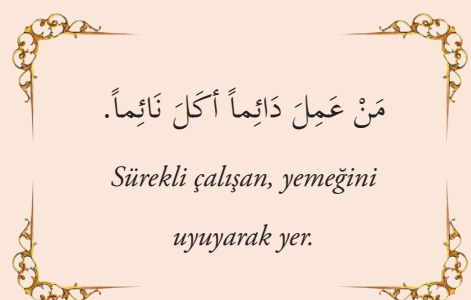
1. يُعْتَبَرُ ابْنُ خَلْدُونِ وَاضِعَ عِلْمِ الْإِجْتِمَاعِ.
 2. لِابْنِ خَلْدُونِ كِتَابٌ مَعْرُوفٌ مُهِمٌّ.
 3. نَشَأَ ابْنُ خَلْدُونِ وَتَأَدَّبَ فِي وَسْطِ فَقِيرٍ.
 4. تُرْجِمَ كِتَابُ ابْنِ خَلْدُونِ إِلَى لُغَةٍ أَعْجَبِيَّةٍ.
 5. لَيْسَ لِابْنِ خَلْدُونِ فِي الْكِتَابَةِ أُسْلُوبٌ مُعَيَّنٌ.

3. Aşağıda verilen cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. إِسْمُ الْكِتَابِ الْكَامِلُ هُوَ "كِتَابُ الْعَبْرِ".
 2. مَا زَالَ كِتَابُ ابْنِ خَلْدُونِ مَتَدَاوِلًا بَيْنَ الْمُتَّفَعِّفِينَ.
 3. كَتَمَ الرَّجُلُ الْحَقِيقَةَ وَلَمْ يُبْدِهَا.
 4. يَجِبُ أَنْ تُسَاعِدَ ذَوِي الْحَاجَةِ.
 5. لَمْ يَعْرِفْ أَحَدٌ أَسْبَابَ هَذِهِ الْحَادِثِ.
 (التَّاقِصُ - التَّامُّ - الْبَلِغُ)
 (مَا دَامَ - بَاتَ - مَا فَتَى)
 (أَخْفَى - أَظْهَرَ - أَعْلَنَ)
 (يَسْتَحِيلُ - يَنْبَغِي - يَظْلُ)
 (عَلَّلَ - كَيْفِيَّةً - الدَّوَافِعَ)

مُخْتَارَاتٌ مِنَ التُّرَاثِ الْعَرَبِيِّ مِنَ الْأَمْثَالِ

Arap Atasözlerinden Seçmeler

Kaynak: El-Meydânî, *Mecma'u'l-emsâl*, Beyrut 1407/1987, III, 368, 531.

Yaşamla İlişkilendir

اربط بالحياة

تَكَافُؤُ الْفُرْصِ

تَكَافُؤُ الْفُرْصِ تَعْنِي بِالْمَعْنَى الْبَسِيطِ التَّسَاوِيَّ بَيْنَ جَمِيعِ أَفْرَادِ الْمُجْتَمَعِ فِي الْمَجَالَاتِ الْمُخْتَلِفَةِ، وَمِنْ هَذِهِ الْمَجَالَاتِ بِمَجَالِ التَّعْلِيمِ وَبِمَجَالَاتِ الْعَمَلِ وَغَيْرِهَا مِنْ مَجَالَاتِ الْحَيَاةِ الْمُخْتَلِفَةِ. تَكَافُؤُ الْفُرْصِ فِي الْمُجْتَمَعِ هُوَ أَحَدُ الْوَسَائِلِ الَّتِي تُسَاعِدُ عَلَى تَحْقِيقِ الْعَدَالَةِ الْاجْتِمَاعِيَّةِ وَتَقْلِيلِ الْهَوَّةِ بَيْنَ كَافَّةِ أَطْيَافِ الْمُجْتَمَعِ. وَقَدْ سَعَتِ الْعَدِيدُ مِنَ الْمُنْظَمَاتِ الْعَالَمِيَّةِ وَمُنْظَمَاتِ حُقُوقِ الْإِنْسَانِ إِلَى أَنْ تَسَجَّلَ تَكَافُؤُ الْفُرْصِ كَأَحَدِ الْحُقُوقِ الْأَسَاسِيَّةِ مِنْ حُقُوقِ الْإِنْسَانِ. إِنَّ وُجُودَ تَكَافُؤِ الْفُرْصِ بَيْنَ أَوْلَادِ الْمُجْتَمَعِ وَاحِدٍ يُسَاعِدُ عَلَى تَنْمِيَةِ الْمُجْتَمَعِ وَتَقْوِيَةِ الْعِلَاقَاتِ بَيْنَ أَفْرَادِهِ، وَيُقَلِّلُ مِنَ النِّزَاعَاتِ وَالْحِلَافَاتِ الَّتِي تَنْتُجُ عَنِ الشُّعُورِ بِفَقْدَانِ الْحُقُوقِ الشَّرْعِيَّةِ لِلْأَفْرَادِ وَغِيَابِ الْعَدَالَةِ وَالْمَسَاوَاةِ فِيمَا بَيْنَهُمْ.

إِنَّ الْعَمَلَ عَلَى تَوْفِيرِ فُرْصٍ مُتَكَافِئَةٍ بَيْنَ الْأَفْرَادِ يُسَاعِدُ عَلَى الْإِبْدَاعِ وَعَلَى إِتْرَازِ الْمَوَاهِبِ الَّتِي مِنْ شَأْنِهَا أَنْ تَدْفَعَ الْمُجْتَمَعِ لِلْأَمَامِ وَأَنْ تَعْمَلَ عَلَى تَقْدِيمِهِ وَعَلَى تَطْوِيرِهِ، فَمَثَلًا عِنْدَ تَوْفِيرِ فُرْصَةٍ عَمَلٍ لِمَجْمُوعَةٍ مِنَ الْأَشْخَاصِ ضِمْنَ ظُرُوفِ عَمَلٍ مُتَكَافِئَةٍ وَدُونَ التَّمْيِيزِ بَيْنَ شَخْصٍ وَآخَرَ وَمِنْ دُونِ الْمُقَاصَلَةِ بَيْنَهُمْ، فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ شَأْنِهِ أَنْ يَدْفَعَهُمْ لِلْعَمَلِ بِجِدِّ وَالتَّفَكِيرِ بِبِنَاطِقٍ أَوْسَعِ كَيْ يُمَيِّزَ نَفْسَهُ عَنِ الْآخَرِينَ وَبِالتَّالِيِ فَإِنَّ ذَلِكَ يَزِيدُ مِنْ إِنْتَاجِيَّةِ الْعَمَلِ وَبِالتَّالِيِ يُسْرِّعُ تَقْدِيمَ الْمُجْتَمَعِ. وَذَلِكَ يَنْبَغُ مِنْ إِحْسَاسِ الْإِنْسَانِ بِوُجُودِ الْعَدَالَةِ وَإِيمَانِهِ بِأَنَّ عَمَلَهُ سَيَنْتُجُ تَقْدِيرَهُ بَعِيدًا عَنِ الْمَحْسُوبِيَّةِ وَبَعِيدًا عَنِ الْمُحَابَاةِ. وَنَفْسُ الْأَمْرِ يَنْطَبِقُ عَلَى التَّعْلِيمِ فَعِنْدَ تَوْفِيرِ فُرْصِ تَعْلِيمٍ مُتَكَافِئَةٍ فَإِنَّ ذَلِكَ يَدْفَعُ الطَّالِبَ إِلَى النَّجَاحِ وَالْإِبْدَاعِ فِي دِرَاسَتِهِ.

إِنَّ مُصْطَلَحَ تَكَافُؤِ الْفُرْصِ مُصْطَلَحٌ كَبِيرٌ يَشْمَلُ الْعَدِيدَ مِنَ الْمَجَالَاتِ الْحَيَاتِيَّةِ الْمُخْتَلِفَةِ، فَهُوَ يَشْمَلُ النَّوَاحِي السِّيَاسِيَّةَ وَالْاِقْتِصَادِيَّةَ وَالْاجْتِمَاعِيَّةَ بِكَافَّةِ فُرُوعِهَا، وَلِذَا، لَا بُدَّ مِنْ أَنْ تَكُونَ نَابِعَةً مِنْ إِرَادَةِ الشُّعُوبِ الَّتِي تَسْعَى لِتَحْقِيقِ الْعَدَالَةِ الْاجْتِمَاعِيَّةِ وَالَّتِي تَرْغَبُ بِأَنَّ تُنَمِّيَ نَفْسَهَا وَبِاجْتِمَاعِهَا وَبِلَدِّهَا

Kaynak: https://mawdoo3.com/الفرص_تَكَافُؤ_تعريف dan uyarlanmıştır.

alıştırmalar

التدريبات

1- Aşağıdaki ibarelerde hâl cümlelerini tespit ediniz.

1. عَادَ الرَّجُلُ إِلَى بَيْتِهِ وَهُوَ مُتَعَبٌ.
2. دَخَلَ اللَّصُوصُ الْبَيْتَ وَأَهْلُهُ نَائِمُونَ.
3. عَادَةً، أَشْرَبُ الْمَاءَ وَأَنَا جَالِسٌ.
4. قَصَّ عَلَيْنَا الْقِصَّةَ وَهُوَ يَبْكِي.
5. مَنْ تَعَلَّمَ وَهُوَ صَغِيرٌ تَقَدَّمَ وَهُوَ كَبِيرٌ.

2- Aşağıdaki cümlelerde hâl ile sâhib-i hâl arasında gramer bakımından uyumsuzluk varsa tespit edip doğrusunu yazınız.

1. رَجَعَ الْحَجَّاجُ إِلَى بِلَادِهِمْ وَهُنَّ مَسْرُورَاتٌ.
2. كَانَ الْوَلَدُ يَرْكُضُ فِي الشَّارِعِ مُسْرِعَةً.
3. أَقْبَلَتِ الطُّفْلَةُ غَاضِبًا.
4. نَامَ الْمَرِيضُ مُتَأَلِّمِينَ.
5. اسْتَيْقَظَتْ الطَّالِبَاتُ نَشِيطِينَ.

3- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde bulunan cümleye anlamca uygun kelimelerle doldurunuz.

(وَهُمْ، عَفِيفًا، مُنْدَهَشٌ، يُنِيرُ، تَلَمَعُ)

1. شَاهَدْتُ الزَّلْزَلَةَ وَأَنَا .....
2. عَاشَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ .....
3. ظَهَرَتِ النُّجُومُ ..... فِي السَّمَاءِ.
4. قَابَلْتُ أَصْدِقَائِي .... سَعْدَاءَ بِنَتِيجَةِ الْإِمْتِحَانِ.
5. أَبْصَرْتُ الْمِصْبَاحَ .... الْعُرْفَةَ.

4- Aşağıdaki cümlelerde fiil cümlesi olarak gelen hâl ögesini isim cümlesine çeviriniz.

1. خَرَجَ النَّائِبُ الْوَزَرَاءُ يَسْتَمِعُ إِلَى رَئِيسِ.
2. فَحَصَ الطَّبِيبُ الْمَرِيضَ يَبْكِي مِنَ الْأَلَمِ.
3. ذَهَبَتِ الْبِنْتُ إِلَى الْحَدِيقَةِ تَبْتَسِمُ.
4. رَجَعَ الْمَهْنَدِسُونَ مِنَ السَّفَرِ يَحْمِلُونَ الْحَقَائِبَ.
5. نَذَهَبَ إِلَى الْمَدْرَسَةِ نَمَشِي عَلَى الْأَقْدَامِ.

5- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. لم أتعوّد ..... استخدام الهاتف الذكي.
2. عَلَيْكَ أَنْ تَقُومَ ..... هذه المهمة سريعاً.
3. لَقَدْ تَرَجَّمْتُ هذا النصّ ..... صعوبته.
4. عَادَ التَّاجِرُ ..... سفره خائياً.
5. أَقْبَلَ الْوَلَدُ ... أُسْرَتِهِ فَرِحاً.
6. غَادَرَ الْمَرِيضُ الْمَسْتَشْفَى وَقَدْ شُفِيَ ... المرض.
7. لا أظنُّ أنه سيعيدل ..... قرار الزواج.

6- Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kalıp ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

(بِالصَّبْرِ، نَاهِيكَ مِنْ، كَرَهَا أَوْ طَوْعاً)

1. عَلَيْنَا أَنْ نَتَرَجَعَ عَنْ هذا القرار .....
2. .... إزْمِير مِنْ مَدِينَةٍ.
3. هذا، ما صرّح به الرئیس .....

7- Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri anlamlı cümleler haline getiriniz.

1. حَزِيناً / رَأَيْتُ / صَدِيقِي
2. بِسُهُولَةٍ / الْأَسْئَلَةَ / أَجَابَ / عَنْ
3. عُثْمَانُ / الشَّارِعَ / يَتَحَوَّلُ / فِي / شَاهَدْتُ
4. عَنْهُ / وَهُوَ / غَافِلٌ / مَالُهُ / سُرِقَ
5. إِلَيَّ / بِعَرَانَةٍ / كَانَ / يَنْظُرُ

8- Aşağıdaki cümlelerde yer alan hâl ögesini önce fiil cümlesine sonra da isim cümlesine çeviriniz.

1. تَرَكْتُ الْأَطْفَالَ لِاعْبِينِ.
2. بَكَى الْوَلَدُ مُتَأَلِّمًا.
3. نَامَتِ الطِّفْلَةُ بَاكِئَةً.
4. تَكَلَّمَ الْمَدْرَسُ مَعَنَا مُبْتَسِمًا.
5. رَجَعَ الطَّلَابُ مِنَ الْمَدْرَسَةِ رَاكِضِينَ.

9- Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. لا تَقْطِفْ الوردَةَ ولم تَتَفَتَّحْ بَعْدُ.
2. لا تَشْرَبُوا العَصِيرَ بارِداً.
3. حَضَرَ المَدِيرُ والمُدْرَسُونَ عَائِلُونَ.
4. البَسِي ثِيَابِكِ نَظِيفَةً وَمَكْوِيَّةً.
5. لا تَنَامُوا فِي العَرَفَةِ والأَضْوَاءِ مَفْتُوحَةً.

10- Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Bildiğin halde gerçeği saklama!
2. Sen dinlenirken ben çalışıyordum.
3. Merdivenlerden dikkatle in!
4. Niye yüksek sesle konuşuyorsun?
5. Cümleleri yavaşça tekrarla!

1

Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 8

Diyalogla gerek bu bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta gerekse önceki bölümlerde işlenen konular, anlatılan ifade kalıpları pekiştirilmeye çalışılmakta, ibarelerin günlük dilde kullanımına ilişkin beceriler kazandırılmaktadır.

2

Arapçada "hâl" in kaç türlü yapıldığını öğrenme, sâhibu'l-hâl kavramını tanıma ve hâl cümleleri kurabilme

Hâl ve Gramer Özellikleri

Hâl, yükleme sorulan "nasıl" sorusuna alınan cevap olup eylemin meydana geliş şeklini açıklayan ve cümle- nin genellikle sonunda yer alan ögedir. Türkçede genellikle –erek, -arak, -iken, ... halde, ... olarak gibi ifade biçimleriyle karşılanan Hâl, Arapçada birkaç farklı yapı ile ifade edilir.

1. Belirsiz – mansûb bir isim halinde gelebilir.

(Okuldan eve yürüyerek döndüm.)

عُدْتُ مِنَ الْمَدْرَسَةِ إِلَى الْبَيْتِ مَاثِيًا.

2. Vâvu'l-Hâliyye olarak bilinen *vâv* harfinden sonra bir isim cümlesi biçiminde gelebilir. Bu durumda irâbî isim cümlesi hâlde mahallen mansûb olur.

(İçim daralmış bir halde arkadaşlarımdan ayrıldım.)

فَارَقْتُ إِخْوَانِي وَأَنَا مُنْقَبِضُ الصَّدْرِ.

3. Fiil cümlesi şeklinde gelebilir. İrâbî bu durumda da fiil cümlesi olarak mahallen mansûbdur.

(Öğrenciyi gülümseyerek çıktım.)

خَرَجَ الطَّالِبُ يَبْتَسِمُ.

(Öğrenciyi vaktini boşa geçirirken gördüm.)

رَأَيْتُ الطَّالِبَ يَفْضِي وَقْتَهُ عَبَثًا.

4. Eylemin nasıl olduğunu başında bir *ya* da *fi* harf-i ceri bulunmak suretiyle açıklayan bir masdar biçiminde gelebilir. Bu durumda da irâbî câr-mecrûr olarak mahallen mansûbdur.

(Onu güçlükle ikna ettik.)

حَاوَلْنَا أَنْ نُقْنِعَهُ بِصُعُوبَةٍ.

5. Mastar olarak gelebilir. Bu durumda yine belirsiz ve mansûb durumda olmalıdır.

(Müdürün yerine evrakları imzaladım.)

وَقَعْتُ عَلَى الْأَوْرَاقِ نِيَابَةً عَنِ الْمُدِيرِ.

3

Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

... تَعَوَّدَ عَلَيَّ: Bir şeye veya birine alıştı

(Bu ülkenin yemeklerine henüz alışmadım.)

لَمْ أَتَعَوَّدْ عَلَيَّ مَا كُوَلَاتِ هَذَا الْبَلَدِ بَعْدُ.

... عَبَثَ بِ: Bir şey ile oynadı; alay etti; kötüye kullandı

(Toplumun değerleriyle oynamam!)

لَا تَعْبَثْ بِقِيَمِ الْمُجْتَمَعِ.

... عَدَلَ عَنْ: Bir şeyden saptı, uzaklaştı, vazgeçti

(İlkelerinden vazgeçme!)

لَا تَعْدِلْ عَنْ مَبَادِيئِكَ!

4

Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

“كُرْهًا أَوْ طَوْعًا” (İster istemez, istesek de istemesek de), “نَاهِيكَ بِ.../نَاهِيكَ مِنْ...” (Şey/kişi sana bu konuda yeter), “بِالصَّبْطِ” (Tam olarak, aynen, harfiyen) yapılarının kullanımı örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

(İstesek de istemesek de bitireceğiz.)

سَنُنْجِزُهُ كُرْهًا أَوْ طَوْعًا.

(Yardımcı olarak Ahmet sana yeter.)

نَاهِيكَ بِأَحْمَدَ عَوْنًا.

(Sana tam olarak ne dedi?)

مَاذَا قَالَ لَكَ بِالصَّبْطِ؟

1 Aşağıdakilerden hangisi “كَيْفَ دَهَبْتَ إِلَى السُّوقِ؟” sorusunun anlamlı bir yanıtı olabilir?

- A. مِنْ حَيْثُ الْمَسَاحَةِ
- B. مَشِيًّا عَلَى الْأَقْدَامِ
- C. خِلَافًا لِعَادَتِهِ
- D. قَصْدًا لِإِضَائِهِ
- E. تَلْبِيَّةً لِذَعْوَتِهِ

2 Arapçada ifadelerden hangisi hâl konusu hakkında doğru bir yargıdır?

- A. Hâl, sadece bir yolla/bir şekilde yapılmaz.
- B. Hâl, daima marife/belirli bir isimdir.
- C. Hâl ancak malum fiillerle yapılır.
- D. Hâl, aslında bir mef'ûl türü olup bu nedenle mansûbdur.
- E. Câr-mecrûr halinde geldiğinde, مِنْ ya da إِلَى harf-i cerleri kullanılmalıdır.

3 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere anlamca aşağıdaki sözcüklerden hangisinin getirilmesi uygundur?

كَانَ ..... السَّيَّارَةَ بِمَهَارَةٍ.

- A. أَقْوَدُ
- B. تُصَلِّحُ
- C. يَحْرَثُ
- D. يُفَضِّلُ
- E. يَسُوقُ

4 Aşağıdaki cümlenin “Öğretmen sınıfa gülümseyerek girdi.” anlamı taşıması için boş bırakılan yer aşağıdaki kelimelerden hangisi ile doldurulmalıdır?

كَدَخَلَ الْمَعْلَمُ الصَّفَّ .....

- A. ابْتِسَامَةً
- B. مُبْتَسِمًا
- C. مُتَبَسِّمًا
- D. تَبَسُّمًا
- E. مُتَبَسِّمٌ

5 “جَلَسَ الطَّلَابُ فِي الْفَصْلِ مُنْصَتِينَ” cümlesinde altı çizili sözcüğün i'rabı - fâil olmasının yanı sıra - aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Sâhibu'l- hâl
- B. Hâl
- C. Temyiz
- D. Sıfat
- E. Mevsûf

6 “أَدَّى الْمُؤْمِنُ الصَّلَاةَ خَاشِعًا” cümlesinde altı çizili olan kelimenin yerine aşağıdaki ibarelerden hangisi gelirse anlamca bir farklılık **olmaz**?

- A. تَخَشُّعًا
- B. مِنَ الْخُشُوعِ
- C. خَاشِعِينَ
- D. خَشَعَتْ
- E. بِخُشُوعٍ

7 .....” cümlesinde hâl olabilmesi için boş bırakılan yere aşağıdaki fiillerden hangisi getirilmelidir?

- A. كانت
- B. ظلت
- C. أُعْجِبْتُ بِـ
- D. أَبْصَرْتُ
- E. سافرتُ

8 ”رَكِبْتُ السَّفِينَةَ وَالْبَحْرُ هَائِجٌ.“ cümlesinin anlamca en yakın Türkçe karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Gemiye bindiğimde deniz dalgalıydı.
- B. Gemiye bindim ve deniz dalgalanmaya başladı.
- C. Deniz dalgalı iken gemiye bindim.
- D. Denize açıldığımda dalgalar azmaya başlamıştı.
- E. Bindiğim gemi, dalgalı denize doğru açıldı.

9 ”إِسْتَيْقَظْتُ مِنَ النَّوْمِ وَمَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ.“ cümlesinin anlamca en yakın Türkçe karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Güneşin doğuşuyla birlikte uykudan uyandım.
- B. Uykudan uyandığında güneş doğmak üzereydi.
- C. Uykudan uyandığında güneş doğmuştu bile.
- D. Güneş doğmamış iken uykudan uyandım.
- E. Güneş doğduğunda ben henüz uyanmamıştım.

10 ”كَمْ هِيَ السَّاعَةُ الْآنَ ..... ؟“ cümlesinde boş bırakılan yere hangi kalıp ifade getirilebilir?

- A. حوالي
- B. بالضبط
- C. عن كَثْبٍ
- D. لا بُدَّ
- E. بغضِّ النَّظَرِ

1. B	Yanıtınız yanlış ise “Hâl ve Gramer Özellikleri” konusunu yeniden gözden geçiriniz.	6. E	Yanıtınız yanlış ise “Hâl ve Gramer Özellikleri” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. A	Yanıtınız yanlış ise “Hâl ve Gramer Özellikleri” konusunu yeniden gözden geçiriniz.	7. D	Yanıtınız yanlış ise “Hâl ve Gramer Özellikleri” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. E	Yanıtınız yanlış ise “Hâl ve Gramer Özellikleri” konusunu yeniden gözden geçiriniz.	8. C	Yanıtınız yanlış ise “Hâl ve Gramer Özellikleri” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. C	Yanıtınız yanlış ise “Hâl ve Gramer Özellikleri” konusunu yeniden gözden geçiriniz.	9. D	Yanıtınız yanlış ise “Hâl ve Gramer Özellikleri” konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. A	Yanıtınız yanlış ise “Sâhibu'l-Hâl” konusunu yeniden gözden geçiriniz.	10. B	Yanıtınız yanlış ise “Arapçada Kalıp İfadeler” konusunu yeniden gözden geçiriniz.

8

Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 1

Aşağıdaki soruları, yukarıdaki metne göre cevaplayınız.

1. في أيِّ مجالٍ برَع ابنُ خلدون؟
d. برَع في عدَّةِ مجالاتٍ.
2. هل وُلِدَ وَتَشَأَ ابنُ خلدون في الأندلس؟
c. لا، وُلِدَ وَتَأَدَّبَ في تونس.
3. هل قَضَى ابنُ خلدون أَيَّامَهُ في مَكَانٍ وَاحِدٍ؟
a. لا بَلْ انْتَقَلَ مِنْ بَلَدٍ إِلَى آخَرَ.
4. هل قام ابنُ خلدون بِتَرْجُمَةِ كُتُبٍ؟
b. لا، لم يقم بِتَرْجُمَةِ كُتُبٍ.
5. هل مَارَسَ ابنُ خلدون السِّياسَةَ طَوْلَ عُمُرِهِ؟
e. تَوَلَّى أَعْمَالاً سِياسِيَةً بَينَ حِينٍ وَحِينٍ.

8

Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 2

Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıda verilen cümlelerin yanına doğru (√) ya da yanlış (x) işareti koyunuz.

1. يُعْتَبَرُ ابْنُ خَلْدُونِ وَاضِعَ عِلْمِ الْإِجْتِمَاعِ. (√)
2. لِابْنِ خَلْدُونِ كِتَابٌ مَعْرُوفٌ مُهِمٌّ. (√)
3. نَشَأَ ابْنُ خَلْدُونِ وَتَأَدَّبَ فِي وَسْطِ فَقِيرٍ. (x)
4. تُرْجِمَ كِتَابُ ابْنِ خَلْدُونِ إِلَى لُغَةٍ أَعْجَنِيَّةٍ. (√)
5. لَيْسَ لِابْنِ خَلْدُونِ فِي الْكِتَابَةِ أُسْلُوبٌ مُعَيَّنٌ. (x)

Okuma Anlama 3

Aşağıda verilen cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin yakın anlamlılarını parantez içlerinde verilen sözcükler arasından belirleyiniz.

1. إِسْمُ الْكِتَابِ الْكَامِلُ هُوَ "كِتَابُ الْعَبْرِ". (التَّامُ)
2. مَا زَالَ كِتَابُ ابْنِ خَلْدُونِ مَتَدَاوِلًا بَيْنَ الْمُتَعَفِّينَ. (مَا فَتَى)
3. كَتَمَ الرَّجُلُ الْحَقِيقَةَ وَلَمْ يُبْدِهَا. (أَخْفَى)
4. يَجِبُ أَنْ نُسَاعِدَ ذَوِي الْحَاجَةِ. (يَنْبَغِي)
5. لَمْ يَعْرِفْ أَحَدٌ أَسْبَابَ هَذِهِ الْحَادِثِ. (عَلَّلَ)

8

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki ibarelerde hâl cümlelerini tespit ediniz.

1. هُوَ مُتَعَبٌ
2. أَهْلُهُ نَائِمُونَ
3. أَنَا جَالِسٌ
4. هُوَ يَبْكِي
5. وَهُوَ صَغِيرٌ - وَهُوَ كَبِيرٌ

Alıştırma 2

Aşağıdaki cümlelerde hâl ile sâhib-i hâl arasında gramer bakımından uyumsuzluk varsa tespit edip doğrusunu yazınız.

1. وَهُمْ مَسْرُورُونَ
2. مُسْرِعًا
3. غَاضِبَةً
4. مُتَأَلِّمًا
5. نَشِيطَاتٍ

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde bulunan cümleye anlamca uygun kelimelerle doldurunuz.

1. شَاهَدْتُ الزَّلْزَلَةَ وَأَنَا مُنْدَهَشٌ.
2. عَاشَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ عَفِيفًا.
3. ظَهَرَتِ النُّجُومُ تَلْمَعُ فِي السَّمَاءِ.
4. قَابَلْتُ أَصْدِقَائِي وَهُمْ سَعْدَاءُ بِنَتِيجَةِ الإِمْتِحَانِ.
5. أَبْصَرْتُ المِصْبَاحَ يُنِيرُ العُرْفَةَ.

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerde fiil cümlesi olarak gelen hâl ögesini isim cümlesine çeviriniz.

1. خرجَ النَّائِبُ الوِزْرَاءِ وَهُوَ يَسْتَمِعُ إِلَى رَئِيسِ.
2. فَحَصَ الطَّيِّبُ المَرِيضَ وَهُوَ يَبْكِي مِنَ الأَلَمِ.
3. ذَهَبَتِ البَنْتُ إِلَى الحَدِيقَةِ وَهِيَ تَبْتَسِمُ.
4. رَجَعَ المِهْنَدِسُونَ مِنَ السَّفَرِ وَهُمْ يَحْمِلُونَ الحَقَائِبَ.
5. نَذَهَبُ إِلَى المَدْرَسَةِ وَنَحْنُ نَمْشِي عَلَى الأَقْدَامِ.

8

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. لم أتعوّد على استخدام الهاتف الذكي.
2. عَلَيْكَ أَنْ تَقُومَ بِهَذِهِ الْمُهْمَةِ سَرِيعًا.
3. لَقَدْ تَرَجَّمْتُ هَذَا النَّصَّ بِصُعُوبَةٍ.
4. عَادَ التَّاجِرُ مِنْ سَفَرِهِ خَائِبًا.
5. أَقْبَلَ الْوَلَدُ عَلِيَّ أُسْرَتَهُ فَرِحًا.
6. غَادَرَ الْمَرِيضُ الْمَسْتَشْفَى وَقَدْ شَفِيَ مِنَ الْمَرَضِ.
7. لَا أَظُنُّ أَنَّهُ سَيَعْدِلُ عَنِ قَرَارِ الزَّوْاجِ.

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kalıp ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

1. عَلَيْنَا أَنْ نَتَرَاجَعَ عَنْ هَذَا الْقَرَارِ كَرِهًا أَوْ طَوْعًا.
2. نَاهِيكَ مِنْ إِزْمِيرٍ مِنْ مَدِينَةٍ.
3. هَذَا، مَا صَرَخَ بِهِ الرَّئِيسُ بِالضَّبْطِ.

Alıştırma 7

Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri anlamlı cümleler haline getiriniz.

1. رَأَيْتُ صَدِيقِي حَزِينًا.
2. أَجَابَ عَنِ الْأَسْئَلَةِ بِسَهُولَةٍ.
3. شَاهَدْتُ عَثْمَانَ يَتَجَوَّلُ فِي الشَّارِعِ.
4. سُرِقَ مَالُهُ وَهُوَ غَافِلٌ عَنْهُ.
5. كَانَ يَنْظُرُ إِلَيَّ بِغَرَابَةٍ.

8

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Aşağıdaki cümlelerde yer alan hâl ögesini önce fiil cümlesine sonra da isim cümlesine çeviriniz.

1. تَرَكْتُ الأَطْفَالَ لَاعِبِينَ.
تَرَكْتُ الأَطْفَالَ يَلْعَبُونَ.
تَرَكْتُ الأَطْفَالَ وَهُمْ لَاعِبُونَ. / تَرَكْتُ الأَطْفَالَ وَهُمْ يَلْعَبُونَ.
2. بَكَى الولدُ مُتَأَلِّمًا.
بَكَى الولدُ يَتَأَلَّمُ.
بَكَى الولدُ وَهُوَ مُتَأَلِّمٌ. / بَكَى الولدُ وَهُوَ يَتَأَلَّمُ.
3. نَامَتِ الطِّفْلَةُ بَاكِئَةً.
نَامَتِ الطِّفْلَةُ تَبْكِي.
نَامَتِ الطِّفْلَةُ وَهِيَ بَاكِئَةٌ. / نَامَتِ الطِّفْلَةُ وَهِيَ تَبْكِي.
4. تَكَلَّمَ المدرسُ معنا مُبْتَسِمًا.
تَكَلَّمَ المدرسُ معنا يَبْتَسِمُ.
تَكَلَّمَ المدرسُ معنا وَهُوَ مُبْتَسِمٌ. / تَكَلَّمَ المدرسُ معنا وَهُوَ يَبْتَسِمُ.
5. رَجَعَ الطَّلَابُ مِنَ المدرسةِ رَاكِضِينَ.
رَجَعَ الطَّلَابُ مِنَ المدرسةِ يَرْكُضُونَ.
رَجَعَ الطَّلَابُ مِنَ المدرسةِ وَهُمْ يَرْكُضُونَ.

Alıştırma 8

Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. لَا تَقْطِفِ الوَرْدَةَ وَلَمْ تَتَفَتَّحْ بَعْدُ.
Gülü henüz açmamışken kopartma!
2. لَا تَشْرَبُوا العَصِيرَ بَارِدًا.
Meyve suyunu soğukken içmeyiniz!
3. حَضَرَ المديرُ والمدرِّسونَ عَائِلُونَ.
Müdür, öğretmenler gelmeden geldi.
4. اِبْسِي ثِيَابَكَ نَظِيفَةً وَمَكْوِيَةً.
Giysilerini temiz ve ütülü olarak giy.
5. لَا تَنَامُوا فِي العَرَفَةِ والأَضْوَاءِ مَفْتُوحَةً.
Odada ışıklar açıkken uyumayınız.

Alıştırma 9

8

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 10

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Bildiğin halde gerçeği saklama!

لَا تَكْتُمِ الْحَقَّ وَأَنْتَ تَعْلَمُ.

2. Sen dinlenirken ben çalışıyordum.

كُنْتُ أَذَاكِرُ وَأَنْتَ تَسْتَرِيحُ.

3. Merdivenlerden dikkatle in!

انْزِلْ مِنَ الدَّرَجِ بِإِتْبَاهٍ.

4. Niye yüksek sesle konuşuyorsun?

لِمَاذَا تَتَكَلَّمُ بِصَوْتٍ عَالٍ؟

5. Cümleleri yavaşça tekrarla!

أَعِدِّ الْجُمْلَةَ ببطءٍ.

bölümün kelimeleri

كلمات القسم

أَبْدَعَ (*ebde'a*) yarattı, yeni bir şey ortaya koydu

أَبْصَرَ (*ebsara*) gördü, gözlerini dikti; dikkat etti

إِحْتَنَبَ (*ictenebe*) uzak durdu, sakındı

إِسْتَعْرَبَ (*isteğrabe*) garipsedi, yabancıladı, yadırgadı

إِسْتَقَرَّ (*istekarra*) ikamet etti, oturdu

أَشْرَقَ (*eşraka*) parladı

إِغْتَابَ (*iğtâbe*) gıybet etti, çekiştirdi

اِقْتِرَاحَ (*iktirâh*) öneri, teklif

أَفْنَعَ (*akne'a*) ikna etti

أَمَضَى (*emdâ*) (vakit) geçirdi

إِنْتِاجِيَّةَ (*intâciyye*) üretkenlik, verimlilik

إِنْتِبَاهَ (*intibâh*) dikkat

أَنْجَزَ (*enceze*) bitirdi, tamamladı, yerine getirdi

أَهْدَافَ (*ehdâf*) hedefler (t.) هَدَفَ (*hedef*)

بَاسِمَ (*bâsim*) gülümseyen

بِرِحٍ - يَبْرُحُ (*beriha - yebrahu*) bir yeri bırakıp gitti

بِلَاطِ الدَّوْلَةِ (*balâtu'd-devle*) devlet sarayı

تَأَدَّبَ (*te'ddebe*) iyi eğitim aldı

بِحَاوَزٍ (*tecâveze*) geçti, aştı

تَخَلَّى عَنْ... (*tehellâ 'an*) bir şeyden veya birinden vazgeçti, bıraktı

تَرْبِوِيَّ (*terbevi*) eğitimle ilgili, eğitime yönelik

تَرْكِيزَ عَلَى شَيْءٍ (*et-terkîz 'alâ şey'in*) bir şeye yoğunlaşma, konsantre olma

تَزَوَّدَ بِشَيْءٍ (*tezevede bi şey*) bir şeyden güç aldı, beslendi; bir şeyle donandı; azık aldı

تَسَاوٍ (*tesâvin*) eşitlik, denklik

تَصَلَّعَ (tedalla'a) güçlendi	صَرَامَةٌ (sarâme) katılık, tavizsizlik
تَضَمَّنَ (tedammene) içermek, kapsadı	صَفَحَ - يَصْفَحُ (safaha-yasfabu) bağışlamak, affetmek (عن: birini)
... تَعَوَّدَ عَلَى (te'avvede) bir şeye veya birini alıştı	ضَمَّنَ (dımne) kapsamında, çerçevesinde
... تَفَرَّغَ لِ... (teferrega li) kendini, bütün vaktini bir şeye verdi	عِبَاءٌ (ib'un) ağır yük, görev, sorumluluk
تَكَافُؤُ الْفُرْصِ (tekâfu'u'l-furas) fırsat eşitliği	عَبَثَ - يَعْثُبُ ('abese - ya'besu) oynadı; alay etti; kötüye kullandı, değer vermemecesine davrandı (ب: bir şey ile veya biri ile)
تَنْمِيَةٌ (tenmiye) kalkındırma, geliştirme	الْعَدَالَةُ الْإِجْتِمَاعِيَّةُ (el-'adâletu'l-ictimâ'iyye) sosyal adalet
تَوَثَّرَاتٌ (tevetturât) gerilimler, gerginlikler (t.) تَوَثَّرَ (tevettur)	عَدَلٌ - يَعْدِلُ ('adele - ya'dilu) saptı, uzaklaştı, vazgeçti (عن: bir şeyden)
تَوَفَّرَ (tevaffera) (şart, koşul) yerine getirildi, yeteri kadar oldu, yeterince bulundu	عَزِيمَةٌ ('azîme) kesin karar, azim
تَوَفِيرٌ (tevfîr) temin etme, sağlama; bol miktarda verme	عِلْمُ الْإِجْتِمَاعِ ('ilmu'l-ictimâ') Sosyoloji, Toplumbilim
ثِقَةٌ (sika) güven, itimat	عِنَايَةٌ ('inâye) ihtimam, ilgi, özen, itina
ثِيَابٌ (siyâb) elbiseler, giysiler (t.) ثَوْبٌ (sevb)	عَشِيٌّ - يَعْشِي (gaşiye - yeğşâ) bir şeyi kapladı, örttü, bürüdü
جَدْوَلُ الْأَعْمَالِ (cedvelu'l-a'mâl) ajanda, günlük çalışma programı	كَطَفَ - يَكْتَفِي (katefe - yaktifu) (dalından) kopardı
جُهْدٌ (cuhd) çaba, gayret	كَافَّةً (kâffe) bütünü, tamamı, hepsi
حَادَثٌ (hâdese) konuştu, sohbet etti	كَدَّ (kedd) çaba, gayret
حَدَّدَ (haddede) sınırladı; belirledi, tayin etti	مَا فَتِيءٌ... (mâ feti'e) ..... yı sürdürüyor, hâlâ...dır
... حَرِيصٌ عَلَى... (harîs 'alâ) niyetli, istekli, titiz	مَبَادِيٌّ (mebâdi) prensipler, ilkeler (t.) مَبْدَأٌ (mebde)
حَلَقٌ (halleka) uçtu, havada halkalar atıp döndü	مُتَرَابِطٌ (muterâbit) bağlantılı, birbirine bağlı
حَشَعٌ - يَحْشَعُ (haşe'a-yahşa'u) boyun eğmek, itaat etmek	مُتَقَاعِسٌ (mutekâ'is) bir şeyden gözü yılan, aciz kalan
حِزَانَةُ الْعُلُومِ (hizânetu'l-ûm) bilgi hazinesi	مُتَعَلِّدٌ (mutekallid) üzerine alan, üstlenen
دَوَافِعُ (devâfi) dürtüler	مُتَكَافِيٌّ (mutekâfi) eş, denk
سُبُلٌ (subul) yollar (t.) سَبِيلٌ (sebîl)	مُتَنَاسِقٌ (mutenâsık) tertipli, ahenkli, uyumlu
سَرَّعَ (serre'a) hızlandırdı	مُتَنَكِّلٌ (mutenakkil) dolaşan, göçebe; portatifi seyyar
سَعْيٌ (sa'y) çaba, gayret, uğraşı	مُثَابِرٌ (musâbir) sebatkâr, sabırlı, yılmayan
شَبِيبَةٌ (şebîbe) gençlik	

مُجَامَلَةٌ (mucâmele) güzel davranma, alttan alma, iyi geçinme

مُحَابَاةٌ (muhâbât) kayırma, iltimas geçme

مُحْسَبِيَّةٌ (mahsûbiyye) taraf tutma, kayırma

مَزَايَا (mezâyâ) özellikler, meziyetler (t.) مَزِيَّةٌ (meziyye)

مُسَاوَاةٌ (musâvât) eşitlik

مُسْتَفِيدٌ (mustefid) faydalanan, yararlanan

مُطَالِعٌ (mutâli) okuyan, okuyucu

مَعَارِفٌ (me'ârif) bilgiler (t.) مَعْرِفَةٌ (ma'rife)

مُقَاصَلَةٌ (mufâdale) karşılıklı üstünlük taslama

مُقْتَنِيَّاتٌ (mukteneyât) sahip olunan eşyalar

مُقْفَلٌ (mukfel) kilitli

مَكَّثٌ - يَمْكُثُ (mekese- yemkusu) bir yerde oturmak, ikamet etmek

مَمَرَّاتٌ (memerrât) geçişler, geçitler (t.) مَمَرٌ (memerr)

مُمَزَّقٌ (mumezzak) yırtık, yırtılmış; parçalanmış, parça parça

مُنْتَصِرٌ (muntasır) galip, üstün gelen, muzaffer

مُنْصِتٌ (munsit) dinleyen, kulak veren

مُنْتَظِمٌ (muntazım) düzenli, metotlu, sistemli

مُنْقَبِضُ الصَّدْرِ (munkabidu's-sadr) içi sıkılmış, göğsü daralmış

مَوَاهِبٌ (mevâhib) yetenekler (t.) مَوْهَبَةٌ (mevhibe)

نَبَعٌ - يَنْبَعُ (nebe'a - yenba'u) bir şeyden kaynaklandı, türedi, ortaya çıktı

نَزَحٌ - يَنْزَحُ (nezeha - yenzahu) (yurdundan, evinden) uzak düştü, ayrıldı

نِزَاعَاتٌ (nizâ'ât) tartışmalar, çekişmeler

نَظَرِيَّاتٌ (nazariyyât) teoriler, nazariyeler (t.)

نَعْمَى (nemmâ) ilerletti, kalkındırdı

هَائِجٌ (hâ'ic) dalgalı, heyecanlı, azgın, coşkun

هَاتِفٌ (hâtif) telefon

هَامِسٌ (hâmis) fısıldayan

هُوَّةٌ (huvve) derin çukur

وَاضِعٌ (vâdi) kurucu

وَسَائِلُ الْإِعْلَامِ (vesâ'ilu'l-i'lâm) kitle iletişim araçları, medya vs.

يَأْسٌ (ye's) karamsarlık, ümit kesme

bölümün deyimleri

تعبيرات الوحدة

إِنْقَطَعَ إِلَى الْعِلْمِ (*inkata'a ile'l-'ilm*) kendisini bilime verdi

بِالضَّبْطِ (*bid'dabt*) tam olarak, aynen, harfiyen

بِطُءٍ (*bi but'in*) yavaşça

تَلْقَائِيًّا (*tilkâ'iyyen*) kendiliğinden, otomatikman

رَدْحًا مِنْ عُمُرِهِ (*redhan mim 'umrihi*) ömründen bir süre; hayatından bir kesit

رُوَيْدًا (*ruveyden*) yavaş

كَرْهًا أَوْ طَوْعًا (*kerhen av tav'an*) ister istemez, istesek de istemesek de

مُتَمَاشِيًّا مَعَ الْعَصْرِ (*mutemâşiyen ma'al-'asr*) çağa ayak uydurarak

مِرَارًا (*mirâran*) defalarca

مَسْقَطِ الرَّأْسِ (*maskatu'r-re's*) doğum yeri, memleket

نَاهِيكَ مِنْ / نَاهِيكَ بِـ (*nâhîke min/ nâhîke bi*) şey/kişi sana bu konuda yeter

Bölüm 9

İstisnâ

öğrenme çıktıları

1

Günlük Hayatımızda Arapça 9

- 1 İstisna cümlelerini kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

2

İstisnâ

- 2 Arapçada istisna üslubunu ve istisna edatlarını tanıma, bu edatları kullanma ve kullanıldıkları cümlelerin irâbını yapabilme

3

Harf-i Cer ile kullanılan Bazı Fiiller

- 3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanabilme becerisi kazanma

4

Arapçada Kalıp İfadeler

- 4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde etme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية • İstisnâ الإِسْتِثْنَاءُ

المُسْتَسْنَى مِنْهُ • Mustesnâ المستثنى منه • حرف الإِسْتِثْنَاءِ • İstisnâ Edatı • المُسْتَسْنَى

GİRİŞ

مُقَدِّمَةٌ

Türkçede de kullandığımız “*istisnâ*” kelimesi Arapça bir kelime olup sözlüklerde *bir şeyi genel kural veya genel yargının dışında tutmak* anlamına gelir. Bir dilbilgisi terimi olarak *istisnâ*, bir nesneyi, kişiyi veya hükmü *istisnâ* edatları adı verilen bir takım edatlar yardımıyla cümlenin yargısından ayrı tutmaktır. “*Kemal dışındal/hariç bütün öğretmenler geldi*” cümlesinde Kemal öğretmen, “*dışındal/hâricinde*” kelimeleriyle cümlenin yargısından, yani gelme eyleminden ayrı tutulmuştur. Arapçada çok kullanılan bu üslup, –den başka, hariç, dışında, yalnız, sadece, ancak gibi kelimelerle Türkçeye aktarılır. Arapçada bu üslup cümlede bir yargıda bulunma ve ardından *istisnâ* edatı adı verilen edatlar yardımıyla ondan sonraki ismi bu yargının dışında bırakmak şeklinde kurulur.

Bu bölümde *istisnâ* konusu işlenecek, *istisnâ* edilen (*mustesnâ*) kelimenin irâbı üzerinde durulacaktır. Ayrıca harf-i cerlerle kullanılan bazı fiillerin kullanımına yönelik örneklere ve kalıp ifadelere de yer verilecek, bir diyalog ve bir metin ile konu pekiştirilmeye çalışılacaktır. Bölümün sonunda öğrendiklerinizi yaşamla ilişkilendireceğiniz bir metin ve birkaç Arap atasözü de bulacaksınız.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 9

العربية في حياتنا اليومية ٩

وليمة عشاء

عدنان: مَرَحَبًا يَا رِيمُ، كَيْفَ حَالُكَ؟

ريم: أَنَا بِخَيْرٍ الْحَمْدُ لِلَّهِ يَا عَدْنَانُ. وَأَنْتَ؟

عدنان: وَأَنَا بِخَيْرٍ أَيْضًا، عِنْدَنَا زَائِرُونَ، لَقَدْ دَعَوْتُ عَائِلَتِي إِلَى الْعِشَاءِ الْيَوْمَ!

ريم: أَهْلًا وَسَهْلًا، وَلَكِنْ مَاذَا سَأَطْبُخُ؟ لَا يُوْجَدُ فِي التَّلَاجِحِ إِلَّا الْخُبْزُ. لِتَحْضِيرِ وَلِيمَةِ عِشَاءِ أَنَا بِحَاجَةٍ إِلَى أَنْ

أَذْهَبَ إِلَى السُّوقِ وَلَا يُوْجَدُ أَحَدٌ يَحْمِلُ مَعَ الْأَطْفَالِ غَيْرِي! مَاذَا أَفْعَلُ؟

عدنان: حَسَنًا، لَا تَقْلَقِي. أَنَا سَأُحْضِرُ كُلَّ مَا تَحْتَاجِينَ إِلَيْهِ. سَأَكْتُبُ كُلَّ مَا يَنْقُصُكَ. مَاذَا سَأُحْضِرُ؟

ريم: أُرِيدُ اللَّحْمَ الْمَقْرُومَ إِلَّا نِصْفَ كِيلُو. وَنِصْفَ كِيلُو مِنَ الْأُرْزِ، لَا تُحْضِرْ غَيْرَ نِصْفِ كِيلُو. وَنِصْفَ

كِيلُو بَطَاطَا وَكِيلُو طَمَاطِمَ. وَلَا تَشْتَرِي سِوَى الْفَوَاكِهِ الطَّازِجَةِ. وَاشْتَرِي أَيَّ نَوْعٍ مِنَ الْخَلِيبِ مَا عَدَا كَامِلَ الدَّسَمِ مِنْ أَجْلِ الْخَلْوَى.

عدنان: أ هَذَا كُلُّهُ؟

ريم: نَعَمْ

يَعُودُ عَدْنَانُ إِلَى الْبَيْتِ وَيُعْطِي الْمُسْتَرِيَاتِ لِرِيمَ. تَنْظُرُ رِيمُ إِلَى الْمُسْتَرِيَاتِ ثُمَّ تَقُولُ لِعَدْنَانَ غَاضِبَةً.

ريم: يَا إِلَهِي مَا هَذَا؟ قُلْتُ لَكَ إِشْتَرِ الْخَلِيبَ مَا خِلَا كَامِلِ الدَّسَمِ. وَقُلْتُ لَا تَشْتَرِ مِنَ الْفَوَاكِهِ إِلَّا الطَّازِجَ

مِنْهَا. هَذِهِ الْفَوَاكِهُ غَيْرُ صَالِحَةٍ لِلْأَكْلِ. لَقَدْ إِشْتَرَيْتِ كُلَّ الْفَوَاكِهِ مِنَ السُّوقِ حَاشَا الْجَيِّدِ وَالطَّازِجِ.

وَمَاذَا أَفْعَلُ الْآنَ يَا زَوْجِي وَلَمْ يَبْقَ لِلْوَلِيمَةِ إِلَّا سَاعَتَيْنِ.

Akşam Yemeği

Adnan: Merhaba Rîm, Nasılsın?

Rîm: İyiyim Allah'a hamd olsun. Ya sen?

Adnan: Ben de iyiyim. Ziyaretçilerimiz var. Bugün akşam yemeğine ailemi davet ettim!

Rîm: Hoş gelmişler (Buyursunlar), fakat ne pişireceğim? Buzdolabında ekmekten başka bir şey yok. Akşam ziyafetini hazırlamam için çarşıya gitmem lazım. Benden başka çocuklarla oturacak kimse de yok! Ne yapsam ki?

Adnan: Tamam, endişelenme. Ben ihtiyaç duyduğun her şeyi getiririm. Her eksikliğini yazacağım. Ne getireyim?

Rîm: Yalnızca yarım kilo kıyma istiyorum. Yarım kilo pirinç, yarım kilodan başka getirme. Yarım kilo patates, bir kilo domates. Taze meyve dışında meyve alma. Tatlı için süt al, tam yağlı olmasın (tam yağlı dışında).

Adnan: Hepsi bu mu?

Rîm: Evet

Adnan eve döner ve satın alınan şeyleri Rîm'e verir. Rîm satın aldıklarına bakar ve kızgın bir şekilde Adnan'a der ki:

Rîm: Aman Allahım, bu ne? Ben sana tam yağlı olmayan süt al dedim. Taze değilse meyve alma dedim. Bu meyveler yenmez. Çarşıdan iyi ve taze olmayan bütün meyveleri almışsın. Kocacığım ben şimdi ne yapayım. Yemeğe yalnızca iki saat kaldı.

Öğrenme Çıktısı

1 İstisna cümlelerini kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

Araştır/
Tekrarla 1

Verilen diyalogda geçen istisnâ cümlelerini bulunuz. İstisna edatlarının cümlenin anlamında yaptığı değişiklikler üzerinde düşününüz.

İlişkilendir/
Karşılaştır

“Bakara Sûresi” 32, 34 78, 163, “Âli İmrân Sûresi” 126, “Necm Sûresi”39. ayetleri okuyunuz ve defteriniz yazınız.

Anlat/
Paylaş

Diyaloğu tekrar okuyunuz ve diyalogda geçenlere benzer tarzda istisnâ cümleleri kurmaya çalışınız.

DİL BİLGİSİ: İSTİSNÂ

القواعد: الاستثناء

Bir dilbilgisi terimi olarak *istisnâ*, bir nesneyi, kişiyi veya hükmü istisnâ edatları adı verilen bir takım edatlar yardımıyla cümlenin yargısından ayrı tutmak demektir. Arapçada çok kullanılan bu üslup, *-den başka, hariç, dışında, yalnız, sadece, ancak* gibi kelimelerle Türkçeye aktarılır.

İstisnâ üslubunda üç unsur bulunur. Öncelikle cümlede bir istisnâ edatı bulunur. İstisnâ edatından sonra istisnâ edilen, hariç tutulan bir kelime yer alır ki buna “mustesnâ” denir. Bir de istisnâ edatından önceki cümle içinde, kendisinden bir şeyin ayrı tutulduğu, hariç tutulduğu genellikle çoğul bir isim bulunur ve buna da “mustesnâ minhu” denir. İstisna edatı mustesnâyı, mustesnâ minhunun dâhil olduğu kategorinin dışında tutar.

Mustesnâ, genelde Arapçada mansûblar grubunda değerlendirilir. Bununla birlikte istisnâ edatlarının türlerine bağlı olarak farklı şekillerde de irâbı yapılabilmektedir. (إِلَّا) sıklıkla karşımıza çıkan veya en çok kullanılan istisnâ edatlarından biridir. Şimdi (إِلَّا) istisnâ edatıyla yapılan bir istisnâ cümlesini örnek olarak verelim:

خَالِدًا	إِلَّا	الطُّلَابُ	حَضَرَ
MUSTESNÂ	İSTİSNÂ EDATI	MUSTESNÂ MİNHU	YARGI
Öğrenciler geldi, Halit hariç. (Halit dışında öğrenciler geldi.)			

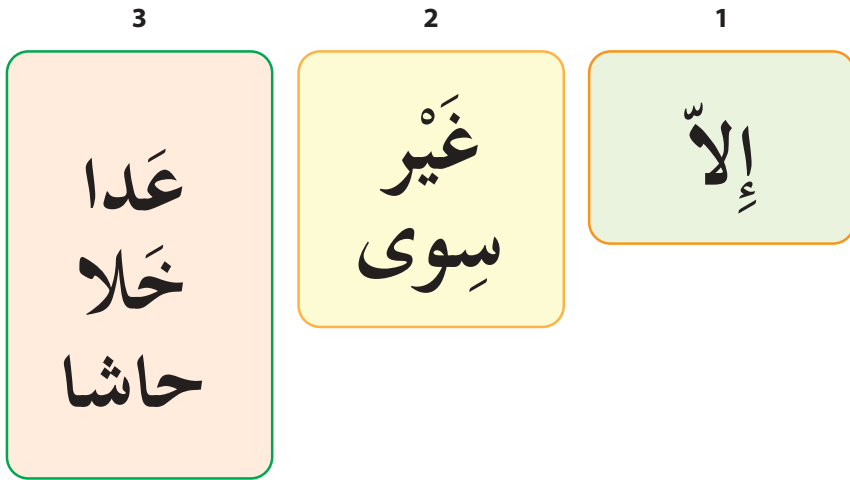
إِلَّا

Burada Hâlit öğrenciler topluluğunun bir üyesidir. (إِلَّا) istisnâ edatı onu gelme eylemini gerçekleştiren öğrenciler kategorisinin (mustesnâ minhunun) dışında tutmuştur. Dolayısıyla Halit, mustesnâ olmuştur.

İstisnâ Edatları

İstisnâ' edatlarını kendilerinden sonra gelen ismin irabı yönünden üç grupta inceleyebiliriz.

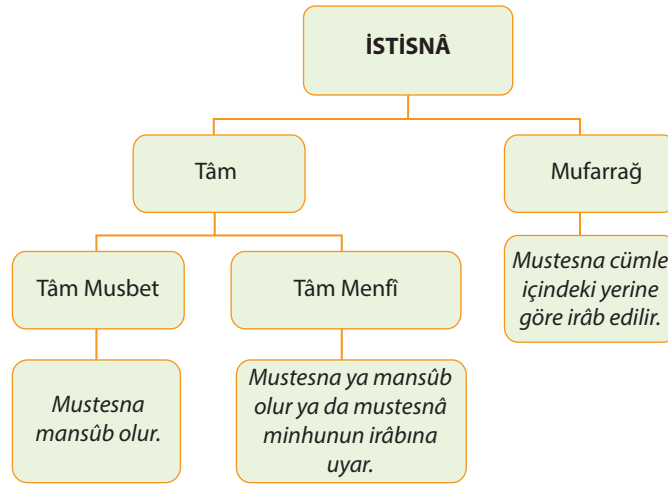
- Bu istisnâ edatlarından إِلَّا bir harf (edat)tir. لا + إِنَّ edatlarının birleşiminden oluşmuştur. İrâbda mahalli yoktur.
- غَيْرِ ve سِوَى ise birer mu'reb isim olup diğer isimler gibi irâbları cümle içindeki yerlerine göre değişir.
- حَاشَا، خَلَا، عَدَا edatları ise birer mâzî fiil veya harf-i cer olarak kabul edilirler.

İstisnâ Üslubunda Temel İlkeler: İstisnâ üslubunda cümleler olumlu, olumsuz veya eksiltili cümle olmak üzere üç kısma ayrılır.

1. Cümle olumlu ise ve *mustesnâ minhu* cümlede anılmışsa (*İstisnâ Tâ'm Musbet*) *mustesnâ mansûb* olur.

2. Cümle olumsuzsa ve *mustesnâ minhu* cümlede anılmışsa (*İstisnâ Tâ'm Menfi*) *mustesnâ mansûb* olur ya da *mustesnâ minhunun irâbına* uyar.

3. Cümle olumsuz olup *mustesnâ minhu* cümlede anılmamışsa istisnâ edatına kadar olan kısımda cümlenin öğelerinden biri eksik demektir. Bu durumda *mustesnâ*, cümlede hangi öge eksikse onun yerine geçerek cümleyi tamamlar. Bu tür istisnâ cümlelerine *İstisnâ Mufarrağ* adı da verilir.

1- ^{إِلَّا} ile İstisnâ

(إِلَّا), en çok kullanılan istisnâ edatıdır. İstisnâ üslubunda cümlelerin olumlu, olumsuz veya eksiltili cümle durumuna göre *mustesnâ'nın* nasıl irâb edildiğini (إِلَّا) istisnâ edatının kullanıldığı cümle örnekleri üzerinde görelim.

1. Cümle olumluysa ve *mustesnâ minhu* cümlede anılmışsa (*İstisnâ Tâ'm Musbet*), ^{إِلَّا}dan sonra gelen *mustesnâ mansûb* olur.

(Halit dışında öğrenciler geldi.)

حَضَرَ الطُّلَّابُ إِلَّا خَالِدًا.

(Biri dışında ağaçlar meyve verdi.)

أَثْمَرَتِ الأشْجَارُ إِلَّا وَاحِدَةً.

(Eski bir uçak dışında uçaklar havalandı.)

أَقْلَعَتِ الطَّائِرَاتُ إِلَّا طَائِرَةً قَدِيمَةً.

(Doktor iki hasta dışında hastaları tedavi etti.)

عَالَجَ الطَّبِيبُ المَرَضَى إِلَّا مَرِيضَيْنِ.

إِخْتَجَّ المُوَظَّفُونَ القَانُونَ الجَدِيدَ إِلَّا المُدْرَسِينَ.

(Öğretmenler dışında memurlar yeni yasayı protesto etti.)

(Biri dışında pencereleri açtım.)

فَتَحْتُ النُّوَافِدَ إِلَّا نَافِذَةً.

İrâb Örneği:

(Doktor iki hasta dışında hastaları tedavi etti.)

عَالَجَ الطَّبِيبُ الْمَرْضَى إِلَّا مَرِيضَيْنِ.

عَالَجَ : Mâzî fiil, 3.tekil şahıs, eril.

الطَّبِيبُ : Fâil merfû, ref alâmeti sonundaki damme.

الْمَرْضَى : Mef'ûlun bih, takdîrî bir fetha ile mansûb, aynı zamanda mustesnâ minhu.

إِلَّا : İstisna edatı, irâbda yeri yoktur.

مَرِيضَيْنِ : Mustesnâ, mansûb, nasb alâmeti sonundaki (يُ) , çünkü ikil bir isimdir. Cümle olumlu ve mustesnâ minhu cümlede bulunduğu için mustesnâ mansub olmuştur.

2- Cümle olumsuz, mustesnâ minhu da cümlede anılmışsa (İstisnâ Tâ'm Menfi), 'إِلَّا'dan sonra gelen mustesnânın mansûb olması veya mustesnâ minhunun irâbına uyması seçenektir.

(Biri dışında yıldızlar ortaya çıkmadı.)

مَا ظَهَرَتْ النُّجُومُ إِلَّا نَجْمَةً / نَجْمَةً.

(Başkan dışında temsilciler gelmedi.)

مَا حَضَرَ الْمُنْدُوبُونَ إِلَّا الرَّئِيسُ / الرَّئِيسَ.

(Ahmet biri dışında gazeteleri okumadı.)

لَمْ يَقْرَأْ أَحْمَدُ الْجَرَائِدَ إِلَّا جَرِيدَةً / جَرِيدَةً.

(Sâlih dışında arkadaşlara uğramadım.)

مَا مَرَرْتُ بِالْأَصْدِقَاءِ إِلَّا صَالِحًا / صَالِحًا.

(Biri dışında öğrenciler sınavda başarılı olmadı.)

مَا نَجَحَ أَحَدٌ فِي الْإِمْتِحَانِ إِلَّا طَالِبٌ وَاحِدٌ / طَالِبًا وَاحِدًا.

İrâb Örneği:

(Başkan dışında temsilciler gelmedi.)

مَا حَضَرَ الْمُنْدُوبُونَ إِلَّا الرَّئِيسُ / الرَّئِيسَ.

مَا : Mâ en-nâfiye (Olumsuzluk mâ'sı)

حَضَرَ : Mâzî fiil, 3.tekil şahıs, eril.

الْمُنْدُوبُونَ : Fâil, merfû, ref alâmeti sonundaki vâv, çünkü cem-i müzekker sâlim (düzenli eril çoğul), aynı zamanda mustesnâ minhu.

إِلَّا : İstisnâ edatı, irâbda mahalli yoktur.

الرَّئِيسُ / الرَّئِيسَ : Mustesnâ, merfû, (İstisnâ Tâ'm Menfi olduğu için mustesnâ minhu olan fâil الْمُنْدُوبُونَ kelimesinin irâbına uyarak merfû olabilir) veya mansûb (İstisnâ Tâ'm Menfi olduğu için الرَّئِيسَ şeklinde mansûb olabilir).

Bu tür istisnâ cümlelerinde mustesnânın mustesnâ minhunun irâbına uyması tercih edilir.

3- Cümle olumsuz ve mustesnâ minhu cümlede anılmamışsa (İstisnâ Mufarrağ) bu durumda mustesnâ eksik olan ögenin yerine geçerek cümleyi tamamlar ve onun irâbına uyar. İstisnâ edatından önce bir merfû isme ihtiyaç duyuluyorsa yani fâil veya nâibu'l-fâil vb. mustesnâ onun yerine, mansûb bir isme ihtiyaç duyuluyorsa mustesnâ bu mansûb ismin yerine, mecrûr bir isme ihtiyaç duyuluyorsa mustesnâ bu mecrûr ismin yerine geçer.

(Az bir şey dışında yemek yemedi.)

لَمْ يَأْكُلْ إِلَّا قَلِيلًا.

(Doğru sözlü insandan başkasına saygı göstermem.)

لَا أَحْتَرِّمُ إِلَّا الصَّادِقَ.

(Bu örneklerde mef'ûlun bih olan mustesnâ minhu yoktur. Cümlelerin anlamını tamamlamak için mustesnâ olan قَلِيلًا ve الصَّادِقَ kelimeleri mef'ûlun bihin yerine geçmiş ve mansûb olmuşlardır.)

(Kütüphanede kitaptan başka bir şey bulunmaz.)

لا يوجد في المكتبة إلا كتاب.

(Bu örnekte لا يوجد mechûl fiilinden sonra gelmesi gereken merfû nâibu'l-fâil olan mustesnâ minhu yoktur. Cümlelerin anlamını tamamlamak için mustesnâ nâibu'l-fâilin yerine geçmiş ve merfû olmuştur.)

(Hâlit'ten başkasına uğramadım.)

ما مررتُ إلا بخالدٍ.

(Bu örnekte ما مررتُ fiilinden sonra gelmesi gereken ve mecrûr bir isim olan mustesnâ minhu yoktur. Cümlelerin anlamını tamamlamak için إلا'dan sonra gelen mustesnâ, mecrûr ismin yerine geçmiş ve cümlelerin anlamını tamamlamıştır.)

(Ödevi Muhammet'ten başkası yazmadı.)

ما كتب الواجب إلا محمدًا.

(Bu örnekte ما كتب fiilinden sonra gelmesi gereken fâil, yani mustesnâ minhu yoktur. Cümlelerin anlamını tamamlamak için إلا'dan sonra gelen mustesnâ, cümlelerin anlamını tamamlamak için fâilin yerine geçmiş ve cümlelerin anlamını tamamlamıştır.)

İrâb Örnekleri:

(Derse Ömer'den başkası geç kalmadı.)

ما تأخر عن الدرس إلا عمرُ.

ما : Mâ en-nâfiye (Olumsuzluk mâ'sı)

تأخر : Mâzî fiil, 3.tekil şahıs, eril.

عن : Harf-i cer

إلا : İstisnâ edatı, irâbda mahalli yoktur.

عمرُ : Cümle mufarrağ istisnâ olduğu için mustesnâ minhu, yani fâil bulunmamaktadır. Bu nedenle عمرُ ismi fâil yerine geçerek merfû olmuştur. Ref alâmeti sonundaki dammedir.

(Doğru sözlü insandan başkasına saygı göstermem.)

لا أحترمُ إلا الصادقَ.

لا : Lâ en-nâfiye (Olumsuzluk lâ'sı)

أحترمُ : Muzâri fiil, 1. tekil şahıs kipi, fâili gizli bir أنا zamiridir.

إلا : İstisnâ edatı, irâbda mahalli yoktur.

الصادقَ : Mufarrağ istisnâ cümlesidir, cümlede mef'ûlun bih konumundaki mustesnâ minhu eksik olduğu için الصادقَ ismi mef'ûlun bih yerine geçerek mansûb olmuştur.

(Hâlit'ten başkasına uğramadım.)

ما مررتُ إلا بخالدٍ.

ما : Mâ en-nâfiye (Olumsuzluk mâ'sı)

مررتُ : Mâzî fiil, 1.tekil şahıs kipi. Fâil et-tâu'l-muteharrrike (ت) merfû muttasıl zamir, mahallen merfû.

إلا : İstisnâ edatı, irâbda mahalli yoktur.

بخالدٍ : Cümle mufarrağ istisnâ olduğu için mustesnâ minhu, yani mecrûr isim bulunmamaktadır. Bu nedenle cümlelerin إلا'dan sonra gelen harf-i cer ve onu izleyen mecrûr isim cümlelerin mecrûru olmuştur. (ب) harf-i cer, (خالدٍ) mecrûr, cer alâmeti sonundaki kesra.

(Suçludan başkası cezalandırılmadı.)

ما عوقِبَ إِلَّا الْمُذْنِبُ.

ما : Mâ en-nâfiye

عوقِبَ : Mechûl mâzî fiil, 3.tekil şahıs, eril.

إِلَّا : İstisnâ edatı, irâbda mahalli yoktur.

الْمُذْنِبُ : Cümle mufarrağ istisnâ olduğu için mustesnâ minhu, yani nâibu'l-fâil bulunmamaktadır. Bu nedenle إِلَّا'dan sonra gelen isim cümlenin nâibu'l-fâili olarak merfû olmuştur. Ref alâmeti sondaki damme'dir.

2- غَيْرَ ve سِوَى ile İstisnâ

(غَيْرَ) ve (سِوَى) istisnâ edatları, (إِلَّا)'nın yerini alan kelimeler olarak değerlendirilirler. Yapıları itibarıyla Arapçada birer edat olarak değil de isim olarak kabul edilirler. Bu nedenle kendilerinden sonra gelen isimlerin (ki onlar aslında mustesnâdır), muzâfı olurlar; dolayısıyla kendilerinden sonra gelen isimler (yani gerçek mustesnâlar) de muzâfun ileyh konumunda daima mecrûr olurlar. Bunların hareketlerine veya irâblarına gelince; bunlar, (إِلَّا)'dan sonra gelen ismin alması gereken harekeyi kendileri alırlar.

خَالِدًا	حَضَرَ الطَّلَابُ إِلَّا
MUSTESNÂ	

خَالِدٍ	غَيْرَ	حَضَرَ الطَّلَابُ
	MUSTESNÂ	

قَائِدَهُمْ	هَرَبَ الْجُنُودُ مِنَ الْحَرْبِ إِلَّا
MUSTESNÂ	

قَائِدِهِمْ	سِوَى	هَرَبَ الْجُنُودُ مِنَ الْحَرْبِ
	MUSTESNÂ	

1- غير ile istisnâ:

(إلا) ile istisnâda geçerli olan kurallar (غير) ile istisnâda da geçerlidir. Ne var ki, mustesnâ olarak artık (غير) kabul edilir ve (إلا) ile istisnâda mustesnânın alması gereken hareke, (غير)'nin üzerinde görünür. Asıl mustesnâ ise (غير)'nin muzâfun ileyi olarak daima mecrûr olur.

a) Cümle tam ve olumluysa: (إلا) ile istisnâ bahsinden hatırlanacağı üzere bu durumda mustesnâ mansûb olur. Dolayısıyla (غَيْر) mustesnâ olarak mansûb olur. Ayrıca kendisi muzâftır, kendisinden sonra gelen asıl mustesnâ ise muzâfun ileyhtir ve mecrûrdur. Örnek:

(Halit dışında öğrenciler geldi.) حَضَرَ الطَّلَابُ غَيْرَ خَالِدٍ.
(İkisi dışında oyuncular maça katıldı.) شَارَكَ اللَّاعِبُونَ فِي الْمَبَارَاةِ غَيْرَ اثْنَيْنِ.

b) Cümle tam ve olumsuzsa: Yine (إلا) ile istisnâ bahsinden hatırlanacağı üzere bu durumda mustesnânın mansûb olması veya mustesnâ minhunun irâbına uyması tercihe kalmıştır. Dolayısıyla (غَيْر) mustesnâ olarak ya mansûb olur, ya da mustesnâ minhunun irâbına uyar. Örnek:

(Biri dışında yolcular uçaktan indi.) مَا نَزَلَ الْمَسَافِرُونَ مِنَ الطَّائِرَةِ غَيْرُ / غَيْرِ مَسَافِرٍ.
(Kur'an-ı Kerim dışında ders konularını ezberlemedim.) لَمْ أَحْفَظْ مَوَادَّ الدَّرْسِ غَيْرُ / غَيْرِ الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ.
(Salih dışında arkadaşlara uğramadım.) مَا مَرَرْتُ بِالْأَصْدِقَاءِ غَيْرُ / غَيْرِ صَالِحٍ.

c) Cümle olumsuz ve eksiltili ise, yani cümlede mustesnâ minhu yoksa (istisnâ mufarrağ): (إلا) ile istisnâ bahsinden hatırlanacağı üzere bu durumda (غَيْر) cümlede eksik olan ögenin yerine geçerek cümleyi tamamlar ve eksik olan ögenin irâbına uyar. Fâil olacaksa merfû olur, mef'ûl olacaksa mansûb olur, bir harf-i cerden sonra geliyorsa mecrûr olur. Kendisinden sonra gelen asıl mustesnâ ise (غَيْر)'nin muzâfun ileyi olarak mecrûr olur. Örnek:

(Kafesten serçeden başkası çıkmadı.) مَا خَرَجَ مِنَ الْقَفْصِ غَيْرُ عُصْفُورٍ.
(Geceleyn bekçiden başkası uyumadı.) مَا نَامَ لَيْلًا غَيْرُ الْحَارِسِ.
(Kardeşinden başkası gelmedi.) لَمْ يَصِلْ غَيْرُ أَخِيكَ.

Bu örneklerde cümlede eksik olan mustesnâ minhu cümlemin fâilidir. غَيْرُ ismi bu eksik olan ögenin yerini alarak cümleyi tamamlar ve cümlemin faili/öznesi olur.

(Bir arkadaştan başkasını çağırmadım.) مَا دَعَوْتُ غَيْرَ صَدِيقٍ.
(Ekonomik sorunların dışında tartışmayız.) لَا نُنَاقِشُ غَيْرَ الْمَشَاكِلِ الْاِقْتِصَادِيَّةِ.
(Milli takımdan başkasını desteklemedik.) لَمْ نَشَجِّعْ غَيْرَ الْمُنْتَخَبِ الْوَطَنِيِّ.

Bu örneklerde cümlede eksik olan mustesnâ minhu cümlemin mef'ûlüdür. غَيْرُ ismi bu eksik olan ögenin yerini alarak cümleyi tamamlar ve cümlemin mef'ûlun bihi/nesnesi olarak mansûb olur.

(Senden başkasına uğramadım.) مَا مَرَرْتُ بِغَيْرِكَ.
(İhlaslı kişiden başkasına selam vermem.) لَا أُسَلِّمُ عَلَى غَيْرِ الْمُخْلِصِ.
(Başarı dışında bir şey istemiyorum.) لَا أَرْغَبُ فِي غَيْرِ النِّجَاحِ.

Bu örneklerde cümlede eksik olan mustesnâ minhu cümlelerin mecrûrudur. عَيْر ismi bu eksik olan ögenin yerini alarak cümleyi tamamlar ve cümlelerin mecrûr ismi olur.

dikkat

Not: عَيْر edatı nekira (belirsiz) bir isimden sonra gelirse o ismin sıfatı olur. Örnek:

(Bana akılsız bir adam geldi.)

جاءني رجلٌ غيرٌ عاقلٍ.

(Bu sâlih bir amel değil.)

هذا عَمَلٌ غيرٌ صالحٍ.

2- سَوَى ile istisnâ:

Bu istisnâ isminin kullanımı عَيْر ile aynıdır. Kendisi muzâf, kendisinden sonra gelen isim de muzâfun ileyh olur. سَوَى sonu illetli bir harf ile bittiği için hareke alamaz ve takdîrî hareketlerle irâb edilir. Şimdi yukarıda عَيْر için verdiğimiz örnekleri سَوَى için uyarlayalım.

a) Cümle tam ve olumluysa: Bu durumda mustesnâ mansûb olur. Dolayısıyla (سَوَى) mustesnâ olarak mansûb olur. Tabii ki (سَوَى) üzerinde nasb alâmeti görünemeyeceği için “takdiren mansûb” denir. Ayrıca kendisi muzâftır, kendisinden sonra gelen asıl mustesnâ ise muzâfun ileyhtir ve mecrûrdur. Örnek:

(Halit dışında öğrenciler geldi.)

حَضَرَ الطَّلَابُ سَوَى خَالِدٍ.

(İkisi dışında oyuncular maça katıldı.)

شَارَكَ اللَّاعِبُونَ فِي الْمَبَارَاةِ سَوَى اثْنَيْنِ.

b) Cümle tam ve olumsuzsa: Bu durumda mustesnânın mansûb olması veya mustesnâ minhunun irâbına uyması tercihe kalmıştır. Dolayısıyla (سَوَى) mustesnâ olarak ya mansûb olur, ya da mustesnâ minhunun irâbına uyar. Mansûb olmasına veya mustesnâ minhunun irâbına uymasına ilişkin alâmet (سَوَى)'nın üzerinde görünmeyeceği için, bu iki seçenektan hangisini tercih ediyorsak tercih ettiğimiz irâb için “takdiren” deriz; yani ya “takdiren mansûb”dur, ya “takdiren merfû”dur, ya da “takdiren mecrûr”dur. Örnek:

(Biri dışında yolcular uçaktan indi.)

مَا نَزَلَ الْمَسَافِرُونَ مِنَ الطَّائِرَةِ سَوَى مَسَافِرٍ.

(Kur’ân-ı Kerîm dışında ders konularını ezberlemedim.)

لَمْ أَحْفَظْ مَوَادَّ الدَّرْسِ سَوَى الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ.

(Salih dışında arkadaşlara uğramadım.)

مَا مَرَرْتُ بِالْأَصْدِقَاءِ سَوَى صَالِحٍ.

c) Cümle olumsuz ve eksiltili ise, yani cümlede mustesnâ minhu yoksa (istisnâ mufarrağ): Bu durumda (سَوَى) cümlede eksik olan ögenin yerine geçerek cümleyi tamamlar ve eksik olan ögenin irâbına uyar. Fâil olacaksa merfû olur, mef’ûl olacaksa mansûb olur, bir harf-i cerden sonra geliyorsa mecrûr olur. Merfû, mansûb veya mecrûr oluşuna ilişkin alâmet (سَوَى)'nın üzerinde görünmeyeceği için, irâbını “takdiren” yaparız; yani ya “takdiren merfû”dur, ya “takdiren mansûb”dur, ya da “takdiren mecrûr”dur. Kendisinden sonra gelen asıl mustesnâ ise (سَوَى)'nın muzâfun ileyhi olarak mecrûr olur. Örnek:

(Kafesten serçeden başkası çıkmadı.)

مَا خَرَجَ مِنَ الْقَفْصِ سَوَى عُصْفُورٍ.

(Geceleyin bekçiden başkası uyumadı.)

مَا نَامَ لَيْلًا سَوَى الْحَارِسِ.

(Kardeşinden başkası gelmedi.)

لَمْ يَصِلْ سَوَى أَخِيكَ.

Bu örneklerde cümlede eksik olan mustesnâ minhu cümlemin fâilidir. سِوَى ismi bu eksik olan ögenin yerini alarak cümleyi tamamlar ve cümlemin fâili/öznesi olup takdîrî bir damme ile merfû olur.

(Bir arkadaştan başkasını çağırmadım.) ما دَعَوْتُ سِوَى صَدِيقٍ.
(Ekonomik sorunların dışında tartışmayız.) لَا نُنَاقِشُ سِوَى الْمَشَاكِلِ الْاِقْتِصَادِيَّةِ.
(Millî takımdan başkasını desteklemedik.) لَمْ نُشَجِّعْ سِوَى الْمُنْتَخَبِ الْوَطَنِيِّ.

Bu örneklerde cümlede eksik olan mustesnâ minhu cümlemin mef'ûlüdür. سِوَى ismi bu eksik olan ögenin yerini alarak cümleyi tamamlar ve cümlemin mef'ûlun bihi/nesnesi olup takdîrî bir fetha ile mansûb olur.

(Senden başkasına uğramadım.) مَا مَرَرْتُ بِسِوَاكَ.
(İhlâslı kişiden başkasına selam vermem.) لَا أُسَلِّمُ عَلَى سِوَى الْمُخْلِصِ.
(Başarı dışında bir şey istemiyorum.) لَا أَرْغَبُ فِي سِوَى النِّجَاحِ.

Bu örneklerde cümlede eksik olan mustesnâ minhu cümlemin mecrûrudur. سِوَى ismi bu eksik olan ögenin yerini alarak cümleyi tamamlar ve cümlemin mecrûr ismi olup takdîrî bir kesra ile mecrûr olur.

İrâb Örnekleri:

(Halit dışında öğrenciler geldi.) حَضَرَ الطُّلَابُ غَيْرَ خَالِدٍ.

حَضَرَ : Mâzî fiil, 3.tekil şahıs, eril.

الطُّلَابُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme, aynı zamanda mustesnâ minhu.

غَيْرَ : Mustesnâ, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, aynı zamanda muzâf.

خَالِدٍ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

(Biri dışında memurlar gelmedi.) مَا جَاءَ الْمُوظَّفُونَ غَيْرَ/غَيْرِ مُوظَّفٍ.

مَا : Mâ en-nâfiye (Olumsuzluk mâ'sı)

جَاءَ : Mâzî fiil, 3.tekil şahıs, eril.

الْمُوظَّفُونَ : Fâil, merfû, ref alâmeti sonundaki vâv, çünkü cem-i müzekker sâlim, aynı zamanda mustesnâ minhu.

غَيْرَ/غَيْرِ : Mustesnâ damme ile merfû (*İstisnâ Tâmm Menfi*-cümle tam ve olumsuz olduğu için mustesnâ minhu olan fâil الْمُوظَّفُونَ kelimesinin irâbına uyararak merfû olabilir) veya fetha ile mansûb (*İstisnâ Tâmm Menfi*- cümle tam ve olumsuz olduğu için غَيْرِ şeklinde mansûb olabilir), aynı zamanda muzâf.

مُوظَّفٍ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

(Bir öğrenciden başkası gelmedi.)

مَا حَضَرَ غَيْرُ طَالِبٍ

مَا : Mâ en-nâfiye (Olumsuzluk mâ'sı)

حَضَرَ : Mâzî fiil, 3. tekil şahıs, eril.

غَيْرُ : Fâil merfû, ref alâmeti damme (istisnâ mufarrağ olduğu için cümlede eksik olan fâil ögesinin yerini tutar), aynı zamanda muzâf.

طَالِبٍ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

(Biri dışında öğrenciler geldi.)

حَضَرَ الطُّلَابُ سِوَى وَاحِدٍ.

حَضَرَ : Mâzî fiil, 3. tekil şahıs, eril.

الطُّلَابُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme, aynı zamanda mustesnâ minhu.

سِوَى : Mustesnâ, takdîren mansûb, aynı zamanda muzâf.

وَاحِدٍ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

3- حاشا، عدا، خلا ile İstisnâ

Bu edatlar harf-i cer veya mâzî birer fiil olarak kabul edilirler. Harf-i cer kabul edildiklerinde kendilerinden sonra gelen ve anlam olarak mustesnâ olan isim mecrûr olur. Ancak artık dilbilgisi yönünden bu isme mustesnâ denmez. Mâzî fiil olarak kabul edildiklerinde kendilerinden sonra gelen ve anlamca mustesnâ olan isim mef'ûlun bih olarak mansûb olur. Ancak dilbilgisi yönünden yine mustesnâ olmaz. Örnek:

(Biri dışında arabalar durdu.)

وَقَفَّتِ السَّيَّارَاتُ خِلا سَيَّارَةٍ.

Bu örnekte خِلا harf-i cer kabul edilmiş ve mustesnâ mecrûr olmuştur.

(Biri dışında arabalar durdu.)

وَقَفَّتِ السَّيَّارَاتُ خِلا سَيَّارَةً.

Burada ise خِلا mâzî bir fiil olarak alınmış ve kendisinden sonra gelen mustesnâ bu mâzî fiilin mef'ûlun bihi olarak mansûb olmuştur.

زُرْتُ الْأَمَاكِنَ التَّارِيخِيَّةَ فِي إِسْطَنْبُولِ عَدَا قَصْرِ طُوبِ قَايِي.

(İstanbul'da Topkapı sarayı dışında tarihî yerleri ziyaret ettim.)

Bu örnekte عَدَا harf-i cer kabul edilmiş ve mustesnâ mecrûr olmuştur.

زُرْتُ الْأَمَاكِنَ التَّارِيخِيَّةَ فِي إِسْطَنْبُولِ عَدَا قَصْرِ طُوبِ قَايِي.

(İstanbul'da Topkapı Sarayı dışında tarihî yerleri ziyaret ettim.)

Burada ise عَدَا mâzî bir fiil olarak alınmış ve kendisinden sonra gelen mustesnâ bu mâzî fiilin mef'ûlun bihi olarak mansûb olmuştur.

Not: Bu edatlar mâzî fiil kabul edildiklerinde takdîrî birer fetha üzere mebnî olurlar.

dikkat

حِلا ve عَدَا edatlarının başına Mâ el-Masdariyye adı verilen bir (ما) gelirse, o takdirde bu edatlar birer mâzî fiil kabul edilirler ve kendilerini izleyen mustesnâlar mef'ûlun bih olarak mansûb olurlar.

(Biri dışında güvercinler uçtu.)

طَارَتِ الْحَمَامَاتُ مَا عَدَا حَمَامَةً.

(Hâlit dışında öğrenciler geldi.)

حَضَرَ الطُّلَابُ مَا خِلا خَالِدًا.

(Güvenilir kişi dışında insanlarla arkadaşlık etme.)

لَا تُصَاحِبْ مَعَ النَّاسِ مَا خِلا أَمِينًا.

dikkat

حاشا edatının başına ما edatı gelmez. Bu nedenle her zaman harf-i cer veya mâzî fiil olarak kullanılması mümkündür.

كَافًا الْمَعْلَمُ الطُّلَابَ حَاشَا وَلِيدًا.

(Öğretmen Halit dışında öğrencileri ödüllendirdi –fiil olarak kullanılmış, zira mustesnâsı mef ‘ül ve mansûb-.)

فَرَأْتُ الْقَصِيدَةَ حَاشَا بَيْتَيْنِ.

(İki beyit dışında kasideyi okudum –harf-i cer olarak kullanılmış, zira mustesnâsı mecrûr-.)

İrâb Örnekleri:

(Ali dışında öğrenciler geziye gittiler.) ذَهَبَ الطُّلَابُ إِلَى الرَّحْلَةِ عَدَا (حَاشَا، خَلَا، عَلِيًّا).

ذَهَبَ : Mâzî fiil, 3. tekil şahıs, eril.

الطُّلَابُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme, aynı zamanda mustesnâ minhu.

إِلَى : Harf-i cer

الرَّحْلَةَ : Mecerûr, cer alâmeti sondaki kesra.

عَدَا (حَاشَا، خَلَا) : Mâzî fiil, 3. tekil şahıs, eril.

عَلِيًّا : Mef ‘ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha (Anlamca mustesnâ olsa da mef ‘ûlun bih olarak irâb edilir. عَلِيًّا'nın mansûb olarak kullanılması عَدَا'nın fiil olarak kullanıldığını gösterir.)

(Ali dışında öğrenciler geziye gittiler.) ذَهَبَ الطُّلَابُ إِلَى الرَّحْلَةِ عَدَا (حَاشَا، خَلَا، عَلِيًّا).

ذَهَبَ : Mâzî fiil, 3. tekil şahıs, eril.

الطُّلَابُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme, aynı zamanda mustesnâ minhu.

إِلَى : Harf-i cer

الرَّحْلَةَ : Mecerûr, cer alâmeti sondaki kesra.

عَدَا (حَاشَا، خَلَا) : Harf-i cer

عَلِيًّا : Mecerûr, cer alâmeti sondaki kesra (Anlamca mustesnâ olsa da mecrûr olarak irâb edilir. عَلِيًّا'nın mecrûr olarak kullanılması عَدَا'nın harf-i cer olarak kullanıldığını gösterir.)

Öğrenme Çıktısı

2 Arapçada İstisnâ üslubunu ve istisnâ edatlarını tanıma, bu edatları kullanma ve kullanıldıkları cümlelerin irabını yapabilme

Araştır/
Tekrarla 2

Defterinize istisnâ içeren bir cümle yazarak burada kullandığınız istisnâ edatı yerine diğer istisnâ edatlarını da koyarak irâbda nasıl değişiklikler meydana geldiğini gözleyiniz ve sonuçlarını yazınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm "Maide Sûresi" 1, "Tîn Sûresi" 6, "A'râf Sûresi" 52. ayetlerinde geçen istisnâ yapılarını inceleyiniz.

Anlat/
Paylaş

Arapça öğrenen arkadaşlarınızla birlikte "Ahmet hariç öğrenciler Konya'ya gitti." "Öğrenciler ikisi dışında sınıftan çıktı." tarzında istisnâ yapısı içeren cümleler kurmaya çalışınız.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعْضُ الْأَفْعَالِ الْمُسْتَعْمَلَةِ مَعَ حُرُوفِ الْجَرِّ

Birine veya bir şeye yanaştı, yaklaştı

دَنَا مِنْ...

لَمَّا دَنَوْنَا مِنْ مَكَانِ الْحَادِثِ كَانَتْ السَّاعَةُ تُشِيرُ إِلَى السَّابِعَةِ صَبَاحًا.
(Olay yerine yaklaştığımızda saat sabahın yedisini gösteriyordu.)

نَحْنُ فِي الْعَشْرِينَ وَأَخُونَا الْكَبِيرُ يَدْنُو مِنَ الْأَرْبَعِينَ.
(Biz yirmili yaşlardayız, büyük kardeşimiz ise kırkına yaklaşıyor.)

أَنَا تَكَلَّمْتُ مَعَ الْمُدِيرِ، فَلَا تَخَافِي يَا ابْنَتِي الْحَبِيبَةَ، لَنْ يَدْنُو مِنْكَ أَحَدٌ بَعْدَ الْيَوْمِ.
(Ben müdür ile konuştum, sen korkma sevgili kızım, bugünden sonra kimse sana yaklaşmayacak.)

Bir konuda ısrar etti

أَصَرَ عَلَى...

أَصَرَ الطَّبِيبُ عَلَى إِفْغَالِ السَّتَارَةِ مِنْ أَجْلِ الْفَحْصِ.
(Doktor muayene için perdeyi kapatmakta ısrar etti.)

أَصَرَ الْأَسْتَاذُ عَلَى الْمَحَادَثَةِ بِالتَّلِفُونِ.
(Hoca telefonla görüşmekte ısrar etti.)

أَصَرَ الْقَاضِي عَلَى هَذِهِ الْقَضِيَّةِ مِنْ بَيْنِ كُلِّ الْقَضَايَا.
(Yargıç bütün davalar arasından bir davada ısrar etti.)

أَصَرَ عَلَى عَدَمِ الذَّهَابِ إِلَى الطَّبِيبِ.
(Doktora gitmemekte ısrar etti.)

Birini veya bir şeyi küçümsedi, hafife aldı

إِسْتَهَانَ بِ...

إِسْتَهَانَ التَّلْمِيزُ بِمَادَّةِ النَّحْوِ.
(Öğrenci dilbilgisi dersini hafife aldı.)

يَجِبُ عَلَيْنَا أَلَّا نَسْتَهِنَ بِالْقِيَمِ الْأَخْلَاقِيَّةِ.
(Ahlaki değerleri küçümsemeliyiz.)

بَدَلَتِ الدَّوْلَةُ جُهُودًا لَا يُسْتَهَانُ بِهَا مِنْ أَجْلِ تَرْبِيَةِ الْأَطْفَالِ.
(Devlet çocukların yetişmesi için küçümsemeyecek çabalar harcadı.)

وَتُسْفَرُ النُّفَايَاتُ الْبَحْرِيَّةُ عَنْ خَسَائِرَ اِقْتِصَادِيَّةٍ لَا يُسْتَهَانُ بِهَا.
(Deniz atıkları azımsanamayacak ekonomik zararlara yol açıyor.)

Öğrenme Çıktısı

3 Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanabilme becerisi kazanma

Araştır/
Tekrarla 3

Verilen harf-i cerli fiilleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

دنا fiilinin harf-i cerler ve başka harf-i cerlerle kullanımlarını internette araştırınız, anlam farklılıkları olup olmadığını sözlükten karşılaştırınız.

Anlat/
Paylaş

Verilen harf-i cerli fiillerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعْبِيرَاتُ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ

اللَّهُمَّ إِلَّا / إِلَّا إِذَا

-olmazsa, -medikçe

لَا يُمَكِّنُكَ الدُّخُولُ إِلَى نَادِي التَّنِيسِ إِلَّا إِذَا كُنْتَ عَضْوًا.

(Üye olmadıkça tenis kulübüne giremezsin.)

لَا يُوجَدُ أَيُّ عَجْزٍ فِي مِيزَانِيَةِ الدَّوْلَةِ، اللَّهُمَّ إِلَّا إِذَا كَانَ هُنَاكَ أَمْرٌ لَا نَتَوَقَّعُهُ.

(Beklemediğimiz bir durum olmazsa devlet bütçesinde herhangi bir açık yok.)

لَنْ أَخْرُجَ مِنَ الْبَيْتِ إِلَّا إِذَا انْقَطَعَ الْمَطَرُ.
(Yağmur kesilmezse evden çıkmayacağım.)

لَنْ تُنْهِيَ هَذَا الْعَمَلَ إِلَّا إِذَا عَمِلْتَ كُلَّ يَوْمٍ.
(Her gün çalışmazsan bu işi bitiremeyeceksin.)

إِلَّا أَنْ / غَيْرَ أَنْ
ancak, fakat, ne var ki

إِنْ أَصْرُوا عَلَى السَّفَرِ فَسَأَسْمَحُ لَهُمْ غَيْرَ أَنْتِي لَنْ أَسَافِرَ مَعَهُمْ.
(Gitmekte ısrar ederlerse onlara izin vereceğim ancak ben onlarla gitmeyeceğim.)

هُوَ كَثِيرُ الْمَالِ غَيْرَ أَنَّهُ بَخِيلٌ.
(O zengin, ancak cimridir.)

أُرِيدُ أَنْ أَتَزَوَّجَ إِلَّا أَنِّي لَمْ أَجِدْ حَتَّى الْآنَ فَتَاءَ أَحْلَامِي.
(Evlenmek istiyorum fakat şimdiye kadar rüyalarımın kızını bulamadım.)

رَبِطَةُ الْجَاشِ / رَبِاطَةُ الْجَاشِ
soğukkanlı olmak, soğukkanlılık

عَلَى الرَّعْمِ مِنَ الْكَوَارِثِ الَّتِي تَعَرَّضَ لَهَا اسْتَطَاعَ أَنْ يَظَلَّ رَابِطَ الْجَاشِ.
(Uğradığı bütün felaketlere rağmen soğukkanlı kalmayı başardı.)

كَانَتْ الْمَرْأَةُ رَابِطَةَ الْجَاشِ رَعْمَ كُلِّ مَا جَرَى.
(Bütün olup bitene rağmen kadın soğukkanlıydı.)

اِحْتَفَظَ الرَّجُلُ بِرِبَاطَةِ جَاشِهِ أَمَامَ الْاِتِّهَامَاتِ.
(Adam iddialar karşısında soğukkanlılığını korudu.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde etme

Araştır/
Tekrarla 4

Verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Arapça haber sitelerinde geçen kalıp ifadelerin kullanımını şimdiye kadar öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/
Paylaş

Verilen kalıp ifadelerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu yapılarla oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma

قراءة

قِيَمَةُ الْوَقْتِ

الْوَقْتُ كَالْمَالِ قِيَمَتُهُ فِي حُسْنِ اسْتِعْمَالِهِ. الْبَحِيلُ الَّذِي لَا يُنْفِقُ مِنْ مَالِهِ إِلَّا قَلِيلاً فَهُوَ فَقِيرٌ. كَذَلِكَ مَنْ لَا يُنْفِقُ وَقْتَهُ فِيمَا يَرِيدُ سَعَادَتَهُ وَسَعَادَةَ النَّاسِ.

إِنَّا نَعِيشُ فِي زَمَنِ مَحْدُودٍ وَحَيَاتِنَا مُقَسَّمَةٌ إِلَى مَرَاجِلَ مَعْدُودَةٍ: طُفُولَةٌ، فَصْبًا، فَشَبَابٌ، فَكُهُولَةٌ، فَسَيِّخُوحَةٌ. لِكُلِّ مَرَحَلَةٍ مِنْ مَرَاجِلِ الْعُمُرِ عَمَلٌ خَاصٌّ لَا يَلِيْقُ أَنْ يُعْمَلَ فِي غَيْرِهَا، كَالزَّرْعِ إِذَا فَاتَ أَوَانُهُ أَمْ يَصْلُحُ أَنْ يُزْرَعَ فِي سِوَاهِ. فَإِذَا كَانَتْ قِيَمَةُ الْوَقْتِ فِي حُسْنِ إِنْفَاقِهِ فَلَا بُدَّ مِنْ

استعماله فيما يَنْفَعُنَا وَيَنْفَعُ أَسْرَتَنَا وَبِلَادَنَا وَالْإِنْسَانِيَةَ كُلَّهَا. وَقَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى.

حَدَّدَ لَكَ هَدَفًا فِي الْحَيَاةِ لِتَنْتَفِعَ بِوَقْتِكَ، وَلَيْسَ أَمَامَكَ لِلْإِفَادَةِ مِنْ وَقْتِكَ إِلَّا طَرِيقٌ وَاحِدٌ، ذَلِكَ أَنْ يَكُونَ لَكَ غَرَضٌ فِي الْحَيَاةِ تَسْعَى لِتَحْقِيقِهِ.

أَمَّا ضِيَاعُ الْوَقْتِ فَلَهُ سَبَبَانِ.

أَوَّلُهُمَا: أَلَّا يَكُونَ لِلْإِنْسَانِ غَرَضٌ يَسْعَى لِتَحْقِيقِهِ. فَإِنَّ تَحْدِيدَ الْغَرَضِ يُوقِّرُ مِنَ الْوَقْتِ الشَّيْءَ الْكَثِيرَ وَبِهِ يَسِيرُ الْإِنْسَانُ عَلَى هُدًى، كُلَّمَا صَادَقْتَهُ أُمُورٌ عَرَفَ كَيْفَ يَخْتَارُ مِنْهَا مَا يُفَرِّئُهُ مِنْ غَرَضِهِ، وَيَتَجَنَّبُ مَا لَا يَتَّفِقُ مَعَهُ. يُلَاحِظُ أَنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ عَمَلًا وَأَقْدَرَهُمْ عَلَى الْإِنْتِفَاعِ بِأَوْقَاتِهِمْ هُمُ الَّذِينَ حَدَّدُوا غَرَضَهُمْ فِي الْحَيَاةِ فَهُمْ يُوجِّهُونَ أَعْمَالَهُمْ لِئَنبِلِهِ وَلَا يُضَيِّعُونَ أَوْقَاتَهُمْ فِي التَّرَدُّدِ وَالْإِخْتِيَارِ، وَلَا يَكُونُونَ كُرَّةً فِي يَدِ الظُّرُوفِ تَلْعَبُ بِهِمْ كَمَا تَشَاءُ، بَلْ هُمْ الَّذِينَ يَصْنَعُونَ الظُّرُوفَ وَيَتَصَبَّرُونَ فِيهَا حَسَبَ أَعْرَاضِهِمْ فِي الْحَيَاةِ.

ثانيهما: أن يكون للإنسان غرضٌ محددٌ، ولكن ألا يكون له إخلاصٌ لغرضه، فلا يجتهد للوصول إليه. وإنَّ عدمَ الغرضِ وعدمَ الإخلاصِ له هُما اللَّصانِ اللَّدانِ يسْرِقانِ الزَّمنَ ويُضيِّعانِ فائدَتَهُ. وإذا نحنُ قضينا وقتَ الفراغِ في ألعابٍ مُفيدةٍ وحركةٍ جسِّمٍ أو رياضةٍ أفادنا ذلكَ في عمَلنا وأتاحَ لنا مِنَ القُوَّةِ ما نستطيعُ أن نخدمَ بهِ غرضنا، فعلى المرءِ أن يقومَ بأعماله في حينها، وأن يعملَ بالحكمةِ القائلة: لا تُؤخِّرْ عملَ اليومِ إلى الغدِ.

Zamanın Değeri

Zaman para gibidir, değeri iyi kullanılmasındadır. Parasının pek azını harcayan cimri kişi fakirdir. Zamanını kendisinin ve insanların mutluluğunu artırmak için harcamayan kişi de böyledir.

Biz sınırlı bir zaman içinde yaşıyoruz ve hayatımız da sayılı birkaç döneme ayrılmıştır: Bebeklik, çocukluk, gençlik, orta yaşlılık ve yaşlılık. Hayatın her bir dönemine özgü, bir diğer dönemde yapılması uygun olmayan bir iş vardır, tıpkı ekim dönemi geçtiğinde başka bir dönemde ekimi uygun olmayan tohum gibi. Mademki zamanın değeri onu iyi kullanmaktadır, o halde kendimize, ailemize, ülkemize ve tüm insanlığa faydalı olacak şekilde kullanılması gerekir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “İnsan ancak çabasının sonucunu elde eder.”

Zamanını iyi kullanmak için hayatta kendine bir hedef belirle. Zamanından istifade etmek için önünde sadece tek bir yol var, o da hayatta gerçekleştirmek için çaba sarf edeceğin bir amacının olmasıdır.

Zaman kaybına gelince, bunun iki sebebi vardır.

Birincisi: İnsanın gerçekleştirmek için çaba sarf edeceği bir amacının olmaması. Zira amacın belirlenmesi çok zaman kazandırır. İnsan o sayede doğru yolda ilerler. Her ne zaman bir takım işlerle karşılaşsa onlardan, kendisini hedefine yaklaştıracak olanı seçmesini ve amacına uygun olmayandan uzak durmasını bilir. En çok çalışan ve zamanını en iyi değerlendiren insanların hayatta kendilerine bir amaç belirlemiş olanlar oldukları görülür. Çünkü onlar işlerine bu amaca ulaşmak için yön verirler, zamanlarını şunu mu seçsem bunu mu seçsem diye tereddüt yaşayarak kaybetmezler. Onlar, şartların elinde bir oyuncak olmazlar. Tam tersine şartları onlar yaratırlar ve bu şartlar içinde hayattaki amaçlarına uygun bir şekilde hareket ederler.

İkincisi: İnsanın belirli bir amacının olması, fakat bu amaçta samimi olmaması ve ona ulaşmak için çaba sarf etmemesidir. Amaçsızlık ve amaçtaki samimiyetsizlik, zamanı çalan ve yararını kaybettiren iki hırsızdır.

Eğer bizler boş zamanımızı yararlı oyunlarla, egzersizle veya sporla geçirirsek bu bize işimizde yarar sağlar ve bize amacımıza hizmet edebilme gücü verir. Zira kişinin işlerini zamanında yapması ve şu atasözüne uygun davranması gerekir:

Bugünün işini yarına bırakma.

okuma anlama

فهم المقروء

1. Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. كَمْ مَرَحَلَةً تُوجَدُ فِي حَيَاةِ الْإِنْسَانِ؟
2. مَا هُوَ الطَّرِيقُ الْوَحِيدُ لِلإِفَادَةِ مِنَ الْوَقْتِ؟
3. فِيمَ (فِي مَاذَا) يَجِبُ أَنْ نَسْتَعْمِلَ أَوْقَاتَ الْفَرَاغِ؟
4. مَاذَا يَعْرِفُ الْإِنْسَانُ الَّذِي لَهُ غَرَضٌ فِي الْحَيَاةِ كَلَّمَا صَادَفَتْهُ الْأُمُورُ؟
5. اِشْرَحُوا عِبَارَةَ "لَا تُؤَخَّرْ عَمَلُ الْيَوْمِ إِلَى الْعَدِ".

2. Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (√) , yanlış olanların yanına da (x) işareti koyunuz:

1. الْبَخِيلُ الَّذِي لَا يُنْفِقُ مِنْ مَالِهِ إِلَّا قَلِيلًا فَهُوَ فَقِيرٌ.
2. إِنَّ عَدَمَ الْعَرَضِ يُؤَدِّي مِنَ الْوَقْتِ الشَّيْءَ الْكَثِيرَ.
3. يَكُونُ أَصْحَابُ الْغَرَضِ كُرَّةً فِي يَدِ الظُّرُوفِ تَلْعَبُ بِهِمْ كَمَا تَشَاءُ.
4. إِذَا صَرَفْنَا أَوْقَاتَ فَرَاغِنَا فِي كَسَلٍ لَمْ نَسْتَفِيعْ بِهِ، وَلَمْ يُفِدْنَا الْعَمَلُ.
5. أَنْ يَكُونَ لِلإِنْسَانِ غَرَضٌ يَسْعَى إِلَيْهِ هُوَ مِنْ أَسْبَابِ ضَيَاعِ الْوَقْتِ.

مُخْتَارَاتٌ مِنْ أَمْثَالِ الْعَرَبِ

Arap Atasözlerinden Seçmeler

الوقتُ من ذهب.

Vakit nakittir.

(Vakit altındandır.)

أقليل طعمك بجد منامك.

Azıcık aşım ağrısız başım

(Yemeğini azalt uykunu bul.)

Yaşamla İlişkilendir

اربط بالحياة

مدرستي

مَدْرَسَتِي كَبِيرَةٌ وَفِيهَا صَفُوفٌ عَدِيدَةٌ وَغُرَفٌ كَثِيرَةٌ لِلْمُوظَّفِينَ. لِلْمُعَلِّمِينَ صَالَةٌ كَبِيرَةٌ لَا يَجْلِسُ فِيهَا إِلَّا الْمُعَلِّمُونَ. هَذَا صَدَّقِي وَهَؤُلَاءِ أَصْدِقَائِي. وَصَلَّ إِلَى الصَّفِّ جَمِيعَ الطَّلَابِ إِلَّا خَالِدًا. دَخَلَ الْمُدْرَسَ الصَّفِّ فَجَلَسَ عَلَى الْكُرْسِيِّ خَلْفَ الطَّاوَلَةِ. كَانَ دَرَسْنَا اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ. كَتَبَ الْمُعَلِّمُ عُنْوَانَ الدَّرْسِ عَلَى السَّبُورَةِ بِالطَّبَاشِيرِ وَهُوَ «الْجُمْلَةُ الْفَعْلِيَّةُ». وَشَرَحَ الدَّرْسَ شَرْحًا بَسِيطًا سِوَى سَطْرٍ وَاحِدٍ لِأَنَّهُ غَيْرُ مُهِمٍّ. فَأَنَا فَهَمْتُ كُلَّ الْمَوَادِّ الَّتِي شَرَحَهَا مَا خِلا مَا دَتَيْنِ. كَانَ الْأُسْتَاذُ يَتَحَدَّثُ عَنِ الْمَوْضُوعِ فِي هَذِهِ الْأَثْنَاءِ دَخَلَ طَالِبٌ مَتَأَخَّرًا. كَانَ هَذَا الطَّالِبُ غَيْرَ نَاجِحٍ فَلَمْ يَفْهَمْ شَيْئًا مِنَ الدَّرْسِ عَدَا قَلِيلٍ.

alıştırmalar

التدريبات

1- Aşağıda verilen cümleleri örnekte olduğu gibi birleştirerek istisnâ cümleleri yapınız.

- أَحِبُّ الْمَشْرُوبَاتِ - لَا أَحِبُّ عَصِيرَ التَّفَاحِ - أَحِبُّ الْمَشْرُوبَاتِ إِلَّا عَصِيرَ التَّفَاحِ.
1. أَعْطَيْتُ لَكَ كُلَّ نَقُودِي - لَمْ أُعْطِ دِرْهَمَيْنِ.
  2. لَمْ أَكْتُبِ الْوَأَجِبَاتِ - كَتَبْتُ وَاجِبَ التَّعْبِيرِ.
  3. لَا تَفْتَحُ النُّوَابِذَ فِي الْعُرْفَةِ - افْتَحْ وَاحِدَةً مِنْهَا.
  4. نَزَلَ الضِّيُوفُ مِنَ الْحَافِلَةِ - مَا نَزَلَ ضَيْفَانِ.
  5. طَالَعَ عُثْمَانُ كُتُبَ الدَّرْسِ - لَمْ يَطَالِعْ كِتَابَ التَّارِيخِ.

2- Aşağıdaki boşlukları parantez içinden seçeceğiniz uygun istisnâ edatlarıyla doldurunuz.

1. تُرْجِمَتِ كُتُبُهُ فِي حَيَاتِهِ ..... كِتَابًا. (ما عدا - غير - سوى)
2. مَا خَرَجَ أَحَدٌ مِنَ الصَّفِّ ..... الْمُعَلِّمِ. (إلا - غير - سوى)
3. مَا تَرَكَ الْبَيْتَ كُلُّ أَفْرَادِ الْأُسْرَةِ ..... الْأَبْوَانِ. (خلا - غير - إلا)
4. اِحْتَجَّ الْمُوظَّفُونَ الْقَانُونَ الْجَدِيدَ ..... الْمُوظَّفِينَ. (غير - غير - غير)
5. لَمْ يَبْقَ مِنَ الْكِتَابِ ..... صَحِيفَتَيْنِ. (إلا - سوى - غير)

3- Aşağıdaki istisnâ cümlelerinde mustesnânın cümle içinde hangi öge olduğunu belirtiniz.

1. لَمْ يَخْضُرْ سِوَى عَدَدٍ قَلِيلٍ مِنَ الضُّيُوفِ.
2. مَا خَضَرَ الْمَلْعَبَ مَا عدا الْحَكَمَ.
3. قَابَلْتُ رَجُلًا غَيْرَ طَوِيلٍ.
4. مَا تَعَلَّمَ الْعَرَبِيَّةَ غَيْرُ الْمُجِدِّ.
5. قَطَفْتُ الْأَزْهَارَ فِي الْحَدِيقَةِ حَاشَا وَرَدَّةٍ.

4- Aşağıda verilen istisnâ cümlelerindeki mustesnânların uygun irâbda olanını parantez içinden seçiniz.

1. مَا جَاءَ إِلَّا ..... (خُدَيْفَةُ - خُدَيْفَةَ - خُدَيْفَةٍ)
2. مَا قَرَأْتُ سِوَى ..... (دَرَسْتُ وَاحِدًا - دَرَسًا وَاحِدًا - دَرَسٍ وَاحِدٍ)
3. جَاءَ الطُّلَّابُ مَا عدا ..... (أَمْتَعْتُهُمْ - أَمْتَعْتَهُمْ - أَمْتَعْتَهُمْ)
4. مَا قَابَلْتُ الْمُسَافِرِينَ إِلَّا ..... (يَعْقُوبُ - يَعْقُوبَ - يَعْقُوبِ)
5. رَأَيْتُ الطُّلَّابَ إِلَّا ..... (حَامِدٌ - حَامِدًا - حَامِدِ)

5- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere parantez içinde verilenlerden uygun bir mustesnâ minhu getiriniz.

- (الْجُنُودُ، النَّسَاءُ، الْأَصْدِقَاءُ، الرِّسَالُ، الطُّلَّابُ)
1. خَضَرَ ..... الْمُحَاضِرَةَ إِلَّا أَخَاكَ.
  2. مَا وَصَلْتُ ..... إِلَّا رِسَالَتَكَ.
  3. هَرَبَ ..... مِنَ الْمُعَسْكَرِ سِوَى قَائِدِهِمْ.
  4. لَمْ تَسَاعِدْنِي ..... غَيْرُ خَدِيجَةَ.
  5. مَا زَارَنِي ..... إِلَّا صَدِيقٌ

6- Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Biri dışında öğrenciler geldi.
2. Fransızlar dışında turistler ülkelerine döndü.
3. Hasta dışında bütün konuklar yemek yedi.
4. Bu gün derse sadece iki öğrenci geldi.
5. Mardin dışında Türkiye'deki bütün şehirleri gördüm.

7- Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. نَسَيْتُ كُلَّ الْمَوَاعِيدِ خِلا مَوْعِدِ وَاحِدٍ.
2. قَابَلْتُ أَمْسَ أَصْدِقَائِي إِلَّا عُمَرَ.
3. مَا بَعْتُ كُتُبِي غَيْرَ كِتَابِ الْعَرَبِيَّةِ.
4. مَا زُرْتُ الْبُلْدَانَ الْعَرَبِيَّةَ سِوَى مِصْرَ.
5. فَهَمْتُ كُلَّ الْأَسْئَلَةِ مَا عدا سْؤَالًا.

1

İstisna cümlelerini kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 9

Günlük Hayatımızda Arapça başlığı altında yer alan diyalogda hem bu bölümde işlenen istisnâ konusuna giriş yapılmış hem de önceki bölümlerde işlenen konular, anlatılan ifade kalıpları pekiştirilmeye çalışılmıştır.

2

Arapçada istisna üslubunu ve istisnâ edatlarını tanıma, bu edatları kullanma ve kullanıldıkları cümlelerin irâbını yapabilme

İstisnâ

Bir dilbilgisi terimi olarak *istisnâ*, bir nesneyi, kişiyi veya hükmü istisnâ edatları adı verilen bir takım edatlar yardımıyla cümlenin yargısından ayrı tutmak demektir. Arapçada çok kullanılan bu üslup, *-den başka, hariç, dışında, yalnız, sadece, ancak* gibi kelimelerle Türkçeye aktarılır. İstisnâ üslubunda üç unsur bulunur. Öncelikle cümlede bir istisnâ edatı bulunur. İstisnâ edatından sonra istisnâ edilen, hariç tutulan bir kelime yer alır ki buna “mustesnâ” denir. Bir de istisnâ edatından önceki cümle içinde, kendisinden bir şeyin ayrı tutulduğu, hariç tutulduğu genellikle çoğul bir isim bulunur ve buna da “mustesnâ minhu” denir. İstisna edatı mustesnâyı, mustesnâ minhunun dahil olduğu kategorinin dışında tutar. Mansûb isimlerden sayılan mustesnâ her zaman her zaman mansûb olmayabilir.

I- إِيَّ ile istisnâ:

a) Cümle olumluysa ve cümlede mustesnâ minhu bulunuyorsa إِيَّ'dan sonra gelen mustesnâ mansûb olur.

(Hâlit dışında öğrenciler geldi.) **يَحْضُرُ الطُّلَّابُ إِلَّا خَالِدًا.**

b) Cümle olumsuzsa ve cümlede mustesnâ minhu bulunuyorsa إِيَّ'dan sonra gelen mustesnâ ya mansûb olur ya da mustesnâ minhunun irâbına uyar.

(Hâlit dışında öğrenciler gelmedi.) **مَا حَضَرَ الطُّلَّابُ إِلَّا خَالِدًا / خَالِدٌ.**

c) Cümle olumsuz olup, mustesnâ minhu cümlede anılmamışsa bu durumda cümlenin, fâili, mef'ûlun bihi veya mecrûr ismi eksik demektir. Bu durumda mustesnâ cümlede hangi öge eksikse onun yerine geçer ve onun irâbını alır. İki olumsuz edat cümlenin anlamını olumluya çevirir. Cümle bunlar yokmuş gibi de çevrilebilir.

(Hâlit'ten başkası gelmedi.) **مَا حَضَرَ إِلَّا خَالِدٌ.**

(Hâlit'ten başkasını görmedim.) **مَا رَأَيْتُ إِلَّا خَالِدًا.**

(Hâlit'ten başkasına uğramadım.) **مَا مَرَرْتُ إِلَّا بِخَالِدٍ.**

2

Arapçada istisna üslubunu ve istisnâ edatlarını tanıma,
bu edatları kullanma ve kullanıldıkları cümlelerin irâbını
yapabilme

İstisnâ

II- **عَیْرَ ve سِوَى ile istisnâ:** Bunlar birer isim oldukları için kendileri bizzat hareke alabilirler. Kendilerinden sonra gelen aslında mustesnâ olan isimlere muzâf oldukları için onların almaları gereken harekeyi kendileri alırlar.

عَیْرَ ismi irâb alâmetini doğrudan alırken **سِوَى** maksûr bir isim olduğu için takdîri hareketlerle irâb edilir.

(Hâlit dışında öğrenciler geldi.)

حَضَرَ الطُّلَابُ عَیْرَ خَالِدٍ.

(Hâlit dışında öğrenciler gelmedi.)

مَا حَضَرَ الطُّلَابُ عَیْرُ / عَیْرَ خَالِدٍ.

(Hâlit'ten başkası gelmedi.)

مَا حَضَرَ عَیْرُ خَالِدٍ.

(Hâlit'ten başkasını görmedim.)

مَا رَأَيْتُ عَیْرَ خَالِدٍ.

(Hâlit'ten başkasına uğramadım.)

مَا مَرَرْتُ بِعَیْرِ خَالِدٍ.

(Halit dışında arkadaşlar gelmedi.)

مَا حَضَرَ الْأَصْدِقَاءَ سِوَى خَالِدٍ.

(Yararsız bir kitap okudum.)

قَرَأْتُ كِتَابًا عَیْرَ مُفِيدٍ.

عَیْرَ nekira bir isimden sonra gelirse sıfat olur ve nitelediği ismin irâbına uyar.

III- **عَدَا ve خَلَا ile istisnâ:** bu edatlar ya birer mâzî fiil ya da harf-i cer kabul edilirler. Mâzî fiil olarak alınırlarsa kendilerinden sonra gelen mustesnâ mef'ûlun bih olur. Harf-i cer olarak alınırlarsa kendilerinden sonra gelen ve aslında mustesnâ olan isim mecrûr isim olur. **عَدَا**, **خَلَا** edatlarının başına mâ el-masdariyye adı verilen bir **ما** eki getirilirse kendilerinden sonra gelen isim mutlaka mef'ûlun bih olarak mansûb olurlar.

(Hâlit dışında öğrenciler geldi.)

حَضَرَ الطُّلَابُ عَدَا خَالِدًا/خَالِدٍ.

(Hâlit dışında öğrenciler gelmedi.)

مَا حَضَرَ الطُّلَابُ خَلَا خَالِدًا/خَالِدٍ.

(Bir güvercin dışında güvercinler uçtu.)

طَارَتِ الْحَمَامَاتُ مَا عَدَا حَمَامَةً.

3

Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanma

Arapçada Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

... **دنا من**: Birine veya bir şeye yanaştı, yaklaştı

نحن في العشرينيات وأخونا الكبير يُدنو من الأربعين.

(Biz yirmili yaşlardayız, büyük kardeşimiz ise kırkına yaklaşıyor.)

... **أصرَّ على**: Bir konuda ısrar etti

أصرَّ الطبيب على إقفال الستارة من أجل الفحص.

(Doktor muayene için perdeyi kapatmakta ısrar etti.)

... **استهان ب**: Birini veya bir şeyi küçümsedi, hafife aldı

استهان التلميذ بمادّة النحو.

(Öğrenci dilbilgisi dersini hafife aldı.)

4

Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde etme

Arapçada Kalıp İfadeler

“رَبَطَةُ الْجَاشِ / رَبَاطَةُ الْجَاشِ” (ancak, fakat, ne var ki) “إِلَّا أَنْ / عَيْرَ أَنْ” (-olmazsa, -medikçe), “اللَّهُمَّ إِلَّا / إِلَّا إِذَا” (soğukkanlı olmak, soğukkanlılık) yapılarının kullanımı örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

لا يُمكنك الدُّخولُ إلى نادي التَّنيسِ إِلَّا إِذَا كُنْتَ عَضْوًا. (Üye olmadıkça tenis kulübüne giremezsin.)

(O zengin, ancak cimridir.)

هو كثيرُ المالِ عَيْرَ أَنَّهُ بَخِيلٌ.

(Bütün olup bitene rağmen kadın soğukkanlıydı.)

كانتِ المرأةُ رابطةَ الجَاشِ رَعْمَ كلِّ ما جرى.

1 Aşağıdakilerden hangisi bir istisnâ edatı **değildir**?

- A. إِلَّا B. غَيْرَ
C. سِوَى D. حَال
E. حَاشَا

2 “إِحْتَجَّ الْمُوظَّفُونَ الْقَانُونَ الْجَدِيدَ إِلَّا.....” cümlesinde verilen boşluğu aşağıdakilerden hangisi doğru şekilde tamamlar?

- A. مُدَّرِّسٌ B. مُدَّرِّسُونَ
C. مُدَّرِّسِينَ D. مُدَّرِّسَاتُ
E. مُدَّرِّسٍ

3 “ما خَرَجَ الطُّلَّابُ ..... خَالِدٍ.” cümlesinde verilen boşluğa aşağıdakilerden hangisi **gelemez**?

- A. غَيْرِ
B. إِلَّا
C. سِوَى
D. حَاشَا
E. خِلا

4 “رَكِبَ جَمِيعُ السُّيَّاحِ الطَّائِرَةَ ..... دَلِيلُهُمْ.” cümlesinde verilen boşluğu aşağıdakilerden hangisi doğru şekilde tamamlar?

- A. بَعِيرٍ
B. غَيْرٍ
C. خِلا
D. سِوَى
E. غَيْرُ

5 Aşağıdaki istisnâ cümlelerinin hangisi mufarraq bir istisnâ cümlesidir?

- A. مَا أَكَلْتُ إِلَّا خُبْزًا.
B. تَكَلَّمَ الطُّلَّابُ إِلَّا طَالِيًا.
C. حَضَرَ الصِّيَادُونَ إِلَّا وَاحِدًا.
D. هَاجَرَ النَّاسُ إِلَّا الْفُقَرَاءَ.
E. مَا رَأَيْتُ الْأَصْدِقَاءَ إِلَّا صَالِحًا.

6 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde istisnâ unsurlarından biri **eksiktir**?

- A. لَمْ يَكُنْ فِي الْبَيْتِ أَحَدٌ إِلَّا جَدِّي.
B. مَا زَارَنِي فِي الْأَسْبُوعِ الْمَاضِي غَيْرُ صَالِحٍ.
C. لَا أُحِبُّ الْمَشْرُوبَاتِ إِلَّا عَصِيرَ بَرْتَقَالٍ.
D. لَنْ يَرْجِعَ الْمُوظَّفُونَ إِلَى الْعَمَلِ إِلَّا الْمَاهِرُ.
E. تَكَلَّمَ الْمُرَاسِلُونَ سِوَى مُرَاسِلٍ أَجْنَبِيٍّ.

7 “Biri dışında bu gün gazeteleri okumadım.” cümlesinin Arapça karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

- A. لَمْ أَطَالِعِ الصُّحُفَ الْيَوْمَ إِلَّا وَاحِدَةً.
B. أَطَالِعُ الصُّحُفَ إِلَّا وَاحِدًا.
C. طَالَعْتُ الصُّحُفَ الْيَوْمَ إِلَّا وَاحِدًا.
D. سَأَطَالِعُ الصُّحُفَ الْيَوْمَ إِلَّا وَاحِدًا.
E. لَمْ أَطَالِعِ الصُّحُفَ أَمْسَ إِلَّا وَاحِدَةً.

8 “ما كافيًا المُديرُ عدا .....” cümlesinde verilen boşluğu aşağıdakilerden hangisi doğru şekilde tamamlar?

- A. نَاجِحِينَ B. نَاجِحُونَ
C. نَاجِحٍ D. نَاجِحَانِ
E. نَاجِحَاتُ

9 حاشا، خلا، عدا، istisnâ edatları için aşağıda söylenenlerin hangisi doğrudur?

- A. Cümle olumlu ve cümlede mustesnâ minhu varsa ise mahallen mansûb olurlar.
- B. Başlarına ما eklenince olumsuz olurlar.
- C. Mâzî fiil olarak alındıklarında kendilerinden sonraki isim fâil olur.
- D. Bu tür istisnâ cümleleri mutlaka olumsuz olmalıdır.
- E. Birer mâzî fiil veya harf-i cer olarak irâb edilebilirler.

10 أشار الممثل إلى أن الحكومة حققت تقدماً لا ..... ه

- A. على
- B. ب
- C. في
- D. من
- E. عن

1. D

Yanıtınız yanlış ise "İstisnâ Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

2. C

Yanıtınız yanlış ise "إِلا ile İstisnâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

3. B

Yanıtınız yanlış ise "إِلا ile İstisnâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

4. C

Yanıtınız yanlış ise "حاشا، عدا، خلا ile İstisnâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

5. A

Yanıtınız yanlış ise "إِلا ile İstisnâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

6. B

Yanıtınız yanlış ise "عَبْرَ ve سِوَى ile İstisnâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

7. A

Yanıtınız yanlış ise "إِلا ile İstisnâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

8. A

Yanıtınız yanlış ise "حاشا، عدا، خلا ile İstisnâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9. E

Yanıtınız yanlış ise "حاشا، عدا، خلا ile İstisnâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

10. B

Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9

Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. تُوجَدُ فِي حَيَاةِ الْإِنْسَانِ خَمْسُ مَرَاهِلٍ. وَهِيَ الطُّفُولَةُ، الصَّبَا، الشَّبَابُ، الكُهُولَةُ، الشَّيْخُوخَةُ.
2. هُوَ أَنْ يَكُونَ لِلْإِنْسَانِ غَرَضٌ فِي الْحَيَاةِ وَيُنْفِقُ وَقْتَهُ لِلْوُصُولِ إِلَيْهِ.
3. يَجِبُ أَنْ تَقْضِيَ أَوْقَاتَ الْفَرَاغِ فِي أَلْعَابٍ مُفِيدَةٍ وَحَرَكَةٍ جَسْمٍ أَوْ رِيَاضَةٍ.
4. يَعْرِفُ الْإِنْسَانُ كَيْفَ يَخْتَارُ مِنَ الْأُمُورِ مَا يُعْرِئُهُ مِنْ غَرَضِهِ، وَيَتَحَنَّنُ مَا لَا يَنْفَعُ مَعَهُ.
5. يَجِبُ عَلَى الْمَرْءِ أَنْ يَقُومَ بِأَعْمَالِهِ فِي حِينِهَا.

Okuma Anlama 1

Okuma Anlama 2

Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (✓), yanlış olanların yanına da (x) işareti koyunuz.

1. الْبَحِيلُ الَّذِي لَا يُنْفِقُ مِنْ مَالِهِ إِلَّا قَلِيلًا فَهُوَ فَقِيرٌ. (✓)
2. إِنَّ تَحْدِيدَ الْغَرَضِ يُغْلِّقُ مِنَ الْوَقْتِ الشَّيْءَ الْكَثِيرَ. (x)
3. يَكُونُ أَصْحَابُ الْغَرَضِ كُرَّةً فِي يَدِ الظُّرُوفِ تَلْعَبُ بِهِمْ كَمَا تَشَاءُ. (✓)
4. إِذَا صَرَفْنَا أَوْقَاتَ فَرَاغِنَا فِي كَسَلٍ لَمْ نَنْتَفِعْ بِهِ، وَلَمْ يُفِدْنَا الْعَمَلُ. (✓)
5. أَنْ يَكُونَ لِلْإِنْسَانِ غَرَضٌ يَسْعَى إِلَيْهِ هُوَ مِنْ أَسْبَابِ ضِيَاعِ الْوَقْتِ. (✓)

9

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıda verilen cümleleri örnekte olduğu gibi birleştirerek istisnâ cümleleri yapınız.

- أَحِبُّ الْمَشْرُوبَاتِ - لَا أَحِبُّ عَصِيرَ التَّفَاحِ
- أَحِبُّ الْمَشْرُوبَاتِ إِلَّا عَصِيرَ التَّفَاحِ.
1. أَعْطَيْتُ لَكَ كُلَّ نَقُودِي - لَمْ أُعْطِ دِرْهَمَيْنِ.
- أَعْطَيْتُ لَكَ كُلَّ نَقُودِي إِلَّا دِرْهَمَيْنِ.
  2. لَمْ أَكْتُبِ الْوَاجِبَاتِ - كَتَبْتُ وَاجِبَ التَّعْبِيرِ.
- لَمْ أَكْتُبِ الْوَاجِبَاتِ إِلَّا وَاجِبَ التَّعْبِيرِ.
  3. لَا تَفْتَحُ النُّوَافِدَ فِي الْعُرْفَةِ - افْتَحْ وَاحِدَةً مِنْهَا.
- لَا تَفْتَحُ النُّوَافِدَ فِي الْعُرْفَةِ إِلَّا وَاحِدَةً مِنْهَا.
  4. نَزَلَ الضُّيُوفُ مِنَ الْحَافِلَةِ - مَا نَزَلَ ضَيْفَانِ.
- نَزَلَ الضُّيُوفُ مِنَ الْحَافِلَةِ إِلَّا ضَيْفَيْنِ.
  5. طَالَعَ عَثْمَانُ كُتُبَ الدَّرْسِ - لَمْ يَطَالِعْ كِتَابَ التَّارِيخِ.
- طَالَعَ عَثْمَانُ كُتُبَ الدَّرْسِ إِلَّا كِتَابَ التَّارِيخِ.

Alıştırma 2

Aşağıdaki boşlukları parantez içinden seçeceğiniz uygun istisnâ edatlarıyla doldurunuz.

1. تُرْجِمَتْ كُتُبُهُ فِي حَيَاتِهِ مَا عَدَا كِتَابًا.
2. مَا خَرَجَ أَحَدٌ مِنَ الصَّنْفِ إِلَّا الْمَعْلَمُ.
3. مَا تَرَكَ الْبَيْتَ كُلُّ أَفْرَادِ الْأُسْرَةِ إِلَّا الْأَبْوَانِ.
4. اِحْتَجَّ الْمَوْظُفُونَ الْقَانُونَ الْجَدِيدَ غَيْرَ الْمَوْظُفَيْنِ.
5. لَمْ يَبْقَ مِنَ الْكِتَابِ سِوَى صَحِيفَتَيْنِ.

Alıştırma 3

Aşağıdaki istisnâ cümlelerinde mustesnânın cümle içinde hangi öge olduğunu belirtiniz.

1. لَمْ يَخْضُرْ سِوَى عَدَدٍ قَلِيلٍ مِنَ الضُّيُوفِ. (Fâil)
2. مَا حَضَرَ الْمَلْعَبَ مَا عَدَا الْحُكَمَ. (Mef'ûlun bih)
3. قَابَلْتُ رَجُلًا غَيْرَ طَوِيلٍ. (Sıfat)
4. مَا تَعَلَّمَ الْعَرَبِيَّةَ غَيْرُ الْمُجِدِّدِ. (Fâil)
5. قَطَفْتُ الْأَزْهَارَ فِي الْحَدِيقَةِ حَاشَا وَرْدَةٍ. (Mecrûr isim)

9

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 4

Aşağıda verilen istisnâ cümlelerindeki mustesnâların uygun irâbda olanını parantez içinden seçiniz.

1. مَا جَاءَ إِلَّا خَذِيفَةً.
2. مَا قَرَأْتُ سِوَى دَرَسٍ وَاحِدٍ.
3. جَاءَ الطُّلَّابُ مَا عدا أَمْتِعَتَهُمْ.
4. مَا قَابَلْتُ الْمُسَافِرِينَ إِلَّا يَعْقُوبَ.
5. رَأَيْتُ الطُّلَّابَ إِلَّا حَامِدًا.

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere parantez içinde verilenlerden uygun bir mustesnâ minhu getiriniz.

1. حَضَرَ الطُّلَّابُ الْمُحَاضِرَةَ إِلَّا أَخَاكَ.
2. مَا وَصَلْتُ الرِّسَالَةَ إِلَّا رِسَالَتِكَ.
3. هَرَبَ الْجُنُودُ مِنَ الْمُعَسْكَرِ سِوَى قَائِدِهِمْ.
4. لَمْ تَسَاعِدْنِي النَّسَاءَ غَيْرُ خَدِيجَةَ.
5. مَا زَارَنِي الْأَصْدِقَاءَ إِلَّا صَدِيقٌ.

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Biri dışında öğrenciler geldi.
حَضَرَ الطُّلَّابَ إِلَّا وَاحِدًا.
2. Fransızlar dışında turistler ülkelerine döndü.
رَجَعَ السُّيَاحُ إِلَى بِلَادِهِمْ إِلَّا الْفَرَنْسِيِّينَ.
3. Hasta dışında bütün konuklar yemek yedi.
أَكَلَ الطَّعَامَ الضُّيُوفُ كُلُّهُمْ إِلَّا الْمَرِيضَ.
4. Bu gün derse sadece iki öğrenci geldi.
مَا حَضَرَ الدَّرْسَ الْيَوْمَ إِلَّا طَالِبَانِ.
5. Mardin dışında Türkiye'deki bütün şehirleri gördüm.
شَاهَدْتُ جَمِيعَ الْمُدُنِ فِي تَرْكِيَا إِلَّا مَارْدِينَ.

9

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. نَسَيْتُ كُلَّ الْمَوَاعِيدِ خِلا مَوْعِدٍ وَاحِدٍ.

Biri dışında bütün randevuları unuttum.

2. قَابَلْتُ أَمْسَ أَصْدِقَائِي إِلَّا عُمَرَ.

Dün Ömer dışında arkadaşlarımla karşılaştım.

3. مَا بَعْتُ كُتُبِي غَيْرَ كِتَابِ الْعَرَبِيَّةِ.

Arapça kitabı dışında kitaplarımı satmadım.

4. مَا زُرْتُ الْبُلْدَانَ الْعَرَبِيَّةَ سِوَى مِصْرَ.

Mısır dışında Arap ülkelerini ziyaret etmedim.

5. فَهَمْتُ كُلَّ الْأَسْئَلَةِ مَا عِدا سَأَلًا.

Bir soru dışında bütün soruları anladım.

bölümün kelimeleri

كَلِمَاتُ الْقِسْمِ

... أَتَاخَ لِ (etâha li) birine verdi, bağışladı, nasip etti

أَمَّرَ (esmera) ürün, meyve verdi

... اِحْتَجَّ عَلَيَّ (ihtecce 'alâ) bir şeyi protesto etti, karşı çıktı

... احْتَفَظَ بِ (ihtefaza bi) birini veya bir şeyi korudu

أَحْضَرَ (ahdara) getirdi

أَحْلَامَ (ahlâm) hayaller, rüyalar (t.) حُلْمَ (hulm)

اِحْتِيَارَ (ihtiyâr) seçim

أَخَّرَ (ahhare) erteledi

أَخْلَاقِيَّةَ (ahlakîyye) ahlaki, ahlakla ilgili

... اِسْتَهَانَ بِ (istehâne bi) birini veya bir şeyi küçümsedi, hafife aldı

... اَصْرَّ عَلَيَّ (esarra 'alâ) bir konuda ısrar etti

أَفَادَ (efâde) yarar sağladı; ifade etti

اِئْقَالَ (ikfâl) kapama, kilitleme

أَقْلَعَ (akla'a) uçak kalktı

إِلَهِي (ilâhî) ey Tanrım

أُمُورَ (umûr) işler, durumlar (t.) اَمْرَ (emr)

أَمِينَ (emîn) güvenilir; sekreter

اِنْتَفَعَ (intefa) yararlandı, faydalandı

اِنْفَاقَ (infâk) harcama

اِنْقَطَعَ (inkata'a) kesildi, durdu

إِنَّمَا (innema) ancak

أَنْهَى (enhâ) bitirdi

أَوَانَ (evân) anlar (t.) أَنْ (ân)

أَيَّةَ (eyyetu) hangi, hangisi (dişil)

بَاطِلَ (bâtil) boş

بَحِيلَ (bahîl) cimri

بَيْتَ (beyt) şiir beyiti

بَجَنَّبَ (tecennebe) kaçındı, çekindi

تَحَدَّى (tehaddâ) meydan okudu

تَحْدِيد (tahdîd) tanımlama, belirleme

تَصَرَّفَتْ (tasarrafâ) davrandı

... نَعْبِيرُ عَنْ (ta'bir) bir şeyi anlatma

تَقَدُّم (tekaddeme) ilerleme, gelişme

تَقْسِيم (taksîm) bölme, ayırma

جَاءَ (câ'e – yecî'u) gelmek

جَرَى (cerâ) koştu, aktı

جُهْد (cuhûd) gayretler, çabalar (t.) جَهْد، جُهْد (cehd, cuhd)

حَاشَا (hâşa) dışında, haricinde (istisnâ edatı)

... حَافِظًا عَلَى (hâfaza) birini veya bir şeyi korudu

... حَسَبَ (hasbe) –e göre

حُسْنُ الْاِسْتِعْمَال (husnu'l-isti'mâl) iyi kullanma

حَقَّقَ (hakkaka) gerçekleştirdi

حَمَامَات (hamâmât) güvercinler (t.) حَمَامَة (hamâme)

حِينَ (hîn) an

حَاص (hâss) özel

حَدَمَ – يَخْدُمُ (hademe-yahdumu) hizmet etmek

حَسَائِر (hasâ'ir) zararlar, kayıplar (t.) حَسَارَة (hasâra)

حَصَّصَ (hassasa) tahsis etti, ayırdı

خَلَا (halâ) dışında, haricinde, (istisnâ edatı)

... دِفَاعًا عَنْ (difâ'an) bir şeyi veya birini savunma

ذَكِيل (delîl) kanıt, rehber

دَنَا – يَدْنُو (denâ-yednû) birine veya bir şeye yaklaşmak, yanaşmak (من: birine veya bir şeye)

رَاحَة (râha) dinlenmek

رَسَائِل (resâ'il) tezler; mesajlar, mektuplar (t.) رِسَالَة (resâle)

رَئِيس (re'îs) başkan; esas, temel,

زَالَ – يَزُولُ (zâle-yezûlu) yok olmak

رَعِيم (za'im) lider, önder

سَارِق (sârik) hırsız

سَرَقَ – يَسْرِقُ (sereka-yesriku) çalmak

سَمَحَ – يَسْمَحُ (semeha-yesmahu) izin vermek, müsamaha etmek

سَوَى (sivâ) dışında, haricinde (istisnâ edatı)

سَيَّاح (suyyâh) turistler (t.) سَائِح (sâih)

شَبَاب (şebâb) gençlik

شَجَّعَ (şecce'a) teşvik etmek, yüreklendirmek

شَرَّحَ – يَشْرَحُ (şereha-yeşrahu) açıklamak

شَيْخُوخَة (şeyhûhâ) yaşlılık

صَاحِب (sâhabe) arkadaşlık etti

صَادَفَ (sâdefe) rastladı

صَالِح (sâlih) iyi, düzgün

صَلَحَ – يَصْلُحُ (salaha-yasluhu) düzgün olmak, barışmak

ضَيَّاع (diyâ') kayıp

ضَيَّعَ (dayya'a) yitirdi, kaybetti

طَارَ – يَطِيرُ (târe-yetîru) uçmak

طَالَعَ (tâla'a) okudu

طَبَّاشِير (tabâşîr) tebeşir

طُفُولَة (tufûle) çocukluk

عَجَزَ ('acz) eksiklik, açık

عَدَا ('adâ) dışında, haricinde (istisnâ edatı)

عَدَمَ ('adem) yokluk, -sız, -siz

عِشْرِينَيَّات (işrînîyyât) yirmiler

عَضُو ('udv) üye

عُنْوَان ('unvân) başlık, anahat

عُوقِبَ ('ükibe) cezalandırıldı

غَابَ – يَغِيبُ (gâbe-yagîbu) kaybolup gitmek, görünmez olmak

غَاضِب (gâdib) kızgın

غَرَضَ (garad) amaç, hedef

غَيْرَ أَنْ (gayra enne) ancak, fakat

فيما (<i>fimâ</i>) ...şeyde, ... içinde	مُشْتَرِيَات (<i>muşteryât</i>) satın alınanlar
قَضَايَا (<i>kadâyâ</i>) mesele, sorun, dava (t.) قَضِيَّة (<i>kadıyye</i>)	مُعَارِض (<i>mu'âriz</i>) muhâlif, karşıt
يَقْلُقُ - يَقْلُقُ (kalika-yaklaku) endişelenmek (على: bir şeye, bir konuda)	مُعَسْكَر (<i>mu'asker</i>) kamp, kışla
قِيَم (<i>kıyem</i>) değerler, kıymetler (t.) قِيَمَة (<i>kıyme</i>)	مُقَسَّمَة (<i>mukasseme</i>) bölünmüş, ayrılmış
كاملُ الدَّسَم (<i>kâmilu'd-desem</i>) tam yağlı	مُمَثِّل (<i>mumessil</i>) temsilci
كَسَل (<i>kesel</i>) tembellik	مَنْدُوب (<i>mendûb</i>) temsilci, üye
كِلَاهُمَا (<i>kilâhumâ</i>) her ikisi de	مواعيد (<i>mevâ'id</i>) randevular (t.) موعِد (<i>mev'id</i>)
كُهُولَة (<i>kuhûle</i>) orta yaşlılık	مِيزَانِيَّة (<i>mizâniyye</i>) bütçe
كَوَارِث (<i>kevâris</i>) felaketler, afetler (t.) كَارِثَة (<i>kârise</i>)	نَادٍ (<i>nâdin</i>) kulüp
لَا حَظَّ (<i>lâhaza</i>) gözüne çarptı, farkına vardı	نَعِيم (<i>na'im</i>) lüks, nimet, cennet
لَا يَلِيقُ - لَاق (<i>lâka-yeliku</i>) layık, uygun olmak	نُفَايَات (<i>nufâyât</i>) atıklar (t.) نُفَايَة (<i>nufâye</i>)
مُجِدِّ (<i>mucidd</i>) çalışkan, gayretli; ciddi	نُقُصَ - يَنْقُصُ (<i>nakasa-yankusu</i>) eksik olmak
مُحَدَّد (<i>muhadded</i>) belirli	هَاجَرَ (<i>hâcere</i>) göç etti, göçtü
مَحْدُود (<i>mahdûd</i>) sınırlı	هُدَى (<i>huden</i>) doğru yol
مُذْنِب (<i>muznib</i>) günahkar, suçlu	يَهْرُبُ - هَرَبَ (<i>herebe-yehrubu</i>) kaçmak
مَرْء (<i>mer'</i>) kişi	يَجِبُ - وَجِبَ (<i>vacebe-yecibu</i>) gerekmek
مُرَاسِل (<i>murâsil</i>) gazeteci, muhabir	وَجَّهَ (<i>veccehe</i>) yöneltmek
مُشَارَكَة (<i>muşareke</i>) ortaklık, katılım	وُصُول (<i>vusûl</i>) ulaşma
	وَلِيْمَة (<i>velîme</i>) şölen, ziyafet

bölümün deyimleri

تعبيرات الوحدة

إِلَّا إِذَا (<i>illâ izâ</i>) –medikçe, olmazsa
إِلَّا اللَّهُمَّ (<i>Allahumme illâ</i>) –mezse, -mazsa, olmaması halinde
بِاسْتِمْرَارٍ (<i>bi'stimrâr</i>) sürekli
بِجِدِّ (<i>bi-ciddin</i>) ciddiyetle
لَا مَحَالَةَ (<i>la mahâlete</i>) muhakkak
... غَيْرُ صَالِحَةٍ لِي... (<i>gayru sâlih li-</i>) –e uygun değil
رَابِطُ الْجَأَشِ (<i>râbitu'l-ceş</i>) soğukkanlı
رَبَاطَةُ الْجَأَشِ (<i>rebâtatu'l-ceş</i>) soğuk kanlılık

Bölüm 10

Munâdâ

öğrenme çıktıları

1 **Günlük Hayatımızda Arapça 10**
1 Munâdâ yapılarını kullanarak diyalog becerisi geliştirme

3 **Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller**
3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Munâdâ

2 Ey!, Hey! anlamlarında nidâ harflerinden biri ile oluşturulan munâdâ yapılarını tanıyabilme, nidâ üslubunda cümleler kurabilme

Arapçada Kalıp İfadeler

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde etme

Anahtar Sözcükler: • Nidâ النِّدَاءُ • Munâdâ المُنَادَى • Mu'reb Munâdâ المُنَادَى الْمُعْرَبُ • Mebnî Munâdâ المُنَادَى الْمَبْنِيّ • Allah Lafzının Nidası نِدَاءُ لَفْظَةِ اللَّهِ

GİRİŞ

مُقَدِّمَةٌ

Bilindiği üzere her dilde karşınızdaki kişiyi çağırarak veya dikkatini çekmek için kullanılan bir üslup vardır. Arapçada bu üsluba “*en-nidâ*” denilmektedir. Nidâ edatı adı verilen bazı edatlar yardımıyla yapılan bu seslenme biçimi Arapçada zengin sayılacak ifadelerle yapılır. Arapçada munâdâ adı verilen ve kendisine seslenen isim, irâb bakımından farklı durumlarda bulunabilmekte, hattâ bazen atılabilmekte, hafzedilebilmektedir. Bu özellikleri bakımından munâda, mu‘reb munâda ve mebnî munâdâ olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır. Bu dersimizde munâdâ olan isimler dilbilgisi yönünden incelenecek, (ال) takısı almış ve almamış isimlerin nidâsı üzerinde durulacaktır. Verilen metinler yoluyla da bilgiler pekiştirilip öğrencinin bu ifadeleri kullanma becerisi artırılacaktır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 10

العربية في حياتنا اليومية ١٠

Yeni Telefon

Yusuf: Yeni bir akıllı telefon satın almak istiyorum, ne dersin Abdullah?

Abdullah: Bu konudaki görüşümü en iyi bilen sen olduğun halde niçin soruyorsun? Ayrıca eski model de olsa senin bir telefonun var.

Yusuf: Cep telefonunun hayatın bir zorunluluğu haline geldiğini bilmelisin. Akıllı telefon üzerinden parçalar, filimler seyredebilirsin. Buna ek olarak kullanıcıların müzik çalmasına, ses kaydetmesine imkân sağlayan uygulamalarla donatılmış.

Yusuf yeni bir telefon almak için çıkar ve iki saat sonra Abdullah ve iki arkadaşı kafede otururlarken döner.

الهاتفُ الجديدُ

يوسف: أريدُ أنْ أشتريَ هاتفًا ذكيًا جديدًا، ما رأيكَ يا عبدَ الله؟

عبد الله: لماذا تتساءلُ وأنتَ أعلمُ الناسَ برأيي فيه يا يوسفُ. وفضلًا عن ذلكَ لديكَ جوالٌ ولو كان من قديمِ الطرازِ.

يوسف: يجبُ أنْ تعلمَ أنَّ الهاتفَ المحمولَ أصبحَ من ضرورياتِ الحياةِ. تستطيعُ مشاهدةَ المقاطعِ والأفلامِ عبرَ الهاتفِ الذكي، بالإضافة إلى أنها مزودةٌ بخدماتٍ تسمحُ للمستخدمينَ تشغيلَ الموسيقى، وتسجيلَ الصوتِ وغير ذلك.

ويخرج يوسف ليشتري هاتفًا جديدًا ويعود بعد ساعتين وعبد الله وصديقان له جالسون في المقهى.

Abdullah: Hoş geldin kardeşim, çarşı nasıldı?

Yusuf: Çok kalabalık! Ama bir telefon alabilirim. Bu telefona ne dersin?

Abdullah: Allaah! Güle güle kullan. Ne kadar da güzel! Kullanılmış mı, yoksa yeni mi? Kaça aldın arkadaşım bu telefonu?

Yusuf: Kullanılmışla kendimi yormamak için yeni bir telefon aldım. Uzun pazarlıktan sonra üç bin liraya.

Abdullah: Söyle bana Yusuf, bu telefonun özellikleri ne ki değeri buraya varsın.

Yusuf: Özellikleri çok, mesela, iki kamerası var; arka ve ön, çözünürlüğü çok yüksek. Eğlenceli oyunları var, sayılamayacak kadar çok başka özellikleri de var. Bu akıllı telefon, küçük bir bilgisayar.

Faysal: Çok pahalı. Fakat... Sanırım satıcı bu telefonla ilgili olarak seni aldatmış.

Yusuf: Bunu nasıl söylersin kardeşim(iz)!

Faysal: Baksana, ey temiz kalpli kardeşim, her tarafı çizilmiş bunun, almadan önce bakmadın mı?

Yusuf: Ne demek istiyorsun ey Faysal?

Faysal: Demem o ki, bu yeni bir telefon değil, tersine kullanılmış, tamir atölyesine girmiş.

Yusuf: Ey Rabbim (Allah Allah!), fakat satıcı bunun yeni bir telefon olduğuna yemin etmişti.

Abdullah: Bu telefonun garantisi var mı?

Yusuf: Evet kardeşim iki yıl garantisi var. Garanti belgesini dükkân sahibinin bizzat kendisi imzaladı.

Faysal: Değerli kardeşim, her ne olursa olsun, maalesef bu telefon kullanılmış. Dikkatle bakan herkes onun kullanılmış olduğunu anlar. Onu yenisıyla değiştirmeni tavsiye ederim sana.

عبد الله: أهلاً وسهلاً يا أخي، كيف كانت السوق؟

يوسف: يا له من ازدحامٍ شديدٍ! لكن استطعتُ شراءَ هاتفٍ. ما رأيك في هذا الهاتفِ؟

عبد الله: يا الله! مبروك، ما أجملَ هذا الهاتفِ. أ هذا مستعملٌ أم جديدٌ؟ وبكم اشتريته هذا الهاتفِ أيها الصديقُ؟

يوسف: اشتريته هاتفًا جديدًا لئلا أتعب نفسي مع المستعملِ ونمته ثلاثة آلاف ليرة بعد المساومات الطويلة.

عبد الله: أخبرني يا يوسفُ؟ ما هي مزايا هذا الهاتفِ حتى وصلت قيمته إلى هذا الحدِّ؟

يوسف: مزايا كثيرة، منها: أن فيه آلي التصوير: أمامية وخلفية وأما دقة تصويره فعالية جدًا، وألعابٌ مثلية، ومزايا أخرى لا تحصى، وهذا الهاتفُ الذكي عبارة عن حاسوبٍ مصغرٍ.

فَيْصَل: غالٍ جدًا. لكن... أظن أن البائع قد عَشَكَ في هذا الهاتفِ.

يوسف: كيف تقول ذلك يا أختانا؟

فَيْصَل: أنظر يا أخي، يا طيبًا قلبه، أنه قد تحدّث من كلِّ جانبٍ. أ لم ترَ قبلَ شراؤه؟

يوسف: وماذا تعني يا فَيْصَلُ؟

فَيْصَل: أعني أنه ليسَ جديدًا بل مستعملًا. قد دخلَ ورشةَ التصليحِ.

يوسف: يا ربِّ! لكنَّ البائعَ كانَ قد أقسمَ باللهِ إنه هاتفًا جديدًا.

عبد الله: أ لهذا الجوالِ ضمانٌ؟

يوسف: نعم يا أخي فيه ضمانٌ لستين ولقد وقَّع على ورقة الضمانِ صاحبُ المحلِّ بنفسِهِ.

فَيْصَل: يا صديقي العزيز، مهما يكن من أمرٍ، فهذا الهاتفُ للأسفِ مستعملٌ. وكلُّ من ينظرُ إليه بإمعانٍ يفهمُ أنه مستعملٌ وأنصحك أن تُعيِّره بجديده.

Öğrenme Çıktısı

1 Munâdâ yapılarını kullanarak diyalog becerisi geliştirme

Araştır/
Tekrarla 1

Defterinize “Ey Kardeşim”, “Sevgili Anneciğim”, “Ey Arapça öğrenenler” ifadelerini yazarak devamına da uygun cümleler bulunuz.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Kur’ân-ı Kerîm’in “ Bakara Sûresi” 21, 35, “Âl-ı ‘İmrân Suresi” 42, 64, “Nisâ Suresi” 1, 19, 43. ayetlerde ve “Yûsuf Suresi”nde bulunan munâdâları ve irâblarını belirleyiniz.

Anlat/
Paylaş

Arapça öğrenen arkadaşlarınızla birlikte “Ey Allah’ın Resûlü”
“Ey Allah’ın Sevgilisi”
“Ey Öncekilerin ve Sonrakilerin Efendisi” ifadelerini Arapçaya çevirmeye çalışınız.

DİL BİLGİSİ : MUNÂDÂ

القواعد : المُنَادَى

Nidâ, Türkçede Ey!, Hey! anlamlarına gelen nidâ harflerinden biri yardımıyla dikkati çekilmek istenen kişiye seslenme/ünlemedir. Munâdâ ise “kendisine seslenen” anlamına gelir.

Munâdânın bulunduğu ibare bir cümle kabul edilir. Nidâ edatları, bu cümlede çok kullanımdan dolayı düşürülmüş olan *sesleniyorum*, *çağırıyorum* anlamında bir *أَنَادَى* fiilini temsil ederler. Bu nedenle munâdâ olan isim, düşürülmüş kabul edilen bu fiilin mef’ûlun bihi hükmündedirler. Bununla birlikte nidâ edatlarından sonra gelen isimlere mef’ûlun bih denmez, munâdâ denir.

Arapçada belli başlı nidâ edatları şunlardır:

يا، أ، أَي، أَيَا، هَيَا

Bu edatların bazıları hem yakındakiler için hem de uzaktakiler için, bazıları sadece yakındakiler için, bazıları ise sadece uzaktakiler için kullanılır.

يا : Nidâ edatları arasında en çok kullanılanıdır. Hem yakın, hem uzak için kullanılır.

(Ey Muhammed! Ödevini yapmayı ihmal etme.)

يَا مُحَمَّدُ! لَا تُقْصِرْ فِي آدَاءِ وَاجِبِكَ.

أ : Yakındaki birine seslenmekte kullanılır. Daha ziyade klasik dilde görülür.

(Ey Mehmet! Kapıyı kapat.)

أ مُحَمَّدُ! أَعْلِقِ الْبَابَ.

أَي : Hem yakın hem de uzak için kullanılan bir nida edatıdır. Ancak daha çok yakın için kullanıldığı görülmektedir.

(Ey Fatih, doğru sözlü ol.)

أَيُّ فَاتِحُ، كُنْ صَادِقًا.

أَيَا - هَيَا : Her ikisi de uzak için kullanılan nidâ edatlarıdır.

(Ey Sa’id! Beni duyuyor musun?)

أَيَا سَعِيدُ! هَلْ تَسْمَعُنِي؟

(Ey Öğrenci! Boş vakitlerinden yararlan.)

هَيَا طَالِبُ! اسْتَفِدْ مِنْ أَوْقَاتِ فَرَغِكَ.

Görüldüğü üzere nidâ edatları çeşitli olsa da, aralarında en çok kullanılanın (يا) olması dolayısıyla biz konu anlatımımızda öğrencinin konuya hâkimiyetini sağlamak amacıyla bu edat üzerinden örneklemelere gideceğiz. Bununla birlikte öğrenci bilmelidir ki, (يا) nidâ edatı için geçerli olan irâb kurallarının aynısı, diğer nidâ edatları için de geçerlidir.

Munâda i'râb yönünden iki kısma ayrılır:

A-Mu'reb Munâda

B-Mebnî Munâda

A- Mu'reb Munâda

Bu tür munâdâyı mansûb munâda olarak da adlandırabiliriz.

Munâda aşağıdaki durumlarda mansûb olur:

1- Munâda olan isim muzâf ise

يا رَسُولَ اللَّهِ، نحنُ مِنْ أُمَّتِكَ.

(Ey Allah'ın elçisi! Biz senin ümmetindeniz.)

يا طَالِبَ الْعِلْمِ، كُنْ مُجِدًّا.

(Ey ilmi isteyen kişi! Gayretli ol.)

يا مُعَلِّمِي الْعَرَبِيَّةِ، نَشْكُرُكُمْ عَلَى اِهْتِمَامِكُمْ بِالطَّلَبَةِ.

(Ey Arapça öğretmenleri! Öğrencilerle ilgilendiğiniz için size teşekkür ediyoruz.)

يا طَالِيَاتِ الْجَامِعَةِ، نَشْكُرُكُمْ عَلَى تَفَوُّقِكُنَّ.

(Ey üniversitenin kız öğrencileri! Üstün başarınızdan dolayı size teşekkür ediyoruz.)

Yukarıdaki cümlelerde altı çizili isimler munâda ve aynı zamanda muzâftırlar. Muzâf oldukları için de mansûbdurlar. Yukarıdaki cümlelerin irâbı şu şekildedir:

(Ey Allah'ın elçisi! Biz senin ümmetindeniz.)

يا رَسُولَ اللَّهِ، نحنُ مِنْ أُمَّتِكَ.

يا	: Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.
رَسُولَ	: Munâda mansûb, nasb alâmeti sonundaki fetha, aynı zamanda muzâftır.
اللَّهِ	: Muzâfun ileyh, mecrûr cer alâmeti sonundaki kesra.
نحنُ	: Mubtedâ, mahallen merfû (çünkü zamirler mebnîdir).
(مِنْ أُمَّتِكَ)	: Mubtedânın haberidir, mahallen merfûdur, çünkü şibih cümledir.
مِنْ	: Harf-i cer
أُمَّتِكَ	: (أُمَّةٍ) Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, ayrıca muzâf; (ك) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr (çünkü zamirler mebnîdir).

يا مُعَلِّمِي الْعَرَبِيَّةِ، نَشْكُرُكُمْ عَلَى اِهْتِمَامِكُمْ بِالطَّلَبَةِ.

(Ey Arapça öğretmenleri! Öğrencilerle ilgilendiğiniz için size teşekkür ediyoruz.)

يا	: Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.
مُعَلِّمِي	: Munâda mansûb, nasb alâmeti sonundaki yâ (ي), çünkü düzenli eril çoğul, aynı zamanda muzâftır (muzâf olduğu için sonundaki nûn – ن – düşmüştür).

العَرَبِيَّة	: Muzâfun ileyh, mecrûr cer alâmeti sonundaki kesra.
نَشْرُكُمْ	: Muzâri fiil, birinci çoğul şahıs kipi, fâili gizli zamir (نَحْنُ), sonundaki (كُمْ) zamiri mef'ûlun bihtir, mahallen mansûbdur (çünkü zamirler mebnîdir).
على	: Harf-i cer
اهْتِمَامِكُمْ	: (اهْتِمَامٌ) Mecrûr, cer alameti sonundaki kesra, ayrıca muzâf, (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.
بِالطَّلَبَةِ	: (ب) Harf-i cer, (الطَّلَبَةُ) mecrûr, cer alameti sonundaki kesra.

يا طالبات الجامعة، نشكركن على تفوقكن.

(Ey üniversitenin kız öğrencileri! Üstün başarınızdan dolayı size teşekkür ediyoruz.)

يا	: Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.
طالبات	: Munâda mansûb, nasb alâmeti sonundaki kesra, çünkü düzenli dişil çoğul, aynı zamanda muzâftur.
الجامعة	: Muzâfun ileyh, mecrûr cer alâmeti sonundaki kesra.
نشكركن	: Muzâri fiil, birinci çoğul şahıs kipi, fâili gizli zamir (نَحْنُ), sonundaki (كنن) zamiri mef'ûlun bihtir, mahallen mansûbdur (çünkü zamirler mebnîdir).
على	: Harf-i cer
تفوقكن	: (تَفُوقٌ) Mecrûr, cer alameti sonundaki kesra, ayrıca muzâf, (كنن) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

Munâdânın muzâf, dolayısıyla mansûb olduğu durumlara Kur'ân-ı Kerîm'den aşağıdaki ayetleri örnek olarak vermek mümkündür:

﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمُ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ﴾ (Âli İmran Sûresi, 65)

﴿يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ...﴾ (Abkâf Sûresi, 31)

Mutekellim Yâ'sına (I. Tekil Şahıs Zamiri) Muzâf olan ismin Munâdâsı:

Mutekellim yâ'sına muzâf olan isimler munâdâ olduklarında munâdânın sonundaki yâ'u'l-mutekellim'in sâkin kalması, fethalı okunması veya yâ'u'l-mutekellim hazf edilerek yerine munâdânın kesra ile kalması seçeneklidir.

يا صاحبي! تَمَهَّلْ. (Ey arkadaşım! Yavaş ol.)

يا صاحبي! تَمَهَّلْ.

يا صاحبي! تَمَهَّلْ.

Anne (أُمُّ), Baba (أَب) kelimeleri yâ'u'l-mutekellime muzâf olduklarında ise aşağıdaki şekillerde bulunabilirler:

a. Yukarıda olduğu gibi sâkin okunabilirler:

يا أُمِّي! لا تَتَشَاءَمِي. (Ey anneciğim, karamsar olma.)

يا أَبِي! لا تَتَشَاءَمْ. (Ey babacığim, karamsar olma.)

b. Ya da sonlarından yâ'u'l-mutekellim hazf edilip, buna işaret olmak üzere bir kesra ile bırakılır:

يا أُمَّ! (Ey anneciğim!)

يا أَب! (Ey babacığım!)

c. Yâ'u'l-mutekellim açık tâ harfine çevrilip kesralı veya fethalı okunabilir:

يا أُمَّتِ veya يا أُمَّتِ (Ey Anneciğim.)

يا أَبَّتِ veya يا أَبَّتِ (Ey babacığım.)

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ.

(Hani Yusuf babasına “Ben rüyamda on bir yıldızla güneş ve ayı gördüm. Onları bana secde ederlerken gördüm.” demişti. *Yusuf Sûresi*, 4)

2- Munâdâ Şebîh bi'l-Muzâf ise:

Şebîh bi'l-muzâf ibaresi, *muzâfa benzeyen* anlamına gelir. Burada anlatılmak istenen muzâf olarak görülen isim ile ondan sonra gelen isim arasında gramatik bir ilişki değil de bir anlam ilişkisi olduğudur. Diğer bir ifâde ile şebîh bi'l-muzâf, anlamı kendisinden sonraki isimle tamamlanan muzâftır. Bu muzâf türü genellikle İsm-i Fâil, İsm-i Mefûl veya İsm-i Tafdilden meydana gelir.

يا نَافِعًا عِلْمُهُ! لَكَ الْجَنَّةُ. (Ey ilmi faydalı olan kişi! Cennet senindir.)

يا مُهْمَلًا وَاجِبُهُ! اجْتَهِدْ. (Ey görevini ihmâl eden! Çalış.)

يا مُتَقِنًا عَمَلَهُ، إِنَّ النَّاسَ سَيُقَدِّرُونَكَ. (Ey işini iyi yapan kişi! İnsanlar seni takdir edeceklerdir.)

يا صَاعِدًا جَبَلًا! حَافِظْ عَلَى تَوَازُنِكَ. (Ey dağa tırmanan! Dengeni koru.)

Bu munâdâ türünün irâbının örnekleri aşağıda verilmiştir.

يا نَافِعًا عِلْمُهُ! لَكَ الْجَنَّةُ. (Ey ilmi faydalı olan kişi! Cennet senindir.)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

نَافِعًا : Munâdâ, şebîh bi'l-muzâf, mansûb, nasb alâmeti sonundaki fetha.

عِلْمُهُ : (نَافِعًا), (عِلْمُهُ) ism-i fâilinin fâilidir, merfûdur, ref alâmeti sonundaki dammedir. Aynı zamanda muzâftır. (هُ) zamiri muzâfun ileyhtir, mahallen mecrûdur.

لَكَ : (ل) Harf-i cer, (لَكَ) mahallen mecrûdur. (لَكَ) şibih cümle halinde öne geçmiş haberdur, mahallen merfûdur.

الْجَنَّةُ : Geride kalmış mubtedadır, merfûdur, ref alâmeti sonundaki dammedir.

يا مُتَقِنًا عَمَلَهُ، إِنَّ النَّاسَ سَيُقَدِّرُونَكَ. (Ey işini iyi yapan kişi! İnsanlar seni takdir edeceklerdir.)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

مُتَقِنًا : Munâdâ, şebîh bi'l-muzâf, mansûb, nasb alâmeti sonundaki fetha.

عَمَلَهُ : (مُتَقِنًا), (عَمَلَهُ) ism-i fâilinin mefûlûdür. Mansûbdur, nasb alâmeti sonundaki fethadır. Aynı zamanda muzâftır. (هُ) zamiri muzâfun ileyhtir, mahallen mecrûdur.

- إِنَّ : (إِنَّ) ve grubu edatlarındandır. İsmi nasb, haberini ref eder.
- النَّاسَ : (إِنَّ)'nin ismidir. Mansûb, nasb alâmeti sonundaki fethadır.
- سَيُقَدَّرُونَكَ : (إِنَّ)'nin haberidir. Fiil cümlesi şeklinde gelmiştir mahallen merfûdur. Başta bulunan (س) harfi gelecek zaman ifade eder, irâbda yeri yoktur. يُقَدَّرُونَ muzâri fiil merfû ref alâmeti sonundaki nûn harfidir. Fâili sonunda bulunan vâv (و) harfidir. Mahallen merfûdur. (مَكَ), mef'ûlun bihtir, mahallen mansûbdur.

3- Nekra Gayr-ı Maksûde ise:

Bu ibare, doğrudan kast edilmemiş belirsiz isim anlamındadır. Munâdâyı duyan özel olarak kendisinin kast edildiğini düşünmez. Örneğin depremde enkaz altında kalan birinin “Yardım edin?” diye bağırması veya bir âmânın seslendiği kişinin kim olduğunu bilmeden seslenmesi gibi durumlardır. “Ey hizmetli! Gel de burayı siliver!” derken, hizmetliler odasından hangisi olursa olsun bir hizmetlinin gelip bulunduğunuz yerin silmesini istiyorsanız, bu durumda seslenen kişi “nekra gayr-ı maksûde” olmaktadır. Eğer siz koridorun sonunda bir hizmetli gördünüz ve adını bilmediğiniz için ona seslenerek gelip bulunduğunuz yeri silmesini istiyorsanız, bu durumda seslenen kişi nekra maksûde olmaktadır. Örneklerle anlamaya çalışalım. Aşağıdaki örneklerde kullanılan munâdaların tümü nekra gayr-ı maksûde türündendir.

(Ey adam! Beni ölümden kurtar.) يَا رَجُلًا! خَلِّصْنِي مِنَ الْمَوْتِ

(Ey Gâfil ! Uyanık ol.) يَا غَافِلًا! تَنَبَّهْ.

(Güneş battı. Ey oruçlular!) غَرَبَتِ الشَّمْسُ يَا صَائِمِينَ.

(Ey Müslüman kadınlar! İsrâf etmeyiniz.) يَا مُسْلِمَاتِ! لَا تُسْرِفْنَ.

Şimdi nekra gayr-ı maksûde biçiminde kullanılan munâdânın yer aldığı cümlelerin irâbını yapalım.

(Ey Gâfil ! Uyanık ol.) يَا غَافِلًا! تَنَبَّهْ.

يَا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

غَافِلًا : Munâdâ, nekra gayr-ı maksûde, mansûb, nasb alâmeti sonundaki fetha.

تَنَبَّهْ : Emir fiili sükûn üzere mebnî. Fâili gizli bir (أَنْتَ) zamiri.

(Ey Müslüman kadınlar! İsrâf etmeyiniz.) يَا مُسْلِمَاتِ! لَا تُسْرِفْنَ.

يَا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

مُسْلِمَاتِ : Munâdâ, nekra gayr-ı maksûde, mansûb, nasb alâmeti fetha yerine sonunda görülen kesra, çünkü cem'î müennes sâlim, yani düzenli dişil çoğuldu.

لَا : Lâ en-nâhiye

تُسْرِفْنَ : Emir fiili sükûn üzere mebnî. Fâili sonundaki nûn-u nisvedir.

B- Mebnî Munâdâ

Bu tür munâdâlar merfû durumlarıyla mebnîdirler, ancak mahallen mansûb olarak irâb edilirler. Bu munâdâ türü iki şekilde gelir:

1- Munâdâ ‘Alem Mufred ise:

‘Alem mufred, munâdânın muzâf veya şebîh bi’l-muzâf gibi izâfet formuna girmemiş özel isim anlamındadır.

(Ey Âsım! Muhtaçlara yardım et.)	يا عاصِمُ! سَاعِدِ الْمُحْتَاجِينَ.
(Ey Muhammet!)	يا مُحَمَّدُ!
(Ey Muhammetler!)	يا مُحَمَّدُونَ!
(Ey Zeynep!)	يا زَيْنَبَاتُ!

Yukarıdaki örnekleri ele alırsak, يا زَيْنَبَاتُ, يا مُحَمَّدُ, يا مُحَمَّدُونَ ibarelerinde munâdâ olan alemler damme üzere mebnî, mahallen mansûbtur. Örneğinde ise munâdâ olan mufred alem, çoğul formunda olduğundan vâv üzere mebnîdir ve mahallen mansûbtur.

(Ey Âsım! Muhtaçlara yardım et.) يا عاصِمُ! سَاعِدِ الْمُحْتَاجِينَ.

- يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.
- عاصِمُ : Munâdâ, damme üzere mebnî, ‘alem mufred olduğu için mahallen mansûbtur.
- سَاعِدِ : Emir fiil, sükûn üzere mebnî. Fâili gizli bir (أَنْتَ) zamiri.
- الْمُحْتَاجِينَ : Mef’ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sonundaki yâ harfi, çünkü düzenli eril çoğul.

2- Munâdâ Nekra Maksûde ise:

Adını bilmediğimiz fakat karşımızda duran belli kişi (ya da kişilere) seslenişimizde munâdâ olan sözcük ref üzere mebnîdir. Örnek:

(Ey adam! Elimden tutsana.)	يا رَجُلُ! خُذْ يَدِي.
(Ödüllerinizi alınız. Ey kazananlar!)	خُذُوا جَوَائِزَكُمْ يا فائِزُونَ!
(Ey baba! Çocuklarını hayra alıştırdı.)	يا وَالِدُ! عَوِّذْ أَوْلَادَكَ عَلَى الْخَيْرِ.
	﴿قُلْنَا يَا نَارُ! كُونِي عَلَى إِبْرَاهِيمَ بَرْدًا وَسَلَامًا﴾
(Biz de, “Ey ateş” dedik, “İbrâhim için serin ve zararsız ol!”)	(Enbiyâ Suresi, 69)

(Ey adam! Elimden tutsana.) يا رَجُلُ! خُذْ يَدِي.

- يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.
- رَجُلُ : Munâdâ, damme üzere mebnî, mahallen mansûb.
- خُذْ : Emr-i hâzır, ikinci tekil şahıs, eril kipi. Fâili gizli bir (أَنْتَ) zamiri.
- يَدِي : Harf-i cer. يَدٍ mecrûr isim, aynı zamanda muzâf. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

(Ödüllerinizi alınız. Ey kazananlar!)

خُذُوا جَوَائِزَكُمْ يَا فَائِزُونَ.

- خُذُوا** : Emr-i hâzır, ikinci çoğul şahıs, eril kipi, fâili sonundaki vâv harfi.
- جَوَائِزَكُمْ** : (جَوَائِزَ) Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sonundaki fetha. Aynı zamanda muzâf. (كُمُ) muzâfun ileyh mahallen mecrûr.
- يَا** : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.
- فَائِزُونَ** : Munâdâ, nekra maksûde olduğu için vâv üzere mebnî (çünkü düzenli eril çoğul), mahal- len mansûb.

dikkat

Nekra maksude olan munâdâ bir sıfat ile niteleniyorsa, merfû yerine mansûb olur. Bu sıfat, tek bir kelime olabileceği gibi, bir cümle veya şibih cümle de olabilir.

(Ey bilge adam.)

يَا رَجُلًا حَكِيمًا.

(Ey bilginleri seven kral.)

يَا مَلِكًا يُحِبُّ الْعُلَمَاءَ.

(Ey Kudus'lü adam.)

يَا رَجُلًا مِّنَ الْقُدْسِ.

Yukarıda verilen munâdâ türleri başına **ال** takısı almamış munâdâ türleridir. Başına Lâmu't-Ta'rif almış isimlerin munâdâsı aşağıda verilmiştir.

3- Munâdâ Harfu't-Ta'rif (**ال** Takısı) Almış Bir İsimse:

Bu tür isimlerin munâdâsında iki durum söz konusudur.

a. Nidâsı yapılacak ismin başına, eril isimlerde **أَيُّهَا, dişil bir isimlerde ise **أَيَّتُهَا** getirilmesi:**

- Munâdânın başına, eril bir isimse **أَيُّهَا**, dişil bir isimse **أَيَّتُهَا** getirilerek yapılır. Bu edatlar **أَيُّ** ve **هَآ** u't-Tenbîh adı verilen bir **ها** ikilisinden veya **أَيُّ** ve **هَآ** ikilisinden oluşur. Munâdânın önüne geçerek kendileri munâdâ olurlar. Bu edatlardan sonra gelen ve aslında munâdâ olan isim muştak (bir fiilden türemiş) ise sıfat, câmid (bir fiilden türememiş) ise bedel kabul edilir.

(Ey İnsân! Mütevâzî ol.)

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ! كُنْ مُتَوَاضِعًا.

(Ey kadın! Çocuklarını terbiye etmen ne güzel.)

يَا أَيَّتُهَا الْمَرْأَةُ! مَا أَجْمَلٌ أَنْ تُهْدَبَ أَوْلَادَكَ.

(Ey ciddi çalışan kişi! Başarı yandaşın olacak.)

يَا أَيُّهَا الْمُجِدُّ! سَيَكُونُ النَّجَاحُ حَلِيقَكَ.

﴿يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَةً﴾

(Ey huzura kavuşmuş nefis! Razi ve razi olunmuş bir halde Rabbine dön. *Fecr Sûresi*, 27-28)

(Ey İnsân! Mütevâzî ol.)

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ! كُنْ مُتَوَاضِعًا.

يَا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

أَيُّهَا : **أَيُّ** munâdâ, damme üzere mebnî, mahallen mansûb, nekra maksûdedir. (**هَآ**) **هَآ** u't-tenbîh, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

الإنسانُ : Câmîd bir isim olduğu, yani bir fiilden türemediği için bedeldir.
 كُنْ : (كَانَ) ve grubu fiillerdendir. İsmi ref, haberini nasb eder. Emir fiilidir. İsmi gizli bir (أَنْتَ) zamiridir.
 مُتَوَاضِعًا : (كَانَ)'nin haberidir. Mansûbdur, nasb alâmeti sonundaki fethadır.
 (Ey öğretmen!) يا أَيُّهَا الْمُعَلِّمُ!

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.
 أَيُّهَا : (أَيُّ) Munâdâ, damme üzere mebnî, mahallen mansûb nekra maksûdedir. ها hâ'u't-tenbîh, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.
 الْمُعَلِّمُ : Muştak (bir fiilden türemiş) bir isim olduğu için sıfattır.

dikkat

Allâh Kelimesinin Nidâsı aşağıdaki şekillerde yapılmaktadır:

الله kelimesi أل takısı ile belirli bir kelime olmasına rağmen munâdâsında أَيُّهَا veya هذا kelimeleri kullanılmaz. Bunlar yerine nidâsı يا edatıyla yapılır. الله gibi. Allâh isminin nidâsında çoğu zaman يا edatı yerine ismin sonuna şeddeli ve fethalı bir mîm eklenerek (اللَّهُمَّ) biçiminde yapılır.
 (Ey Allâhım benimle ol.) اللَّهُمَّ كُنْ مَعِي.

الله : Munâdâ, damme üzere mebnî, mahallen mansûb. (م) Sonundaki şeddeli mîm harfi hazf edilmiş bir nidâ edatının yerine gelmiştir.
 كُنْ : (كَانَ) grubundan. İsmi ref, haberini nasb eder. Burada fiil emir formunda olduğu için ismi gizli bir (أَنْتَ) zamiridir.
 مَعِي : (مَعَ) birlikte, beraber anlamında zarf, muzâf, (ي) muzâfun ileyh mahallen mecrûrdur.

b. Nidâsı yapılacak ismin başına erillerde هذا, dişillerde ise هَذِهِ getirilmesi:

Bu işaret isimleri munâdâdan önce geldikleri için asıl munâdânın yerine munâdâ olurlar. Asıl munâdâ olan isim müştaksa sıfat, câmîd ise sıfat veya bedel kabul edilir.

(Ey adam! Dinlen.)

يا هذا الرَّجُلُ! اسْتَرْخ.

(Ey kız öğrenci! Çalış.)

يا هذهِ الطالبة! اجْتَهِدي.

يا هذا الرَّجُلُ! اسْتَرْخ.

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.
 هذا : Munâdâ, mahallen mansûb.
 الرَّجُلُ : Bedel, çünkü câmîd (bir fiilden türememiş).
 اسْتَرْخ : Emir fiili, ikinci tekil şahıs, eril; fâili gizli zamir (أَنْتَ).

يا هذه الطالبة! اجتهدِي.

- يا : Nidâ harfî, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.
 هذه : Munâdâ, mahallen mansûb.
 الطالبة : Sıfat, çünkü muştak (طلب) fiilinden türemiş.
 اجتهدِي : Emir fiili, ikinci tekil şahıs, dişil; fâili muhataba yâ'sı (ي).

Öğrenme Çıktısı

2 Ey!, Hey! anlamlarında nidâ harflerinden biri yardımıyla gelmesi istenen, dikkati çekilmek istenen kişiye seslenme / ünleme üslubu yapısını kavrama, bu edatlardan sonra gelen ve munâdâ adı verilen ismi tanıyabilme, bu üslupta cümleler kurabilme ve örneklerle pekiştirme

Araştır/
Tekrarla 2

Konuyu anlayıp anlamadığımızı belirlemek için kendimize bazı sorular yöneltelim.

1. İbrahim, Muhammet, Halit gibi özel isimlere nasıl Arapçadaki nidâ üslubuyla nasıl sesleniriz?
2. Tamlamaya girmiş isimlerin nidâsında munâdâ nasıl hareketlenmektedir.
3. ال takısı almış isimlerin nidâsı ve irâbı nasıl olmaktadır?

İlişkilendir/
Karşılaştır

Kur'an-ı Kerim, "Enbiyâ Sûresi" 69, "Bakara Sûresi" 35, "Kâfirûn Sûresi" 1, "Fecr Sûresi" 21. ayet-i kerimelerdeki munâdâları inceleyiniz.

Anlat/
Paylaş

Yakın arkadaşlarınızın özel isimlerini kullanarak onlara Arapça sesleniniz. "Ey .....'nın annesi", "Ey .....'nın babası" şeklinde tamlamalarla nidâ üslubu kurunuz.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİLLER

بَعْضُ الْأَفْعَالِ الْمُسْتَعْمَلَةِ مَعَ حُرُوفِ الْجَرِّ

sonuç verdi, neticelendi

أَسْفَرَ عَنْ ...

أَعْتَقِدُ أَنَّ الْحَوَارِ بَيْنَ الشَّعْبَيْنِ سَتُسْفَرُ عَنْ نَتَائِجٍ إِجْجَابِيَّةٍ.

(İki toplum arasındaki diyalogun olumlu sonuçlar vereceğine inanıyorum.)

أَسْفَرَ لِقَاءَ الرَّئِيسَيْنِ عَنِ اتِّفَاقٍ وَثِيقٍ حَوْلَ الْمَشَاكِلِ فِي الْمِنْطَقَةِ.
(İki başkanın görüşmesi bölgedeki sorunlarla ilgili sağlam bir anlaşma ile sonuçlandı.)

لَمْ يُسْفِرِ الْإِجْتِمَاعُ عَنْ شَيْءٍ كَمَا كُنَّا نَتَوَقَّعُ.
(Beklediğimiz gibi toplantıdan bir sonuç çıkmadı.)

öngördü, hükme bağladı

نَصَّ عَلَيَّ ...

نَصَّتِ الْاِتِّفَاقِيَّةُ عَلَى التَّعَاوُنِ وَتَحْسِينِ الْعِلَاقَاتِ بَيْنَ الْبَلَدَيْنِ.
(Anlaşma iki ülke arasında yardımlaşma ve ilişkilerin iyileştirilmesini öngördü.)

وَقَّعَ الطَّرْفَانِ الْمُعَاهَدَةَ الَّتِي تَنْصُ عَلَى عَدَمِ اِغْتِدَاءِ.
(İki taraf saldırmazlığı öngören anlaşmayı imzaladı.)

دُسْتُورُ دَوْلَتِنَا يُنصُّ عَلَى حُرِّيَّةِ التَّعْبِيرِ الَّتِي تُمَارَسُ وَفَقاً لِلْقَوَانِينِ.
(Devletimizin anayasası kanunlara uygun olarak yapılan ifade özgürlüğü öngörür.)

-e ağır bastı, -i baskıladı,
-e çöktü

طغى على ...

طَعَّتْ عَلَيْهِ الْحَمَاسَةُ وَهَجَمَ عَلَى الْأَعْدَاءِ بَعْتَةً.
(Ona yiğitlik ağır bastı (yiğitlik damarı tuttu) ve aniden düşmana saldırdı.)

الغازاتُ الضَّارَّةُ قَدْ طَعَّتْ عَلَى الْأَوْكْسِجِينِ فِي الْهَوَاءِ الَّذِي
نَتَنَفَّسُ بِهِ.
(Zararlı gazlar soluduğumuz havadaki oksijeni baskıladı.)

طغى على عُمرَ حُزْنَ عِنْدَمَا عَلِمَ أَنَّ وَالِدَهُ قَدْ مَرَضَ.
(Babasının hasta olduğunu öğrenince Ömer'e bir hüznün çöktü.)

Öğrenme Çıktısı

3 Harf-i cerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanma

Araştır/
Tekrarla 3

Yukarıda verilen harf-i cerli fiilleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Kur'an-ı Kerim, "el-Muddesir Sûresi" 34, "en-Nâziât Sûresi" 17, 37, "Tâhâ Sûresi" 24, 43. ayet-i kerimelerde geçen **أَسْفَرَ** ve **طَغَى** fiillerinin anlamları ile buradaki anlamları karşılaştırınız inceleyiniz.

Anlat/
Paylaş

Yukarıda kullanılan harf-i cerli fiillerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعْبِيرَاتُ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ

رُوَيْدًا رُوَيْدًا

Yavaş yavaş

كان القلق سائدًا في بَيْتِنَا، لكنَّ بعدَ حينٍ أخذَ السرورُ والسعادةُ يَحِلَّانِ محلَّه رويدا رويدا.
(Evimizde endişe hâkimdi. Fakat bir süre sonra yerini yavaş yavaş sevinç ve mutluluk almaya başladı.)

أخذتْ أسعارُ النفطِ تَنْخَفِضُ رُوَيْدًا رُوَيْدًا.
(Petrol fiyatları yavaş yavaş düşmeye başladı.)

لاحظَ المُوَاطِنونَ أَنَّ الأُمُورَ تَسِيرُ مِنْ سَيِّئٍ إِلَى جَيِّدٍ رُوَيْدًا رُوَيْدًا.
(Vatandaşlar işlerin yavaş yavaş kötüden iyiye doğru gittiğini anladı.)

على قَيْدِ الحَيَاةِ

Sağ, canlı

لَمَّا وَصَلَتْ سَيَّارَةُ الْإِنْقَازِ إِلَى مَكَانِ الْحَادِثِ كَانَ السَّائِقُ مَا زَالَ عَلَى قَيْدِ الْحَيَاةِ.
(Ambulans olay yerine ulaştığında şoför hâlâ yaşıyordu.)

أَوَّلُ وَاجِبٍ عَلَى الْجُنْدِيِّ هُوَ الْبَقَاءُ عَلَى قَيْدِ الْحَيَاةِ.
(Askerin ilk görevi hayatta kalmaktır.)

كَانَ قَدْ شُوهِدَ الْقَتِيلُ لِلْمَرَّةِ الْأَخِيرَةِ هُنَا عَلَى قَيْدِ الْحَيَاةِ.
(Maktul son olarak burada sağ olarak görülmüştü.)

يَا لَهُ مِنْ ...

Ne iyi! / Ne kötü! / Ne ...

(Ne tuhaf bir durum!)

يَا لَهُ مِنْ أَمْرٍ عَجِيبٍ!

(Ne büyük bir adam!)

يَا لَهُ مِنْ رَجُلٍ عَظِيمٍ!

(Ne (güzel bir) öneri!)

يَا لَهُ مِنْ اقْتِرَاحٍ!

(Ne (kötü bir) hata!)

يَا لَهُ مِنْ خَطَا فَاَحْشٍ!

(Ne büyük rezalet!)

يَا لَهَا مِنْ فَضَاحَةٍ!

[Sen ne biçim öğrencisin! (olumsuz), Sen ne yaman öğrencisin! (olumlu)]

يَا لِكَ مِنْ طَالِبَةٍ.

(Ne güzel bir sürpriz!)

يَا لَهَا مِنْ مُفَاجَأَةٍ جَمِيلَةٍ!

بلا جَدْوَى / بدونِ جَدْوَى / دونَ جَدْوَى

Yarasız, faydasız, boşuna

أَعْلَنْتِ الْحُكُومَةَ مَجْمُوعَةً مِنَ التَّدَابِيرِ لِدَعْمِ عُمَلَتِهَا لَكِنْ بِلا جَدْوَى.
(Hükümet parasını desteklemek için bir takım önlemler açıkladı ama faydasız (ama işe yaramadı).)

تَكَلَّمْتُ مَعَ صَدِيقَتِي بِلا جَدْوَى لِأَنَّهَا لَا تَفْهَمُنِي.
(Kız arkadaşımınla boşa konuştum çünkü beni anlamıyor.)

يَبْدُو أَنَّ جُهُودَ مُكَافَحَةِ الإِزْهَابِ فِي الشَّرْقِ الأَوْسَطِ دونَ جَدْوَى.
(Ortadoğu'da terörle mücadele çabaları işe yaramamış görünüyor.)

حَاوَلَ الأَطِبَّاءُ تَوْعِيَةَ النَّاسِ عَلَى أَضْرَارِ التَّدخينِ لَكِنْ بِدونِ جَدْوَى.
(Doktorlar sigara içmenin zararlarına karşı insanları bilinçlendirmeye çalışıyor ama boşuna.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde etme

Araştır/
Tekrarla 4

Yukarıda verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/
Karşılaştır

Arapça gazetelerde geçen başlıkları inceleyiniz. Bu başlıklarda geçen kalıp ifadeleri şimdiye kadar öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/
Paylaş

Yukarıda kullanılan kalıp ifadelerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

لِنُضْحِكَ قَلِيلًا مَعَ جُحَا!

- كان جُحَا يتحدث مع امرأته ذات لَيْلَةٍ فقال لها: سأذهب صباح غَدٍ أقطع بعضَ الخَشَبِ مِنَ العَابَةِ، وإذا كان الجوُّ جميلاً فسوف أروحُ إلى الحَقْلِ. فقالت امرأته: قُلْ إن شاء الله. فأجابها: ولماذا يَلْزَمُ ذلك؟ لا تَحُلُو المسألة إلا من شَيْئَيْنِ: إما أن أجمع الخَشَبَ، أو أذهب إلى الحَقْلِ. وفي الصباح خرج من البلدة فصادف جماعةً من الرجال فنادوه: يا عَمُّ، من أين الطريقُ إلى القرية؟ فأجابهم جُحَا بدون اهتمام: لا أعلم؛ فتأروا وشدُّوه من ذراعيه، وأخذوا يضربونه بعضاً قائلين له: امشِ أمامنا وخُذنا إلى القرية. وفي الطريق نزل المطرُ بكثرة، وسأل من رأسه إلى قدميه، فأصيب بالبردِ وعاد في مُنتصفِ اللَّيْلِ مريضاً. وطرقَ بابَ الدارِ فقالت امرأته: مَنْ بالباب؟ فأجابها: أنا يا عَزِيزَتِي، افتحي البابَ إن شاء الله.
- أهْدَى فَلَاحٌ إلى جُحَا دِيكًا، فشكره على هَدِيَّتِهِ. ثم زاره الفَلاخُ مرَّةً فأحسنَ جُحَا استِقبالَهُ، وقَدَّمَ لَهُ طَعَامًا وشرابًا. وَبَعْدَ بَضْعَةِ أَيَّامٍ جاءه جماعةٌ مِنَ الفَلاحينَ وقالوا له: نَحْنُ جيرانُ صاحبِ الدِيكِ. فَرَحَّبَ بِهم كما رَحَّبَ بالزَّائرِ الأوَّلِ. وفي المرَّةِ الثَّالِثَةِ زارَهُ جماعةٌ آخَرُونَ وقالوا له: نَحْنُ جيرانُ جيرانِ صاحبِ الدِيكِ. فَعَضِبَ جُحَا منهم وأحضَر لهم خُبْزًا في ماءٍ وقال: تَفَضَّلُوا. فقالوا له: ما هَذَا يا جُحَا؟ قال لَهُم: هَذَا مَرَقُ مَرَقِ الدِيكِ يا جيرانَ جيرانِ صاحبِ الدِيكِ.
- ذات مرَّةٍ كان جُحَا مُسافِرًا للتَّجَارَةِ إلى بَلَدٍ بَعِيدٍ، وكان يَحْمِلُ معه أَمْتِعَتَهُ ونُقودَهُ كُلِّهَا. وشاهدَهُ لِصانٍ، واتَّفقا على سَلْبِ أَمْوالِهِ. ثُمَّ هَجَمَ اللِّصانُ على جُحَا، وقال له أحدهما: تَوَقَّفْ يا رَجُلُ! وهاتِ ما مَعَكَ مِنْ مالٍ. فَوَقَّفَ جُحَا وَلَمْ يَحْفَ، بَلْ فَكَّرَ بِسُرْعَةٍ في حَلِّ المُشْكِلةِ وَلَمَعَتْ حِيلَةٌ ذَكِيَّةٌ في ذِهْنِهِ، ثُمَّ قال: -إنَّ مَعِي نُقودًا كَثِيرَةً وسَأُعْطِيها للأقوى بَيْنَكُما، فَمَنْ مِنْكُما الأَقوى؟ قالا بِصَوْتٍ واحِدٍ: أنا. فقال الأَسُّ غاضبًا أنا الأَقوى، وأعادَةَ الأَصْغَرُ مُتَحَدِّيًا: بَلْ أنا الأَقوى أَيُّها الأَحْمَقُ. وتَشاجرا اللِّصانِ.

عندئذٍ تَدْخُلُ جُحَا قَاتِلًا: لا، لَيْسَتْ الْقُوَّةُ بِالْكَلامِ، بَلْ بِالْمُصَارَعَةِ يَظْهَرُ مَنْ مِنْكُمْ أَجْدَرُ بِتُقُودِي
الكَثِيرَةِ. فَهَيَّا أَرِيانِي يَا شُجْعَانُ.
هُنَا تَضَارِبُ اللَّصَانَ بِشِرَاسِيَّةٍ. وَكَانَ كُلُّ مِنْهُمَا يَريدُ أَنْ يَتَعَلَّبَ عَلَى صَاحِبِهِ، فَانشَعَلَا بِبَعْضِهِمَا عَن
جُحَا وَتُقُودِهِ. وَأثناءَ ذَلِكَ فَرَّ جُحَا هَارِيًا.

Hoca ile Birlikte Biraz Gülelim!

- Hoca bir gece karısıyla konuşuyordu ve ona şöyle dedi: “Yarın sabah ormandan biraz odun kesmeye gideceğim. Hava güzel olursa da tarlaya gideceğim. Karısı ona: “İnşallah de” dedi. Hoca cevap verdi: Bu niçin gerekli? Meselede yalnızca iki şey var: Ya odun toplamaya gideceğim ya da tarlaya. Sabahleyin hoca kasabadan çıktı ve bir grup adama rastladı. Ona şöyle seslendiler: “Amca! Köye giden yol nerede?” Hoca ilgisizce: “Bilmiyorum” diye cevapladı. Bu cevaptan dolayı adamlar çok sinirlendiler, Hoca'nın kollarından çekip “düş önümüze bizi köye götür!” diyerek Hoca'yı sopayla dövmeye başladılar. Yolda çokça yağmur yağdı. Hoca baştan aşağı sıırsıklam oldu ve üşüttü. Gece yarısı hasta bir halde eve döndü. Evin kapısını çaldı. Karısı “kapıda kim var?” diye sorunca o da “Ben karıcığım, aç kapıyı inşallah” diye karşılık verdi.
- Bir çiftçi Hoca'ya horoz hediye etti. Hoca hediyesinden dolayı ona teşekkür etti. Sonra çiftçi ona bir ziyarette bulundu. Hoca onu iyi karşıladı ve ona yiyecek-içecek sundu. Birkaç gün sonra bir grup çiftçi geldi ve ona şöyle dediler: “Biz horoz sahibinin komşularıyız.” Hoca onları da ilk ziyaretçi gibi iyi karşıladı. Üçüncü defasında başka bir grup daha ziyaretine geldi. Ona “Biz horozun sahibinin komşularının komşularıyız.” dediler. Hoca onlara kızdı ve onlara su içinde ekmek getirip “Buyurunuz” dedi. Onlar “Bu nedir Hoca?” diye sorunca Hoca da: “Bu horozun suyunun suyu, ey horozun sahibinin komşularının komşuları” diye karşılık verdi.
- Bir keresinde Hoca ticaret için uzak bir beldeye gidiyordu. Yanında mallarını ve bütün parasını götürüyordu. Onu iki hırsız gördü ve onu soymak için anlaştılar. Sonra hırsızlar Hoca'ya saldırdı. Biri ona şöyle dedi: “Dur ey adam! Yanındaki paraları getir.” Hoca durdu, ama korkmadı, tersine hızlıca sorunu nasıl çözebileceğini düşündü. Zihninde zekice bir çözüm parladı. Sonra şöyle dedi: -“Benim çok param var. Onu içinizden en kuvvetliye vereceğim. Peki hanginiz en güçlü?” Her ikisi aynı anda “Ben” diye cevap verince, bu sefer yaşça daha büyük olanı kızgın bir halde: “Ben en kuvvetliyim.” dedi. Küçük olanı ona meydan okuyarak yineledi: “Bilakis, en kuvvetli benim ey aptal.” İki hırsız ağız dalaşına başladı. Bu sırada Hoca müdahale ederek: “Hayır... Kuvvet sözle olmaz. Tersine, çok miktarda parama kimin daha layık olduğu güreşte ortaya çıkar, haydi gösterin bana yiğitler.” İki hırsız birbirlerine acımasızca daldılar. Her biri arkadaşını yenmek istiyordu. Hoca'yı ve paralarını bir yana bırakıp birbirleri ile meşgul oldular. Bu sırada Hoca da sıvışarak kaçtı.

okuma anlama

فهم المقروء

1. Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. إلى أين كان سيذهب جحا؟
2. متى خرج جحا من البلدة؟
3. كيف استقبل جحا صاحب الديك وماذا قدم له عند زيارته؟
4. لماذا هجم اللسان على جحا؟
5. لماذا تشاجر اللسان وتضاربا؟

2. Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (√) , yanlış olanların yanına da (X) işareti koyunuz.

1. كان سيذهب جحا إلى الغابة لصيد أرنب.
2. سأل الرجال جحا عن الطريق إلى القرية.
3. رحب جحا بجيران صاحب الديك كما رحب بصاحب الديك.
4. ما كان لجحا شيء من المال عندما هجم عليه اللسان.
5. فكر جحا بسرعة في حل المشكلة عندما أوقفه اللسان.

مُخْتَارَاتٌ مِنْ أَمْثَالِ الْعَرَبِ

Arap Atasözlerinden Seçmeler

Yaşamla İlişkilendir

ارْطَبْ بِالْحَيَاةِ

أَصَابَ النَّاسَ قَحْطٌ فِي خِلَافَةِ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ. فَلَمَّا اشْتَدَّ بِهِمُ الْأَمْرُ ذَهَبُوا إِلَى الْخَلِيفَةِ، وَقَالُوا لَهُ: يَا خَلِيفَةَ رَسُولِ اللَّهِ، إِنَّ السَّمَاءَ لَمْ تُمْطَرْ، وَالْأَرْضُ لَمْ تُنْبِتْ وَقَدْ تَوَقَّعَ النَّاسُ الْهَلَاكَ. فَمَاذَا نَصْنَعُ؟ فَقَالَ لَهُمْ: أَيُّهَا النَّاسُ انْصَرَفُوا وَاصْبِرُوا، فَإِنِّي أَرْجُو أَلَّا تُتَمَسَّوْا حَتَّى يُفَرِّجَ اللَّهُ عَنْكُمْ فَلَمَّا كَانَ آخِرَ النَّهَارِ، وَرَدَتِ الْأَنْبَاءُ بِأَنَّ عَيْرًا لِعُثْمَانَ بْنِ عَفَانَ، قَدْ قَدِمَتْ مِنَ الشَّامِ عَلَى ظَهْرِ أَلْفِ بَعِيرٍ، وَفِيهَا بُرٌّ وَزَيْتٌ وَزَيْبٌ، فَأَسْرَعَ إِلَيْهِ التُّجَّارُ وَقَالُوا لَهُ: يَا عُثْمَانُ، بَعْنَا مِنْ هَذَا الَّذِي وَصَلَ إِلَيْكَ، فَإِنَّكَ تَعْلَمُ حَاجَةَ النَّاسِ إِلَيْهِ. فَقَالَ عُثْمَانُ: ”حُبًّا وَكَرَامَةً“ أَيُّهَا التُّجَّارُ وَلَكِنْ كَمْ تَرَى حَوْنِي؟ قَالُوا: الدَّرْهَمَ دَرَاهِمَيْنِ. ثُمَّ الدَّرْهَمَ خَمْسَةً وَرَفَضَ عُثْمَانُ قَائِلًا: أُعْطِيتُ أَكْثَرَ. فَقَالُوا: مَا فِي الْمَدِينَةِ تُجَّارٌ غَيْرُنَا، وَمَا سَبَقْنَا أَحَدًا إِلَيْكَ، فَمَنْ الَّذِي أَعْطَاكَ أَكْثَرَ مِمَّا أَعْطَيْنَاكَ؟ فَأَجَابَ عُثْمَانُ: إِنَّ اللَّهَ أَعْطَانِي بِكُلِّ دَرْهَمٍ عَشْرَةَ. ثُمَّ وَزَعَ بَضَاعَتَهُ، فَمَا بَقِيَ مِنْ فُقَرَاءِ الْمَدِينَةِ أَحَدٌ إِلَّا أَخَذَ مَا يَكْفِيهِ وَأَهْلَهُ.

alıştırmalar

التدريبات

1- Aşağıda verilen cümlelerdeki boşlukları parantez içinden seçeceğiniz uygun isimlerle doldurunuz.

1. هَنِيئًا لَكَ يَا ..... عَمَلَةٌ. (متقناً - محسنٌ - جميلٌ)
2. شُكْرًا لَكَ يَا ..... (محمدٌ - محمداً - محمدٍ)
3. يَا .....، اتَّعِظْ بِعَيْرِكَ. (غافلاً - مجنونٌ - السيدُ)
4. يَا .....، لَا تَكْتُمُ الْحَقِيقَةَ. (شاهدٌ - شاهداً - شاهدٍ)
5. يَا ..... الزَّرَاعَةَ، أَرشِدُوا الْفَلَاحِينَ (مُهَنْدِسُونَ - مُهَنْدِسِينَ - مُهَنْدِسِي)

2- Aşağıda verilen cümlelerdeki boşlukları parantez içindeki ifadeleri cümleye uygun hale getirerek doldurunuz.

1. يَا .....، الْإِتِّحَادُ قُوَّةٌ. (مدرسو البلاد)
2. يَا .....، أَنْصُرُونَا عَلَى الْأَعْدَاءِ. (ناصرو المظلوم)
3. يَا .....، ائْتِبْهَا. (قائدا المعركة)
4. يَا .....، كَفَى تَهَاوُنًا. (مُهْمِلُو الْعَمَلِ)
5. يَا .....، أَقْبِلْ. (فاعِلُ الْخَيْرِ)

3- Aşağıda verilen cümlelerde uygun olan seçeneği parantez içinden seçiniz.

1. يَا صَاحِبَ الدَّارِ، أَكْرِمْ ضَيْوْفَكَ. (Muzâf - Şebîh bi'l-muzâf)
2. يَا قَارِئًا الْقُرْآنَ، جَوِّدْ قِرَاءَتَكَ. (Muzâf - Şebîh bi'l-muzâf)
3. يَا صَدِيقِي، لَا تَغِبْ عَنِّي. (Muzâf - Şebîh bi'l-muzâf)
4. يَا كَاطِمِينَ الْغَيْظَ، إِنَّهُ يُجِبُّ الْكَاطِمِينَ. (Muzâf - Şebîh bi'l-muzâf)
5. يَا سَائِقَ السِّيَارَةِ، كُنْ حَذِرًا. (Muzâf - Şebîh bi'l-muzâf)

4- Aşağıdaki cümlelerde verilen boşlukları uygun nidâ edatlarıyla doldurunuz.

1. .... الأعداء، هذه البلاد مُلكٌ لنا. (أَيُّهَا - أَيَّتُهَا - يا)
2. يا .... الطَّالِبَةُ، اجْتَهِدِي. (أَيُّهَا - أَيَّتُهَا - هذا)
3. .... إنسانٌ، لا تَلَوِّثِ البيئَةَ. (أَيُّهَا - يا - أَيَّتُهَا)
4. .... عليٌّ، لا تَحْنُ الوَطَنَ. (أَيُّهَا - هذا - يا)
5. يا .... القضاةُ، إعدلوا. (أَيُّهَا - أَيَّتُهَا - هذه)

5- Aşağıdaki muzâf munâdâları, şebîh bi'l-muzâf munâdâlara çeviriniz.

1. يا سائقَ السَّيَّارَةِ تَمَهَّلْ.
2. يا حَافِظَ القَصِيدَةِ، اكْتُبْهَا.
3. يا رَافِعَ رَايَةِ الوَطَنِ، لَنْ تَمُوتَ أَبَدًا.
4. يا طَالِبَ العِلْمِ، ائْتِبْهُ لِلدَّرْسِ.
5. يا مُقَدِّمَ المَعْرُوفِ، نَحْنُ نَشْكُرُكَ.

6- Aşağıdaki munâdâları, örnekte olduğu gibi, gerekli düzenlemeleri yapıp türünü belirleyiniz ve harekeleyiniz.

1. يا (مُسْلِمٍ)، اُنَادِيكُمْ! (مُسْلِمُونَ - Nekra maksûde)
2. يا (مُتَخَصِّمٍ)، لا تُطِيلُوا الخِصَامَ. (..... - .....)
3. يا (مُسْلِمَةً)، لا تُسْرِفَنَّ فِي الأُمُورِ. (..... - .....)
4. يا (وَالِدٍ)، عَوِّدِ الأَوْلَادَ عَلَى الخَيْرِ. (..... - .....)
5. يا (جُنُودٍ)، تَيَقَّظُوا. (..... - .....)
6. يَا (رَجُلٍ)، خُذْ بِيَدِي. (..... - .....)

7- Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Ey Halit, tembellik etme!
2. Ey duaya cevap veren, duamızı kabul et.
3. Ey haktan yüz çeviren, dikkat et.
4. Ey (ikil) satıcılar, dürüst olun.
5. Ey Allahım, benimle ol.
6. Ey uyuyan, kalk namaz vakti geldi.
7. Ey başkasına nasihat veren, kendini unutma.
8. Ey bisiklete binen dengeni koru.
9. Ey mü'min, namazı sürdür.
10. Bayanlar, baylar, beni dinleyiniz.

1

Munâdâ yapılarını kullanarak diyalog becerisi geliştirme

Günlük Hayatımızda Arapça 10

Diyalogla gerek bu bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta gerekse önceki bölümlerde işlenen konular, anlatılan ifade kalıpları pekiştirilmeye çalışılmakta, ibarelerin günlük dilde kullanımına ilişkin beceriler kazandırılmaktadır.

2

Ey!, Hey! anlamlarında nidâ harflerinden biri ile oluşturulan munâdâ yapılarını tanıyabilme, nidâ üslubunda cümleler kurabilme

Munâdâ

Nidâ, Türkçede Ey!, Hey! anlamlarına gelen nidâ harflerinden biri yardımıyla dikkati çekilmek istenen kişiye seslenme/ünlemedir. Munâdâ ise “kendisine seslenen” anlamına gelir. Başlıca nida edatları şunlardır:

هَيَا أَيَّ أَيَّ أ يَا

Nidâ edatları, bu cümlede çok kullanımdan dolayı düşürülmüş olan sesleniyorum, çağırıyorum anlamında bir *أنادي* fiilini temsil ederler. Bu nedenle munâdâ olan isim, düşürülmüş kabul edilen bu fiilin mef'ûlun bihi hükmündedirler. Bununla birlikte nidâ edatlarından sonra gelen isimlere mef'ûlun bih denmez, munâdâ denir.

Munâdâ irâb yönünden, mu'reb munâda ve mebnî munâda olmak üzere ikiye ayrılır. Mu'reb munâdâ mansûb olur. Bu tür munâdâ, Muzâf, Şebîh bi'l-Muzâf ve Nekra Gayr-ı Maksûde olmak üzere üç kısma ayrılır:

(Ey ilmi isteyen kişi, ciddi ol.) -*Muzâf munâdâ*- يا طَالِبَ الْعِلْمِ، كُنْ مُجِدًّا.

(Ey görevini ihmâl eden! Çalış.) -*Şebîh bi'l-muzâf munâdâ*- يا مُهْمَلًا وَاجِبَةً! اجْتَهِدْ.

(Ey adam! Beni ölümden kurtar.) -*Nekra gayr-ı maksûde*- يا رَجُلًا! خَلِّصْنِي مِنَ الْمَوْتِ.

Mebnî munâdâ ise 'Alem Mufred ve Nekrâ Maksûde olmak üzere iki kısma ayrılır. Bu tür munâdâ ise merfû durumlarıyla mebnî olup mahallen mansûb irâb edilirler.

(Ey Sa'îd! Beni duyuyor musun?) -*'Alem mufred munâdâ*- أَيَا سَعِيدًا! هَلْ تَسْمَعُنِي؟

Nidâ edatları isimleri tıpkı *أَلْ* takısı gibi belirli yapar. Bu nedenle bu edatların başında bulunduğu tenvîn almaz ve belirli olurlar.

(Ey adam elimden tut.) -*Nekra maksûde munâdâ*- يَا رَجُلًا! خُذْ بِيَدِي.

Yukarıda durumları anlatılan munâdâ olmuş isimlerin başında *أَلْ* takısı olmadığına dikkat edilmelidir. Başına *أَلْ* takısı almış isimlerin nidâsı yapılırken ismin başına nidâ edatından başka eril isimlerde *أَيُّ*, dişil isimlerde ise *أَيَّةُ* isimleri getirilir ve bunlara bir de Hâ'u't-Tenbîh adı verilen bir *ها* eklenir. Bu durumda *أَيُّ* veya *أَيَّةُ* isimleri nekrâ maksûde munâdâ olur:

2

Ey!, Hey! anlamlarında nidâ harflerinden biri ile oluşturulan munâdâ yapılarını tanıyabilme, nidâ üslubunda cümleler kurabilme

Munâdâ

(Ey İnsan! Mütevâzî ol.) يا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ! كُنْ مُتَوَاضِعًا.

(Ey kadın! Çocuklarını terbiye etmen ne güzel.) يا أَيَّتُهَا الْمَرْأَةُ! مَا أَجْمَلٌ أَنْ تُهَدِّبَ أَوْلَادَكَ.

Ancak asıl munâdânın önüne geçip munâdâ olan أَيُّ veya أَيَّة isimlerinden sonra gelen isimler fiilden türemişse sıfat, fiilden türememiş bir isimse bedel olarak alınır.

(Ey ciddi çalışan kişi! Başarı yandaşın olacak.) يا أَيُّهَا الْمُجِدُّ! سَيَكُونُ النَّجَاحُ حَلِيفَكَ.

(المُجِدُّ ismi türemiş bir isim olduğu için sıfattır.)

(Ey huzura kavuşmuş nefis!) يا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ

(النَّفْسُ ismi türememiş bir isim olduğu için bedeldir.)

Çok kullanılan bir seçenek olmamakla beraber başına ال takısı almış isimlerin munadâsında هذه / هذا işaret sıfatları munâdânın önüne geçerek munâdâ olurlar. Sükûn üzere mebnî olan bu isimler mahallen mansûb olurlar.

(Ey adam! Dinlen.) يا هَذَا الرَّجُلُ! اسْتَرِحْ.

(Ey kız öğrenci! Çalış.) يا هَذِهِ الطَّالِبَةُ! اجْتَهِدِي.

Her ne kadar muzâf munâdâya girse de Yâ'u'l-Mutekellim adı verilen 1.tekil şahıs için kullanılan ي harfine muzâf olmuş isimlerin munâdâsı ayrıcalık gösterir. Bu tür munâdalarda mütekellim yâsını sâkin, fethalı okumak veya bu Yâ harfini atmak seçenekler içindedir.

(Ey anneciğim!) يا أُمِّي! - يا أُمِّي! - يا أُمِّ!

(Ey babacığim!) يا أَبِي! - يا أَبِي! - يا أَبِ!

Bazı durumlarda ise mütekellim yâsı atılarak yerine fethalı bir tâ harfi getirilir. Bu tâ harfini fethalı veya kesralı okumak seçeneklidir:

(Ey anneciğim!) يا أُمَّتْ veya يا أُمَّتِ

(Ey babacığim!) يا أَبَتْ veya يا أَبَتِ

Allâh الله kelimesi ال takısı ile belirli olmasına rağmen munâdâsında أَيُّهَا veya هذا kelimeleri kullanılmaz.

Bunlar yerine nidâsı يا edatıyla yapılır. يا الله gibi. Allâh isminin nidâsında çoğu zaman يا edatı yerine ismin sonuna şeddeli bir mîm eklemekle yapılır. اللَّهُمَّ

(Ey Allâhım benimle ol.) اللَّهُمَّ كُنْ مَعِي.

Munâdânın başındaki nida edatları atılabilmektedir:

عَبَدَ اللهُ! (يا عَبَدَ اللهُ!)

3

Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

- ...أَسْفَرَ عَنْ... Sonuçlandı, neticelendi
 أَعْتَقَدُ أَنَّ الْحَوَارَ بَيْنَ الشَّعْبَيْنِ سَتُسْفِرُ عَنْ نَتَائِجِ إِجَابِيَّةٍ.
 (İki toplum arasındaki diyalogun olumlu sonuçlar vereceğine inanıyorum.)
- ...نَصَّ عَلَى... Öngördü, hükme bağladı
 وَقَعَ الطَّرْفَانِ الْمُعَاهَدَةَ الَّتِي تَنْصُ عَلَى عَدَمِ إِعْتِدَاءٍ.
 (İki taraf saldırmazlığı öngören anlaşmayı imzaladı.)
- ...طَغَى عَلَى... Bir şeye veya birine ağır bastı, birini veya bir şeyi baskıladı, üzerine çöktü
 طَغَى عَلَى عُمَرَ حُزْنَ عِنْدَمَا عَلِمَ أَنَّ وَالِدَهُ قَدْ مَرَضَ.
 (Babasının hasta olduğunu öğrenince Ömer'e bir hüznün çöktü.)

4

Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde etme

Arapçada Kalıp İfadeler

“رُوَيْدًا رُوَيْدًا” (yavaş yavaş), “على قيد الحياة” (sağ, canlı), “يا له من...” (Ne iyi! / Ne kötü! / Ne...), “بدون جدوى / بلا جدوى / دون جدوى” (yararsız, faydasız, boşuna) yapılarının kullanımı örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

(Petrol fiyatları yavaş yavaş düşmeye başladı.)

(Askerin ilk görevi hayatta kalmaktır.)

(Ne tuhaf bir durum!)

أَخَذَتْ أَسْعَارُ النِّفْطِ تَنْخَفِضُ رُوَيْدًا رُوَيْدًا.
 أَوَّلُ وَاجِبٍ عَلَى الْجُنْدِيِّ هُوَ الْبَقَاءُ عَلَى قَيْدِ الْحَيَاةِ.
 يَا لَهُ مِنْ أَمْرٍ عَجِيبٍ!
 تَكَلَّمْتُ مَعَ صَدِيقَتِي بِلَا جَدْوَى لِأَنَّهَا لَا تَفْهَمُنِي.
 (Kız arkadaşımın boş konuştuğu çünkü beni anlamıyor.)

1 Aşağıdakilerden hangisi bir nidâ edatı **değildir**?

- A. هيا
- B. أيا
- C. أ
- D. أي
- E. آيان

2 “يا طالب، من أنت؟” cümlesinde altı çizili isim aşağıdakilerden hangi munâdâ türüne girer?

- A. Muzâf
- B. Şebîh bi'l-Muzâf
- C. Nekra Maksûde
- D. Alem Mufred
- E. Nekra Gayr-ı Maksûde

3 Aşağıdakilerden hangisi mu'reb munâda türlerinden biri **değildir**?

- A. يا عَبْدَ اللَّهِ
- B. يا سَاعِيًا فِي الْخَيْرِ
- C. يا غَافِلًا، تَبَّهْ
- D. يا صَائِمِينَ، غَرَبَتِ الشَّمْسُ
- E. يا زَيْنَبُ، مَا أَجْمَلِكِ

4 Munâdâ ile ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi doğrudur?

- A. Alem mufred munâdâ mansûb olup mahallen merfûdur.
- B. Nekra gayr-ı maksûde olan munâdâ fetha üzere mebnîdir.
- C. أيها ismi yalnızca ال takısı ile belirli isimlerde kullanılır.
- D. Özel isimlerin nidasında yalnızca يا nidâ edatı kullanılır.
- E. أ nida edatı uzaktaki birine seslenmek için kullanılır.

5 “يا أَيُّهَا الْمَجْدُ! سَيَكُونُ النَّجَاحُ حَلِيفَكَ.” Altı çizili sözcüğün tanımı aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A. Sıfat
- B. Mevsûf
- C. Bedel
- D. Muşârun ileyh
- E. Munâdâ

6 “يا فائزون خذوا جوائزكم!” cümlesinde altı çizili sözcüğün irabı aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A. Munâdâ mevsûf, mansûb olup mahallen merfûdur.
- B) Munâdâ nekra maksûde, nûn ile merfû, mahallen mansûb.
- C) Munâdâ, alem mufred munâdâ, mahallen merfûdur.
- D) Munâdâ, nekra maksûde, vâv üzere mebnî, mahallen mansûb.
- E) Munâdâ, nekra gayr-ı maksûde, mahallen mansûb.

7 “يا عُثْمَانُ، بَعْنَا مِنْ هَذَا الَّذِي وَصَلَ إِلَيْكَ.” cümlesinin Türkçeye en yakın çevirisi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ey Osman! Sana gelen bunu biz satarız.
- B) Ey Osman! Sana geleni bize sat.
- C) Ey Osman! Bize sattığın sana gelendir.
- D) Ey Osman! Bu sana gelenden bize sat.
- E) Bu sana geleni biz sattık, Ey Osman!

8 شَعَرْنَا بِالْحَزْنِ وَالْقَلْقِ مِنْ أَعْمَالِ الْعُنْفِ الَّتِي
أَسْفَرَتْ ..... مُقْتَلِ شَابٍ.

Yukarıda cümlede yer alan boşluğu aşağıdaki harf-i cerlerden hangisi uygun şekilde tamamlar?

- A. فِي
- B. عَنْ
- C. مِنْ
- D. عَلَى
- E. بِ

9 “يا أَيُّهَا النَّاسُ، كونوا شاكِرِينَ لله.” cümlesinde munâdânın doğru irâbı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) أَيُّهَا Munâdâ: أَيُّ muzâf, damme üzere mebnî, mahallen mansûb, ها muzâfun ileyh sükun üzere mebnî, mahallen mecrur.
- B) أَيُّ Munâdâ, muzâf, damme üzere mebnî mahallen mansûb.
- C) النَّاسُ Munâdâ, ‘alem mufred, damme üzere mebnî mahallen mansûb.
- D) أَيُّ Munâdâ, nekra maksûde, damme üzere mebnî mahallen mansûb, ها tenbih içindir.
- E) ها Munâdâ, nekra maksûde, sükûn üzere mebnî mahallen mansûb.

10 “يا..... سياره، كُنْ حَذِرًا.” cümlesindeki boşluğu aşağıdaki seçeneklerden hangisi doğru şekilde tamamlar?

- A. سائِمًا
- B. سَائِقٍ
- C. سَائِقِي
- D. سَائِقِي
- E. سَائِقِي

1. E

Yanıtınız yanlış ise "Munâdâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

2. C

Yanıtınız yanlış ise "Mebnî Munâdâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

3. E

Yanıtınız yanlış ise "Mu'reb Munâdâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

4. C

Yanıtınız yanlış ise "Munâdâ Harfu't-Ta'rif (أل Takısı) Almış Bir İsimse" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

5. A

Yanıtınız yanlış ise "Munâdâ Harfu't-Ta'rif (أل Takısı) Almış Bir İsimse" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

6. D

Yanıtınız yanlış ise "Nekra Maksûde Munâdâ" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

7. D

Yanıtınız yanlış ise "Yaşamla İlişkilendir" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

8. B

Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cerlerle Kullanılan Bazı Filler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9. D

Yanıtınız yanlış ise "Munâdâ Harfu't-Ta'rif (أل Takısı) Almış Bir İsimse" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

10. A

Yanıtınız yanlış ise "Munâdâ Şebîh bi'l-Muzâf" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

10

Okuma Anlama Yanıt Anahtarı

Okuma Anlama 1

Yukarıdaki okuma parçasına göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. كان جحا سيذهب إلى الغابة ليقتطع الخشب.
2. خرج جحا من البلدة صباحًا.
3. استقبله جحا أحسن استقبالٍ وقدم له طعامًا وشرابًا.
4. هجم اللسان على جحا لسلب أمواله.
5. لأن كلاً منهما كان يريد أن يأخذ نقود جحا.

Okuma Anlama 2

Yukarıdaki parçaya göre, aşağıdaki cümlelerden doğru olanların yanına (√) , yanlış olanların yanına da (x) işareti koyunuz.

1. كان سيذهب جحا إلى الغابة لصيد أرنب. (x)
2. سأل الرجال جحا عن الطريق إلى القرية. (√)
3. رحب جحا بجيران صاحب الديك كما رحب بصاحب الديك. (√)
4. ما كان لجحا شيء من المال عندما هجمه اللسان. (x)
5. فكر جحا بسُرعة في حل المشكلة عندما أوقفه اللسان. (√)

10

Alıştırma Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıda verilen cümlelerdeki boşlukları parantez içinden seçeceğiniz uygun isimlerle doldurunuz.

1. هَنِيئًا لَكَ يَا مَتَقْنًا عَمَلُهُ. (متقناً - محسنٌ - جميلٌ)
2. شُكْرًا لَكَ يَا مُحَمَّدٌ. (محمدٌ - محمداً - محمدٍ)
3. يَا غَافِلًا ، اتَّعِظْ بِغَيْرِكَ. (غافلاً - مجنونٌ - السيدُ)
4. يَا شَاهِدًا ، لَا تَكْتُمُ الْحَقِيقَةَ. (شاهدٌ - شاهداً - شاهدٍ)
5. يَا مُهَنْدِسِي الزَّرَاعَةِ ، أَرشِدُوا الْفَلَاحِيْنَ. (مُهَنْدِسُونَ - مُهَنْدِسِينَ - مُهَنْدِسِي)

Alıştırma 2

Aşağıda verilen cümlelerdeki boşlukları parantez içindeki ifadeleri cümleye uygun hale getirerek doldurunuz.

1. يَا مَدْرَسِي الْبِلَادِ ، الْإِتِّحَادُ قُوَّةٌ. (مدرسو البلاد)
2. يَا نَاصِرِي الْمَظْلُومِ ، أَنْصُرُونَا عَلَى الْأَعْدَاءِ. (ناصرو المظلوم)
3. يَا قَائِدِي الْمَعْرَكَةِ ، ائْتِيهَا. (قائدا المعركة)
4. يَا مُهْمِلِي الْعَمَلِ ، كَفَى تَهَاوُنًا. (مهملو العمل)
5. يَا فَاعِلِ الْخَيْرِ ، أَقْبِلْ. (فاعل الخير)

Alıştırma 3

Aşağıda verilen cümlelerde uygun olan seçeneği parantez içinden seçiniz.

1. يَا صَاحِبَ الدَّارِ ، أَكْرِمِ ضَيْوْفَكَ. (Muzâf - Şebih bi'l-muzâf)
2. يَا قَارِئًا الْقُرْآنَ ، جَوِّدْ قِرَاءَتَكَ. (Muzâf - Şebih bi'l-muzâf)
3. يَا صَدِيقِي ، لَا تَغِبْ عَنِّي. (Muzâf - Şebih bi'l-muzâf)
4. يَا كَاطِمِينَ الْغَيْظَ ، إِنَّهُ يُجِبُّ الْكَاطِمِينَ. (Muzâf - Şebih bi'l-muzâf)
5. يَا سَائِقَ السَّيَارَةِ ، كُنْ حَذِرًا. (Muzâf - Şebih bi'l-muzâf)

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerde verilen boşlukları uygun nidâ edatlarıyla doldurunuz.

1. أَيُّهَا الْأَعْدَاءُ ، هَذِهِ الْبِلَادُ مُلْكٌ لَنَا. (أَيُّهَا - أَيُّهَا - يَا)
2. يَا أَيُّهَا الطَّالِبَةُ ، اجْتَهِدِي. (أَيُّهَا - أَيُّهَا - هَذَا)
3. يَا إِنْسَانَ ، لَا تُلَوِّثِ الْبَيْئَةَ. (أَيُّهَا - يَا - أَيُّهَا)
4. يَا عَلِيُّ ، لَا تَحْنُ الْوَطْنَ. (أَيُّهَا - هَذَا - يَا)
5. يَا أَيُّهَا الْقَضَاءُ ، اِغْدُلُوا. (أَيُّهَا - أَيُّهَا - هَذَا)

10

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 5

Aşağıdaki ibarelerde hâl cümlelerini tespit ediniz.

1. يا سائقَ السَّيَّارَةِ، تَمَهَّلْ.
2. يا حَافِظَ القَصِيدَةِ، اكْتُبْهَا.
3. يا رَافِعَ رَايَةِ الوَطَنِ، لَنْ تَمُوتَ أَبَدًا.
4. يا طَالِبَ العِلْمِ، ائْتِبْهُ لِلدَّرْسِ.
5. يا مُقَدِّمَ المَعْرُوفِ، نَحْنُ نَشْكُرُكَ.
- يا سائِقًا السَّيَّارَةِ، تَمَهَّلْ.
- يا حَافِظًا القَصِيدَةَ، اكْتُبْهَا.
- يا رَافِعًا رَايَةَ الوَطَنِ، لَنْ تَمُوتَ أَبَدًا.
- يا طَالِبًا العِلْمِ، ائْتِبْهُ لِلدَّرْسِ.
- يا مُقَدِّمًا المَعْرُوفِ، نَحْنُ نَشْكُرُكَ.

Alıştırma 6

Aşağıdaki munâdâları, örnekte olduğu gibi, gerekli düzenlemeleri yapıp türünü belirleyiniz ve harekeleyiniz.

(مُسْلِمُونَ - Nekra maksûde)	يا (مُسْلِمًا)، أُنَادِيكُمْ!
(مُتَخَصِّمِينَ - Nekra gayr-ı maksûde)	يا (مُتَخَصِّمًا)، لا تُطِيلُوا الخِصَامَ.
(مُسْلِمَاتٍ - Nekra gayr-ı maksûde)	يا (مُسْلِمَةً)، لا تُسْرِفِي فِي الأُمُورِ.
(والدان - Nekra maksûde)	يا (والد)، عَوِّدِ الأَوْلَادَ عَلَى الخَيْرِ.
(جُنُودٌ - Nekra maksûde)	يا (جُنُودًا)، تَيَقَّظُوا.
(رِجَالًا - Nekra gayr-ı maksûde)	يا (رِجُلًا)، خُذْ بِيَدِي.

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çevriniz.

1. Ey Halit, tembellik etme! يا خالِدُ، لا تَكْسلْ.
2. Ey duaya cevap veren, duamızı kabul et. يا مُجِيبَ الدعاءِ، تَقَبَّلْ دعاءَنا.
3. Ey haktan yüz çeviren, dikkat et. يا مُعْرِضًا عَنِ الحَقِّ، ائْتِبْهُ
4. Ey (ikil) satıcılar, dürüst olun. يا بائِعانِ، كُونا مُخْلِصِينَ.
5. Ey Allahım, benimle ol. يا اللهُ، كُنْ مَعِي (اللَّهُمَّ كُنْ مَعِي)
6. Ey uyuyan, kalk namaz vakti geldi. يا نائِماً، اسْتَيْقِظْ، فَقدْ حانَ وَقْتُ الصَّلَاةِ.
7. Ey başkasına nasihat veren, kendini unutma. يا ناصِحًا غَيْرُهُ، لا تُنْسَ نَفْسَكَ.
8. Ey bisiklete binen dengeni korusun. يا راکِبًا دَرَجَةً، حافِظْ على توازنِكَ.
9. Ey mü'min, namazı sürdür. يا مُؤْمِنًا، حافِظْ على الصَّلَاةِ.
10. Bayanlar, baylar, beni dinleyiniz. أيها السيداتُ والسادةُ، اسْتَمِعُوا إِلَيَّ!

bölümün kelimeleri

كَلِمَاتُ الْقِسْمِ

إِتِّحَادٌ (ittihâd) birlik	أَمْطَرَ (emtarâ) yağmur yağdı
أَتَعَبَ (et'abe) yordu	أَنْبَأَ (enbâ) haberler (t.) نَبَأٌ (nebe)
إِتَّعَظَ (itte'aze) öğüt tuttu, söz dinledi	أَنْبَتَ (enbete) (toprak, ekini) bitirdi
إِتِّفَاقٌ (ittifâk) anlaşma	إِنْخَفَصَ (inhafada) azaldı, düştü
إِتِّفَاقِيَّةٌ (ittifâkıyye) anlaşma	...إِنْشَعَلَ عَنْ (inşagale) oyalandı, başka bir şeye yöneldi
أَجْدَرُ (ecder) daha layık, daha çok hak eden	أَهْدَى (ehdâ) hediye etti
أَحْصَى (ahsâ) saydı	بُرٌّ (burr) buğday
أَحْمَقٌ (ahmak) ahmak, aptal	بَضَاعَةٌ (bedâ'i) mal, ticari eşyalar (t.) بَضَاعَةٌ (bedâ'a)
أَخَانَ (ehâne) ihanet etti	بَعِيرٌ (ba'ir) deve
...أَسْرَفَ فِي (esrafe fi) bir konuda aşırıya kaçtı, ileri gitti	تَحَدَّشَ (tehaddeşe) yıprandı, tırmalandı, berelendi
...أَسْفَرَ عَنْ (esfere 'an) sonuçlandı, neticelendi	تَدَابِيرٌ (tedâbir) önlemler, tedbirler (t.) تَدْبِيرٌ (tedbir)
أَسَنُّ (esenn) daha yaşlı	تَدَخَّلَ (tedahhale) müdahale etti
أَسْوَأُ (esve) daha kötü	تَدَلَّلُ (tedellul) naz
أَصْوَاتٌ (asvât) sesler (t.) صَوْتٌ (savt)	تَسَاءَلٌ (tesâ'ele) sormak, soruşturmak
أَضْرَارٌ (adrâr) zararlar (t.) ضَرَرٌ (darar)	تَسْوِيقٌ (tesvik) pazarlama
أَطَالَ (etâle) uzattı	تَشَاءَمَ (teşâ'eme) kötümser, karamsar oldu
أَعَادَ (e'âde) yineledi, yeniden yaptı	تَشْغِيلٌ (teşgil) çalıştırmak, işletmek
أَعْدَاءٌ (a'dâ) düşmanlar (t.) عَدُوٌّ (aduvv)	تَضَارَبَ (tedârebe) dövüşmek
أَعْمَالُ الْعُنْفِ (a'mâlu'l-'unf) şiddet olayları	تَقَبَّلَ (tekabbele) kabul etti
أَقْبَلَ (akbele) geldi	تَمَهَّلَ (temehhele) yavaş oldu, ağır davrandı
...أَقْسَمَ بِ (akseme bi) bir şeye ya da biri üzerine yemin etti	تَنَبَّهَ (tenebbehe) dikkat etti, uyanık oldu
أَقْطَعُ - يَقْطَعُ (kata'a-yakta'u) kesmek	تَنَفَّسَ (teneffese) soludu, nefes aldı
أَقْوَى (akvâ) daha kuvvetli	تَهَاوَنَ (tehâvun) aşağılama
آلَةُ التَّصْوِيرِ (âletu't-tasvîr) fotoğraf makinası	تَهْدِيَةٌ (tehdi'e) sakinleştirme, yatıştırma
أَمَامِيَّةٌ (emâmiyye) ön	تَوَازُنٌ (tevâzun) denge
أَمْسَى (emsâ) oldu, akşam vaktine girdi	تَوَعِيَّةٌ (tev'iye) bilinçlendirme

تَوَقَّعَ (tevakka'a) umdu, beklenti içinde oldu

تَيَقَّظَ (teyakkaza) uyanık oldu

نَارَ (sâre-yesûru) öfkelenmek

جَانِبَ (cânib) yan, yön, taraf

جُحَا (cuhâ) Nasrettin Hoca

جَوَّالَ (cevvâl) seyyar, mobil

جَوَائِزَ (cevâ'iz) ödüller (t.) جَائِزَةً (câize)

جَوَّدَ (cevvede) güzelleştirdi, iyileştirdi

حَدَّ (hadd) sınır

حَذِرَ (hazir) çok sakınan, ihtiyatlı, tedbirli

حُرِّيَّةَ التَّعْبِيرِ (hurriyyetu't-ta'bir) ifade özgürlüğü

حَلَّ مَحَلَّهُ (halle mahallehu) yerini aldı

حَلِيفَ (halif) müttefik

حَمَاسَةً (hamâse) kahramanlık, yiğitlik

حِيلَةً (hile) hile, çözüm

حَشَبَ (haşeb) ahşab, odun

حِصَامَ (hisâm) düşmanlık

خَالًا (halâ-yahlî) boş olmak, ...sız olmak

خَالَصَ (hallasa) kurtardı

خَلْفِيَّةَ (halfiyye) arka

دَاعٍ (dâ'in) çağırın, davet eden

دُسْتُورَ (dustûr) anayasa

دَعْمَ (da'm) destek

دِقَّةَ التَّصْوِيرِ (dikkatu't-tasvir) çözümlülük

دِيكَ (dik) horoz

رَبِحَ (rabeha-yerbahu) kazanmak, kazandırmak

رَاحَ (râha-yerûhu) gitmek

زَيْبَ (zebib) kuru üzüm

سَادَةَ (sâde) beyler (t.) سَيِّدَ (seyyid)

سَاعٍ (sâ'in) koşan, çalışan

سَائِدَ (sâid) hakim, hüküm süren

سِرِّ (sirr) sır, gizem

سَلْبَ (selb) çekip alma, çalma

سَمَحَ - يَسْمَحُ (semeha-yesmahu) izin vermek, mûsamaha göstermek

سَيِّئَ (seyyi) kötü

سَيَّارَةَ الْإِنْقَاذِ (seyyâretu'l-inkâz) ambulans

سَيِّدَاتَ (seyyidât) hanımefendiler (t.) سَيِّدَةً (seyyide)

شُجْعَانَ (şuc'ân) yiğitler (t.) شُجَاعَ (şucâ)

شَدِيدَ (şedid) şiddetli

صَادِقَ (sâdik) doğru sözlü

صَاعِدَ (sâ'id) tırmanan, yükselen

صَانِعَ (sâni) yapan, yapıcı

ضَمَانَ (damân) garanti

طَغَى - يَطْغَى (tagâ-yatgâ) ağır basma, baskılamak, üzerine çökmek (على: birine veya bir şeye)

ظَهْرَ (zahr) dış yüz, sırt

...عِبَارَةً عَنْ... (ibâre 'an...) ...den ibârettir

عَبْرَ (abra) üzerinden

عَدْلَ - يَعْدِلُ (adele-ya'dilu) adil olmak

عَدَمَ إِعْتِدَاءِ (ademu i'tidâ) saldırmazlık

عَصَا (asâ) baston, asâ

عُمْلَةً (umle) döviz, para

عَنِ (anâ-ya'nî) yönelmek, kast etmek

...عَوَّدَ عَلَى... (avvede 'alâ) bir şeye alıştırdı

عِير (ir) kâfile, kervan	مَرَق (marak) yahni, et suyu, tirit
غاضب (gâdib) kızgın	مزایا (mezâyâ) özellikler (t.) مَزِيَّة (meziyye)
عَرَبَ - يَغْرُبُ (garebe-yagribu) (güneş) batmak	مُزَوَّد (muzevved) donatılmış
عَضِبَ - يَعْضِبُ (gadıbe-yagdabu) kızmak (على : birine veya bir şeye)	مُساوَمات (musâvemât) pazarlıklar
غَيْظ (gayz) öfke, kızgınlık	مُسْتَحْدِم (mustahdim) kullanıcı
فَاحِش (fâhiş) iğrenç, çok kötü	مُسْتَعْمَل (musta'mel) kullanılmış
فَائِز (fâ'iz) kazanan	مُسْلِيَّة (musliye) eğlendirici
فَرَج (ferrece) açtı, ayırdı, üzüntüyü kederi giderdi	مُصَارَعَة (musara'a) güreş
فَصَاحَة (fedâha) rezâlet	مُطْمَئِنِّ (mutma'inne) huzurlu, dingin
فَنِي - يَفْنَأُ (feniye-yefnâ) yok olmak, bitmek	مُعَاهَدَة (mu'âhede) anlaşma
قَائِد (kâ'id) komutan, lider	...مُعْرَض عن... (mu'rid) birinden ya da bir şeyden yüz çeviren
قَتِيل (katil) öldürülmüş	مَعْرُوف (mar'ûf) tanınan; iyilik
قَطْب (kabt) kıtlık	مَقَاتِع (mekâti') parçalar (t.) مَقْطَع (makta')
قَدَّر (kaddere) değerlendirdi, takdir etti	مَقْتَل (maktel) ölüm
قَدِيمُ الطَّرَازِ (kadîmu't-tirâz) eski model	مِلْك (milk) mülk, mal
كَاطِم (kâzim) öfkesine hakim olan	مُنَادَى (munâdâ) seslenen
كَسَلٌ - يَكْسَلُ (kesale-yekselu) tembellik etmek	مُنْتَصَفُ اللَّيْلِ (muntasafu'l-leyl) gece yarısı
كَفَى - يَكْفِي (kefâ -yekfi) yetmek, yeterli olmak	مُهْمِل (muhmil) ihmalkar
كَزِمَ - يَلْزِمُ (lezime-yelzemu) gerekmek	مُوَاطِن (muvâtin) vatandaş
لِصَّ (liss) hırsız	نَادَى (nâdâ) seslendi
لَمَعَ - يَلْمَعُ (leme'a-yelma'u) parlamak, ışıldamak	نَاصِح (nâsîh) öğüt veren
لَوَّثَ (levvese) kirletti	نَتَائِج (netâ'ic) sonuçlar (t.) نَتِيْجَة (netîce)
مُتَحَدِّيًا (muhaddiyen) meydan okuyarak	نِدَاء (nidâ) çağrı, sesleniş
مُتَحَاصِم (muthasim) hasım, düşman	نَسَّ - يَنْسُ (nassa-yenussu) öngörmek (على : bir şeyi)
مُتَمِّين (mutkin) işini iyi yapan	نَطَقَ - يَنْطُقُ (nataka-yentuku) konuşmak
مُجِيبُ الدَّعَاءِ (mucibu'd-du'â) duaya icabet eden	نَفْس (nefs) benlik, nefis, aynı
مُحْسِن (muhsin) iyilik eden	هَدَّبَ (hezzebe) yetiştirmek, terbiye etmek

هَاتِف مَحْمُول (hâtif mahmûl) **cep telefonu**

هَلَاك (belâk) ölüm, yok oluş

وَرَدَ - يَرِدُ (verede-yeridu) gelmek, ulaşmak

وَرَشَّةَ التَّصْلِيح (vereşetu't-taslih) **tamir atölyesi**

وَرَقَّةَ الضَّمَان (varakatu'd-damân) **garanti belgesi**

bölümün deyimleri

تعبيرات الوحدة

أُصِيبَ بِالْبَرْدِ (usibe bi'l-berd) **soğuk aldı, üşüdü**

بِإِمْعَانٍ (bi-im'ân) **dikkatle inceledi**

بِدُونِ جَدْوَى (bi-dûni cedvâ) **boşuna, yararsızca**

بِشَرَّاسَةٍ (bi-şerâse) **barbarca, acımasızca**

بِعُتَّةٍ (bağteten) **aniden**

بِإِلَّا جَدْوَى (bilâ cedvâ) **yararsızca, faydasızca, boşuna**

حُبًّا وَكَرَامَةً (hubben ve kerâmeten) memnuniyetle, seve seve

دُونَ جَدْوَى (dune cedvâ) **yararsız, faydasız**

ذَاتَ لَيْلَةٍ (zâte leyle) **bir gece**

ذَاتَ مَرَّةٍ (zâte merre) **bir defasında**

رُوَيْدًا رُوَيْدًا (ruveyden, ruveyden) **yavaş yavaş**

عَلَى قَيْدِ الْحَيَاةِ ('alâ kaydi'l-hayât) **sağ, canlı, hayatta**

عِنْدَئِذٍ ('indeizin) **o zaman, o sıralarda**

مَا أَجْمَلٌ... (mâ ecmele) **ne kadar da güzel....**

مَرَّةً أُخِيرَةً (merre ahîre) **son defa**

مَهْلًا (mehlen) **yavaş, ağır ol**

مَهْمَا يَكُنْ مِنْ أَمْرٍ (mehmâ yekun min emrin) **her ne olursa olsun**

هَاتِ (hâti) **getir, ver**

هَنِئِنَّا (heni'en) **afiyet olsun, yarasin**